မြန်မာ စွယ်စုံကျမ်း

အတွဲ-၂ (ကျ - ခွံ)

အပိုင်း-ခ

မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း

အတွဲ - ၂

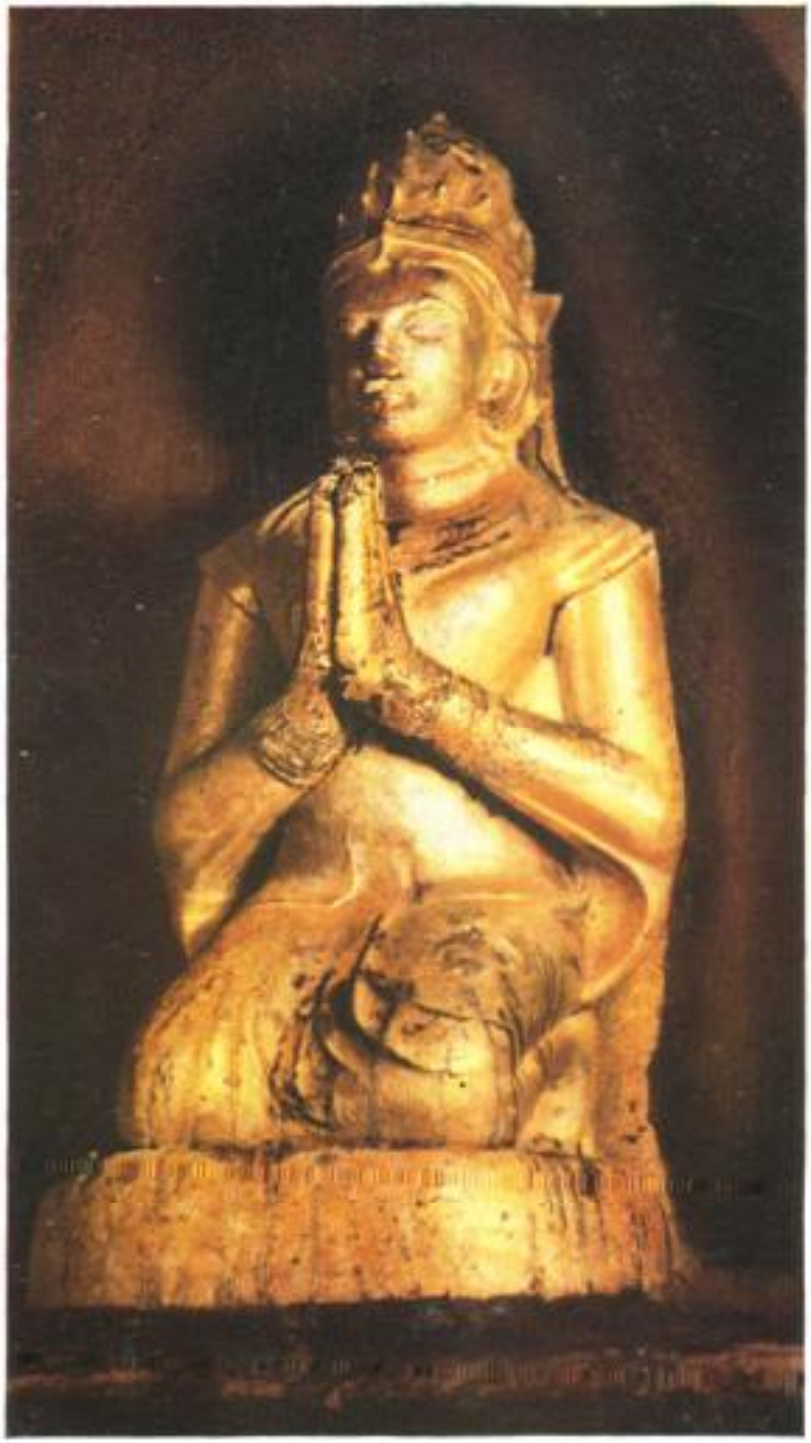

ကျွန်စစ်သားပင်း

မြန်မာ့စွယ်စုံကျမ်း

စာပေဗိမာန်

၏

ရုပ်ပြဗဟုသုတဘဏ်

အတွဲ - ၂

ကျ - ခွံ

ရန်ကုန်မြို့

မြန်မာနိုင်ငံဘာသာပြန်စာပေအသင်း

ဖတ်ချင်ဖွယ်ရာအဖြာဖြာ

တခါတရံ ပျင်းပျင်းရိရိ စာအုပ်လှန်လိုသောအခါ စောက်ပါ လိုရာတကြောင်းရပ်တို့မှ ဆုရာဒွေးနုတ်၍ လေ့လာ ပါက စာရွှန်းသည် အပျင်းလည်းပြေ ဗဟုသုတလည်းပွားပေလိမ့်မည်။ ထိုင်ရာမထဘဲ ကမ္ဘာ့ပြိုကြီး၊ နယ်ကြီးခိုင်ကြေးများသိုဝှေက်၍ မှုဂိုလ်ကျော်များနှင့် ရင်းနှီးကာ ကမ္ဘာ့သမိုင်းကိုလည်း သုံးသပ်ခွင့် ရနိုင်မည်ပြင် သိပ်ပညာ၏ အံ့ဖွယ်ရာအကြောင်းများကိုလည်း သိနားလည်လာစေလိမ့်မည်။ ထို့မှတက အနုစာပေဂန္ထဝင်များ၏အရသာကိုပါ ထင်ရှားခံစားရမည်ပြင် အားလပ်ခိုက် အပျင်းပြေရန် နည်းများလည်း ရလိမ့်မည်။

ထင်ပေါ် ကျော်ကြားဟုဂိုလ်များ

ဗုဒ္ဓသာသနာဝင်းပြောင်စေသောကျေးဇူးရှင်များ ၁၀၅
ခရစ်ယန်သာသနာပြုဧရာမဓနကုဋေ ၂၁၁
တရုပ်ယဆာတူတပည်ခရင် ၂၁၆
ခရစ်ယန်တို့၏ကယ်တင်ရှင် ၂၆၈
အင်္ဂလိပ်ကဗျာစာဆိုတို့၏ဖခင် ၃၂၅
ကမ္ဘာ့အသံဧရိယရှင်လူရှင်တော် ၃၂၅

လောကီထုပ္ပတ်လူတို့ဇာတ်

ပဌမမြန်မာနိုင်ငံတော်ကိုစည်းလုံးပေးခဲ့သောမင်း ၉၁
ကမ္ဘောဇလူမျိုးတို့၏ဘိုးဘေးအနွယ် ၂၄၈
ခရစ်ယန်သာသနာပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး ၂၇၂
မိခင်ဦးစီးသည့်အိမ်ထောင်စုစံနှစ်ရိုသောလူမျိုး ၂၇၃
ဗြိတိသျှအင်ပိုင်ယာအုတ်မြစ်ချစဲပုံ ၂၉၂

သစ်ပင်ပန်းမာလ်တိရစ္ဆာန်

အင်္ဂလက်လှည်အပင့်မပင့်သောအပင်များ ၃၁
ကမ္ဘာ့ဝိုက္ခာဗျက်သတ္တဝါ ၈၅
လူစကားပြောနိုင်သည့်မြစိမ်းငှက် ၁၆၃
မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုတွင်အရေးပါသောအသက် ၂၂၃
လူ စိတ်နှင့် အနိုးစပ်ဆုံးသတ္တဝါ ၃၇၈
ငှက်များရောဂါဖြစ်စေသောအင်းဆက်ပိုး ၄၂၆
အလေ့ကျပေါက်သောခွေးဦးလူတို့၏အစာ ၄၅၈

တရေးရပ်ခြားဒေသများ

မြင့်သစ်ဆန်သည့်ကနေဒါနယ်တနယ် ၁၉၅
သံနှင့်သံမဏိလုပ်ငန်းထွန်းကားသောလွန်ခိုင်မြို့ ၂၉၀
တောင်အမေရိကတိုက်အနောက်ကမ်းရိုးတန်း
နိုင်ငံ ၃၄၃
ခေါင်းဆောင်ကြီးမဟဆောရစ်ပြုစုခဲ့သော
သမတနိုင်ငံ ၃၆၁

တိရစ္ဆာန်အပ်အရပ်ဇုပ်

လူထုအတွက်ထိန်းသိမ်းအပ်သောသဘာဝ
အရမ္ဘအနှစ် ၂၀
အနာရောဂါကိုကာကွယ်ပေးသော
နည်းလမ်းကောင်း ၉၆

ကလူးစာရွှင်များ၏လက်တွေ့ကူညီမှု ၁၅၄
လှုပ်ရှားစံနှစ်တရပ် ၂၁၈
ခွေးမှတဆင့်လူသို့ကူးစက်သောရောဂါ ၄၅၄

သုခုမဝင်ကြောင်းစုံလင်

သမိုင်းဝင်ခေတ်ဦးကမ္ဘာ့တမ်းတင်နည်း ၃၇
ဂုဏ်ထူးနှင့်အာဏာအတွက်
အဆောင်အယောင် ၈၄
သာသနာရေးဆိုင်ရာတွင်ကြယ် ၁၁၈
ရွေးအကျဆုံးမြန်မာသီချင်း ၁၄၉
ထူးခြားထင်ရှားသည့်မြန်မာ့ကျက်သရေဆောင်
ဆင်ယင်မှုတရပ် ၃၁၅

လုပ်ငန်းဆောင်တာအပြားပြာ

ကမ္ဘာ့ကြီး၏ခေတ်သစ်ကြော်ငြာနည်းများ ၁၄၀
ဒေသသစ်တို့ကိုရုးစမ်းရှာဖွေ၍ လေဘာကိုအကျိုး
ပြုသည့်လုပ်ငန်း ၂၅၄
စပိုဆောင်ပညာ ၃၇၀
ရွေးအကျဆုံးအိမ်တွင်းမှုပညာ ၄၄၇

သိပ္ပံအံ့ဖွယ်အသွယ်သွယ်

သိုးမွေးကဲ့သို့ရက်ယူနိုင်သော်ပိုးဝဲကျောက် ၃၅
သိပ္ပံခေတ်တွင်မရှိမဖြစ်သောစိန်နက် ၈၀
ကမ္ဘာတလွှားသို့လျှပ်စစ်ဓာတ်ဖြင့်သတင်းပို့ခြင်း ၁၂၄
အာကာသခွင်ကိုတန်ဆာဆင်သည့်စိန့်ပင့်များ ၁၂၉
ဓာတ်ပြားပြုလုပ်ရာ၌အသုံးဝင်သောသစ်စေး ၄၁၈

ပြည်တော်သာရန်အခြေခံ

မြန်မာနိုင်ငံတော်၏အခြေတံခါးဝပါက် ၈၇
အပြင့်မြတ်ဆုံးသောဆုလပ်အတွက်စီစဉ်သည့်ဌာန ၁၀၃
ကယားပြည်နယ်ဂေဇိုးဒုမင်းတည်သောနယ် ၁၃၅
မောင်လမ်းဒေသကရင်မ်းအနွယ်ဖွားတိုင်းရင်းသား ၁၉၉

အားလပ်ချိန်ဝယ်ပျော်ရွှင်ဖွယ်

လူတို့စိတ်ပျော်ရွှင်ရာကြောက်ပဲ ၁၆၄
အိန္ဒိယနိုင်ငံကစတင်သောကစားနည်း ၁၆၈
မြန်မာ့ဓာတိုဖြစ်သောကစားခုံစားနည်း ၄၃၃

ဗဟုသုတစစ်တမ်း

ဤကျမ်းတွင် များစွာသောပြဿနာတို့ကို ဖြေရှင်းထားပေသည်။ စာရှုသူသည်မိမိမည်မျှမှတ်မိ၍ အသိဉာဏ်အဖြေ၊ ဗဟုသုတအဖြေ မည်မျှကြယ်ဝနေပြီကို မှတ်ကျောက်တင်ကြည့်ရန်အောက်ပါမေးခွန်းများဖြင့် စစ်တမ်းထုတ်သင့်ပေသည်။ အကယ်၍ အဖြေမပေး နိုင်ရှိအုံ၊ ညွှန်းထားရာစာမျက်နှာတွင် ပြန်လည်ဖတ်ရှုလေ့လာရန်တိုက်တွန်းရပေသည်။

၁။ ကျောက်ကပ်၏ကိစ္စကားအဘယ်နည်း။ ၂၈
၂။ ရှေးဦးဆုံးကျောက်စာရေးထိုးသောလူမျိုးမှာမည်သည့်လူမျိုးဖြစ်သနည်း။ ၃၇
၃။ ကျောက်ဖြစ်ရှပ်ကြင်းဟူသည်ကားအဘယ်နည်း။ ၅၅
၄။ ကမ္ဘာတွင်စိန်အများဆုံးကိုမည်သည့်ဒေသမှထွက်သနည်း။ ၆၆
၅။ ကျန်စစ်သားမင်းသည်မွန်မြန်မာစည်းလုံးခိုင်မြဲရေးကိုရွှမျှော်ကာမည်ကဲ့သို့ဆောင်ရွက်ခဲ့သနည်း။ ၉၅
၆။ နေထက်ကြီးမား၍ပိုမိုတောက်ပသောကြယ်များရှိပါသလား။ ၁၂၉
၇။ ကြယ်တံခွန်သည်အဘယ်ကြောင့်နေဖက်သို့အမြဲဦးခိုက်နေသနည်း။ ၁၃၄
၈။ ကြော်ငြာနည်းပရိယာယ်အမျိုးမျိုးကိုသင်မည်မျှသိသနည်း။ ၁၄၀
၉။ ကြက်ခြေနိအသင်းပေါ်ပေါက်လာရခြင်းကားအဘယ်ကြောင့်နည်း။ ၁၅၄
၁၀။ မည်သည့်သတ္တဝါသည်ရေကြောက်သလောက်သန့်ရှင်းသနည်း။ ၁၇၆
၁၁။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိစစ်တပ်တိုင်းအမိုပ္ပုရသောအခြေခံအင်အားကြီး ၃ ခုကားအဘယ်နည်း။ ၁၈၄
၁၂။ ကွိနိုင်သည်ငှက်ဖျားရောဂါကိုပျောက်ကင်းစေနိုင်သလော။ ၁၉၅
၁၃။ ကွန်ဆားဖတစ်ပါတီနှင့်လစ်ဗရယ်ပါတီတို့သည်မည်သည့်ပါတီများမှဆင်းသက်ကြသနည်း။ ၂၁၃
၁၄။ ကွန်မျူနစ်နှင့်ဆိုရှယ်လစ်မည်သို့ကွာခြားသနည်း။ ၂၂၀
၁၅။ နန်းတော်တိုင်ကိုထုံးတို့မိ၍မိမိလက်ညိုးကိုကိုယ်တော်တိုင်ဖြတ်သောဘုရင်ကားမည်သူနည်း။ ၂၂၄
၁၆။ ကမ္ဘာတွင်ကျန်း၏ဂုဏ်သတ္တိများနှင့်ယှဉ်နိုင်သောသစ်ရှိပါ၏လော။ ၂၃၆
၁၇။ ထိန်းရကြွက်သားနှင့်ထိန်းမရကြွက်သားဆိုသည်ကိုသင်မည်သို့နားလည်သနည်း။ ၂၄၃
၁၈။ ခမာတို့သည်မြန်မာနိုင်ငံရှိမည်သည့်တိုင်းရင်းသားများနှင့်အနွယ်တူသနည်း။ ၂၄၈
၁၉။ ခရုခွံကိုပုထိန်အဖြစ်အသုံးပြုသောလူမျိုးကိုသိပါသလား။ ၂၅၇
၂၀။ ရေကြောင်းသုံးနာရီဟူသည်အဘယ်နည်း။ ၂၆၃
၂၁။ ဒီဇင်ဘာလတွင်အဘယ်ကြောင့်ခရစ္စမတ်ပွဲပြုလုပ်သနည်း။ ၂၆၇
၂၂။ ခုနှစ်စဉ်ကြယ်နှင့်ရုံကြယ်မည်သို့ခြားနားသနည်း။ ၂၉၂
၂၃။ ခဲသည်မည်သို့မည်ပုံလူကိုဥမဒ်ပေးနိုင်သနည်း။ ၃၀၀
၂၄။ ခန္တီးရှမ်းတို့သည်အဘယ်ကြောင့်အိမ်များကိုတောင်ဖက်သို့မျက်နှာမူ၍ဆောက်သနည်း။ ၃၂၆
၂၅။ ချီလီနိုင်ငံသည်စက်မှုလက်မှုနိုင်ငံလောလယ်ယာစိုက်ပျိုးသည့်နိုင်ငံလော။ ၃၄၈
၂၆။ ငြိမ်းချမ်းရေးတထိပ်းအမှတ်အဖြစ်အဘယ်ကြောင့်ချိုးရပ်ကိုပုံဆောင်ပြသနည်း။ ၃၅၉
၂၇။ ချက်ကိုဆလိုပားကီးယားနိုင်ငံဟုအဘယ်ကြောင့်ခေါ်သနည်း။ ၃၆၄
၂၈။ စဉ်ကူနယ်ပြေတရိုက်တွင်ရေနံတူးဖေါ်ရနိုင်ကြောင်းမည်သူစတင်ထုတ်ဖေါ်ပြောဆိုခဲ့သနည်း။ ၃၇၆
၂၉။ ချင်းများအဘယ်ကြောင့်ပယဲထိုးကြသနည်း။ ၃၉၄
၃၀။ ချောင်းဆိုးရခြင်း၏အကြောင်းများကားအဘယ်နည်း။ ၃၉၆
၃၁။ မြန်မာနိုင်ငံရေးတွင်သမတအမည်ဖြင့်ရှေးဦးစွာကျော်ကြားခဲ့သူကားမည်သူနည်း။ ၄၀၆
၃၂။ ချပ်ဝတ်တန်ဆာကိုအစဦးဆုံးမည်သည့်ပစ္စည်းဖြင့်ပြုလုပ်သနည်း။ ၄၁၆
၃၃။ ပန်းနာရောဂါအတွက်ထေးဖက်ဝင်သောသစ်ပင်ကိုသိပါသလား။ ၄၃၀
၃၄။ ခြသေနှင့်ကျားကိုမျိုးစပ်နိုင်ပါသလား။ ၄၃၂
၃၅။ နိုင်ငံခြားဘုရင်များထံမှဆုတံဆိပ်အများဆုံးရသည့်ရှေးမြန်မာမင်းမှုထမ်းတဦးကားမည်သူနည်း။ ၄၄၄
၃၆။ မည်သည့်နိုင်ငံများသည်သစ်ကျားပင်ကိုစီးပွားဖြစ်စိုက်ပျိုးကြသနည်း။ ၄၅၉

တဖုဿ ဘလွိုကတို့ ဆံတော်ပင့်ခဲ့စဉ်က ဆီးကြိုရာအရပ်တို့တွင် တည်အပ်သော ဆံတော်ကြိုဘုရားများဟု အသိအမှတ်ပြုကြပေသည်။ ယင်းတို့အနက် အချို့မှာကား ဒေးဒနောရွာတွင် ကျိုက်ဒေးကနောင် (စစ်ပင်ကုန်းဘုရား) ခေါ် ဒေးဒနောဘုရား၊ အင်္ဂလုံးရွာတွင် ကျိုက်အုံခလွန်း(ချောင်အင်းဘုရား) ခေါ် အင်္ဂလုံးဘုရား၊ ဆပဂန်ရွာ (မုံ့ဆန်းစားရွာ) တွင် ကျိုက်လှာပဂန် (မုံ့ဆန်းအိုင်ဘုရား) ခေါ် ဆပဂန်ဘုရား၊ ကလျာဏီသိမ်ကျောက်စာ၌ လက္ခိယပုရ ဟုရေးသော လက္ခိုက်ရွာတွင် လက္ခိုက်ဘုရား၊ ကော့မျူးရွာတွင် ကျိုက်ကော့မျူး (ကျွန်းငူဘုရား) ခေါ် ကော့မျူးဘုရား၊ ဖရကြီးရွာတွင် ဖရကြီးဘုရားတို့ ဖြစ်ကြပေသည်။ ထိုဘုရားတို့သည် ရှေးဟောင်းမွန်စေတီများဖြစ်ကြပေသည်။ အဆိုပါ လမ်းမကြီးပေါ်တွင် မြို့ရိုးကျုံးခြောင်းအပျက်များ အထင်အရှားရှိသေး၍ မြို့ကုန်းရွာဟုတွင်သော ရွာတရွာလည်းရှိပေသည်။ ကွမ်းခြံကုန်းမြို့ မြောက်ဖက် မရန်းရွာဟောင်း သင်္ဃာဆရာတော်ဘုရား ဝါကပ်ခဲ့ရာ ကျိုက်ပတ်တောရမှာ ယခုအခါ ပျက်စီးလျက်ရှိလေပြီ။ ကွမ်းခြံကုန်းတောင်ပိုင်း မြို့နယ်၏ တောင်ဘက်ပိုင်းတွင် ကျယ်ပြန့်သော ပင်လယ်သောင်ပြင်တို့ဖြင့် အပန်းဖြေစခန်း ဖြစ်ခဲ့ဘူးသည့် လက်ခုပ်ကုန်း ရွာရှိသည်။ မုတ်ကျွန်းတိုက်တွင် ရှေးက ရန်ကုန်မြစ်ကို စောင့်ရှောက်သော ဓနုတ်ကင်းရွာနှင့် ရှေးဟောင်းဓနုတ်စေတီဆော်ကြီး တည်ရှိသည်။ ထမ်းမနိုင်တိုက်တွင် ပင်လယ်ရေကို ဆားချက်၍ ကြီးပွားခဲ့သော ထမ်းမနိုင်ရွာရှိသည်။ ကိုကိုကျွန်းနှစ်ကျွန်းသည်လည်း ဤတောင်ပိုင်းမြို့နယ်တွင် ပါဝင်ကြသည်။ (ကိုကိုကျွန်း–ရှု။)ကွမ်းခြံကုန်း မြို့၏ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်း အရ ၄၉၇၂ ဖြစ်၍ အိမ်ခြေ ၈၂၉ ရှိသည်။

ကွမ်းလုံကူးတို့ဆိပ် ။ ။ကွမ်းလုံကူးတို့ဆိပ်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရှေ့ဘက်တံခါးပေါက် တခုအဖြစ် ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကပင်ထင်ရှားခဲ့သည်။ တရုတ်မြန်မာယဉ်ကျေးမှု လဲလှယ်ရေးများကို ဤကွမ်းလုံကူးတို့ဆိပ်မှ ကျေးဇူးပြုခဲ့သည်။ တရုတ်မြန်မာစစ်ပွဲကြီးများ ဖြစ်ပွားစဉ်အခါကလည်း ဤကူးတို့ဆိပ်မှာ အထူးအရေးပါအရာရောက်ခဲ့သည်။ ဆင်ဖြူရှင်မင်းလက်ထက်တွင်ဖြစ်ပွားသော တရုတ်မြန်မာစစ်ပွဲများ အတွင်း၌ မြန်မာများက အင်အားကြီးများသော တရုတ်စစ်သည်တို့ကို အောင်မြင်နိုင်ခြင်းအကြောင်းတရပ်မှာ မြန်မာတို့က ကွမ်းလုံကူးတို့ဆိပ်မှနေ၍ တရုတ်တို့၏ ရိက္ခာ ထောက်များကို ဖြတ်တောက် တိုက်ခိုက်နိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။

ကွမ်းလုံကူးတို့ဆိပ်မှာ သံလွင်မြစ်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ ထိုကူးတို့ဆိပ်သို့ မန္တလေးမြို့မှ မြစ်ငယ်မြစ်စဉ် လမ်းကြောင်းစဉ်အတိုင်း သွားရောက်နိုင်သည်။ သို့မဟုတ်ခဲ့လျှင် မန္တလေးမြို့မှ လာရှိုးမြို့သို့ မိုးရထားစီးပြီးလျှင် လားရှိုးမြို့မှ မြစ်ငယ်မြစ်ဝှမ်းကိုဖြတ်၍ ကုန်းလမ်းခရီးဖြင့် ကွမ်းလုံကူးတို့ဆိပ်သို့ ရောက်နိုင်သည်။ လာရှိုးနှင့် ကွမ်းလုံကူးတို့ဆိပ်မှာ ၉၈မိုင်ခန့်ကွာဝေးသည်။ လာရှိုးမှ ရှေးဦးစွာ ၂၅ မိုင်ခန့် ဝေးသောမိုင်းယောစခန်းသို့အရောက် သာမန်မြေပြန့်ခရီးဖြင့် သွားနိုင်သည်။ မိုင်းယောမှ ကွမ်းလုံကူးတို့အထိ ၆၇မိုင်ခရီးမှာ တောင်ပေါ်လမ်းကျဉ်းမျှသာဖြစ်သဖြင့် လားဝန်တင်များဖြင့်သွားလာလေ့ရှိကြသည်။ ကွမ်းလုံကူးတို့ဆိပ်မှ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ ယူနန်နယ်စပ်သို့ ၁၅ မိုင်မျှသာဝေးလေသည်။

သံလွင်မြစ်ကို ကွမ်းလုံကူးတို့ဆိပ်မှ ဖြတ်ကူးရာတွင် လက်ျာကမ်းပါးထက် လက်ဝဲကမ်းပါးက ပိုမိုမြင့်မားမတ်စောက်သည့်ပြင် ကျောက်များထူထပ်သဖြင့် အဆင်းအတက်များတွင် အထူး အခက်အခဲတွေ့ရသည်။ သံလွင်မြစ်ထဲသို့ တရုတ်ပြည်ဖက်မှ စီးဆင်းလာသော နံတင်ဟိုမြစ်အဝတွင် ကျွန်းငယ်ကလေးတခု ထွန်းလျက်ရှိသည်။ ရှေးမြန်မာမင်းများလက်ထက် အကောက်တော် ဌာနကို ဤကျွန်းပေါ်တွင် ထားရှိလေသည်။

ဤ ကူးတို့ဆိပ်ကို မှီ၍ သံလွင်မြစ်၏ အရှေ့ဖက်ကမ်း အနောက်ဖက်ကမ်း ကုန်းမြင့် မြေညီများပေါ်တွင် ကူးတို့ဆိပ်ရွာကလေး ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ဤ ရွာကလေးများသည် ဈေးနေ့မဟုတ်လျှင် ခြောက်သွေ့လျက်ရှိသည်။ ကွမ်းလုံကူးတို့ဆိပ်အနီးအနားတွင် နေထိုင်ကြသူများမှာ အများအားဖြင့် ရှမ်းလူမျိုးများဖြစ်၍ ကချင်လူမျိုးနှင့် တရုတ်လူမျိုးများလည်း အနည်းငယ်စီ ရှိကြသည်။ သံလွင်မြစ်ကမ်းပါးတွင် ရှမ်းလူမျိုးများက ဆန်စပါးများကို ရေတူးမြောင်းသွယ်၍ စိုက်ပျိုးကြသည့်ပြင် ဆောင်းရာသီ၌ မုရင်းစပါးနှင့် ကြိမ်များကိုလည်း စိုက်ပျိုးကြသည်။ တောင်ပေါ်ဒေသတွင်မူ ဘိန်းပင်များ စိုက်ပျိုးကြသည်။ ဆင်ခြေလျောတောင်ကမ်းပါးယံများတွင် နာနတ်ပင်များ စိုက်ကြသည်။ ဈေးနေ့များတွင် မြန်မာနိုင်ငံ ထွက်ကုန်များအပြင် တရုတ်နိုင်ငံမှ လာသော ပိုးထည်များ၊ မြက်ဦးထုပ်များ၊ ဖိနပ်များ၊ အထည်အလိပ်များနှင့် အခြားအိမ်သုံးပစ္စည်းများကိုလည်း ရောင်းဝယ်ကြသည်။

ကွမ်းလုံကူးတို့ဆိပ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရက အကောက်အရာရှိနှင့် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးအရာရှိများ ခန့်ထား၍ စစ်ဆေးလျက်ရှိသည်။

ကွမ်းသီးပင် ။ ။ကွမ်းသီးပင်ကို အရှေ့တိုင်းနိုင်ငံများနှင့် ပစိဖိတ် သမုဒ္ဒရာ အတွင်းရှိကျွန်းများတွင် ပူ၍ စိုထိုင်းသော ဒေသများ၌ စိုက်ပျိုးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကွမ်းသီးစိုက်ပျိုး၍ ဖြစ်ထွန်းသောဒေသများမှာ တောင်ငူ၊ ကျိုက္ခမီ၊

သထုံ၊ ထားဝယ်၊ မြိတ်၊ ဖျာပုံ၊ မန္တလေးနှင့်စစ်တွေ ခရိုင်များဖြစ်ကြသည်။

ကွမ်းသီးပင်သည် ပင်လယ်မိုင် ၂၀၀ ခန့်အတွင်း အမြင့် ပေ ၃၀၀၀ အောက်ရှိသော အရပ်ဒေသတို့တွင် ရေဖောဖော သီသီ ရရှိ၍ ရေမဝပ်လျှင် အထူး ဖြစ်ထွန်းသည်။ နုံးမြေသည် ကွမ်းသီးပင်စိုက်ရန် အထူးသင့်လျော်၏။ ထိုကြောင့် အရပ်ရပ်ရှိ ကွမ်းသီးပင်စိုက်ခင်းများကို မြစ်ချောင်းကမ်းပါးတလျှောက်နှင့်၊ တောင်ချိုင့်ဝှမ်းများ၊ ကိုင်းကျွန်းများ၌ တွေ့ရသည်။ တောင်ငူခရိုင်တွင် ကွမ်းသီးပင်များကို သီးသန့်စိုက်ပျိုးကြ၏။ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသနှင့် ပင်လယ်ကမ်းခြောင်ဒေသတို့၌မူ ကွမ်းသီးပင်ကို အခြားသီးစားပင်များ ဖြစ်သော သရက်၊ ပိန္နဲ၊ မရန်း၊ အုန်းပင် စသည်တို့နှင့် ရောစိုက်လေ့ရှိသည်။ ကွမ်းသီးပင်စိုက်ရာတွင် အရေးကြီးသောအချက်မှာ မိုးအခါ၌ ရေမဝတ်စေရန်နှင့် နွေအခါတွင် ရေလုံလုံလောက်လောက် ပေးနိုင်ရန်တို့ ဖြစ်သည်။

ပျိုးထောင်ရန်ပျိုးခင်းများကို နွေရာသီကပင်စတင်၍ ပြုပြင်ရသည်။ အောက်ပါနည်းမှာ ခြံသမား ဥယျဉ်သမားများလုပ်လေ့လုပ်ထရှိသော နည်းများဖြစ်သည်။

မြေတွင် ၁ ပေခန့် နက်သောကျင်းများ တူးဖော်ပြီးနောက် ကျင်းထဲတွင် ကောက်ရိုးဖြစ်စေ၊ မြေဆွေးဖြစ်စေ ခံထားရသည်။ ထို့နောက်ရင့်မှည့်၍ မျိုးကောင်း အလုံးကောင်းဖြစ်သောကွမ်းသီးများကို ကျင်းထဲ၌ တပေခွဲ ၂ ပေစီခွာလျက် ချစိုက်ရ၏။ ထိုမျိုးကွမ်းသီးများကို ကောက်ရိုး သို့မဟုတ် မြေဆွေးတို့ဖြင့်တဖန်ဖုံးအုပ်ပြီးသော် အပေါ်ယံ၌ မြေကြီးထပ်၍ အုပ်ထားရသည်။ သို့စိုက်ပျိုးပြီးနောက် မျိုးကွမ်းသီးများအစို့ပေါက်စေရန် မိုးဖြိုင်ဖြိုင်ကျသည်အထိ ရေလောင်းပေးရသည်။ ၁ လမှ ၃ လကြာသည့် အချိန်အတွင်း၌ အစို့ကလေးများ ထွက်လာကြပြီးလျှင် တနှစ်ခန့် ကြာသော် ရွှေ့ပြောင်းစိုက်ရန် အရွယ်တော်ဖြစ်လာသည်။

ပျိုးခင်းတွင် ပျိုးပင်ကလေးများ ကြီးပြင်းနေစဉ် အတောအတွင်း၌စိုက်ခင်းများကို ပြုပြင်ကြရသည်။ တောချုံတို့ကို စိုက်ခင်းမြေပြင်ပေါ်မှ ရှင်းလင်းလျက် ရေသွင်းမြောင်းများကို တူးဖော်သွယ်တန်း ပေးရသည်။ မိုးဦးကျစအချိန်သည် ရွှေ့ပြောင်း စိုက်ရန် အကောင်းဆုံး အချိန်ဖြစ်သဖြင့် မိုးမကျမီ တလခန့်က ကြိုတင်လျက် ကျင်းများကို တူးဖော်ပြင်ဆင်ထားရသည်။ ကျင်းများသည် ၁ ၁/၂ ပေခန့် နက်၍ ၁ ပေခန့် ကျယ်ရသည်။ ကွမ်းသီးပင်ချည်း စိုက်ပျိုးပါက ကျင်းများသည် တခု နှင့် တခု ၆ ပေထက်မနည်းကွာဝေးစေရသည်။ အကောင်းဆုံး အကွာမှ ၈ ပေဖြစ်သည်။ အခြားအသီးစားပင်များကို ရောစိုက်လျှင် သင့်လျော်သလို ကြည့်၍ အကွာအဝေးကို ပြုပြင်ရသည်။

ကွမ်းသီးပင်များသည် အများအားဖြင့် အသက် ၇

စိမ်းလန်းစိုပြည်လှသော ကွမ်းသီးပင်များ

နှစ်မှ ၁၀ နှစ်သို့ ကျရောက်မှ အသီးသီးကြ၏။ သို့ရာတွင် မြေဩဇာ ကောင်းသည့် ကျွန်းများဥယျာဉ်များ၌ ၅ နှစ်ဖြနှစ်ကြာလျှင် ကောင်းစွာသီးကြလျက် အခြားအပင်များနှင့် ရောစိုက်သောဥယျာဉ်နှင့် ကုန်းမြင့် ခြံများ၌မူ ၁၅ နှစ်လောက်ကြာမှပင် သီးတတ်သည်။

ကွမ်းသီးပင်များသည် တပို့တွဲ၊ တပေါင်းလများတွင် စ၍ပွင့်ကြပြီးလျှင် သီတင်းကျွတ်၊ တန်ဆောင်မုန်း၊ နတ်ထော်လများ၌ အသီးများရင့်မှည့်၍ ဆွတ်သိမ်းရန်အချိန်ကျရောက်ကြ၏။ ကွမ်းသီးများကို ၃ကြိမ် ၃ခါ ဆွတ်ခူးရသည့် အနက် ပဌမအကြိမ်မှာ အများဆုံးရလေသည်။ အသီးများသည် မှည့်လွန်းက အခွံခွာရန်မလွယ်ကူသဖြင့် မမှည့်တမှည့် အနေလောက်တွင် ဆွတ်သိမ်းရန် အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။ သီးစအပင်များသည် တပင်လျှင် အသီး ၃၀ ခန့်သာသီးလျက် အပင်ကြီးများသည် တပင်လျှင်အသီး ၂၅၀ အထိသီးတတ်သည်။ ကွမ်းသီးပင်သည် အသက် ၂၀၊ ၂၅နှစ်အကြာတွင် အများဆုံးသီးလျက် နောက်ပိုင်းတွင် အသီးဆုတ်သွားပြီးလျှင် အနှစ် ၄၀၊ ၅၀ နှစ်လောက်၌ သေတတ်သည်။

ကွမ်းသီးများကို ဆွတ်သိမ်းပြီးလျှင် ပြီးခြင်း ကွမ်းသီးခင်း ထဲ၌ပင် အခွံများကို ခါးဖြင့် ခွာပစ်ရသည်။ အမှည့်လွန်သော အသီးများသည် တစ်ခါအခွံခွာရုံမျှဖြင့် လုံးလုံးလျားလျားအခွံမကျွတ်ကြသဖြင့် နေလှန်းပြီးနောက်ထပ်၍ ခွာပစ်ရသည်။ အခွံခွာပြီးနောက် ကွမ်းသီးကိုပြုပြင်ယူကြရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်း၌ ကွမ်းသီးပြုပြင်ပုံမှာ အခွံခွာတ်ပြီးသော ကွမ်းသီးများကို ထုံးရေတွင် ၃ နာရီ ၄ နာရီခန့် ကျိုပြီးနောက် အခြောက်လှန်းရသည်။ ထုံးရေ၌ ကျိုခြင်းသည် အဖန်ခါတ်ထွက်၍ အနံ့အရသာ ကောင်းမွန်လာစေသည်ဟု ယူမှတ်ကြ၏။

တောင်ငူခရိုင်တွင် ပြောင်၊ ရွေး၊ ကြက်ချေး ဟူ၍ ကွမ်းသီး ၃ စားခွဲခြားထား၏။ ပြောင်ကွမ်းသီးမှာ အမှည့်လွန်အားကြီးသော အသီးမှခွာယူ၍ နေ၌တကြိမ်လှန်းပြီးသော် ကြွင်းကျန်သောအခွံလွှာများကို ထပ်မံခွာတ်ပစ်ထားသော ကွမ်းသီးဖြစ်သည်။ ထို ကွမ်းသီးကို ရွေးကွမ်းသီးလောက်လူကြိုက် မများချေ။ ရွေးကွမ်းသီးသည် ခွမ်းပြင်းအသီးမှခွာယူရရှိသော ကွမ်းသီးဖြစ်သည်၊ ရွေးကွမ်းသီးမှာ ပြောင်ကွမ်းသီးများထက် ပို၍ချောမွတ် နူးညံ့ပြီးလျှင် လူကြိုက်များ၍ ဈေးကောင်းရသည်။ ကြက်ချေးကွမ်းသီးသည် နုသောအသီးမှ ထုတ်ယူရရှိသဖြင့် ခြောက်သွေ့သည့်အခါ ရှဲ့တွသွားကြသည်။ ဤကွမ်းသီးကို တောင်ပိုင်း အိန္ဒိယနယ်တို့က နှစ်သက်အလိုရှိကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌မူ ဈေးအနည်းဆုံးထားကြသည်။

ကွမ်းသီးသည်ဖန်၏။ ချဉ်၏။ မမှည့်သေးသောကွမ်းသီးသည် ဝမ်းသက်သည်။ မှည့်ပြီးကွမ်းသီးကို သန်ချဆေးအဖြစ်သုံးကြသည်။ ကွမ်းသီးပြာသည် သွားတိုက်ဆေးသွေနှာဆေးအဖြစ် ကောင်းသည်။ ကွမ်းသီးပင်၏အသားမှာ အလွန်မာကျောသဖြင့် ယင်းတို့ကိုလေးကိုင်း၊ လုံရိုး၊ ထမ်းပိုးများ ပြုလုပ်ကြသည်။ ကွမ်းလက်အရင်းပိုင်းမှ ခွာယူရသော အမြွေးကိုလည်း ဆေးလိပ်ဖက်အဖြစ် အသုံးချကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပြည်တွင်းစားကုန်ပစ္စည်းများ ဖူလုံစေရန်အတွက် ကွမ်းသီးပင် စိုက်ပျိုးရေးစီမံကိန်းများကို နိုင်ငံတော်အစိုးရကအကောင်အထည်ဖော်လျက် ရှိပေသည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်မှ စတင်၍ ထိုစီမံကိန်းကို ဆောင်ရွက်ရာ ထိုနှစ်အတွင်း ကွမ်းသီးပင်ပေါင်း ၅၀၀၀၀၀ ခန့် စိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်။ ထို့ပြင် ပြည်သူအများ ကွမ်းသီးပင်ပေါက်များကို လွယ်လင့်တကူ ဝယ်ယူ စိုက်ပျိုးနိုင်ကြစေရန် ရည်ရွယ်၍ ဖျာပုံ၊ မြောင်းမြ၊ ပုသိမ်၊ တနင်္သာရီ၊ မော်လမြိုင်၊ ထားဝယ်၊ မြိတ်၊ စစ်တွေ၊ ကျောက်ဖြူ၊ မတ္တရာ၊ တောင်ငူ၊ စသောမြို့များတွင် စိုက်ပျိုး ရေးဌာနများ ဖွင့်လှစ်၍ ကွမ်းသီးပင်ပေါက်များကို ရောင်းချလျက် ရှိပေသည်။ ဤကဲ့သို့ စိုက်ပျိုး ကြရာ၌ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်း မျှလောက်သော ကွမ်းသီးပင်ပေါက်များသည် ကောင်းစွာ ဖြစ်ထွန်းသည်ကို တွေ့ရှိရသဖြင့် ရှေ့အဖို့ ထိုထက်တိုး၍ စိုက်ပျိုးသွားကြမည် ဖြစ်ကြောင်းကို သိရှိရလေသည်။

ကျဲ ။ ။ ကျဲသည် ရှုံညွှန်ရေကွက်တွင် လူးတတ်သော ခြေလေးချောင်းတိရစ္ဆာန်ဖြစ်သည်။ ကျဲသည်စားမြိုပြန်နေတတ်သည်။ ကျဲသည် နွားထက် ကိုယ်လုံးကိုယ်ထည် ထွားကြိုင်း၍ ခွန်းအားဗလ ပိုမိုကြီးမားသည်။ အိန္ဒိယနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့တွင် လယ်ထွန်ယက်ရာ၌လည်းကောင်း၊ လေးလံသော သစ်လုံးကြီးများကို ဆွဲရာ၌လည်းကောင်း ကျဲများကို အသုံးပြုကြသည်။ ကျဲယဉ်များကို ခိုင်းစေလျက် ရှိနေကြပြီ ဖြစ်သော်လည်း အာဖရိကတိုက်၊ အိန္ဒိယနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့ရှိ တောနက်များတွင် ကျဲရိုင်းအုပ်များကို ယနေ့ထက်တိုင် တွေ့မြင်ကြရသေးသည်။

အာဖရိကတိုက်၌ရှိသော ကျဲရိုင်းတို့သည် အလွန်သန်

ဥတုမရွေးရေ၌ပျော်ပိုက်သော ကျဲများ

စပါးနယ်ရာတွင် ကျွဲများကိုလည်းအသုံးပြုကြသည်။

စွမ်းရဲရင့်ကြသဖြင့် မည်သည့်တိရစ္ဆာန်ကိုမျှ မကြောက်ရွံ ချေ။ အာဖရိကတိုက်သို့ သွားရောက်၍ တိရစ္ဆာန်များကို အပျော်လိုက်လံ ပစ်ခတ်သူတို့ပင် ဤကျွဲရိုင်းများကို သေနတ် အားကိုးနှင့် မထီလေးစား မပြုလုပ်ရဲကြပေ။ ယင်းတို့ကို မြင်းပေါ်မှဖြစ်စေ၊ သစ်ပင်ထက်မှ ဖြစ်စေ၊ ပစ်ခတ်မှသာ လျှင် အသက်ဘေးအတွက် စိတ်ချရသည်။ အဆိုပါကျွဲရိုင်း သည် တစ်ကောင်တည်း ဖြစ်စေကာမူ ခြင်္သေ့ ၂ ကောင် ၃ကောင်တို့နှင့် ဖက်ပြိုင်ရန်ပြုံ့သည်။ ထို့ကြောင့် ခြင်္သေ့ တို့သည် ကျွဲရိုင်း အထီးများကို ရန်မူလေ့ မရှိကြချေ။ ကျွဲရိုင်းတို့သည် အနှံ့ခံကောင်း၍ နားကင်းလည်း ပါးကြ သည်။ ယင်းတို့သည်အုပ်စုဖွဲ့၍နေတတ်ကြရာ အုပ်ထဲမှ ကွဲ ထွက်သွားသော ကျွဲတကောင်တလေကိုသာ ခြင်္သေ့တို့ သတ်ဖြတ် စားသောက်နိုင်ကြသည်။ ကျွဲရိုင်း၏သားရေမှာ အလွန်ခိုင်မာသည့်အလျောက် အာဖရိက တိုင်းရင်းသား ကက်ဖာလူမျိုးတို့သည် ထိုကျွဲသားရေဖြင့် ဒိုင်းလွှားများ ပြုလုပ်ကြလေသည်။(အာဖရိကတိုက်။)

အိန္ဒိယနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့တွင် ရှိသောကျွဲရိုင်းများသည် အာဖရိကတိုက်တောင်ပိုင်း၌ တွေ့ရသော ကျွဲရိုင်းတို့ကဲ့သို့ပင် ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသည်။ ကျွဲသိုးကြီးများသည် ၆ ပေမျှ မြင့်၍ ဦးချို များသည် ၆ ပေခန့်ပင်ရှည်လျားသည်။ ကျားများပင် ထိုကျွဲသိုးတို့ကို ရှောင်သွားတတ်ကြသည်။ ကျွဲယဉ်တို့သည် နွားတို့ထက်ခွန်အားပိုကြီးသည်မှန်သော် လည်း နွားတို့ကဲ့သို့ ကျိုးကျိုးနွဲ့နွဲ့မရှိလှချေ။ ဝန်စည်ကို သယ်ဆောင်လာစေကာမူ ရေအိုင်ကိုမြင်လျှင် အတင်းဆင်း သွားတတ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့်အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့တွင် နို့စား ကျွဲမများကို မွေးမြူထားကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဗင်္ဂလား ကျွဲခေါ် ချိုလိမ်ကျွဲများကို နို့စားရန်အတွက် မွေးမြူကြသည်။ ကျွဲသားရေကိုကျိုသော် ကျွဲကော်ရသည်။

ကျွဲကောပင် ။ ။ ကျွဲကောပင်သည် ရှောက်၊ သံပုရာ၊ လိမ္မော်စသည်တို့နှင့်အတူရှောက်ပင်မျိုးတွင် ပါဝင်သည်။ ကျွဲကောပင်၏ ရက္ခဗေဒအမည်မှာ စစ်တြပ်ဒီကျူမန်နား ဖြစ်သည်။ အချို့ကကျွဲကောသီးကို ရှောက်ပန်းသီးဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။

ကျွဲကောပင်သည် မလေးကျွန်းစုနှင့် ပိုလီနီးရှင်း ကျွန်းများ တွင် မူလပေါက်ရောက်၍ နောက်မှ မြန်မာနိုင်ငံသို့ မလွှာယု ကျွန်းဆွယ်နှင့်အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့မှတဆင့် ရောက်လာသည်။ ယခုအခါမြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့အပြားတွင် ကျွဲကောပင်များကို တွေ့ရသည်။ ကျိုက္ခမီခရိုင်၊ မုတ္တမနယ်၌ ကျွဲကောခြံများ ရှိလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျွဲကောပင်ကို အစေ့မှလည်းကောင်း၊ မြေထုပ်စည်းနည်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ မျိုးပွားယူကြသည်။

အကိုင်းကူးနည်း၊ မျက်စိဆက်နည်းတို့ဖြင့် စိုက်ပျိုးပါက အပင်လည်း ကြီးထွား၍ အသီးလည်း ပိုမိုဖြစ်ထွန်းသည်။ ကျွဲကောပင်များကို အတန်းလိုက်စိုက်ပျိုးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ကျွဲကောပင်စိုက်ပျိုးသောအခါ တပင်နှင့်တပင် အနည်းဆုံး ပေ ၂၀ ခန့်ခွာ၍ စိုက်ပျိုးရသည်။ အစေ့မျိုးစေ့မှ ပေါက်လာသောကျွဲကောပင်သည် ၆ နှစ်မှ ၇နှစ်ခန့်ကြာလျှင် သီးသည်။ ဘူတဂံနည်းမျိုး(ပင်စည်မျိုးစေ့)ဖြင့်ပေါက်လာသော အပင်သည် ၄ နှစ်ကျော်လျှင် သီးသည်။ မိုးဦးကျအချိန်မှစ၍ ပန်းပွင့်သည်။ အသီးများသည် တော်သလင်းလမှ ပြာသို လအတွင်း မှည့်ကြသည်။ ကျွဲကောပင်သည် ပေ ၃၀၊ ၄၀ အထိမြင့်နိုင်သည်။

ကျွဲကောသီးသည် ခပ်လုံးလုံးဖြစ်၍ အချင်း ၆လက်မမှ ၈ လက်မခန့်အထိရှိသည်။ အခွံသည် ထူ၍စိမ်းသည်။ မှည့်လျှင် အဝါရောင်သန်းလာသည်။ အတွင်း၌ ရှောက်သီးမှာကဲ့သို့ အမြွှာလိုက်အသားရှိသည်။ အသားသည်အရည်ရွှမ်းသည်။ ကျွဲကောသီးကို အသားရောင်လိုက်၍ အဖြူမျိုး အနီမျိုးဟူ ၍လည်းကောင်း၊ အရသာကိုလိုက်၍ အချဉ်မျိုး အချိုမျိုးဟူ၍ လည်းကောင်း ခွဲခြားခေါ်ကြသည်။

နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း မြန်မာနိုင်ငံဖက်သို့ စက်ပူဖက်မှ ကျွဲကောသီးအမြောက်အမြားတင်သွင်း၍ ဟောင်ကောင်နှင့် အခြားနိုင်ငံအချို့တို့မှလည်း အနည်းအကျဉ်းတင်သွင်းသေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌သီးသောကျွဲကောသီး များသည် အချိုလုံး၍ အချိုထိပ်နှစ်ဖက်တွင် ပြားယောင် ယောင်ဖြစ်သည်။ အချိုသည် အညှာရှိသော ထိပ်ဖက်တွင် ချွန်သည်။ ထိပ်ချွန်သောအသီးမျိုးကို အချိုက ရှမ်းကျွဲကောဟု ခေါ်ကြသည်။ စက်ပူဘက်မှတင်သွင်းသော ကျွဲကောသီးများသည် အားလုံးလိုလိုပင် ထိပ်ချွန်ချည်းသာဖြစ်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံထွက် ကျွဲကောသီး များထက် အနံ့ အရသာ ပိုမိုကောင်းမွန်၍ အမျှင်နည်းသည်ကို တွေ့ရသည်။

အနောက်နိုင်ငံများ၌ နံနက်စာတွင် ခံတွင်းလိုက်အသီး အဖြစ်စားသုံးလေ့ရှိသော ဂရိတ်ဖရုခေါ်အသီးသည် ကျွဲကောသီးနှင့် မျိုးတူဖြစ်သည်။ ယင်းကို ရက္ခဗေဒ အမည်မှာလည်း စစ်တြပ်ဒီကျူမန်နားပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအသီးကို မြန်မာတို့က ကျွဲကောကလေးဟု ခေါ်ကြသည်။ ထိုကျွဲကောကလေးသည် လိမ္မော်သီးအရွယ် ၂ ဆခန့်ရှိသည်။ ကျွဲကောသီးလောက် အခွံမထူချေ။ ကျွဲကောသီးလောက် အသားမပါရှိသော်လည်း ကျွဲကောသီးထက် အရည်ရွှမ်း၏။ ကျွဲကောသီးသည် တစ်လုံးချင်းသီး၍ ကျွဲကောကလေးမှာ စပျစ်သီးကဲ့သို့ အခိုင်လိုက် တွဲရရွဲသီးသည်။ ကျွဲကောကလေးပင်သည် အမြင့် ၂၅ ပေမျှသာ ရှိ၍ အပင်သက် ၆ နှစ်တွင် အသီးစ၍ သီးတတ်သည်။

ကျွဲကျောင်းဗျိုင်း ။ ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျွဲကျောင်းဗျိုင်းကို ကွင်းပြင်၊ လယ်ပြင်နှင့်ကမ်းခြေများ၌ အများအပြား တွေ့နိုင်သည်။ ကျွဲနွားများအနီးတွင် အမြဲတွေ့ရသောကြောင့် ကျွဲကျောင်းဗျိုင်းဟု ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။

အလျားလက်မ ၂၀ရှိသည်။ ဝါသောနှုတ်သီးနှင့် ညိုမည်းသောခြေထောက်များရှိသောကြောင့် အခြားဗျိုင်းနှင့် ခွဲခြား၍ရသည်။

ကျွဲကျောင်းဗျိုင်းသည် ကျွဲနွားများကိုယ်ပေါ်တွင် နားလျက်ကျွဲနွားများ၌ တွယ်ကပ်နေသော ပိုးမွှားများကိုလည်းကောင်း၊ ကျွဲနွားများ လူပ်ရှားသွားလာခြင်းကြောင့် မြက်ထဲမှ ထပျံသော ပိုးမွှားများကိုလည်း ကောင်းစားသည်။ ငါးကလေးများ၊ ဖားလောင်းခေါ်ဖား တပိုင်းငါးတပိုင်းနှင့် ရေပိုးမွှားများကိုလည်း စားတတ်လေသည်။

အသိုက်ကို ကုက္ကိုပင်များ၌ ဧပြီလကုန် သို့မဟုတ် မေလ အစလောက်တွင် ပြုလုပ်သည်။ သရက်ပင်၊

ကျွဲကောကလေး

ကျွဲကောကြီး

ဝါးပင်တို့၌လည်း အသိုက်လုပ်တတ်သေးသည်။ ဥများသည် ဖြူ၍ အပြာပြောက်၊ အစိမ်းပြောက်များရှိသည်။

ကျွဲခေါင်းသီးပင် ။ ကျွဲခေါင်းသီးပင်သည် ရေတွင် ပေါလောပေါနေသော အပင်ငယ်တမျိုးဖြစ်သည်။ ရေအောက်ရှိ အရွက်နှင့် ရေပေါ်ရှိအရွက် တို့သည် မတူကြချေ။ ရေအောက်ရှိ အရွက်များသည် အညှာချင်းဆိုင်ပေါက်၍ အမြစ်နှင့်တူကြသည်။ ရေပေါ်ရှိအရွက်များမှာမူ ရိုးတံရင်း၌ စု၍ပေါက်ကြသည်။ အသီးတွင် အဖုများထွက်နေ၍ ကျဲဦးခေါင်းပုံနှင့် တူသည်။ အခွံသည် အစိမ်းပုပ်ရောင်ရှိ၍ အတွင်းသားမှာ ဖြူသည်။

ကျွဲနွားများအနီးတွင် ကျက်စားတတ်သောကျွဲကျောင်းမျိုး

မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းမြို့ကြီးများရှိ ရေကန်များတွင် ကျွဲခေါင်းသီးပင်များကို ပြုစုစိုက်ပျိုးကြသည်။ ဇွန်လမှ သြဂုတ်လအထိ မိုးတွင်း အချိန်၌ ကျွဲခေါင်းသီးကို ရောင်းချလေ့ရှိသည်။ အသီးကို အစိမ်းလိုက်ဖြစ်စေ၊ ပြုတ်၍ဖြစ်စေ၊ အခွံနှာပြီးလျှင် စားကြသည်။ အတွင်းသား အရသာမှာ ချိုအေး၍ အရည်ရွှမ်းသည်။ ကျွဲခေါင်းသီးကို အထူးသဖြင့် ဟိန္နူလူမျိုးတို့ ကြိုက်နှစ်သက်ကြသည်။ ကျွဲခေါင်းသီးကို သံပရာသီးနှင့် ရောစားမိလျှင် တောက်၍ သေတတ်သည်ဟု ဆိုသည်။

ကျွဲစာနွားစာ ။ ။မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကျေးလက် ထောရွာ အနီးအပါးများ၌ ကျွဲစားကျက်၊ နွားစားကျက်ဟူ၍ သတ်မှတ်ထားသော မြက်ခင်းများကို တွေ့နိုင်ပေသည်။ ကျွဲစာနွားစာအတွက် ထိုစားကျက်များထားရှိသည့်အပြင် ကောက်ရိုး၊ ပြောင်းရိုး စသည်တို့ကိုလည်း သိုလှောင်ထားတတ်ကြ သေးသည်။ ဧက ၂၀ခန့် ရှိသော တောင်သူတယောက်သည်မြေ ၈ ဧကခန့်ကိုဝါစိုက်၍ ၈ ဧကခန့်ကို နှမ်းစိုက်ပြီးလျှင် ကျန် ၄ဧကကို နွားစားပြောင်းစိုက်လေ့ရှိ၏။

မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းရေကန်များမှ စိုက်ပျိုး၍ရသည့်ကျွဲခေါင်းသီးများ

အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ကောက်ရိုးများကို ၄ ကောင်ဆွဲနွားလှည်းများဖြင့် သယ်ဆောင်နေကြပုံ

အချို့ မြေပဲစိုက်သောသူတို့သည် မြေပဲကိုမတူးဖော်မီ ပဲရိုးများကိုဖြတ်၍ ထိုရိုးဖြတ်များကို ကျွဲစာနွားစာအဖြစ် သိုလှောင်ထား တတ်ကြသည်။ ဤနည်းဖြင့် သန့်ရှင်း၍ ကောင်းသော နွားစာမြေပဲရိုးရ၏။ သို့ရာတွင် စရိတ်ကြီးသဖြင့် ယခုအခါ ဤနည်းကို အသုံးပြုသူ နည်းလေပြီ။ အများအားဖြင့်၊ ပဲရိုးကို ထွန်နှင့်တိုက်၍ဖြတ်ကြသည်ကများ၏။ ထွန်နှင့်တိုက်သောအခါ ပဲရိုးများသည် မြေကြီးနှင့် ရောထွေးနေသဖြင့် နွားစာအတွက် ဖြတ်သော အရိုးလောက် မကောင်းလှချေ။

ဤသို့ ကျွဲစာ နွားစာများကို သိုလှောင်ထားခြင်းအားဖြင့် ကျွဲနွားများကျွေးမွေးရန် အစာကို တရာသီနှင့် တရာသီ အဆက်မပြတ် ရရှိနိုင်ကြပေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်း၌ မိုးဦးကျအချိန်မှစ၍ ကောက်စိုက်သည့်အချိန်အထိ ကျွဲနွားများ ကျွေးမွေးရန်အတွက် နွေရာသီကပင် ကောက်ရိုးများကို ကုန်းကျ၍ ရေမဝပ်နိုင်သော နေရာများတွင်စုပုံထားတတ်ကြသည်။ မိုးတွင်းအခါ ရေလွှမ်းသောဒေသများတွင်မူ၊ စင်မြင့်ဆောက်လုပ်၍၊ သိုလှောင် ထားတတ်ကြ၏။ ထို့ပြင် မိုးရေကြောင့် ကောက်ရိုးများ မပျက်စီးစေရန်အတွက်လည်း ကောက်ရိုးပုံများကို အမိုးမိုးပေးထားတတ်ကြ၏။ မိုးတွင်းအခါ ကန်သင်းရိုးနှင့် လယ်ကြိုလယ်ကြားတွင် ပေါက်သော မြက်များကိုရိတ်၍ ကျွဲနွားများကို ကျွေးမွေးနိုင်ကြသော်လည်း များသောအားဖြင့် လောက်လောက်ငင မကျွေးနိုင်ကြပေ။ မြေပဲဖတ်၊ နှမ်းဖတ်၊ ဝါစေ့ဖတ်၊ ဖွဲနု၊ ဆန်ကွဲ၊ ပဲမှော်တို့ကိုလည်း၊ကျွဲစာနွားစာအဖြစ် အသုံးပြု တတ်ကြရာ ယင်းတို့ကိုလည်း သိုလှောင်ထားတတ်ကြပေသည်။ စဉ်းပြီးသား ကောက်ရိုးပြောင်းရိုးတို့နှင့်အတူ မြေပဲဖတ်၊ နှမ်းဖတ်၊ ပဲမှော်စသည်တို့ကို ရောနယ်၍ကျွေးမွေးလျှင် ကျွဲနွားများအဖို့ အာဟာရဓါတ် ပို၍ဖြစ်၏။ ရှားပါးသောအချို့ အရပ်များတွင် ပေအူ၊ ထန်းအူများကိုပင် ကျွဲစာနွားစာအဖြစ် ကျွေးမွေးကြရသည်။ ကျွဲစာ နွားစာဖြစ်သောမြက်များကို မြက်ဝိုင်း၊ မြက်ကြား၊ ဘဲစာမြက်၊ မြက်ချို၊ ဝါးရုံမြက်၊ မြက်မွှား၊ မြက်ခါး၊ မြက်လူး စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။

ကျွဲနွားတိရစ္ဆာန်များကို သီးသန့်မွေးမြူသည့် အနောက်နိုင်ငံများတွင်မူ ထိုတိရစ္ဆာန်တို့အတွက် အစာဖူလုံရအောင် မြက်အပြင် ပဲပင်အမျိုးမျိုးလည်း အထူးစိုက်ပျိုးထားကြသည်။ ပဲပင်များကို စိုက်ပျိုးရခြင်း၏အကြောင်းရင်းတရပ်မှာ ထိုတိုင်းပြည်များတွင် ဆောင်းဥတု၏အအေးဒဏ်ကို မြက်ကခံနိုင်ရည် မရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ကျွဲစာနွားစာအတွက်မြက်၊ ပဲပင်တို့ကို စိုက်ပျိုးကြရာ၌ တိရစ္ဆာန်များအတွက် လိုအပ်သည့် ပရိုတင်း အချို့ဓါတ် အစရှိသော အာဟာရ ဓါတ်များ မပျက်ပြားသွား စေရန် မြက်ကို ပွင့်ချိန်တွင် ရိတ်သိမ်းကြသည်။ တခါတရံ လယ်တကွင်းထဲမှ တနှစ်လျှင် ၂ ကြိမ် ၃ ကြိမ်မျှ ရိတ်သိမ်းရ

အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် ဆောင်းတွင်းအခါများ၌ နွားများကို မြက်အစားပဲရွက်များကို ကျွေးကြရသည်။

သည်၊ ရိတ်ပြီးသည့် မြက်ကို လယ်ကွင်းထဲတွင် ၃ ရက်ခန့် အခြောက် လှန်းထားလေ့ရှိသည်။ ထို့နောက် မြက်အခြောက် မမြန်လွန်းရအောင် ထွန်ခြစ်များဖြင့်အစုလိုက်၊ အပုံလိုက် ပြုလုပ်၍ ရက်သတ္တတပတ်မျှ လယ်ကွင်းထဲ၌ ထားရပြန်သည်။ ပြီးမှကျီများသို့ မြက်ခြောက်ကို သယ်ယူသိုလှောင်ထားကြသည်။ ယခုအခါ မြက်ကိုရိတ်သိမ်း သိုလှောင်ခြင်း၊ အသယ်ရအသိုရလွယ်ကူအောင် သိပ်သည်းစွာ စည်းနှောင်ခြင်းအစရှိသော လုပ်ငန်းကိစ္စအဝဝတို့ကို စက်ဖြင့် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိကြရာ၊ လုပ်ငန်းမှာပိုမိုလွယ်ကူလာသည်။ ထို့ပြင် မြက်စိုကို မူလ အာဟာရ ဓာတ်များ မပျက်ပြားစေဘဲ၊ ခြောက်သွေ့လာစေနိုင်သည့် စက်ကို အသုံးပြုနိုင်ပြီ ဖြစ်၍ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူရေး လုပ်ငန်းသည် တိုးတက်လာလေသည်။

ကျွဲခြည်းပင် ။ ။ ကျွဲခြည်း အမည်ဖြင့် အပင် ၂ မျိုး ရှိသည်။ အပင်တမျိုး၏ရက္ခဗေဒအမည်မှာ မီလီရှာအက်ထရိပါပါရီယားဖြစ်၍ အခြားတမျိုး၏ ရက္ခဗေဒအမည်မှာ ဗီသီကိုလိုဗီယမ်ဒျူ ဖြစ်သည်။ ပဌမအပင်မျိုးသည် အမြင့် ပေ ၁၀၀ခန့်ရှိ၍ လုံးပတ် ၈ပေ ၉ပေခန့်ရှိသည်။ ထိုအပင်မျိုးသည်ပဲခူးရိုးမတောင်၌ အများအားဖြင့် ပေါက်သည်။ အသားမာ၍ လေးလံသည်။

ဒုတိယကျွဲခြည်းပင်မျိုးသည် ၅ လက်မခန့်လိမ်တွန့်သော သီးတောင့်သီးသည့် ပင်စောက်တမျိုး ဖြစ်သည်။ ယင်းကို ခြံစည်းရိုးများ၌ စိုက်ပျိုးလေ့ရှိသည်။ တနင်္သာရီတောင်ပိုင်းနှင့် မုတ္တမနယ်တို့တွင်တွေ့ရ၍ မွန်ဘာသာဖြင့် (ကြိုင်ပရင်) ဟုခေါ်သည်။ ကုလားမန်ကျည်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ တရုတ်မန်ကျည်းဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ကြသည်။ ဤအပင်၏မူလပေါက်ရောက်ရာဒေသမှာ မက္ကဆီကိုနိုင်ငံ ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။

ကျွဲမြီးဆွဲငှက် ။ ။(လင်းမြီးဆွဲငှက်။)

ပဲခူးရိုးမ၌အများအစားပေါက်သည့်ကျွဲခြည်း

ကမ္ဘာတွင်စံတင်ရသည့် သစ်ဘုရင်

ကျွန်းပင်သည် မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ ဘဏ္ဍာရေးကို ဖြစ်ထွန်းစေသည့် အရေးကြီးထုတ်ကုန်တရပ် ဖြစ်သည်သာမက ကမ္ဘာတလွှားတွင် ကျွန်းသစ်သည် မြန်မာနိုင်ငံအမည်နှင့်လည်း ဒွန်တွဲလျက်ရှိလေသည်။ ကျွန်း၏တန်ဖိုးကို ကမ္ဘာကသိသလောက် မြန်မာများ အရေးမထား ကြချေ။ ကျွန်းသစ်သည် မြန်မာ့ရတနာတစ်ပါးဟု ခေါ်က မှားမည်မထင်ပေ။

ကျွန်းပင် ။ ။ ကျွန်းကို ရုက္ခဗေဒအရ၊ တက်တိုးနာဂရန် ဒစ်ဟုခေါ်သည်။ ကျွန်းပင်သည် မိုးရေချိန်လက်မ ၄၀မှ ၁၂၀ ရှိသောဒေသများ၌ ဖြစ်ထွန်းသည်။ မြေအမြင့်ပေ ၃၀၀၀ အောက်တွင် သန့်စွမ်းစွာပေါက်နိုင်သည်။ ခြောက်သွေ့သည့် ဒေသများနှင့် မိုးအလွန်များသည့်နေရာများ၌ ကျွန်းပင် မပေါက်ချေ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပဲခူးရိုးမတလျောက်၌လည်းကောင်း၊ မုတ္တမနယ်ရှိတောင်ကုန်းများနှင့် ယင်းတို့၏မြောက်ဘက် တောင်ကုန်းဆက်များ၌လည်းကောင်း၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်နှင့် ကာမိုင်းနယ်တို့၌လည်းကောင်း၊ ကျွန်းပင်များကို တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ကျွန်းပင်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ ကျွန်းပင် ခုတ်လှဲခြင်းတို့ကို အစိုးရကစီမံအုပ်ချုပ်သည်။

ကျွန်းပင်သည် ရာသီအလိုက်အရွက်ကြွေသော သစ်ပင်မျိုးဖြစ်သည်။ နွေရာသီတွင် ကျွန်းရွက်များသည် တရွက်မကျန် ကြွေကျလေ့ရှိသည်။ ထိုသို့ ကြွေကျပြီးသည့်နောက်မှ ရွက်သစ်များ တဖန် ပြန်ထွက်လာသည်။ ရွက်သစ်ပေါက်ချိန်မှာ မိုးဦးကျချိန်ဖြစ်သည်။ မိုးရာသီတွင် ကျွန်းပင်များသည် စိုပြည်သောအရွက်ကြီးများနှင့် စိမ်းလန်းအုပ်ဆိုင်းလျက် ရှိကြသည်။

ကျွန်းရွက်သည် ၁ပေ မှ ၃ပေခန့်အထိရှည်၍ မျက်နှာပြင်ကြမ်းသည်။ ကျွန်းရွက်ကြီးများကို ပစ္စည်းထုပ်ရန် ဖက်အဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုလေ့ရှိကြသည်။ အချို့ကျွန်းတောနှင့်နီးသော ကျေးရွာများတွင် ကျွန်းရွက်ကို အတန်းလိုက်သီ၍ အိမ်မိုးကြသည်။ တစ်ချို့ကလည်း ကျွန်းရွက်တွင် အနီရောင်ဆေးတမျိုးပါရှိသဖြင့် ကျွန်းရွက်များကို ဆိုးဆေးအဖြစ် အသုံးပြုကြသည်။

ကျွန်းသားသည် မာ၍ ခိုင်ခံ့၏။ ကျံုခြင်းကြွခြင်းမရှိ။ ထိုဂုဏ်သတ္တိများကြောင့် ကမ္ဘာ၌ ပဌမတန်းသစ်ဖြစ်၏။ ကမ္ဘာကျော်သစ်အများ သည် ကျွန်းထက် ၂ ဆမျှ ကျံုခြင်းကြွခြင်းရှိ၏။ ခိုင်မာရာ၌လည်း ကျွန်း၏ ခိုင်မာခြင်း ၄ ပုံ ၃ပုံမျှသာရှိ၏။ ကျွန်းသားကို ခြလည်းမစား၊ အက်ဆစ်လည်း မစားပေ။ ကျွန်းသား ၁ ကုဗပေသည် ၄၅ပေါင်ခန့် အလေးချိန်စီးသည်။ အသားသေပြီး ကျွန်းသားကို ရေထဲချလျှင် ပေါလော ပေါ်လေသည်။ ကျွန်းသားကို အခြောက်ပေါင်းခံခြင်းဖြင့် မည်းနက်သောကတ္တရာစေးတမျိုးကို ရရှိင်သည်။ အိန္ဒိယနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့တွင် ဤကတ္တရာစေးကို ဆေးအဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုကြသည်။

ကျွန်းအသုံးချမှုများမှာ အိမ်ဆောက်ခြင်း၊ ပရိဘောဂ ပြုလုပ်ခြင်း၊ သိပ္ပံလက်တွေ့စမ်းခန်းသုံး ထိုင်ခုံနှင့် စားပွဲများ ပြုလုပ်ခြင်း၊ ဂီတခုံကြမ်းခင်းများ ပြုလုပ်ခြင်း စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။ ရာသီဥတုအမျိုးမျိုး၏ဒဏ်ကို ခံရသောသင်္ဘောများ တည်ဆောက်ရာ၌ကျွန်းကို မြောက်မြားစွာအသုံး

ကြီးမားသောကျွန်းပင်တစ်ပင်ကို ဖြတ်လှဲနေကြစဉ်

ဧရာဝတီမြစ်အတွင်း၌ ဖောင်ဖွဲ့၍ မျှောချလာသောကျွန်းသစ်များ

ပြုရသည်။ ကွင်းမေရီခေါ် ကမ္ဘာကျော်ဗြိတိသျှသင်္ဘောကြီး၌ ကျွန်းသား တန်ချိန် ၁၀၀၀ ကျော်အသုံးပြုထား၏။ မီးရထားတွဲများဆောက်လုပ်ရာ၌လည်း ရာသီဥတုဒဏ်နှင့် မီးရထား၏ လှုပ်ရှားမှု ဒဏ်ကိုကျွန်းသားသာလျှင် ခံနိုင်သဖြင့်၊ ကမ္ဘာပေါ်ရှိ မီးရထားတွဲများကို ကျွန်းသားဖြင့်သာ လုပ်ကိုင်ထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ကျွန်းသားဖြင့် ဆောက်လုပ်ထားသော ဘုန်းကြီး ကျောင်း၊ ဧရုပ် စသည့် အဆောက်အုံအများအပြား ရှိသည်။ အမေရိကန်နိုင်ငံဖို့ ပြတိုက်ကြီး၌ ကျွန်းဖြင့် ကြမ်းခင်းထားသောအကျယ်မှာ ၁၈ ဧကခန့် ရှိသည်။ ကျွန်းအစား အခြားသစ်များကို သုံးရန် အနောက်နိုင်ငံများ၌ သုတေသနပြု၍ သိပ္ပံနည်းများဖြင့် လုပ်ကိုင်ကြသော်လည်း ယနေ့အထိ ကျွန်း၏ ဂုဏ်သတ္တိများနှင့် ယှဉ်ပြိုင်နိုင်သည့်သစ်ကို မတွေ့ရသေးချေဟုဆိုသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ကျွန်းသစ်အဖိုးတန်ပုံကို ရှေးနှစ်ပေါင်းအတော်ကြာကပင် သိရှိခဲ့ကြသည်။ ခရစ် ၁၇၅၂ ခုနှစ်တွင် အလောင်းမင်းတရားကြီးသည် ကျွန်းပင်များကို ခုတ်လဲခြင်းမပြုရ၊ ကျွန်းသစ်များသည် ဘုရင့်ဘဏ္ဍာတော် ပစ္စည်းဖြစ်သည်ဟု ကျေညာ ပညတ်တော်မူခဲ့သည်။ ၁၈၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ယခုမက္ကရိကာဟုခေါ်တွင်သည့်ကုမ္ပဏီသည် မင်းတုန်းမင်းတရားထံ ကျွန်းသစ်ထုတ်လုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ရန် လျှောက်ထား၍ လုပ်ကိုင်ခွင့်ရရှိခဲ့၏။ ၁၈၆၂ ခုနှစ်တွင် ဘုံဘောဘားမားခေါ် ကုမ္ပဏီသည် မင်းတုန်းမင်းကြီးနှင့် စေ့စပ်၍ ပျဉ်းမနားမြို့အနီးရှိတောများ၌ ကျွန်းအလုပ်များကိုလုပ်ကိုင်ရန် အခွင့်အရေးများရခဲ့၏။ ဤသို့ ကုမ္ပဏီကြီးများသည် ကျွန်းသစ်များကို ထုတ်ယူ လာကြ၍ ကျွန်းသစ်တော်များ တဖြည်းဖြည်းပြုန်းလာသောအခါ ၁၈၅၅ ခုနှစ်၌ အိန္ဒိယဘုရင်ခံချုပ်က ကျွန်းပင်များကိုအစိုးရက ရွေးချယ်သတ်မှတ် သင်းသတ်ပေးခြင်းမပြုဘဲ မည်သူမှ မခုတ်မလဲရဟု ကျေညာရလေ၏။

လွတ်လပ်ရေး မရမီက မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် အသွားအလာ လွယ်ကူသည့် နေရာများကို သီးသန့်ထား၍ ငွေအင်အားနည်းသည့် နိုင်ငံသားများအား ထုတ်ယူနိုင်ခွင့်ပြုခဲ့သည်။ အသွားအလာခက်ခဲသည့်နေရာများကိုမူ ငွေအင်အားကောင်းသောနိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီများအား ရောင်းချလုပ်ကိုင်စေခဲ့သည်။ ထိုအခါက ထင်ရှားသောကုမ္ပဏီကြီးများမှာဘုံဘောဘားမားကုမ္ပဏီ၊ (ဘုံဘောဘားမားရောင်းဝယ်ရေးအဖွဲ့) စတီးဘရားသား ကုမ္ပဏီ၊ မက္ကရီကာကုမ္ပဏီ၊ ဖူးကားကုမ္ပဏီ၊ တီ၊ ဒီ၊ ဖင်းလေးကုမ္ပဏီတို့ဖြစ်ကြသည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးသည့် နောက်တွင် ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဧန်လ ၁ ရက်နေ့မှ စ၍ ကျွန်းတောများကို ပြည်သူပိုင်ပြုလုပ်ရေးပြီးစီးလေသည်။

ယခုအခါ နိုင်ငံတော် သစ်ထုတ်လုပ်ရေး ဘုတ်အဖွဲ့က ဦးစီး၍ ကျွန်းသစ်နှင့်အခြားသစ်များကို ထုတ်ယူသုံးစွဲရောင်းချလျက်ရှိသည်။

ကမ္ဘာတွင်မြန်မာနိုင်ငံမှအပ ယိုးဒယား၊ မလ္လာယု၊

ဂျားဗား၊ အင်ဒိုချိုင်းနားနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့၌လည်း ကျွန်းထွက်သည်။ သို့သော် အခြားနိုင်ငံများ၌ ထွက်သည့်တန်ချိန်မှာ မြန်မာနိုင်ငံ၌ထွက်သည့် တန်ချိန်၏ ၃ပုံ ၁ပုံ မျှသာရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသစ်တောများမှ နှစ်စဉ်မူမှန်အထွက်သည် တန်ချိန်ပေါင်း၄၀၀၀၀(၄သိန်း) မျှရှိနိုင်သည်ဟု ဆိုသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှထွက်သည့်ကျွန်းကို အင်္ဂလန်ပြည်က ၂၆.၃ရာခိုင်နှုန်း အိန္ဒိယနိုင်ငံက ၆၁.၅ ရာခိုင်နှုန်း အခြားနိုင်ငံများက ၁၂.၂ရာခိုင်နှုန်းသုံးစွဲကြသည်။ သစ်လုပ်ငန်းကိုတိုးတက်အောင် ဆောင်ရွက်ရာ၌ ကုလသမဂ္ဂလက်အောက်ရှိ ကမ္ဘာစားနပ်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးအဖွဲ့ကြီး၏ အကူအညီကို မြန်မာနိုင်ငံသည် အထိုက်အလျောက် ရရှိသည်။

ကျွန်းလှမြို့ ။ ။ ကျွန်းလှမြို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းဒေသရှိခရိုင် ကန့်ဘလူနယ်အပါအဝင် ကျွန်းလှမြို့နယ်၏ ရုံးစိုက်ရာ မြို့ဖြစ်၏။ ကန့်ဘလူမြို့၏ အနောက်မြောက်ဖက်မိုင် ၂၀ကျော်အကွာ မူးမြစ်၏ လက်ျာဖက်ကမ်းပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ သာယာသောမြို့ကလေးတစ်မြို့ ဖြစ်သော်လည်း မူးမြစ်ကြောင်းမှတပါး လမ်းပန်းအဆက်အသွယ် မကောင်းလှ၍ တကြောင်း၊ ၄င်္ဂျားရောဂါထူထပ်သောဒေသဖြစ်၍ တကြောင်း လူနေမစည်ကားလှချေ။ ကျွန်းလှမြို့ဟု ဆိုသော်လည်း ရွာကြီးတစ်ရွာမျှသာဖြစ်၍ လူဦးရေ ၁၀၀၀ ခန့်သာရှိသည်။ မြို့နယ်အရာရှိရုံး၊ သစ်တောဌာနရုံး၊ ရဲဌာနနှင့် ဗိုလ်တဲများရှိသည်။ ကျွန်းလှမြို့တွင် ရုံးဦးစေတီခေါ် ပွဲတော်ရစေတီတဆူ ရှိသည်။ ထိုပွဲတော်ကို ကန့်ဘလူနယ် မြေဒုံးမြို့ရွှေဂူကြီး ဘုရားပွဲတော်အပြီး တပေါင်းလပြည့်ကျော် ၄ ရက်နေ့မှ စရက်နေ့အထိ ကျင်းပမြဲဖြစ်သည်။

ကျွန်းလှမြို့နယ်မှာ စတုရန်းမိုင် ၁၉၈၀ မျှကျယ်ဝန်း၍ သစ်တောကြီးများဖြင့် ဝန်းရံလျက်ရှိသည်။ ကျေးရွာပေါင်း ၂၇ ရွာပါဝင်၍ လူဦးရေ ၂၁၄၆၁ (၁၉၅၂) နေထိုင်လေသည်။ ကျွန်းလှမြို့နယ် ချောင်းကွေ့ရွာတွင် ဗမာမွတ်စလင် အများနေထိုင်ကြသည်။

ကျွန်းလှနယ်တွင် ကျွန်း၊ ပျဉ်းကတိုးနှင့် သစ်ယာ၊ အင်ကြင်းစသောသစ်ကောင်းများ ထွက်သည်။ ကျွန်းလှနှင့် မိုင် ၃၀ ခန့်ကွာ သစ်ချိုရွာမှ ကျောက်မီးသွေးအနည်းငယ် တူးဖော်ရရှိသည်။ သို့ရာတွင်ကျောက်မီးသွေးမှာ သက်နု ဖြစ်၏။ ထိုနယ်မှ ဆန်စပါးနှင့် ပဲအမျိုးမျိုး၊ ခရမ်၊ မုန်လာ၊ ဂေါဘီထုပ်စသော ဟင်းသီးဟင်းရွက်များ စိုက်ပျိုးသည်။ ဝါဂွမ်း၊ နှမ်း၊ ဝါး၊ ပွဲလျက်၊ အင်တွဲ၊ သစ်စေး၊ ပျားရည်၊ ပျားဖယောင်း၊ချိုပ်တို့လည်းထွက်သည်။

ကျွန်းလှနယ်တွင်းရှိ ပျောင်သွယ်ချောင်း၊ ဖန်သာချောင်းစည်သာယပင်းချောင်းများမှာ သစ်မျှောရာအဓိကရေလမ်းများဖြစ်ကြသည်။ ထိုနယ်ရှိ ချောင်းများမှ ရွှေအနည်းငယ်ထွက်၍ မိုးကုန်၍ ရေစစ်ချိန်တွင် ရွှေကျင်လေ့ရှိကြသည်။

ကြွေစေ့ ။ ။ကြွေပစ်ကစားရာတွင် အသုံးပြုသော ကြွေစေ့အဖြူကလေးများကိုလည်းကောင်း၊ စာရေးစားပွဲပေါ်ရှိ စက္ကူဖိရန်အသုံးပြုသော ကြွေအကြီးစားများကိုလည်းကောင်း၊ ဘယဆေးဆိုင်များ၌ ဆေးဖော်ရန်အတွက် ရောင်းချသော ကြွေပုပ်များကိုလည်းကောင်း၊ တွေ့မြင်ဖူးကြပေမည်။ ထိုပစ္စည်းတို့သည် ကြွေခရု၏အခွံများသာဖြစ်ကြ၏။ ကြွေခရုအရှင်ကိုကား မြင်ဘူးတွေ့ဖူးသူ ရှားပေသည်။

ကြွေခရုသည် ခရုမျိုးဝင် ပင်လယ်သတ္တဝါတမျိုးဖြစ်၍ မျိုးစိတ်ပေါင်း ၁၅၀ ကျော်မျှရှိသည်။ ကြွေခရုတို့သည် နွေးသော ပယ်လယ်သမုဒ္ဒရာအတွင်းရေတိမ်ရာအရပ်၌ ကျောက်ဆောင်များနှင့်သန္တာကျောက်တန်းများအောက်တွင် နေကြသည်။ အထူးသဖြင့် အိန္ဒိယသမုဒ္ဒရာနှင့် ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာတို့ ဆက်စပ်ရာဒေသတွင် နေကြသည်။ ဥရောပတိုက်ရှိ ပင်လယ်များတွင်လည်း ကြွေခရုအငယ်စားတမျိုးကို တွေ့ရသည်။

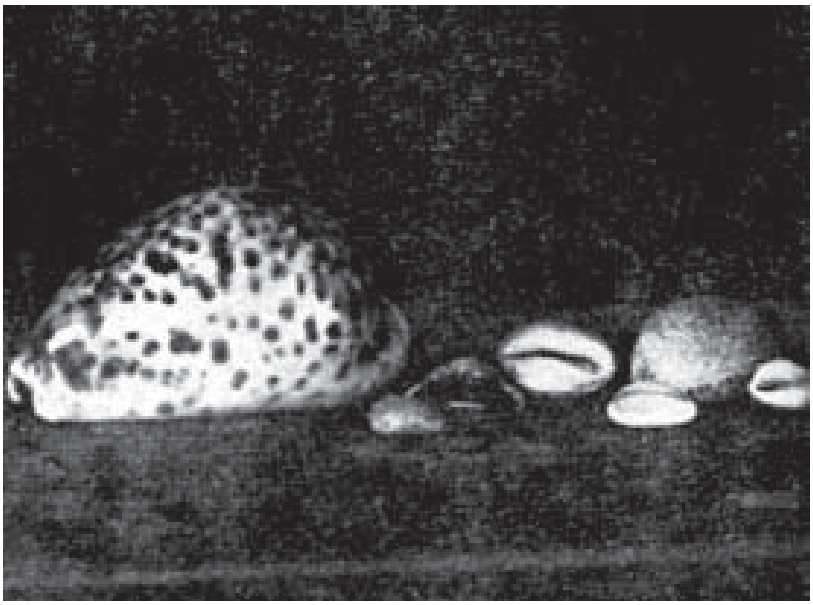

ကြွေစေ့ဟူ၍ အသိများသော ကြွေခရုခွံများ

ကြွေခရုသည် ကျွန်ုပ်တို့တွေ့မြင်ရသည့်အတိုင်း အခွံတခု တည်းသာရှိသော ခရုမျိုးဖြစ်သည်။ ငယ်ရွယ်သေးသော ကြွေခရုနှင့်ကြီးပြင်းပြီး ကြွေခရုတို့၏ပုံသဏ္ဌာန်မှာ သိသိသာ သာခြားနား၏။ ငယ်ရွယ်စဉ်က ကြွေခွံသည် သာမန်ခရုလုံး၏အခွံနှင့် ဆင်တူသည်။ မျက်နှာဝမှာရိုးရိုးမျက်နှာဝမျိုး ပင်ဖြစ်၍ ရစ်ခွေနေသော ထိပ်ခွန်းကလေးများသည်လည်း ထင်ထင်ရှားရှားပေါ်နေသည်။ တဖြည်းဖြည်း ကြီးပြင်းလာမှ အခွံသည် အတွင်းဖက်သို့လိပ်ဝင်သွား၍ ထိပ်ခွန်းသည် တုံးသွားလေသည်။ မျက်နှာဝစောင်းတွင် ခွေးသွားစိပ်ကဲ့သို့ အထစ်ကလေးများထလာသည်။

ကြွေခွံသည် ချောမွတ်ပြောင်လက်၍ နေသည်။ အဖြူ၊ အညို၊ အဝါ၊ နက်ပြာ၊ စသည်ဖြင့် အရောင်အမျိုးမျိုး ရှိသည်။ အချို့၌ လှပသောအစက်အပြောက်များလည်း ပါရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ကြွေခွံကို ကမ္ဘာအနှံ့အပြား၌ လူသိများ၍ လူကြိုက်လည်း များပေသည်။

အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့တွင်လှပသော ရောင်စုံကြွေစေ့များကိုဆင်မြင်းစသည်တို့၏ ကကြီးတန်ဆာပလာ၌ တပ်ဆင်အသုံးပြုကြသည်။ ရှေးအခါက မြန်မာနိုင်ငံတွင် အင်္ဂျီစသည်တို့ကို သိပ်သည်းပြောင်ချောအောင် ယခုအခါ မီးပူတိုက်ရသကဲ့သို့ ကြွေဖြင့်ပွတ်တိုက်သည်။ အာဖရိကတိုက်နှင့် အာရှတိုက်တောင်ပိုင်းတွင် ရှေးအခါက ကြွေစေ့များကို အသပြာအဖြစ် သုံးစွဲခဲ့ကြသည်။ အချို့က လက်ကောက်၊ ဆွဲကြိုး၊ ရင်ထိုးစသည်တို့ပြုလုပ်၍ ဆင်မြန်းကြသည်၊ အီဂျစ်နိုင်ငံ နိုင်းမြစ်ဝှမ်းရှိ အချို့ဒေသများတွင် ကြွေစေ့ကလေးများကို အန္တရာယ်ကင်းဘေးကင်းအဆောင်အဖြစ် သုံးကြပင် အသုံးပြုကြသေးသည်ဟု သိရလေသည်။

ကြွေပစ်ကစားခြင်း ။ ။ (ပဆစ်ပစ်ခြင်း–ရှု။)

ကြွေပန်းပင် ။ ။ ကြွေပန်းပင်သည် ဗီဂိုနီယေးစီးမျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ အပူပိုင်းဒေသတို့တွင် စတင်ဖြစ်ပွားသော အပင်မျိုးဖြစ်သည်။ မျိုးစိတ်စုစုပေါင်း ၇၅၀ ရှိသည့်အနက် မျိုးစိတ်ပေါင်း ၁၅၀ ကို အလှစိုက်ပျိုးလျက်ရှိကြသည်။

ထိုပန်းပင်မျိုးသည် လွယ်ကူစွာ ပေါက်သဖြင့် အကိုင်းအခက်ကို ဖြတ်၍စိုက်နိုင်သည်။ အရွက်သည် ကြီး၍ အသားထူပြီးလျှင် ဖယောင်းသားကဲ့သို့ ချောမွတ်သည်။ အပွင့်သည်လည်း ကြီးလှ၏။ အသီး၌ အတောင်ပါရှိသည်။ အသီးသည် သေးငယ်သော အစေ့ကလေးများရှိသည့် အစေ့အိတ်ဖြစ်သည်။ ကြွေပန်းပင်မျိုးတွင် နွေရာသီပွင့်သောအမျိုးနှင့် ဆောင်းရာသီပွင့်သော အမျိုးဟူ၍ နှစ်မျိုးကွဲပြားသည်ကို တွေ့ရသည်။ နွေရာသီပွင့်သောအမျိုးတွင် အမြစ်သည် သစ်ဥသဖွယ်ဖြစ်၍ ဆောင်းရာသီပွင့်သောအမျိုးတွင် အမြစ်သည် အမျှင်သဖွယ်ဖြစ်သဖြင့် ခွဲခြား၍သိနိုင်သည်။

ကြွေရည်သုတ်ခြင်း ။ ။ ကြွေရည်သည် အဓိကအားဖြင့် ဖဲလစပါး(စဉ့်ကျောက်တမျိုး)၊ကျောက်သလင်း၊ ဆီလီကာ၊ လက်ချား၊ ခဲပုပ်နှင့် အခြားတွင်းထွက်ပစ္စည်းများပါဝင်သော ချော်ရည် တမျိုးပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ကြွေသည် ဖန်ထက်ပိုမိုခိုင်ခံ၍ သတ္တုကဲ့သို့ကြာရှည်ခံ၏။ ကြွေရည်လုပ်ငန်းမှာ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သော ပစ္စည်းများကို လိုအပ်သလို ရောစပ်ပြီးနောက် ညက်ညက်ကြေအောင် ကြိတ်ချေရသည်။ ဤကြွေဆေးကို အမှုန့်အတိုင်းသော်လည်းကောင်း၊ အရည်တခုခုတွင်ဖျော်၍သော်လည်းကောင်း၊ ကြွေရည်သုတ်လိုသောပစ္စည်းပေါ်၌ သုတ်လိမ်းပြီးနောက် ပေါင်းအိုးတွင်ထည့်၍ ပေါင်းတိုက်ပေးရသည်။ ထိုအခါ ကြွေဆေးသည် အရည်ပျော်၍ ကြွေရည်သုတ်လိုသည့် ပစ္စည်းမျက်နှာပေါ်၌ တညီတညာ ပျံ့နှံ့ပြီးစွဲကပ်သွားသည်။ ကြွေရည်ထူထူ သုတ်လို

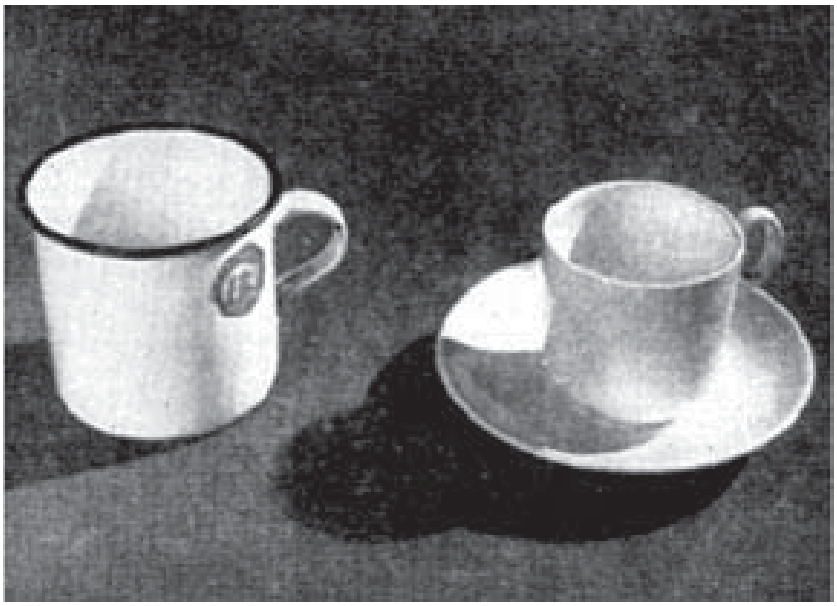

ကြွေခွက်သံခွက်များကို ကြွေရည်သုတ်၍ အချောကိုင်ပြီးသောအခါ မြင်ရပုံ

သည့်အခါ ဤနည်းအတိုင်း သုံးလေးကြိမ်မျှ တထပ်ပြီး တထပ် သုတ်ပေးရသည်။

ကြွေရည်သုတ်အတတ်မှာ ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပေသည်။ ရှေးခေတ်မှကြွေရည်သုတ် ပန်းအိုးများ၊ ခါးမြွောင်များ၊ လက်ဝတ်ရတနာများကို တူးဖော်ရရှိခဲ့ကြရာ ယခုအခါအင်္ဂလန်၊ အမေရိကန်စသောနိုင်ငံကြီးများရှိ ပြတိုက်ကြီးများတွင် ထိုရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။

ကြွေရည်သုတ်ဆိုရာ၌ ပန်းကန်ပြား၊ လက်ဖက်ရည်အိုး၊ ကြွေဇွန်း စသည်တို့ကဲ့သို့ ရုံစေးဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည့် ပစ္စည်းများသာလျှင်မဟုတ်၊ သံ၊ ကြေးစသော သတ္တုတခုခုနှင့် ပြုလုပ်ထားသော အထည်ပစ္စည်းများပေါ်တွင်လည်း အလှအပနှင့်အသုံးခံမှုအတွက် ကြွေရည်သုတ်ပေးနိုင်သည်။ ကြွေရည်သုတ်ပစ္စည်းများသည် ကြွေထည်သက်သက်များကဲ့သို့ပင် ချော ညက် ကြည်လင်သည်။

ကြွေထည်ပစ္စည်းများပေါ်တွင် ပန်းရေးဆေးခြယ်နေပုံ

ကြွေရည်သုတ်နည်း အမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် ရှေးအကျဆုံးနည်း ၂ နည်းမှာ မြှုပ်ပန်းဖော်နည်းနှင့် ပန်းကြွေဖော်နည်းတို့ ဖြစ်သည်။

မြှုပ်ပန်းဖော်နည်းတွင် အောက်ခံပစ္စည်းပေါ်ရှိ အလိုရှိသည့်ပန်းပုံကိုထွင်းခြစ်ပေး၍ ထိုအချိုင့်များတွင် လိုရာရောင်စုံကြွေဆေးကို ထည့်ပေးရသည်။ ပြီးလျှင် ပေါင်းအိုးတွင်ထည့်၍ ပေါင်းတိုက်ပေးရသည်။ ထို့နောက် တိုက်ချွတ်ဆေးကြော၍ ချောမွတ်ပြောင်လက်လာသည့်တိုင်အောင် အရောင်တင်ပေးရသည်။

ပန်းကြွေဖော်နည်းတွင်မူ အောက်ခံအထည်ပေါ်၌ ပန်းပုံများကိုထွင်းမည့်အစား ယင်းအထည်နှင့် မျိုးချင်းတူသည့် သတ္တုချောင်းများကို အလိုရှိသည့် ပုံပန်းအတိုင်းခွေ၍ ဂဟေဖြင့်တင်ရသည်။ ထို့နောက် သတ္တုချောင်းများအကြားချိုင့်ခွက်ကလေးများထဲသို့ အလိုရှိသည့်ကြွေဆေးများကိုထည့်၍ အထက်နည်းအတိုင်း ပေါင်းတိုက်ပေးရသည်။

ထို့နောက်စီးနေသောရေတွင် နူးညံ့သောကျောက်ပွဖြင့် ရက်အတော်ကြာအောင် တိုက်ချွတ်အရောင်တင်ပေးရလေသည်။

ယခုခေတ်တွင် တရုတ်နှင့် ဂျပန်လူမျိုးတို့သည် ဤပန်းကြွေဖော်နည်းအတတ်၌ ထူးချွန်သူများဖြစ်ကြပေသည်။ သို့သော် ကြွေရည်သုတ်အတတ်သည် ရှေးဦးစွာအနောက်တိုင်းများတွင် အလွန်ရှေးကျသောခေတ်က စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့၍ ၄ ရာစု နှစ်သို့ ရောက်မှ အရှေ့တိုင်းသို့ ရောက်လာကြောင်း အထောက်အထားများရှိသည်။ အီဂျစ်၊ ဆီးရီးယားနှင့် ဗက်ဗီလုံနိုင်ငံများတွင် ရှေးခေတ်နန်းတော်နံရံများ၌ ကြွေရည်သုတ်အုပ်ချပ်များ အသုံးပြုခဲ့ကြောင်းကို တွေ့ရသည်။ ကြွေရည်သုတ် အိုးခွက်များကိုလည်း ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ အလှအပကို အထူးနှစ်သက်တတ်သော ဂရိလူမျိုးတို့က လက်ဝတ် တန်ဆာများနှင့် အိုးခွက်များကိုသာမက ရုပ်လုံးများကိုပင် ကြွေရည်သုတ်၍ ပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။

အီဂျစ်နှင့် ဂရိလူမျိုးများ နည်းတူပင် ရှေးခေတ်ဗိုင်ဇင်းတိုင်လူမျိုးတို့သည်လည်း ကြွေရည်သုတ် အတတ်ကို ကောင်းစွာတတ်မြောက်ခဲ့ကြပေသည်။ သူတို့သည်ဥရောပမြောက်ပိုင်းရှိ ကဲ့လူမျိုးတို့ထံမှ ထိုအတတ်ကို ရရှိတတ်မြောက်ခဲ့ဟန်တူသည်။ အကြောင်းမှာရှေးခေတ်ကကဲ့လူမျိုးတို့၏ သင်းချိုင်းများကိုတူးဖော်ရာတွင် စစ်သားများသုံးစွဲခဲ့သော ဒိုင်းများ၊ မြင်းဇက်ကြိုးများ၊ ခါးပတ်ကွင်းများ၌ စိမ်း၊ နီ၊ ဝါ၊

တရုတ်ကြွေထည်များနှင့် ဂျပန်ကြွေထည်များကို ပြပွဲတွင်တင်ပြထားပုံ

ကာ ပေါင်းတိုက်ပြီးနောက် တွင်းထွက် ကြွေဆေးရောင်စုံတို့ဖြင့် အလိုရှိရာပန်းပု၊ ရုပ်ပုံများကို ရေးခြယ်ပေး၍ ဒုတိယအကြိမ် ပေါင်းတိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

လက်ရှိ ၂၀ ရာစုနှစ်အတွင်း အထူးကျွမ်းကျင်သူများသာ လုပ်ကိုင်နိုင်သည့် နည်းတမျိုး ပေါ်လာပြန်၍ ဤနည်းကိုလည်း အီတလီ နိုင်ငံကပင် စတင်တွေ့ရှိခဲ့ဟန် တူလေသည်။ ဤနည်းမှာ ရုပ်လုံးဖေါ်အတတ်ဖြင့် အချိုင့်ထွင်းခြင်းတမျိုးပင်ဖြစ်၍ အောက်ခံရွှေထည် သို့မဟုတ် ငွေထည်ပေါ်တွင် သေးသွယ်လှပသော ပန်းပုကလေးများ ထုထွင်းပြီးသော် ကြွေဆေးအကြည်ဖြင့် သုတ်ပေးကာ ပေါင်းတိုက်ပေးရသည်။ သတ္တုပေါ်တွင် ထွင်းထုရာ၌ အနိမ့်အမြင့် အမျိုးမျိုးရှိ၍ ကြွေဆေးတင်သောအခါ ကြွေဆေးအထူအပါး အလိုက် အလင်း အမှောင်ကိုဖြစ်စေသည်။

ပြာစသော ရောင်စုံကြွေဆေးများဖြင့် မွမ်းမံခြယ်လှယ်ထားခဲ့သည်ကိုတွေ့ရသောကြောင့်ဖြစ်၏။ ကဲ့လူမျိုးများ တိမ်ကောပြီးနောက် ဗိုင်ဇင်းတိုင်နိုင်ငံ၌ ကြွေဆေးသုတ်အတတ် ထွန်းကားလာသည်။ ၉ ရာစုလောက်တွင် ဗိုင်ဇင်းတိုင်လူမျိုးတို့သည် ကြွေရည်သုတ်အတတ်၌ ထိပ်တန်းသို့ရောက်ခဲ့ကြ၍ သူတို့၏ သေသပ်ကောင်းမွန်လှသော လက်ရာများကို ယခုတိုင် တွေ့မြင်နိုင်ပေသေးသည်။

၁၅ ရာစုနှစ်တွင် အီတလီနိုင်ငံ၌ နည်းသစ်တခု ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပြီးလျှင် ဥရောပတိုက်၏ မြောက်ပိုင်းနှင့် အခြားဒေသများ ပျံ့နှံ့ခဲ့သည်။ ထိုနည်းမှာ အတွင်းခံသတ္တု၏ မျက်နှာပြင် ၂ ခုစလုံးကို ကြွေရည်သုတ်

လူ့အသုံးအဆောင်များစွာတို့တွင် ကြွေရည်မသုတ်ဘဲ ကောင်းစွာသုံး၍မရသော ပစ္စည်းများမှာ သံနှင့် ပြုလုပ်သော

သတ္တုထည်ကို ကြွေရည်မှုတ်နေပုံ

အိုးခွက် အသုံးအဆောင်များဖြစ်၏။ ကြွေရည်သည် သံချေးမတက်အောင် ကာကွယ်၍ ချောညက်လှပသော မျက်နှာပြင်ကိုလည်းဖြစ်စေသည်။ ကြွေရည်သုတ်အတတ်၏ ကျေးဇူးကြောင့် ပန်းကန်ခွက်ယောက်မှအစ ရေချိုးစည်ကြီးများအထိလူ့အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို သံဖြင့်ကြာရှည်ခံအောင် ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ကြလေသည်။ ထို့ကြောင့် ကြွေရည်သုတ်အတတ်သည် လူတို့အဖို့ အလှအပတွင် ခရီးရောက်သလောက် အသုံးဝင်မှုလည်း တွင်ကျယ်လှပေသည်။

ကြွေအန်ကစားခြင်း ။ ။(အန်ကစားခြင်း–ရှု။)

ကြွေးပေးကြွေးယူစံနစ် ။ ။ စီးပွားကုန်သွယ်ရေးနယ်ပယ်တွင် ရောင်းချလိုက်သောကုန်များအတွက် ဖြစ်စေ၊ လက်ပြောင်းလွှဲလိုက်သော ကုန်များအတွက်ဖြစ်စေ၊ ကျသင့်သော တန်ဖိုးငွေများကို အချိန်ဆိုင်း၍ ပေးချေလေ့ရှိသည့် လုပ်ငန်းစဉ်လာမှာ ကြွေးပေးကြွေးယူ ပြုခြင်းပင်ဖြစ်လေသည်။ ကြွေးပေးကြွေးယူ ပြုလုပ်မှုဌ ယုံကြည်ခြင်းနှင့် ယုံကြည်ထိုက်သော အရည်အခြင်းတို့မှာ အထူးအရေးပါလှပေသည်။ ကုန်သည်အချင်းချင်း အပြန်အလှန် စိတ်ချယုံကြည်ကြရခြင်းသည် စွန့်စားရောင်းဝယ်မှုတို့နှင့် အမြတ်အစွန်းမြော်ကာ အလုပ်ကြီးအကိုင်ကြီးလုပ်ကိုင်မှုတို့ဌ ကြီးမားသော အထောက်အပံ့ တစ်ရပ်ဖြစ်လသည့်အလျောက် စီးပွားရေးပါရဂူများသည် ငွေကြေးဖလှယ်ရေးနှင့် ငွေကြေးရရှိရေးလုပ်ငန်းတို့တွင် ကြွေးပေးကြွေးယူစံနစ်(ဝါ) အကြွေးစံနစ်၏ အရေးပါပုံကို ဂရုတစိုက် ဖော်ပြလေ့ရှိကြသည်။

တစ်ဦးချင်းအနေနှင့်ဆိုသော် ထိုင်ရာမထ ဝယ်စဉ်ခဏဌ ပင် ကုန်ဖိုးငွေချေလိုက်ခြင်းအားဖြင့် အကြွေးစံနစ်ကို ရှောင်နိုင်ဖွယ်ရာ ရှိသော်လည်း၊ စီးပွားကုန်သွယ်ရေးနယ်ပယ်တွင်မူ အကြွေးစံနစ်ကို ရှောင်ရှားရန်မှာ မဖြစ်နိုင်လောက်အောင် ပင်ဖြစ်ပေသည်။ အရောင်းအဝယ် ကြီးကြီးကျယ်ကျယ် ပြုလုပ်သောအခါဌ ဖြစ်စေ၊ ကမ္ဘာ့အစွန်းတဖက်မှ အခြားအစွန်းတဖက်သို့ အပြန်အလှန် ရောင်းဝယ်ကြသည့်အခါဌ ဖြစ်စေ၊ ကုန်ဖိုးငွေများကိုတထိုင်တည်း ရှင်းလင်း ပေးချေရန်မှာ လက်တွေ့အားဖြင့် လွယ်ကူလှသည်မဟုတ်ပေ။ သို့အား လျော်စွာ စက်မှုလက်မှု လုပ်ငန်းများ ထွန်းကာလျက်ရှိသည့် မျက်မှောက်ခေတ်တွင် ထုထယ်ကြီးများသည့် ရောင်းရေးဝယ်တာ အဆောက်အုံကြီးသည် အကြွေးစံနစ်ပေါ်တွင် အခြေတည်လျက်ရှိသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

အကြွေးစံနစ်ကိုမူတည်လျက် အရောင်းအဝယ်ပြုလုပ်ကြသည့်အခါ ငွေအစား ကြွေးပေးကြွေးယူ မြောက်စေသော စာချုပ်စာတမ်းများကို အသုံးပြုကြရလေသည်။ စာချုပ်စာတမ်းအမျိုးမျိုး ရှိသည့်အနက် ထင်ရှားသည်တို့မှာ ချက်လက်မှတ်များနှင့် ငွေလွဲစာချုပ်များပင် ဖြစ်သည်။(ဘဏ်နှင့်ဘဏ်လုပ်ငန်း ။ တနိုင်ငံထဲနေ ကုန်သည်များသည် အကြွေးစံနစ်ဖြင့် ရောင်းဝယ်ရာတွင် ချက်လက်မှတ်များကို အသုံးပြုကြ၏။ နိုင်ငံသီးခြား တို့ဌ နေထိုင်ကြသော ကုန်သည်များမှာမူ ငွေလွဲစာချုပ်များကို အသုံးပြုကြသည်။

ချက်လက်မှတ်ဆိုသည်မှာ ဘဏ်တိုက်၌ ငွေအပ်နှံထားသူက သူ၏ငွေမည်ရွေမည်မျှကို ချက်လက်မှတ် လက်ခံရရှိသူအားထုတ်ပေးရန် ဘဏ်တိုက်သို့ ညွှန်ကြားလိုက်သော အမိန့်လွှာပင် ဖြစ်သည်။ ရောင်းချလိုက်သော ကုန်စည်များအတွက် ချက်လက်မှတ်လက်ခံရရှိမည့် ကုန်သည်သည် ချက်လက် မှတ်ထုတ်ပေးမည့်ကုန်သည်၌ ဘဏ်အပ်ငွေ အလုံအလောက်ရှိသည်ဟူသောအချက်ကို ယုံကြည်စိတ်ချရမှသာလျှင် ချက်လက်မှတ်ကို အသာတကြည်လက်ခံမည် ဖြစ်ပေရာ ချက်လက်မှတ်သုံးစွဲရေးတွင် ယုံကြည်ခြင်းနှင့် ယုံကြည်ထိုက်သောအရည်အချင်းတို့မှာ သော့ချက်များပင်ဖြစ်တော့သည်။ ချက်လက်မှတ်အမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် တမူကွဲပြားထူးခြားသော ချက်လက်မှတ်တို့ကား ဘဏ်တိုက်ငွေလွှဲလက်မှတ်များနှင့် ခရီးသည်ချက်လက်မှတ်များ ပင်ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့မှာ ဘဏ်တိုက်တခုမှတခုသို့ လည်းကောင်း၊ တိုင်းပြည်တပြည်ရှိ ဘဏ်တိုက်မှ အခြားတိုင်းပြည်တပြည်ရှိ ဘဏ်တိုက်သို့ အဆိုပါချက်လက်မှတ်များကို လက်ခံရရှိသူတို့အား ငွေထုတ်ပေးစေရန် ညွှန်ကြားလိုက်သော အမိန့်လွှာများပင် ဖြစ်၏။ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံအသီးသီးသို့ ခရီးထွက်ကြသော သူတို့သည် မိမိတို့နှင့်အတူတကွ ငွေများစွာ မယူလို မထားလိုကြသည့်အခါ အဆိုပါဘဏ်တိုက်ငွေလွှဲ လက်မှတ်များနှင့် ခရီးသည်ချက်လက်မှတ်များကို အသုံးပြုလေ့ရှိကြသည်။

ငွေလွှဲစာချုပ်မှာ ဘဏ်တိုက် ငွေလွှဲလက်မှတ်၊ ခရီးဆောင်ချက်လက်မှတ်တို့နှင့် မတူဘဲ တမျိုးတစား ဖြစ်သည် အားလျော်စွာ၊ ဥဒါဟရဏ်ဆောင်ကာ ရှင်းလင်းဖော်ပြရပေမည်။ ဩစတြေးလီးယား နိုင်ငံမှလယ်သမား တဦးသည် အင်္ဂလန်ပြည်ရှိ ကုန်သည်တဦးထံသို့ ဂျုံများကို တင်ပို့လိုက်သည်တွင် ကုန်သည်နံမည်နှင့် ထုတ်ပေးသော ငွေလွှဲစာချုပ်ကိုဂျုံဖိုးအဖြစ်ဖြင့် လက်ခံရရှိ၏။ လယ်သမားသည် ထိုလက်ခံရရှိသော ငွေလွှဲစာချုပ်ကို မြို့ခံ ဘဏ်တိုက်တခုသို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် စာချုပ်ကိုလွှဲပေးလိုက်၏။ ဘဏ်တိုက်သည် ငွေလွှဲ စာချုပ်ကို လက်ခံ၍ လယ်သမားအား စာချုပ်ပါငွေများကို လျှော့နှုန်းဖြင့် ထုတ်ပေးလိုက်၏။ (လျှော့နှုန်းဖြင့် ထုတ် ပေးခြင်းမှာ အတိုးတွက် ကာမိစေရန် ဖြစ်သည်။) ထို့နောက် မြို့ခံဘဏ်တိုက်သည် လန်ဒန်မြို့ဌရှိသော ယင်း၏ဌာနခွဲ ဘဏ်တိုက်သို့အဆိုပါ ငွေလွှဲစာချုပ်ကို တဆင့်ကမ်းလိုက်ရာ လန်ဒန်ဘဏ်တိုက်သည် သက်ဆိုင်သည့်ကုန်သည်

အား ထိုင်ခွေလွဲ စာချုပ်ကို လွှဲအပ်၍ သတ်မှတ်ထားသော နေ့ရက်တွင် ကျသင့်သောငွေများကို လက်ခံရယူလိုက်လေသည်။ ဤသို့အားဖြင့် ကုန်သည်တွင်ဩစတြေးလီးယားနိုင်ငံသို့ ငွေတင်ပို့ရသည့် ဒုက္ခငြိမ်းသွားသည့် နည်းတူလယ်သမား၌လည်း ဂျူရောင်းပြီးသည့်တိုင်အောင် ငွေစောင့်မြော်ရသော ဒုက္ခမှ လွတ်ကင်းရပေသည်။

ငွေလွဲစာချုပ်များသည် လက်ပြောင်းနိုင်သော စာချုပ်များ ဖြစ်ကြသည့်အလျောက် ကုန်သွယ်ရေး နယ်ပယ်တွင် ငွေပေါ်လွယ်စေသော အကျိုးကျေးဇူးကို ဖြစ်ထွန်းစေသည်၊ ဘဏ်တိုက်များတွင် စာချုပ်လက်ခံရာ ဌာနများဟူ၍ သီးသန့်ထားရှိကာ ငွေလွဲ စာချုပ်များကို လက်ခံရှင်းလင်းပေး ကြသည်။ ဘဏ်တိုက်များက ထိုသို့ ကြားဝင်ကာ ဆောင်ရွက်ပေးကြသည့်အတွက် ငွေများကို လက်ထိ လက်ရောက် အသုံးပြုရခြင်းမှ လွတ်ကင်း၍တနိုင်ငံမှ ကုန်စည်များကို အခြားတနိုင်ငံမှ ကုန်စည်များနှင့် ယုံကြည် စိတ်ချစွာ ဖလှယ်ယူနိုင်လေသည်။ ထို့ပြင်လည်းကြွေးပေး ကြွေးယူပြုလုပ်မှုဟူသမျှသည် ငွေကိုအသုံးပြုရခြင်းမှ လွတ်ကင်းစေကြသည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

ကြွက်။ ။ ကြွက်သည် အိမ်ထောင်ပစ္စည်း စသည်တို့ကို ကိုက်ဖြတ်ဖျက်ဆီးတတ်သော ခြေလေးချောင်း သတ္တဝါ ငယ်ဖြစ်သည်။ လူအများပင် ကြွက်ကိုစက်ဆုပ် ရွံရှာကြလေသည်။ သို့ရာတွင်ကြွက်ကို လုံးဝပျောက်သွားအောင်ကား ယနေ့တိုင်အောင် မဆောင်ရွက်နိုင်သေးပေ။

ကြွက်သည် လူ့အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းများကိုသာဖျက်ဆီးတတ်သည်မဟုတ်။ ပလိပ်ရောဂါကိုလည်းကူးစက်ပြန့်ပွားစေကာ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း အသက်ပေါင်းများစွာကို ဆုံးရှုံးစေသည်။ လူတို့ မွေးမြူထားသော တိရစ္ဆာန်များပင်လျှင် ကြွက်တို့ကြောင့် မမာမကျန်း ဖြစ်ရတတ်သည်။(ပလိပ်ရောဂါ–ရှု။)

ကြွက်တွင် အမျိုးကွဲများရှိသော်လည်း အရင်းခံအားဖြင့် ကြွက်ကြီးမျိုး၊ ကြွက်ငယ်မျိုးဟူ၍ နှစ်မျိုးသာရှိသည်။ ကြွက်ကြီးမျိုးသည် မြေတွင်နေလေ့ရှိ၍ ကြွက်ငယ်မျိုးသည် အိမ်စသောအဆောက်အုံတွင် နေလေ့ရှိသည်။ ကြွက်ကြီးမျိုးတွင် ကြွက်ညိုနှင့်ကြွက်နက်ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။ ကြွက်ညို၏မူလဒေသမှာ အာရှတိုက်အလယ်ပိုင်းဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ကြွက်ညိုကို ကမ္ဘာအနှံ့အပြားမှာလိုပင် တွေ့ရသည်။

ကြွက်နက်၏ မူလဒေသမှာ အိန္ဒိယနိုင်ငံဖြစ်၍ ထိုနိုင်ငံမှ တဆင့်ကမ္ဘာသို့ ပြန့်ပွားသွားသည်ဟု ဆိုသည်။ ကြွက်နက်သည် ကြွက်ညိုထက် အရွယ်ငယ်သော်လည်း အမြီးပို၍ ရှည်သည်။ ဤကြွက်နှစ်မျိုးစလုံးပင်မျိုးပွားမြန်၍ အဖျက်အဆီးသန်ကြသဖြင့် ယင်းတို့ကို မည်သည့်နိုင်ငံကမှ လက်မခံလိုကြပေ။ ထိုကြွက်တို့သည် တနိုင်ငံမှတနိုင်ငံသို့ သင်္ဘောများဖြင့် လိုက်ပါပြန့်ပွား သွားတတ်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် သင်္ဘောများ ဆိပ်ကမ်း၌ ဆိုက်ကပ်ထားစဉ် ကုန်းပေါ်မှ ကြွက်များ တက်မလာနိုင်စေရန်သင်္ဘောကြိုးများ၌ ကတော့ပုံ သံပြားဝိုင်းများ စွပ်ထားလေ့ရှိကြသည်။

ကြွက်ငယ်မျိုးသည် အိမ်များတွင် အသိုက်ဖွဲ့ကာ နေလေ့ရှိသောကြောင့် ထိုကြွက်မျိုးကိုအိမ်ကြွက်ဟူ၍ လူသိများသည်။ ကြွက်ဝမ်းဖြူ၊ ကြွက်စုတ် စသည်တို့မှာ အိမ်ကြွက်မျိုးဖြစ်ကြ၏။ ကြွက်ကယ်လောင်း သို့မဟုတ် ကြွက်ဖလောင်းဟုခေါ်သော ကြွက်ငယ်မျိုး တချို့သည် လယ်ကွင်းများနှင့် တောခြေတောင်ခြေများတွင် နေလေ့ရှိကြသည်။ ကြွက်ငယ်မျိုးသည်တနှစ်တနှစ်လျှင် ၆ ကြိမ်မျှ သားပေါက်လေ့ရှိ၍ ၁ ကြိမ်လျှင် ၆ ကောင်ခန့်မွေးတတ်သည်။ ထိုကြွက်တို့သည် ၄ လသား အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ တဖန်ဆက်၍ မျိုးပွားကြပြန်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ကြွက်ဖို ကြွက်မတစုံသည် တနှစ်အတွင်း ကြွက်ကောင်ရေ ၃၀၀ မှ ၄၀၀အထိတိုးပွားလာနိုင်သည်။

ကြွက်ငယ်မျိုး၏ မူလဒေသမှာ ကြွက်ကြီးမျိုးကဲ့သို့ အာရှတိုက်ပင် ဖြစ်သော်လည်း တရုပ်မှတရုပ်သို့ မီးရထား၊ မီးသင်္ဘောတို့ဖြင့် တစတစ ပြန့်ပွားသွားသောကြောင့် ယခုအခါကမ္ဘာပေါ်တွင် လူတို့နေထိုင်ရာ အရပ်ဟူသမျှမှာပင် ယင်းတို့ကိုတွေ့ရပေသည်။ အိမ်ကြွက်များသည် အိမ်ရှင်တို့၏ အစားအစာ အဝတ်အစား အိမ်ထောင် ပရိဘောဂနှင့် အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းများကို ဖျက်ဆီးကြသည့်နည်းတူ လယ်ကွင်း ခြံစည်းရိုးနှင့် တောခြေ ဆောင်ခြေတို့တွင် နေလေ့ရှိကြသော ကြွက်ငယ်တမျိုးတို့သည်လည်း လူတို့ကိုများစွာ အနှောင့်အယှက် ပေးကြသည်။ ယင်းတို့သည် တောင်သူလယ်သမားတို့ ပြုစုထားသော ကောက်ပဲသီးနှံတို့ကို ကိုက်ဖြတ်ဖျက်ဆီးတတ်ကြရုံသာမက လယ်မြေယာမြေနှင့် လယ်ကန်သင်းတို့တွင်လည်းကျင်းများတူးကာ မြေဆီလွှာကို ညှဲ့ဖျင်းအောင်ပြုတတ်ကြသည်။

ကြွက်သည် အလွန်မျိုးပွားမြန်သည့်အတိုင်း အိမ်၌ဖြစ်စေ၊ လယ်၌ဖြစ်စေနေမိလျှင် ယင်းတို့ကို လုံးဝပျောက်အောင် သုတ်သင်ရန်မှာမဖြစ်နိုင်သလောက် ခဲယဉ်းပေသည်။ သို့ရာတွင် ကြောင်၊ ကျီး၊ ဇီးကွက်၊ သိမ်း၊ ငှက်၊ငှက်ဘီလူး၊ မြွေပါစသော ကြွက်တို့၏သဘာဝရန်သူများကြောင့် ကြွက်တို့၏ အရေအတွက်မှာ ရှိသင့်သည်ထက်များစွာ ယုတ်လျော့၍နေသည်။ထိုသို့သဘာဝရန်သူများမရှိခဲ့ပါက နေရာတကာ၌ ကြွက်တို့လွှမ်းမိုးနေမည်မှာ မလွဲပေ။

ကြွက်ကတိုး။ ။ကြွက်ကတိုးသည် မြောက်အမေရိကတိုက်၌ အများအားဖြင့်တွေ့ရသော ကတိုးနံ့ထွက်သည့် ကြွက်

တမျိုးဖြစ်သည်။ ချောင်းကမ်းပါးတို့တွင် တွင်းတူး၍နေတတ်သည်။ ရေကူးအလွန် ကျင်လည်၏။

ကြွက်ကတိုးသည် ၁ ပေခန့်ရှည်သည်။ ကိုယ်ပေါ်၌ တောက်ပြောင်သော အညိုရောင် သားမွေးရှိသည်။ နောက်ခြေပြား၏။ အမြီး ၈ လက်မခန့် ရှည်၍အမွေးမရှိ။ ဦးခေါင်းသည် ကျယ်၍ လုံးသည်။ နားရွက်များသည် သေးငယ်၍ ဦးခေါင်း၌ ကပ်နေကြသည်။

ကြွက်ကတိုးသည် ဗီဗာဖျံများကဲ့သို့ သူတို့၏ နေအိမ်တွင် အခန်းကြီးအခန်းငယ် အမျိုးမျိုး ပြုလုပ်ထားကြသည်။ ထိုအခန်းများ၌ပင် သားမွေး၍ ဆောင်းရာသီကို ကုန်လွန်စေသည်။ နွေရာသီတွင် ရေကူးလိုက်၊ နေပူစာလှုံလိုက်နှင့် တပျော်တပါးနေတတ်ကြ၏။ ရေ၌ပေါက်သော အပင်များ၏ အရိုးအမြစ်အရွက်တို့ကိုစားလေ့ရှိသည်။ အိမ်အနီးအနား၌တွေ့သော အသီးအရွက်များကိုလည်း စား

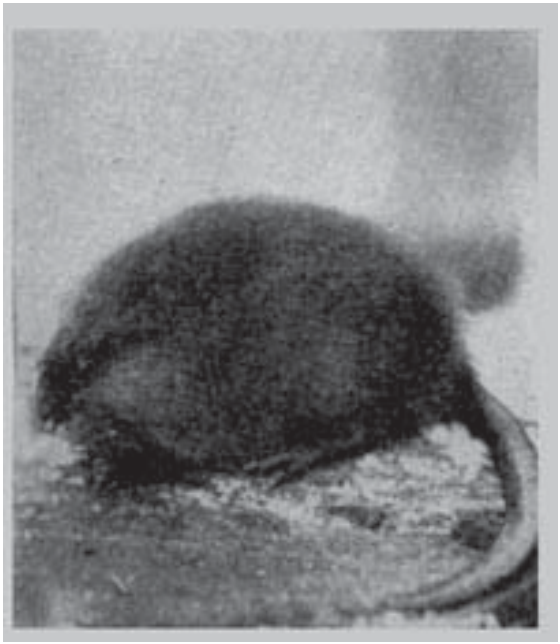

သားမွေးအတွက် အသုံးကျသည့် ကြွက်ကတိုး

လေ့ရှိသည်။ ဆောင်းဦးပေါက် လာသည်နှင့် တပြိုင်နက် ဆောင်းရာသီခိုလှုံရန်အတွက် အိမ်ကိုပြုပြင် ဆောက်လုပ်လေ့ ရှိသည်။ လူတို့သည်ကြွက်ကတိုးကို သူတို့၏ အိမ်မှ သားမွေးရရန်အတွက် အမြောက်အမြား ရှာဖွေဖမ်းဆီးလေ့ရှိသည်။

ကြွက်သားများ။ ။ ကိုယ်ခန္ဓာရှိ အရေပြားနှင့်အရေအောက်ရှိ အဆီတို့ကို လုံးဝဖယ်ရှားလိုက်လျှင် ကြွက်သားများကို တွေ့ရပေမည်။ တစ်ကိုယ်လုံး၌ ကြွက်သားပေါင်း ၅၀၀ ကျော် ရှိသည်ဟုဆို၏။ ကြွက်သားသည် လူကိုယ်ခန္ဓာတစ်ခုလုံး၏ အလေးချိန်တစ်ဝက်နီးပါးမျှလေး၏။ ကြွက်သားတို့၏ သဏ္ဌာန်မှာအမျိုးမျိုးဖြစ်သည်။ ကြွက်သားများသည် လှုပ်ရှားနေစဉ် ပြေးနေသောကြွက်ကလေးနှင့် ခပ်ဆင်ဆင်တူသည်။ ထို့ကြောင့်အင်္ဂလိပ်တို့က ကြွက်ကလေးဟူသော အဓိပ္ပာယ်ရှိသည့် 'မတ်စကျူလပ်' ဆေ၊ လက်တင် ဝေါဟာရကိုစွဲပြီးလျှင် ကြွက်သားကို 'မတ်ဆယ်'ဟု ခေါ်ဝေါ် အမည်မှည့်ကြသည်။

ကြွက်သားများသည် လူတို့၏စိတ်ဆန္ဒအလျောက် ဖြစ်စေ၊ စိတ်ဆန္ဒမပါဘဲ အလိုအလျောက်ဖြစ်စေ၊ ကိုယ်ခန္ဓာရှိ အစိတ်အပိုင်းများကို လှုပ်ရှားစေနိုင်၏။ ကြွက်သားမရှိဘဲ အရိုးတို့သည် မိမိတို့ဖာသာလှုပ်ရှားခြင်း မပြုနိုင်ကြချေ။ လူ၏ကိုယ်တွင် အနှံ့အပြားရှိကြသည့် အသီးသီးသော ကြွက်သားများသည် အသုံးပြုခြင်း၊ လှုပ်ရှားခြင်း များလေ၊ ကြီးထွားလေ၊ သန်မာလေဖြစ်၏။ အသုံးနည်းလျှင် သို့မဟုတ် လှုပ်ရှားမှု နည်းလျှင်ဗျော့စိစိနှင့် အားမရှိ ဖြစ်နေတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် အားရှိစေရန် ကြွက်သားများကိုလှုပ်ရှားစေသော လေ့ကျင့်မှုများ ပြုလုပ်ပေးရသည်။ ကာယဗလ လေ့ကျင့်လိုက်စားကြသောသူများသည် လူကျန်းမာ၍ ကြီးထွားစေရန် ကြွက်သား လေ့ကျင့်ခဏ်းများကို မှန်မှန်ပြုလုပ်ကြလေသည်။ ကြွက်သားတို့သည် ကျုံ့နိုင်ခြင်း၊ ဆန့်နိုင်ခြင်း စသောသတ္တိများရှိ၏။ လက်မောင်း၊ ခြေထောက်၊ လက်ပြင်နှင့်ကျောက်ကုန်းတို့ရှိကြွက်သားများသည် ကိုယ်ခန္ဓာတွင် အကြီးဆုံးသော ကြွက်သားများ ဖြစ်ကြသည်။ ကြွက်သားကို နှစ်မျိုးနှစ်စားခွဲခြားထား၏။ (၁) စိတ်အလိုအတိုင်း လှုပ်ရှားခြင်းပြုနိုင်သော ထိန်းရကြွက်သား (၂)စိတ်အလိုအတိုင်းမဟုတ်ဘဲ အလိုအလျောက်လှုပ်ရှားခြင်း ပြုနိုင်သော၊ ထိန်းမရ ကြွက်သားတို့ဖြစ်ကြ၏။ ထိန်းရကြွက်သားကြောင့် အချို့အမှုများကို စိတ်အလို ရှိသကဲ့သို့ လှုပ်ရှားနိုင်သော်လည်း ထိန်းမရကြွက်သားကြောင့် မည်သည့် အမှုကိုမျှ စိတ်အလိုတိုင်း ပြုလုပ်၍မရပေ။ ဥပမာအားဖြင့် ရေတစ်ခွက်ကို သောက်မည်ဆိုကြပါစို့။ ထိုရေသည် ပါးစပ်ထဲတွင် ရှိနေသမျှ ကာလပတ်လုံးပါးနှင့်လျှာတို့ရှိ ထိန်းရကြွက်သားများကြောင့် မျိုချလိုသည့် အချိန်တွင် မျိုချနိုင်၍ ထွေးထုတ်လိုသည့်အခါ၌လည်း ထွေးထုတ်နိုင်၏။ ထွေးထုတ်လိုသည့်အခါ၌ပင်ဖြည်းဖြည်း သို့မဟုတ် ခပ်ပြင်းပြင်း စသည်ဖြင့် မိမိစိတ်အလိုရှိသည့်အတိုင်း ထိန်းသိမ်း၍ ထွေးထုတ်နိုင်ကြ၏။ သို့သော် ထိုရေကို မျိုချလိုက်၍လည်ချောင်းထဲသို့ ရောက်သွားသောအခါ လည်ချောင်းတွင် ထိန်းရကြွက်သားမရှိတော့ဘဲ ထိန်းမရကြွက်သားသာရှိသောကြောင့် ပါးစပ်ထဲမှာကဲ့သို့ မိမိဆန္ဒရှိသလို ထိန်းသိမ်းကာ ထွေးထုတ်လို၍ မရတော့ချေ။

ထိန်းရကြွက်သားမျိုးသည် အရိုးများတွင် တွယ်ကပ်နေတတ်၏။ ခြေထောက်၊ လက်နှင့် ရင်ဘတ်ရှိကြွက်သားတို့မှာ ထိန်းရကြွက်သားမျိုးဖြစ်ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ လက်ရုံးကို ဆန့်တိုင်းကွေးတိုင်း ကြွက်သားသည် ဖောင်းကြွခြင်းသေးသိမ်ခြင်းဖြစ်၏။ ဤသို့ဖြစ်ပုံကို လက်ရုံး ကြွက်သားများအား လှုပ်ရှားကြည့်က ထင်ထင်ရှားရှား သိသာမြင်တွေ့နိုင်သည်။ ထိုကြွက်သားသည် အညိုရောင်ရှိ၍ အစင်းပေါ်နေလေသည်။

ထိန်းမရ ကြွက်သားများကား သွေးကြော၊ နှလုံး၊ အစာအိမ်၊ အူသိမ်၊ အူမအစရှိသည့် အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများတွင် ရှိ၏။ အူသိမ်အူမတွင်ရှိသော ကြွက်သားများကို ဆန္ဒရှိသကဲ့သို့ အစာမြန်မြန်ကြေအောင် ပြုလုပ်ပေးရန် ခိုင်းစေ၍မရချေ။ ထိုကြွက်သားများကား လိုသည်ဖြစ်စေ၊ မလိုသည်ဖြစ်စေ မိမိတို့တွင် အင်အားရှိသလောက်သာ အလုပ်လုပ်သွားကြသည်။ ထိန်းရကြွက်သားတို့ကဲ့သို့ အရောင်ညိုခြင်း၊ အစင်းပေါ်ခြင်းမရှိကြချေ။

ကြွပ် ။ ။ ကြွပ်(ဗစ်စမတ်)သည် ကြွပ်ဆပ်၍ ဖြူပြာရောင်ပေါ်တွင်ပန်းရောင်သို့မဟုတ် အနီရောင် အနည်းငယ် သန်းနေသော သတ္တုဖြစ်သည်။ သတ္တုသန့်သန့်ကို အင်္ဂလန်ပြည် ဆက်စွန်နီနယ်နှင့် နော်ဝေးနိုင်ငံတို့တွင် အနည်းငယ်ခန့်တွေ့ရသည်။ လက်မှုစက်မှုလုပ်ငန်းတွင် အသုံးပြုသည့် ကြွပ်အားလုံးခန့်ကို ဘော်၊ ကိုဗော့၊ သွပ်သို့မဟုတ် ခဲပုပ်တို့နှင့် ရောစပ်နေသော တွင်းထွက် ပစ္စည်းရိုင်းများမှ ထုတ်ယူရရှိသည်။ ဗစ်စမတ်သင်နိုက်၊ အေးကင်နိုက်နှင့် ဗစ်စမတ်တိုက် တို့သည် ကြွပ်ပါရှိသော တွင်းထွက်ပစ္စည်းရိုင်းများဖြစ်၏။ ဤသတ္တုကို အဓိကအားဖြင့် ဗိုလစ်ဗီးယား နိုင်ငံ၊ ပီးရူးနိုင်ငံနှင့် ဩစတြေးလီးယားတိုက်တို့တွင် ထုတ်လုပ်ယူကြသည်။

ကြွပ်အစစ်သည် ခဲထက်မာ၍ ရေထက် ၉.၉ဆ လေး၏။ ၅၂၀ ဒီဂရီဖာရင်ဟိုက်၌ အရည်ပျော်သည်။ သတ္တု အပေါင်းတွင် အပူလိုက် အညံ့ဆုံးဖြစ်သည်။ ဤသတ္တုကို စက္ကူမာပေါ်တွင်တင်၍ ဖယောင်းတိုင်မီး သို့မဟုတ် မှန်မီးအိမ်ဖြင့် စက္ကူအောက်၌ မြှိုက်ပေးလျှင် စက္ကူမီးမလောင်မီ အရည်ပျော်သွားသည်။ အခြား သတ္တုများနှင့် ကြွပ်ကို ရောစပ်လိုက်သောအခါ အရည်ပျော်လွယ်သော သတ္တုစပ်များကိုရသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကြွပ် ၄ ဆ၊ ခဲပုပ် ၂ ဆ၊ သံဖြူ ၁ ဆနှင့် ကယ်ဒမီယမ် ၁ ဆရောစပ်ယူသောအခါ ဝုသတ္တုကိုရသည်။ ရေဒီယိုပေါ်ခါစက အသံဖမ်းခွက်တွင် ခရစ္စတယ်ကို ဂဟေဆော်ယူသောအခါ ဤသတ္တုစပ်ကို အသုံးပြုလေသည်။ ဤသတ္တုသည် အပူချိန် ၁၅၈ ဒီဂရီဖာရင်ဟိုက် သို့မဟုတ် ရေဆူအပူချိန် ၂/၃ ခန့်တွင် အရည်ပျော်သဖြင့် အသံဖမ်းခွက်၌ ခရစ္စတယ်ကိုမပျက်စီးဘဲ ဂဟေဆော်နိုင်သည်။ ကြွပ်သတ္တုစပ်များကို အသုံးပြုပုံတစ်မျိုးမှာ အလိုအလျောက် ရေပက်ဖျန်းသည့် ပိုက်ခေါင်း များတွင် ပိုက်ခေါင်းထိပ်ဖုံးအဖြစ် သုံးစွဲခြင်းဖြစ်သည်။ ကုန်လှောင်ရုံများ၌ မီးစွဲလောင်သောအခါ ထိုသတ္တုစပ်ဖြင့်လုပ်ထားသော ပိုက်ခေါင်းသည် အရည်ပျော်၍ အလိုလို ပွင့်ထွက်သွားသည်။ ထိုအခါ ရေသည် ပန်းထွက်လာ၍ မီးလောင်သောနေရာကို ပက်ဖျန်းပေးသည်။ အစွန်းခံ သံမဏိတွင် ကြွပ် ၀.၁ ရာခိုင်နှုန်းမှ ၀.၅ ရာခိုင်နှုန်းအထိရောစပ်ထားသည်။

ဗစ်စမတ်ဒြဗ်ပေါင်းများကို အစာမကြေဝမ်းဖောဝမ်းရောင်ရောဂါကုသရာ၌အသုံးပြုသည်။ အိပ်စရေးရောင်ခြည်သည် ဗစ်စမတ် ဓါတ်ဆားအချို့ကို ဖြတ်သန်း မသွားနိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် လူနာတစ်ဦးတစ်ယောက်၏အစာကြောင်းကို စစ်ဆေး ကြည့်ရှုလိုလျှင် ထိုလူနာအား အစာကျွေးသော အခါ ဗစ်စမတ် ဓာတ်ဆားဖြင့်ရော၍ ကျွေးသည်။ ထို့နောက် အစာအိမ်နှင့်အူသိမ်အတွင်း၌ အစာသွားလမ်းကို ဓာတ်မှန်ရိုက်၍ စစ်ဆေးကြည့်ရှုလေသည်။(အိပ်စရေးရောင်ခြည်–ရှု။) ခြည်ထည်များကို အပွင့်ရိုက်ရာတွင်လည်း ဗစ်

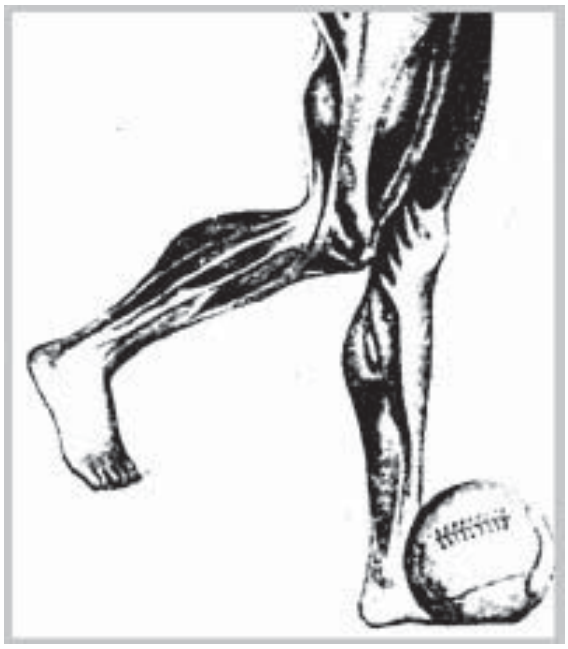

ကိုယ်ခန္ဓာအစိတ်အပိုင်းများကို လှုပ်ရှားစေနိုင်သော ကြွက်သားများ

စမတ် ဓာတ်ဆားများကို အသုံးပြုကြသည်။ ပိုးသတ်ဆေး၊ ဖန်ထည်ကြွေထည် သုတ်ဆေးစသည်တို့ကို ပြုလုပ်ရာ၌လည်း ဗစ်မမတ်ဓာတ်ဆားများကို သုံးရသည်။ ဝမ်းကျရောဂါဆေးဖြစ်သည့် မစ်အော့ဗစ်စမတ်သည်ဒြဗ်ပေါင်း တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ကြွပ်၏ အက်တမ် အမှတ်မှာ ၈၃၊ အက်တမ် အလေးဆမှာ ၂၀၉ ဖြစ်သည်။

ခနိဓ ။ ။(တွင်းထွက်ပစ္စည်း–၇)

ခနိဓဗေဒ။ ။(တွင်းထွက်ပစ္စည်းပညာ–၇။)

ခနဲဆေးခြင်း ။ ။ ခနဲဆေးခြင်းဆိုသည်မှာ သုံး၍မရတော့သဖြင့် လွှတ်ထားသော တွင်းပေါက်များနှင့် မလိုချင်သော စွန့်ပစ် ထားသော ဗြုန်းမြေမှုန့်များမှ အဖိုးတန်ကျောက်များကို ရေ တွင်ကျင်ယူသော နည်း တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် တောင် ကမ်းပါးများတွင် တူး ဖော်၍ရေနှင့် တိုက်စား ချေဖျက်ရသော မျောတွင်း ဟုခေါ်သော တွင်းအနီး အနားများကို ခနဲဆေး ခြင်းကို ပြုလုပ်ကြ၏။

ခနဲဆေးခြင်းဖြင့် တစ်ခါတစ်ရံတွင် ထောင်တန်သောင်းတန် ပတ္တမြားနှင့် ကျောက်ကောင်းများကို ရရှိတတ်သည်။ ပတ္တမြားကျောက် တူးသမားတို့သည် မိမိတို့ကျောက်တွင်းမှ အလိုရှိသော ကျောက်များကို အထပ်ထပ်အခါခါ ဆေးကြော်သွဲ့ငင် ယူပြီးနောက်၊ အလိုမရှိသော ဗြုန်းမြေမှုန့်ခေါ် ကနယ်မြေကို ချောင်းကမ်းပါးနှင့် မျောများအနီး စွန့်ပစ် ထားကြသည်။ ထိုကနယ်မြေကို မိန်းမများက ပုတ်ထောခေါ် ဝါးဆန်ခါတွင် ထည့်၍ရေဖြင့် ဆေးကြော်ယူ လေ့ရှိသည်။ ကနယ်မြေကို ဆေး၍ ယူရသောကြောင့် ကနယ်ဆေးသည်ဟုခေါ်သည်။ နောင်စကား ရွေ့လျောလာရကားခနဲဆေးသည်ဟု ဆိုကြသည်။

မိုးကုတ်ပတ္တမြားမြေ၌ အမျိုးသမီးများ ခနဲဆေးနေပုံ

ခနဲဆေးခြင်းအလုပ်ကို များသောအားဖြင့် မိန်းမများသာ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ အကြောင်းဆိုသော် အမျိုးသမီးများမှာ အားအင်နည်းသူများ ဖြစ်ကြသဖြင့် ကျောက်တွင်းလုံးလုပ်ငန်း မောတွင်းလုပ်ငန်း များတွင် ယောကျ်ားများ

ခနဲဆေး၍ ကျောက်မျက်ရှာဖွေနေကြသူများ

နည်းတူ အကြမ်းအတမ်း မခံနိုင်သောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ခနဲဆေးခြင်းအလုပ်ကို လုပ်ကိုင်ရန်အတွက် လိုင်စင် ယူရန်မလိုချေ။

ခနောက်စိမ်း ။ ။ အန်တီမိုနီခေါ် ခနောက်စိမ်းစစ်စစ်သည် သာမန်အားဖြင့် ငွေကဲ့သို့ဖြူပြာပြာအဆင်းရှိပြီးလျှင် မာ၍ကြွပ်ဆပ်သောသတ္တုတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ခနောက်စိမ်း သတ္တုသန့်သန့်မှာ များစွာအသုံးမဝင်လှပေ။ သို့သော် အခြားပစ္စည်းများနှင့်ရောစပ်၍ သတ္တုစပ်ဖြစ်လာသောအခါ စက်မှုလုပ်ငန်းများတွင် အလွန်အသုံးဝင်လာသည်။ (သတ္တုစပ်–ရှု။) ဤသတ္တု၏ ထူးခြားချက်တစ်ရပ်မှာ အရည်ကျိုး၍ အအေးခံလိုက်သောအခါပြန့်ကားလာတတ်ခြင်းဖြစ်၏။ ဤသတ္တိရှိခြင်းကြောင့် ခနောက်စိမ်းသတ္တုစပ်သည် ပုံနှိပ်ခဲစာလုံးများ ပုံသွန်းရာတွင် ထင်ရှားပီသသောစာလုံးများကို ရရှိပေသည်။ ပုံနှိပ်စာလုံးများကို များသောအားဖြင့် ခဲနှင့် ခနောက်စိမ်းစပ်ထားသော သတ္တုစပ်ဖြင့်ပြုလုပ်ကြသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ အထက်ပါသတ္တုစပ်တွင် သံဖြူနှင့်ကြွပ်(ဗစ်စမတ်)တို့ကိုပါ အနည်းငယ်ထည့်၍ရောစပ်တတ်သည်။ ထိုသတ္တုစပ်မှာ မာသည့်အတွက် ထိုသတ္တုစပ်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ခဲစာလုံးများကို ကြာရှည်စွာ အသုံးပြုနိုင်၏။ တစ်ကမ္ဘာလုံးမှ ထွက်သမျှ ခနောက်စိမ်းသတ္တုရိုင်းများအနက် ရာခိုင်နှုန်း ၈၀ ခန့်ကို တရုတ်နိုင်ငံ ဟူနန်နယ်မှ တူးဖော် ရရှိသည်။ ပြင်သစ်၊ အာရှမိုင်းနား၊ ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယား၊ ဗိုလစ်ဗီးယားနှင့်မက္ကဆီကိုနိုင်ငံများမှလည်း ထိုသတ္တုရိုင်းကို တူးဖော်ရရှိသည်။ ခနောက်စိမ်းကို အထူးသဖြင့် စတစ်ဗနိုက်(ကန့်ဝင်ခနောက်စိမ်း)ခေါ် သတ္တုရိုင်းဖြစ်သော အန်တီမိုနဆာလဖိုက်(ဒ)မှ ထုတ်ယူရရှိ၏။ ဤ စတစ်ဗနိုက်ခေါ် အန်တီမိုနီသတ္တုရိုင်းအမဲကို ရှေးအခါက အမျိုးသမီးများသည် မျက်ခုံးနှင့် မျက်တောင်ဆိုးဆေးပြုလုပ်ရာ၌ အသုံးပြုခဲ့ လေသည်။ အန်တီမိုနီအနီကို နီလွင်သော ဆီဆေးနှင့် အရောင်ဆေးများအပြင် မီးခြစ်နှင့် မီးအိုး မီးပန်းများပြုလုပ်ရာတွင် အသုံးပြုလျက်ရှိကြသည်။ စတစ်ဗနိုက် ကို ဥရောပအလယ်ပိုင်း၊ တရုတ်နှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတို့တွင် အများအပြား တူးဖော်ရရှိ၍၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ပါဝင်သော အလာစကာ၊ နီးဗားဒနှင့် ကယ်လီဖိုးနီးယားပြည် နယ်များတွင်လည်း ထပ်မံတွေ့ရှိသည်။ ခနောက်စိမ်းဓါတ်ဆားများသည် အလွန်အဆိပ်ပြင်းထန်၍၊ ထိုအဆိပ်များသည် စိန်သတ္တုပါဝင်သော ဓါတ်ဆားများရှိ အဆိပ်နှင့် ဆင်တူပေသည်။

ခန္ဓဲ ။ ။ ခန္ဓဲသည် နီးသစ်သားစသည်တို့ဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော လက်ကိုင်ရိုးတပ်ထားသည့် ရေပက်ခွက်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ခန္ဓဲပုံနှစ်မျိုးရှိသည်။ တစ်မျိုးမှာ ထောင့်သုံးစွန်းထွက်နေသော ခွက်ပက်လက်ဖြစ်၍ ကျန်တစ်မျိုးမှာ ဝါးလုံးထက်ခြမ်းခွဲသဏ္ဌာန် ပြုလုပ်ထားသောပုံ ဖြစ်သည်။

ခန္ဓဲခွက်တွင် လက်ကိုင်ရိုးတပ်ထားသည့်အပြင်ကြိုးချည်နိုင်ရန်အတွက် အပေါ်ဘက်တွင် တန်းတစ်ခုပိုး၍တပ်ထားသည်။ ခန္ဓဲကိုလယ်တစ်ကွက်မှ တစ်ကွက်သို့ ရေသွင်းရန် ဖြစ်စေ၊ ဟင်းခင်း၊ ယာခင်းများထဲသို့ ရေသွင်းရန်ဖြစ်စေ၊ အသုံးပြုကြသည်။ မြန်မာလေ့ကြီးများတွင် လေ့ဝမ်းထဲမှ ရေကို ပက်ထုတ်ရန်နှင့် ငါးများကို အိုင်ပက်၍ ဖမ်းရာတွင်လည်း ခန္ဓဲကို အသုံးပြုကြသည်။ ဆန်ရှားသဖြင့် မြက်သီးကို ခုစားရသော အရပ်ဒေသများတွင်လည်း ခန္ဓဲကို မြက်သီးခပ်ရာတွင်အသုံးပြုကြလေသည်။

လယ်များယာခင်းများတွင်အသုံးပြုသော ခန္ဓဲမှာ ခန္ဓဲစင်ခေါ်သုံးချောင်းထောက်ခွတွင် ကြိုးဖြင့်ဆိုင်း၍ ရေများကို

ပက်ထုတ်လေသည်။ လှေသမ္ဗာန်များပေါ်တွင် အသုံးပြုသော ခန္ဓမှာ စင်မပါချေ။

ရေပက်ရာ၌ ခန္ဓကိုအသုံးပြုရခြင်းမှာ ဤစံနစ်ကို အသုံးပြုခြင်းဖြင့် လူကိုမပင်ပန်းဆေဘဲ အချိန်နည်းနည်းနှင့် အလုပ်တွင် ကျယ်ခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ခန္ဓဖြင့်ရေပက်ခြင်း၊ ရေသွင်းခြင်းစံနစ်ကို ကမ္ဘာအရပ်ရပ်တွင် ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကပင် စတင်သုံးစွဲလာခဲ့လေသည်။ ယခုထက်တိုင်အီဂျစ်၊ အိန္ဒိယ၊ မြန်မာ၊ ယိုးဒယားနှင့် တရုတ်နိုင်ငံများရှိတောပိုင်းဒေသများတွင် ခန္ဓကို အသုံးပြုလျက်ပင် ရှိကြသေးသည်။

ခပေါင်းပင်၏အသီးနှင့်အရွက်များ

ခပေါင်းပင်။ ။ ခပေါင်းပင်ကို၊ ရုက္ခဗေဒအရ စထရိခန္ဓိနပ်ဗလန်ဒါဟုခေါ်သည်။ ထိုအပင်၏ပဉ္စင်းပါးလုံးသည် အဆိပ်

ခန္ဓဖြင့်လယ်ထဲသို့ရေသွင်းနေစဉ်

ဖြစ်စေတတ်၏။ အစေ့များမှဆေးဖက်ဝင်၍ အဆိပ်ပြင်းသော စထရီခနင်အယ်လကာလွိုက်ကို ထုတ်ယူရနိုင်သည်။ ခပေါင်းပင်မှ လုံးပတ် ၃၊ ၄ ပေမျှရှိ၍ အမြင့်ပေ ၃၀၊ ၄၀ အထိမြင့်သည်။ အသားမာကျောသည်။ တာရှည်ခံသည်။ ထွန်တုံး ထွန်သန်၊လှည်းဘီး၊ အိမ်ထောင်ပရိဘောဂအတွက် ခပေါင်းသစ်ကို အသုံးပြုနိုင်လေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းအောက်ပိုင်းမြေပြန့်နှင့် တောင်ကုန်းဒေသတို့တွင် ခပေါင်းပင်များ ပေါက်ရောက်လေ့ရှိသည်။

ခပေါင်းပင်၏အသားမှာခါး၏။ ထိုအသားကို အဖျားဖြတ်ဆေးဖော်စပ်ရာ၌သုံးလေ့ရှိသည်။ ထို့ပြင် အလှအပအိမ်ထောင်ပရိဘောဂများပြုလုပ်ရန်အတွက်လည်း အသုံးပြုကြသည်။

ခပေါင်းရေကြည် ။ ။ ခပေါင်းရေကြည်ပင်သည် ရေကိုကြင်လင်စေနိုင်စွမ်းသော အစေ့ရှိ အသီးသီးသောအပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအပင်မျိုးကို မြန်မာနိုင်ငံ ပဲခူးနှင့်တောင်ငူခရိုင်များတွင် အများအပြားတွေ့ရ၏။ အသီးတွင် အစေ့တစ်စေ့သာပါသည်။ရေကြည်အောင်ပြုလုပ်နည်းမှာ ရေထည့်ထားသောအိုးအတွင်းဖက် ဖင်ပိုင်းကို၊ ခပေါင်းရေကြည်စေ့ဖြင့် တိုက်ပေးရသည်။ ထိုအခါအစေ့မှ အဖတ် ကလေးများသည် ရေထဲသို့ ပါသွားကြသည်။ အဖတ်များများ ထွက်နိုင်အောင် စဉ့်မသုတ်သော ရိုးရိုး မြေအိုးကိုသုံးလျှင် ပို၍ကောင်းမွန်သည်။ အစေ့မှထွက်သော အဖတ်ကလေးများသည် ရေထဲရှိမြုံမှုန့်၊ ညှစ်နှစ်တို့ကိုသယ်ယူ၍ အနည်ထိုင် သွားသောအခါ ရေသည် ကြည်လင်သွားသည်။

ခပေါင်းရေကြည်စေ့၏အခွံကို အမှုန့်ပြု၍ အန်ဆေးအဖြစ် သုံးရန်လည်းကောင်း ဝမ်းကိုက်ပျောက်ဆေးအဖြစ်သုံးရန်လည်းကောင်း သင့်လျော်သည်။ ဝမ်းကိုက်ပျောက်ဆေးအဖြစ် သုံးပုံမှာ ခပေါင်းရေကြည်စေ့ခွံကို အမှုန့်ပြု၍ ယင်းအမှုန့်၁၀ ဂရမ်မှ ဂရမ် ၂၀ကို ဘိန်းစေ့တစ်စေ့နှစ်စေ့ဖြင့်ရော၍၊ အလုံး ကလေးများလုံးရသည်။ ထိုဆေးလုံးကို ၃ နာရီ သို့မဟုတ် ၄ နာရီခြားတစ်ခါ တိုက်ကျွေးလျှင် ဝမ်းကိုက်သက်သာသည်။ ခပေါင်းရေကြည်ပင်၏ အနွယ်ကိုလည်း မျက်စဉ်းအဖြစ် အသုံးပြု နိုင်၏။

ခပေါင်းရေကြည်ကို ရုက္ခဗေဒသညာအားဖြင့် စထရိခန္ဓိပိုတက်တိုရမ် ဟုခေါ်သည်။

ကမ္ဘောဇလူမျိုးတို့၏ ဘိုးဘေးအနွယ်

မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အိမ်နီးချင်းဖြစ်သော ကမ္ဘောဇ(ကမ္ဘောဒီးယား)နေခမာတို့မှာ၊ မြန်မာတိုင်းရင်းသားအချို့နှင့် အနွယ်တူဖြစ်သည်။ တစ်ခါက အရှေ့တောင်အာရှတစ်လွှားတွင် ယဉ်ကျေးမှုဥစ္စာလည်းကောင်း၊ နိုင်ငံအင်အားဖက်ဥစ္စာလည်းကောင်း၊ ပြိုင်ဖက်ကင်း အောင် ထွန်းပြောင်ခဲ့သည့် ထိုခမာလူမျိုးတို့၏အမျိုးအနွယ်၊ သမိုင်း၊ ယဉ်ကျေးမှုစသည်များကို ယခုခမာများခေတ်အထိ ဖော်ပြထားရာ၊ ရာဇဝင် သုတေသနလိုက်စားသူတို့အဖို့၊ အဖိုးမဖြတ်နိုင်သောအချက်ကြီးတစ်ရပ် ဖြစ်ပေသည်။

ခမာလူမျိုး ။ ။ ခရစ် ၁၃ ရာစုနှစ်များ မတိုင်မီကာလက အာရှတိုက်အရှေ့တောင်ပိုင်း အင်္ဂလိုချိုင်းနား ကျွန်းဆွယ်တွင် ယဉ်ကျေးမှုဖက်ဥစ္စာလည်းကောင်း၊ နိုင်ငံအင်အားဖက်ဥစ္စာလည်းကောင်း၊ ပြိုင်ဖက်ကင်းလောက်အောင် တိုးတက်ထွန်းပြောင်ခဲ့သောနိုင်ငံမှာ ခမာဘာသာစကားကို ပြောဆိုကြသော သူတို့၏နိုင်ငံဖြစ်ခဲ့၏။ ထိုနိုင်ငံမှာ ၉ ရာစုနှစ်များ အစလောက်မှစ၍ ကမ္ဘုဇဟု တွင်ခဲ့သည်။

ခမာမှာ ဘာသန္တရအရ ခေါ်ဝေါ်သောအမည်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ အာရှတိုက် အရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသနှင့် ယင်းဒေသများ၏ တောင်ဖက်ရှိကျွန်းများတွင် အများဆုံးပြောဆိုကြသည့် ဘာသာစကားတို့မှာ ဩစတြစ်ခေါ် တောင်ပိုင်း ဘာသာစကားအစုကြီးတွင် ပါဝင်သော ဘာသာစကားများဖြစ်ရာ၊ ကုန်းဩစတြစ်အစုဟု ခေါ်အပ်သည့် ဩစတြိုအေရှိ အက်တစ်အစုဝင် မွန်ခမာအစုခွဲ၏ ဘာသာစကားတစ်ရပ် ဖြစ်ပေသည်။

မွန်ခမာအစုခွဲဝင်များ

ယင်းဘာသာစကားကို ပြောဆိုသောသူတို့မှာ ယခင်က ပြင်သစ်ပိုင် အင်ဒိုချိုင်းနားနိုင်ငံများတွင် အာနမ်ပြည်မှအပ နိုင်ငံရေးအရလည်းကောင်း၊ ယဉ်ကျေးမှုအရလည်းကောင်း အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်သည့် မဲခေါင်မြစ်ဝှမ်း တောင်ဖက်ပိုင်းရှိ ကမ္ဘောဇနိုင်ငံတွင် အများဆုံးနေထိုင်ကြ၏။ ထိုဒေသ၏ အနောက်ဖက် ယိုးဒယားနိုင်ငံနှင့် အရှေ့ဖက် ကိုချင်ချိုင်းနား နိုင်ငံတို့တွင်လည်း ခမာစကားပြောဆိုသူ အချို့တို့ကို တွေ့နိုင်ပေသေးသည်။(ကမ္ဘောဇနိုင်ငံ–ရှု။)

ယင်းတို့နှင့် ဘာသာစကားတူဖြစ်သော အခြားမွန်ခမာအစုခွဲတွင်ပါဝင်သည့်ဘာသာစကားတို့ကို ပြောဆိုသူများကို ယခုဗီယက်မင်ပြည်တွင်ပါဝင်နေသော မြောက်ဘက်တုံကင်းနယ်မှ အာနမ်တောင်ရိုးတစ်လျောက် တောင်ဘက် မဲခေါင်မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသများရှိ ကိုချင်ချိုင်းနားပြည်ထိလည်းကောင်း၊ အရှေ့ဘက်တုံကင်းနယ်မှ လာအိုနယ် ယိုးဒယား မြောက်ပိုင်းတို့ကိုဖြတ်၍ အနောက်ဖက်မြန်မာပြည် ကျိုင်းတုံနယ်ထိဖြစ်သော ဒေသထိလည်းကောင်း တွေ့ရှိရ၏။ ထိုမှတစ်ပါး မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိ မွန်များ၊ ပလောင်များ၊ ဝ များသည်လည်း ယင်းတို့နှင့် အနွယ်တူဖြစ်ရာ ကမ္ဘောဇခေါ် ကမ္ဘောဒီးယားနေ ခမာ တို့မှာ မြန်မာနိုင်ငံတိုင်းရင်းသားအချို့နှင့် အနွယ်တူနေကြသူများလည်း ဖြစ်ပေသည်။ အခြားအနွယ်တူ လူမျိုးများမှာ အာသံပြည်ရှိ ခါစီလူမျိုးများ၊ အိန္ဒိယပြည် အလယ်ပိုင်းရှိ မုဏ္ဍာလူမျိုးများနှင့် နကဗာရီကျွန်းသားများ ဖြစ်သည်။

လူမျိုးအလိုက်အနွယ်

မွန်ခမာအစုခွဲဝင် ဘာသာစကားများကို ပြောဆိုသော လူမျိုးတို့အနက် အချို့မှာ မူလတိုင်းဦးသားများဖြစ်ကြ၍ အချို့မှာ နောက်ကာလများမှ ရွှေ့ပြောင်းဝင်ရောက်လာကြသော တောင်ပိုင်းမွန်လူမျိုးစုဝင်များ ဖြစ်ကြရာလူမျိုးရေးအရဆိုသော် ခမာတို့မှာ မွန်မြန်မာတို့ကဲ့သို့ များသော အားဖြင့် တောင်ပိုင်း့ွန်ဂိုလူမျိုးစုဝင်များ ဖြစ်ကြသည်။ လွတ်လပ်သောလူမျိုးအဖြစ် အချုပ်အချာအာဏာပိုင်နိုင်ငံနှင့် နေထိုင်လျက်ရှိသော ယခုခေတ်ခမာတို့မှာ ကမ္ဘောဇပြည်သားများ ဖြစ်ကြပေသည်။

သမိုင်းအကျဉ်း

တစ်ချိန်ကတန်ခိုးထွားခဲ့သော ခမာတို့သမိုင်းမှာ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ ကောင်းလှသည်။ ရှေးဟောင်းသမိုင်း ကျောက်ခေတ်ယဉ်ကျေးမှုသည် ဘီစီ ၁၅၀၀ ကအာရှအရှေ့တောင်ပိုင်းသို့ ရောက်ခဲ့ကြောင်းနှင့် ဟိန်းဂဲလဒန်ခေါ် အရှေ့တိုင်းသမိုင်းပါရဂူတစ်ဦးက ယူဆခဲ့၏။ ထိုခေတ်က လူမျိုး၏ ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုနှင့်ယဉ်ကျေးမှု အချက်အလက်တို့သည် ခရစ်နှစ်အစလောက်တွင် ဤဒေသ၌ ကြွေးဝါခေတ်ပေါ်ပေါက်လာသည့်တိုင်အောင် အစဉ်အဆက်ပါလာခဲ့လေသည်။ ထိုခေတ်က ဤဒေသတွင် နေထိုင်သူတို့မှာ အင်ဒို နီးရှင်းများဖြစ်ကြ၏။ ထိုအချိန်လောက်မှစ၍ အိန္ဒိယပြည်မှကုန်သည်များ ရောက်ရှိခဲ့ကာ အိန္ဒိယယဉ်ကျေးမှုများ လွှမ်းမိုးလာခဲ့လေသည်။ ထိုလွှမ်းမိုးမှုမှာ မလွှာယုကျွန်းဆွယ်နှင့် ယိုးဒယားပြည်တို့တည်ရာ အနောက်ပိုင်းတွင် ပိုမိုများပြား လေးနက်သလောက် ကမ္ဘောဇ၊ အာနမ်၊ စမွာစသည့် အရှေ့တိုင်းဒေသများတွင် လေးနက်မှုမရှိပေ။ ထိုဒေသတို့၌ အထူးသဖြင့် ကမ္ဘောဇပြည်၌ မူရင်းယဉ်ကျေးမှုနှင့် တိုင်းရင်းသားတို့၏ ဗီဇအရည်အချင်းများက ယဉ်ကျေးမှုကို အသွင်ပြောင်းနိုင်စေခဲ့၏။

တရုတ်ပြည်ဟန်မင်းဆက် ကုန်ဆုံးပြီးနောက် (ခရစ် ၂၂၀နှစ်နောက်) ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော သုံးပြည်ထောင်ခေတ်တွင်

တောင်ဘက်ပြည်ဖြစ်သော ဝုပြည်မှ အာရှအရှေ့တောင်ပိုင်းသို့ စေလွှတ်သောသံတမန်တို့၏မှတ်တမ်းများအရ ယခုကမ္ဘောဒီးပြည်ဒေသတွင် ဖူနန်ပြည်ရှိခဲ့ကြောင်းနှင့် ဖူနန်ပြည်တန်ခိုးကြီးပုံကိုဖော်ပြထားလေသည်။ ၅ ရာစုနှစ် ၆ ရာစုနှစ်များလောက်တွင် ဖူနန်နိုင်ငံ တန်ခိုးမှိန်ခဲ့၍ မဲခေါင်မြစ်ဝှမ်းတွင် ချန်လပြည်သစ် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ထိုပြည်သစ်မှာ ခမာတို့၏ပြည်ဖြစ်၍ ခမာတို့ရောက်ရှိတန်ခိုးကြီးလာခြင်း၏ အစပင်ဖြစ်သည်။ ခမာတို့အလျင်ဖြစ်ခဲ့သော သမိုင်းအကျဉ်းကို ဖော်ပြရခြင်းမှာ အိန္ဒိယပြည်မှယဉ်ကျေးမှုများ ရောက်ရှိလွှမ်းမိုးလင့်ကစား ခမာယဉ်ကျေးမှုမှာ ကျောက်ခေတ်သစ် ကြေးဝါခေတ်တို့မှ ဆက်လက်ရရှိခဲ့သော အချက်အလက်တို့ကို အခြေခံထားသောကြောင့်ဖြစ်ပေသည်။

ခမာတို့၏ ပထမပြည်ဖြစ်သော ချန်လအကြောင်းကို ရွှန်ဆန်၏ မှတ်တမ်းများနှင့် ထိုခေတ်ကျောက်စာတို့မှသိရ၏။ ချန်လမှာ ဖူနန်၏မြောက်ဖက် မဲခေါင်မြစ်ပေါ်၌ တည်ရှိ၍ ယခု ဗဆက်ဒေသလောက်တွင် ရှိသည်ဟု သိရသည်။ မြို့တော်မှာ ဏ္ဍာသျှာနပုရ ဖြစ်၏။ ခရစ် ၆၇၀ ပြည့်နှစ်လောက်တွင် ချန်လမှာရေချန်လ၊ ကုန်းချန်လဟု တောင်ပိုင်းမြောက်ပိုင်း ၂ ပိုင်းကွဲခဲ့၏။ မြောက်ပိုင်းကုန်းချန်လမှာ ယခုကမ္ဘောဗေပင် ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ ကွဲပြားခဲ့သဖြင့် အင်အားနည်းကာ ဆူမတြားကျွန်းနှင့် ဂျားဗားကျွန်းတို့ အခြေပြု၍ တန်ခိုးကြီးလာသော သီရဝိဇယနိုင်ငံ၏ လွှမ်းမိုးမှုကို ခေတ္တအားဖြင့် ခံခဲ့ရလေသည်။ ထိုနိုင်ငံနှင့် အဆက်အသွယ်ရှိသော ဒုတိယမြောက် ဇယဝရမန်သည် ၈၀၂ ခုနှစ်တွင် ကွဲပြားနေသော ချန်လပြည်တို့ကို စုစည်း၍ကမ္ဘုဇ (ကမ္ဘုဇ၏သားများ)အမည်ဖြင့် ကမ္ဘောဒီနိုင်ငံကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့၏။

ကမ္ဘောဒီးတန်ခိုးထွားသည့်ခေတ်

စီးပွားရေး ကောင်းစွာတိုးတက်၍ တန်ခိုးကြီးလျက်ရှိသော သီရိဝိဇယနိုင်ငံနှင့် မဟာမိတ်ဖြစ်သော ကမ္ဘောဒီနိုင်ငံကို စုစည်းအုပ်ချုပ်လာခဲ့သော ထိုမင်းဆက်၏မင်းများသည် နှစ်ပေါင်း ၇၅ နှစ်မျှ ဆက်လက်အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြ၏။ ၉ ရာစုနှစ်များ ကုန်သောအခါတွင် ခမာတို့၏နိုင်ငံမှာ မြောက်ဖက်တရုတ်ပြည်၊ အရှေ့မြောက်ဘက်နန်ချို၊ အနောက်ဖက်မြန်မာပြည်ရှိ ပျူနိုင်ငံတို့ အထိ ဩဇာလွှမ်းမိုးကျယ်ပြန့်ခဲ့သည်။

ဇယဝရမန်မင်းဆက်ကို ဏှန္ဒဝါရမန်မင်းဆက်က ဆက်ဆံခဲ့၏။ ပဌမမြောက်ဏှန္ဒဝါရမန်မင်းသည် ကမ္ဘာပေါ်၌ ထင်ပေါ်သော အင်းကောမြို့တော်ကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့၏။ ထိုမင်းဆက်မှာ ၁၂၅ နှစ်မျှတန်ခိုးကြီးခဲ့ကြ၍ဘုရားကျောင်းကန်များ များပြားလှသော အင်းကောမြို့ကြီးကို အင်ဒိုချိုင်းနား ကျွန်းဆွယ်တွင် အခမ်းနားအကြီးကျယ်ဆုံးဖြစ်အောင် ဖန်တီးခဲ့ကြလေသည်။

အင်းကောဝတ်ကျောင်းကိုမူ ထိုမင်းဆက်ကို ဆက်ခံသောမင်းဆက်၏ ဒုတိယမြောက် မင်းလက်ထက် ၁၁၁၅ခုတွင် တည်ဆောက်ခဲ့၏။ အင်းကောတွင် တွေ့ရသည့် ဆန်းကြယ်လှသော ဗိသုကာပညာ ကျောက်ဆစ်လက်ရာ ပန်းပု

ခမာတို့၏ ယဉ်ကျေးမှုကို ဆက်ခံသော ကမ္ဘောဒီးကခြေသည်များ

ပညာ စသည်တို့တွင် ဗြာဟ္မဏအယူဝါဒ ဗုဒ္ဓအယူဝါဒ တို့နှင့် သက်ဆိုင်သည့် အချက်အလက်တို့ကို တွေ့ရပေသည်။ ကမ္ဘောဇပြည်မှာ ၁၃ ရာစုနှစ် အလယ်လောက်ထိ အောင် အင်ဒိုချိုင်းနားတွင် ပြိုင်ဖက်မရှိ ကြီးကျယ်တန်ခိုးထွားခဲ့လေသည်။

ယိမ်းယိုင်ပြိုပျက်လာခြင်း

၁၃ ရာစုနှစ်များ၏နောက်ပိုင်းလောက်တွင် မွန်ဂိုတို့အာရှအရှေ့တောင်ပိုင်းဒေသအချို့တို့သို့ ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်သဖြင့် ထိုင်ရှမ်းလူမျိုးများရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်လာရာ ၁၃၅၀ ပြည့်နှစ်လောက်ရောက်သောအခါ အယုဒ္ဓယပြည်ကို မေနမ်မြစ်ဝှမ်းအတွင်း ခိုင်မြဲစွာတည်ထောင်မိကြလေသည်။ ထိုသို့ ပြည်သစ်တည်ထောင်ကြရာတွင် ထိုင်ရှမ်းတို့သည် ခမာတို့အား တိုက်ခိုက်နှိမ်နင်းကြ၏။ ၁၃၅၀ မှ ၁၄၆၀ ပြည့်နှစ် အတွင်းထိုင်ရှမ်းတို့သည် ခမာတို့ကို ၄ ကြိမ် ၅ ကြိမ်မျှ တိုက်ခိုက် အောင်မြင်ခဲ့ကြ၏။

ဤသို့အားဖြင့် ယခု ယိုးဒယား၊ လာအိုနယ်၊ ကမ္ဘောဒီးယားနယ်၊ ကိုချင်ချိုင်းနားနယ်အားလုံးကို လွှမ်းမိုးအုပ်ချုပ်ခဲ့သော ကမ္ဘောဇပြည်သည် ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်လာကြ ကုန်သော ထိုင်ရှမ်းတို့၏ တိုက်ခိုက်မှုကြောင့်အနောက်ဘက်နှင့် မြောက်ဘက်မှ အဆက်မပြတ်ဆုတ်ခွာလာခဲ့ကြရ၏။ အရှေ့ဖက်တွင်လည်း မြောက်ဘက်မှဆင်းလာသော အာနမ်လူမျိုးတို့၏ တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် ဆုတ်ခွာပေးခဲ့ကြရာ အာနမ်တို့သည် ၁၇ ရာစုလောက် မှစ၍ ကိုချင်ချိုင်းနားနယ်တွင် အခြေစိုက်မိကြလေသည်ဟု သမိုင်းဆရာကျော် ဟင်နရီမတ်စပါရိုးက မှတ်ချက်ချထားလေသည်။ ထိုင်ရှမ်းတို့ အဆက်မပြတ်တိုက်ခိုက်သည့်အပြင် မြို့တဝိုက်ကို ရေလွှမ်းမိုးသောကြောင့်ခမာတို့မှာ ၁၅ ရာစု အလယ်လောက်တွင် ခမ်းနားကြီးကျယ်လှသော အင်းကောမြို့ကို စွန့်လွှတ်ထွက်ခွာရွှေ့ပြောင်းခဲ့ကြသဖြင့် ကာလကြာမြင့်သော် မြို့ကြီးမှာ ထူထပ်သော သစ်ပင်တို့အတွင်း၌ ပျက်စီးခြင်းသို့တိုင်ခဲ့ရလေသည်။ ဤသည်ကား ခမာတို့၏ တန်ခိုးအာဏာလုံးဝ ပျက်စီးခြင်း ဖြစ်သည်သာမက လွတ်လပ်ရေးလည်း ဆုံးရှုံးခဲ့ရသော အချက် ဖြစ်သည်။ နောင်နှစ်ပေါင်း ၄၀၀ မျှ ခမာတို့မှာ မဲခေါင်မြစ်ဝတွင် ပြည်ငယ်ပြည်သိမ် အဖြစ်ဖြင့် အာနမ်နှင့် ယိုးဒယားသို့ တစ်လှည့်စီ အခွန်ပဏ္ဏာ ဆက်၍ နေလာခဲ့ရ၏။ ၁၈၄၄ မှ ၁၈၆၇ ခုထိမူ ယိုးဒယား၏ လက်အောက်ခံ ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ ၁၈၆၇ မှစ၍ ပြင်သစ်တို့၏ အုပ်ထိန်းခံ နယ်အဖြစ်ဖြင့် တည်တံ့ခဲ့၏။ သမိုင်းတစ်လျှောက်လုံးပင် မိမိတို့ဘုရင်နှင့် နေလာခဲ့သော်လည်း အုပ်ချုပ်မှုအာဏာမှာမူ ကာကွယ်ပေးသည်ဆိုသော ယိုးဒယားနှင့် ပြင်သစ် ကိုယ်စားလှယ်အရာရှိတို့၏ လက်တွင်း၌ ရှိခဲ့ပေသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ဖြစ်ပြီးနောက် ၁၉၅၄ ခုနှစ်ရောက်မှ ခမာတို့သည် လွတ်လပ်ရေးကို ရရှိကာ ကမ္ဘောဇနိုင်ငံမှာလည်းတကယ် လွတ်လပ်သော အချုပ်အချာအာဏာပိုင် နိုင်ငံအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။

ခမာယဉ်ကျေးမှု

ကမ္ဘာ့အရှေ့ဖျားတွင် တစ်ကြိမ်က အထက်တန်းကျလှသော ခမာတို့၏ယဉ်ကျေးမှု ပေါ်ပေါက်ပြောင်းလဲလာပုံမှာ သီးခြား ဖော်ပြသင့်သော အကြောင်းရပ် တစ်ခုဖြစ်ပေသည်။ ပဌမ၌သော် ကျောက်ခေတ်သစ်နှင့် ကြေးဝါခေတ်တို့မှ ယဉ်ကျေးမှု အနည်းငယ်မျှသာရရှိခဲ့၏။ ထို့နောက် အိန္ဒိယပြည်တောင်ပိုင်းမှ ပလ္လဝါယဉ်ကျေးမှု ရောက်ရှိ၍ မိမိတို့အမွေခံရရှိထားသော အချက်အလက်တို့ကို မတိမ်မြုပ်စေဘဲ ပြုပြင်၍ ပြင်ပ ယဉ် ကျေးမှုကို လက်ခံကြ လေသည်။ ပုံစံအားဖြင့် ကျောက်ခေတ်က မြင့်မားသော ကျောက်တိုင်ကြီးများကို စိုက်ထူသော အားဖြင့် ဘုရားနှင့် ဆက်သွယ် နိုင်သည်ဟု ယုံကြည်သကဲ့သို့ ဗြာဟ္မဏ အယူဝါဒကိုလက်ခံလာသော အခါ လိင်္ဂကိုးကွယ်မှုကို ကျောက်တိုင်နှင့် ကိုယ်စားပြုကြ၏။ ထို့နောက် သိဝကိုးကွယ်မှုကို လက်ခံရာတွင် သိဝဂီရိဟု သိဝတောင်အဖြစ် ကောင်းကင်ရှိဘုရားနှင့် ဆက်သွယ်မိရန် ပြုပြင်ကိုးကွယ်ကြသည်။ အလားတူပင် ဒေဝရာဇာ ကိုးကွယ်မှုမှာလည်း ယခင်က လိင်္ဂကို ကိုယ်စားပြုခြင်းဖြစ်သည်။ ပိဿနိုး ကိုးကွယ်မှုကို လက်ခံလာပြန်ရာ ပိဿနိုးသည် ဒေဝရာဖာကို ကိုယ်စားပြုရပြန်သည်။

ခမာစကားတွင် ပန္ဓမ်းမှာ တောင်ဟုအဓိပ္ပာယ်ရ၍ ယင်းစကား ကိုယူကာ ထိုဒေသ၏ ပဌမပြည်ကို တရုတ်တို့ ဖူနမ်ဟုခေါ်ကြောင်း၊ နောက်ခေတ်တို့တွင် ထိုဒေသ၏ ဘုရင်များကို ခမာစကားဖြင့် ကုရွန်းဗနမ်ဟုခေါ်ကြောင်း၊ အဓိပ္ပာယ်မှာ တောင်ဘုရင် (ဂီရိရာဇာ) ရကြောင်းနှင့်ပြင်သစ်ပညာရှင် စီဒေက ဆိုထားပေသည်။

မဟာယာနဗုဒ္ဓအယူဝါဒ ရောက်ရှိလာသော အခါတွင်လည်း ဒေဝရာဇာမှာ လောကီတေသွာဖြစ်လာ၍ ပုံထုလုပ်ရာတွင် အုပ်ချုပ်သူဘုရင်၏ မျက်နှာပုံနှင့်တူစေလေသည်။ ဤကဲ့သို့ကျောက်ခေတ် သစ်ကြေးဝါခေတ် ယုံကြည်မှုများတွင် အိန္ဒိယယဉ်ကျေးမှု ရောနှောလာသော အခါ၌ မိမိတို့၏ ပင်ကိုယ်ဗီဇအရည်အချင်းဖြင့် မွမ်းမံ၍ပြုပြင်ကာ ထူးခြားသော ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်ကို ဖန်တီးခဲ့ကြပေသည်။ တရုတ်ပြည်နှင့် ဆက်သွယ်မှုများ ရှိခဲ့သည့်အတိုင်း တရုတ်ယဉ်ကျေးမှု အချက်အလက်တို့ လည်းရောပြွမ်းလျက်ရှိပေသည်။

ယခုခမာများ

ယခုခေတ် ခမာတို့မှာ မြန်မာတို့နည်းတူ ဟိနာယာနဗုဒ္ဓအယူဝါဒကို လက်ခံကိုးကွယ်ကြ၍ ဘုရားတရားကို များစွာ

လေးစား ကြည်ညိုသူများ ဖြစ်သည်။ ပွင့်လင်းစွာ ဆက်ဆံတတ်၍ ချစ်ခင် ပျူငှာတတ်သူများ ဖြစ်ကြသည်။ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့ခြင်း၊ ဧည့်ဝတ်ကျေခြင်းတို့မှာ သူတို့၏ထူးခြားချက်များပင်တည်း။

များသောအားဖြင့် အယပ်အမောင်း ကောင်း၍ သန်စွမ်းကြွံခိုင်ကြ၏။ အသားညို၊ အသားလတ် အရောင်အသွေးရှိကာ၊ မွန် မြန်မာတို့နှင့် သွင်ပြင်လက္ခဏာဆင်သော သူများ ဖြစ်ကြသည်။ ခမာတို့သည် များသောအားဖြင့် ဆံတိုညှပ်ကြသည်။ လယ်ယာလုပ်ခြင်း၊ ငါးဖမ်းခြင်းတို့ဖြင့် လူများစုသည် ခက်ခဲစွာအသက်မွေးဝမ်းကျောင်းကြရသည်။

သမားရိုးကျဝတ်စားဆင်ယင်မှုမှာ လှပပေသည်။ တောက်ပြောင်၍အရောင်စုံသော စမ်းပေါ့ခေါ်ခါးဝတ်ကို လှပစွာ ခါးတောင်းကျိုက်ဝတ်ဆင်ကြ၏။ အမျိုးသားတို့မှာ ကိုယ်ကျပ်လက်ရှည်အင်္ကျီတို့ကို ဆင်မြန်းကြ၍ အမျိုးသမီးတို့မှာ လှပသောပုဝါရှည်များကို ခြုံကြလေသည်။

ဗုဒ္ဓအယူဝါဒကို သက်ဝင်ယုံကြည်သူများ ဖြစ်သည့်အတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံမှာကဲ့သို့ပင် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်းများမှာ ခမာတို့၏ လူမှုရေးဗဟိုဌာနများ ဖြစ်ကြ၏။ အာရှအရှေ့တောင်ပိုင်းရှိ အခြားနိုင်ငံသားတို့ ကဲ့သို့ပင် စစ်ပြီးနောက်တစ်ခေတ်အတွင်း ခမာတို့မှာ အဖက်ဖက်မှကြိုးစား၍ တိုးတက်လျက်ရှိကြပေသည်။ ဦးဘရှင်။

ခမည်းပေးခြင်း။ ။ ခမည်းဆိုသော ဝေါဟာရ၏ မူလအဓိပ္ပာယ်မှာ ချစ်ခင်မြတ်နိုးအပ်သူဖြစ်သည်။ ပုဂံကျောက်စာများနှင့် အင်းဝခေတ်မှစ၍ ပျို့၊ ကဗျာ၊ လင်္ကာများတွင် ဖခင်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ သားကိုသော်လည်းကောင်း 'ခမည်း' ဟူသော ဝေါဟာရဖြင့် သုံးစွဲခဲ့ကြကြောင်းကို တွေ့ရသည်။ ယခုထက်တိုင် မင်းမျိုးမင်းနွယ်များနှင့် ရဟန်းသံဃာများတွင် ဖခင်ကိုခမည်းတော်ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲလျက်ရှိသေးသည်။ ထို 'ခမည်း' အဓိပ္ပာယ်နှင့်ဆက်သွယ်၍ နောက်နောင်အခါတွင် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးက မိမိ ချစ်မြတ်နိုးသည့် ပုဂ္ဂိုလ်အထူးသဖြင့် သွေးသားတော်စပ်သော ငယ်ရွယ်သူများအားပေးကမ်းချီးမြှင့်သည့် မေတ္တာလက်ဆောင်ကို ခမည်း(ခမဲ)ဟု တင်စားခေါ်လေသည်။ ထိုသို့ မေတ္တာလက်ဆောင်ပေးခြင်းမျိုးကို ခမည်းပေးသည်ဟုခေါ်တွင်လာခဲ့သည်။

မိဘတို့သည်သားသမီးတို့ကို ပုခက်တင်သောအခါ၌လည်းကောင်း၊ ခေါင်းဆေးမင်္ဂလာပြုသောအခါ၌လည်းကောင်း၊ နားထွင်းသောအခါ၌လည်းကောင်း၊ ချစ်မြတ်နိုး၍ မေတ္တာလက်ဆောင်ပေးသည်ကို ခမည်းပေးသည်၊ ခမည်းဖွဲ့သည်ဟု ပြောဆိုသုံးနှုန်းကြသည်။ အမွေမှုခမ္မသတ်ကျမ်းတွင် 'ပုတ္တာနံ၊ သားသမီးတို့အား၊ ပရိယာယေနဒေတိ၊ ပရိယာယ် ခမည်းပေး၏'ဟု ရေးသား ပါရှိသည်။ ခမည်းကို စကားပြောအသံအတိုင်းလိုက်၍ ခမဲဟုလည်းရေးသားကြသည်။

ခမည်းပေးခြင်းအမှုကို ရှေးအခါက မင်္ဂလာအခါကိစ္စများနှင့် နာဖျားမကျန်းသည့်အခါ ယတြာပရိယာယ်အဖြစ် ပြုလုပ်ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသော်လည်း ယခုခေတ်၌ မူခမည်းပေးသည်ဟုဆိုလျှင် မမာမကျန်းသဖြင့်ခမည်းလို၍ ခမည်းပေးသည်ဟု နားလည်ကြသည်။

ဗေဒင်ယတြာများကို ယုံကြည်သူတို့သည် မိမိတို့ သားမြေးများ မမာမကျန်းဖြစ်လျှင် ဗေဒင်မေးမြန်းလေ့ ရှိသည်။ အချို့ပုဂ္ဂိုလ်များသည် စုတ်လာဘ်ကြီးမားလှသဖြင့် ဝင်ကိန်းရှိသော စုတ်လာဘ်များမဝင်သောကြောင့် မကျန်းမမာ ဖြစ်နေသည်ဟု ဗေဒင်ကိန်းခန်းအရ ဗေဒင်ဆရာက အဟောထုတ်လေသည်။ ထိုအခါမျိုးတွင် ဗေဒင်ဟောကိန်းအညွှန်းအတိုင်း မမာမကျန်းသူအား လူကြီး မိဖများကဝင်မည့် စုတ်လာဘ်များကို ရည်စူး၍ ခမည်း ပေးရလေသည်။ ပမာအားဖြင့် ဤသူငယ်ကား မြေကိုခမည်းလိုသည်။ ဤသူငယ်ကား နီသောကျောက်မျက်ရတနာကို ခမည်းလိုသည်စသည်ဖြင့်ဟောပါက ထိုဟောချက်အတိုင်း ခမည်းပေးလေ့ရှိကြသည်။ ဆင်ကိုခမည်းလိုသည်ဟု ဟောကိန်းရှိပါမူ ဆင်ကို ဝယ်မပေးနိုင်သော မိဖဖိုးဖွားများအဖို့ များစွာအခက်ကြုံရပေမည်။ သို့ရာတွင် ဤနေရာမျိုး၌ ပရိယာယ်အားဖြင့် ခမည်းပေးနိုင်လေသည်။ သက်ရှိဆင် ခမည်းအဖြစ် မပေးနိုင်သော် ရွှေငွေစသောပစ္စည်းမျိုးတို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော ဆင်ရုပ်ကိုပေးနိုင်သည်။ ခြေနှစ်ချောင်း စုတ်ဝင်ရန်ရှိသည်ဆိုသော ဗေဒင်စကားမှာ လက်ထပ်ထိမ်းမြားရန် လိုသည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။ အခြေအနေအရ မမာမကျန်းသူသည် လက်မထပ်နိုင်သေးလျှင် ကြက်ဖကိုလည်းကောင်း၊ ကြက်မကိုလည်းကောင်း၊ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်လိုက်လျောညီစွာ ပရိယာယ် ခမည်းပေးခြင်းဖြင့် ဗေဒင်အလိုအတိုင်း ပြီးမြောက်စေနိုင်သည်။

ကလေးသူငယ်များတွင် စွဲကပ်တတ်သော နားပြည် ယိုခြင်း၊ နားလေးခြင်းစသောအခါမျိုးများတွင်လည်း လူကြီးမိဖများက ခမည်းပေးလေ့ ရှိလေသည်။ ဤသို့ခမည်းပေးသည့် အကြောင်းမျိုးကို ရည်ရွယ်၍ အဓရာသီဓမ္မသတ်လင်္ကာတွင် 'လူ့တံထွာလျှင်၊ ဖျားနာရန်ဘေး၊ ခမဲပေးနှင့်'စသည်ဖြင့် စပ်ဆိုထားလေသည်။ ပေးကားပေး၏ မရဟူသော သဘောမျိုးကို ပြောဆိုလိုသည့်အခါမျိုးတွင် 'တောဆင်အဝေး၊ ခမည်းပေးသို့'ဟု ဥပမာ ခိုင်းနှိုင်းတင်စား ပြောဆိုလေ့ရှိကြသည်။

ခရာတံပိုးကဒိုး ။ ။တူရိယာ ၅မျိုးရှိသည့်အနက် သုသိရဟုခေါ်သော အခေါင်းရှိစည်မျိုးတွင်တံပိုးမျိုး ၈ပါး ပါဝင်သည်။ တံပိုးမျိုး ၈ပါးကား ဒုလောင်း၊ ခရာကောက်၊ ခရာ၊

မြွာ၊ နဲ့၊ ဖက်လိပ်၊ လက်တံရှည်နှင့် လက်တံတိုသို့မဟုတ် ချည်ချောင်းတို့ ဖြစ်ကြသည်။(ချည်ချောင်း–ရှု။) ခရာတံပိုး စသည်တို့ ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ရွှေဘုံနိဒါန်းကျမ်းတွင်ဖော်ပြထားသည်မှာ အလောင်းစည်သူ ဇမ္ဗူလည်သည့် ကာလ ကျွန်းဦးသပြေပင်သို့ရောက်သည်။ ထိုဇမ္ဗူသပြေပင်ကို လေလာ၍ လေခတ်သည့်အသံ၊ အခက်အရွက်ချင်းထိခိုက်သည့်အသံ၊ ဇမ္ဗူသပြေသီး ရေသို့ကျသောအသံ၊ ရေမှပေါ်သည့် အသံတို့သည် အညီအညွတ် မရှေးမနှောင်းဖြစ်ကြ၍ သာယာ နာပျော်ဖွယ် ရှိလေသည်များကို နှုန်းစံနှိုင်းရှည့်၍၊ တံရှည်တံမြွာ၊ သပြေသာခရာ၊ လင်းကွင်းများမှာ လေလာ၍ ပင်စည်အကိုင်းအခက်တို့ကို လေခိုက်သည့် အဟုန်၏အသံ၊ တံပိုးဒုံမင်းမှာ အကိုင်းအခွအကွေးအဝိုက်ကို လေခတ်၍မြည်သည့်အသံများကို သဒ္ဒသဏ္ဌာန်ပြု၍ တီးမှုတ်ဆောင်ရွက်လေသည်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ရှေးအခါက ကမ္ဘာအရပ်ရပ်တွင် တိရစ္ဆာန်ဦးချို့များကို ခရာတံပိုးအဖြစ် အသုံးပြုကြသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့်တက်ကာ နောင်အခါ၌ ဦးချို့ပုံကို တု၍ ကြေးဖြင့် ခရာများကို ပြုလုပ်ကြသည်ဟု အနောက်

ခရာမှုတ်နေသည့် ကုန်းဘောင်ခေတ်မြန်မာတစ်ဦးပုံ

တိုင်းသားများက ဆိုသည်။ ယခုထက်တိုင် ဦးချို့များကို သာမဟုတ် ခရာသင်းများကိုလည်း ခရာတံပိုးအဖြစ် အသုံးပြုကြလေသည်။

ထိုသို့ ဦးချို့နှင့်ခရာသင်းများကို တံပိုးအဖြစ် အသုံးပြုကြသည်မှာမူတ်၍ အသံမြည်သောကိရိယာအဖြစ်ပြုလုပ်ရန် လွယ်ကူသည်က တစ်ကြောင်း၊ မှုတ်လိုက်သောအခါ ခရီးအဝေးမှကြားနိုင်သည်က တစ်ကြောင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့် တောလိုက် မုဆိုးများ၊ ဆင်ဖမ်းသမားများ၊ ဧရာသမ္မန် သမားများသည် တစ်ဦးကိုတစ်ဦး အချက်ပေးရာ၌ တံပိုးကိုအသုံးပြုကြသည်။ ဦးချို့ဖြင့်ပြုလုပ်သောတံပိုးမှုတ်သည်ကို အချို့အရပ်များတွင် ကဒိုးမှုတ်သည်ဟု ခေါ်လေသည်။ ခရာတံပိုး ကဒိုးများသည် ယခုတိုင်အောင် ခေတ်မတိမ်သေးချေ။

လူတို့သည် ဦးချို့တံပိုးများကို အသုံးပြုကြရာမှ အခင်တပ်၍ မှုတ်ရသောနဲ့၊ ကြေးစသည်ဖြင့် ပြုလုပ်သောခရာ၊ ခလုတ်တပ် ခရာများကိုတစ်စတစ်စ စမ်းသပ်တီထွင်လာကြ၏။ ဥရောပတိုက်သားများ မှုတ်သောခရာသံကို မြန်မာတို့ကြားရသောအခါ ထိုခရာသံတီးကွက်များ အတုယူ၍ ခရာသံသီချင်းဆန်းများကို တီထွင်ခဲ့ကြသည်။

မြန်မာ ၁၂၄၀ ပြည့်နှစ်ခန့်တွင် စတိုင်မွတ်ဦးကူးရေးသော ဝေဿန္တရာပြဇာတ်၌ ခရာသံသီချင်းသံကို တွေ့ရလေသည်။ ယခုအခါ အသုံးပြုလျက်ရှိသော ခရာများကို အဓိကအားဖြင့် သုံးမျိုးခွဲခြားထားနိုင်သည်။

ပဌမအမျိုးမှာ စစ်တပ်များ၌အသုံးပြုသော အဝကျယ်ခရာမျိုး၊ ဒုတိယမျိုးမှာ ဗဲလဂျီယန်လူမျိုး အဒေါ့ဆက်ဆိုသူထွင်သော ဆက်ဆဟွန်းခေါ် ခရာမျိုးနှင့် တတိယအမျိုးမှာ မှုတ်ရအလွန်ခက်သော ပြင်သစ်ခရာမျိုးဖြစ်၏။ ယခုခေတ် တူရိယာသံစုံတီးဝိုင်းများတွင် အသုံးပြုသော ခရာများအနက်ပြင်သစ်ခရာကိုသာလျှင် ခရာအစစ်ဟု ခေါ်ကြသည်။ တံပိုးခရာလက်နှိပ် ခလုပ်ပါသော ကောနက်ခရာ၊ ခရာရှည်ကြီး စသည်တို့ကို ခရာဟူ၍ မခေါ်ကြတော့ဘဲ၊ တံပိုးခရာများဟူ၍ အသိအမှတ် ပြုထားကြလေသည်။ တံပိုးခရာများအနက်ဆက်ဆဟွန်းခေါ် တံပိုးခရာမှ စင်စစ်အားဖြင့် ပဌမအမျိုးအစား အဝကျယ် ခရာမျိုးတွင် လက်နှိပ်ခလုတ်ဖြင့် အခင်များကို ထိန်းမှုတ်ရသောခရာဖြစ်၍၊ နှုတ်ခမ်းတော့မှုတ်ရသော နေရာ၌ ခွက်ငယ်ပုံ ကိရိယာ တပ်ဆင်ထားသည်။ ယူဖိုးနီးယမ်းခေါ် မှုတ်ခရာမှာလည်း ဆက်ဆဟွန်းခရာတစ်မျိုးပင် ဖြစ်သည်။

ဆက်ဆိုဖုန်းခေါ် ကြေးနဲကြီးမှာ မြန်မာနဲကဲ့သို့ အခင်တပ်၍ မှုတ်ရသော တူရိယာမျိုး ဖြစ်သည်။ အဒေါ့ဆက်ထွင်ခဲ့သော တူရိယာကိရိယာဖြစ်သည်။ စစ်တီးဝိုင်းများနှင့် ခေတ်သစ် အကတီးဝိုင်းများ၌ ထိုနဲကြီးကို အသုံးပြုကြသည်။

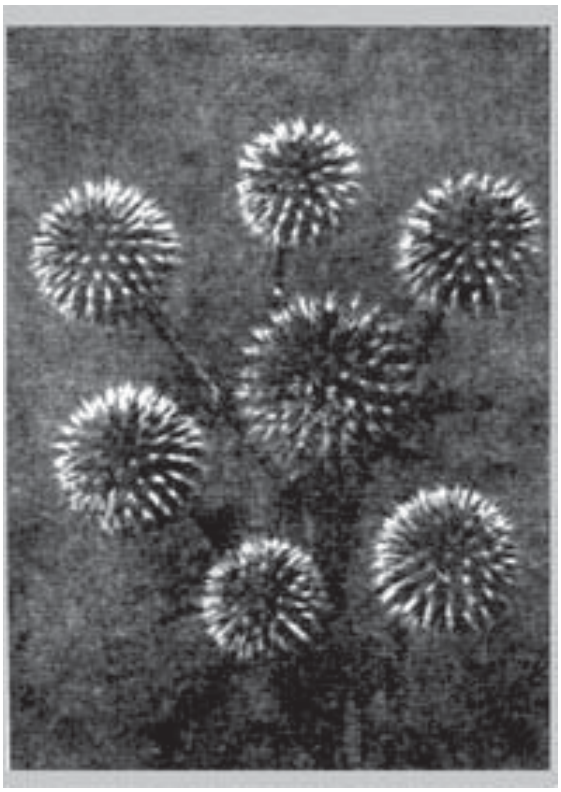

ခရာပင်၏လှပသောအပွင့်များ

ထရမ်းပက်ဟူသော ခရာမျိုးမှာအလျား ၈ ပေရှိ၍ အဝကျယ်မှာ ၃/၈ လက်မ(၃ မူး)မျှသာရှိသည်။ အဖျားဖက်သို့ ခေါင်းလောင်းပုံကားနေသည်။ ထိုမျှ အလျားရှည်သော ပြွန်တံကို ကိုင်ရလွယ်ကူအောင် ကွေး၍ ခွေထားသည်။ ယင်းသို့ကွေးထားခြင်း သို့မဟုတ်ဝိုင်းခွေထားခြင်းဖြင့် ထရမ်းပက်ကို မှုတ်ရာ၌၊ပင်ကိုယ်သံမပျက်နိုင်ပေ။ ထရမ်းပက်တွင် ပြွန်တံပေါက်ကျဉ်း၍ အလျားရှည်သဖြင့် မှုတ်သည့်အခါ၌ ကြည်လင် နူးရွသောအသံမျိုး ထွက်ပေါ်လာသည်။ အခင်များမရှိသဖြင့် ခလုတ်များမလိုပေ။ မှုတ်သူသည် လေယူလေသိမ်း မှန်မှသာလျှင် အသံကိုလိုသလိုနှိမ့်ချည်၊ မြှင့်ချည် ထုတ်နိုင်သဖြင့်အမှုတ်ရခက်သည်။ ထို့ကြောင့် ထရမ်းပက်အစား လက်နှိပ်ခလုတ်ပါသော ကောနက်ခရာတို့မျိုးကို အသုံးပြု ကြသည်။ ထိုခရာမှာ တူရိယာဝိုင်းတွင် အရွယ်အားဖြင့် အငယ်ဆုံးကိရိယာဖြစ်သော်လည်း အရေးကြီး ဆုံးတူရိယာဖြစ်သည်။ ကောနက်တွင် ပြွန်ကျပ်သုံးခုပါ၍၊ ထိုပြွန်ကျပ်တို့၏ ခလုတ်များကို နှိမ့်ချည်မြင့်ချည်ဖြင့် အသံကိုအမျိုးမျိုးပြောင်းကာ မှုတ်နိုင်၏။ ထရွမ်ဗုန်းခေါ် ခရာရှည်ကြီးမှာ၊ မှုတ်သူက လျှော့ရတွန်းရသည့်ခလုတ်ကို ကျင်လျင်စွာ တွန်း၍ ဆုတ်၍ ပေးခြင်းဖြင့် အသံကိုပြောင်းစေနိုင်၏။ ကျူဗာခေါ်ဗေ့သံခရာတစ်မျိုးမှာ ကြေးနှင့်လုပ်သော ခရာများတွင် အသံလေးလေး နက်နက်မှုတ်နိုင်သော ခရာဖြစ်၍ ကောနက်ကဲ့သို့ အခင်များရှိသည်။ ပြင်သစ်ပြည့်ရှင် ၁၅ ဆက်မြောက် လူဝီဘုရင်လက်ထက်၌ အမဲလိုက်မုဆိုးများ အသုံးပြုသော ခရာတစ်မျိုးမှာ တံပိုးကဲ့သို့ ပြွန်တံရှည်ကြီးဖြစ်၏။ ထိုခရာကို ဝိုင်း၍ခွေထားခြင်းဖြင့် အမဲလိုက်ရာ၌ ပခုံးတွင် လွယ်၍ ယူဆောင်နိုင်၏။ ထို ခရာမျိုးကို ပြင်သစ်ခရာဟု ခေါ်လေသည်။

ခရာပင်။ ။ခရာပင်သည် 'အကင်းသပ်'မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သောနှစ်ကြာခံ အပင်ဖြစ်သည်။ 'အကင်းသပ်'ပင် မျိုးစိတ်ပေါင်း ၂၀ မျှ ရှိသည်။ မြေထဲပင်လယ်ဒေသများ၊ အာရှတိုက်နှင့် အာဖရိကတိုက်ရှိ နွေးသော နေရာများသည် 'အကင်းသပ်' ပင်မျိုးပေါက်ရာဒေသများ ဖြစ်ကြောင်း ရှာဖွေတွေ့ရှိရလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ခရာပင်ကို ရုက္ခဗေဒအလိုအားဖြင့် 'အကင်းသပ်အီလီစီဖိုးလီးယပ်'ဟုခေါ်သည်။ ထိုအပင်သည် ရေစပ်တွင် ပေါက်လေ့ရှိ၍အမြင့် ၅ပေခန့်ရှိသည်။ ပင်စည်၏အရွယ်မှာ လက်ညှိုး လက်မခန့်သာရှိပြီး တစ်ပင်လုံးတွင် ဆူးများရှိသည်။ အပွင့်၏ပမာဏမှာ အချင်း ၃ လက်မသာရှိသည်။ အရောင်မှာ ခရမ်းရောင်နု ဖြစ်သည်။ အရွက်နှင့် အမြစ်များမှ အဆီထုတ်ယူပြီးသော် လိမ်းဆေးအဖြစ်လည်း အသုံးပြုကြသည်။

စစ်သုံးအဝကျယ်ခရာများပြိုင်တူမှုတ်လေ့ရှိသည်ကို မြင်ရပုံ

ဂရင်းလန်ကျွန်းသို့ထွက်ခဲ့ကြသော အာတိတ်စွန့်စားရှာဖွေသူများ

ခရီးထွက်စူးစမ်းခြင်း ။ ။ ခရီးထွက်စူးစမ်းခြင်းဟူသည်မှာ သာမန်အားဖြင့် လူသူမရောက်ပေါက်သေးသော ဒေသသစ်များကို စူးစမ်းရှာဖွေ လေ့လာခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် စူးစမ်းရှာဖွေမှုနယ်သည် အလွန်ကျယ်ဝန်းသည်။ ဒေသတစ်ခု၌ မှီတင်းနေထိုင်သောလူ၊ တိရစ္ဆာန်၊ သစ်ပင်တို့နှင့်တကွ ယင်းတို့နှင့် မကင်းရာမကင်းကြောင်းဖြစ်သောစီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ယဉ်ကျေးမှု ကိစ္စဟူသမျှတို့သည် သုတေသီပုဂ္ဂိုလ်တို့အတွက် လေ့လာဖွယ်ရာချည်းဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် စံနစ်တကျ စူးစမ်းလေ့လာကြသည့်အခါ စူးစမ်းရေးအဖွဲ့သည် ရည်ရွယ်ချက်တစ်ခုခုကို သတ်မှတ်ကာ ကျွမ်းကျင်သူ ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့်စုပေါင်း၍ ခရီးထွက်ပြီးလျှင်၊ အများမသိသေးသော ကိစ္စရပ်တို့ကို သိအောင် ရှာဖွေကြလေသည်။

ထို့ကြောင့် စူးစမ်းရှာဖွေမှုနယ် ကျယ်လာသောဤခေတ်၌ လူမရောက်သောဒေသကိုသာ စူးစမ်းရှာဖွေသည် မဟုတ်ဘဲ၊ ဤကမ္ဘာမြေအတွင်း၌ လူတို့မသိသေးသမျှသော အကြောင်းခြင်းတတို့ကို သိရှိရအောင် စူးစမ်းရှာဖွေကြသည့်အပြင် နက္ခတ္တဗေဒ သုတေသနလုပ်ငန်းအတွက် ဤကမ္ဘာမြေကို ကျော်၍ ကမ္ဘာနှင့်နီးသောဂြိုဟ်ကြီးဂြိုဟ်ငယ်တို့ထံ အရောက် ခရီးထွက်ကြရန်ကိုပင် ကြံစည်လျက်ရှိကြပြီ ဖြစ်သည်။ ဂရိတို့၏ ရှေးကျသောခေတ်က ဥရောပတိုက် ဆုံးလျှင် ကမ္ဘာမြေ၏အဆုံးသို့ရောက်ပြီဟု ယူဆခဲ့ကြသည်။ ထိုခေတ်နှင့် ကမ္ဘာမြေကြီးသည် လုံး၏ဟု ယူဆလာသော ဤမျက်မှောက်ခေတ်ကို နှိုင်းရှည့်ဆင်ခြင်သော်၊ လူ့အတွေးအခေါ်များ မည်မျှကျယ်ဝန်းလာပြီကိုသိနှိုင်သည်။ ယင်းသို့အတွေးအခေါ် ကျယ်ဝန်းလာ၍ ယဉ်ကျေးမှုအဆောက်အုံကြီးမားလာရသည်မှာ ခရီးထွက် စူးစမ်းသူများကြောင့် ဖြစ်၏။

ဥရောပသမိုင်း၌ ဥာဏ်သစ်အရေးပုံခေါ်သောခေတ်ဆန်းချိန်(ရီနေဆွန်း) ခေတ်တစ်ခေတ်တွင်ခဲ့သည်။ ထိုခေတ်၌ သစ်ဆန်းသောအတွေးအခေါ်နှင့် အမြော်အမြင်တို့ကစေ့ဆော်ခြင်းကြောင့် ကိုလံဗပ် စသော ခရီးသည်တို့သည် ရေကြောင်းခရီးဖြင့် စွန့်စားသွားလာခဲ့ကြသည်မှာ ခရီးထွက်စူးစမ်းခြင်း၏ အစဟု ဆိုလောက်ပေသည်။ သို့သော် သူတို့ထက်စော၍ ရေသစ်မြေသစ်တို့ကို ရှာဖွေကာ ယဉ်ကျေးမှုကို ပျံ့နှံ့အောင် ဖြန့်ချီခဲ့သော ခရီးသည်တို့ကား ရှေးနှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ကျော်က ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည့် ဖီနီရှန်လူမျိုး ကုန်သည်များပင်တည်း။

သို့သော် ဖီနီရှန်ကုန်သည်များနှင့် ကိုလံဗပ် ကဲ့သို့သော ရေမြေသစ်ရှာသမားများသည် ယဉ်ကျေးမှုပျံ့နှံ့ရေးအတွက် ရှေ့ဆောင်လမ်းပြများသာဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာရေမြေ တစ်ဝှန်းလုံးကို ယဉ်ကျေးမှုရောင်ခြည်လွှမ်းခြုံနိုင်သည်ကား သိပ္ပံပညာ ထွန်းကားလာသော ခေတ်ရောက်မှသာလျှင် ဖြစ်ပေသည်။ သိပ္ပံပညာ ထွန်းကားသောခေတ်တွင် အစောဆုံးနှင့်

အကျော်ကြားဆုံးခရီးထွက် စူးစမ်းသူများမှာ ဇြိတိသျှရေ ကြောင်းဌာနမှ စေလွှတ်သော 'ချဲလင်းဂျား' ခေါ် ဘုရင့် သင်္ဘောဖြင့် တောင်ပင်လယ်တစ်ကြော်သို့ ထွက်ခဲ့သည့်အဖွဲ့ ဝင် များပင်တည်း။ ချဲလင်းဂျားသင်္ဘောသည် ထိုခရီးအတွက် ကိရိယာရိက္ခာတို့ကို အထူးတလည် စီစဉ်ပြင်ဆင်၍၊ ၁၈၂၂ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလမှ ၁၈၇၄ ခုနှစ် မေလအထိ တစ်နှစ်ခွဲ ခန့် တောင်ပင်လယ်များကို အစုန်အဆန် ကူးသန်းခဲ့သဖြင့် မရောက် မပေါက်ဘူးသေးသော မြေသစ်ရေသစ်တို့ကို ရှာဖွေ ထွွေရှိခဲ့ရုံမျှမက ရေနေသတ္တဝါဆိုင်ရာ ဗဟုသုတများကိုလည်း ဆည်းပူးနိုင်ခဲ့ပေသည်။ ချဲလင်းဂျားသင်္ဘောဖြင့် ခရီးထွက် ခဲ့သောသိပ္ပံပညာသည်အဖွဲ့၏ မှတ်သားဖွယ် ကောင်းလှသော အစီရင်ခံစာကြီးမှာ အုပ်တွဲပေါင်း ၅၀ ရှိသဖြင့် မည်မျှ ခရီး ရောက်ခဲ့သည်ကို ခန့်မှန်းနိုင်လေသည်။

ထိုရှာဖွေစူးစမ်းမှုတို့တွင် တိရစ္ဆာန်၊ သစ်ပင်ပန်းမာလ်၊ အရာဝတ္ထုများကိုရုပ်ရှင်ရိုက်ကူး၍ ဗဟုသုတအလို့ငှာ မှတ် တမ်းတင်ရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ခရီးထွက်ခြင်းလည်းရှိသည်။ ထိုမှတစ်ပါး သိပ္ပံပညာဆိုင်ရာ စူးစမ်းရှာဖွေမှုအတွက်လည်း အဖွဲ့လိုက် ခရီးထွက်ကြသည်။ မြင့်မားလွန်း၍ လူသာမန်တို့ တက်ရောက်ခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သော တောင်ထိပ်များသို့ ရောက်အောင်တက်ခြင်း၊ နေကြတ်ခြင်း၊ လကြတ်ခြင်း စသည်တို့ကို ခါတ်ပုံရိုက်ယူရန် အခြင်နိုင်ဆုံး နေရာများကို ရှာဖွေသွား ရောက်ခြင်း၊ တောင်နှင့်မြောက်ဝင်ရိုးစွန်းဒေသ များသို့ ကုန်စည်ဖောက်ကား ရောင်းဝယ်မှုဖြင့်သွားရန်ဖြစ် နိုင် မဖြစ်နိုင်စသည်တို့ကို သွားရောက် စုံစမ်းခြင်း၊ သေနင်္ဂ ဗျူဟာအတွက် စစ်တက်စစ်ချီစခန်း ကောင်းမကောင်း စုံစမ်းခြင်း စသည်တို့ကိုလည်း ခရီးထွက်အဖွဲ့များဖွဲ့၍ ပြုလုပ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်။

ထိုပြင်လူမျိုးတစ်မျိုး၏ လူမှုရေးနှင့်ယဉ်ကျေးမှုတို့ကို စူး စမ်းလေ့လာရန် ခရီးထွက်သည်လည်း ရှိသေးသည်။ ဘာသာ၊ အယူဝါဒ၊ ဓလေ့ထုံးစံစသည်တို့ကို စူးစမ်းရန်အလို့ငှာ တစ်ဦး ချင်းအနေနှင့်လည်းကောင်း၊ အဖွဲ့ဖွဲ့၍လည်းကောင်း၊ ခရီး ထွက်ကြသောကြောင့် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူမျိုးတို့သည် တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး မည်သို့နွယ်ကြသည်။ ကွဲပြားခြားနားကြသည်ဟူသော အချက်တို့ကို လူမျိုးရေးသမိုင်းအတွက် ကျွန်ုပ်တို့ သိကြရပေ သည်။ (ရေသစ်မြေသစ်ရှာဖွေခြင်း ၊ ကိုလံဗပ်စီ ၊ ဉာဏ်သစ် အရေးပုံ–လည်းရှု။)

ကမ္ဘာပေါ်တွင် လူသူမရောက်နိုင်သေးသည့်ဒေသ များ အများအပြားပင် ရှိသေးရာ တိုးတက်လျက်ရှိသော သိပ္ပံပညာရပ်များ၏ အစွမ်းဖြင့် ရှာဖွေလျှင် ထိုဒေသများတွင် လူတို့အဖို့ အကျိုးထူးစေမည့် အရာဝတ္ထု အချက်အလက်

စွန့်စားရှာဖွေသူပီရီအား မြောက်ဝင်ရိုးစွန်းစခန်းတွင် မြင်ရပုံ

များ မရှိဟုမည်သူပြောနိုင်ပါအံ့နည်း။ လူတို့၏အကျိုးစီးပွားသည် မြေ၌လည်းကောင်း၊ ရေ၌လည်းကောင်း၊ လေ၌လည်းကောင်း ရှိသည်သာဖြစ်၏။ ရှာနိုင်လျှင်တွေ့သည်ဟု ယုံကြည်သော လက်တွေ့သမားများကလည်း ငွေကြေးအကုန်အကျခံကာ စူးစမ်းရှာဖွေကြသည်သာဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ကမ္ဘာမြေကြီးမှ ရွှေငွေကျောက်သံ ပတ္တမြားနှင့် တကွ ရွေရည်ဟုခေါ်ရလောက်အောင် အဖိုးတန်သောရေနံ၊ ခါတ်ဆီများကို နေရာအနှံ့အပြား တူးဖော်ရရှိခဲ့ပေပြီ။ ပင်လယ်ရေ၏ အောက်ခြေမှလည်း အဖိုးတန်ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးကို ရအောင်ယူဆောင်နိုင်ခဲ့ကြပြီ။

ထိုကဲ့သို့သော အကျိုးထူးများကို ခံစားရသည်မှာ မျက်မြင် လက်တွေ့ဖြစ်ရကား စီးပွားရေးအမြင်ကျယ်သူ လုပ်ငန်းရှင်ကြီးများ၊ အစည်းအရုံးအသင်းအပင်းများ၊ အစိုးရအဖွဲ့များက ငွေကြေးအကုန်အကျခံကာ မိမိတို့ ရည်ရွယ်ချက်ရှိသည့်လုပ်ငန်း၌ ကျွမ်းကျင်သူများကို ရွေးချယ်ဖွဲ့စည်း၍ လူအများ လမ်းမထွင်ရသေးသော ရေမြေဒေသများသို့ စေလွှတ်ခဲ့ကြလေသည်။ ယင်းသို့ခရီးထွက် စူးစမ်းရာတွင် ဝင်ရိုးစွန်းဒေသများသို့သွားရသောခရီးမှာ အခက်ခဲဆုံးနှင့် အစွန့်စားရဆုံး ဖြစ်သည်။ ထိုပြင် ထိုသို့ခရီးထွက် စူးစမ်းခဲ့သည်တွင် ရေသစ်မြေသစ်များကို တွေ့ရှိခဲ့ရခြင်းမှာ အမှတ်မထင် တွေ့ရှိခဲ့ရခြင်းဖြစ်၍၊ အများအားဖြင့် သော်ကား စီးပွားရေးအတွက် ရှာဖွေထောက်လှမ်းရေး ကိစ္စများသာဖြစ်ခဲ့ပေသည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် မြေသစ်ရေသစ် နောက်ထပ် ရှာဖွေရန် မရှိတော့သည့်တိုင်၊ အနည်းနှင့်အများ ဆိုသလို လူသူ အရောက် အပေါက် ခက်ခဲသေးသော ဒေသများကို အသေးစိတ်ရှာဖွေလေ့လာရန်အတွက် ကျန်ရှိသေးသည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အမြင့်ဆုံးဖြစ်သည့် ပေ ၂၉၀၀၀ ကျော်မြင့်သော ဧဝရတ်တောင်ထိပ် သို့ တက်ရောက်နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းချက်သည်ပင် အောင်မြင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်၏။ ၁၉၅၃ ခု မေလ ၂၉ ရက် နံနက် ၁၁ နာရီခန့်တွင် ကာနယ်ဟန့်ခေါင်းဆောင်သည့် တောင်တက် အဖွဲ့မှ နီပေါလူမျိုး တင်ဆင်ဆိုသူနှင့် နယူးဇီလန် ကွျန်းသား အက်ဒမန်ဟီလာရီ ဆိုသူတို့သည် အဆိုပါ တောင်ထွတ်သို့ အောင်မြင်စွာ တက်ရောက်နိုင်ခဲ့ပြီ ဖြစ်လေသည်။

ခရုခွံ။ ။ခရုခွံဆိုရာ၌ ခရု၊ ကမာ၊ ရုပ်၊ ယောက် သွားစသော ခရုမျိုးဝင် တိရစ္ဆာန်အမျိုးမျိုးတို့၏ အခွံအားလုံးကို ဆိုလိုသည်။ ခရုအခွံသည် ခရုကောင်၏ ခန္ဓာကိုယ်ထက်ကြီးကာ အပြင်ဖက်၌တည်ရှိ၍ အကာအကွယ်အလို့ငှာဖြစ်သည်။ သို့သော် ပက်ကျိ၊ ကင်းမွန်၊ ဘဝဲစသော အကောင်များတွင် အခွံသည် ခန္ဓာကိုယ်အတွင်း၌ တည်ရှိတတ်သည်။ ထိုအခွံမျိုးသည် များသောအားဖြင့် သေးငယ်တတ်သည်။ အချို့ခရုမျိုး၌ကား အခွံဟူ၍ လုံးဝမပါရှိချေ။

ခရုခွံများကို ပင်လယ်ကမ်းခြေ၌ တွေ့ရဖန်များတတ်သည်။ သို့သော် ပင်လယ်ထဲ၌လည်း အနှံ့အပြားရှိသည်။ အချို့မှာ ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းရှိ ရွှံနွံများအောက်၌ နစ်မြုပ်နေ၍၊ အချို့မှာ ပင်လယ်အောက်သို့ကျနေတတ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ကမ်းမှ မိုင်ပေါင်းများစွာကွာသည့် ပင်လယ်ရေပြင်၌ ပေါလောမျောနေသည့် ခရုခွံများလည်းရှိသည်။ ရေငန်ရပ်တွင်သာမဟုတ်၊ ရေချိုရပ်၌လည်း ခရုခွံအများကို တွေ့နိုင်သည်။ လွန်လေပြီးသောအခါက ပေါ်ပေါက်ခဲ့သော ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာတို့သည် နှောင်းကာလ၌ တိမ်ကောသွားတတ်သည်။ ထိုအခါ ပင်လယ်အောက်ရှိ မြေသည် ပေါ်လာပြီးလျှင် မြင့်မားသော ကုန်းမြင့်တောင်တန်းဖြစ်လာတတ်သည်။ ထိုဒေသများ၌ ခရုခွံတို့၏ ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းများကို တစ်ခါတစ်ရံ တူးဖော်ရရှိတတ်သည်။

ခရုခွံအမျိုးမျိုး ပြတိုက်တွင်ပြသထားစဉ်

ခရုကိုယ်၏ ကျောမှစိမ့်၍ ထွက်လာသော အရည်သည် စစ်၍ ခြောက်သွားသောအခါ ခရုခွံဖြစ်လာသည်။ထို အခွံ များတွင်

အဓိက ပါဝင်သောပစ္စည်း တို့မှာ ထုံးကျောက်၊ မြေဖြူ၊ စကျင်ကျောက် စသည်တို့၏အရင်းခံပစ္စည်းဖြစ်သော ကယ်လဆီယမ်ကာဗွန်နိတ်ပင်ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ခရုခွံများကို မီးပြင်းတိုက်လျှင် ထုံးရ စမြဲဖြစ်၏။ ခရုကောင် ကြီးမားလာလေလေ၊ အခွံလည်း ထူလာလေလေဖြစ်သည်။

ခရုခွံတွင် အလွှာသုံးလွှာရှိသည်။ အပြင်ဖက်ဆုံး အလွှာသည် ချိုသားဖြစ်၍ ထုံးဓါတ်မပါဝင်ချေ။ ထိုအောက်ရှိ ဒုတိယအလွှာ၌ ကယ်လဆိုက်ဓါတ်ဖြင့်ပြီးသော သေးငယ်သည့် ပရစ်ဓမ်ပုံပစ္စည်းကလေးများပါရှိသည်။ အောက်ဆုံး အလွှာမှာ ပုလဲရောင်ထ၍ ချောမွေ့ပြောင်လက်နေသော

ရေစပ်တွင် ကျက်စားလေ့ရှိသည့် ခရုစုတ်ငှက်

ကနုကမာအလွှာဖြစ်၏။ ထိုအလွှာတွင် ထုံးဓါတ်ပါဝင်သော ပစ္စည်းနှင့် ချိုသားပါဝင်သောပစ္စည်းတို့သည် တစ်လွှာပေါ်တစ်လွှာဆင့်၍ တည်နေကြသည်။ ထိုသို့ အလွှားလွှား ထပ်နေသော အဆင့်တို့၌ လွတ်နေသောအစွန်းများ ရှိသည်။ ထိုအစွန်းများသို့ အလင်းရောင်ဖြတ်သွားသည့်အခါ အလင်းရောင်သည်ယိုင်သွားပြီးလျှင် စိမ်း၊ နီ၊ ဝါ၊ ပြာ စသော သက်တံရောင်များသည် ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ ထို့ကြောင့် ကနုကမာအထပ်သည် အများက နှစ်သက်တန်ဖိုးထားရလောက်အောင် တောက်ပြောင်လှပလေသည်။

အပြင်ဖက်ရှိခရုခွံ၏အရောင်သည် အမျိုးမျိုးရှိသည်။ သို့သော် အစိမ်းရောင်ချည်းသော်လည်းကောင်း အပြာရောင်ချည်းသော်လည်းကောင်းမရှိချေ။ အရောင်အမျိုးမျိုး ဆွေးရောယှက်တင်ရှိတတ်သည်။ အပူပိုင်း ဒေသတွင် တွေ့ရသောခရုခွံများသည် သမပိုင်းဇုန်တွင် တွေ့ရသောခရုခွံများထက် ပို၍ လှပတောက်ပြောင်သည်။

ခရုခွံများတွင် ပုံသဏ္ဌာန်အမျိုးမျိုး ရှိကြသော်လည်း အကြမ်းအားဖြင့် နှစ်မျိုးနှစ်စားခွဲခြားထားသည်။ တစ်မျိုးမှာခရုလုံး၊ ခရုစေတီ တို့ကဲ့သို့အခွံတစ်ခုတည်းသာရှိ၍ ယင်းကိုအခွံထီးဟု ခေါ်သည်။ အခြားတစ်မျိုးမှာ ရှပ်၊ ကမာ၊ ယောက်သွားတို့ကဲ့သို့ တစ်နေရာတွင် ပတ္တာသဘောဖြင့် ဆက်နေသော အခွံနှစ်ခုရှိ၍၊ ယင်းကို အခွံထီးများသာ ဖြစ်ကြ၍၊ ရေခရုမျိုးတို့၏ အခွံများတွင် အခွံထီးရော အခွံစုံပါနှစ်မျိုးစလုံး တွေ့ရသည်။

ယနေ့အထိ အကြီးဆုံးသော ခရုခွံများကို အိန္ဒိယနှင့် ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာတို့တွင်တွေ့ရသည်။ ထိုအခွံများမှာ ကမာခွံအကြီးစားမျိုးနှင့်သဏ္ဌာန်တူ၍ အချင်း ၂ ပေမှ ၃ ပေ အထိရှိပြီးလျှင် အလေးချိန်မှာတစ်ခါတစ်ရံ ပေါင် ၄၀၀ ပင်ကျော်တတ်ပေသေးသည်။ ထိုအခွံကြီးများသည် အလွန်မာသောကြောင့် ကယ်ရိုလိုင်းကျွန်းများရှိ တိုင်းရင်းသားတို့သည် ယင်းအခွံများကို ပုဆိန်များပြုလုပ်၍ သုံးစွဲကြသည်။ ပုလဲနှင့်ရွှေပြုပ်ငုပ်သမားများသည် ပင်လယ်အောက်၌ တစ်ခါတစ်ရံ ထိုအကောင်ကြီးမျိုး အညှပ်ခံရသဖြင့် ရေနစ်သေဆုံးကြရ၏။ တစ်ခါတစ်ရံလည်း အညှပ်ခံရသော ခြေလက်ကို ပိုင်းဖြတ်၍ ကိုယ်လွတ်ရုန်း ခဲ့ရဘူးသည်ဟုဆိုလေသည်။

ခရုခွံများ၏ ကနုကမာအလွှာမှ ရင်ထိုး၊ ကြယ်သီး၊ လည်ဆွဲ စသောပစ္စည်းများကိုပြုလုပ် ရောင်းချလေ့ရှိကြသည်။ ဆေးလိပ်ခွက်၊ ပြာပန်းကန် အစရှိသော စားပွဲတင် အသုံးအဆောင်များလည်း ပြုလုပ်ကြသည်။ ရှေးကျသည့် လူမျိုးအချို့သည် ခရုခွံများကို ကြေးငွေပိုက်ဆံအဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုကြ၏။ အိန္ဒိယနှင့် ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာအတွင်းရှိ ကျွန်းနေ တိုင်းရင်းသားအချို့သည်လည်းကောင်း၊ အာဖရိကတိုက် အတွင်းပိုင်းရှိ တိုင်းရင်းသားအချို့သည်လည်းကောင်း၊ ခရုခွံများကို ယနေ့တိုင်အောင် ပိုက်ဆံကြေးငွေအဖြစ် အသုံးပြုလျက်ရှိသေးကြောင်း သိရလေသည်။

ခရုစုတ်ငှက်။ ။သာမန်အရပ်သားတို့က ခရုကိုစုတ်၍ စားတတ်သော ငှက်မျိုးအားလုံးကို သိမ်းကျုံး၍ ခရုစုတ်ငှက်ဟု ခေါ်သည်။ သို့သော်ထိုငှက်မျိုးကို ပါဏာဗေဒအလိုအားဖြင့် ခွဲခြားလိုက်လျှင် (၁) ခါရာဒြီဖောင်း မျိုးစဉ်စကိုလိုပါစိဒေ မျိုးရင်း၌အပါအဝင်ဖြစ်သည့် နျူမင်နိယပ် အာကွာတာ ခေါ်ခရုစုတ်ငှက်နှင့် (၂) စိကိုနီဖောင်းမျိုးစဉ် သရက်စကီအော်နိသိဒေ နှင့်စီကွန်နီဒေ မျိုးရင်း၌ အပါအဝင်ဖြစ်သည့် ခရုစုတ်ငှက်မျိုးဟူ၍ နှစ်မျိုးနှစ်စားရှိလေသည်။ ခါရာဒြီဖောင်း မျိုးစဉ်ဟု သတ်မှတ်သည်မှာ ကြာဖက်နင်းငှက်တို့ကဲ့သို့ ရေတွင်ပေါလော ပေါ်လျက်ရှိသော သစ်ရွက်သစ်ပင်တို့ကို နင်း၍ သွားနိုင်အောင် ခြေသည်းရှည်သောကြောင့်

တစ်အုပ်လျှင်ကောင်ရေ ၁၀၀၊ ၂၀၀ ရှိသော ခရုစုတ်ငှက်များသည် ရာသီအလိုက်ပြောင်းရွှေ့ပျံသန်းနေကြပုံ

ဖြစ်သည်။ စီကိုနီဖောင်းမျိုးစဉ်၌ ပါဝင်သောငှက်တို့၏ နှုတ်သီးသည် ရှည်လျားကောက်ကွေ့၍သော်လည်းကောင်း၊ ပြား၍သော်လည်းကောင်း ရှိတတ်သည်။

ရှေးမြန်မာတို့က မိန်းမလက်သည်းဟုခေါ်သော ခရုစုတ်ငှက်မှာ ပဌမမျိုးစဉ်တွင်ပါဝင်သော နျူမင်နိယပ် အာကွာတာ ငှက်ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်အခေါ်အားဖြင့် ကာလျူးဟုခေါ်သည်။ ရခိုင်တိုင်းတွင် ဤငှက်ကို ကုလားကောက်ငှက်ဟုခေါ်သည်။ ဤခရုစုတ်ငှက်မျိုးကို ပါဏဗေဒပညာရှင်တို့က စနိုက်ငှက်နှင့် မျိုးတူဟုပြဆိုကြသည်။ ထို ငှက်မျိုးတွင် နှုတ်သီးသည်ရှည်၍ အောက်ဖက်သို့ စိုက်ကာ ကွေးနေတတ်သည်၊ အချို့သောခရုစုတ်တို့၏ နှုတ်သီးမှာ ၈ လက်မ အထိ ရှည်သည်။ ခြေတံလည်း ရှည်သည်။

ဤငှက်သည် အလျား ၂၃ လက်မခန့်ရှိ၍၊ ပျံသန်းနေစဉ် ဖြူဖွေးသောနောက်ပိုင်းကို ထင်ရှားစွာ မြင်နိုင်သည်။ အသံမှာကျယ်လောင်၍ သာယာပေသည်။ တေးလည်းဆိုတတ်သည်၊ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံ၌ကား ထိုငှက်သည် တေးကို တစ်ပိုင်းတစ်စသာ ဆိုတတ်၍ ထိုတေးသံကို ညဖက်တွင်သာ ကြားရတတ်သည်။ 'ကွပ်၊ ကွပ်'ဟု လည်းကောင်း၊ 'ကရူး၊ ကရူး'ဟုလည်းကောင်း အော်တတ်သည်။

ဤခရုစုတ်ငှက်မျိုးသည် မြစ်ကမ်းခြေတလျှောက်ရှိလဟာပြင်တွင် ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ အလွန်သတိရှိ၍ လူအနားကပ် မခံချေ။ ပျံသန်းရာတွင် လျင်မြန်သည်။ သို့သော် တောင်ပံချင်း ဖြည်းညှင်းစွာ ရိုက်၍ ပျံတတ်သည်။ ရေတိမ်ထဲတွင် လမ်းလျှောက်၍အစာရှာဖွေသည်။ ယင်းတို့သည် အုပ်သင်းဖွဲ့၍ နေမြဲဖြစ်သော်လည်း၊ တစ်ကောင်ချင်း နေသည်ကိုလည်း မကြာမကြာတွေ့ရတတ်သည်။ ရေကောင်းစွာ ကူးနိုင်သည်။ သို့သော် ချောင်းမြောင်းကို ဖြတ်သည့် အခါမှ ရေကူး၍ သွားလေ့ရှိသည်။

အဆိုပါ ခရုစုတ်ငှက်မျိုးသည် အခြားနိုင်ငံ၌သားပေါက်၍ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဆောင်းရာသီကျမှ လာရောက် ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ စစ်တောင်းမြစ်ဝ တစ်ဝိုက်တွင်မူ မေလမှ ဇူလိုင်လအတွင်းတွင်တစ်ကြိမ် အောက်တိုဘာလတွင် တစ်ကြိမ်တွေ့ရ၍ ရန်ကုန်မြို့ကို တစ်ခါတစ်ရံ ဖြတ်သန်းပျံတတ်သည်ကို သိရသေးသည်။ ဧရာဝတီမြစ်ရိုးတလျှောက်နှင့် မြင်းခြံတစ်ဝိုက်တွင် ဆောင်းရာသီ၌ အများအပြားတွေ့ရ၍၊ မိုးဥတုတွင် နှစ်ကောင်ချင်း နေထိုင်သည်ကိုလည်း တွေ့ရတတ်သည်။ မေမြို့နှင့် မြစ်ကြီးနား တဝိုက်တွင် ငှက်များ အသိုက်ပြောင်း၍ ပျံလာသည်ကို တွေ့ရတတ်သည်။

ပါဏဗေဒအလိုအားဖြင့် သရက်စကီအော်နိသဲ မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သော ခရုစုတ်၌ ခရုစုတ်အဖြူမျိုးနှင့် အနက်မျိုးဟူ၍ ရှိသည်။ ထိုနှစ်မျိုးစလုံးကို မြန်မာနိုင်ငံ၌တွေ့နိုင်သည်။ ခရုစုတ် အဖြူမျိုးမှာ မီလာနိစ်ဖလာဟု ခေါ်သည်၊ အလျား လက်မ ၃၀ ခန့်ရှိ၍၊ တစ်ကိုယ်လုံး ဖြူသည်။ အကောင်ကြီးလာလျှင် ဦးခေါင်းနှင့်လည်တိုင်တွင် အမွေးမရှိဘဲပြောင်နေသည်။ ငှက်ငယ်များသည်ဦးခေါင်းနှင့် လည်ကုပ်ညိ၍ လည်တိုင်၌ အမွေးဖြူ အတိုကလေးများ ပေါက်နေသည်။

ခရုစုတ်အဖြူသည် လယ်တော၊ စိမ့်တောနှင့် ရွှံပေါသော မြစ်ကမ်းပါးများတွင်ကျက်စား၍၊ အထူးသဖြင့် ရေဝပ်၍ သစ်ပင် ခဲ့ဖုတ် ထူပြောသည့်နေရာမျိုးကို နှစ်သက်သည်။ မကြာမကြာလည်း ပင်လယ်ကမ်းစပ်သို့သွားရောက်တတ်ရာ၊ တစ်ခါတစ်ရံ အကောင် ၁၀၀နီးပါးပါသော ခရုစုတ်အဖြူအုပ်ကြီးကို တွေ့မြင်ရတတ်သည်။ ယင်းတို့သည် ခြေတံရှည်ဖြင့် ရေထဲ၌ လျှောက်၍ ဗုဒ္ဓန်၊ ကနန်း ခရုနှင့်ငါးများကို ရှာဖွေစားသောက်ပြီးနောက် အစာဝသည့်အခါ ရေတိမ်တွင် ဖြစ်စေ၊ ကမ်းစပ်တွင်ဖြစ်စေ၊ ရေစပ်ရှိချုံပေါ်တွင်ဖြစ်စေ နားနေတတ်သည်။ ခရုစုတ်အဖြူ၏ အသံမှာ လိုဏ်သံပါ၏။ သို့သော် အသံပြုခဲသည်။

ခရုစုတ်သည်ပျံသောအခါ ရှေ့တွင် နှုတ်သီးနှင့်လည်ကို ဆန့်၍၊ နောက်တွင်ခြေနှစ်ချောင်းကို တန်းပြီးပျံတတ်သည်။ အုပ်လိုက် ပျံသန်းလျှင် မြားဦးသဏ္ဌာန်ပျံသန်း တတ်သည်။ ခရုစုတ်အဖြူသည် မိုးဥတုအတွင်း သားပေါက်၍ အသိုက်ကို သစ်ပင်ပေါ်၌ တုတ်ချောင်းများဖြင့် ပြုလုပ်တတ်သည်။ တစ်မြို့လျှင် ရှည်မြောက်၍ ထိပ်ခွန်သော ဥ ၂ လုံးမှ ၄လုံးအထိ ရှိတတ်ပြီးလျှင် ဥအရွယ်မှာ အလျား ၂.၅၀ လက်မနှင့် ပြက် ၁.၇၀လက်မရှိသည်။

ဤငှက်မျိုးကို အိန္ဒိယ၊ သီဟို၊ မြန်မာ၊ တရုတ်နိုင်ငံများအပြင်၊ ဂျပန်ပြည်တောင်ပိုင်းတွင်လည်းတွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ သားပေါက်မပေါက်ကို အသေအချာမသိရချေ။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းမှလွဲ၍ ကျန်အပိုင်းများတွင် တွေ့ရပြီးလျှင်၊ ရခိုင်ကမ်းရိုးတန်း တလျှောက်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းဒေသ တနင်္သာရီတိုင်းများတွင် ပေါပေါများများတွေ့ရလေသည်။

ပါဏာဗေဒအလို၊ ခရုစုတ်အနက်ကို ဆူဒီဗစ်ပပစ်လိုဆပ်ဒေဗစ်ဆန်နီဟု ခေါ်သည်။ ခရုစုတ်အနက်ကို တွေ့မြင်ဖူးသူ နည်းပေလိမ့်မည်။ အလျားလက်မ ၃၀ ခန့်ရှိသည်။ ခရုစုတ်အဖြူနှင့် ရွယ်တူပင်ဖြစ်၏။ သို့သော် တစ်ကိုယ်လုံးမည်းနက် နေသည်။ ဦးခေါင်းတွင် အမွေးမရှိဘဲ ပြောင်နေ၍၊ နှုတ်သီး၌ အပြာရောင် သန်းနေပြီးလျှင် ခြေထောက်များမှာ သန္တာရောင် ခပ်ဖျော့ဖျော့နီလျက်ရှိသည်။ ငှက်ငယ်များမှာ ခရုစုတ်အဖြူကလေးများနှင့် ဘာမျှမခြားပေ။

ခရုစုတ်အနက်သည် အအုပ်အသင်းနှင့်မနေဘဲ တစ်ကောင်ချင်းသော်လည်းကောင်း ဖိုမနှစ်ကောင်တွဲသော်လည်းကောင်း နေတတ်သည်မှလွဲ၍၊ ယင်းတို့၏အလေ့အကျင့်နှင့် အစာမှာ ခရုစုတ်အဖြူနှင့် အတူတူလိုပင် ဖြစ်သည်။ ရွှံတောဗွက်တောနှင့် ချောင်းကမ်းပါးများတွင် ကျက်စား၍ နွေရာသီတွင်မီးရှို့ပြီး လယ်ကွင်းများ၌ အနေများသည်။ ဤငှက်သည် မြေကြီးပေါ်၌ အပူတပြင်း အစာရှာဖွေလေ့ရှိ၍ အခြားမျိုးတူငှက်များကဲ့သို့ အေးဆေးစွာနားနေတတ်သောငှက်မဟုတ်ချေ။ သစ်ပင်ပေါ်၌ အိပ်တန်းတက်သည်။ တစ်ကွဲတစ်ပြားစီ အစာရှာဖွေရာမှ အိပ်တန်းသို့ပြန်သောအခါ အအုပ်အသင်းနှင့်ပျံတက်သည်။ လှည်းထောက်ခွ သဏ္ဌာန်ပျံသန်းလေ့ရှိသည်။ မြေမှ ပျံတက်စဉ် မသာယာသော အသံအောဖြင့်အော်မြည်တတ်သည်။ သားပေါက်ချိန်တွင် အော်သံမှာမူ၊ ထူးခြားပြီးလျှင် ၂မိုင်ခရီးလောက်မှပင် ကြားနိုင်လောက်အောင် ကျယ်လောင်လှလေသည်။

ဤငှက်မျိုး၏သားပေါက်ချိန်မှာ ဇဖေဖော်ဝါရီလနှင့် မတ်လဖြစ်သည်။ အသိုက်မှာကြီးများ၍ ယင်းတို့ကို တုတ်ချောင်းများဖြင့် ပြုလုပ်ထားကာ၊ အတွင်းဘက်၌ မြက်၊ ကောက်ရိုး၊ အမွေးအတောင် အဝတ်စများဖြင့် ခံထားသည်။ အသိုက်ကို များသောအားဖြင့် မြင့်မားသောသစ်ပင်ထိပ်ဖျားတွင် ထီးတည်း ဆောက်လုပ်လေ့ရှိသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင် စွန်နှင့် သိမ်းတို့၏ အသိုက်ဟောင်းများကို ပြုပြင်၍ သုံးစွဲလေ့ရှိ၏။ လက်ပံပင်ပေါ်၌ အသိုက်လုပ်တတ်သည်။ တစ်မြို့လျှင် ဥ ၃၊ ၄လုံး ရှိတတ်သည်။ ဥများမှာ ရှည်မျောကြွမ်းတမ်း၍ အစိမ်းရောင်သန်းနေသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ဥအချို့တွင် အဝါသို့မဟုတ် ဝါညိုအစက်အပြောက်များ သော်လည်းကောင်း၊ အစင်းများသော်လည်းကောင်းပါတတ်သည်။ ဥအရွယ်မှာ ပျမ်မျှအလျား ၂.၄၀ လက်မနှင့် ပြက် ၁.၇၀လက်မရှိသည်။

ခရုစုတ်အနက်ကို အိန္ဒိယနိုင်ငံမှအစ၊ အာသံပြည်၊ မြန်မာနိုင်ငံ၊ ယိုးဒယားနိုင်ငံနှင့် ကိုချင်းချိုင်းနားပြည်အထိတွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ အလယ်ပိုင်း တောင်ပိုင်းနှင့် တနင်္သာရီတိုင်းတို့တွင်တွေ့ရ၍၊ ပဲခူးနှင့် မြင်းခြံနယ်များတွင် သားပေါက်သည်။ ရခိုင်တိုင်း၌လည်း သားပေါက်သည်ဟု အမှတ်အသားရှိသည်။

အထက်ဖော်ပြရာ ခရုစုတ်မျိုးအပြင်၊ ပါဏာဗေဒအားဖြင့် အနာစတိုမပ်အောစိတန်ခေါ်သော ငှက်ကျားမျိုး၌ပါဝင်သည့် ခရုစုတ်ငှက်ဟူ၍ ရှိသေးသည်။

ဤငှက်၏ထူးခြားချက်မှာ၊ အပေါ်နှုတ်သီးရိုးနှင့် အောက်နှုတ်သီးရိုးနှစ်ခုတို့သည် အရင်းနှင့်အဖျားတွင် ထိ၍နေသော်လည်း၊ အလယ်တွင် နှုတ်သီးမစေ့ဘဲ တိုးရိုပေါက်မြင်ရသည်။ ထို တိုးရိုပေါက်ကို ပျံသန်းရာ၌ပင် ကောင်းစွာမြင်နိုင်၍၊ ထိုငှက်ကို အခြားငှက်နှင့်မှားရန် ခဲယဉ်းလှပေသည်။

ဤငှက်သည် မြစ်ချောင်း၊ ရေအိုင်နှင့် စိမ့်မြေများတွင်ကျက်စားသည်။ အုပ်သင်းဖွဲ့နေတတ်၍ မြင့်မားစွာပျံဝဲနေတတ်သည်။ အဓိကအစာမှာရေချိုခရုမျိုးဖြစ်၍ ခရုကို ချေပြီးမှမျိုချသည်။ သစ်ပင်များပေါ်တွင်လည်း နားနေတတ်၍ တစ်ကောင်နှင့်တစ်ကောင် နှုတ်သီးချင်းရိုက်ကာ ကျီစယ်မြူးထူးနေလေ့ရှိသည်။

ဤငှက်သည် မိုးရာသီအတွင်းသားပေါက်သည်ဟု ယူဆရသည်။ မောင်နှံစုံ ၄၀၀ မှ ၅၀၀အထိတစ်နေရာတွင် စုရုံးသား

ပေါက်ကြသည်။ အသိုက်ကို တုတ်ချောင်း၊ မြက်၊ သစ်ရွက်တို့ဖြင့် ဆောက်လုပ်ကြ၍၊ သစ်တစ်ပင်၌ အသိုက်ပေါင်း ၆၀ ခန့်မျှရှိတတ်သည်။ တမြို့လျှင် ၃၊ ၄၊ ၅ လုံးခန့် ရှိတတ်သည်။ ဥသည် ရှည်မျော၍ ဥစ၌ ဖြူဖွေးပြီး နောက်တွင် တဖြည်းဖြည်း ညိုမည်းသွားသည်။ ဥအရွယ်မှာ ပျမ်းမျှ အလျား ၂.၃၀ လက်မနှင့် ပြက် ၁.၆၀ လက်မ ရှိလေသည်။

ဤငှက်ကို အိန္ဒိယ၊ မြန်မာ၊ ယိုးဒယား၊ ကိုချင်ချိုင်းနားနိုင်ငံများတွင် တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမြဲတမ်းနေထိုင်သည်ဟု ယုံကြည်ရ၍ တစ်နိုင်ငံလုံးမှာပင် အနှံ့အပြား တွေ့ရသည်။ ဤငှက်ကို 'ငှက်သဘင်' စာအုပ်တွင် ခရုတုတ်ငှက်ဟူ၍ ဖော်ပြသည်။

ငှက်ကြီးဒုံးစပ်၊ ငှက်ကျား စသော ငှက်တို့နှင့် အမျိုးချင်း နီးစပ်သည့် ခရုစုတ် ငှက်များကို ကမ္ဘာပေါ်ရှိ တိုက်ကြီးအားလုံး၌ပင် တွေ့ရ သည်။ နိုင်းမြစ်ဂုမ်း၌ တွေ့ရသော (အင်္ဂလိပ် ဘာသာဖြင့်) အိုင်းဗစ်ခေါ် ခရုစုတ်ငှက်မျိုးကို အီဂျစ်လူမျိုးတို့က အမြတ်တနိုး ထားကြသည်။ ထိုငှက်သေလျှင် အသေကောင်ကို ဆေးစိမ်၍ မပုပ်မသိုးအောင် ထားသည်။ ရှေးဟောင်း အီဂျစ်သင်းချိုင်းဂူများမှ အဆိုပါငှက် အလောင်းများကို တူးဖော် ရရှိခဲ့သည်။ ယခုအခါ ထိုငှက်မျိုးကို အာဖရိကတိုက်ရှိ အရပ်ဒေသအချို့၌ တွေ့ရသေးသော်လည်း၊ အီဂျစ်နိုင်ငံတွင် လုံးဝမတွေ့ရတော့ချေ။

ခရုမျိုး ။ ။ ခရုအမျိုးမျိုးပါဝင်သော ခရုမျိုးပေါင်းစုကြီးတစ်ခုလုံးကို ပါဏဗေဒအရ မော်လပ်စကားဟု ခေါ်တွင်၍ ထိုဝေါဟာရမှာ ကိုယ်ခန္ဓာပျော့သော သတ္တဝါမျိုးဟု အဓိပ္ပာယ် ပေါက်လေသည်။

ခရုမျိုးပေါင်းစုတွင် ခရုပက်ကျိ၊ ယောက်သွား၊ ကမာနှင့်ပက်ကျိတို့သာမက၊ ကင်းမွန်၊ ကင်းမွန်ဘဲလိပ်၊ ဘဝဲစသော သတ္တဝါများလည်း ပါဝင်သည်။ ထိုသတ္တဝါများ၌ များသောအား ဖြင့် ကိုယ်ခန္ဓာကို ဖုံးအုပ်ကာကွယ်ထားသော အခွံမာများ ရှိကြသော်လည်း အချို့တွင် လုံးဝမပါချေ။ အချို့တွင် ပါပြန်ကလည်း သေးငယ်၍ သော်လည်းကောင်း၊ ကိုယ်ထဲ၌ နစ်မြုပ်၍လည်းကောင်း ရှိတတ်သည်။ အခွံပါရှိခဲ့သော် ခရု

ခရုမျိုးဝင်များ

(၁) တက်စမေးနီးယားကျွန်းရှိ ကင်းမွန်
(၂) ရေချိုအရပ်များတွင် တွေ့ရသော ခရုမျိုး၏အခွံ
(၃) အရစ်ရှိသော ကုန်းခရုပက်ကျိတစ်မျိုး
(၄) ခွံစုံခရုမျိုးဝင်ခုံးကောင်၏ အခွံတစ်ခြမ်း

လုံးကဲ့သို့ အခွံတစ်ခုတည်းပါရှိသောခရုမျိုးဖြစ်က ခွံထီးခရုဟူ၍လည်းကောင်း ယောက်သွားကဲ့သို့ အခွံနှစ်ခြမ်းစပ်ပါရှိက အခွံစုံခရုဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်သည်။ အခွံပါသည်ဖြစ်စေ မပါသည်ဖြစ်စေ အခွံဖြစ်ပေါ်ဖန်တီးပေးနိုင်သော အပေါ်ယံအရေခွံတစ်ထပ်ကား အားလုံးမှာပင် ပါရှိကြ၏။ ရေငန်တွင် ခရုမျိုးပေါင်းစုံကိုတွေ့ရ၏။ သို့သော် ရေချိုနှင့် ကုန်းတွင် နေသောခရုမျိုးလည်း ရှိသေးသည်။

ကမ္ဘာအရပ်ရပ်၌ ယခုအခါ ခရုမျိုးပေါင်း ၆၅၀၀၀ ခန့်မျှရှိ၍ ယင်းတို့ကို အောက်ပါအတိုင်း မျိုးပေါင်း ၅ မျိုးခွဲခြားထားသည်။

(၁) ဂက်စထရိုပဒါ၊ ဤဝေါဟာရမှာ ဝမ်းပိုက်ဖြင့်သွားသောသတ္တဝါများဟုအဓိပ္ပာယ်ရ၍၊ ဤမျိုးပေါင်းတွင် ပက်ကျိနှင့်တကွ ရေချို၊ ရေငန်အပြင် ကုန်းမှာပါတွေ့ရသော ခရုလုံး၊ ခရုစေတီများပါဝင်သည်။ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်တွင် တွေ့ရသောခရုမျိုးအားလုံးအနက် တဝက်ကျော်ကျော်သည် ဤမျိုးပေါင်း၌ ပါဝင်သည်။ ယင်းတို့သည် မိမိတို့၏ ဝမ်းပိုက်အရေပြားကို မြေပေါ်၌ တွန့်၍တွန့်၍ တစ်နေရာမှ တစ်နေရာသို့ တွားသွားကြသည်။

ဦးခေါင်းဦးချိုသဏ္ဌာန် ဦးမှင်တစ်စုံပါတတ်သည်။ ထိုဦးမှင်များ၏ထိပ်ဖျား၌မျက်စိတစ်လုံးစီပါသည်။ အကယ်၍ ဦးမှင်နှစ်စုံရှိပါကနောက်ပိုင်းအစုံတွင် မျက်စိများပါရှိသည်။ ပက်ကျိကဲ့သို့သောအကောင်မျိုးအချို့တွင် အခွံလုံးဝမရှိဘဲ အချို့တွင် အလွန်သေးငယ်သော အခွံကလေးသည် ကိုယ်အတွင်း၌နစ်မြုပ်နေသည်။ ကျန်အခွံရှိသောအမျိုးတို့တွင် အခွံသည် အခွံထီးဖြစ်၍၊ ဝက်အူလိမ်အရစ်များဖြင့် ကတော့ပုံများလည်း ရှိတတ်သည်။

(၂) လမယ်လီဗရန်ကီးယား။ဤမျိုးပေါင်းတွင်ရှပ်၊ ခုံး၊ ယောက်သွား၊ ကမာစသော ရေနေအခွံစုံ ခရုအားလုံးပါဝင်သည့်အတွက်၊ သာမန်အားဖြင့် အခွံစုံခရုမျိုးဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ အခွံနှစ်ခြမ်းသည် တစ်နေရာ၌ ပတ္တာဆက်ဆက်နေ၍၊ ထိုအခွံများကိုအလိုရှိသလို ပိတ်နိုင်ဖွင့်နိုင်သည်။ ဤခရုမျိုး၏ ခြေထောက်မှာ ပုဆိန်သွားပုံသဏ္ဌာန်ရှိ၍၊ တစ်ခါတစ်ရံ ယင်းတို့ကို ပယ်လီဆိုင်ပေါ့(ပုဆိန်သွားပုံခြေထောက်ရှိ သတ္တဝါ)ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ ဤခြေထောက်ဖြင့် သူတို့သည် သဲထဲရွှံ့ထဲ၌ တွင်းတူးပြီး ခိုအောင်းနိုင်ကြသည်။ လမယ်လီဗရန် ကီးယားဟုခေါ်ခြင်းမှာ ဤခရုမျိုး၏ ပါးဟက်များသည် သစ်ရွက်သဏ္ဌာန်ပြားချပ်၍ အထပ်ထပ်ပါရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ (လမယ်လီ၊ ပါးလွှာသောအပြား၊ ဗရန်ကီးယား၊ ပါးဟက်)။

(၃) ဆယ်ဖလောပဒါ။ ဤဝေါဟာရမှာ ဦးခေါင်းတွင် ခြေထောက်ပေါက်သော သတ္တဝါမျိုးဟု အဓိပ္ပာယ်ပေါက်သည်။ ခရုမျိုးအားလုံးတွင် ဤသတ္တဝါမျိုးသည် ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း အပြည့်စုံဆုံးအဆင့်အတန်းအမြင့်ဆုံးဖြစ်၍၊ အသိဉာဏ်အရာ၌ ကျောရိုးရှိတိရစ္ဆာန်များနှင့် အနီးစပ်ဆုံး ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့သည် ရေငန်သတ္တဝါများဖြစ်ကြသည်။ ဤခရုမျိုး၏ ဦးခေါင်းတွင် မျက်စိနှစ်လုံးပါရှိ၍၊ ပါးစပ်ပတ်လည်၌ စုတ်ယူနိုင်သော အင်္ဂါအဖုကလေးများနှင့် ပြည့်စုံနေသည်။ ဦးမှင် ၈ချောင်းသို့မဟုတ်၊ ၁၀ ချောင်းပါရှိသည်။ ပါးစပ်တွင် ကြက်တူရွေးနှုတ်သီးကဲ့သို့ မာကျောသောနှုတ်သီး တစ်မျိုးလည်းပါရှိတတ်သည်။ ဘဝဲ၊ ကင်းမွန်နှင့် ကင်းမွန်ဘဲလိပ်တို့သည် ဤမျိုးပေါင်းတွင် ပါဝင်သည်။ သူတို့သည် အစာကိုဖြစ်စေ၊ ရန်သူကိုဖြစ်စေ၊ ဦးမှင်များဖြင့် ရစ်ပတ်ကာ ရုန်းမလွတ်နိုင်အောင် ဖမ်းစုတ်ထားပြီးလျှင် နှုတ်သီးဖြင့်ကိုက်ဖြတ်စားမျိုလေ့ရှိသည်။ ဤခရုမျိုးတွင် ရန်သူနှင့်တွေ့က အကာအကွယ်အလို့ငှာ ပန်းထုတ်နိုင်သော မင်ရည်အိတ်လည်း ပါရှိတတ်၍၊ ထွက်ပြေးလိုသောအခါ ထိုအရည်ကို မှုတ်ထုတ်ပြီး ရေကိုနောက်ကျိစေ၍၊ တစ်ဟုန်ထိုးနောက်ဆုတ်ပြေးတတ်သည်။ ယင်းတို့အနက် နော့တီလပ်ဟုခေါ်သော လှပသည့် ပင်လယ်ခရုလုံးတစ်မျိုးတည်းတွင်သာ အခွံပါရှိ၍ ကျန်ခရုမျိုးတို့၌ လုံးဝအခွံမပါချေ။ ပါပြန်လျှင်လည်း သေးငယ်၍ ကိုယ်ထဲ၌ နစ်မြုပ်နေသည်။

(၄) အမ်ဖီနျူရာ။ ဤခရုမျိုးသည်ရေငန်သတ္တဝါ သက်သက်ဖြစ်သည်။ မာသောအခွံရှိ၍ အမ်ဖီနျူရာဟု ခေါ်သည်။ ကိုယ်ထည်မှာ ခပ်ဝိုင်းဝိုင်းပြားပြားဖြစ်၍ ဦးခေါင်းသီးခြား မရှိချေ။ ကိုယ်အပေါ်ပိုင်းတွင်သာ သေးငယ်သော အခွံပါရှိ၍ အခွံမှာပါးလွှာကာ တစ်ခုပေါ်တစ်ခု ထပ်လျက်ရှိတတ်သည်။ ကိုယ်အောက်ပိုင်း တစ်ပိုင်းလုံးမှာ ခြေထောက်သဖွယ်ဖြစ်၍၊ ဤခြေထောက်ကို တွားသွားရန်နှင့် ကျောက်တွင်ကပ်တွယ်နေရန် အသုံးပြုသည်။

(၅) စကက်ဖိုပဒါ။ ဤခရုမျိုး၌ ဆင်စွယ်နှင့် ပုံသဏ္ဌာန်တူသောအခွံရှိ၍စကက်ဖိုပဒါဟု ခေါ်သည်။ ဤမျိုးပေါင်းတွင် အမျိုးအနည်းငယ်သာပါ၍၊ အထက်တွင် ဖော်ပြခဲ့သော မျိုးပေါင်း တို့လောက် မထင်ရှားချေ။ ယင်းတို့သည် သေးငယ်သောရေသတ္တဝါများ ဖြစ်ကြ၏။ သူတို့၏အခွံမှာ တစ်ဖက်သို့ရှူးသွားသော ပြွန်ကောက်ကလေးသဖွယ်ဖြစ်၍ ထိပ်နှစ်ဖက်စလုံး၌ အပိတ်မရှိဘဲပွင့်နေသည်။ ခရုဆင်နှာမောင်းဟုခေါ်သော ခရုမျိုးသည် ဤမျိုးပေါင်းတွင် ပါဝင်သည်။ ခရုမျိုးဝင် သတ္တဝါတို့၏အရွယ်မှာအစားစားရှိသည်။ အလွန်သေးငယ်သော အကောင်များလည်းရှိ၍ ကင်းမွန်ဘဲလိပ် အကြီးစားများမှာအလျားပေ ၃၀ ကျော်အထိ ရှိသဖြင့် ကျောရိုးမဲ့သတ္တဝါထဲ၌ အရှည်လျားဆုံးပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့သည် များသောအားဖြင့် နေးကွေးကြ၏။ သို့သော် ကင်းမွန်ဘဲလိပ်၊ ဘဝဲစသောအကောင်အချို့မှာ

ခရေပင်၏အသီးနှင့်အရွက်များပုံ

အလွန်လျင်မြန်ဖျတ်လတ်ကြသည်။ ကမာကောင်သည်လည်း ငယ်ရွယ်စဉ်ကဖျတ်လတ် ၍ ကြီးပြင်းလာသောအခါကျမှ ကျောက်တုံးကျောက်ဆောင်များတွင် တွယ်ကပ်ပြီး မလှုပ်မရှားဘဲ နေသည်။

ကမ္ဘာတွင် ခရုများပေါစက ယင်းတို့အားလုံးသည် ပင်လယ်၌သာ ကျက်စားခဲ့ကြကြောင်းကို တူးဖော်ရရှိသော ရှေးဖြစ်ကျောက် ဖြစ်ရပ်ကြွင်းများမှ လေ့လာ သိရှိရပေသည်။ ထို့နောက် ရေချိုတွင် အချို့ကျက်စားလာကြ၍ နောင်သော် ကုန်းပေါ်တွင်ပါ ကျက်စား လာကြသည်။ ယခုအခါ ပါဏာဗေဒအလိုအရ ဂက်စရိုပဒါ ခရုမျိုးတို့သည် ကုန်းသတ္တဝါအပေါင်း တွင် အမျိုးများပြားသော မျိုးပေါင်းတစ်ခုဖြစ်နေကြောင်း သိရသည်။

ခရုတို့၏ အခွံများသည် ပုံသဏ္ဌာန်အမျိုးမျိုးရှိ၍ အလွန် လှပသည်။ ခရုတစ်မျိုး၏ အခွံကို ခရုသင်းဟု ခေါ်၏။ ခရုသင်းကို ပင်လယ်ကမ်းခြေ၊ အင်းအိုင်ကြီးများ၏ ကမ်းပါးနှင့် မြစ်ကမ်းပါးတို့တွင် တွေ့ရသည်။ ခရုသင်းသည် ပျော့ပျောင်းသော ခရုကိုယ်ခန္ဓာကို ကာကွယ်သော အပြင်ခွံဖြစ်သည်။ ထိုအခွံ၌ ထုံးနှင့် ထုံးကျောက် စသည့်ပစ္စည်းများ၏ မူလအခြေခံဖြစ်သော ကယ်လဆီယမ်ကာဗွန်နိတ်ကို တွေ့ရသည်။

ခရုသင်းအခွံတွင် အလွှာသုံးလွှာပါရှိသည်။ အပြင်လွှာသည် မာကျောရွပါးလွှာ၏။ ထိုအလွှာတွင် ထုံးဓာတ်မပါရှိချေ။ အလယ်လွှာသည် ကယ်လဆီယမ်ကာဗွန်နိတ် ပါရှိသောအလွှာ ဖြစ်သည်။ အောက်ဆုံးအလွှာကား ရောင်ပြေးအလွှာ သို့မဟုတ် ကနုကမာနှင့် တူသောအလွှာဖြစ်သည်။ ကြယ်သီး၊ ရင်ထိုးစသော မိန်းမတို့၏ အလှသုံးပစ္စည်းများကို ထိုအလွှာမှ ပြုလုပ်ယူကြသည်။

မြန်မာလူမျိုးတို့သည် မင်္ဂလာအခမ်းအနား ဖြစ်သော လက်ထပ်မင်္ဂလာ၊ ရှင်ပြုမင်္ဂလာ စသည်တို့တွင် ရှေးထုံးစဉ်လာအရ ခရုသင်းမှုတ်ထရှိကြသည်။ ဟိန္ဒူလူမျိုးတို့၏ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများတွင်လည်း ခရုသင်းမှုတ်ရိုးထုံးရှိသည်။

ခရုမျိုးဝင်သတ္တဝါ အမျိုးမျိုးကိုပင် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိ လူမျိုးတို့ စားသုံးကြရာ အများဆုံးစားသုံးကြသော ခရုမျိုးတို့မှာ ပင်လယ်မှရသော ကမာ၊ ယောက်သွား၊ ရှပ်၊ စသည်တို့ ဖြစ်ကြသည်။ လူတို့စားသုံးရန် ဟင်းလျာအလို့ငှာ အချို့နိုင်ငံ၌ ကမာ၊ ယောက်သွား စသော ခရုမျိုးကို အကြီးအကျယ် မွေးမြူကြသည်။ ခရုဖင်လိမ်ကိုလည်းစားကြ၏။ ကင်းမွန်ဘဲလိပ် နှင့် ဘဝဲတို့ကိုမူ အချို့အရပ်ဒေသများ၌ စားကောင်းသောက်ဖွယ်အနေနှင့် တန်ဖိုးထား၍ စားသောက်ကြသည်။ ကင်းမွန်လိုအကောင်မျိုးကို ယခုအခါ ပြည်ကြီးငါးဟု ဆို၍ စားကြသည်။ ခရုတို့၏အသားကို ငါးဖမ်းရန်အတွက် ငါးစာအဖြစ်ဖြင့်လည်း အချို့နိုင်ငံ၌ အမြောက်အမြား အသုံးပြုကြ၏။ ရေချိုမှရသော ခရုမျိုးကိုကား စားသုံးလေ့မရှိကြပေ။ ခရုခွံအချို့၌ ပုလဲရောင်ထနေသော ကနုကမာအထပ် ပါရှိ၍ ထိုအခွံမျိုးမှ ကြယ်သီး၊ ရင်ထိုး၊ ဆေးလိပ်ခွက်စသော အလှသုံးကနုကမာထည်များ ပြုလုပ်ကြသည်။ အချို့ကမာမျိုးမှ အဖိုးထိုက်တန်သော ပုလဲများကိုလည်း ရရှိသည်။ (ကနုကမာ၊ ကမာ၊ ကင်းမွန် ၊ ပက်ကျိခရုပက်ကျိ၊ ခရုခွံ–ရှု။)

ခရေပင်။ ။ခရေပင်ကို ချယားပင်ဟုလည်းခေါ်၍ ချယားပင်ဟုလည်း လူသိများသည်။ ခရေပင်သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် တနင်္သာရီတိုင်းနှင့် ဗန်းမော်ခရိုင်တို့၌ အလေ့ကျ ပေါက်တတ်၍၊ အခြားဒေသများ၌လည်း စိုက်ပျိုးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ခရေပင်သည် ပေ ၅၀ ခန့်အထိ မြင့်နိုင်၍၊ အမြဲစိမ်းအရွက်များ ထူထပ်စွာရှိသဖြင့် အရိပ်ကောင်းကို ပေးနိုင်သည်။ ကြီးခဲသောအပင်မျိုးဖြစ်သော်လည်း ရနံ့သင်းသောအပွင့်များနှင့် အရိပ်ကောင်းရ သည့်အတွက် ဥယျာဉ်ခြံမြေများတွင် စိုက်ပျိုးလေ့ရှိကြသည်။ မျိုးပွားလိုသော် အစေ့ကို စိုက်ပျိုးရလေသည်။

အခေါက်၏အရောင်မှာ အနက်ရောင် မွဲပြာဖြစ်၍ကြမ်းသည်။ အရွက်များမှာ ၃၊ ၄ လက်မရှည်၍ ချောမွတ်ပြောင်

လက်သည်။ ခရေပင်နှင့်စပ်လျဉ်း၍ လူသိအများဆုံး အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများ အသိအများဆုံးကား လှပ၍ ရနံ့သင်းသော အပွင့်များပင်ဖြစ်လေသည်။ ခရေပွင့်သည် ဖြူ၍ အချင်းငွေ့မတ်စ့ခန့် ရှိသည်။ ကြယ်ပွင့်ကလေးများနှင့် သဏ္ဌာန်တူ၍ နွေဦးပေါက်မှ မိုးကျသည်အထိ ပွင့်ကြသည်။ ကလေးသူငယ်တို့သည် နံနက်အစောကြီးထကာ ခရေပင်အောက်၌ ဖွေးဖွေးဖြူ ကြွေကျနေသောခရေပွင့်များကို အလုအယက် ကောက်ပြီးသော် တုတ်တံကလေးများဖြင့် သီ၍ ဘုရားတင်လေ့ရှိကြသည်။ အမျိုးသမီးများက ကြိုးဖြင့်သီကုံး၍ ဦးခေါင်း၌ ပန်ဆင်လေ့ရှိကြသည်။

အသီးများမှာ တစ်လက်မခန့်ရှည်၍ မှည့်လျှင် အရောင်ဝါ

ခေတ်မီရေကြောင်းသုံး ခရိုနိုမီတာတစ်ခု

လာသည်။ ခရေစေ့များကို ကလေးသူငယ်တို့သည် တွင်းထဲကျအောင် လက်ဖြင့်တောက်တမ်းကစားလေ့ရှိကြရာ ခရေစေ့တွင်းကျ ဟူသောစကားမှာ ထိုကစားနည်းမှ စတင်ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။

ခရေသား၏အရောင်မှာ နီညစ်ညစ်ဖြစ်၍၊ အသားကျစ်ခြင်း၊ မာကျောခြင်း၊ ခိုင်ခံ့ခြင်း၊ ကြာရှည်ခံခြင်း၊ ပြောင်လက်လာအောင်အရောင်တင်နိုင်ခြင်းများကြောင့် ယင်းအသားဖြင့် အဆောက်အုံ၊ ဘီရိုး၊ တံတား၊ လှည်း၊ လှေနှင့် ဆန်ထောင်း ကျည်ပွေများ ပြုလုပ်ကြသည်။

ခရေပင်၏ ဆေးဖက်ဝင်သော အကျိုးကား အသီးနှင့် အခေါက်တို့၌ ချုပ်စေတတ်သည့်သတ္တိရှိသည်။ အစေ့များကို ရေ၌နှံးအောင်စိမ်ပြီးနောက် ကျိုချက်လျှင်လည်း အကြော အဆစ် ရောင်နာများတွင် လိမ်းရသောဆီတစ်မျိုး ရနိုင်သည်ဟု ဆိုလေသည်။

ခရိုနိုမီတာနာရီ ။ ။ခရိုမီတာဟူသော ဝေါဟာရမှာ ဂရိဘာသာစကားမှဆင်းသက်လာသောဝေါဟာရဖြစ်၏။ အချိန်ကိုတိုင်းတာသည့်ကိရိယာဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ဥရောပတိုက်၌ အချိန်တိကျ မှန်ကန်စွာပြသည့် နာရီအကောင်းစားမျိုးကိုခရိုမီတာဟု ယနေ့တိုင်ခေါ်ဝေါ်နေကြပေသည်။ ယေဘူယျအားဖြင့်ကား တိုင်ကပ်နာရီ၊ စားပွဲတင်နာရီ၊ လက်ပတ်နာရီဟူသမျှသည်ခရိုမီတာပင် ဖြစ်သည်။ အချိန်ကို တိုင်းတာသော ရှေးခေတ်ပေါ် နေနာရီ၊ ရေနာရီ၊ သဲနာရီဟူသမျှကိုလည်း ခရိုမီတာဟူ၍ပင်ခေါ်နိုင်သည်။ နေမှကျသောအရိပ်ဖြင့် အချိန်ကို တိုင်းတာလျှင် နေနာရီဟုခေါ်သည်။ ရေနာရီမှာ ရှေးမြန်မာတို့၏ ခေတ်သုံးနာရီ ဖြစ်သည်။ ကြေးဖလားမြုပ်၍ နစ်သောအချိန်ကို နာရီအမှတ်အသားနှင့် ပိုင်းခြားသတ်မှတ်သည်။ သဲနာရီမှာ အလွန်ခါးသိမ်သော ဖန်ပုလင်းထဲ၌ သဲထည့်၍၊ ဖန်ပုလင်း အထက်ပိုင်းမှ အောက်ပိုင်းသို့ သဲများတစ်မှုန့်မကျန် ကျဆင်းသွားသောအချိန်ကို အမှတ်အသားပြုသောနာရီ ဖြစ်သည်။

ပင်လယ်ကူးသင်္ဘောများ သမုဒ္ဒရာ၌ခရီးသွားစဉ်၊ မိမိတို့ရောက်ရှိဆဲနေရာ လောင်ဂျီတွဒ်ကိုရှာရန် အသုံးပြုသော ရေကြောင်းသုံးနာရီမျိုးကိုလည်း ခရိုမီတာဟု ခေါ်သည်။ ရေကြောင်းသွားလာရေးတွင် ရောက်ရှိနေသော လောင်ဂျီတွဒ်ကိုသိရန်မှာ လွန်စွာအရေးကြီးသည်။ အဆိုပါ လောင်ဂျီတွဒ်ကိုသိရှိနိုင်ရန် ရောက်နေသောအရပ်ရှိ အချိန်နာရီနှင့် ဂရင်းနစ်စံချိန်တို့ကိုနှိုင်းယှဉ်ကြည့်ခြင်းဖြင့် တွက်ချက်ရနိုင်ဖွယ်ရှိကြောင်း ရေနယေးဂျင်မာဖရီးယပ်ဆိုသူ ဒပ်ချ်လူမျိုး နက္ခတ်ဆရာကြီးတစ်ဦးက ၁၅၃၀ပြည့်နှစ်တွင် ရှေးဦးစွာအကြံ ပေးခဲ့သည်။ သို့သော်သင်္ဘော၏ လှုပ်ရှားမှုဒဏ်နှင့် ဒေသအပြောင်းအလဲကြောင့် တွေ့ကြုံရသောအပူအအေးပြောင်းလဲမှုဒဏ်တို့ကို တကယ်တမ်း ခံနိုင်ရည်ရှိသည့် နာရီမျိုးကို ကြံစည်ရသည်မှာ မလွယ်ချေ။ ယင်းနာရီမျိုးဖြစ်အောင် ကြိုးစားသူများ ရှိခဲ့ဘူးသော်လည်း ၁၈ ရာစုတိုင်အောင်မည်သူမျှ အောင်မြင်စွာ မတီထွင်နိုင်ခဲ့ကြပေ။ သို့ဖြစ်၍ ထိုစဉ်က သင်္ဘောမာလိန်မျူးတို့သည် ကြယ်နှင့်လတို့၏ အနေအထားများမှ လောင်ဂျီတွဒ်ကို အကြမ်းတွက်ချက်ရသည့် သမားရိုးကျနည်းဖြင့်သာ ကျေနပ်ခဲ့ကြရသည်။ ၁၇၁၄ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်သောဗြိတိသျှအစိုးရ၏ ကျေညာချက်တစ်ရပ်မှာ ရက်သတ္တ ဖြတ်မျှ ပင်လယ်အတွင်း ခရီး

လွှင့်စမ်းသပ်ပြီးသောအခါတွင် တွက်ချက်ရရှိသောလောင်ဂျီတွဒ်သည် ၂ ဒီဂရီ(မိုင် ၃၀)ထက် ပို၍ မလွဲစေရမည့် ရေကြောင်း သုံးနာရီကို ကြဲစည်ပြုလုပ်နိုင်သူအား ဆုငွေပေါင်ပေါင်း ၂၀၀၀၀ ပေးမည်ဟူ၍ ဆိုသည်။

ယင်းသို့ကြေညာပြီးနောက်တွင် ခရစ်နှစ် ၁၇၂၉ မှ ၁၇၆၀ ခုနှစ်များ အတွင်းတွင် ယော့ရွိုင်ယာခရိုင်မှ ဂျွန် ဟယ်ရီဆန်ဆိုသူ လက်သမားသည် ထိုဆုကို ရည်မှန်း၍ အမျိုးမျိုး ကြိုးစားစမ်းသပ်၏။ ဟယ်ရီဆန်သည် ယော့ရွိုင်ယာခရိုင်ဖောင်လဗီမြို့တွင် ၁၆၉၃ ခုနှစ်၌ဖွားမြင်၍ ၁၇၆၃ ခုနှစ်တွင်ကွယ်လွန်သည်။ လက်သမားဆရာတစ်ဦး၏သားဖြစ်သည့်အလျောက် ငယ်ရွယ်စဉ်ကပင် လက်သမားအလုပ်နှင့် အသက်မွေးခဲ့၏။ စက်မှုပညာကို ဝါသနာအလျောက် မိမိဖါသာ လေ့လာတတ်ကျွမ်းခဲ့၏။

ဟယ်ရီဆန်သည် ၇ နှစ်မျှ အမျိုးမျိုး စမ်းသပ်ကြိုးစားပြီးနောက်သူ၏ပဌမခရိုမီတာကို ၁၇၃၅ ခုနှစ်တွင် တင်ပြခဲ့သည်။ သူသည် ၄၅ နှစ်အတွင်း အဆိုပါ ပဌမခရိုမီတာအပါအဝင် ခရိုမီတာပေါင်း ၅ လုံးကိုတစ်ခုထက် တစ်ခုသာအောင် ကြဲစည်ပြုလုပ်ရာ စတုတ္ထအကြိမ်မှာပင် အစိုးရကျေညာ ထားသော အင်္ဂါရုပ်များနှင့် ညီညွတ်သည့် ခရိုမီတာကို ပြုလုပ် နိုင်သည့်အတွက် ဆုငွေပေါင်း ၂၀၀၀၀ ကိုဆွတ်ခူးသွားလေသည်။ သူ၏ စတုတ္ထမြောက်ခရိုမီတာကိုအစိုးရက ၁၇၆၁ ခုနှစ်တွင် လက်တွေ့စမ်းသပ်ကြည့်သည်။ ပင်လယ်ထဲ၌ ၆၁ ရက်မျှ ခရီးလွှင့်ပြီးသောအခါ ထိုခရိုမီတာသည် လောင်ဂျီတွဒ်ရှာရာ၌ ၅ မိုင်အတွင်းမှန်အောင်ပင် အချိန်တိကျမှန်ကန်ကြောင်း တွေ့ခဲ့ရသည်။

ခရိုမီတာသည် သာမန်နာရီများနည်းတူ သံပတ်ဖြင့် သွားသောနာရီမျိုးပင် ဖြစ်သည်။ သို့သော် မည်သည့် ဒေသမျိုးသို့ သွားရသည်ဖြစ်စေ အပူအအေးကြောင့် နာရီအသွားနေးသွားခြင်း မြန်လာခြင်းမရှိဘဲ တစ်သမတ်တည်းရှိစေရန် အထိန်းများ တပ်ဆင်ပေးထားသည်။ အထိန်းများမှာကြေးဝါနှင့် သံမဏိပြား ကလေးနှစ်ခု ထပ်ထားသော သတ္ထုပြားကလေးများ ဖြစ်ကြ၏။ အထိန်းသတ္ထုပြား၏ သဘောမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ ကြေးဝါသည် အပူချိန်တက်လာလျှင် သံမဏိပြားထက်ပို၍စန့်ထွက်စမြဲတည်း။ အပူချိန်တက်၍ ကြေးဝါ စန့်ထွက်လာသောအခါ၊ အထိန်းသတ္တုပြားရှိ ကြေးဝါမျက်နှာစာသည် ခုံးလာပြီးလျှင်၊ သံမဏိဖက်သို့ ကွေးသွားသည်။ အပူချိန် လျော့လာသောအခါ ကြေးဝါသည် သံမဏိထက်ပို၍ ကျုံ့ဝင်သည့်အတွက် သံမဏိဖက်မှ ခုံးလာပြီးနောက် ကြေးဝါဖက်သို့ကွေးသွားသည်။ နာရီသည် သာမန်အားဖြင့်၊ ပူသောရာသီ၌ အသွားမြန်၍အေးသောရာသီ၌ အသွားနှေးတတ်ရာ အဆိုပါအထိန်းများ တပ်ဆင်ပေးထားသည့်အတွက် အပူအအေးပြောင်းလဲသော်လည်း၊

ဂျွန်ဟယ်ရီဆန်နှင့် သူတီထွင်သည့် ခရိုနိမိတာ

အသွားမြန်ခြင်း၊ နှေးခြင်း ဖြစ်မလာပေ။ ထို့ပြင် နာရီတွင် ထည့်ထားသောဆီသည် အေးသောရာသီ၌ ခဲ၍သွားတတ်သည့်အတွက်၊ ခရိုမီတာတွင် ဆီထည့်မပေးရဘဲနှင့်သွားနိုင်အောင်လည်း စီမံထားလေသည်။

ယခုသော် တစ်ခေတ်ထက်တစ်ခေတ် တိုးတက်လာသောစက်မှုသိပ္ပံ၏ ကျေးဇူးကြောင့် ဟယ်ရီဆန် တီထွင်ခဲ့သော ခရိုမီတာမျိုးထက် ခေတ်မီကောင်းမွန်သည့်ခရိုမီတာများပင် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ပေပြီ။ ဝိုင်ယာလက်နှင့်ရေဒီယိုများပေါ်ပေါက်ခဲ့ပေပြီ။ ဝိုင်ယာလက်နှင့် ရေဒီယိုများ ပေါ်ပေါက်လာသည့်အတွက်လည်း မိမိတို့ခရိုမီတာများ အချိန်မှန်မမှန်ကို အချိန်မရွေး သက်ဆိုင်ရာဗဟိုဌာနနှင့် တိုက်ဆိုင်၍ ကြည့်နိုင်ကြပေပြီ။ (နာရီ ကြီးငယ်များ–ရှု။)

ခရင်းကောင် ။ ။ ပင်လယ်ကမ်းခြေသို့ ရောက်ဘူးသူတို့သည် ကျောက်ဆောင်၊ တံတားတိုင်၊ သစ်တုံးသစ်လုံးများပေါ်၌ အစုအပြုံလိုက် တွယ်ကပ်နေသောခရင်းကောင်များကို တွေ့ဘူးကြပေမည်။ ခရင်းကောင် တို့သည် ခွက်ပုံရှိသော အခွံအတွင်း၌ နေထိုင်ကြ၍၊ ယင်းတို့အပေါ်ကို ဖိနပ်မပါဘဲ တက်နင်းမိလျှင် ခြေဖဝါးကိုပဲ့သွားအောင် စူးရှတတ်သည်။ အခွံ၏အတွင်း၌ ထိပ်ဝကိုလိုသလို ပိတ်နိုင် ဖွင့်နိုင်သော လေးခွက်ဆိုင်ထိပ်ဖုံးများ ပါရှိသည်။ ရေကျ၍ ခရင်းကောင်များ ပေါ်နေချိန်၌ ကုတ်ခြစ်သံကဲ့သို့ အသံသဲ့သဲ့ ကြားရတတ်ရာ၊ ထိုအသံမှာ အခွံအတွင်းရှိ ခရင်းကောင်လှုပ်ရှား၍ထိပ်ဖုံးအခွံကလေးများ အချင်းချင်း ပွတ်တိုက်မိရာမှ ထွက်ပေါ်လာ

သောအသံ ဖြစ်သည်။ ခရင်းကောင်ကို အများကပင် ခရတစ်မျိုးဟု ထင်မှတ်နေကြသည်။ သို့သော် ယင်းတို့သည် အမှန်စင်စစ်ခရမျိုးတွင် မပါဝင်ဘဲပုဇွန်တုပ်ကြီး ကနန်းမျိုးတွင် ပါဝင်သော ရေသတ္တဝါတစ်မျိုး ဖြစ်သည်။

ခရင်းကောင်အမျိုးမျိုးရှိသည်။ အချို့မှာ အထက်တွင်ဖော်ပြသကဲ့သို့ကျောက်ဆောင်များပေါ်၌လည်းကောင်း၊အချို့မှာ တံတားတိုင်၊သစ်တုံးသစ်လုံးများသာမကလျှ သင်္ဘောတို့၏ဝမ်းပိုက်၊ ပဲ့တက်မနှင့်ငမန်းယပ် ပန်ကာများပေါ်၌လည်းကောင်း အချို့မှာ လိပ်ကျောကုန်းပေါ်၌လည်းကောင်း

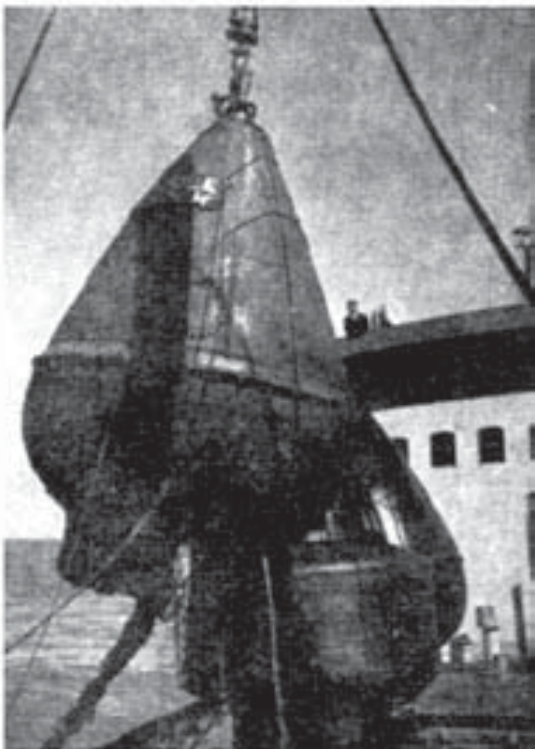

ခရင်းကောင်များ တွယ်ကပ်နေသော သင်္ဘောပေါ်

တွယ်ကပ်တတ်၍၊ ဝေလငါးကိုယ်ပေါ်၌ တွယ်ကပ်နေတတ်သော အမျိုးလည်းရှိသည်။

ထောင်အမေရိကတိုက် ချီလီနိုင်ငံ၌ ကျောက်ဆောင်များပေါ်တွင်တွယ်ကပ်နေသော ခရင်းကောက်များမှာ အချင်း ၃ လက်မအလျား ၉လက်မခန့်အထိကြီးမား၍ ၊ ထိုအကောင်များ၏အသားကို စားကောင်း သောက်ဖွယ်တစ်ခုအနေနှင့် စားသောက်ကြသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံတွင် ခရင်းကောင်အငယ်စားတစ်မျိုး တွယ်ကပ်အောင် ဝါးလုံးများကို ကမ်းခြေ၌ တမင်လာ ချထားပြီးနောက် သုံးလတစ်ကြိမ်လောက် ခရင်းကောင်များကိုရိုက်ခွာယူ၍ မြေဩဇာပြုလုပ်ကြသည်။

သို့သော် အထူးသဖြင့် ပင်လယ်ကူး သင်္ဘောကြီးများတွင် ဝမ်းပိုက်၊ ပဲ့တက်မနှင့် ငမန်းယပ်များ၌ သိန်းသန်းကုဋေနှင့် ချီ၍ တွယ်ကပ်တတ်သော ခရင်းကောင်မျိုးမှာ လူတို့အားကြီးစွာသော အနှောင့်အယှက်ကို ပေးကြ၏။ တစ်ကောင်ချင်းဆိုလျှင် ဘာမျှအရေးမပြုလောက်သော်လည်း၊ ထုထယ်ကြီးမားစွာနှင့် စုပေါင်း တွယ်ကပ်မိသောအခါ ယင်းတို့သည် သင်္ဘော၏အသွားနှုန်းကို ထက်ဝက်နီးပါးပင် လျော့သွားစေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် သင်္ဘောတည်ဆောက်သူနှင့် သင်္ဘောသားတို့သည် အဆိုပါ ခရင်းကောင်မျိုး တွယ်ကပ်သည့် အန္တရာယ်ကို ငွေကုန်ကြေးကျခံ၍အမြဲတွန်းလှန် ဖြိုဖျက်နေကြရသည်။

ခရင်းကောင်တို့၏ ကြီးပြင်းပုံသဘာဝမှာ အတော်ပင်ထူးဆန်းသည်။ ခရင်းကောင်သည် ပေါက်ဖွားစအချိန်၌ စွန် (လေတံခွန်)နှင့် ပုံသဏ္ဌာန်တူ၍၊ ယင်းတွင်ချိုကလေးနှစ်ချောင်း၊ အမြီးရှည်ကလေးတချောင်း၊ ပြွန်ပုံပါးစပ်တစ်ခု၊ မျက်စိတစ်လုံးနှင့် ရေကူးရန် ခြေထောက်ခြောက်ချောင်း ပါလာသည်။ ထိုအကောင်ကလေးသည် ရေထဲ၌ ပက်လက်လှန်ကာ ခြေထောက်များကို ဆောင့်ကန်ကန်ယင်း ကူးခတ်သွားလာ၍နေသည်။ ပုဇွန်တုပ်ကြီး ကနန်းမျိုးဖြစ်သည့်အတိုင်း အရေများကိုအကြိမ်ကြိမ်လဲယင်းနှင့် ကြီးပြင်းလာရာမှ အခွံနှစ်ထပ်ပေါက်လာသည်။ မျက်စိနှစ်လုံးခြေထောက်ဆယ့်နှစ်ချောင်းဖြစ်လာပြီး၊ အာရုံမျှင်ကလေးနှစ်ချောင်းလည်း ပေါက်လာသည်။ ထိုအချိန်တွင် ရေအကူးရပ်ကာ ရေအောက်သို့ ဦးခေါင်းဖက်မှနစ်ဆင်းသွားပြီးလျှင် ကျောက်ဆောင်သစ်တုံး စသဖြင့် ရရာအမှီတစ်ခုခုပေါ်တွင်

ခရင်းကောင်များခြစ်ယူနေသော ဆလုံအမျိုးသမီးတစ်ဦး

မီးပွင့်များဖြင့် အဆန်းတကြယ်ဝေဆာနေသော ခရစ္စမတ်သစ်ပင်

မိမိကိုယ်မှထုတ်သော ကော်စေးတစ်မျိုးဖြင့် အမြဲတမ်းတွယ် ကပ်လိုက်သည်။

ဤသို့တွယ်ကပ်ပြီးသောအခါ ခရင်းကောင်ကလေးသည် မိမိကော်စေးဖြင့်ဆက်လက်၍ မိမိနေထိုင်ရန်အခွံကို ဆောက်လုပ်သည်။ အခွံပြီးစီးသွားသောအခါ မိမိကိုယ်မှ အရေခွံနှစ်ထပ်ကို စွန့်ပစ်လိုက်သည်။ မျက်စိများ ပျောက်ကွယ်သွားပြီးနောက် ခြေထောက်များလည်း ငှက်မွေးကဲ့သို့ဖွာထွက်လာသည်။ ကျွန်ုပ်တို့မြင်တွေ့ရသောခရင်းကောင်များမှာ ထိုကဲ့သို့ နေသားတကျ ဖြစ်နေသော အင်္ဂါစုံ ခရင်းကောင်များပင် ဖြစ်သည်။

ခရင်းကောင်တို့၏ စားသောက်ပုံမှာလည်းထူးဆန်း၏။ ရေကျ၍ ခရင်းကောင်ခွံထိပ်ဖုံးပိတ်နေချိန်တွင် ခရင်းကောင်၏ခြေထောက်များကိုကျွန်ုပ်တို့ မမြင်ရချေ။ သို့သော် ရေဖုံးလာသောအခါ ခရင်းကောင်သည်ထိပ်ဖုံးကိုဖွင့်၍ မိမိခြေထောက်များကို အပြင်သို့ထုတ်လိုက်သည်။ ခြေထောက်ကလေးများသည် ဟိုမှသည်မှ လှုပ်ယမ်း၍နေကြ၏။ ထိုခြေထောက်ကလေးများသည် ခရင်းကောင်အဖို့ အစာဖမ်းယူသော ပိုက်ကွန်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ ရေထဲ၌ မှုန်မှုန်မွှားမွှားပါလာသော အစာများ အတော်အသင့်ကပ်ငြိသောအခါ ခရင်းကောင်သည် ခြေထောက်များကို အခွံတွင်းသို့ ဆွဲသွင်းပြီးလျှင် ထိုအစာများကိုစားသောက်သည်။

ခရစ္စတယ် ။ ။(ပုံဆောင်ခဲ-၍)

ခရစ္စမတ်။ ။ယခုခေတ်တွင် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ ခရစ်ယာန်တို့သည် ခရစ်တော်၏မွေးနေ့အထိမ်းအမှတ်ဖြစ်သော ခရစ္စမတ်ပွဲတော်ကို နှစ်စဉ် နှစ်တိုင်း တခမ်းတနား ကျင်းပကြသည်။ ယင်းသို့ ကျင်းပခဲ့ကြသည်မှာ နှစ်ပေါင်းများစွာ ကြာမြင့်ပြီးဖြစ်သော်လည်း၊ ခရစ်တော်၏ မွေးနေ့ခုနှစ်ကိုကားယနေ့ထက်တိုင် အတိအကျမသိ ရှိကြချေ။ ခရစ်တော်ကွယ်လွန်ပြီးနောက် အနှစ် ၃၀၀ အတွင်းတွင် ပွဲတော်ကျင်းပမည့်နေ့

ခရစ္စမတ်လက်ဆောင်ပေးလေ့ရှိသူ စန္တာကလော့

ရက်ကို ခရစ်ယန်တို့အချင်းချင်း သဘောကွဲလွဲခဲ့ကြသည်။ ရှေးဦးစွာ ပွဲတော်ကို မေလတွင်ကျင်းပ၏။ ထို့နောက် ဧပြီလတွင် ကျင်းပပြန်သည်။ ထိုမှတဖန် ဇန်နဝါလတွင် ကျင်းပပြန်သည်။ အေဒီ ၃၀၀ ပြည့်နှစ်ကျမှသာ ဒီဇင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့ကို ပွဲတော်နေ့ဟု အတည်တကျသတ်မှတ်ခဲ့ကြ၏။ ထိုအခါမှစ၍ ယနေ့တိုင်ခရစ္စမတ်ပွဲတော်ကို ဒီဇင်ဘာလတွင်ကျင်းပကြလေသည်။

ခရစ်ယန်ကျမ်းစာတွင်ပါရှိသော ခရစ်တော်၏ ဖွားမြင်ပုံအကြောင်းကို ထောက်ရှုလျှင် ခရစ်တော်၏ မွေးနေ့သည်

‘ဒီဇင်ဘာလအတွင်းတွင် ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရာမရှိချေ။ သို့သော် ခရစ်တော်မပေါ်မီ ရှေးနှစ်ပေါင်း များစွာကပင် နတ်ကြီးများ ကိုးကွယ်ပူဇော်ရာ ပွဲတော်များကို ရာသီဥတုကောင်းမွန်သော ဒီဇင်ဘာလအတွင်းတွင် ကျင်းပမြဲဖြစ်ခဲ့ရာ ထိုနတ်ပွဲတော်များမှ ပြောင်းလဲလာသော ခရစ္စမတ်ပွဲတော် ကိုလည်း ဒီဇင်ဘာလအတွင်းတွင် ကျင်းပခြင်းပင်ဖြစ်သည်။

ခရစ္စမတ်ပွဲတော်သည် ခရစ်ယန်များ၏ အထွတ်မြတ်ဆုံးပွဲတော်ဖြစ်၏။ ခရစ္စမတ်ပွဲတော်၏ ဓလေ့ထုံးစံများသည် ဘာသာအယူဝါဒ ပွဲတော်သက်သက်အဖြစ်မှ တဖြည်းဖြည်း ပြောင်းလဲကာ၊ ရာသီဥတု၊ မိရိုးဖလာအယူဝါဒ၊ အမျိုးသားရေးစသော လောကီဓလေ့များပါဝင်သောပွဲဖြစ်လာသည်။ ခရစ်ယန်နိုင်ငံအသီးသီး၌ ခရစ္စမတ်ပွဲတော်ကို ကျင်းပရာတွင် မိမိတို့နိုင်ငံ မိမိတို့လူမျိုးဆိုင်ရာ ဓလေ့ထုံးစံများအတိုင်း ကျင်းပကြသည်။ ပွဲတော်နေ့တွင်ယောကျ်ားမိန်းမ လူကြီးလူငယ်မရွေး မိမိတို့လုပ်ငန်းများကို ရပ်စဲလျက် ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲစားသောက်ပွဲများကို တခမ်းတနား ကျင်းပကြသည်။ ခရစ်ယန်နိုင်ငံတိုင်း၌လိုလိုပင် ခရစ္စမတ်ပွဲတော်သီချင်းများကို တပျော်တစ်ပါးသီဆို လေ့ရှိကြသည်။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံတွင် ပွဲတော်မတိုင်မီ ညနေတွင် ပြတင်းများအောက်၌ စုရုံး၍ ပွဲတော်သီချင်းများကို သီဆိုကြသည်။ ပွဲတော်တွင် အရေးပါလှသော ခရစ္စမတ်သစ်ပင်ကိုလည်း မီးပွင့်များဖြင့် လှပစွာ အဆန်းတကြယ်တန်ဆာဆင်ကြသည်။

ခရစ္စမတ်ပွဲတော်နေ့တွင် ခရစ်ယန်များသည် မိမိတို့ ခင်မင်သောမိတ်ဆွေများ ဆွေမျိုးများထံသို့ လက်ဆောင်များ ပေးပို့လေ့ရှိ၏။ ထိုအလေ့အထမှာ ရှေးရောမခေတ်ကပင် အစပျိုးခဲ့သော အလေ့အထဖြစ်ပေသည်။ ခရစ်ယန်ကလေးသူငယ်များသည် ပွဲတော်အခါတွင် သူတို့အားစန္ဒကလော့သည် လက်ဆောင်ပစ္စည်းများ လာရောက်ပေးလေ့ရှိသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ စန္ဒကလော့မှာ ခရစ်ယန်လောကတွင်ပါသော စိန်နစ်ကလပ်ပင် ဖြစ်လေသည်။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ကလေးသူငယ်တို့သည် ပွဲတော်နေ့မတိုင်မီ ညနေတွင် စန္ဒကလော့လာ၍ လက်ဆောင်ထည့်နိုင်ရန် ခြေအိတ် ရှည်များကို အလွတ်ချိတ်ဆွဲထားလေ့ရှိ၏။ ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင်ကား ကလေးများသည် လက်ဆောင်များကို ခံယူရန် သစ်သား ဖိနပ်များကို မီးဖိုပေါ်တွင် တင်ထားလေ့ရှိ၏။ နော်ဝေးနိုင်ငံတွင်မူ ကလေးသူငယ်များသည် လက်ဆောင်ကစားစရာများကို အိမ်တွင်း အိမ်ပြင်များ၌ တပျော်တစ်ပါး လိုက်လံရှာဖွေတတ်ကြလေသည်။

ခရစ်တော်ဖွားမြင်ခြင်းကို ဤသို့ပြဇာတ်ဖြင့် သရုပ်ဖော်ကြသည်။

ခရစ်ယန်တို့၏ ကယ်တင်ရှင်

ရှေးနှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ ခန့်က နွားတင်းကုပ်တွင် မထင်မရှားဖွားမြင်သော ခရစ်တော်ယေရှုသည် မိမိဟောပြောသော အယူဝါဒကြောင့် လက်ဝါးကပ်တိုင်၌ အသတ်ခံရ၏။ သို့ရာတွင် ယခုအခါ ထိုအယူဝါဒကို ယုံကြည်သူ ခရစ်ယန်များအား ကမ္ဘာအရပ်ရပ်၌ တွေ့နိုင်ပေသည်။

ခရစ်တော်၊ ယေရှု။ ။ခရစ်တော်ယေရှုမပေါ်ထွန်းမီ နှစ်ပေါင်းများစွာကပင် ပညာရှိကြီးများသည် ထာဝရဘုရားသခင်က လူသတ္တဝါတို့အားကယ်တင်ရန် သာမန်လူတို့ထက် မြင့်မြတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ထူး ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကို လူ့လောကသို့ စေလွှတ်လိမ့်မည်ဟု ကောလာဟလစကား ပြောကြားခဲ့ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ယဟူဒီ(ယုဒ)လူမျိုးတို့သည် ထိုပုဂ္ဂိုလ် ပေါ်လာမည့်အချိန်ကိုစောင့်မျှော်လျက်ရှိခဲ့ကြသည်။ သာမန်လူတို့ထက် ထူးကဲမြင့်မြတ်သူဟုဆိုသောကြောင့် ထူးထူးခြားခြား ခမ်းနား တင့်တယ်စွာ ပေါ်ပေါက်လာမည်ဟု အထင်ရှိကြ၏။ သို့ဖြစ်၍ နွားတင်းကုတ်တွင် ယေရှုကို မွေးဖွားသောအခါ သူတို့မြော်လင့်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ဟူ၍မထင်မှတ်ကြပေ။ ခရစ်တော်ကို မဖွားမြင်မီ ကောင်းကင်တမန်ဂေးဗရီယယ် (ဂါဗြေလ)သည် မေရီ (မာရိ) ထံသို့ရောက်လာ၍ သားယောကျ်ားကို ဖွားမြင်ပေလိမ့်မည်။ ထိုသားသည် လူတို့အား အပြစ်မှ ကယ်တင်မည့်သူ ဖြစ်သောကြောင့် ယေရှုဟူသောအမည်ဖြင့် မှည့်ရမည်ဟု ပြောခဲ့ဘူး၏။ ယေရှု၏ မယ်တော်မေရီသည် ခင်ပွန်းသည် နက်ဇရက်(နာဇရက်)မြို့သား ဂျိုးဇက်(ယောသပ်)နှင့်အတူ သန်ကောင်စာရင်းဝင်ခြင်းငှာ ဂျူဒါ ပြည် (ယုဒပြည်) ဗက်သလီဟမ် (ဗက်လင်)မြို့သို့ သွားလေ၏။ ဗက်သလီဟမ်မြို့သို့ ရောက်သောအခါတည်းခိုစရာနေရာမရှိသောကြောင့် နွားတင်းကုပ်တစ်ခုခု၌ ဝင်ရောက်တည်းခိုကြရသည်။ ထိုနေ့ည၌ပင် ခရစ်တော်ကို ဖွားမြင်သဖြင့် သူငယ်တော်ကိုနွားစားခွက်တွင် သိပ်ထားရလေသည်။ ခရစ်တော်ယေရှုကို မည်သည့်နေ့ရက်တွင် ဖွားမြင်သည်ဟု အသေအချာ မပြောနိုင်သော်လည်း အေဒီ ၃၀၀ ပြည့်နှစ်လောက်ကစ၍ ဒီဇင်ဘာလ ၂၅ ရက်နေ့ကို ခရစ်တော် ဖွားမြင်သည့်နေ့အဖြစ် အထိမ်းအမှတ်ပွဲများ ပြုလုပ်လာခဲ့ကြသည်။(ခရစ္စမတ်။) ခရစ်တော်ဖွားမြင်သည့်ညတွင် သိုးထိန်းများထံသို့ ကောင်းကင်တမန်တစ်ပါးရောက်လာ၍ ခရစ်တော်ဖွားမြင်သည့် သတင်းကို ပြောကြားသဖြင့် နွားစားခွက်၌ သိပ်ထားသော သူငယ်တော်ကို သွား၍ ဖူးမျှော်ကြသည်။ ကောင်းကင်၌လည်း ထူးဆန်းသော ကြယ်သစ်တစ်လုံးထွက်ပေါ်လာသည်။ နက္ခတ်တာရာတို့ကို အမြော်အမှတ်ကြည့်နေသော အရှေ့ဖက်ပြည်မှ နက္ခတ်ဆရာပညာရှိကြီးများသည် ထိုကြယ်ကိုမြင်လေလျှင် ထာဝရဘုရားသခင် စေလွှတ်သော ယဟူဒီလူမျိုးတို့၏ ဘုရင်ပေါ်ထွန်းသည့်နိမိတ်ဟု ဆိုကာ ကြယ်ကြီးညွှန်ရာသို့ ပညာရှိကြီးဘုံးတို့ လိုက်လာကြလေသည်။ ထိုပညာရှိကြီးများကို မေဂျိုင်(မာဂုပညာရှိ) ဟု ခေါ်သည်။ မေဂျိုင်တို့သည် လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများကို ယူဆောင်၍ ဂျူးရှလမ်း(ယေရုရှလင်)မြို့သို့ ရောက်လာကြ၏။ ထိုအခါ ပါလက်စတိုင်းပြည်ကို အုပ်ချုပ်လျက်ရှိသော ဟဲရုဒ်မင်းသည် မေဂျိုင်တို့ ရောက်လာကြောင်းကြားသဖြင့် ဆင့်ခေါ်၍ စုံစမ်းမေးမြန်းလေသည်။ ပညာရှိတို့က ယဟူဒီတို့၏ရှင်ဘုရင်ဖွားမြင်ခြင်းကြောင့် ဖူးတွေ့ရန် လာကြကြောင်း လျှောက်တင်ကြ၏။ ဟဲရုဒ်မင်းလည်းဖွားမြင်လတ်သောသူငယ်သည် ထီးနန်းကို လုပ်ကြံမည့်သူဖြစ်မည်ဟုယူဆသဖြင့် စိုးရိမ်ပူပန်ခြင်းဖြစ်လေသည်။ သို့ရာတွင် ပညာရှိတို့အား ဗက်သလီဟမ်မြို့၌ အကယ်ပင် ခရစ်တော်ဖွားမြင်ကြောင်းတွေ့လျှင် သူ့ထံပြန်လာ၍ လျှောက်တင်ရန်မှာကြား လိုက်၏။ ပညာရှိတို့လည်း ဗက်သလီဟမ်မြို့သို့ရောက်လျှင် ခရစ်တော်ကို မယ်တော်မေရီခမည်းတော် ဂျိုးဇက်တို့နှင့်အတူ နွားတင်းကုပ်၌ တွေ့ရှိသဖြင့် အပြစ်တွင် ဟဲရုဒ်မင်းမှာကြားသည်ကို ဆန့်ကျင်၍ ဂျူဆလမ်မြို့သို့ မဝင်ဆော့ဘဲ အခြားလမ်းမှ တိတ်တဆိတ်ပြန်ကြလေသည်။

ဟဲရုဒ်မင်းသည် မေဂျိုင်တို့၏ လှည့်ဖြားခြင်းကိုခံရသောကြောင့်အလွန်အမျက်ထွက်၍ ဗက်သလီဟမ် မြို့ရှိ အသက် ၂ နှစ်အောက်ကလေးများကို သုတ်သင်ပစ်ရမည်ဟု အမိန့်ထုတ်ပြန်လေသည်။ ထိုကဲ့သို့ လူမမယ်ကလေးများအား သတ်ပစ်ခြင်းကို 'အပြစ်ကင်းသူများကို သတ်ပွဲ'ဟုခေါ်စမှတ် ပြုကြလေသည်။ ခမည်းတော်ဂျိုးဇက်သည် အီဂျစ်နိုင်ငံသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေရန် ကြိုတင်၍ အိပ်မက်သဖြင့် ခရစ်တော်ရေရှူသည် အသက်ဘေးမှ လွတ်မြောက်ခဲ့လေသည်။ ဘေးရန်ကင်းချိန်ရောက်မှ နက်ဇရက်မြို့သို့ပြန်လာကြသည်။

ခရစ်တော် အသက် ၃၀ မတိုင်ရောက်မီက အဖြစ်အပျက်အကြောင်းကို အနည်းငယ်မျှသာ သိရှိရသည်။ အသက် ၁၂ နှစ် အရွယ်တွင် မိဖနစ်ပါးနှင့် အတူ ဂျူးဆလမ်မြို့သို့ ဘုရား ဖူးသွားကြ၏။ အပြန်တွင် ယေရှုကိုမတွေ့သဖြင့် မိဖများလိုက်လံရှာဖွေကြရာ ဘုရားကျောင်းအတွင်း၌ ကျမ်းတတ်ပုဂ္ဂိုလ်များ၏အလယ်တွင် ခက်ခဲနက်နဲသော တရားစကား များကို ဆွေးနွေးလျက်ရှိကြောင်း အံ့သြစွာ

အပေါ်ပုံ (ဝဲ) ခရစ်တော်ဖွားမြင်သောညကို ဤသို့သရုပ်ပြပုံဆောင်၏။
အပေါ်ပုံ (ယာ) ယဟူဒီတို့အမြင်အားဖြင့် အပြစ်ရှိသည်ဟုဆိုသော လေဝိလူမျိုးအိမ်၌ဒ္ဒ
ခရစ်တော်စားသောက်နေပုံ
အောက်ပုံ (ဝဲ) လက်ဝါးကပ်တိုင်ပေါ်၌ ရိုက်ထားခြင်းခံရသော ခရစ်တော်ယေရှုပုံ
အောက်ပုံ (ယာ) ခရစ်ယန်တို့၏အယူတွင် ခရစ်တော်သည် အသေခံပြီးနောက် ၃ ရက်မြောက်သော
နေ့တွင်အသက်ပြန်၍ရှင်သည်ဟု ယုံကြည်ကြ၏။ ဤပုံမှာ ခရစ်တော်သင်းချိုင်း
ထဲမှထွက်လာပုံဖြစ်သည်။

တွေ့ကြလေသည်။ ယေရှုသည် အသက် ၃၀ အရွယ်မှစ၍ တရားဒေသနာများကို စတင်ဟောပြောသည်။ ဝမ်းကွဲ နောင်တော် ဂျွန် (ယောဟန်)က ယေရှုကိုကျော်ဒန်(ယော်ဒန်)မြစ်၌ ဗတ္တိဇံမင်္ဂလာပေးသည်။ ဤသို့ပေးရာ၌ ယေရှုသည် လူအများမြော်လင့်နေသော ကယ်တင်ရှင် မဆိုင်ဃာ (မေရှိယ)ပင်ဖြစ်သည်ဟု ဂျွန်က ကြေညာလေသည်။ ထို့နောက် ယေရှုသည် တောသို့ဝင်၍ တရားကျင့်လေ၏။ ထိုအခါ မာရ်နတ်သည် ယေရှုအား ဤလောကဥစ္စာရှိသမျှသော တိုင်းနိုင်ငံများကိုလည်းကောင်း ဘုန်းစည်းစိမ်ကိုလည်းကောင်းပြ၍ စုံစမ်းသွေးဆောင်လေ၏။ သို့ရာတွင်ယေရှုသည် မာရ်နတ်၏အလိုသို့မလိုက်ဘဲ အရပ်ရပ်သို့ လှည့်လည်ကာ မေတ္တာတရားကိုဟောပြောသည်။ မကျန်းမာသူများ၏ အနာရောဂါများကိုလည်း ပျောက်ကင်းစေသည်။ ထို့ပြင် နတ်ဆိုးတို့ကိုလည်း နှင်ထုတ်သည်။ ယေရှုသည် မိမိအား ကူညီရန် တမန်တော် ၁၂ ပါးကို ရွေးကောက်ထားသည်။

မမ္မဟောင်းကျမ်းလာ အယူဝါဒအတိုင်းမဟုတ်ဘဲ တရားမှန်ကို ဟောနေသော ယေရှုအား ယဟူဒီသာသနာ့ခေါင်းဆောင် ဖဲရဆီး (ဖါရိရှဲ)နှင့် ဟဲရှဒ်မင်း၏ နောက်လိုက်များက ရန်ငြိုးဖွဲ့လေသည်။ ယေရှုသည်ရန်များလာသောကြောင့် တိုင်ယာ (တူရူမြို့)နှင့် ဆိုင်ဒွန်(ဇီဟုန်)မြို့များသို့ရှောင်တိမ်းကာ နောက်လိုက်များကို တရားဟောပြောနေ၏။ ယေရှုဟောသောတရားမှာ ပုံဆောင်ဝတ္ထုများဖြင့် ယှဉ်၍ဟောသော မေတ္တာတရားဖြစ်၏။ အကျဉ်းအားဖြင့် ယေရှုဟောသောတရားမှာ ထာဝရဘုရားကို အကြွင်းမဲ့ ချစ်၍ အချင်းချင်းချစ်ခင်ရန်ပင်ဖြစ်၏။ ယေရှု၏တရားများကို သာမန်လူများက ကြိုက်နှစ်သက်၍ လက်ခံကြသော်လည်း ယဟူဒီလူမျိုး သာသနာ့ခေါင်းဆောင် များကမူ ယေရှုကို သတ်ပစ်ရန် အချက်ကောင်းရှာကြေလျက်ရှိကြသည်။ ထို့နောက် ယေရှုသည် ပဿခါပွဲခေါ် ယဟူဒီပွဲသို့တက်ရန် ဂျေရုဆလင်မြို့သို့ လာလေသည်။ တမန်တော်များနှင့်အတူ ညစာစားသောက်နေချိန်တွင် ဖါရစီများခေါင်းဆောင်သော ရန်သူများရောက်ရှိလာလေသည်။ တမန်တော်များထဲမှ ဂျူဒါအစ္စကာရီးယတ် ဆိုသူသည် သစ္စာဖောက်ကာ ယေရှုအား ရန်သူများလက်သို့ အပ်လိုက်လေ၏။ သာသနာရေးရုံးတွင် ယေရှုကို ဦးစွာ စစ်ဆေးပြီးနောက် ရောမဘုရင်ခံ ပွန်းရှပ်ပိုင်းလတ် (ပုန္တိုပိလတ်)မင်းထံသို့ပို့လေသည်။ ပိုင်းလတ်မင်းသည် ယေရှုအား လွှတ်ပစ်ချင်သော်လည်း ယဟူဒီလူမျိုးအကြီးအကဲများနှင့် နောက်လိုက်များက ယေရှုကိုကားစင်တင်၍ သတ်ရန် တောင်းဆိုကြလေသည်။ ဤသို့ဖြင့် ယေရှုကို ကားစင်သို့ ယူဆောင်သွားရန် အမိန့်ပေးလိုက်လေသည်။ ထို့နောက် ယေရှုအား လူဆိုးသူဆိုးများကဲ့သို့ပင် လက်ဝါးကပ်တိုင်၌ရိုက်၍ သတ်ပစ်ကြသည်။ လက်ဝါးကပ်တိုင်၌ ဝေဒနာခံစားနေစဉ် 'အိုအဘ၊ သူတို့၏အပြစ်ကိုလွှတ် တော်မူပါ။ သူတို့သည် ကိုယ်ပြုသောအမှုကို မသိကြပါ' ဟု ရန်သူတို့အတွက် ဆုတောင်း၍ အသက်ကိုချုပ်လေ၏။ အသေခံပြီးနောက် ၃ ရက်မြောက်သောနေ့တွင် သေခြင်းမှပြန်၍ အသက်ရှင်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ကောင်းကင်ဘုံသို့ မတက်မီ သူ၏တပည့်များထံလာရောက်သေးသည်ဟူ၍ လည်းကောင်း ခရစ်ယန်တို့က ယုံကြည်ကြသည်။ ထို့ပြင် ခရစ်တော်သည် ထာဝရဘုရား၏ အကြောင်းကို ထင်ရှားစွာဖွင့်ပြသော ပုဂ္ဂိုလ်လည်း ဖြစ်သည်ဟူ၍လည်းကောင်း၊ လူသတ္တဝါများကို မကောင်းမှုမှလည်းကောင်း၊ ထာဝရပျက်စီးဆုံးရှုံးခြင်းမှလည်းကောင်း၊ ကယ်တင်၍ ထာဝရအသက်ကို ရစေတော်မူသောအရှင်ဟူ၍လည်းကောင်း တပည့်တော်များက ယုံကြည်ကြလေသည်။(ခရစ်ယန်အယူဝါဒ–ရှု။)

ခရစ်ယန်လူငယ်များအသင်း ။ ။ဝိုင်၊ အမ်၊ စီ၊ အေ၊ ဟု မြန်မာတို့နှုတ်ကျိုး၍ ခေါ်နေသောခရစ်ယန်လူငယ်များအသင်းသည် လူမှုပေါင်းသင်း ဆက်ဆံရေးနှင့် အယူဝါဒဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများအတွက် မူလကရည်စူး၍ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့သော လူငယ်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်၏။ ထိုအသင်းကို ဂျော့ဝီလျံဆိုသော လူငယ်တစ်ဦးသည် ခရစ် ၁၈၄၄ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည်၌စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်။

ဂျော့ဝီလျံသည် လန်ဒန်မြို့သို့ နယ်မှရောက်ကာ စိန်ပေါဘုရားရှိခိုးကျောင်းဝင်းရှိ အထည်တိုက်ကြီး တစ်တိုက်တွင် အလုပ်လုပ်ကိုင်နေယင်း လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက်လူငယ်များအား ဖိတ်ခေါ်ပြီးလျှင် သမ္မာကျမ်းစာကိုလေ့ကျက်ခြင်း၊ ဘုရားဝတ်ပြုခြင်း၊ စသည်တို့ကိုပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ မိတ်ဆွေတစ်စုနှင့် သိုက်မြိုက်စွာ ကောင်းရာကောင်းကျိုးတို့ကိုပြုလုပ်နိုင်ခဲ့ရာမှ လူငယ်များ နှလုံးရည် တိုးတက်မှုကို ရှေးရှုသော အသင်းတစ်သင်း တည်ထောင်ရန်အကြံပေါ်ပေါက်ခဲ့လာ၏။

သို့အားလျော်စွာ ၁၈၄၄ ခုနှစ် ဇွန်လ ၆ ရက်နေ့တွင် ခရစ်ယန်လူငယ်များအသင်းကို အသင်းသား ၁၂ ဦးနှင့် စတင်တည်ထောင်လိုက်လေသည်။

အသင်းလုပ်ငန်းသည် တစ်စတစ်စ ကျယ်ပြန့်လာပြီးလျှင် အခြားနိုင်ငံများသို့ တဖြည်းဖြည်း ပျံ့နှံ့သွား၏။ အသင်းကို စတင်ပျိုးထောင်ခဲ့သော ဂျော့ဝီလျံမှာလည်း နောင်တွင် အလုပ်ကြီးပွား၍ အထည်တိုက်၌ အကြီးအကဲဖြစ်လာပြီးလျှင် ၁၈၉၄ ခုနှစ်၌ ဆာဘွဲ့ဖြင့်ချီးမြှင့်ခြင်း ခံရလေသည်။ ဂျော့ဝီလျံသည် အခြေအနေတိုးတက် လာသည်နှင့်အမျှ ခရစ်ယန်လူငယ်များ အသင်း၏ ကြီးပွားရာကြီးပွားကြောင်းကိုလည်း အစဉ်တစိုက်ကြိုးပမ်းခဲ့လေသည်။

ခရစ်ယန်လူငယ်များအသင်း၏ အထိမ်းအမှတ်မှာ အနီရောင်တြိဂံ ဖြစ်ပေသည်။ ဂျီနီဗားမြို့၌ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ခရစ်ယန်လူငယ်များအသင်းအဖွဲ့ချုပ် တည်ရှိ၍ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိ အသင်းခွဲများနှင့် ဆက်သွယ်လျက် ရှိသည်။ ၁၉၅၄ ခုနှစ် အကုန်တွင် နိုင်ငံပေါင်း ၇၂ နိုင်ငံတို့၌ အသင်းခွဲပေါင်း ၁၀၀၀၀ ကျော်တို့သည် တာဝန်ခံအရာရှိပေါင်း ၆၀၀၀ ခန့်နှင့် အသင်းလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိလေသည်။ အသင်းဝင် ဦးရေမှာ နှစ်စဉ်တိုးတက်ခဲ့သည်ဖြစ်ရာ ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် ကမ္ဘာတစ်ဝှန်းလုံးရှိ အသင်းဝင်ပေါင်းမှာ ၄၀၀၀၀၀၀ ကျော်မျှ ဖြစ်လေသည်။

မျက်မှောက်ခေတ်တွင် ခရစ်ယန်လူငယ်များအသင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ ယခင်အခါများကထက်ပင် ကျယ်ပြန့်လာလေတော့သည်။ လူမျိုးမရွေး၊ ဘာသာမရွေး၊ လူငယ်များ၏ စည်းရုံးရေးကို အဓိကထား၍၊ လူမှု ဝန်ထမ်းစိတ်ဓာတ် မွေးမြူမှု၊ စာရိတ္တကောင်းမွန်မှု၊ အပေါင်းအသင်းဝင်ဆုံမှု၊ ကိုယ်လက်ကြံ့ခိုင်မှု၊ ပညာရည် တိုးတက်မှုတို့သည်လည်း အသင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်တွင် အကျုံးဝင်လျက် ရှိပေသည်။ အသင်းတိုက်များတွင် စာသင်တန်းများ၊ ဟောပြောပွဲများ၊ မိတ်ဆက်ပွဲများ၊ ဆွေးနွေးပွဲများ၊ ကစားခုန်ပွဲများ စသည်တို့ကို အသင်းဝင်တို့၏ အကျိုးအလို့ငှာ မကြာခဏ ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။

ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်း၌ ခရစ်ယန်လူငယ်များအသင်း ဝင်တို့သည်ရန်ပုံငွေအမြောက်အမြားစုဆောင်းကာ၊ စစ်သားများစိတ်လက်ဖျော်ဖြေရေးနှင့် သက်သာချောင်ချိရန် အတွက် စစ်တပ်ရိပ်သာများကို တိုးချဲ့၍ ဖွင့်လှစ်ခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရန်ကုန်မြို့၊ မန္တလေးမြို့၊ မေမြို့နှင့်မော်လမြိုင် မြို့များ၌ ဝိုင်၊ အမ်၊ စီ၊ အေ အသင်းများတည်ထောင်ပြီးဖြစ်သည်။

ခရစ်ယန်လူငယ်များအသင်းနှင့် ရည်ရွယ်ချင်ချင်း တူညီသောအသင်းတစ်ခုမှာ ဝိုင်၊ ဒဗ္ဗျူ၊ စီ၊ အေ၊ ခေါ် ခရစ်ယန်မိန်းကလေးများအသင်း ဖြစ်၏။ ထိုအသင်းကို အင်္ဂလန်ပြည်တွင် ၁၈၅၅ ခုနှစ်၌ စတင်တည်ထောင် ခဲ့သည်။ ခရစ်ယန်လူငယ်များအသင်းသည် အမျိုးသားများအတွက် အကျိုးဆောင်သကဲ့သို့ ဝိုင်၊ ဒဗ္ဗျူ၊ စီ၊ အေ သည် အမျိုးသမီးများအတွက် အကျိုးဆောင်လေသည်။ အသင်း၏ အထိမ်းအမှတ်မှာ အပြာရောင်တြိဂံဖြစ်သည်။ ယခုအခါ နိုင်ငံပေါင်း ၆၈ နိုင်ငံတွင်ခရစ်ယန် မိန်းကလေး အသင်းဝင်ပေါင်း ၅၀၀၀၀၀ ကျော်မျှ ရှိလေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရန်ကုန်မြို့၊ မန္တလေးမြို့၊ မေမြို့၊ တောင်ကြီးမြို့နှင့် မော်လမြိုင်မြို့များ၌ ဝိုင်၊ ဒဗ္ဗျူ၊ စီ၊ အေ အသင်းများ ဖွင့်လှစ်ပြီးဖြစ်သည်။

ရန်ကုန်မြို့ရှိ ခရစ်ယန်လူငယ်အသင်းအဆောက်အဦ

ခရစ်ယန်သာသနာပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး

ခရစ်ယန်သာသနာသန့်ရှင်းရေးကို ဥရောပနိုင်ငံများမှခေါင်းဆောင်အသီးသီးတို့၏ ဆောင်ရွက်ချက်တို့သည် အဆုံးဌ ခရစ်ယန်သာသနာတွင် ဂိုဏ်းကွဲမှုများကိုပေါ်ပေါက်စေ၏။ ထိုအရေးအခင်းသည် ထိုခေတ်ဥရောပတိုက်တစ်ခုလုံးကို သိမ့်သိမ့်တုန်သွားစေသဖြင့် ခရစ်ယန်သာသနာ့သမိုင်းတွင်သာမဟုတ် ဥရောပသမိုင်းတွင်ပါ အရေးပါသော အခန်းတစ်ရပ်ပင်တည်း။

ခရစ်ယန်သာသနာအရေးပုံ။ ။ဥရောပတိုက်၌ ရိနေဆွန်းခေါ် ခေတ်ဆန်းချိန် (ဉာဏ်သစ် အရေးပုံ)သို့ ရောက်ရှိလာသော် စာပေနှင့်အနုပညာတို့ ပြန်လည်ဆန်းသစ်လာသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ခရီးထွက်၍ စူးစမ်းရှာဖွေလေ့လာသဖြင့် အတွေ့အကြုံပွားများလာသောကြောင့်လည်းကောင်း လူတို့၏အတွေးအခေါ်အမြော်အမြင်များ ကျယ်ဝန်းလာ၍၊ ဝေဖန်သောစိတ်ဓာတ်သစ်သည် ထွန်းကားခဲ့သည်။ ဤခေတ်အတွင်း၌ ပင်လျှင်၊ ဂျာမနီပြည်တွင် ခရစ် ၁၅၂၅ ခုနှစ်မှစ၍၊ လူမှုရေးရာနှင့် စီးပွါးရေးရာတို့တွင် မကျေနပ်မှုများကြောင့်၊ တောင်သူလယ်သမားအရေးတော်ပုံတစ်ရပ် ဖြစ်ပွားခဲ့လေသည်။ ဤအရေးတော်ပုံနှင့်ယှဉ်၍၊ ဂျာမနီပြည်တွင်အမျိုးသားစိတ်သည် ပြင်းထန်စွာ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပြန်သည်။ (ဉာဏ်သစ်အရေးပုံ၊ ခရီးထွက်စူးစမ်းခြင်း၊ –ရှ)

ဤအကြောင်းတရားများ ပေါ်ပေါက်ဆဲတွင် ခရစ်ယန်သံဃာအဖွဲ့သည် အကျင့်သိက္ခာ ပျက်ပြားလာသောကြောင့် လူတို့အကြည်ညိုမဲ့လာကြသည်။ ထိုခေတ်ကအကြီးအကဲဖြစ်သော ခရစ်ယန်ဘုန်းကြီးများသည် မြေပိုင်ရှင်ကြီးများအဖြစ်နှင့် စည်းစိမ်ချမ်းသာကိုခံစားနေကြ၏။ စစ်တပ်များကိုလည်း ထားရှိ၏။ နိုင်ငံရေး၌လည်း ပါဝင်စွက်ဖက်၏။ ဤအကြောင်းတို့ကြောင့် ခရစ်ယန်သံဃာအဖွဲ့၏ သြဇာတန်ခိုး ကျယ်ပြန့်နေသည်ကို လူတို့သည် စူးစမ်းဆင်ခြင်၍ ဝေဖန်လာကြလေသည်။ ခရစ်ယန်သံဃာ အဖွဲ့က ဟောပြောခဲ့သမျှ သဘောတရားတို့သည်ဘုရား သခင်၏ အလိုတော်နှင့် ညီညွတ်ပါလေစ၊ ခရစ်တော် ဟောပြောသော တရားကိုယ်မှဟုတ်ပါလေစ၊ စသည်ဖြင့် လူတို့သည် သံသယဖြစ်လာကြကုန်၏။ အယုတ်သဖြင့်၊ ရောမမြို့ ပုပ်ရဟန်းမင်းထံသို့ ဘဏ္ဍာတော်ဆက်သရသည်ကိုပင်လျှင် ဂျာမန်လူမျိုးတို့က မကျေနပ်နိုင်တော့ချေ။

ယင်းအခြေ၌ စက္ကူလုပ်ခြင်းနှင့် စာပုံနှိပ်ခြင်းအတတ် ထွန်းကားလာလေရာ၊ ဥရောပတိုက်၌ အသိဉာဏ် အလင်းရောင်သည်ထွန်းပြောင်လာခဲ့သည်။ နိုင်ငံအသီးသီးမှ ပညာရှိများသည် လက်တင်ဘာသာနှင့် ရေးသားထားသော ခရစ်ယန်ကျမ်းစာများကို မိမိတို့ တိုင်းရင်းသားဘာသာသို့ ပြန်ဆိုရေးသား ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ကြ၏။ ထိုအခါမှစ၍ ခရစ်ယန်တရားကို ခရစ်တော်၏ အာဏောနှင့် ညီမညီ စိစစ်လေ့လာသုံးသပ်နိုင်ခဲ့လေရာ၊ ရိနေဆွန်းခေတ်ပြင်ဆရာကြီးတို့သည် ခရစ်ယန်သံဃာအဖွဲ့ကို အပြင်းအထန်ပြစ်တင်ရှုချကာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို နှိုးဆော်ခဲ့လေသည်။ ဤသို့လျှင် ခရစ်ယန်သာသနာ့အရေးပုံ၏ အကြောင်းရင်းခံတို့သည် ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့၏။

ပဌမ၌ ခေတ်ပြင်ဆရာတို့သည် ကက်သလစ်ခေါ် ဗရင်ဂျိသာသနာအာဏာပိုင်တို့အား ခြားနားတော်လှန်ခြင်းကို မပြုကြသေးဘဲ၊ ခရစ်ယန်သံဃာအဖွဲ့၏ အာဏာစက်အတွင်းမှပင်နေ၍၊ ပြုပြင်ရေးကိုလုပ်ဆောင်ခဲ့ကြ၏။ ၁၅၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဒပ်ချလူမျိုး အီကက်ဇမပ်ကဒဂျာမနီပြည်သည် ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေသော ဘုန်းကြီးများ၊ အိမ်ထောင်သည်ဘုန်းကြီးများ၊ ငတ်၍တောင်းစားနေရသော ဘုန်းကြီးများဖြင့်ပြည့်နှက်လျက် ရှိသည်။ ထိုဘုန်းကြီးများသည် မိမိတို့ကိုယ်တိုင် စာပေလည်းမသင်၊ အခြားသူတို့ကိုလည်း သင်မပေး၊ သာသနာတော်၏ စည်းကမ်းနည်းလမ်းများကို လိုက်နာခြင်းနှင့် သာသနာတော်ကို ရိုသေကိုင်းညွတ်ခြင်းတို့လည်း အလျဉ်းမရှိတော့ပြီ'ဟု ရေးသားခဲ့ဘူးသည်။ ထို့နောက် အီရက်ဇမပ်သည် သာသနာကိုသန့်ရှင်းအောင် ချီးပင့်သောအားဖြင့်မူလဂရိဘာသာနှင့် ရေးသားထားသော မမွှသစ်ကျမ်းကို လက်တင်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုခဲ့သည်။ ထိုမှတစ်ပါး ခရစ်တော်၏ အန္တေဝါသိကများဟောကြားသော တရားကိုယ်တို့ကို ဦကာဖွင့်ခဲ့လေသည်။ အီရက်ဇမပ်သည် ကျမ်းပြုသောနည်းဖြင့် ခရစ်ယန်သံဃာအဖွဲ့ကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရန်ကြိုးစားခဲ့သည်။(အီရက်ဇမပ်–ရှ။)

သို့သော် ပုပ်ရဟန်းမင်းကို ပဌမဦးစွာ တော်လှန်ဝံ့သူကား မရှိနွမ်းပါး ဆင်းရဲသားဖြစ်သော ဂျာမန်လူမျိုး မာတင်လူသာပင်တည်း။ မာတင်လူသာကို သူ၏မိဘများက ရွှေနေရှေ့ရပ် ဖြစ်စေလို၏။ ထို့ကြောင့်သူ၏မိဖများက ချိုင်စွာခြိုးခြံနေထိုင်၍ သားဖြစ်သူကိုပညာပေးခဲ့၏။ သို့ပါသော်လည်း ပညာတတ်၍လူလားမြောက်လာသောအခါ မာတင်လူသာသည် ၁၅၀၅ ခုနှစ်တွင် ဒိုမင်နီကန်ဘုန်းကြီးကျောင်း၌ ခရစ်ယန်ဘုန်းကြီးအဖြစ် ခံယူလိုက်၏။ သို့ရာတွင် အပြစ်မှလွတ်မြောက်ရာ လွတ်မြောက်ကြောင်းအတွက် ခရစ်ယန်သံဃာအဖွဲ့က ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဒဏ်ခံခြင်း၊ ဆုတောင်းခြင်း၊ အာဟာရဖြတ်ခြင်းစသော အာပတ်ဖြေနည်းများကို ကျေနပ်နှစ်သိမ့်ခြင်း မရှိ၍၊ စိတ်နလုံး ညှိုးချုံးပူဆွေးရခဲ့သည်။ (လူသာ မာတင်–ရှ။)

သို့နှင့် ခရစ်တော်၏တပည့်ကြီး စိန့်ပေါ၏ တရားစာများနှင့် စိန့်အော်ဂတ်စတင်း၏ကျမ်းစာများကိုဖတ်ရှုရာမှ၊ ဒဏ်ခံခြင်း၊ ဆုတောင်းခြင်း၊ အာပတ်ဖြေနည်းစသည်တို့သည်ပြုခဲ့သော မကောင်းမှုများအတွက် အပြစ်ဒဏ်မှ မလွတ်မြောက်နိုင်၊ ခရစ်တော်ကို အကြွင်းမဲ့ ယုံကြည်ကိုးစား ကြည်ညိုခြင်းသာလျှင် အပြစ်မှလွတ်မြောက်စေနိုင်မည်ဟု သဘောပေါက်လာသည်။ ဤအယူအဆသာလျှင် သမ္မာကျမ်းစာအလိုနှင့် ညီညွတ်သောကြောင့် သမ္မာကျမ်းသည်သာလျှင် ကောင်းကင်ဘုံရှိ ဘုရားသခင်ထံ ချဉ်းကပ်နိုင်ရန် လူသတ္တဝါတို့အား လမ်းမှန်ကို ညွှန်ပြနိုင်သည်ဟု မာတင်လူသာက ဆိုသည်။ ဤအယူအဆမှာ လူသတ္တဝါတို့သည် သံဃာအဖွဲ့ကို အကြောင်းပြု၍သာလျှင် လွတ်မြောက်နိုင်သည်ဟူသော ဗရင်ဂျီသံဃာအဖွဲ့ကြီး စည်းရုံးရေးကိုများစွာ ထိခိုက်စေ၏။ မာတင်လူသာသည် ခရစ်ယန်ဘုန်းကြီးဘဝမှ ထွက်ခဲ့ပြီးနောက် ၁၅၀၈ခုနှစ်တွင် ဝစ်တင်ဗတ်တက္ကသိုလ်၌ ဗြဟဒေဝ ဗေဒပါမောက္ခအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။ ဤအခါတွင် မိမိအယူအဆများကို စတင် ဟောပြောခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် မကြာမီ မာတင်လူသာနှင့် ခရစ်ယန်သံဃာအဖွဲ့သည် ပဋိပက္ခဖြစ်လာရလေသည်။

ဤပဋိပက္ခအတွင်း၊ မာတင်လူသာ၏ အယူအဆမှာ လျင်မြန်စွာပျံ့နှံ့သွားခဲ့သည်။ မာတင်လူသာသည် ပုပ်ရဟန်းမင်း၏ ခေါင်းဆောင်မှုကို ပယ်သည်။ ခရစ်ယန်ဘုန်းကြီးများသည် သာမန်လူထက်တန်ခိုးကွဲဒွိပါဒ် ရှိသည်ဟူသော အစွဲကိုချွတ်သည်။ ရဟန်းယောကျ်ား ရဟန်းမိန်းမတို့ အဓိဌာန်ပြုသော အလုပ်သည် အလဟဿဖြစ်သည်ဟုဆိုသည်။ အဆုံး၌ ခရစ်ယန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများသည်ပင်လျှင် မလိုဟုပယ်လေသည်။ ဤသို့လျှင် ၁၅၂၁ ခုနှစ်၌ မာတင်လူသာသည် ပုပ်ရဟန်းမင်းနှင့်သံဃာအဖွဲ့ကို တော်လှန်လေသည်။

၁၅၂၅ ခုနှစ်၌ကား ပုပ်ရဟန်းမင်းအား တော်လှန်သည့် အရေးမှာ အတော်ခရီးရောက်လာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့်ပုပ်ရဟန်း မင်းသည် သာသနာ့အစည်းအဝေးများ ကျင်းပ၍၊ လူသာ၏ ဟောပြောချက်များကိုဖြေကြား ရှင်းလင်းပြခဲ့သည်။ သို့သော် မည်သူမျှမကျေနပ်ပေ။ ပုပ်ရဟန်းမင်း၏ ဟောပြောချက်ကို မယုံကြည်သူတို့သည် ခရစ်တော်၏ တရားများကို မိမိတို့၏ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်ဖြင့် အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူကာ၊ ခရစ်ယန် ဂိုဏ်းသစ် တည်ထောင် ကြလေသည်။ ဂိုဏ်းသစ်တည်ထောင် သူတို့သည် ပုပ်ရဟန်းမင်းကို သာသနာ့အရေးဆိုင်ရာ ခေါင်းဆောင်ဟု အသိအမှတ်မပြုတော့ဘဲ သက်ဆိုင်ရာ သက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံတို့တွင်ဂိုဏ်းအုပ်ဂိုဏ်းချုပ်အသီးသီးတို့ကို တင်မြှောက်ခဲ့ကြလေသည်။ ထိုစဉ်က ဂျာမနီပြည်မှာ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ အဖြစ်ဖြင့် မတည်ရှိဘဲ ပြည်နယ်ကလေးများ ဖွဲ့စည်းကာ သီးခြား ကွဲပြားစွာ ရှိ၏။ လူသာနေထိုင်သော ဆက်စွန်နီပြည်နယ်၌ ဖရက်ဒရစ်မင်းသားကိုယ်တိုင်ကလည်းတရားမျှတသည် ဖြစ်လေရာ၊ လူသာနှင့်သူ၏နောက်လိုက်များမှာ ပုပ်ရဟန်းမင်းနှင့် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင် ရောမသာသနာစောင့် ဧကရာဇ်ဖြစ်သော ပဉ္စမချားဘုရင်တို့၏ ရာဇမာန်မှ ကင်းလွတ်ခဲ့ကြသည်။ စင်စစ် သံဃာအဖွဲ့ကို မာတင်လူသာ အတိုက်အခံ ပြုသည့် ခေတ်မှာ ယခင်က ယင်းကဲ့သို့ အတိုက်အခံပြုခဲ့ဘူးသော အင်္ဂလန်ပြည်၏ ဝစ်ကလစ်နှင့် ဗိုဟီးမီးယားပြည်၏ ဂျန်ဟပ်စတို့၏ ခေတ်လောက်မဆိုးချေ။ ဂျန်ဟပ်စမှာ ယင်းသို့ အတိုက်အခံပြုခြင်းကြောင့် မီးတင်ရှိကာ အသတ်ခံရသည်။ (ဝစ်ကလစ် ဂျေ ၊ ဟပ်စ ဂျန်–ရှု။)

ထို့ကြောင့်၊ ရောမမြို့ပုပ်ရဟန်းမင်းက မာတင်လူသာကို ဆင့်ခေါ်သောအခါ၊ ဂျန်ဟပ်စ၏ အဖြစ်အပျက်ကို မမေ့သေးသော လူသာသည်ရောမမြို့သို့ မသွားဘဲနေခဲ့သည်။ ရောမမြို့ ပုပ်ရဟန်းမင်းလည်းသူ၏အမိန့်ကို တော်လှန်သော မာတင်လူသာအားကြဉ်လိုက်လေသည်။ ယင်းသို့မာတင်လူသာကို ကြဉ်သည်ဟု ကျေညာအမိန့်စာကို လူသာသည် ပရိတ်သတ်ရှေ့တွင် မီးရှို့လိုက်သောအခါ၊ လူအပေါင်းတို့က သောင်းသောင်းဖြဖြ သြဘာပေးကြလေသည်။ ထိုအခါမှစ၍ မာတင်လူသာသည် ပုပ်ရဟန်းမင်း၏ အမိန့်ကို ကန့်ကွက်သော အနေနှင့် ဂိုဏ်းသစ်တစ်ခုကို တည်ထောင်လိုက်လေသည်။

မာတင်လူသာက သာသနာပိုင်ပုပ်ရဟန်းမင်းကို တော်လှန်နိုင်ခြင်းမှာ ပုံနှိပ်စက်များ ထွန်းကား လာခြင်းကြောင့်၊ သာသနာဆိုင်ရာ အယူအဆသစ်တို့ကို အလွယ်တကူ ဖြန့်ဖြူး နိုင်ခြင်းနှင့်၊ မင်းညီမင်းသားတို့ကသာသနာ့ပစ္စည်းတို့ကို လိုချင် တပ်မက်သောလောဘဖြင့်၊ လူသာကို ဝိုင်းဝန်းကာ ကွယ်ကာ၊ မီးလောင်လေပင့် ပြုလုပ်ကြခြင်း တို့ကြောင့် ဖြစ်၏။ လူသာကို နှိမ်နင်းနိုင်မည့် သူမှာလည်း ပဉ္စမချားဘုရင်သာလျှင် ရှိ၏။ သို့သော် ချားဘုရင်မှာ ပြင်သစ်ပြည်နှင့် စစ်ဆင်နေရသောကြောင့်၊ လူသာကို မနှိမ်နင်းအားပေ။ အချိန်နှောင်းမှချားဘုရင်က လူသာနှင့် စေ့စပ်သော်လည်း အထမမြောက်ချေ။

ဥရောပတစ်လွှား၌ ဂိုဏ်းသစ်ဂိုဏ်းဟောင်း နှစ်စုကွဲသွားပြီးနောက်၊ ဂိုဏ်းသစ်ကို ကိုးကွယ်သောနိုင်ငံတို့နှင့် ဂိုဏ်းဟောင်းကို ကိုးကွယ်သောနိုင်ငံတို့သည် ပဋိပက္ခဖြစ်လာကြသည်။ အထူးသဖြင့် ချားဘုရင်၏နိုင်ငံတွင်း၌ပင်လျှင် အဆိုပါဂိုဏ်းသစ်ဂိုဏ်းဟောင်း နှစ်စုကွဲသည် အချင်းချင်း စစ်မက်ဖြစ်ပွားကြလေသည်။ ပထမစစ်ပွဲ (၁၅၄၆–၄၇)၌ ဆက်စွန်နီမင်းသားက သစ္စာဖောက်သဖြင့် ဂိုဏ်းသစ်သည် တဖြည်းဖြည်း အင်အားကြီးမားလာရာ ချားဘုရင်မှာ ဂျာမန်

နိုင်ငံအသီးသီးတို့၌ အုပ်ချုပ်သူမင်းညီမင်းသားတို့ မိမိနှစ်သက်ရာအယူဝါဒကို လိုက်နာကိုးကွယ်နိုင်ခွင့် ပေးလိုက်လေသည်။ (နှစ်သုံးဆယ်စစ်ပွဲ–ရှု။)

ထိုဂိုဏ်းသစ်ကို နှောင်းအခါ၌ ပရိတက်စတန့်ဂိုဏ်းဟု ခေါ်ကြသည်။ ထိုဂိုဏ်းသစ်သည် ဂျာမနီမြောက် ပိုင်းတွင် သာ မကဘဲ၊ အင်္ဂလန်၊ ဆွစ်ဇာလန်၊ ဆွီဒင်၊ ဗိုဟီးမီးယား၊ နော်ဝေး၊ ဒိန်းမတ်၊စကော့တလန်စသော အခြားနိုင်ငံများတွင်လည်း ပေါ်ပေါက်လာခဲ့လေသည်။(ကယ်လဗင် ဂျေ၊ နော့ ပွန်လည်း–ရှု။)

အင်္ဂလန်ပြည်၌ အဌမဟင်နရီဘုရင် လက်ထက်မှစ၍ သာသနာပြောင်းလဲမှုများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ဟင်နရီဘုရင်သည် သူ၏မိဖုရားကက်သရင်းကို ကွာရှင်းလိုရာ၊ ပုပ်ရဟန်းမင်းက သဘောမတူပေ။ ထို့ကြောင့် ၁၅၃၀ ခုနှစ်တွင် ဟင်နရီဘုရင်သည် ပုပ်ရဟန်းမင်းကို အင်္ဂလန်ပြည် သံဃာအဖွဲ့ ခေါင်းဆောင်ဟု အသိအမှတ် မပြုတော့ဘဲ၊ မိမိကိုယ်တိုင် အင်္ဂလန်ပြည်၏ သံဃာအဖွဲ့ခေါင်းဆောင်အဖြစ် ခံယူလိုက်လေသည်။ ဟင်နရီဘုရင်ကို အင်္ဂလိပ်လူမျိုး တစ်မျိုးလုံးကိုလိုပင် ဝိုင်းဝန်းထောက်ခံကြသဖြင့်၊ အင်္ဂလန်ပြည် သံဃာအဖွဲ့သည်လည်း ဗရင်ဂျိသံဃာအဖွဲ့မှခွဲထွက်ကာ ဂိုဏ်းသီးခြား ထောင်လေသည်။(ဟင်နရီ၊ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်များ–ရှု။) ဗရင်ဂျိဂိုဏ်းဝင် မေရီဘုရင်မလက်ထက်၌ ပရိတက်စတန့်ဂိုဏ်းဝင်များ နှိပ်ကွက်ခြင်းခံရသော်လည်း၊ အယ်လစ်ဇဗက်ဘုရင်မလက်ထက်ကျသော် ဂိုဏ်းသစ်မှာ ကောင်းစွာအမြစ်တွယ်သွားလေတော့သည်။

ခရစ်ယန် သာသနာအရေးပုံ၏ ပထမပိုင်းမှာ အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် 'ရီဖွမ်မေးရှင်း' ခေါ်သည်။ တိုက်ရိုက်အားဖြင့် 'ပြုပြင်ရေး'ဟု အဓိပ္ပာယ်ရရှိသော်လည်း၊ အမှန်မှာ ဗရင်ဂျိသံဃာအဖွဲ့၏ အချို့အချက်အလက်များကို တော်လှန်ပယ်ရှားခြင်းဖြစ်သည်။ ဗရင်ဂျိသာသနာကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲ လိုက်သည်မဟုတ်၊ ခရစ်ယန်သာသနာ အရေးပုံ၏ 'တိယပိုင်းဟု ဆိုအပ်သော 'ကော်တာရီဖွမ်မေးရှင်း'ခေါ် ဗရင်ဂျိသံဃာအဖွဲ့ အတွင်းတွင် ပြုပြင် ပြောင်းလဲ ပညတ်မှုများ အကြောင်းကို အောက်၌ အကျဉ်းအားဖြင့် ဆက်လက်ဖော်ပြပါအံ့။

ဗရင်ဂျိဂိုဏ်းဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များသည် ထိုသို့ ဥရောပတိုက်၌ပရိတက်စတန့်ဂိုဏ်း အနှံ့အပြားပြန့်ပွားသွားပုံကို သိမြင်သောအခါနိုးကြားထကြွလာ၍ သူတို့ဂိုဏ်း သန့်ရှင်းရေးကိစ္စများကို အားသွန်ဆောင်ရွက် ခဲ့ကြ၏။ သာသနာပြုပြင်ရေး ဥပဒေများ ထုတ်ပြန်၍ သာသနာ့ဝန်ထမ်းတို့ကို ဝိနည်းသိက္ခာနှင့်အညီ ကျပ်တည်းစွာ ကျင့်ကြံနေထိုင်စေ၏။ ထရင့်မြို့၌ ကျင်းပသောသာသနာကောင်စီ (၁၅၄၇–၆၃)၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ သာသနာအညစ်အကြေးများကို ရှင်းလင်းသုတ်သင်၍ ဗရင်ဂျိဂိုဏ်း ခိုင်မြဲအောင် ကြိုးစားခဲ့ကြ၏။ ၁၆ ရာစုနှစ် နောက်ပိုင်း၌ ပုဒ်ရဟန်းမင်း အဆက်ဆက်ကလည်း သူတို့အပေါ်၌ သစ္စာရှိနေသေးသော တိုင်းပြည်များ၌ တော်လှန်ရေးစိတ်ဓာတ်များ မပေါ်ပေါက်အောင် အမျိုးမျိုးကြိုးစား ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြ၏။ ဂျက်ဇူးအစ်ခေါ် သာသနာ့ဝန်ထမ်း အစည်းအရုံးက လည်း ဗရင်ဂျိဂိုဏ်း ခိုင်မြဲကြီးပွားစေရန် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်သို့ လှည့်လည်စွန့်စားကာ သာသနာပြုစုကြလေသည်။

၁၆ ရာစုနှစ် အလယ်လောက်တွင် သာသနာအရေးပုံမှာ ပြီးဆုံးသွားလေသည်။ ထိုရာစုနှစ်ကုန်သောအချိန်၌ ဥရောပတိုက်မှာပရိတက်စတန့်ဂိုဏ်းဝင် တိုင်းပြည်များကတစ်ဖက်၊ ဗရင်ဂျိဂိုဏ်းဝင် တိုင်းပြည်များက တစ်ဖက်နှစ်ခြမ်း ကွဲသွားပြီးဖြစ်၏။ ဤဂိုဏ်း ၂ ခုပဋိပက္ခဖြစ်မှုမှစတင်၍နောင်အခါ၌ ပြင်သစ်နှင့် အခြားဥရောပနိုင်ငံများတွင် ရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော အယူဝါဒစစ်ပွဲများဖြင့် သွေးချောင်းစီးခဲ့လေသည်။ (ခရစ်ယန်အယူဝါဒ–ရှု။)

ခရစ်တော်၊ ယေရှုတည်ထောင်ခဲ့သော အယူဝါဒ

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အယူဝါဒများတွင် အပါအဝင်ဖြစ်သော ခရစ်ယန်အယူဝါဒ ပေါ်ပေါက်လာပုံ၊ ရှေးနှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ ခန့်မှ မျက်မှောက်ခေတ်အထိ ထိုအယူဝါဒပျံ့နှံ့လာပုံတို့ကို ဤအကြောင်းရပ်တွင် ဖတ်ရှုလေ့လာခြင်းအားဖြင့် ခရစ်ယန် အယူဝါဒ သမိုင်းကိုအကျဉ်းချုံး၍ သိနိုင်ပေလိမ့်မည်။

ခရစ်ယန်အယူဝါဒ။ ။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အထင်အရှား ရှိသော အဆုံးအမများတွင်ခရစ်ယန်အယူဝါဒသည် တစ်ခု အပါအဝင် ဖြစ်ပေသည်။ ခရစ်ယန်သာသနာကို တည်ထောင်ခဲ့သူမှာ ယေရှုဖြစ်၏။ ယေရှုသည် ပါလက်စတိုင်းပြည် ယဟူဒီ(ယုဒ)လူမျိုးတို့ထဲမှ ပေါ်ထွန်းလာသူ ဖြစ်သည်။ (ခရစ်တော်၊ ယေရ–ရှု။)

ခရစ်ယန်သာသနာသည် တစ်ရှိန်တည်းနှင့် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်သို့ပျံ့နှံ့သွားသည်မဟုတ်ချေ။ ယေရှု အသေသတ်ခြင်း ခံရချိန်၌ ခရစ်ယန်အယူဝါဒီပေါင်း ၅၀၀ ကျော်မျှသာရှိသေး၏။ ယေရှုအသေသတ်ခံရပြီးနောက်များမကြာခင် ယေရှု၏တပည့်တမန်တော်တို့သည် ဂျေရူဆလမ်း(ယေရုရှလင်)မြို့တွင် ယေရှု၏ တရားကို ဟောပြောခြင်းဖြင့် လူပေါင်းများစွာတို့ကို ခရစ်ယန်သာသနာထဲသို့ သွတ်သွင်းနိုင်ခဲ့ကြလေသည်။

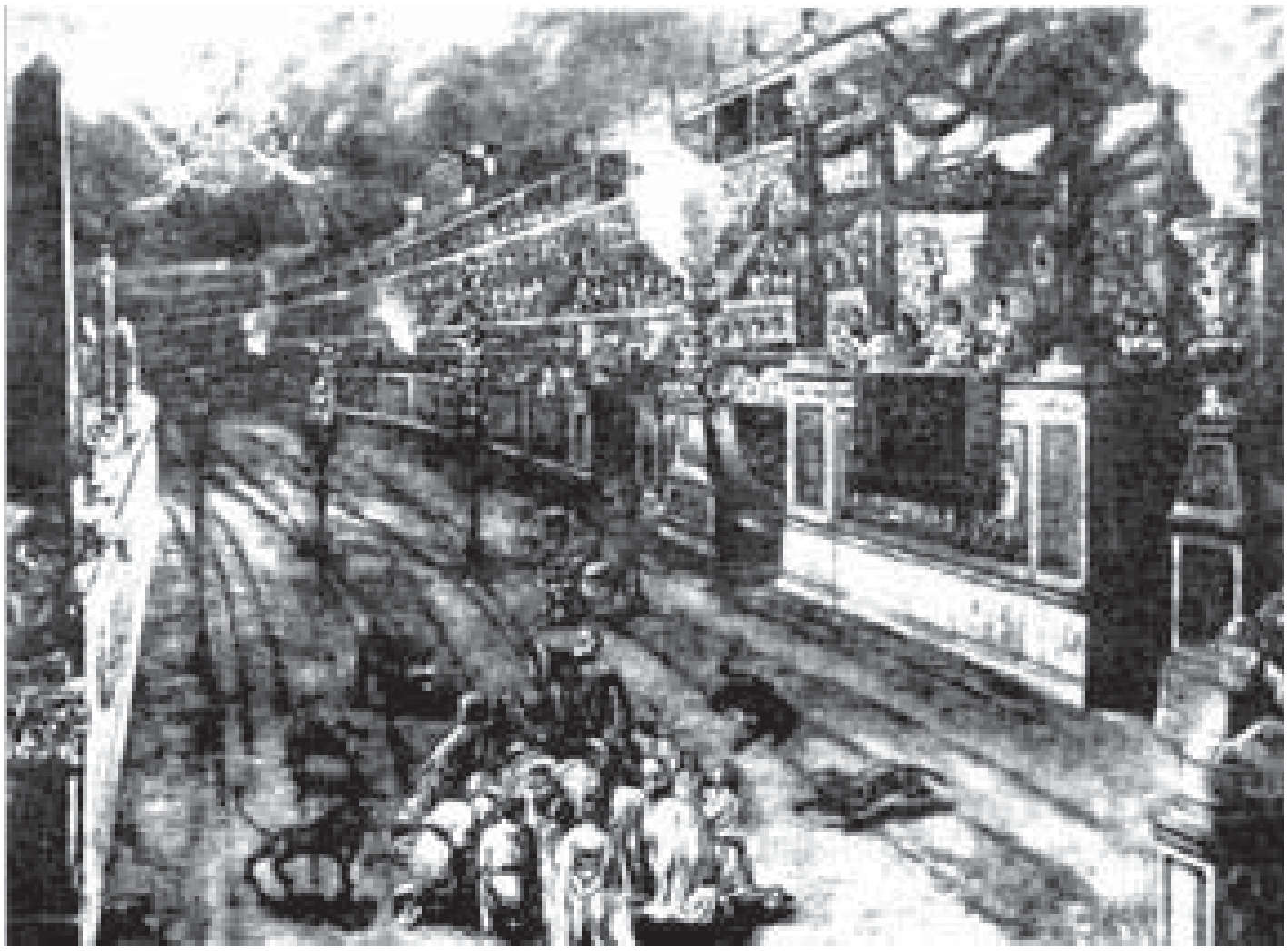

ရောမခေတ် နီးရိုးဘုရင်ရှေ့တွင် ခရစ်ယန်အယူဝါဒီတို့အား ဤသို့ခြင်္သေ့စာကျွေးခဲ့၏။

သို့သော် ဂျူးဆလမ်းမြို့ရှိ ယဟူဒီလူမျိုးခေါင်းဆောင်တို့သည်အယူဝါဒသစ်ကို လက်မခံ နိုင်ကြသဖြင့် အပြင်းအထန် အတိုက်အခံပြုကြသောကြောင့် တမန်တော်တို့သည် ဆဲမဲရီးယား (ရှမာရိ)ပြည်၊ ဒမက်စကပ် (ဒမာသက်) မြို့နှင့် အန္တိယောဒ်(အန္တိအုတ်)မြို့များသို့ ရှောင်တိမ်းခဲ့ကြရလေသည်။

ထိုမြို့များ၌ ပီတာ (ပေတရု)နှင့် အပေါင်းပါ တမန်တော်များသည် ခရစ်ယန်သာသနာရေး လုပ်ငန်းများကို အားထုတ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြလေသည်။ ထိုအချိန်အထိ ခရစ်ယန်အယူဝါဒကို သက်ဝင်ယုံကြည်ကြသူများ မှာ ယဟူဒီလူမျိုးများသာ ဖြစ်၏။

ထို့နောက်မှ နောင်အခါ တမန်တော်စိန်ပေါ (ရှင်ပေါလု) ဟုအမည်တွင်သော တားဆပ်(တာရှု) မြို့သား ဆော (ရှောလ) သည် ယဟူဒီလူမျိုးမဟုတ်သော တစ်ပါးအမျိုးသားများကိုပါ ခရစ်ယန်သာသနာတွင်းသို့ သွတ်သွင်းခဲ့လေသည်။ စိန်ပေါသည် အရပ်ရပ်သို့ လှည့်လည်၍ ခရစ်ယန်တရားကို ဟောပြောရာ၌ အန္တိယောဒ်မြို့သို့ ရောက်သည့်အခါတွင် ယေရှု၏နောက်လိုက်တပည့်များသည် ခရစ်ယန်ဟူသော အမည်ကို အဦးဆုံး ခံယူခဲ့ကြသည်။ စိန်ပေါ၏ ကြိုးစား ဟောပြောမှုကြောင့် အာရှမိုင်းနား၊ ဂရိပြည်နှင့်ရောမနိုင်ငံတို့တွင် ခရစ်ယန်သာသနာတော် ပျံ့နှံ့သွားလေ၏။

ထိုအချိန်ကစ၍ ခရစ်ယန်သာသနာသည် ထွန်းကားပျံ့နှံ့လာခဲ့ရာ အေဒီပဌမရာစုအကုန်၌ အာရှမိုင်းနားတွင် ခရစ်ယန်များကို အနှံ့အပြားတွေ့ရှိရလေသည်။

အေဒီ ၁၅၀ ပြည့်နှစ်သို့ ရောက်သည့်အခါ ရောမနိုင်ငံထဲတွင် ခရစ်ယန်အသင်းတော်များ မြောက်မြားစွာထင်ရှားပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ အာရေဗျပြည်နှင့် ပါးရှားပြည်စသော အရှေ့ဖက်တိုင်းပြည်များ၌ပင် ခရစ်ယန် အသင်းတော် အနည်းငယ် ပေါ်ပေါက်ခဲ့သေးသည်။ ထို့နောက်နှစ်ပေါင်းတစ်ရာခန့် ကြာသည့်အခါ၊ ခရစ်ယန် သာသနာသည် ဥရောပတိုက်နှင့် ဗြိတိန်ကျွန်းသို့ ရောက်ရှိသွားလေသည်။

ခရစ်ယန်တရားသည် မာနကို နိမ့်ချရန်နှင့် ညီအစ်ကို အရင်းကဲ့သို့ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး ချစ်ခင်ရန်သွန်သင်ပေးသဖြင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူများနှင့် ညှဉ်းဆဲခံရသူ များစွာတို့ ခရစ်ယန်အယူဝါဒသို့ အဦးဆုံး ကူးပြောင်းခဲ့ကြလေသည်။ သို့နှင့် ခရစ်ယန် အယူဝါဒဦးရေမှာ တိုးတက်များပြားလာသည်။

ရောမနိုင်ငံတော်အတွင်း နေထိုင်ကြသူအပေါင်းတို့သည် ဘုရင်ဧကရာဇ်ကို ဘုရားတစ်ဆူသဖွယ်ကိုးကွယ်ကြရ၏။ နတ်များ ကို ပူဇော်ပသခြင်းကဲ့သို့သောထုံးစံဓလေ့များကိုလည်း အ ထိုက် အလျောက်ကျင့်သုံးခဲ့ကြရ၏။ သို့သော် ခရစ်ယန်များသည် ထာဝရဘုရားတစ်ဆူတည်းကိုသာ အထွတ်အထိပ်ထားသဖြင့် ဘုရင်ဧကရာဇ်ကိုလည်းမရှိခိုး နတ်ဘုရားများကိုလည်းပူဇော်ပသခြင်း မပြုကြချေ။ သို့ဖြစ်၍ ရောမဘုရင်မင်းတို့သည် ခရစ်ယန်များကိုနှိပ်ကွပ်ရန် စိုင်းပြင်းခဲ့ကြသည်။ ခရစ်ယန်များသည် မည်မျှပင်နှိပ်စက်ကလူပြုခြင်းခံရသော်လည်း သူတို့၏အယူဝါဒကို မစွန့်ကြချေ။

ထို့ပြင် မြို့ကြီးများတွင် ရံဖန်ရံခါ ခရစ်ယန်မဟုတ်သူများက လူစုလူဝေးဖြင့် ခရစ်ယန်တို့အား ရိုက်ပုတ် သတ်ဖြတ်ခဲ့ကြ၏။ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်၍ ခြင်္သေ့စာကျွေးခဲ့ကြ၏။ သို့ရာတွင် ခရစ်ယန်များကားပျောက်ကွယ် မသွားပေ။ မြေအောက် လိုဏ်ခေါင်းများအတွင်း၌ ပုန်းလျှိုးနေထိုင်ကာ ခရစ်ယန်သာသနာရေး လုပ်ငန်းများကို ဆက်လက်လုပ်ကိုင်ခဲ့ကြ၏။

ရောမဘုရင်နီးရိုးလက်ထက် အေဒီ ၆၄ ခုနှစ်နှင့် ဒိုမစ်ရှန်လက်ထက် အေဒီ ၉၅ ခုနှစ်များတွင် ခရစ်ယန်တို့အား အပြစ်ရှာ၍ သတ်ဖြတ်ညှင်းဆဲခဲ့ကြလေသည်။ ခရစ်ယန်တို့အား သတ်ဖြတ်ညှဉ်းဆဲခြင်းမှာ ဒိုင်အိုကလီးရှန်းဘုရင်လက်ထက် အေဒီ ၃၀၃ ခုနှစ်မှ အစပြု၍ အရက်စက်ဆုံးဖြစ်ခဲ့သည်။ ခရစ်ယန်တို့ကိုထောင်သွင်းအကျဉ်းထား၏။ သားရဲတိရစ္ဆာန်တို့ အစာအဖြစ် ကျွေးသတ်၏။ ထို့ပြင် ရောမတိုင်းရင်းသား အဖြစ်မှလည်းပယ်ထုတ်ခဲ့ကြ၏။

သို့သော် အေဒီ ၃၁၃ခုနှစ် ရောမဘုရင် ဂလီယပ်လက်ထက်သို့ရောက်သောအခါ ခရစ်ယန်တို့အား မိမိတို့နှစ်သက်ရာ အယူဝါဒကို လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်ခွင့်ပြုသည့် အမိန့်ပြန်တမ်းတစ်ရပ်ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့သည်။

အေဒီ ၃၂၄ ခုနှစ်တွင် ကွန်စတန်တင်းဘုရင်ကိုယ်တိုင် ခရစ်ယန်အယူဝါဒီတစ်ယောက် ဖြစ်လာသည့်အပြင် ခရစ်ယန်အယူဝါဒကိုလည်း နိုင်ငံတော်အယူဝါဒဟူ၍ အသိအမှတ်ပြုခဲ့လေသည်။ (ကွန်စတင်တင်း ဘုရင်ကြီး–ရှု။)

ကနဦးအချိန်မှစ၍ ခရစ်ယန်အစုအသင်းတိုင်းတွင် ခေါင်းဆောင်အဖြစ် တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို တင်မြှောက် ထားတတ်ကြလေသည်။ ထိုခေါင်းဆောင်ဘုန်းကြီးသည် သက်ဆိုင်ရာ ခရစ်ယန်စုကို သာသနာရေးနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သွန်သင်လမ်းပြရသည်။ နေအိမ်များ၌ ပြုလုပ်သော ဘုရားဝတ်ပြု စည်းဝေးများတွင် ဦးစီးခေါင်းဆောင် လုပ်ရသည်။ ထိုအစည်းအဝေးများတွင် ခရစ်ယန်တို့သည် ဓမ္မသီချင်းများသီဆို၍ ခရစ်ယန်နှင့် တမန်တော်တို့ နောက်ဆုံးညစာစားပွဲ အထိမ်းအမှတ်ကိုပါ ပြုလုပ်ကြလေသည်။ ယခုအခါတွင် ထိုအထိမ်းအမှတ်ပွဲကို ပွဲတော်မင်္ဂလာဟု ခေါ်သည်။

ထိုခရစ်ယန်အစုအသင်း တစ်နည်းအားဖြင့် အသင်းတော်များကို တစ်ဖန် စုပေါင်း၍ အကြီးအကဲတစ်ယောက် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ကြသည်။ ထိုအကြီးအကဲကို ဗစ်ရှော့ဟုလည်းကောင်း၊ ဂိုဏ်းအုပ်ဟုလည်းကောင်း ခေါ်ကြသည်။ ခရစ်ယန်အသင်းတော်တစ်ခုစီတွင် သင်းထောက်တစ်ယောက် ဖြစ်စေ၊ ထိုထက်ပို၍ရှိတတ်သည်။ သင်းထောက်လုပ်သူတို့၏ ဝတ္တရားမှာ မကျန်းမမာသူများ၏ အိမ်သို့သွားရောက်ခြင်းနှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူတို့အားကူညီထောက်ပံ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ထိုသို့အားဖြင့် ခရစ်ယန်အယူဝါဒီများ တစ်နေ့တစ်ခြားတိုးတက်များပြားလာရာ ခရစ်ယန်အသင်းတော် တို့လည်း အင်အားတောင့်တင်းလာကြသည်။

ထိုအခါ ခရစ်ယန်အသင်းတော်များကို စည်းကမ်းတကျ အုပ်ချုပ်ရန်လိုအပ်လာသဖြင့် ထိုအသင်းတော်များ အုပ်ချုပ်ရေးအတွက်အရေးကြီးသောပြောင်းလဲမှုများ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့လေသည်။ သို့နှင့်နောင်တွင် ရောမနိုင်ငံတော်ကို အုပ်ချုပ်သည့်စံနစ်အတိုင်း ခရစ်ယန်အသင်းတော်ကိုလည်း အုပ်ချုပ်လာသည့်အခါ ခရစ်ယန်အသင်းတော်တွင် ထိပ်ဆုံးမှပုဂ္ဂိုလ်ကို ပုပ်ရဟန်းမင်းဟုခေါ်ခဲ့ကြသည်။ ထိုအခါ ရောမမြို့တော်ရှိ ဂိုဏ်းအုပ်သည် တမန်တော်စိန်ပီတာ (ရှင်ပေတရု) ၏ အရိုက်အရာကို ဆက်ခံသူဖြစ်၍ ခရစ်ယန် အယူဝါဒတွင် အချုပ် အခြာအာဏာပိုင် ဖြစ်သည်ဟုဆိုသည့် အတိုင်း ခရစ်ယန် အားလုံးက အသိအမှတ်ပြုခဲ့ကြရာ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ပုပ်ရဟန်း မင်း ဖြစ်လာ၏။(ပုပ်ရဟန်းမင်းများ–ရှု။)

ရဟန်းအဖြစ်သို့ ဝင်သူများသည် အိမ်ထောင်မပြုပါဟူ၍ ကတိခံဝန်ချက် ပြုထားရသည်။ ထိုသူတို့အား အသင်းတော် ခုံရုံး၌သာစစ်ဆေး၍ အပြစ်ပေးပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

ထိုခေတ်အခါက ခရစ်ယန်အယူဝါဒီ ရဟန်းများသည် ဆံပင်ကိုပယ်၍ သာမန်လူတို့နှင့် ကွဲပြားခြားနားသော အဝတ်အထည်ကို ဝတ်ဆင်ကြရ၏။ ဂိုဏ်းဥပဒေကိုလိုက်နာ၍ တရားကျင့်နေသောရသေ့၊ ရဟန်းများနှင့် ဂိုဏ်းသားများ၏ သာရေးနာရေးကို စောင့်ရှောက်သောဂိုဏ်းချုပ်၊ ဂိုဏ်းအုပ်စသည့် ရဟန်းတော်များဟူ၍ ၂ မျိုး ၂စားရှိသည်။

သာသနာရေးကိစ္စများမှာ ၇ ခုမျှ ရှိသည်။ ခရစ်ယန်အယူဝါဒသို့ဝင်သည့် အထိမ်းအမှတ်ဖြစ်သော ဗတ္တိဇံမင်္ဂလာ၊ အသင်းတော်သားအဖြစ် အတည်ပြုသောလက်တင်မင်္ဂလာ၊ ပွဲတော်မင်္ဂလာ၊ ရဟန်းတစ်ပါးပါးထံတွင် အပြစ်ကိုဝန်ချသည့် မင်္ဂလာ၊ ထိမ်းမြားမင်္ဂလာ၊ သေခါနီး ဆီလိမ်းဘိသိက်မင်္ဂလာနှင့် ရဟန်းခံမင်္ဂလာတို့ ဖြစ်လေသည်။ သို့သော် သာသနာအရေးပုံ ပြီးသည့်နောက် ဗရင်ဂျိဂိုဏ်းမှတစ်ပါး အခြားဂိုဏ်း

ရှေးခေတ်က ခရစ်ယန်အယူဝါဒအတွက် အသက်စွန့်သူများအား မြေအောက်လိုဏ်ခေါင်းတွင် မြှုပ်နှံနေကြပုံ

အချို့တို့တွင် ဗတ္တိဇံမင်္ဂလာနှင့် ပွဲတော်မင်္ဂလာ ၂ ခုကို သာ ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ကြသည်။

ထိုခေတ်တွင်ချမှတ်ထားသော အသင်းတော်စည်းကမ်းများအရကောင်းမှုကုသိုလ် တစ်ခုခု ပြုလုပ်လျှင် လူဘဝ၌ ပြုခဲ့သော အပြစ်ကိုခံရမည့်ဒဏ်မှ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မဖွယ်မရာများပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်တွင် ရောမကက်သလစ်အသင်းတော်(ဗရင်ဂျီဂိုဏ်း)အတွင်း အငြင်းပွားမှုများ၊ တော်လှန်မှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရသည်။ အပြစ်ကျူးလွန်သူများကို အသင်းတော်မှ ထုတ်ပယ်ထားနိုင်သည်။ ထိုနည်းတူ မြို့ကြီးများ၊ တိုင်းပြည်များ၌ပင် သာသနာရေးဆိုင်ရာ ဝတ်ပြုကိုးကွယ်မှုတို့ကို အသင်းတော်က တားမြစ်နိုင်သည်။ ဘုရားရှိခိုးကျောင်း ပရိဝုဏ်အတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခိုလှုံသူတို့သည် ရာဇဝတ်ဘေးနှင့် ညှင်းဆဲခြင်းဘေးမှ လွတ်ရာလွတ်ကြောင်းအတွက် အခွင့်အရေး တောင်းဆိုပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

ဂိုဏ်းအုပ်သည် မိမိအသင်းတည်ရာရပ်ကွက်တွင် တန်ခိုးအာဏာအရှိဆုံးပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်သည်။ သူ၏ပိုင်နက်အတွင်းရှိ အ ထင်ရှားဆုံးမြို့တွင် ကသီဒရယ်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းတည်ရှိလေသည်။ ဂိုဏ်းဝင်ရဟန်းများသည် ဂိုဏ်းအုပ်ကို ဝိုင်းဝန်းကူညီကြရသည်။

ရောမဧကရာဇ်ဘုရင် ကွန်စတင်တင်းသည် အေဒီ ၃၃၀ ပြည့်နှစ်တွင် မြို့တော်ကို ရှေးဟောင်းမြို့ဖြစ်သော ဗိုင်ဇင်းရှမ်မြို့သို့ပြောင်းရွှေ့ခဲ့၏။ ထိုမြို့သို့ ပြုပြင်ချဲ့ထွင်ကာ ကွန်စတင်တီနိုပယ်မြို့ဟု သမုတ်ခဲ့လေသည်။ ကွန်စတင်တီနိုပယ်မြို့တွင်ရှိသော ဂိုဏ်းအုပ်သည် ရောမမြို့ရှိ ပုပ်ရဟန်းမင်း၏ ချုပ်ချယ်မှုကို မခံလိုသဖြင့် သီးခြားဂိုဏ်းခွဲတည်ထောင်လိုက်သည်။ ပုပ်ရဟန်းမင်းမှာ မူရောမမြို့၌နေလျက် ခရစ်ယန်အသင်းတော်များကို အုပ်ချုပ်ရ၏။

ထို့ကြောင့် ၁၀၅၄ ခုနှစ်တွင် ရောမအသင်းတော်နှင့် အရှေ့ပိုင်းအယူမှန်အသင်းတော် တစ်နည်းအားဖြင့် ဂရိအသင်းတော်ဟူ၍ ၂ ဂိုဏ်းပေါ်ပေါက်ခဲ့၏။ ထို့ပြင် အရှေ့ပိုင်းအသင်းတော်တွင် ရုရှနိုင်ငံ၊ ဂရိနိုင်ငံ၊ ဆားဗီးယားနိုင်ငံ၊ ရူမေးနီးယားနိုင်ငံနှင့် ဗူလဂေးရီးယားနိုင်ငံ အမျိုးသားအသင်းတော်များပေါ်ပေါက်လာခဲ့ပြန်သည်။ ထို့နောက် ရောမအသင်းတော်အတွင်း၌ အယူဝါဒကွဲပြားမှု၊ အာဏာကို အလွဲသုံးစားမှုနှင့် ပုပ်ရဟန်းမင်းရာထူးဆက်ခံမှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မကြာခဏအငြင်းအခုံဖြစ်ပွားကြသည်။ ထို့ကြောင့် အသင်းတော် ညီလာခံများကျင်းပ၍ အဆိုပါ အငြင်းပွားချက်များကို ဆုံးဖြတ်ကြရလေသည်။ ထိုအဆုံးအဖြတ်ကို ပြုလုပ်သော ၁၂၁၅ ခုနှစ်တွင် ကျင်းပသည့် လက်တရန်ညီ

လာခံ၊ ၁၄၀၉ ခုနှစ်တွင်ကျင်းပသည့် ပီစာညီလာခံ၊ ၁၄၁၄ ခုနှစ်မှ ၁၄၁၈ ခုနှစ်အထိ ကျင်းပသည့် ကွန်စတန့်ညီလာခံနှင့် ၁၄၃၁ ခုနှစ်မှ ၁၄၄၉ ခုနှစ်အထိ ကျင်းပသည့် ဗားလညီလာခံတို့မှာ ထင်ရှားသည်။

ထိုကဲ့သို့သော သာသနာရေးကိစ္စများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မကြာမဏအငြင်းအခုံဖြစ်ပွားလာခဲ့ရာ နောက်ဆုံး ၁၆ ရာစုတွင် သာသနာအရေးပုံ ပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။ ထိုသာသနာအရေးပုံမှာ ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းကိုသာမက ယင်းဂိုဏ်း၏ သာသနာရေး အယူဝါဒတို့ကိုပါ တော်လှန်သောသာသနာရေးထကြွမှုကြီး ဖြစ်သည်။ ထိုအရေးပုံကြောင့် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းကို ကန့်ကွက်၍ခွဲထွက်ခဲ့သောပရိုတစ်စတန့်ဂိုဏ်းနှင့် ဂိုဏ်းခွဲများ ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ (ခရစ်ယန်သာသနာအရေးပုံ။)

ဂျာမနီပြည်မှ မာတင်လူသာဆိုသူ ရဟန်းတစ်ပါးသည် ထိုသာသနာအရေးပုံကို လှုံ့ဆော်ပေးသူဖြစ်သည်။ မာတင်လူသာသည် ဂျာမနီပြည်၌ သာသနာရေး ပြောင်းလဲမှုများကို ဦးစီးဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်နည်းတူ အခြားသော တိုင်းပြည်များ၌လည်း အခြားပုဂ္ဂိုလ်များက ဦးစီးခေါင်းဆောင်ပြုခဲ့ကြသည်။(လူသာမာတင်–ရှု။)

ဆွစ်ဇာလန်ပြည်တွင် ပေါ်ထွက်ခဲ့သော သာသနာပြုပြင်ရေး ခေါင်းဆောင်မှာ ဦးရစ်ဇွင်းဂလီးဆိုသူ ဖြစ်သည်။ ပြင်သစ်ဘုန်းကြီးဂျွန်ကယ်လဗင်သည် ဂျီနီးဗားမြို့တွင် ဇွင်းဂလင်း၏ သာသနာပြုလုပ်ငန်းကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ကယ်လဗင်၏ အယူဝါဒသည် ဂျီနီးဗားမြို့၌သာမက အခြားတိုင်းပြည်များသို့လည်း ပျံ့နှံ့သွားလေသည်။ အထူးသဖြင့် စကော့တလန်ပြည်၌ ကယ်လဗင်၏ အယူဝါဒမှာ ယနေ့တိုင်ထွန်းကားလျက် ရှိလေသည်။

ပြင်သစ်နိုင်ငံ၌လည်း ကယ်လဗင်၏အယူဝါဒကို သက်ဝင်ယုံကြည်သူဟျူးဂျနိုးတို့၏ အခြေတည်ရန်အခွင့်ရခဲ့ကြ၏။ အင်္ဂလန်ပြည်၌ ဖြစ်ပွားခဲ့သော သာသနာရေးပြောင်းလဲမှုမှာ ဥရောပတိုက်တွင် ဖြစ်ပွားသကဲ့သို့ အယူဝါဒတိုက်ပွဲဟု မဆိုသာချေ။ နိုင်ငံရေးရာနှင့် ပိုမိုရှိ သက်ဆိုင်သည်။ ထိုစဉ်က ပုပ်ရဟန်းမင်းသည် အဌမဟင်နရီဘုရင်နှင့် ကက်သရင်း မိဖုရားတို့၏ အိမ်ထောင်မှုနှောင်ကြိုးကို ပယ်ဖျက်ပေးရန် ငြင်းဆိုလိုက်သဖြင့် ဟင်နရီဘုရင်သည် အင်္ဂလန်ပြည်ရှိ ခရစ်ယန်အသင်းတော်ကို ပုပ်ရဟန်းမင်း၏အာဏာစက်အောက်မှလွတ်မြောက်ရေးအတွက် ပါလီမန်လွှတ်တော်အားအက်ဥပဒေများ ပြုလုပ်အတည်ပြုရန်တိုက်တွန်းခဲလေသည်။ သို့နှင့် ၁၅၃၄ ခုနှစ်တွင် ပါလီမန်၌ အတည်ပြုလိုက်သော အထွတ်အထိပ်ကို အက်ဥပဒေအရ ရှင်ဘုရင်သည် အမျိုးသားအသင်းတော်သစ်၏ အထွတ်အထိပ်ဖြစ်လာလေသည်။ ထိုကဲ့သို့ အင်္ဂလန်ပြည်ရှိအသင်းတော်၌ ပြောင်းလွဲမှုရှိလာသော်လည်း သာသနာရေးအယူဝါဒနှင့် ဝတ်ပြု ကိုးကွယ်ပုံတို့မှာ ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းအတိုင်းပင်တည်ရှိနေသေး၏။ ဆဌမအက်ဒွပ် ဘုရင်လက်ထက် ၁၅၄၉ ခုနှစ်နှင့် ၁၅၅၂ ခုနှစ်တို့တွင် ဆုတောင်းချက် စာအုပ်များ ထွက်ပေါ်လာသောအခါကျမှ အင်္ဂလန်ပြည်သည် ပရိုစတန့်အယူဝါဒယူသော နိုင်ငံအစစ်ဖြစ်လာသည်။ တျူဒါမင်းဆက်မေရီဘုရင်မလက်ထက်တွင် ပရိုတက်စတန့်ဂိုဏ်းကိုနှိမ်၍ အင်္ဂလန်ပြည်ရှိအသင်းတော်ကို ရောမကက်သလစ်အသင်းတော်နှင့် တစ်ဖန်ပူးပေါင်းလိုက်ပြန်သည်။ အယ်လစ်ဇဗက်ဘုရင်မသည် ပြုပြင်ပြီး အသင်းတော် (ပရိုတက်စတန့်)ကို ပြန်လည်ထူထောင် ၍ ၁၅၅၉ခုနှစ်အထွတ်အထိပ် အက်ဥပဒေအရ အသင်းတော်၏ ဦးစီးဦးကိုင်ဖြစ်လာပေသည်။ အညီညှိ အက်ဥပဒေသည် ပရိုတက်စတန့်ဝတ်ပြုပုံ၊ ဝတ်ပြုနည်းများကို အတည်ပြု၍ ၁၅၇၆ ခုနှစ်တွင် ပုဒ်မပေါင်း ၃၉ ခုဖြင့် အင်္ဂလန်အသင်းတော်၏ဝါဒကို ချမှတ်လိုက်ရာ ထိုဝါဒသည် ယခုထက်တိုင် တည်မြဲလျက်ရှိလေသည်။

သမ္မာကျမ်းစာနှင့် မညီညွတ်သော အလေ့အကျင့်များကို အရေးတကြီး ပယ်ဖျက်ပြုပြင်ရန် လိုလားသော အင်္ဂလိပ်လူမျိုးများလည်း ရှိလေသည်။

ပျူရီတန်ဟုခေါ်သော ဤသူတို့သည် ဝါဒအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အသင်းတော်အုပ်ချုပ်ပုံအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကွဲပြားသောအစုအသင်းများ ဖြစ်လာကြလေသည်။ ထိုအစုအသင်းတို့တွင် နှစ်ခြမ်းအသင်းတော်၊ ကွန်ဂရီဂေးရှင်းနဲအသင်းတော်နှင့် မိတ်ဆွေခေါ် ကွိတ်ကာများ ပါဝင်ကြသည်။ (ပျူရီတန်များ–ရှု။)

ဂျီနီးဗားမြို့၌ ရဟန်းကယ်လဗင် တီထွင်သော ပရက်ဇဗီတီးရီးယန်းဝါဒခေါ် အသင်းတော်အုပ်ချုပ်ပုံကို ဂျွန်နော့သည် စကော့တလန်ပြည်သို့ယူဆောင်လာခဲ့သည်။ ၁၈ ရာစုခေတ် အတွင်း၌ အင်္ဂလန်ပြည်တွင် မငြိမ်မသက်ဖြစ်ရာမှ မက်သဒစ်ဝါဒ ဖြစ်ပေါ်လာသည်။ ဗရင်ဂျီသာသနာပြုဆရာများသည် သာသနာပြုစိတ်ဇောဖြင့် ကမ္ဘာသစ်ရှိ သာသနာမရောက်သေးရာ အရပ်များသို့သွား၍ သာသနာတော်အတွက်သာမက ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးအတွက်ကိုပါလမ်းထွင်ခဲ့ကြလေသည်။ အမေရိကန်ပြည်နယ် ၁၃ နယ်တွင် ပြောင်းရွှေ့ နေထိုင်ကြသူများမှာ အများအားဖြင့် အင်္ဂလန်နှင့်အခြားဥရောပနိုင်ငံများမှ လွတ်လပ်စွာ ကိုးကွယ်မှုအတွက် ဝါဒကွဲလာသူများ ဖြစ်ကြသည်။

သာသနာအရေးပုံ ဖြစ်ပွားပြီးသည့်နောက် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝါဒသည် သာသနာပြုပုဂ္ဂိုလ်များ၏ လုံ့လအားထုတ်မှုကြောင့် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်သို့ အနှံ့အပြား ရောက်ရှိသွားလေသည်။ ပရိုတက်စတန့်ဂိုဏ်းဝင်ဖြစ်သော ဝီလျကေရီသည် ခရစ်နှစ် ၁၇၉၃ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယသို့ သွားရောက်၍ စတင်

သာသနာပြုခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ဒေးဗစ်လင်ဗင်းစတုန်းသည်လည်း အာဖရိကတိုက်အတွင်းဒေသများသို့ စွန့်စားသွားရောက်၍သာသနာပြုခဲ့လေသည်။

အသင်းတော်အယူဝါဒနှင့် အသင်းတော် အုပ်ချုပ်ပုံတို့ကွဲပြားခြားနားနေသည်ကို ပြန်လည်စည်းရုံးမှုအတွက် ကြိုးပမ်းခြင်းသည် ယခုခေတ် ခရစ်တော်သာသနာ တိုးပွားမှုအတွက် အရေးကြီးသောအချက်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံတွင် မက်သဒစ်အသင်းတော် ၃ခုသည် စည်းရုံးမိကြလေပြီ။ အင်္ဂလန်အသင်းတော်နှင့် အင်္ဂလန်အသင်တော်သြဝါဒကိုမလိုက်နာသည့်အသင်းများ၏ ပူးပေါင်းမှုသည် ယခုအခါ ပိုမိုတိုးတက်လာလေသည်။

ထိုနောက်တွင်လည်း ခရစ်ယန်အသင်းတော်သစ်များနှင့် ဂိုဏ်းသစ်များ အခါအားလျော်စွာပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ ကယ်ဆယ်ရေးတပ်၊ ခရစ်တော်သိပ်ံဂိုဏ်းနှင့် အမ်၊ အာ၊ အေခေါ် စာရိတ္တပြန်လည်မြှင့်တင်ရေးဂိုဏ်းတို့သည် အသစ်ပေါ်ပေါက်လာသော ခရစ်ယန်အစုအသင်းများ ဖြစ်သည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ခရစ်ယန်ဦးရေသန်းပေါင်း ၇၀၀ ခန့်ရှိသည်ဟုခန့်မှန်းရသည်။ ထိုလူဦးရေ၏ထက်ဝက်ကျော်မှာ ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်များဖြစ်သည်။ ပရိုတက်စတန့်ဂိုဏ်းဝင်များမှာသန်းပေါင်း ၂၀၀ခန့်မျှရှိ၍ ကျန်ခရစ်ယန်ဦးရေတွင် အရှေ့ပိုင်းအယူမှန်အသင်းတော် တစ်နည်းအားဖြင့် ဂရိအသင်း တော်ဝင်ခရစ်ယန်တို့လည်းကောင်း၊ အီဂျစ်ခရစ်ယန်တို့လည်းကောင်း ပါဝင်ကြလေသည်။

ခရစ်တော် အသေသတ်ခြင်းခံရပြီး နောက်နှစ်များမကြာမီ အရှေ့အာရှဖက်တွင် စိန်ထောမတ် (ရှင်သောမ) ၏ကြိုးပမ်းမှုကြောင့် အိန္ဒိယပြည်တောင်ပိုင်း၌ ခရစ်ယန်အသင်းတော်များ ပေါ်ပေါက်လာ၏။ တရုတ်ပြည်တွင်အေဒီ ၆၃၅ ခုနှစ်၌ နက်စတိုးရီးယန်းများ သာသနာပြုခြင်းကြောင့် မြို့များစွာတွင် ခရစ်ယန်လူစုများ ပေါ်ပေါက်လာလေသည်။ ထိုအချိန်လောက်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ နက်စတိုးရီးယန်း သာသနာပြုများ ရောက်ရှိဘူးသည်ဟု အဆိုပင်ရှိသော်လည်း သက်သေခံ အထောက်အထား အခိုင်အလုံတစ်ခု မျှမရှိချေ။ ၁၅ ရာစုနှစ် မရောက်မီ မြန်မာနိုင်ငံ သို့ ခရစ်ယန်ဝါဒ ရောက်လာသည်ဟု ဆိုဖွယ်ရာသာဓကများကို ကျွန်ုပ်တို့မတွေ့ရပေ။ ၁၆ ရာစုနှစ်ဦးလောက်သို့ရောက်ခါမှ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခရစ်ယန်ဘုရားခိုးကျောင်းအကောင်းနှင့် ခရစ်ယန်ကိုးကွယ်သူဦးရေ ၁၀၀၀ခန့် ရှိကောင်းဖြင့် အနောက်နိုင်ငံသားတို့၏ အမှတ်အသားများတွင် တွေ့ရသည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံ ခရစ်ယန်သာသနာ ရောက်ရှိလာသည်ဟု အခိုင်အလုံပြောနိုင်သောအချက်မှာ ဘုရင့်နောင်လက်ထက်တွင် ပေါ်တူဂီလူမျိုးများနှင့်ဆက်သွယ်ရာမှ အစပြု၍ ခရစ်ယန်သာသနာပြုလုပ်ငန်းများ ပေါ်ပေါက်လာသောအချက်ပင် ဖြစ်၏။

ရန်ကုန်မြို့ရှိ ထင်ရှားသော စိန်ပေါကသီဒရယ်ဘုရားရှိခိုးကျောင်း

ခရစ်၁၆၈၉ခုနှစ်တွင် သံလျင်မြို့သို့ရောက်လာသော ပါရစ်နိုင်ငံ

ခြား သာသနာပြုအဖွဲ့သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပဌမသာသနာပြုအဖွဲ့ဟု ဆိုကြသည်။ ၁၇၂၁ ခုနှစ်မှအစပြု၍ ရောမကက်သလစ် သာသနာပြုကျောင်းများ ထွန်းကားလာလေသည်။ ၁၈၀၇ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်နှစ်ခြင်းသာသနာပြုအသင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရောက်ရှိလာသဖြင့် ပရိုတက်စတန့်ဂိုဏ်းများ မြန်မာနိုင်ငံ၌ စတင်၍အခြေစိုက်ကြသည်။ ၁၈၃၁ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်သာသနာပြုဆရာ ယုဒသန်သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ရောက်ရှိလာလေ၏။ ထိုအခါမှ အစပြု၍ ခရစ်ယန်လူဦးရေလည်း တိုးပွားလာလေသည်။ ဆရာယုဒသန်သည်သမ္မာကျမ်းစာကို မြန်မာဘာသာပြန်ဆိုသည်။ မြန်မာအဘာဓာန်ကျမ်းကိုလည်း အင်္ဂလိပ်လို ပြုစုခဲ့သည်။ (ယုဒသန်–ရှု။)ယခုအချိန်၌ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခရစ်ယန်ဦးရေ ၆၀၀၀၀၀ မျှရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ခရစ်ယန်ဦးရေ ၈၀၀၀၀၀၀၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းတွင် ၇၀၀၀၀၀၊ အင်ဒိုနီးရှားတွင် ၃၀၀၀၀၀၀၊ တရုတ်နိုင်ငံတွင် ၅၀၀၀၀၀၀၊ ဂျပန်နိုင်ငံတွင် ၅၀၀၀၀၀၊ ကိုရီးယားနိုင်ငံတွင် ၆၀၀၀၀၀၊ ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းစုတွင်၁၆၀၀၀၀၀၀ စသည်ဖြင့်ရှိလေသည်။ အရှေ့အာရှတွင် ခရစ်ယန်ဦးရေ စုစုပေါင်း ၃၅၀၀၀၀၀၀ မျှ ရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။

ခရမ်း ။ ။ခရမ်းပင်သည် အာလူး၊ ခရမ်းချဉ်ပင်တို့နှင့်မျိုးတူသည်။ ဘဲဥပုံသဏ္ဌာန်ဖြစ်သည်။ အရွက်များ၏အရောင်မှာ စိမ်းဖန့်ဖန့်နေသည်။ အောက်ဖက်တွင် အမွေးနုများရှိသည်။ ပန်းများပွင့်ရာတွင် ထီးတည်းပွင့်သည်။ အရောင်မှာ အဖြူ၊ အဝါ၊ သို့မဟုတ် ခရမ်းရောင်နုဖြစ်သည်။ အသီးများသီးရာတွင် တွဲလျားသီး၍ ပုံသဏ္ဌာန်မှာအလုံးပုံ၊ ဘဲဥပုံ၊ ရှည်မြောမြောဖြစ်သည်။ အရှည်မှာ ၁ လက်မမှ ၁၂ လက်မ အထိ ရှိတတ်သည်။ အရွယ်မှာ ငန်းဥအရွယ်မှ လူကြီးကန်သော ဘောလုံးအရွယ်အထိ ရှိသည်။ အရောင်မှာ၊ အဖြူ၊ ခရမ်း ရောင်၊ အနီ၊ သို့မဟုတ် အဝါဖြစ်သည်။ အခွံသည် ပြောင်ချော၍ တစ်ခါ တစ်ရံ အစင်းများပါသည်။ ခရမ်းသီးများ မှည့်ရန် ၃ လ ၄ လမျှကြာသည်။

ခရမ်းသီးသည် အာဟာရဓာတ်ကို ကောင်းစွာမပေးစွမ်းနိုင်သော်လည်း လူကြိုက်များပေသည်။ ခရမ်းဖြစ်ထွန်းရာမူလဇာတိမှာ အပူပိုင်းဒေသဖြစ်သည်။ သို့သော် ယခုအခါ သမပိုင်းဇုန်ရှိ အနိုင်နိုင်ငံတွင် စိုက်ပျိုလျက် ရှိကြပေပြီ။

ခရမ်းပင်များတွင် ပိုးများကျရောက်တတ်သည်။ ပိုးကျလျှင်အရွက်များတွင် အပေါက်ငယ်ကလေးများ ဖြစ်လာသည်။ ထိုအခါ အပင်မကြီးထွားနိုင်တော့ချေ။ ပိုးများကို ကာကွယ်ရန် ဗေါဒိုးမစ္စချာခေါ် အဆိပ်တစ်မျိုးကို အသုံးပြုကြသည်။ ထိုအဆိပ်မျိုးတွင် ဒုတ္ထာအပြင်၊ ထုံးနှင့်ရေကို ၄း ၄း ၅ အချိုးဖြင့် ရောစပ်ထားသည်။

ခရမ်းပင်နှင့်အသီးများ

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတွင် ခရမ်းပင်များနှင့် သင့်တော်သော ရာသီဥတုရှိသဖြင့် ခရမ်းပင်များကို အမြောက်အမြားအနှံ့အပြား စိုက်ပျိုးကြသည်။ ခရမ်းအမျိုးမှာ များပြားလှပေသည်။ ထိုအနက် အသီးများသော ခရမ်းမျိုးများမှာ ခရမ်းရှည်၊ ခရမ်းပုအကြီးစား၊ ခရမ်းပုအငယ်စား၊ ခရမ်းကြွပ်၊ ဆင်ခရမ်း၊ မြေပုံခရမ်း၊ ခရမ်းခဆော့၊ ခရမ်းစပ်၊ မြို့ဖျက်ခရမ်း၊ ထောပတ်ခရမ်း၊ လသာခရမ်းနှင့် ဆယ်စွယ်ခရမ်းများ ဖြစ်ကြသည်။

ခရမ်းပင်များကို စိုက်ပျိုးရာတွင် တူးဆွထားသောမြေ၌ မြေဩဇာ (နွားချေးခြောက်)ကိုရောကာ မျိုးစေ့များကို ပျိုးယူရသည်။ ပျိုးပင်ကလေးများ အတော်ကြီးလာသော အခါတွင် ၂ ပေခွဲစီ ကွာသော စိုက်ခင်းပေါ်တွင် တစ်ပင်နှင့် တစ်ပင် ၂ ပေစီ ခွာလျက်ပြောင်းရွေ့စိုက်ရသည်။ ခရမ်းသီးများသီးလာသောအခါ အကိုင်းဖျားတို့၌ ရှိသောအညွှန့်တက်များကို ချိုးဆိတ်ပေးရသည်။ သို့ဖြင့် ခရမ်းကောင်းမွန်စွာ ဖြစ်ထွန်းနိုင်သည်။

ခရမ်းချဉ် ။ ။ ခရမ်းချဉ်၏ မူလပေါက်ရောက်ရာဒေသမှာ အမေရိကတိုက်ရှိ ပူပြင်းစိုစွတ်သောအပိုင်း ဖြစ်သည်။ ၁၆

ရာစုဆန်းစအချိန်တွင် ဥရောပတိုက်သို့ ခရမ်းချဉ်ပင်ရောက်လာသည်။ ယခုအခါ၌ ကမ္ဘာပေါ်တွင်အပူပိုင်းအရပ်များနှင့် သမပိုင်းအရပ်များ၌ ခရမ်းချဉ်ပင်ကို ဟင်းသီးဟင်းရွက်ပင်အဖြစ်ဖြင့် စိုက်ပျိုးလျက် ရှိကြသည်။

ခရမ်းချဉ်ပင်သည် အသင့်အတင့် ပူနွေးသောရာသီဥတုတွင် ပေါက်ပွားသဖြင့် ရာသီဥတုအေးမြသော ဗြိတိသျှကျွန်းနှင့် ဥရောပတိုက်မြောက်ပိုင်းဒေသများ၌ မှန်အိမ်းအကာများအတွင်းတွင် ထိုခရမ်းချဉ်ပင်ကို အပူပေးပေး၍ စိုက်ပျိုးကြသည်။ အမေရိကတိုက်တွင်လည်း ဆောင်းရာသီ၌ ခရမ်းချဉ်ပင်ကို မှန်အိမ်းအကာများအတွင်းတွင် စိုက်ပျိုးလေ့ရှိသည်။ သို့ရာတွင် အကာအကွယ်တစ်စုံတစ်ရာမရှိဘဲ အပြင်ဖက်မြေယာများ၌ စိုက်ပျိုးနိုင်သော ခရမ်းချဉ်မျိုးလည်း ရှိသေးသည်။ အသီး၏အရွက်နှင့်ပုံသဏ္ဌာန်အမျိုးမျိုးကိုလိုက်၍ ခရမ်းချဉ်ပင်မှာအမျိုးမျိုးကွဲပြားလျက်ရှိသည်။ အကိုင်းအခက်ပေါများ၍ အသီးများသီးသည့်အခါ အကိုင်းများ မြေသို့ညွတ်ကျ နေတတ်သည်။ ခရမ်းချဉ်ရွက်များတွင် အမွေးအမှင်ကလေးများရှိ၍ အနံ့ဆိုးရှားသည်။ အပွင့်မှာဝါသည်။ အသီးများ၏ အတွင်း သားမှာ ပျော့အိအိဖြစ်လျက် အစေ့ဝါကလေးများ ပြည့်နှက်နေသည်။

ခရမ်းချဉ်ပင်သည် အဆိပ်အတောက်ရှိသော အပင်မျိုးနွယ်ထဲမှဖြစ်ခြင်းကြောင့် ၁၉ ရာစုမတိုင်မီက လူတို့သည် ခရမ်းချဉ်သီးများကို မစားသုံးခဲ့ကြချေ။ သို့ရာတွင်ယခုအခါ၌ ခရမ်းချဉ်သီးကို အသုံးများလာကြသည်။ ခရမ်းချဉ်သီးအမှည့်များကို အစိမ်းလိုက်ဖြစ်စေ၊ ချက်ပြုတ်၍ဖြစ် စေ၊ စားသုံးကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းတွင် ခရမ်းချဉ်ကို အနှံ့အပြားစိုက်ပျိုးကြလေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းတွင် ပုဇွန်ခြောက်ကို ဟင်းခတ်အဖြစ်ဖြင့် အသုံးချသကဲ့သို့ အထက်ပိုင်း၌ ခရမ်းချဉ်သီးကို ဟင်းခတ်အဖြစ် တွင်တွင်ကြီး အသုံးပြုကြသည်။ အနောက်နိုင်ငံများ၌ ခရမ်းချဉ်သီးမှည့်ကို အလုံးလိုက်သော်လည်းကောင်း၊ အရည်အဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ စည်များ ပုလင်းငယ်များတွင် ထည့်သွင်းရောင်းချကြသည်။ ချဉ်ရည်အမျိုးမျိုးကိုလည်း ခရမ်းချဉ်သီးမှည့်များမှ ပြုလုပ်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် ဟင်းရွက်စိမ်းလက်သုတ်တွင် ခရမ်းချဉ်သီးကို အသုံးများကြသည်။

ခရမ်းချဉ်ပင်၏ အသီးနှင့်အရွက်များ

ခရမ်းချဉ်သီးမှည့်များသည် ပုပ်ပျက်ရိယော်လွယ်သဖြင့် ၃ ရက်တစ်ခါ ဖြစ်စေ၊ ၄ ရက်တစ်ခါဖြစ်စေ၊ အသီးမှည့်များကို ဆွတ်ခူးရသည်။ ရပ်ဝေးသို့ တင်ပို့ရောင်းချနိုင်ရန်အတွက် အသီးစိမ်းအရင့်များကိုသာ ဆွတ်ခူးတတ်ကြသည်။ ခရမ်းချဉ်သီးသည် မြန်မာဟင်းအမျိုးမျိုးချက်ရာ၌ အသုံးဝင်သဖြင့် 'ဟင်းလိမ်မာသီး' ဟုလည်း မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းတွင် ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

ခရမ်းချဉ်သီးကို ရုက္ခဗေဒအရ လိုင်ကိုပါစီကမ် အက်စကျူလင်တမ် ဟုခေါ်သည်။ ယင်းနှင့် မျိုးချင်းနွယ်သော ဆိုလာနမ် ဖာရောကို ဆင်ခရမ်း၊ ဆိုလာနမ်ထရီလို ဗတမ်ကို မြေပုံခရမ်း၊ ဆိုလာနမ်

တော်ဗမ်ကို ခရမ်းချဉ်၊ မြေပစ်ခရမ်း မြပစ်ခရမ်း၊ ဟူ၍ မြန်မာတို့က ခေါ်ကြသည်။

ခရမ်းမြို့ ။ ။ ခရမ်းမြို့သည် ဟံသာဝတီခရိုင် အရှေ့ပိုင်းတွင် ပါဝင်သော မြို့နယ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ရန်ကုန်မြို့မှ ရေကြောင်းခရီးဖြင့် ၃၆ မိုင်ခန့် ကွာဝေးသည်။ မြို့၏အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်း ၂ မိုင်ခန့်ရှိ၍ ၁၉၅၃ခုနှစ် သန်ကောင်စာရင်းအရ လူဦးရေ ၁၀၉၀၆ယောက်ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းကို အင်္ဂလိပ်တို့သိမ်းပိုက်စက ယခု ခရမ်းမြို့မှာ ရေတွင်းချောင်းခရမ်းခေါ် ရွာကလေးမျှသာ ဖြစ်လေသည်။ ထိုရွာတွင် ကင်းဂတ်တစ်ခုကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့ဘူးသည်။ ထိုစဉ်က ရုံးစိုက်ရာမြို့မှာ ရုံးသပြေကန်မြို့ဖြစ်သည်။ ထိုအရပ်တွင် သပြေကန်ဟူသော အမည်နှင့် နှစ်ဌာနရှိသည်။ ရုံးစိုက်ရာသပြေကန်ကို ရုံးသပြေဟု ခေါ်သည်။ ရုံးသပြေ၏ အရှေ့တောင်ဖက် ဘောချောင်းပေါ်၌ တည်ရှိသော သပြေကန်မှာ ကျောက်တန်းနယ်တွင် အပါအဝင်မြို့နယ်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၀၄ခုနှစ်ခန့်တွင် ရုံးသပြေကန်သည် ရေတိုက်စားခြင်းကြောင့် ကမ်းပါးပြို၍ တိမ်ကောသွား ရာ ယခုခရမ်းမြို့သို့ ရုံးရွှေ့ပြောင်း၍ စိုက်သည်။

ရွာတည်ရာအရပ်တွင် မြို့ဖျက်ခရမ်းများ ပေါများသဖြင့် ခရမ်းရွာဟု တွင်သည်။ ခရမ်းရွာ၌ ရေတွင်း ချောင်ခရမ်းနှင့် ရွာမခရမ်းဟု အပိုင်းနှစ်ပိုင်းရှိသည်။ ရေတွင်းချောင် ခရမ်းတဲအုပ်စုကို မွန်လူမျိုး ဦးမောင်၊ ဦးမြတို့ကလည်းကောင်း၊ ရွာမခရမ်းဘဲအုပ်စုကို မွန်လူမျိုး ဦးအို၊ ဦးကလေး၊ ဦးအုံးစသည်တို့ကလည်းကောင်း၊ ပင်လယ်တိမ်ကိုင်းတောများကို ခုတ်ထွင်ရှင်းလင်းကာ လယ်လုပ်ရာမှ စတင်တည်ထောင်ခဲ့သည်ဟု ပါးစပ်ပြော အမှတ်အသားရှိသည်။

၁၉၂၄၊ ၂၅ ခုနှစ်ခန့်တွင် ခရမ်းတူးမြောင်းကို ဖောက်လုပ်ခဲ့သည်။ ခရမ်းတူးမြောင်းမှာ ပဲခူးမြစ်ကမ်းပေါ်ရှိ ချောင်းဝရွာမှ ခရမ်းမြို့အထိ ၁၈ မိုင်ခန့် ရှည်လျားသည်။ ခရမ်းမှ တစ်ဆင့် ပင်လယ်သို့ ပေါက်လေသည်။ ယခုအခါ ထိုတူးမြောင်းကို ခရမ်းမြစ်ဟုပင် ခေါ်တွင်လျက်ရှိသည်။

ခရမ်းမြို့နယ်တွင် ယခုအခါ ကျေးရွာပေါင်း ၈၀ ကျော်ရှိသည်။ မြို့နယ်တစ်ခုလုံး၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၂၄၆ မိုင်ခန့် ဖြစ်၏။ လယ်ယာကိုင်းကျွန်းများကိုမှီ၍ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းသူ များပြားသည်။ ရှေးက နိုင်ငံခြားကုမ္ပဏီကြီးများက စပါးဒိုင်များဖွင့်၍စပါးများကို သိမ်း ကျုံးဝယ်ယူခဲ့ဘူးသည်။ ယခုအခါ နိုင်ငံတော်ကောက်ပဲသီးနှံရောင်းဝယ် ရေးဘုတ်အဖွဲ့မှ စပါးများကို တိုက်ရိုက်ဝယ်ယူသော ဌာနခွဲတစ်ခုဖွင့်လှစ်ထားသည်။ ခရမ်းမြို့နယ်တွင် ဆား ချက်လုပ်ငန်းကိုလည်း လုပ်ကိုင်ကြသည်။ နာမည်ကြီးသော ပဲခူးဆားသည် ခရမ်းမြို့နယ်နှင့် ကဝမြို့နယ်များမှ အများဆုံးထွက်လေသည်။ ယခုအခါ စပါးလုပ်ငန်း ဆားလုပ်ငန်းများအပြင် မြေပဲစိုက်ခြင်း၊ ကြက်ဘဲမွေးမြူခြင်း၊ အလုပ်များကိုလည်း ပြုလုပ်ကြသည်။ မြို့ပေါ်တွင် ဆန်စက်နှင့် ဆီစက်များလည်းရှိသည်။

ခရမ်းမြို့နှင့် ပဲခူးမြို့ကို ၁၉၂၈ ခုနှစ်တွင် မီးရထားလမ်းဖောက်လုပ်ဆက်သွယ်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၁ ခုနှစ်တွင် ခရမ်းမြို့၏ တောင်ဖက် ၁၃ မိုင်ဝေးသော သုံးခွမြို့သို့ ဆက်လက်ဖောက်လုပ်ခဲ့သည်။ ရန်ကုန်မြို့မှ ခရမ်းမြို့သို့ နေ့စဉ်မီးသင်္ဘောကလေးများ၊ မော်တော်လှေများ သွားလာလျက်ရှိသည်။

ဖွပ်လျှော်ပြီးအဝတ်အထည်များကို နေလှမ်းနေစဉ်

သို့သော် မြစ်ချောင်းများကောသဖြင့် မြို့သို့ အရောက်မသွားနိုင်။ မြို့အနီး ပိန်းကန်ရွာကို သင်္ဘောဆိပ် ပြုလုပ်ထားရသည်။ ခရမ်းမြို့ပေါ်တွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရအထက်တန်းကျောင်းတစ်ကျောင်း ရှိသည်။ ဆေးရုံနှင့် စာတိုက်တို့လည်းရှိသည်။ မြို့ပေါ်၌ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း ၁၈ ကျောင်းခန့် ရှိသည်။ ခရမ်းမြို့ပေါ်တွင် သကျမာရဇိန်ဘွဲ့ချီသော သွန်းဘုရား

ကြီးတစ်ဆူရှိသည်။ ထိုရုပ်တုတော်ကို ခရမ်းမြို့မှ ဦးရွှေဖောင်၊ ဦးဘိုးထိန်းတို့ကကြီးမှူး၍အများကောင်းမှုဖြင့် တည်ခဲ့သည်။ ဘုရားပွဲတော်ကို နှစ်စဉ်တပေါင်းလပြည့်နေ့တွင် ကျင်းပလေ့ရှိသည်။ ခရမ်းမြို့၏အနောက်ဘက်ယွန်းယွန်းရှိ ရဲမွန်စေတီနှင့် အနောက်မြောက်ဘက် ၂ မိုင်ခန့်အကွာတွင် တည်ရှိသော ကန်ညီနောင်စေတီတို့မှာ ထင်ရှားသော စေတီပုထိုးများ ဖြစ်ကြသည်။

ခဝါလုပ်ငန်း ။ ။ ခဝါလုပ်ငန်းတွင် အရင်းခံသဘောအားဖြင့် အဝတ်များကို ဖွတ်လျှော်ခြင်း၊ အခြောက်လှန်းခြင်း၊ ပြန့်၍နေစေရန်မီးပူတိုက်ခြင်းဟူ၍လုပ်ဆောင်ဖွယ်ကိစ္စသုံးမျိုးပါဝင်သည်၊ ခဝါ လုပ်ငန်းကို ယခုခေတ်တိုင်အောင် အတိုင်းတိုင်းအပြည်ပြည်၌ လက်ဖြင့် ပြုလုပ်လျက်ပင် ရှိသေးသည်မှန်သော်လည်း၊ စက်မှုထွန်းကား တိုးတက်နေသော တိုင်းနိုင်ငံကြီးများတွင်မူ စက်များဖြင့် ပြုလုပ်လျက်ရှိကြပေပြီ။ အဝတ်လျှော်စက်များကို သုံးခြင်းဖြင့် လက်နှင့်လျှော်

လျှော်မည့်အဝတ်များကို ဆလင်ဒါကြီးအတွင်းသို့ ထည့်ရ၏။

ဖွပ်သည်ထက် ပို၍သေသပ်ကောင်းမွန်သဖြင့် အချိန်ကုန်လည်း သက်သာသည်။

အဝတ်လျှော်စက်များနှင့် လျှော်ဖွတ်နည်းမှာ ဤသို့ဖြစ်သည်။ ခဝါသည်တို့သည် အဝတ်ဟောင်းများကို မဖွပ်လျှော်မီ ရှေးဦးစွာအဝတ်ချင်းမမှားစေရန် ရေလျှော်ခံမင်နှင့်ဖြစ်စေ၊ အခြားတစ်နည်းနည်းနှင့်ဖြစ်စေ၊ မှတ်သားလေ့ရှိကြသည်။ ထို့နောက်မှ ဖွပ်လျှော်မည့် အဝတ်များကိုအဝတ်လျှော်ဒလိမ့်တုံးကြီးများ တပ်ထားသည့် စည်ကြီးထဲသို့ ထည့်သည်။ ထိုဒလိမ့်တုံးကို သစ်သားသို့မဟုတ် အစွန်ခံသံမဏိဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည်။ ဒလိမ့်တုံးသည် ဆပ်ပြာမြှုပ်များ ထည့်ထားသော ထိုစည်အတွင်း၌လည်လျက်ရှိ၍၊ အဝတ်များကို ဆပ်ပြာရေထဲတွင် အကြိမ်တစ်ရာမက မွှေပေးသည်။ လက်ဖြင့် ဖွပ်လျှော်ရာမှာကဲ့သို့ အဝတ်များကို ပွတ်တိုက်ပေးခြင်း၊ ထုရိုက်ပေးခြင်းမျိုးကား မရှိပေ။ အဝတ်လျှော်စက်တွင် အဝတ်များကို ဆပ်ပြာရေထဲ၌ မွှေပေးခြင်း၊ ထို့နောက်ရေသန့်ဖြင့် ကျင်းပေးခြင်း၊ ထို့နောက်တဖန် မဲနယ်ဆိုးခြင်းစသည့် အလုပ်သုံးမျိုးကို ဆယ်ကြိမ်၊ ဆယ့်နှစ်ကြိမ်မျှ ပြုလုပ်ပေးသည်။

အထည်များကို သံဒလိမ့်တုံးများကြားသို့ထည့်၍ မီးပူတိုက်၏။

ထိုကဲ့သို့ ဖွပ်လျှော်ပြီးသောအခါ အဝတ်များကို ရေညှစ်စက်သို့ထည့်ပေးရပြန်သည်။ ရေညှစ်စက်ဟု ဆိုသော်လည်း အဝတ်များကို လိမ်၍ညှစ်ပစ်ခြင်းမဟုတ်ပေ။ ရေညှစ်စက်တွင် သတ္တုဖြင့်ပြုလုပ်ထားသောတောင်းရှိ၏။ ထိုတောင်းကို ပတ်ချာလည်စေခြင်းဖြင့် အဝတ်များမှရေကို စစ်ထွက်စေသည်။ ဤကဲ့သို့ ရေညှစ်ပြီးသောအခါ လေပူဖြင့်အဝတ်များကို ခြောက်သွေ့စေသည်။ ကော်တင်ရမည့် အထည်များဖြစ်က ကော်တင်ပြီးနောက် အသားပြန့်စေရန်အတွက် မီးပူတိုက်ရာဌာနသို့ပို့ပေးရပြန်သည်။ မီးပူတိုက်ရာတွင် နည်းနှစ်မျိုးကို အသုံးပြုကြသည်။ စားပွဲခင်း၊ မျက်နှာသုတ်ပုဝါ စသည့် ရိုးရိုးအထည်များကို ရေနွေးငွေ့ဖြင့် အပူဓာတ်ပေးထားသော သံဒလိမ့်တုံးများအကြားသို့ ထည့်၍ ဖိပေးရုံနှင့် ကိစ္စပြီးသည်။ အင်္ကျီစသည့် အဝတ်အထည်များကိုမူ ရေနွေးငွေ့ဖြင့်အပူဓာတ်ပေးထားသော ဖိစက်နှင့် ပထမဖိပေး

အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဘုံဘိုင်မြို့ခဝါသည်များကား ဤသို့လျှော်ဖွပ်ကြ၏။

ပြီးနောက် ခေါက်ရိုးခေါက်သားများ ကျနသေသပ်စေရန် လူကိုယ်တိုင် ဓာတ်မီးပူနှင့် ထပ်မံတိုက်ပေးရသည်။ အဝတ်အထည်များပေါ်၌ အစွန်းအကွက်များ ပေကျံနေခဲ့လျှင် ထိုအစွန်းအကွက်များကို မလျှော်မဖွပ်ခင် ချွတ်ပစ်ရန် လို၏။ သို့သော် အဝတ်ကို မနာစေရန် အရေးကြီးသည့် အတွက် ထိုကိစ္စတွင် ကျွမ်းကျင်နားလည်သူ များ ကိုယ်တိုင် ဂရုတစိုက် ပြုလုပ်ပေးရန် လိုပေသည်။

ပိုး၊ ဖဲ၊ ကတ္တီပါ၊ သက္ကလတ်၊ သားမွေး၊ သိုးမွေးစသည့် အဖိုးတန်အထည်များဖြစ်မူ ခြည်ထည်များကို ဖွပ်လျော် သကဲ့သို့ မဖွပ်လျော်ရပေ။ ထိုအနုထည်များကို အခြောက် လျှော်ခြင်းဖြင့် ခဝါချပေးရ၏။ အခြောက်လျှော်နည်း တွင် ပိုး၊ ဖဲ၊ သက္ကလတ်၊ သိုးမွေး စသည့် အနုထည်များကို ဗင်ဇင်းသို့မဟုတ် ဓါတ်ဆီစသည့် အရည်တစ်ခုခု တွင်ထည့်၍ စိမ်ပေးခြင်း သို့မဟုတ် ထိုအရည်တစ်ခုခု ဆွတ်ထားသော အဝတ်ဖြင့် ပွတ်သပ်ခြင်းဖြင့် အထည်တွင်ရှိသော ချေးနှင့် ဆီ စသည့် အညစ်အကြေးများကို ကျွတ်စေသည်။ သွေ့ခြောက်သွားသောအခါ အထည်ကို ဝက်မှင်ဘီးအနုစား ဖြင့် ပွတ်တိုက်ပြီးနောက် သံဒလိမ့်တုံးများဖြင့် ပြန့်အောင် ဖိပေးသည်။ ယခုအခါ ဗင်ဇင်းနှင့် ဓာတ်ဆီတို့အစား များသောအားဖြင့်ပက်ထရိုလီ ယမ်နက်ဖသားဟု ခေါ်သော အဖျော်ပစ္စည်းကို အသုံးများကြသည်။

ခဝဲပင် ။ ။ ခဝဲပင်သည် ဗူးဖရုံ စသော အပင်မျိုး၌ပါဝင်၍ နှစ်စဉ်စိုက်ပျိုးရသော အပင်မျိုးဖြစ်၏။ နွယ်ပင်ကဲ့သို့ လိမ်ယှက်၍ ပေါက်တတ်၏။ ခဝဲသီးသည် အလျား ၇ လက်မမှ ၁၅ လက်မခန့်အထိ ရှည်၏။ ခဝဲပင်၏ အဖျားပိုင်းသည် အနည်းငယ်ထွား၍ အညာဖက်သို့ သေးသွယ်သွား၏။ လတ် ဆတ်နေချိန်၌ ခဝဲသီးသည် အစိမ်းရင့်ရောင်ရှိ၏။ သခွား သီးကဲ့သို့ လုံးချောမဟုတ်ဘဲ စောင်းပါရှိ၏။ အရည်ရွှမ်း၍ ပွ၏။ အစေ့မှာ သခွားစေ့နှင့် တူ၏။ အပွင့်မှာ အဝါရောင် ရှိ၏။ ဗြိစ္ဆာ ရာသီတန်ဆောင်မုန်းလတွင် ပွင့်သောပန်း အဖြစ် ထင်ရှား၏။

ခဝဲပင်ကို အသီးအလို့ငှာစိုက်ပျိုးကြ၏။ မြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့ အပြားတွင် ပေ ၄၀၀၀ထက်နိမ့်သော အရပ်ဒေသတို့၌ စိုက် ပျိုးနိုင်၏။ ခဝဲသီးတွင် ပါရှိသောစောင်းများကို ခြစ်ထုတ်ပြီး လျှင် အခွံပါးပါးသင်ပြီးသည့်နောက် ကြော်ချက်သော်လည်း ကောင်း၊ ဟင်းချိုသော်လည်းကောင်း ချက်၍စားကြသည်။

မြေပြင်ညီညာသော ဒေသများ၌ ခဝဲပင်ကို အများအားဖြင့်

ဧပြီလအလယ်မှစ၍ ဇူလိုင်လအလယ်ထိ စိုက်ပျိုးကြ၏။ မျိုးစေ့ ၂ ပေါင် ၃ပေါင်လောက်သည် တစ်ဧကကျယ်ဝန်းသော မြေကွက်ပေါ်၌ ကြဲဖြန့်စိုက် ပျိုးရန်အတွက် လုံလောက်၏။ စိုက်ပျိုးပုံကား မြေတွင်အကွာအဝေး ၆ လက်မစီခြားသော တွင်းများကို စီတန်းကာတူးရသည်။ ထို့နောက်မျိုးစေ့များကို တွင်းထဲသို့ထည့်၍ တွင်းများကို မြေကြီးဖြင့်ဖို့ရ၏။ တွင်းတစ်တန်းနှင့် တစ်တန်း ၆ ပေကွာထား တတ်၏။ မိုး အနည်းငယ်ရွာသွန်းသော ဒေသများတွင် ခဝဲပင်ကို စင်မထိုးဘဲစိုက်ပျိုးကြ၏။ သို့သော် မိုးများစွာ ရွာသွန်းသော ဒေသများတွင် စင်ထိုး၍ စိုက်ပျိုးကြ၏။ အကြောင်းမူကား စွတ်စိုသောမြေပေါ်တွင် ကြာမြင့်စွာခဝဲသီးကျနေပါမူ ပုပ်လွယ်တတ်သောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။ ခဝဲပင်ကို မြေသြဇာကောင်းသော နေရာများတွင် စိုက်ပျိုး

ခဝဲစင်တွင် တွဲလျားသီးနေသော ခဝဲသီးများ

ကြ၏။ မြေသြဇာညံ့ဖျင်းသော ဒေသများ၌ကား ပြာနှင့် နွားချေးအဆွေးများကို မြေသြဇာအဖြစ် အသုံးပြုကြ၏။ မိုးကောင်းစွာ ရွာသွန်းလာသည့်အချိန်ထိ ရေမှန်မှန် လောင်းပေးရ၏။ အချိန်မှန် ပေါင်းသင်ပေးမှ အပင်များ သန်စွမ်း၏။ အယဉ်မျိုး၊ အရိုင်းမျိုးဟူ၍ ခဝဲသီး ၂မျိုးရှိရာ အရိုင်းမျိုးသည် ခါးသောအရသာ ရှိ၏။ အချို့က မြွေကျော်သဖြင့် ခဝဲသီး ခါးသည်ဟုယူဆကြသည်။ ယင်းယူဆချက်သည် မမှန်ချေ။

ခအောင်းပင် ။ ။ ခအောင်းပင်ကို ရုက္ခဗေဒအရ ဖစ်ကပ်ဟစ္စပီဒါဟုခေါ်သည်။ ထိုအပင်မှာအပင်ငယ်ကလေးဖြစ်သည်။ ထိုအပင်၏ အသီးကိုစားရသည်။ အသားကို စဉ်း၍ ဆေးရွက်ကြီးနှင့်ရောကာ ဆေးလိပ်လိပ် သောက်ကြသည်။ အသီး၊ အစေ့နှင့် အခေါက်များသည် အန်ဆေးများ ဖော်စပ်ရာတွင်အသုံးဝင်သည်။ အသီးကို အနာအုံရန်အတွက်လည်း အသုံးပြုနိုင်သည်။ ထိုအပင်မှ အမျှင်များလည်းရသည်။

ခါ ။ ။ ခါသည် ရစ်နှင့် မျိုးတူဖြစ်သည်။ မြန်မာများတွင် အကြီးအငယ်ရိုသေအပ်ကြောင်း သင်ခဏ်းစာပါသော ဆင်မျောက်ခါဝတ္ထုကို ငယ်စဉ်ကဖတ်ဘူးကြသူ များသဖြင့်၊ ခါကို အမည်အားဖြင့်သော်မျှ သိသူများကြသည်။ ခါအော်သံကို ကြားဘူးကြ သူများလည်း အနည်းအများ ရှိပေလိမ့်မည်။ သို့သော် ခါကို မြင်ဘူးသူ အလွန်ရှားသည်။ ခါသည် လူအမြင်ကို မခံ ကြောက်ရွံ့တတ်သည်။

ခါအမျိုးမျိုး ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ခါမျိုးကို ဖယ်ယာဗားမိဖရန်ကိုလင်ဟူ၍ အင်္ဂလိပ်ဝေါဟာရဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဖရန်ကိုလင်နပ်ပင်တေဒိနပ်ဖယ်ရေဟူ၍ လက်တင်ဝေါဟာရဖြင့်လည်းကောင်း ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ မြန်မာခါသည် အလျား ၁၃ လက်မခန့်ရှိ၏။ ၎က်တောင်မှာ အကြေးကွက်ကဲ့သို့ အကွက်များရှိ၍ မွဲခြောက်ခြောက်အရောင်ရှိသည်။ ခါမ၏ရင်

ခအောင်းပင်စည်တွင်တွယ်၍ သီးနေသောခအောင်းသီးများ

နှင့်ဝမ်းပိုင်းသည် ဖြူ၍ အနက်စင်းများရှိသည်။ ခါအော်သံမှာ တက်တက်တူခါးခါးဟူသောအသံ ဖြစ်သည်။

အထူးသဖြင့် ဆောင်းရာသီနံနက်ခင်းနှင့် ညနေမှောင်စပျိုးသည့် အချိန်တွင် ခါများအသံပေးကြသည်။ ခါအော်သည့်အခါ လည်ပင်းကိုအထက်သို့ဆန့်၍ အော်လေ့ရှိသည်။ ခါသည် တောနက်ရာတွင် မနေဘဲသွေ့ခြောက်သည့်ဒေသ၌နေသည်။ အထူးသဖြင့် လယ်ကွက်များအနီးရှိတောစပ်တွင် ကျက်စားသည်။ တနင်္သာရီတိုင်းမှလွဲ၍ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝှန်းလုံးတွင် ခါကို တွေ့ရသည်။ မိုးခေါင်ရေရှားရပ်ဝန်းတွင် အမြောက်အမြား နေကြ၍၊ ပဲ၊ မြေပဲ၊ သစ်စေ့နှင့် ပိုးမွှားများကို စားသောက်သည်။ ရာသီဥတု အဆင်သင့်ပါကပေ ၅၀၀၀ အမြင့်အထိရှိသော ဒေသများတွင် ခါများနေကြသည်။ ခါသည် အအုပ်အသင်းနှင့် မနေဘဲ တစ်ကောင်တည်းဖြစ်စေ အဖိုအမ စုံတွဲ၍ဖြစ်စေ သွားလာကျက်စား၏။

မတ်လနှင့် စက်တင်ဘာလအတွင်းတွင် ခါကလေးများ ဥမှပေါက်ကြသည်။ ခါသည် မြေပေါ်တွင်ကျင်းယက်၍ အသိုက်လုပ်လေ့ရှိ၏။ တစ်မြုံလျှင် ၃ ဥမှ ၆ ဥအထိ ရှိတတ်၍ တစ်ဥလျှင် ပျမ်းမျှအလျား ၁.၃၉ လက်မနှင့် ပြက် ၁.၁၅ လက်မ ရှိသည်။ ဥအရောင်မှာ အဝါနုမှ အဝါရင့်ရောင်ဖြစ်သည်။ ခါပေါက်စကလေးများသည် ဥမှပေါက်ပြီး မကြာမီပင် ပြေးလွှားနိုင်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခါ ဆယ်မျိုးခန့် ရှိသည်ဟု အချို့က ဆိုသော်လည်း၊ အသေအချာ ခါမျိုးခွဲခြား၍ပြထားသည်ကို မတွေ့ရပေ။ မဟာအဓိကရ ကန်တော်မော်ကွန်းတွင်မူ ခါ ၄ မျိုးရှိကြောင်း ဖော်ပြထား၏။ ထိုမော်ကွန်းတွင် လေးမျိုးခါငှက်၊ တက်တက်တူခါး၊ ပြဿဒါးနှင့်ကျောက်တံခါး၊ ခခရား၊ နောက်သုံးပါးမူ၊ စွမ်းပကားသတ္တိ၊ ယှိသည်မှန်လှ၊ ရခဲစွတည့်၊'ဟု ဆိုထားသည်။ ခါအော်သံနှင့် စပ်လျဉ်း၍ 'တက်တက်တူခါးခါး၊ မြီးညှောင့်ခေါင်းရှည်ရှားလှသည့်၊ ခါများတသဲသဲတည့်၊'ဟု ရာမရကန်တွင်ပါရှိသည်။ 'ရဂုံကြော့သည် မြိုင်ငူ၊ တက်တက်တူရွှေခါပြောက်တွေက၊ ဖော်မစုံပင်မြုံအောက်မှာ၊ ကိုင်းလျှောက်တယ်လေး'ဟု တောဖွဲ့တွင်စပ်ဆိုထားသည်။

အနောက်နိုင်ငံများတွင် ငှက်ပစ်ဝါသနာပါသူတို့သည် ခါပစ်ချိန်(ဝါ) ခါပစ်ရာသီဟု သတ်မှတ်ထားသည့် လများတွင် ခါပစ်ထွက်လေ့ရှိကြသည်။ ဗြိတိန်နိုင်ငံ၊ အင်္ဂလိပ်ဝေါဟာရအားဖြင့် ပါးထရစ်ဟုခေါ်သော ခါကို မြေပိုင်ရှင်ကြီးများ၊ နယ်ရှင်ကြီးများသည် အချိန်ကျလျှင် အပျော်အပါး ပစ်ခတ်ရန် ကျယ်ဝန်းသောခြံ တောကြီးများကို သတ်သတ်ထားလေ့ရှိကြ၏။ ဤသို့အပျော်အပါး ခါပစ်ရခြင်းကို အထက်တန်းစားများ၊ သူဌေးကြီးများသည် အမြတ်တနိုး ဂုဏ်ယူကြလေသည်။

တက်တက်တူခါးခါးဟု အသံပေးတတ်သည့်ခါ

အင်္ဂလန်ပြည်တွင် ခါ ၂ မျိုးကိုတွေ့ရသည်။ အညိုရောင်ရှိသော သာမန်ခါမျိုးနှင့် ပြင်သစ်ခါ သို့မဟုတ် ခြေထောက်နီခါမျိုးတို့ဖြစ်သည်။ အညိုရောင်ခါသည် ဗြိတိန်ကျွန်း ဇာတိဖြစ်သည်။ ရင်အုပ်တွင် သစ်ကျားသီး ရောင်ရှိသော မြင်းခွာပုံအမှတ်ရှိသည်။ ကျန်အမွေးအတောင်များကို အညိုရောင်ဖြစ်၍၊ ဦးခေါင်းမှာ သစ်ကျားသီးရောင်ထနေသည်။ မြေကြီး၌ ဝပ်နေသောအခါ ရုတ်တရကမတွေ့နိုင်ချေ။ ထိုခါမျိုးသည် ဗြိတိန်ကျွန်းတွင် လွန်ခဲ့သောရာစုနှစ်အတွင်း၌ တိုးပွားလာသည်။

ဒုတိယအမျိုးဖြစ်သော ပြင်သစ်ခါကို ဥရောပတိုက်မှ အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ၁၈ ရာစုအတွင်း၌ ယူဆောင်လာခဲ့ကြသည်။ ထိုခါမျိုး၏အရောင်မှာဖျော့၍ အလွယ်တကူ မြင်တွေ့နိုင်သည်။ ဦးခေါင်းနှင့် ရင်အုပ်တွင် အမဲမှတ်များရှိ၍၊ လည်ပင်းပတ်လည်၌ အဖြူရောင်ဝိုင်းလျက်ရှိသည်ကို ထူးခြားစွာတွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။

အာဖရိကတိုက်၊ ဥရောပတိုက်မြောက်ပိုင်း၊ အီရန်(ပါးရှား)နိုင်ငံ၊ တိဗက်ပြည်၊ အာရှတိုက်နှင့် တောင်နှင့်မြောက်အမေရိကတိုက်များတွင်လည်း ခါအမျိုးမျိုးရှိကြသည်ကို တွေ့မြင်နိုင်ပေသေးသည်။

ခါစီလူမျိုး ။ ။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းရင်းသားများဖြစ်ကြသောမွန်၊ ပလောင်၊ ဝတို့နှင့် ပြောဆိုသော ဘာသာစကားဥ်လည်းကောင်း၊ မျိုးရိုးဇာတိဥ်လည်းကောင်း အလွန်တူညီကြသည့် ပြည်ထောင်စုအပနေ လူမျိုးတစ်မျိုးမှာ ခါစီလူမျိုး ဖြစ်သည်။ ခါစီတို့သည် မွန်၊ ပလောင်တို့ကဲ့သို့ပင် မွန်ခမာအစုခွဲဝင်ဘာသာစကားကို ပြောဆိုကြ၍ လူမျိုးအားဖြင့် မွန်ဂိုအနွယ်ဝင်များဖြစ်ကြသည်။ ယင်းတို့သည် အိန္ဒိယနိုင်ငံ အာသံပြည်တွင် အနောက်ဖက် ဂါရိတောင်များနှင့် အရှေ့ဖက် ကဗီလီမြစ်တို့စပ်ကြားရှိ (ကမ္ဘာပေါ်တွင် မိုးအများဆုံးရွာသွန်းသော) ချယ်ရာပွန်ဂျီမြို့နှင့် ရှိလောင်မြို့တို့ကို ဗဟိုပြုသည့် ခါစီနှင့် ဂျိန်းတိယတောင်တန်း ခရိုင်များတွင်နေထိုင်ကြသည်။ လူဦရေမှာ ၂၀၀၀၀၀ ကျော်မျှ ရှိလေသည်။

အာသံပြည်ရှိ တိုင်းရင်းသားများမှာ တိဗက်မြန်မာအစုဝင် ဘာသာစကားများကိုပြောဆိုကြသည်။ သို့သော် ခါစီတို့မှာ တိဗက်မြန်မာအစုဝင် ဘာသာစကားကို ပြောဆိုလေ့ရှိသော လူမျိုးများအကြားဝယ် ထီးတည်းဖြစ်နေသော မွန်ခမာများပင် ဖြစ်လေသည်။ အာသံပြည်တွင် မွန်ခမာစကားကို ခါစီတို့သာ ယခုအခါ ပြောဆိုနေကြသော်လည်း တိဗက်မြန်မာအစုဝင် ဘာသာစကားကို ပြောဆိုသူတို့နှင့် အင်ဒိုအာရီယန်လူမျိုးတို့ မရောက်မီအခါက မွန်ခမာစကားကို ပြောဆိုသူများသည် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် တောင်ဖက်ချိုတာနဂ္ဂပူကုန်းမြင့်အထိ မြောက်မြားစွာပျံ့နှံ့နေထိုင်ခဲ့သည်ဟု ယူဆနိုင်သည်။ မွန်ခမာစကားကို ပြောသော မွန်ဒလူမျိုးများကို ယခုတိုင်အောင် ချိုတာနဂ္ဂပူ ကုန်းမြင့်၌ တွေ့ရသေး၏။

ခါစီတို့မှာ အလွန်ရှေးကျသောအယူဝါဒနှင့် ယဉ်ကျေးမှုများကိုယနေ့တိုင် လက်ခံကျင့်သုံး နေကြသည်။ သေဆုံးသူများကို အမှတ်တရဖြစ်စေရန်သော်လည်းကောင်း၊ တိုက်ပွဲများ၊ အမဲလိုက်ခြင်းများ၊ အရေးကြီးသောရွာအတွင်း အဖြစ်အပျက်များကို အမှတ်တရဖြစ်စေရန်လည်းကောင်း၊ ကျောက်တုံး၊ ကျောက်တိုင်ကြီးများကို စိုက်ထူထားကြ၏။ အခြားယဉ်ကျေးမှုအသစ် မည်သို့ပင်ရောက်လာစေကာမူ ခါစီတို့သည် မိမိတို့၏ မူရင်းယဉ်ကျေးမှုကို မစွန့်လွှတ်ဘဲ နေလာခဲ့သူများ ဖြစ်ကြသည်။

ဂျိန်းတိယတောင် တွင်နေကြသော ခါစီတို့ကို စင်တင်ဟုခေါ်သည်။ ယင်းတို့မှာ ဂျိန်းတိယမဟာရာဇာတို့၏ လက်အောက်ခံ ဖြစ်ခဲ့ကြသည်။ ခါစီတို့မှာ မည်သည့်အချိန်ကမှ အုပ်ချုပ်ရေး ဖွဲ့စည်းမှုတစ်ခုတည်းအတွင်းတွင် နေထိုင်ခဲ့ကြသည်မရှိ။ သူတို့၏သဘာဝသည် အစုငယ်ကလေးများအနေဖြင့် တကွဲတပြားစီ လွတ်လပ်စွာ နေထိုင်ကြ၏။ တစ်ခါတစ်ရံ စွန့်စားလိုသောခေါင်းဆောင်များ ပေါ်ပေါက်၍ နီးစပ်ရာ အစုငယ်များကို ပူးပေါင်းကာ အနည်းငယ်ကျယ်ပြန့်သော အုပ်ချုပ်မှုမျိုးကို ပေးနိုင်ခဲ့သော်လည်း ထိုအုပ်ချုပ်မှုမှာ မကြာမတင်ပင်ပျက်ပြားကာ အစုငယ်များအဖြစ် ထပ်မံ၍ ကွဲပြားပြန်လေသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ခါစီတို့သည် မိမိတို့အစုနှင့် မိမိတို့ လွတ်လပ်စွာ နေထိုင်ခဲ့ကြသူများ ဖြစ်၏။

အလွန်ရှေးကျသောအချိန်က အမျိုးသမီးတစ်ဦးတည်းက ခင်ပွန်းသည်အများကိုယူသော အိမ်ထောင် စံနစ်မျိုး ရှိခဲ့ဘူးဟန်တူသည်။ ခါစီတို့၏လူနေထိုင်မှုဖွဲ့စည်းပုံမှာ ထူးခြား၏။ အမျိုးသမီးတို့သည် အမျိုးသားတို့ထက် သြဇာနှင့် အခွင့်အရေးများ ပိုမိုရှိသည်။ အခြားလူမျိုးတို့တွင် ဘခင်ဦးစီးသည့် အိမ်ထောင်စုစံနစ်များ ရှိသော်လည်း ခါစီတို့အတွက်မူ မိခင်ဦးစီးသည့် အိမ်ထောင်စုစံနစ်သာရှိ၏။ ထိုစံနစ်မှာလည်း သာမန်မဟုတ်ဘဲ စည်းကမ်းဥပဒေများဖြင့် ဆီလျော်ကျနစွာ ပေါ်ပေါက်တိုးတက်လာသည့်စံနစ်ဖြစ်သည်။ မိခင်သည်အိမ်ထောင်၏ ဦးစီးသာမက အိမ်ထောင်ကို ပိုင်ဆိုင်သူလည်းဖြစ်သည်။ အိမ်ထောင်စုကို မိခင်ကစုစည်းထား၏။ အချို့ဒေသများတွင် မိခင်သာလျှင် အိမ်ထောင်ပစ္စည်းများကိုပိုင်၏။ သူကသာလျှင် အမွေခွဲဝေပေးနိုင်သည်။ မွေးဖွားသည့်ကလေးတို့မှာ မိခင်၏ လူမျိုးစုဝင်များဖြစ်သည်။ ဖခင်နှင့် မသက်ဆိုင်ပေ။ ဖခင်လုပ်သူ ရှာဖွေရရှိသည့်ပစ္စည်းတို့သည် သူ့မိခင်၏ လူမျိုးစုအတွက်ဖြစ်သည်။ သေဆုံးလျှင်ပင်သူ၏ အရိုးများကို မိခင်၏ဆွေမျိုးများအတွက် စိုက်ထူထားသော ကျောက်တိုင်အဝိုင်းများသို့ပို့ရသည်။ အချို့ဒေသ၌သော်ကား လင်သည် မယားနှင့်အတူမနေ၊ အတူမစား၊ မိုးချုပ်ခါမှ ဇနီးရှိရာသို့လာလေ့ရှိသည်။ ခါစီတို့သည် ရှေးဖိုးဖွားစဉ်ဆက်ကို ကိုးကွယ်ယုံကြည်သူများ ဖြစ်သည်။ ကွယ်လွန်သော ရှေးဆွေစဉ်မျိုးဆက်ကို အမှတ်တရဖြစ်စေရန် တောင်ကုန်းတောင်ထိပ်တို့၌ စိုက်ထူသော ကျောက်တိုင်ဝိုင်းများ ကိုပင်လျှင် ထိုလူစု၏ ကိုယ်စားဖြစ်သော မိန်းမအကြီးအကဲ၏ အမည်နှင့် ပညတ်ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ မိခင်ဦးစီးသောစံနစ်မှ ပေါက်ဖွားလာသည့် အကြီးအကဲတစ်ဦး သေဆုံးသောအခါ သူ၏နေရာကို သူ၏သားက မဆက်ခံရချေ။ သူ၏နှမ သို့မဟုတ် အမ၏သားကသာဆက်ခံရသည်။ အယူဝါဒ ရေးဆိုင်ရာ၌လည်း မိန်းမတို့ပင်ခေါင်းဆောင်ကြ၏။ ယောကျ်ားတို့မှာ နောက်လိုက်မျှသာ ဖြစ်သည်။ အိမ်စောင့်နတ်များနှင့် နာမူသေမှုကိုအစိုးရသည်ဟု ယူဆထားသော နတ်များမှာလည်း နတ်သမီးများသာဖြစ်သည်။ အချို့နေရာများတွင် မိန်းမတို့မှာ နယ်၏ဦးစီးခေါင်းဆောင်ဖြစ်သည်သာမက အယူဝါဒဦးစီး ခေါင်းဆောင်လည်း ဖြစ်သည်။

ခါစီဘာသာစကားသည် ပြည့်စုံကုံလုံသော သဒ္ဒါရှိသည့် ဘာသာစကားဖြစ်၏။ ၁၈၄၂ ခုနှစ်တွင် ချယ်ရာပွန်ဂျီမြို့၌

ဗြိတိန်နိုင်ငံဧလနယ်မှ ကယ်လဗင်မက်သဒစ် သာသနာပြုအဖွဲ့ အခြေစိုက်၍ ခါစီဘာသာ စကားကို လေ့လာပြီးလျှင် ရောမအက္ခရာတို့ဖြင့် ခါစီစာကိုတီထွင်ပေးခဲ့၏။ ထို့နောက်သော် ခါစီသူငယ်တန်း ဖတ်စာများ၊ ခါစီ သဒ္ဒါစာအုပ်များ၊ အဘိဓာန်များ ပေါ်ပေါက်လာ၍ ၁၉ ရာစုနှစ်ကုန်လုနီးသော် ခါစီဂျာနယ် ၂ စောင်ပင် ပေါ်ထွက်လာခဲ့လေသည်။ ယခုအခါ၌ အယူဝါဒရေးသာမက လောကီရေးဆိုင်ရာ ခါစီစာပေအများအပြား ပေါ်ထွက်နေပြီ ဖြစ်၏။

ခါစီတို့သည် အထက်၌ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မိဖကို လည်းကောင်း၊ တောတောင်ရေမြေတို့ကိုကိုယ်စားပြုသော နတ်တို့ကိုလည်းကောင်း ကိုးကွယ်ကြသည်။ ထူးခြားသော အလေ့အထတစ်ခုမှာ အရေးကြီးကိစ္စတစ်ခု ဆောင်ရွက်ရန် ပေါ်ပေါက်လျှင် ရှေ့ရေးကိုသိစေရန် ကြက်ဥကိုခွဲ၍ ရှုးဖြစ်ဟောသည့်ဓလေ့ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ၌ ခရစ်ယန်အယူဝါဒကို သက်ဝင်ယုံကြည်သူများ ရှိနေပေပြီ။

ခါစီတို့သည် ကျန်းမာ တောင့်တင်းသန်စွမ်းသူများဖြစ်၏။ လူများစုမှာ လယ်ယာဖြင့် အသက်မွေးကြသည်။ စပါး၊ အာလူး၊ လိမ္မော်၊ ကွမ်းသီးနှင့်ကွမ်းပင်များကို စိုက်ပျိုးကြသည်။ အချို့မှာ ကူလီအလုပ်ဖြင့် အသက်မွေးကြ၏။ တောင်ကုန်း ထူထပ်၍ လမ်းပန်းမသာယာသောကြောင့် ပစ္စည်းများကို လူဖြင့်သာ သယ်ယူကြသည်။ အချို့မှာ လမ်းကူလီလုပ်ငန်းများကို လုပ်ကြသည်။ မိမိတို့ဆင်မြန်းရန် အဝတ်အထည်ရက်လုပ်ခြင်း၊ ပျားမွေးခြင်း၊ တိရစ္ဆာန်မွေးမြူခြင်းများကိုလည်း ပြုလုပ်ကြ၏။

ပထမအင်္ဂလန်မြန်မာနယ်ချဲ့စစ်မဖြစ်မီက ခါစီတို့မှာ ဗြိတိသျှတို့၏ ဩဇာခံမဟုတ်ဘဲ လွတ်လပ်စွာနေထိုင်ခဲ့ကြသည်။ ထိုစစ်ပြီးသည့်နောက် ၁၈၂၆ ခုနှစ်ကစ၍ ဗြိတိသျှအရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီက ခါစီတို့၏နယ်တွင် ဝင်ရောက်ခြယ်လှယ်ခဲ့ကြ၏။ ၁၈၂၇ ခုနှစ်တွင်စီလဟက်မှ ခါစီနယ်ကို ဖြတ်၍ ဂေါဟတ်သို့ လမ်းဖောက်ရန် မစ္စတာဒေးဗစ်စကော့ဆိုသူ စတင်ဆောင်ရွက်ရာမှ အစပြု၍ ခါစီတို့သည် ဗြိတိသျှ တို့ကို လက်နက်ကိုင်ကာ တော်လှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြရာ ၁၈၃၃ ခုနှစ်မှ အရှုံးနှင့်ပြီးဆုံးခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ဗြိတိသျှတို့၏ ဩဇာအာဏာတည်မြဲခဲ့ပြီးလျှင် နိုင်ငံရေးကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးကိုထားပြီးအုပ်ချုပ်ခဲ့လေသည်။ နိုင်ငံရေးကိုယ်စားလှယ်အဖြစ် ရှေးဦးစွာဆောင်ရွက်ရသူမှာ ဗိုလ်ကြီးလစ္စတာဖြစ်၏။

ခါစီနယ်တွင် နယ်ငယ်ကလေးပေါင်း ၂၅ နယ်ရှိသည်။ ၁၅ နယ်မှာ စီယင်ခေါ်သောခါစီအကြီးအကဲတို့ကအုပ်ချုပ် ၏။ စီယင်တို့မှာ မိသားတစ်စုတည်းကပင်ဖြစ်သော်လည်း အများသဘောတူ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်း ခံရသူများဖြစ်၏။ နယ်တစ်နယ်မှာ နယ်ကလေးများကို စုပေါင်းထား၍ ရွေးချယ်တင်မြှောက်သော အရာရှိများက အုပ်ချုပ်ရသော နယ်ဖြစ်သည်။ ကျန်နယ် ၉ နယ်မှာလည်း အများသဘောတူရွေးကောက်တင်မြှောက်သော အကြီးအကဲတို့က အုပ်ချုပ်သောနယ်များဖြစ်၏။ ရွေးကောက်တင်မြှောက်သည် ဆိုစေကာမူ ဗြိတိသျှအစိုးရ၏ သဘောတူညီချက်ရမှသာ အတည်ဖြစ်သည်။ ယခုအခါ ခါစီတို့မှာ လွတ်လပ်သော အိန္ဒိယသမ္မတနိုင်ငံ၏ အာသံပြည်နယ်တွင် ငြိမ်းချမ်းသာယာစွာ နေထိုင်လျက်ရှိကြပေသည်။

ဦးဘရှင်

ကန္တာရခရီးဖြင့် ခါတွမ်းမြို့သို့ဝင်ရောက်လာကြသောခရီးသည်များ

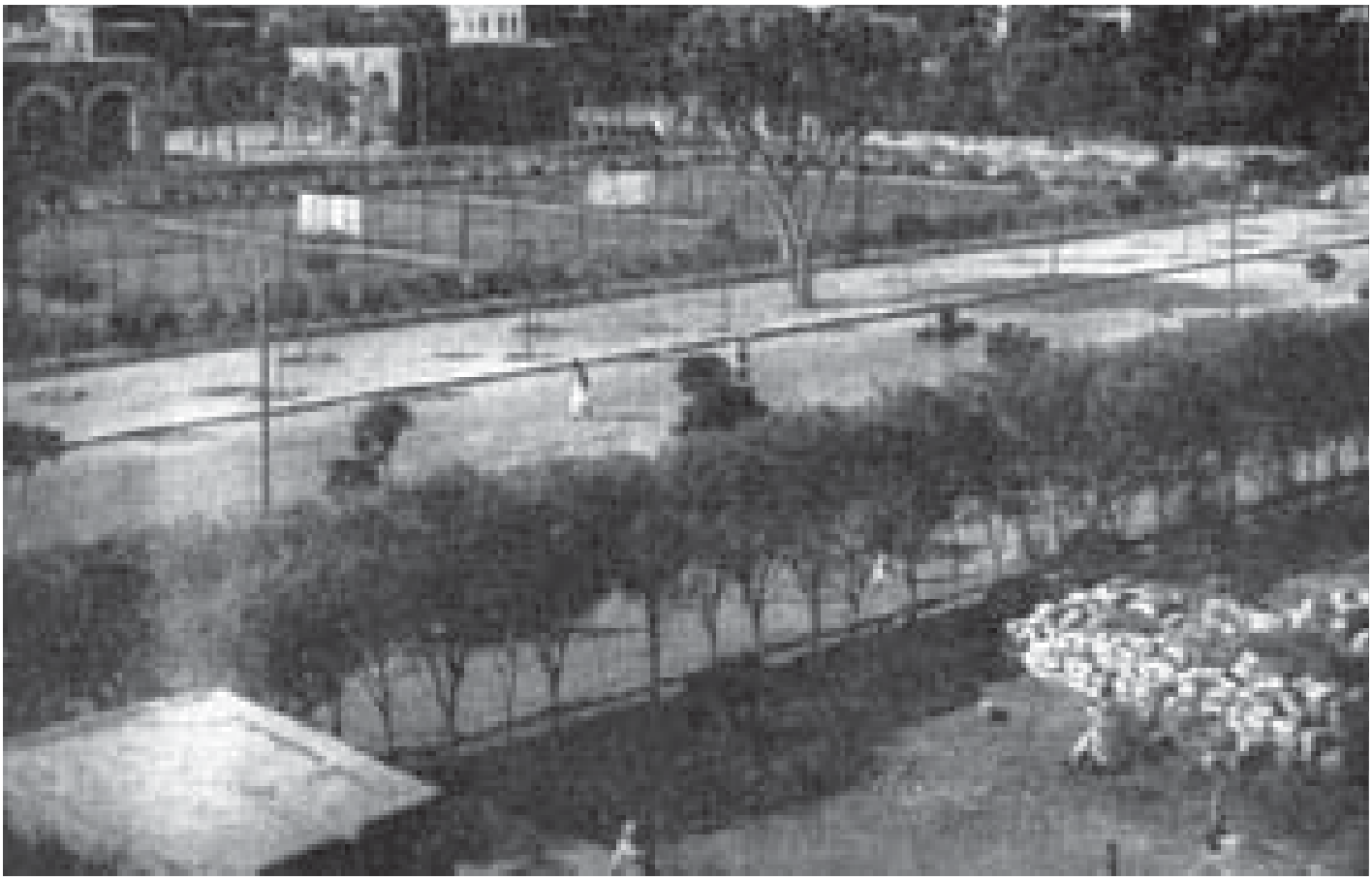

ဆူဒန်ပြည်မြို့တော် ခါတွမ်းမြို့၏ရှုခင်းသာတစ်ရပ်ကို ဤသို့တွေ့ရ၏။

ခါတွမ်းမြို့ ။ ။ခါတွမ်းမြို့သည် ဆူဒန်ပြည်၏ မြို့တော်ဖြစ်၍ ပို့ကိုနိုင်းမြစ် (နိုင်းမြစ်ဖြူ) နှင့် ဗလူးနိုင်းမြစ် (နိုင်းမြစ်ပြာ) တို့ ဆုံရာတွင်တည်ရှိသည် ထိုမြို့နှင့် ဆက်လျက်ရှိသော အွမ်းဒါမန်ခေါ် နေရာမှာ အစွလမ်အယူဝါဒီများဖြစ်သော ဒါးဗစ်ရသေ့များ၏ မြို့တော်ဟောင်းနေရာ ဖြစ်သည်။

ခါတွမ်းမြို့မှာ ထိုစဉ်အခါက ဗြိတိသျှစစ်သေနာပတိ လော့ကစ်ချနာ ပေးခဲ့သည့်ပုံစံအရ ၁၈၉၈ခုနှစ်တွင် တည်ဆောက်ခဲ့သော မြို့ဖြစ်၍၊ အလွန်လှပ တင့်တယ်သော ကျောက်ဖြူအဆောက်အအုံများ၊ အုတ်အဆောက်အအုံများ၊ ဥယျာဉ်ပန်းခြံများဖြင့် သာယာလှသော မြို့တစ်မြို့ဖြစ်လေသည်။

၁၈၈၅ခုနှစ်တွင် မွတ်စလင်အယူသည်းဆေါင်းဆောင် မာဒီတော်လှန်ထကြွစဉ်က၊ ဆူဒန်နယ်မှဗြိတိသျှအမျိုးသားများနှင့် အီဂျစ်တိုင်းရင်းသားများ ပြောင်းရွှေ့ရေးကို စီစဉ်ပေးရန် ဗြိတိသျှစစ်ဗိုလ်ချုပ်မှူး ဂေါ်ဒွန်ကို ခါတွမ်းမြို့သို့ စေလွှတ်ခဲ့၏။ သို့ရာတွင် ဂေါ်ဒွန်ဆိုက်ရောက်ချိန်တွင် မာဒီဆေါင်းဆောင်သော သူပုန်များသည် အွမ်းဒါမန် မြို့ဟောင်းနေရာ၌ အခိုင်အမာတပ်စွဲပြီး၍ ခါတွမ်းမြို့မှာ အဝိုင်းခံရပြီးလျှင် ဗိုလ်ချုပ်မှူးဂေါ်ဒွန်သည်လည်း ၁၈၈၅ ခုနှစ် ဇန္နဝါရီလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် အသတ်ခံရလေသည်။ မြို့တွင်းရှိ အဆောက်အအုံများကိုလည်း သောင်းကျန်းသူများက ဖျက်စီးပစ်လေသည်။

မာဒီသူပုန်များသည် အွမ်းဒါမန်ကို မြို့တော်ပြု၍ အုပ်စိုးခဲ့ရာ ၁၈၉၈ ခုနှစ်တွင်မှ ဗြိတိသျှစစ်သေနာပတိ လော့ကစ်ချနာ ခေါင်းဆောင်သော အင်္ဂလိုအီဂျစ်ရှင်းစစ်တပ် များက ပြန်လည်သိမ်းပိုက် နိုင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ခါတွမ်းမြို့မှာ အစိုးရဌာနချုပ်တည်ရာမြို့ ဖြစ်လာပြန်သည်။

ခါတွမ်းမြို့သည် အချက်အချာ နေရာကောင်းတွင် တည်ရှိသဖြင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးအတွက် အရေးပါ အရာရောက်သည်။ တောင်ဖက်ရှိမြို့များနှင့်လည်းကောင်း မြောက်ဖက်ရှိမြို့များနှင့်လည်းကောင်း မီးရထားလမ်းဖြင့် ဆက်သွယ်ထားသည်။ ဗြိတိန်နှင့် တောင်အာဖရိက၊ အရှေ့အာဖရိက လေကြောင်းလမ်းတွင်တည်ရှိသော လေဆိပ်တစ်ခုလည်းဖြစ်ပေသည်။

ခါတွမ်းမြို့၏ လူဦးရေမှာ ၁၉၄၈ ခုနှစ် သန်ကောင်စာရင်းအရ ၇၁၄၀၀၀ ခန့် ဖြစ်သည်။

ခါးပတ် ။ ။ခါးဝတ်မြဲရန် ခါးတွင်ပတ်သောတန်ဆာကို ခါးပါတ်ဟုခေါ်သည်။ ခါးပတ်ကို နှစ်ပေါင်းများစွာက စတင်၍ အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ မြက်ခါးပတ်၊ အဝတ်ခါးပတ်၊ ငွေခါးပတ်၊ ရွှေခါးပတ်၊ ပိုးခါးပတ်၊ သားရေခါးပတ် စသဖြင့် ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ပြုလုပ်သောခါးပါတ်များစွာ ရှိလေသည်။ ခါးပတ်များတွင် သားရေခါးပတ်ကို ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာကစ၍ ယခုတိုင်သုံးစွဲကြသည်။ ယခုခေတ် ပလပ်စတစ်

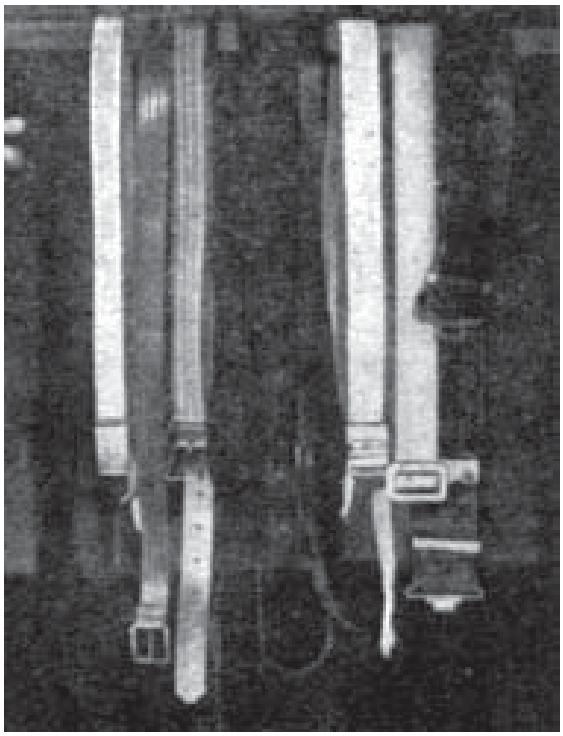

ခါးဝတ်တန်ဆာမြိစေရန် အသုံးပြုသော ခါးပတ်အမျိုးမျိုး

ပေါ်ပေါက်လာသောအခါ ပလပ်စတစ်ခါးပတ်များ ခေတ်စားလာ၏။ သို့ရာတွင် သားရေခါးပတ်လောက်ကား လူကြိုက်မများချေ။

သားရေတို့သည် ဈေးကြီးသောကြောင့် စစ်သားများအတွက် ခြည်ဖြင့်ရက်လုပ်သော ခါးပတ်များကိုသုံးကြရသည်။ စစ်သားခါးပတ်တွင် ယမ်းအိတ်နှင့် အခြားချိတ်စရာများကို ချိတ်တွယ်၍ ထားနိုင်သည်။

အင်္ကလန်ပြည်၌ ဆာဘွဲ့ရ နိုက်အဖြစ် သူကောင်းပြုခံရသူများသည်မိမိတို့ ဂုဏ်ထူးနှင့်အညီ ကိုင်ဆောင်ရသော ခါးချိတ်ခါးပတ်များကို အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ခါးပတ်ကို အသုံးပြုခဲ့သည်မှာ ခါးဝတ်တန်ဆာမြိရန်သာမဟုတ်။ ဘင်ခရာအဖွဲ့တွင် ဘင်ချိတ်ရန်လည်း အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ အလံကိုင်များသည်လည်း လေးလံသော အလံကို သယ်ဆောင်နိုင်ရန် ခါးပတ်တွင် အလံစိုက်စရာ သားရေကွင်း တပ်ထားတတ်သည်။ ရဲနှင့် စစ်ဖက်ဆိုင်ရာအရာရှိများ ဝတ်ဆင်သည့် ဆမ်ဗရောင်းခါးပတ်ကို ဥရောပတိုက်၌ ဖြစ်ပွားသော နှစ်သုံးဆယ်စစ် (ခရစ် ၁၈၁၈–၄၈)အတွင်းက စတင်အသုံးပြုခဲ့ဟန်တူသည်ဟု အဆိုရှိသည်။

ရှေးကျသောယဟူဒီလူမျိုးများသည် ခါးပတ်ပတ်ခြင်း မှာသန့်ရှင်းသော ကိုယ်အင်္ဂါအထက်ပိုင်းကို အောက်ပိုင်းနှင့် ခွဲခြားခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြလေသည်။ အလယ်ခေတ် (ခရစ်နှစ် ၅၀၀–၁၄၀၀)က အနောက်နိုင်ငံများ၌ စာပေလိုက်စားသူများသည် မင်ထည့်သည့်ချိုကိုလည်းကောင်း၊ ကုန်သည်များသည် ပိုက်ဆံအိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ အမျိုးသမီးများသည် သော့တွဲကိုလည်းကောင်း ခါးပတ်တွင် ချိတ်ဆွဲထားလေ့ ရှိကြသည်။

ခါးရကပ်။ ။ရုရှတောင်ပိုင်းရှိ ခါးရကပ်မြို့သည် ခရီးလမ်းအပေါင်းဆုံတွေ့ရာ မြို့ကြီးတစ်မြို့ဖြစ်သည်။ ၁၇ ရာစုခေတ်၌ ခံတပ်မြို့ဖြစ်ခဲ့သော ခါးရကပ်သည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီးဆုံးသည်အထိ စစ်ဒဏ်ကို အကြိမ်ကြိမ် ခံခဲ့ရသည်။ သို့ရာတွင် ပျက်စီးပြီးသည့်အခါတိုင်း မြို့သစ်ကို ပြန်လည်ထူထောင်နိုင်ခဲ့သဖြင့် ယခုအခါတွင် ခါးရကပ်သည် ဆိုဗီယက်ဆိုရှယ်လစ်ပြည်ထောင်စုသမ္မတနိုင်ငံတော်၏ စတုတ္ထအကြီးဆုံး မြို့ကြီး ဖြစ်လာလေသည်။

ခါးရကပ်မြို့သည် နီးပါးနှင့်ဒွန်မြစ်ကြီး ၂သွယ်၏အကြား အလယ်ဗဟို၌ ၁၂၅ မိုင်ခန့်စီ ကွာဝေး တည်ရှိသည်။ ထို့ပြင်

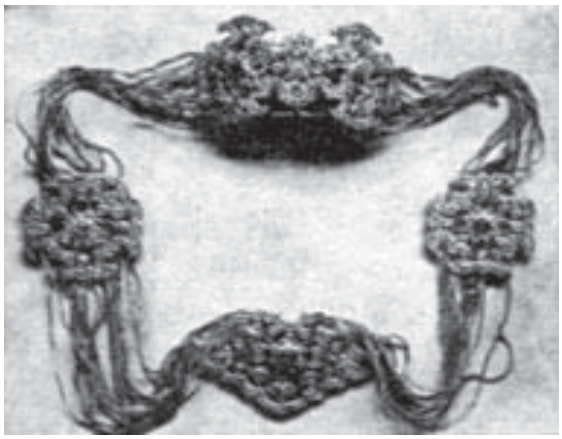

မြန်မာမင်းများ၏ ရတနာဖြင့်စီခြယ်သော ခါးစည်းတော်

ရုရှနိုင်ငံအတွင်း အကြွယ်ဝဆုံးသောနယ်တစ်နယ်၏ မြို့တော်ကြီးလည်းဖြစ်သည်။ ဆိုဗီယက်ဆိုရှယ်လစ်ပြည်ထောင်စုသမ္မတနိုင်ငံတော်၏ မြို့တော်မော်စကိုနှင့် မိုင် ၄၀၀ ခန့်ဝေးသည်။ ယူကရိန်းနယ်မှထွက်သော ကောက်ပဲသီးနှံများ၊ ကရိုင်းမီးယားမှထွက်သော သစ်သီးဝလံများနှင့် ကော့ကေးဆပ်မှတူးဖော်ရရှိသော သစ်သီးဝလံများနှင့် ကော့ကေးဆပ်မှတူးဖော်ရရှိသောရေနံများကို စုပေါင်းသိမ်းဆည်းရာမြို့ကြီးလည်းဖြစ်သည်။ ၁၉ ရာစုခေတ်နောက်ပိုင်း၌ ဒိုးနက်ကျောက်မီးသွေးတွင်းကြီးများနှင့် ခရီဗွိုင်ရော့ သံတူးဖော်သောလုပ်ငန်းကြီးများ ထွန်းကားလာသည်။ ထို့ကြောင့် ခါးရကပ်မြို့ကြီး၌ သံမဏိလုပ်ငန်းနှင့် စက်မှုလုပ်ငန်းကြီးများထွန်းကားခြင်းပင်ဖြစ်၏။ လမ်းပန်းဆက်သွယ်မှုအတွက် ခါးရကပ်မြို့ကို မီးရထားလမ်းခြောက်သွယ် ဖြတ်

သန်းသွားသည်။ မော်စကိုမြို့တော်သို့လည်းကောင်း၊ ကီးယက်မြို့သို့လည်းကောင်း၊ အိုဒက်ဆာမြို့သို့လည်းကောင်း၊ လေကြောင်းခရီးလမ်းများလည်း ရှိသည်။ ၁၉၃၂ခုနှစ်၌ မြို့၏အနောက်ဖက်မိုင် ၁၅၀ အကွာရှိ ဧပပရောဇီတွင် နီးပါးရေကာတာကြီးကို တည်ဆောက်လိုက်ရာ ရေရှိန်မှ ရသောလျှပ်စစ်ဓာတ်အားကိုရသဖြင့် ခါးရကပ်မြို့၌ လျှပ်စစ်ဓာတ်မီးဆိုင်ရာ တန်ဆာပလာနှင့် ကိရိယာများ ထုတ်လုပ်သော လုပ်ငန်းကြီးများဖြစ်ထွန်းခဲ့လေသည်။ ခါးရကပ်မြို့၌ လူဦးရေ ၈၀၀၀၀၀ ကျော် ရှိသည်ဟုဆိုသည်။

စက်မှုလက်မှု တိုးတက်လျက်ရှိသောကြောင့် ခါးရကပ်မြို့ကြီးကိုအမေရိကန်ပြည်ထောင်စုရှိ သံနှင့် သံမဏိလုပ်ငန်းထွန်းကားသော ပစ္စဗက်မြို့ကြီးနှင့် ခိုင်းနှိုင်းကာ ရှုရှိုင်ငံ၏ ပစ္စဗက်မြို့ကြီးဟုပင် ခေါ်ဆိုကြသည်။ ခါးရကပ်၌ လောကဓာတ်ပညာဆိုင်ရာ လက်တွေ့စမ်းသပ်ခန်းများ၊ သက်မွေးဝမ်းကျောင်းမှုဆိုင်ရာ ပညာသင်ကျောင်းများနှင့် စာကြည့်တိုက်ပေါင်း ၅၀ ကျော် ရှိသည်။ ၁၈၀၅ ခုနှစ်၌ တည်ဆောက်ခဲ့သော ခါးရကပ်တက္ကသိုလ်သည်လည်း တိုးချဲ့လျက်ရှိ၏။ ၁၉၅၂ ခုနှစ်၌ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသစ်တစ်ခုကို ထပ် မံတည်ဆောက်သည်။

မြို့တည်ရာဇဝင်ကား မော်စကိုကို တိုက်ခိုက်မည့်ပိုးလူမျိုးနှင့်တားတားလူမျိုးများ၏ ဘေးရန်မှ ကာကွယ်ရန် အလို့ငှာ ခါးရကပ်ကို ၁၆၅၄ခုနှစ်တွင် ကင်းတပ်မြို့ ကလေးအဖြစ်စတင်တည်ဆောက်ခဲ့သည်။ ထိုမှတစ်စတစ်စတိုးတက်ကြီးပွားလာရာ ခါးရကပ်သည် ၁၉၃၄ ခုနှစ်အထိယူကရိန်းနယ်၏ မြို့တော်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ၁၈၁၇ ခုမှ ၁၉၂၀အတွင်းဖြစ်ပွားသော ရုရှပြည်တွင်းစစ်များ၏ဒဏ်ကို ခါးရကပ်သည် ပြင်းထန်စွာ ခံခဲ့ရသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း၌လည်း ဂျာမန်များသိမ်းပိုက်ခြင်းခံရသေးသည်။ ထိုသို့ ဂျာမန် ဖက်ဆစ်တို့ သိမ်းပိုက်ထားသည့် ကာလအတွင်း၌ မြို့သူမြို့သား ၁၀၀၀၀၀ ခန့်ပျက်စီးသေဆုံးခဲ့ရသည်။ ထို့ပြင်၁၉၄၁ ခုနှစ်၌ ဂျာမန်ဖက်ဆစ်များ၏ ပြင်းထန်သောဗုံးဒဏ်ကြောင့် လည်းကောင်း၊ ၁၉၄၃ ခုနှစ် ဂျာမန်များလက်မှ ပြန်လည်သိမ်းပိုက်ရန် ကြိုးစားသည့်တိုက်ပွဲကြောင့် လည်းကောင်း ခါးရကပ်မြို့ကြီးသည် ထက်ဝက်မျှပျက်စီးခဲ့လေသည်။

ခုနစ်စဉ်ကြယ် ။ ။ 'ခုနစ်စဉ်ကြယ်ပြောင်၊ အမြီးထောင်၊ သန်ကောင်ချိန်သို့ ရောက်'၊ ဟု ရှေးလူကြီးများသည် ခုနစ်စဉ်ကြယ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ဆိုစမှတ် ပြုခဲ့ကြသည်။ ခုနစ်စဉ်ကြယ်ကို ညအချိန်တွင် မြောက်ဖက်ကောင်းကင်၌ ထင်ရှားစွာ မြင်နိုင်ပေးသည်။ ခုနစ်စဉ်ကြယ်မှာ အနောက်တိုင်းနက္ခတ်ဗေဒဆရာများအလိုအားဖြင့် အာစာမေဂျာခေါ် နက္ခတ်ထဲတွင်ပါဝင်သော ကြယ်စုပင်ဖြစ်ပေသည်။ ထိုကြယ်

ယူကရိန်းပြည်နယ်မြို့တော် ခါးရကပ်မြို့၏ စည်ကားရာရပ်ကွက်တစ်ခု

စုတွင်ကြယ်အလုံးပေါင်း ၇ လုံးပါဝင်သောကြောင့် ခုနစ်စဉ်ကြယ်ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

အာစမေဂျာနက္ခတ်အနီးတွင် အာစာမိုင်းနားခေါ် နက္ခတ်တစ်ခုရှိသေးသည်။ အာစာမေဂျာနှင့် အာစာမိုင်းနားဆို သည်မှာ လက်တင်ဘာသာစကားများဖြစ်ကြ၍ ဝက်ဝံကြီးဝက်ဝံငယ်ဟူ၍အသီးသီးအဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ထိုနက္ခတ်

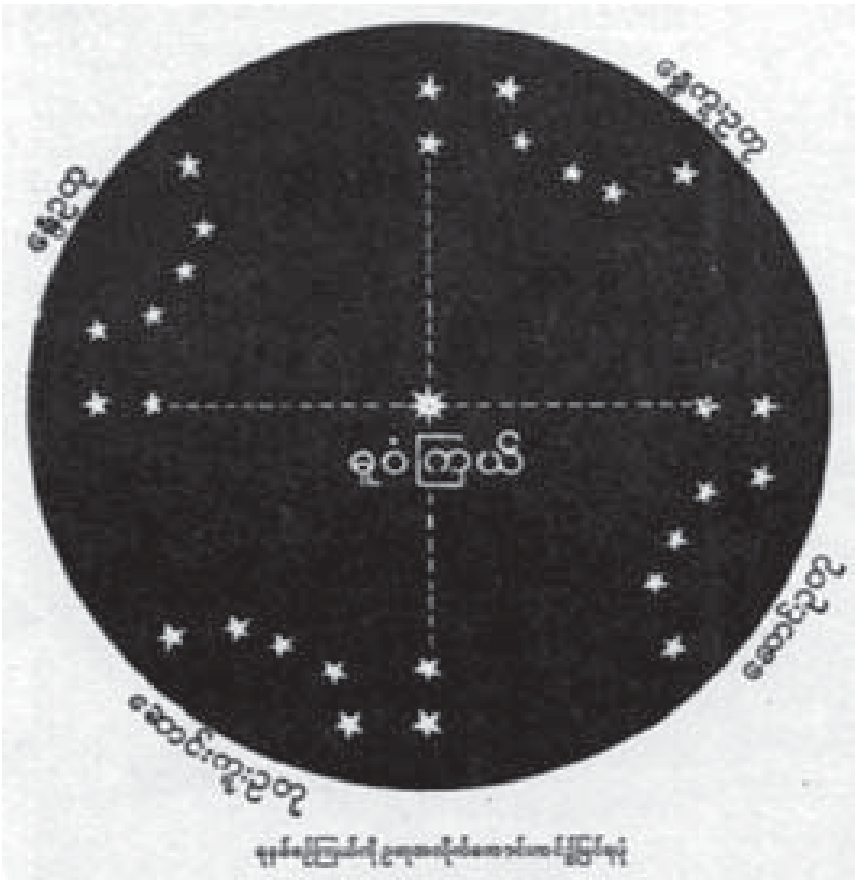

ခုနစ်စဉ်ကြယ်ကို ဥတုအလိုက်ကောင်းကင်၌မြင်ရပုံ

များထဲတွင် ပါရှိသော ကြယ်လုံးများကို တစ်လုံးနှင့် တစ်လုံးဆက်စပ်ကြည့်တတ်လျှင် ဝက်ဝံရုပ်နှင့်အနည်းငယ်တူသောပုံသဏ္ဌာန်ကို မြင်ရသည်ဟုဆိုသည်။ ထိုနက္ခတ်များသည် အဘယ်ကြောင့် ဝက်ဝံများနှင့် တူရကြောင်း စပ်လျဉ်း၍ ရှေးဟောင်းဒန္တာရီများရှိလေသည်။

အာစာမိုင်းနားနက္ခတ်ထဲတွင် ပါသောကြယ်များကို ပုံဖော်လျှင် အမြီးထောင်နေသော ဝက်ဝံတစ်ကောင်၏ ပုံသဏ္ဌာန် ထင်ပေါ်သည်။ သို့ရာတွင် အာစာမေဂျာနက္ခတ်တွင်ပါဝင်သောခုနစ်စဉ်ကြယ်မှာမူ ဝက်ဝံတစ်ကောင်၏အမြီးနှင့် ကိုယ်အစိတ်အပိုင်းအချို့ကိုသာ ပေါ်လွင်စေသည်။

ခုနစ်စဉ်ကြယ်၏တည်နေပုံမှာ ထယ်ပုံနှင့်တူသည်။ ထယ်လက်ကိုင်ရိုးနှင့်တူသောအပိုင်း၌ ကြယ် ၃လုံးရှိသည်။ ကျန်လေးလုံးမှာ ကြယ် ၃ လုံးထိပ်၌ ကန့်လန့်ဖြတ် လုံးစီတွဲလျက် ၂ တန်းရှိသည်။ အစွန်ဆုံးကြယ် ၂ လုံးတွဲအတန်းမှ ရှေ့သို့ မျဉ်းဖြောင့်တစ်ခုကို ဆွဲလိုက်လျှင်ထိုမျဉ်း၏ အဆုံး၌ တစ်လုံးတည်းတောက်ပနေသော ကြယ်ကြီးကိုမြင်ရလိမ့်မည်။ ထိုကြယ်ကြီးမှာ ခူဝံကြယ်ပင်ဖြစ်သည်။ ခူဝံကြယ်သည် အာစာမိုင်းနားနက္ခတ်တွင်ပါရှိ၍ ဝက်ဝံ၏အမြီးနှင့်တူသောအပိုင်းတွင် အမြီးထိပ်ဖျား၌ တည်ရှိပေသည်။

မြောက်ဖက်ကောင်းကင်ပြင်ရှိ ကြယ်တာရာများသည် ခူဝံကြယ်ကို လှည့်ပတ်၍နေသဖြင့် ခုနစ်စဉ်ကြယ်သည်လည်း အလားတူပင် အချိန်နာရီနှင့် ရာသီဥတုအလိုက် ရွေ့လျားပြောင်းလဲ၍ နေပေသည်။ ဆောင်းဥတုည၌ဦးပိုင်းတွင် ထယ်လက်ကိုင်ရိုးနှင့်တူသော ကြယ် ၃ လုံးတန်းသည် တောင်ဖက်သို့ ညွှန်၍ နေသည်ကို တွေ့မြင်ရပေမည်။ နွေကူးဥတု ည၌ တွင်မူ ယင်းကြယ်တန်းသည် အရှေ့ဘက်သို့ညွှန်လျက်၊ နွေဥတုတွင်မူ မြောက်ဘက်သို့ညွှန်ကာ၊ ဆောင်းဥတုတွင်ကား အနောက်ဘက်သို့ ညွှန်ပြ၍ နေပေလိမ့်မည်။

ခူဝံကြယ်ကြီးသည် အခြားကြယ်များကဲ့သို့ နေရာပြောင်းရွေ့ခြင်းမရှိဘဲ ထာဝစဉ် တစ်နေရာထဲတွင် တည်နေပေသည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးအခါက သင်္ဘောသားများသည် မိမိတို့ ရောက်ရှိနေသော နေရာကို သိရှိနိုင်ရန်အတွက် ခူဝံကြယ်ကို ကြည့်၍ ခရီးသွားလာကြရလေသည်။

ခုနစ်နှစ်စစ်(ခရစ် ၁၇၅၆–၆၃)။ ။ဤစစ်တွင် ဥရောပတစ်တိုက်လုံးရှိ နိုင်ငံကြီးတိုင်းလိုလိုပင် ပါဝင်တိုက်ခိုက်

ခဲ့ကြသည်။ ဤစစ်သည် ဥရောပတိုက်တွင်သာမက၊ အမေရိကတိုက်နှင့် အိန္ဒိယပြည်တို့သို့လည်း ပျံ့နှံ့သွားခဲ့သည်။ ခုနစ်နှစ်စစ် ဖြစ်ပွားရခြင်းအကြောင်းရင်းမှာ ပရပ်ရှားပြည်နှင့်သြစတြီးယားပြည်သို့ ဆိုင်လီးရှားပြည်နယ်ပိုင်ဆိုင်ခွင့်ကို လုကြခြင်းဖြစ်သည်။ ၁၇၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ပရပ်ရှားပြည့်ရှင်၊ ဘုရင်ဖက်ဒရစ်–သ–ဂရိတ်သည် သြစတြီးယားပိုင် ဆိုင်လီးရှားပြည်နယ်ကို အဓမ္မသိမ်းယူခဲ့၏။ ထို အတွက် သြစတြီးယားပြည့်ရှင်မ၊ မရီးယာတရီးဇားသည် ဆိုင်လီးရှားပြည်နယ်ကို ပြန်ရရန် ကြိုးစားသည်။

မရီးယာတရီးဇားသည် သြစတြီးယားပြည့်ရှင်မ ဖြစ်သည့်အပြင်၊ ဟန်ဂေရီနှင့်ဗိုဟီးမီးယားပြည်နယ်တို့၏ ဘုရင်မလည်း ဖြစ်၏။ သူ၏ထီးနန်းဆက်ခံမှုကို ပရပ်ရှား၊ ဗာဗေရီးယား၊ ဆက်စွန်နီနှင့် စပိန်ဘုရင်များက ကန့်ကွက်၍၊ သူပိုင်နယ်များကို လုယူရန်ကြံရွယ်ကြ၏။ ထို့ကြောင့် သြစတြီးယားနန်းဆက်ခံရေးစစ်ဟု အမည်တွင်သောစစ် (၁၇၄၀–၁၇၄၈) ကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ရလေသည်။ ထိုစစ်အတွင်း၌ပင်လျှင် ဆိုင်လီးရှားပြည်နယ်ကို ပြန်သိမ်းနိုင်အောင် ကြိုးစားခဲ့သော်လည်း မအောင်မြင်ခဲ့ချေ။ သို့သော် မြော်လင့်ချက်ကြီးစွာဖြင့် ဆက်လက် ကြိုးစားခဲ့သည်။

ဖရက်ဒရစ်ကို ကြောက်ရွံ့မုန်းတီးနေသော ရုရှာဘုရင်မ အယ်လစ်ဇဗက်နှင့်လည်းကောင်း၊ ယခင်ကရန်သူဖြစ်ခဲ့သော ပြင်သစ်ပြည်နှင့်လည်းကောင်း၊ မရီးယားတရီးဇားသည် ၁၇၅၆ ခုနှစ်တွင် မဟာမိတ်ဖွဲ့ပြီးသောအခါ၌ ဖရက်ဒရစ်ကို တိုက်ခိုက်ရန်စီစဉ်၏။ ပထမတွင် ပြင်သစ်နှင့် မဟာမိတ်ဖွဲ့နိုင်ရန်အတွက် အခက်အခဲ တွေ့ခဲ့ရသော်လည်း၊ ပရပ်ရှားက ဗြိတိန်နှင့် မဟာမိတ်စာချုပ် ချုပ်ဆိုလိုက်သည့်အတွက် ပြင်သစ်ကို သြစတြီးယားဖက်သို့ပါအောင် သြစတြီးယားနိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ကောင်းနစ်က အရဆွဲနိုင်ခဲ့သည်။

မရီးယာတရီးဇားနှင့် မဟာမိတ်တို့၏ အရိပ်အခြေကို စောင့်ကြည့်နေသော ပရပ်ရှားဘုရင် ဖရက်ဒရစ် –သ–ဂရိတ်သည် လက်ဦးနှင့်အောင် သြစတြီးယား၏ဘက်တော်သား ဆက်စွန်နီပြည်ကို ၁၇၅၆ခုနှစ်အောက်တိုဘာလတွင် စတင်တိုက်ခိုက်သည်။ ယင်းသို့ဖြင့် ခုနစ်နှစ်စစ် စတင်ဖြစ်ပွားခဲ့လေသည်။ သြစတြီးယားက စစ်ကူပို့ခဲ့သော်လည်း၊ အရေးမလှဘဲ ဆက်စွန်နီမှာ ဖရက်ဒရစ်အား အညံ့ခံလိုက်ရလေသည်။ ဖရက်ဒရစမှာ ပွဲဦးထွက်၌ အောင်ပွဲခံလိုက်ရသော်လည်း၊ သူ့ဖက်တွင်ဗြိတိန်တစ်ဦတည်းသာ ရှိခဲ့လေ၏။ ဗြိတိန်ကလည်း ထိုအချိန်တွင် ထိရောက်စွာကညီခြင်းမပြုသေး။ ထို့ပြင် ၁၇၅၇ ခုနှစ်တွင် ဆွီဒင်ပြည်သည် သြစတြီးယားဖက်သို့ ပါသွားပြန်လေရာ ဥရောပတစ်တိုက်လုံးလိုလိုနှင့် ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်နေရသည့်အတွက် ဖရက်ဒရစ်အဖို့ စစ်အောင်မြင်ရန်မှာခက်ခဲနေခဲ့၏။

အင်အားပင်မမျှသော်လည်း ဖရက်ဒရစ်သည် အလွှာ့မပေးချေ။ မိမိ၌ရှိသမျှသော စစ်အင်အားကို ယုံကြည်စိတ်ချ၍ လျင်မြန်ဖျတ်လတ်စွာစီမံခန့်ခွဲပြီးလျှင် ပြန်လှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့လေသည်။ သူသည် ဗိုဟီမီးယား ပြည်ကို ချင်းနင်းဝင်

အင်္ဂလိပ်နှင့်ပြင်သစ်ရေတပ်တို့ ကီးဗရွန်ပင်လယ်တွင် အကျိတ်အနယ်တိုက်ခိုက်နေကြစဉ်

ဖရစ်ဒရစ်–သ–ဂရိတ်ဘုရင်သည် သြစတြီးယန်းစစ်ဗိုလ်များအား တိုက်ပွဲအပြီးတွင် ရုတ်တရက်သွားတွေ့ပုံ

ရောက် တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ ပရာဟမြို့အနီးတိုက်ပွဲတွင် အနိုင်ရလိုက်ပြီး၊ ပရာဟမြို့ကို ဝိုင်းရံထားနိုင်ခဲ့သည်။ သို့သော် ကိုလင်တိုက်ပွဲတွင် အရေးနိမ့်ခဲ့၏။ ဧရာစဗတ်တိုက်ပွဲ၌ကား ဖရက်ဒရစ်သည် ပြင်သစ်တို့ကို အနိုင်ရလိုက်ရာ အလွန်ထင်ရှားကျော်ကြားသွားခဲ့သည်။ ထိုနောက် တစ်လခန့်အကြာ၊ ၁၇၅၇ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလတွင်လည်း သြစတြီးယားစစ်တပ်တို့အား လူသင်းတိုက်ပွဲတွင် အပြတ်အသတ်တိုက်နိုင်ခဲ့သည်။ ၁၇၅၈ ခုနှစ်နွေဦးပေါက်တွင် ဖရက်ဒရစ်၏အခြေအနေမှာ အတော်ကောင်းမွန်လာ၏။ ဗြိတိန်တွင် ဝီလျံပစ်မှာဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်လာပြီးလျှင် ပရပ်ရှားကို ထိရောက်စွာကူညီခဲ့လေသည်။ ဗြိတိသျှစစ်တပ်အသစ်ထပ်မံဖွဲ့စည်းကာ၊ ပရပ်ရှား၏ရန်သူများကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာတွင် အောင်ပွဲများ ရရှိခဲ့၏။ သို့သော် ၁၇၆၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဗြိတိန်၌တတိယဘုရင်နန်းတက်လေသည်။ ထိုဘုရင်သည် ပစ်၏ စွမ်းရည်သတ္တိကိုမလိုလားသူ ဖြစ်၏။ ထို့ကြောင့် ပစ်မှာ ၁၇၆၁ ခုနှစ်တွင် ရာထူးမှထွက်လိုက်ရသည်။ ပရပ်ရှားအား ပေးနေခဲ့သော ထောက်ပံ့ကြေးများကိုလည်း ရပ်စဲလိုက်သဖြင့် ပရပ်ရှားမှာ အလွန်အားလျော့သွားခဲ့လေသည်။ ပင်ကိုယ်အခြေ တောင့်လှသည်မဟုတ်သည့်ပြင် စစ်စရိတ်များကလည်း အလွန်ကြီးလေးသဖြင့် ပရပ်ရှားသည် အခက်ကြုံခဲ့ရသည်။ သို့ဖြစ်၍ ၁၇၆၂ ခုနှစ်တွင် ပရပ်ရှားမှာ အဆိုးဆုံးသောအခြေသို့ ရောက်ခဲ့လေသည်။ သို့သော် ကံအားလျော်စွာ ရုရှဗာဘုရင်မ အယ်လစ်ဇဗက်သည် ထိုနှစ်တွင်ပင် ကွယ်လွန်၍ တတိယပီတာ နန်းတက်သည်။ ပီတာဘုရင်မှာ ဖရက်ဒရစ်ကိုလိုလားသူဖြစ်သောကြောင့် ပရပ်ရှားနှင့် သူတစ်နိုင်ငံတည်း စစ်ပြေငြိမ်းလိုက်လေ၏။ ထို့ပြင် ဆွီဒင်နှင့် ပြင်သစ်တို့ကလည်း သြစတြီးယားနှင့် မဟာမိတ်အဖြစ်မှ နှုတ်ထွက်လိုက်ကြလေသည်။ သူတစ်ဦးတည်း ဆက်၍မတိုက်နိုင်သောကြောင့် သြစတြီးယားမှာ ဟူဗတ်စဗတ်မြို့တွင် ၁၇၆၃ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၅ ရက်နေ့၌ ပရပ်ရှားနှင့် စစ်ပြေငြိမ်းလိုက်ရလေ၏။

အမေရိကတိုက်၌လည်း ထိုစစ်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ယင်းစစ်ကို ရက်အင်ဒီးယန်းခေါ် အိန္ဒိယလူနီများနှင့် ပြင်သစ်တို့ စစ်ဟူ၍လည်း အမေရိကန်များကခေါ်သည်။ သို့သော် ဖြစ်

ပွားချိန်မှာ ဥရောပ၌ စစ်မဖြစ်မီ တစ်နှစ်ခန့်ကဖြစ်သည်။ အမေရိကတိုက်တွင် ကိုလိုနီနယ်သစ်များ ထူထောင်၍၊ ဗြိတိသျှနှင့် ပြင်သစ်တို့ အပြိုင်နယ်ချဲ့ခဲ့ရ၏။ စစ်ပွဲဖြစ်ပွားပုံမှာ စိန်လော့ရင့်မြစ်မှသည် မစ်စစ်ပီမြစ်အထိ ပြင်သစ်တို့က ခံတပ်များဆောက်လုပ်သည်။ ထိုဆောက်လုပ်ထားရာမြေကို အင်္ဂလိပ်ပိုင် ဗာဂျင်နီးယားနယ်သစ် ဘုရင်ခံက သူတို့ပိုင်ဆိုင်သည်ဟု အခိုင်အမာ တောင်းဆိုလေသည်။ ယင်းသို့တောင်းဆဲတွင် ပြင်သစ်တို့၏ခံတပ်မြို့ ဖို့ဒူးကိန်းကို ဂျော့ဝါရှင်တန်ခေါင်းဆောင်သော ဗြိတိသျှတပ်ဖွဲ့အား စေလွှတ်ကာတိုက်ခိုက်စေသည်။ ထိုမှအစပြု၍ စစ်ဖြစ်ခဲ့ရသည်။ သို့သော် ဝါရှင်တန်သို့ အရေးမလှဘဲ ဆုတ်ခွာခဲ့ရသဖြင့်၊ ဗိုလ်ချုပ်မှူး ဗရက်ဒေါက် ကိုယ်တိုင် သွားရောက် တိုက်ခိုက်ပြန်သည်။ သို့နှင့်လည်း အရေးမလှဘဲ၊ ဗြိတိသျှ ကိုလိုနီနယ်သစ်များမှာ ပြင်သစ်တို့၏ ဖိနှိပ်မှုကိုပိုမိုခံရလေတော့သည်။ ပြင်သစ်တို့၏ ဘက်တော်သား ရက်အင်ဒီးယန်းများသည် နယ်စပ်များရှိ ဗြိတိသျှတို့၏စခန်းများကို တစ်ခုပြီးတစ်ခု ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခဲ့၏။ ၁၇၅၈ ခုနှစ်တွင်ကား၊ ဗြိတိသျှဝန်ကြီးချုပ် ဝီလျံပစ်သည်လက်နက်ရိက္ခာပြည့်စုံသော စစ်တပ်နှင့် ရောတပ်ကိုစေလွှတ်ကာ ကိုလိုနီနယ်သားတပ်များ၏ အကူအညီဖြင့်တိုက်စေသဖြင့်၊ ပြင်သစ်ခံတပ်များအတော်ပင် ပြိုပျက်သွားသည်။ နောက်တစ်နှစ်တွင်ကား ဗိုလ်ချုပ်ဝုသည် ကွီဗက်မြို့ကို အသက်စွန့်ကာသိမ်းပိုက်ခဲ့လေသည်။

ခုနစ်နှစ်စစ်အပြီးတွင် အမေရိကတိုက်၌ ဗြိတိသျှနှင့်ပြင်သစ်တို့၏ အင်အားပြိုင်ပွဲကြီး ပြီးဆုံးသွားလေသည်။ အမေရိကတိုက်၌ နိုင်ငံတော်တည်ဆောက်ရန်ဟူသော ပြင်သစ်၏မျှော်မှန်းချက်မှာလည်း ပျက်ပြားသွားရလေ၏။ အကြောင်းမှာ ပြင်သစ်တို့သည် ဗြိတိသျှတို့အား ကနေဒါတစ်နယ်လုံး ပေးအပ်လိုက်ရသောကြောင့်ပေတည်း။ အိန္ဒိယပြည်တွင်လည်း ဗြိတိသျှတို့သည် ပြင်သစ်တို့အပေါ် အရေးသာခဲ့၏။ ဗြိတိသျှတို့၏ အိန္ဒိယအရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီသည် ကုန်သွယ်ရန် စခန်းများဖွင့်ခဲ့ရာ ယင်းတို့မှတဆင့် နိုင်ငံတော် ထူထောင်ရန် အလားအလာများပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။ ဤအတွင်း ပြင်သစ်ဘုရင်ခံဒူးပလိတ်က အညွှန့်ခူးရန်ကြိုးစားခဲ့လေသည်။ သို့ရာတွင် အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီ၏ စာရေးဖြစ်ခဲ့ဘူးသော ရောဗတ်ကလိုက်၏စွမ်းဆောင်ချက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပြင်သစ်တို့အစိုးရက အားပေးခြင်းမပြုသောကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပြင်သစ်တို့အရေးမှာ မအောင်မြင်ဘဲရှိခဲ့ရလေသည်။ ကလိုက်သည် အိန္ဒိယပြည်ကို ဗြိတိသျှတို့စိုးမိုးနိုင်ရန်အတွက် အခြေခံချပေးခဲ့သည်။ ဤသို့လျှင်အိန္ဒိယ၌ ဗြိတိသျှနှင့်ပြင်သစ်တို့အင်အားပြိုင်မှုသည် ၁၇၆၃ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၀ ရက်နေ့တွင်ချုပ်ဆိုသော ပါရစ်စစ်ပြေငြိမ်းရေးစာချုပ် ချုပ်လိုက်သည်တွင် အဆုံးသို့ရောက်လေ၏။(ကလိုက်အာ –ရှု။)

ခုနစ်နှစ်စစ်အပြီးတွင် ဥရောပ၌ နယ်နိမိတ်အပြောင်းအလဲများ မရှိလှချေ။ ဆိုင်လီးရှားပြည်နယ်မှာ ပရပ်ရှားလက်အောက်တွင်ပင် ဆက်လက်တည်ရှိခဲ့လေသည်။ ပရပ်ရှားဘုရင်ဖရက်ဒရစ်–သ–ဂရိတ်အတွက် အောင်မြင်မှုဖြစ်၍ သူ့တန်ခိုးကြီးမားလာသည်။ သို့သော် စစ်အပြီးတွင် အများဆုံး အကျိုးအမြတ် ဖြစ်ထွန်းသူကား ဗြိတိန်ပင်တည်း။ ဗြိတိန်သည် ကနေဒါနယ်ကြီးကို ပြင်သစ်ထံမှ ရလိုက်သည့်ပြင် အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုရှိ ကျွန်းအများကိုလည်း ရရှိခဲ့သေးသည်။ စပိန်ထံမှလည်း ဖလော်ရီဒါနယ်ကို ရလိုက်ပြန်သေး၏။ ဖလော်ရီဒါနယ်အစား ပြင်သစ်၏ ဘက်တော်သားဖြစ်ခဲ့သူ စပိန်အား ပြင်သစ်က မြောက်အမေရိကတိုက်၊ မစ်စစ်ပီမြစ် အနောက်ဖက်ဒေသ၊ လူဝီးဇီယန်နားနယ်ကို လွှဲပြောင်းပေးလိုက်သည်။

ပြင်သစ်မှာ စစ်ရှုံးသည့်ပြင် ကိုလိုနီနယ်များပါ လက်လွှတ်ခဲ့ရသဖြင့် ဥရောပနိုင်ငံများ အလယ်တွင် အတော်ပင် မျက်နှာငယ်ခဲ့သည်။ ဤအကြောင်းကြောင့် ပြည်တွင်းအခြေအနေ ဆိုးဝါးလာခဲ့ရာ၊ ပြုပြင်ရေးများပြင်းပြင်းထန်ထန် မလုပ်ကိုင်ခဲ့လျှင် တော်လှန်ရေးဖြစ်ပွားမည့် အကြောင်းများပင်လျှင် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ နောက်ပိုင်းတွင် ကားဂျာမနီခေါင်းဆောင်မှုအတွက် ပရပ်ရှားနှင့် ဩစတြီးယားတို့သည် ဆက်လက်အားပြိုင် ခဲ့ပြန်လေသည်။

ခူကောင်။ ။လိပ်ပြာ၏ဘဝဖြစ်စဉ်၌၊ လိပ်ပြာသည် ဥမပေါက်လျှင်ပေါက်ခြင်း လိပ်ပြာဟူ၍ဖြစ်မလာချေ။ ပိုးလောင်းကောင် ဘဝမှတစ်ဆင့် လိပ်ပြာဘဝသို့အသွင်ပြောင်းရသေးသည်။ ထိုလိပ်ပြာဖြစ်ရမည့်ပိုးလောင်းကောင်ကို ခူဟူ၍လည်းကောင်း၊ ပေါက်ဖတ်ဟူ၍လည်းကောင်းခေါ်ကြသည်။ ခူနှင့်ပေါက်ဖတ်ခြားနားချက်မှာ၊ ခူ၌အမွေးရှိ၍ ပေါက်ဖတ်၌ အမွေးမရှိခြင်းပင်တည်း။ လိပ်ပြာဥမ ပေါက်ဖွားလာပုံမှာ ဤသို့ဖြစ်သည် ။

ပထမတွင် လိပ်ပြာများသည် မိမိတို့၏ဥများကို သစ်ရွက်များပေါ်တွင် ဥကြ၏။ လိပ်ပြာမတစ်ကောင်သည် တစ်ကြိမ်လျှင် ဥပေါင်း ၁၀၀၀မှ ၁၂၀၀ခန့်အထိ ဥ၏။ လိပ်ပြာဥတို့သည် ပုလဲလုံးကလေးများနှင့်တူ၍ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု စပ်ကာ သစ်ရွက်များပေါ်တွင် အထပ်လိုက် ကပ်လျက်ရှိကြ၏။ ဥများဥပြီးနောက် ၄၊ ၅ ရက်အကြာတွင် ဥများမှခူကောင်ကလေးများ ပေါက်လာသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် အစာကို လောဘတကြီး စတင်စားသောက်တတ်ကြလေသည်။ ထိုခူကောင်ကလေးများ ပေါက်ခါစ၌ ရက်အတော်ကြာမျှ သစ်ရွက်ပေါ်တွင် တစ်စုတစ်ဝေးတည်းနေ၍ သစ်ရွက်မှ အစိမ်းရောင် တစ်ရှူးများကို ဝိုင်း၍စားကြသည်။ အရွက်အားလုံးကိုကား မစားကြချေ။ ထို့ကြောင့် ခူကောင်ကသော

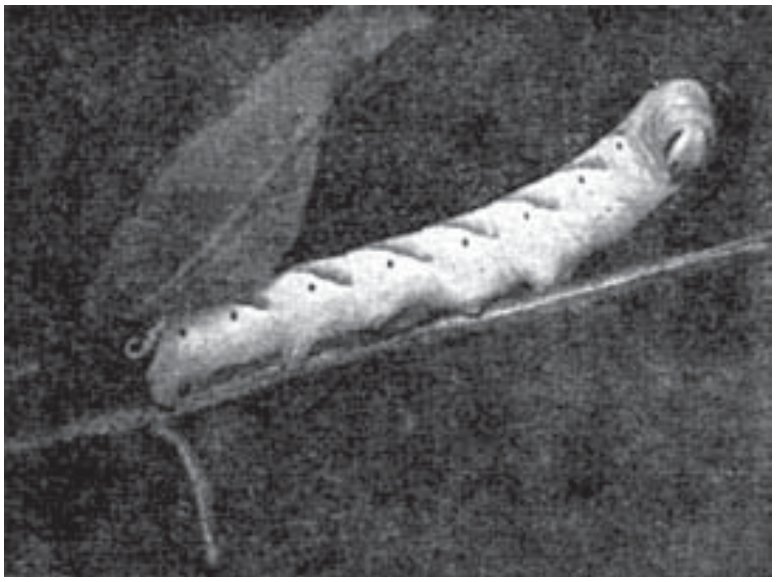

ပေါက်ဖတ်ဟုခေါ်လေ့ရှိသည့် ခူကောင်

ပြောင်းလဲရန် ၂နှစ် ၃ နှစ်မျှပင် ကြာ၏။ မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့ နိုင်ငံများ၌မူ ရက်ပေါင်း ၂၀ မှ တစ်လ ကျော်မျှ ကြာသည်။ ခူကောင်၌ အများအားဖြင့် ဦးခေါင်းမှအပ အပိုင်း ၁၂ ခု ရှိ၏။ ဦးခေါင်းပိုင်းမှ စ၍ ရေတွက်သော် ပထမအပိုင်း ၃ခု တွင် တစ်ခုစီ၌ အဆစ် ၅ ခုစီရှိသော ခြေထောက်များရှိ၏။ ယင်းတို့သည် နောင်အခါတွင် ကိုယ်လက်အင်္ဂါ ပြည့်စုံသော အင်းဆက်ပိုး၏ ခြေထောက်များဖြစ်လာကြ၏။ ရင်ပိုင်းတွင်လည်း ခြေထောက်ငုတ်တိုကလေးများ ရှိသေး၏။ သို့သော် ယင်းတို့သည် အမှန်အားဖြင့် ခြေထောက်များ မဟုတ်ကြဘဲ နောက်ဆုံးခွာထုတ်လိုက်သော ခူကောင်၏ ကိုယ်မှ အရေပြားနှင့် ကပ်၍ ပါသွားကြလေသည်။

ဦးခေါင်းတစ်ဖက်တစ်ချက်၌ မျက်စိနှင့်တူသောအကွက်ကလေး ၆ ခု ရှိ၏။ ထိုအကွက်တို့သည် မျက်စိအတုများဖြစ်သည်။ ထိုမျက်စိအတုများဖြင့် မမြင်ကြချေ။ ခူကောင်သည် မိမိကိုယ်ကို တစ်နေရာမှတစ်နေရာသို့ ရွှေ့လျားရာ၌ ဦးခေါင်းတွင်ရှိသောအဆစ်များရှိသည့် ဦးမှင်၂ခုဖြင့် စမ်း၍ သွား၏။ ခူကောင်၏ ကိုက်နိုင်သော ပါးစပ်သည် အရည်ကို စုတ်ယူနိုင်သောလိပ်ပြာ၏ပါးစပ်နှင့် အလွန်ပင်ကွာခြားသည်။ ခူကောင်၏ ကိုယ်သည် ပြောင်ချောချော်သော်လည်း နေသည်။ သို့မဟုတ် အမွေနုအွေးကြမ်းတို့ ဖြင့်သော်လည်း ဖုံးလွှမ်းလျက်ရှိသည်။ ခူကောင်၏ အမွေးတွင် တောက်ပြောင်သော အရောင်များ ရှိတတ်သည်။

တိရစ္ဆာန်တို့သည် မိမိတို့၏ခန္ဓာကိုယ်ကို အပူအဇနှင့် ရန်သူဘေးရန်မှ ကာကွယ်နိုင်ရန်အလို့ငှာ သဘာဝက ဖန်တီးပေးသည်။ ယင်းသို့ဖြစ်ရာ ခူကောင်များသည်လည်း မိမိတို့ကိုယ်ကို ကာကွယ်နိုင်သော အရည်အချင်းနှင့် ပြည့်စုံ၏။ အချို့ခူကောင်များသည် အပင်များပေါ်၌ နေစဉ် ယင်းတို့ကို လွယ်ကူစွာမမြင်နိုင်အောင် ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ အရောင်များကို ဆင်ထားတတ်ကြ၏။(ကာကွယ်ရောင်–ရှု။) အချို့၌ ဆိုးရွားသောအနံ့ရှိသည့်အရည်တစ်မျိုးကို ထုတ်နိုင်သောဂလင်းများပါရှိ၏။ ထို့ကြောင့် ခူကောင်များကို ငှက်နှင့် အခြားတိရစ္ဆာန်ငယ်များသည် မနှစ်သက်ကြချေ။ အာဖရိကတိုက်ရှိ ခူကောင်တစ်မျိုး၏အမွေးများသည် အဆိပ် ဖြစ်စေသဖြင့် ထိုအမွေးများကို မြားဆိပ်အဖြစ် အသုံးပြုကြသည်။ ခူကောင်းများသည် မျက်စိအတုများဖြင့် မိမိတို့၏ရန်

အပင်၏ အရွက်ကိုကြည့်လျှင် အဖြူရောင်ရှိ၍ ဆန်ခါကဲ့သို့ ထုတ်ချင်းပေါက် မြင်နိုင်သည်။ ယင်းတို့သည် အနည်းငယ် ကြီးထွားလာမှပင် အုပ်စုခွဲ၍ အရွက်များကို အားလုံးစား ကြသည်။ ခူကောင်သည် အပင်များကို ဖျက်ဆီးတတ်သည်။ ယင်းတို့၏ ရန်ကိုကာကွယ်ရန်မှာ ဥများနှင့်ပိုးကောင်ကလေးများရှိသောအရွက်တို့ကို သုတ်သင်ပစ်ရသည်။ ဤကဲ့သို့ ကြီးတင်ကာကွယ်ခြင်း မပြုလုပ်လျှင်ထိုဥများနှင့် ပိုးကောင်ကလေးများသည် အသီးအနှံစိုက်ခင်းများကို အကြီးအကျယ် ဖျက်ဆီးနိုင်ကြသည်။

ခူကောင်များသည် တဖြည်းဖြည်း ကြီးထွားလာသော အခါ အပေါ်ယံအရေပြားသည် အခြားတိရစ္ဆာန်များကဲ့သို့ မကြီးဘဲ အလွန်တင်းကျပ်၍လာ၏။ ထိုအခါ မိမိတို့ကိုယ်တွင်ရှိသော အရေပြားကို ခွာထုတ်ပစ်ရန်ကြိုးစားကြ၏။ မကြာမီအတွင်း ဦးခေါင်းအရင်းနားမှစ၍ အရေပြားသည် ကွဲထွက်သွား၏။ ထိုအခါ ကိုယ်ကိုတွန့်လိမ်၍ အရေပြား အတွင်းမှထွက်လာကြ၏။ ထိုနောက် ခူကောင်၏ကိုယ်ပေါ်တွင် နူးညံ့သောအရေပြားအသစ်တစ်ထပ် ဖုံးလွှမ်းလာပြန်သည်။ ထိုအရေပြားသည် ခွာထုတ်လိုက်သော အရေးပြားဟောင်း အောက်တွင်ရှိနေသော အရေပြားတစ်ထပ်ပင် ဖြစ်သည်။ နောက်ရက်အနည်းငယ်အတွင်း ထိုအရေပြားသည်လည်း ကနဦးစွန့်ပစ်လိုက်သော အရေပြားကဲ့သို့ပင် ကိုယ်မှ ကျွတ်ထွက်သွားပြန်သည်။ ခူကောင်သည် ကောင်းစွာမကြီး ထွားမီ ၄၊ ၅ကြိမ်မျှ အရေလဲ၏။ သမိုင်းဓနဒေသများ၌ ခူကောင်ဘဝသည် ၂ လ၊ ၂ လမျှကြာ၏။ အလွန်အေးသော ဒေသများ၌ ခူကောင်ဘဝမှ လိပ်ပြာဘဝသို့

သူကို ခြောက်လှန့်ကြ၏။ ထို့ပြင် ခူကောင်တို့၏ ကျောတွင်ရှည်၍ ကြာပွတ်နှင့်တူသော အမျှင်များပါရှိသည်။ ထိုအမျှင်များကို မွှေ့ရမ်းခြင်းဖြင့် မိမိတို့ကိုယ်ကို ကာကွယ်နိုင်ကြလေသည်။

ဤကဲ့သို့ မိမိတို့ကိုယ်ကို ကာကွယ်နိုင်ကြသော်လည်း အစဉ်မပြတ် ပေါက်ဖွားလျက်ရှိသော ခူကောင်များသည် အနည်းငယ်မျှလောက်သာ လိပ်ပြာဘဝသို့ရောက်နိုင်ကြလေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် မိမိတို့ထက်ကြီးသော တိရစ္ဆာန်များ၏ အစားကို ခံကြရသည့်ပြင် အလွန်ငယ်သော ပါရာဆိုက် ပိုးကောင်ကလေးများကလည်း ယင်းတို့ကို ထိုးဖောက်သတ်ဖြတ်၍ စားကြသောကြောင့် ဖြစ်လေသည်။ (လိပ်ပြာနှင့်ပိုးဖလံ–ရှု။)

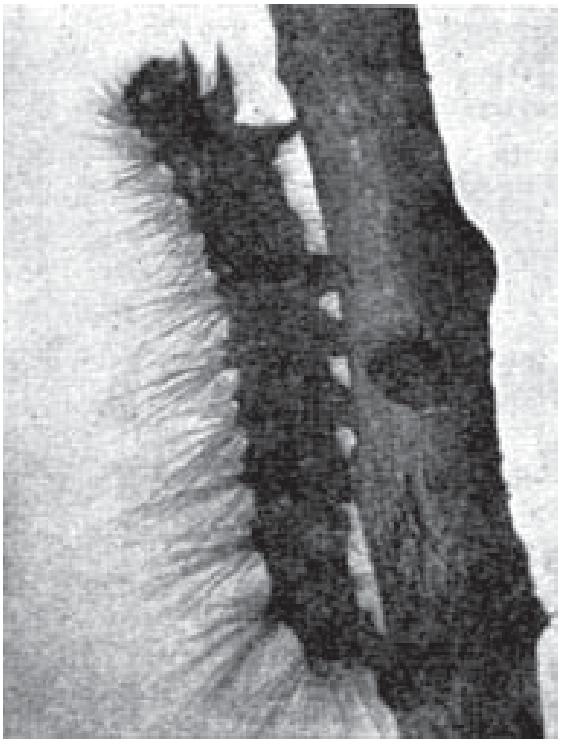

ပြောင်လက်သောအမွေးများရှိသည့် လိပ်ပြာလောင်းခူကောင်

ခူနာ ။ ။ ခူနာသည် လက်ချောင်းတွင် ပေါက်လေ့ရှိသည့် အနာတစ်မျိုးဖြစ်၏။ ထိုအနာမျိုးပေါက်လျှင် သတိမမူက လက်ဆစ်များကိုပင် ဖြတ်ပစ်ရတတ်သည်။ ထိုအနာဖြစ်ပေါ်သည့်အကြောင်းရင်းမှာ အစဉ်ပွတ်တိုက်မှုကြောင့် ဖြစ်သည်ဟု ဆိုသည်။ ထို့ပြင် စတြက်တိုကောကပ်ခေါ်ဗက်တီးရီးယားကြောင့်လည်း ဖြစ်တတ်သေးသည်ဟုဆိုသည်။ ထိုအနာမျိုးသည် လက်ချောင်းရှိတစ်ရှူး(အသားမျှင်)များတွင် သွေးသွားစုရာမှ စတင်ဖြစ်ပေါ်တတ်သည်။ ထိုသို့သွေးသွားစုခြင်းကြောင့် လက်ချောင်း၏ အရေပြားသည် တင်းမာပြီး ရောင်လာသည်။

ထိုအနာဖြစ်ပေါ်စ၌ အလွန်ကိုက်ခဲ နာကျင်၍ နောက်မကြာမီ အနာတွင် ပြည်တည်လာတတ်၏။ ကုသပုံနည်းမှာ လက်ချောင်းရောင်လာသည်ကို သိသည်နှင့်တစ်ပြိုင်နက် ၂ နာရီခြားတစ်ခါမျှ အဝတ်ပိုင်းကို ရေနွေးတွင်စိမ်၍ ကျပ်ပူထိုးပေးရ၏။ အနာဖြစ်နေသောအစိတ်အပိုင်းကို ငြိမ်ငြိမ်ထားရသည်။ အန်တီဖလိုဂျစ်စတင်ကိုလည်း အပေါ်မှအုံပေးရ၏။ အကိုက်အခဲကို အက်စပီရင်ဆေးပြားများမှီ ဝဲခြင်းဖြင့် သက်သာစေနိုင်သည်။

ရောင်ခါစ၌ လက်ချောင်းသည် ပြောင်၍နီလာပြီးနောက် တဖြည်းဖြည်း အဝါပုပ် ရောင်ဖြစ်သွားသည်။ ထိုအခြေ၌ အနာအတွင်းရှိ ပြည်များကိုခွဲထုတ်ပစ်ရသည်။ အနာခွဲကိရိယာများကို အသုံးမပြုမီ ရေနှင့်ပြုတ်၍ ပိုးများကို သေစေရသည်။ ပိုးသတ်မထားသောကရိယာများဖြင့် မဖောက်ခွဲသင့်ပေ။ ပိုးများကြောင့် အနာတွင် အဆိပ်ဖြစ်စေတတ်သည်။ ခွဲစိတ်သောအခါ၌ အနာကိုသင့်ရုံလောက်ခွဲ၍ ပြည်ကိုထုတ်ပြီးလျှင် အနာပေါက်ထဲသို့ ဆေးရည်စိမ်ထားသော ဂွမ်းဖတ်များကိုထည့်ပေးရသည်။ လူနာကိုလည်း ပင်နီဆီလင်ဆေး ထိုးပေးလေ့ ရှိသည်။

ခေပဒူတ ။ ။မြန်မာအစ တကောင်းကဟုဆိုရိုးရှိသော တကောင်းပြည်ကြီးတွင် ဇမ္ဗူဒီပဓဇရာဇာဒုတိယမင်းဆက်၏ အဆုံးဖြစ်သော သတိုးမဟာရာဇာမင်းကြီး၏ မိဖုရားကြီးမောင်တော်မှာ ခေပဒူတဖြစ်၍ မင်းကြီးက အိမ်ရှေ့အရာ ခန့်အပ်တော်မူလေသည်။

သာသနာနှစ် ၄၀ ပြည့်တွင် တောဝက်ကြီးတစ်ကောင်သည် ကျေးငွန်ရွာနား၌နေသူတို့ မသွားသာအောင်နှောင့်ယှက်ဖျက်ဆီး၏။ ထိုအကြောင်းကို သတိုးမဟာရာဇာမင်းကြီး ကြားလတ်သော် ခေပဒူတကိုခေါ်၍ ဝက်ကြီးကို နိုင်အောင်ခွင်းသတ်လေဟု အမိန့်ရှိရာ၊ အိမ်ရှေ့မင်းလည်း သည်ဝက်ကြီး မသေဘဲကို နေပြည်တော်သို့ မပြန်ပြီဟု နားတော်လျှောက်ပြီလျှင် လက်နက် ၅ပါးကိုကိုင်ဆောင်လျက် ဝက်ကြီးရှိရာသို့သွား၏။ ဝက်ကြီးသည် ရှေးဦးစွာ မောရှမ်းပြည်ဖက်သို့ ပြေးလေ၏။ ဝက်ကြီးသည် တစ်ခုသောနေရာ၌ တောင်ကြားထဲသို့ဝင်၍ ပြေးလေရာ ထိုအရပ်ကို ဝက်ဝင်ဟုယခုတိုင်အောင် တွင်လေသည်။

ဝက်ကြီးသည် ထိုအရပ်မှ အစဉ်တစ်စိုက်တောင်ဖက်သို့ ပြေးလာခဲ့ရာ၊ မြစ်ကျဉ်းတစ်နေရာ၌ ရေအယဉ်ကိုဖြတ်ကူးလေသော်၊ ဝမ်းကိုမျှရေမစွတ်သဖြင့် ထိုအရပ်ကို ဝက်မစွတ်ဟုခေါ်၏။ ထိုမှတစ်ဖန်ပြေးပြန်ရာ နောင်အခါ သရေခေတ္တရာပြည် တည်ထောင်မည့်ဒေသအနီး ကျွန်းတစ်ခုသို့ ရောက်သွား

လေသည်။ ခေပဒူတသည် ဝက်ကြီးကို ထိုကျွန်း၌ပင် သတ်ဖြတ် အောင်နိုင်သည်။ ထိုကျွန်းကို ယခုတိုင် ဝက်ထိုးကျွန်း ဟူ၍တွင်လေသည်။

အိမ်ရှေ့မင်းသည် ဝက်ကြီးကို အောင်မြင်ပြီးနောက် အကြံတော်ဖြစ်သည်မှာ မိမိယခုလာခဲ့သောခရီးသည် အလွန်ဝေးလှသည်။ တကောင်းပြည်သို့ ပြန်၍ ဝက်သေကြောင်းကို မင်းကြီးအား လျှောက်ထားသော်လည်း မင်းကြီးယုံတော်မမူရာ။ ယုံကြည်သည့်တိုင် ပစ္စုပ္ပန်စီးပွားရေးမျှသာ ဖြစ်ချေမည်။ မိမိမှာလည်း အသက်အရွယ်တန်ပြီဖြစ်၍ အိမ်ရှေ့မင်းစည်းစိမ်ကို ခံစားသည်ထက် လောကုတ္တရာစီးပွားကို ရှာဖွေကမြတ်ပေလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ သတိသံဝေဂရကာ ထိုအရပ်တွင် ရသေ့သူမြတ်ပြု၍ နေထိုင်လေရာများမကြာမီအတွင်း ဈာန်အဘိညာဉ်ကို ရလေသည်။

အခါတစ်ပါး၌ ရသေ့ကြီးသည် မိမိကျောင်းသခံမ်းအနီးတွင် သမင်မမှွားမြင်သည်ဆိုသော အဆင်းအင်္ဂါနှင့် ပြည့်စုံသည့် သတို့သမီးတစ်ယောက်ကို သမီးအဖြစ်မွေးမြူထား၏။ အရွယ်သို့ရောက်လျှင် ဘေဒါရီ အမည်မှည့်လေသည်။

အိမ်ရှေ့မင်းခေပဒူတ ဝက်ကြီးကိုခွင်းမည်ဟု လိုက်သောနှစ်မှာပင် တကောင်းမိဖုရားကြီး၌ သားတော် မဟာသမ္မဝ၊ သူဋ္ဌာသနာဝဟူသော မျက်မြင်အမြွာညီနောင် ၂ ပါးကို ဖွားမြင်လေသည်။ မင်းကြီးသည်ရက်စနိုးရကား မင်းသား ၂ ပါးအား ဖျောက်ဖျက်ရန် အမိန့်ရှိ၏။ မိဖုရားကြီးသည် မသတ်ရက်သည်နှင့် ကွယ်ဝှက်၍ထားခဲ့လေသည်။ မင်းသားများ အရွယ်ရောက်လတ်သော် မသေသေးကြောင်းကို မင်းကြီးသိလျှင် သုတ်သင်ရန် အမိန့်ရှိပြန်၏။ မိဖုရားကြီးလည်း ကံအလျောက် ဖြစ်စေတော့ဟု ခိုင်ခန့်သောဖောင်ကို ပြုလုပ်စေလျက် နေ့ရှည်ရက်များစားသုံးလောက်အောင် စမြိန်စာများ ဖြည့်တင်း၍ မင်းသားများအား ဧရာဝတီမြစ်၌ မျှောလိုက်လေ၏။

ဖောင်လည်း အစဉ်အတိုင်းမျောလေရာ ယခုစစ်ကိုင်းအမည်တွင်သောအရပ်၌ စစ်ပင်တွင် ဖောင်ဆိုက်ကပ်၏။ ထိုအခါ စန္ဒမုခီအမည်ရှိသော ဘီလူးမသည် ဖောင်ထက်တွင် လိုက်ပါလျက် မင်းသားတို့အား ဆေးဝါးကုပေးသဖြင့် မင်းသားတို့ မျက်စိအလင်းရသည်။ ထိုအလင်းရသည့်အရပ်ကို စလင်းဟုခေါ်၏။ ထိုမှဆက်လက်၍ ဖောင်မျှောရာတွင် သရေခေတ္တရာပြည် ဦးရီးတော်ရသေ့၏ ကျောင်းအနီးကုန္ဓပြင်အရပ်သို့ဆိုက်ရောက်ကြ၏။ ထို့နောက်မင်းသား ၂ ပါးနှင့် ရသေ့ကြီးတို့တွေ့ဆုံ၍အကြောင်းမျိုးစုံကို ပြောပြလေလျှင် ရသေ့ကြီးက တူများဖြစ်ကြောင်းကို သိရှိလေ၏။ ထိုအချိန်တွင် ဘေဒါရီမှာအရွယ်ရောက်ပြီဖြစ်၍ ဘေဒါရီကို တူတော်မဟာသမ္မဝမင်းနှင့် သာသနာနှစ် ၆ဝပြည့် (၄၈၄ ဘီစီ)တွင်စုံဖက်တော်မူလေသည်။

ထိုအချိန်၌ သကျအင်းအရပ်တွင်ရှိသော ပျူမိဖုရားနန်းခမ်းနှင့်တကွ ပျူတို့သည် ရသေ့ကြီးအား ကိုးကွယ်ကြ၏။ မဟာသမ္မဝမင်းသည်တိုင်းပြည်အရေးကို မြော်လျက်၊ ပျူမိဖုရားကိုပါ မိဖုရားမြှောက်၍ တိုင်းပြည်ကို အုပ်စိုးသည်။

ဤသို့ သရေခေတ္တရာပြည် တည်ထောင်ရင်း၏အစနှင့် ခေပဒူတမင်းသား၏အကြောင်းကို ဦးကုလား မဟာရာဇဝင်စသည်တို့၌ အကျယ်ဖွင့်ဆိုထားလေသည်။

ခေမာထေရီ ။ ။ ခေမာထေရီသည် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏လက်ျာရံ အဂ္ဂသာဝိကာတစ်ပါး ဖြစ်၍ ပညာဇတဒဂ်ဘွဲ့ကို ဘိက္ခုနီမများအနက် ခံယူရရှိသော ရဟန္တာမဖြစ်သည်။

ခေမာထေရီသည် ပဒုမုတ္တရဘုရားရှင်လက်ထက်တွင် ကျွန်မအဖြစ်၊ ဝိပဿီဘုရားလက်ထက်တွင် ဘိက္ခုနီမအဖြစ်၊ ကဿပဘုရားလက်ထက် တွင် ဘုရင့်သမီးတော်အဖြစ် အသီးသီးကျင်လည်ခဲ့၍ ဂေါတမဘုရားလက်ထက်ထက်တွင် မဒ္ဒတိုင်းသာဂလပြည့်ရှင်၏ သမီးတော်ဖြစ်ရာ ဖွားသောခဏ၌ လူအပေါင်းတို့ ဘေးဥပဒ်မှ ကင်းစင်မှုရသဖြင့် ခေမာအမည်ရ၍ အလွန်အဆင်းလှပသည်။ အရွယ်သို့ရောက်သော် မာဂဓပြည့်ရှင် ဘုရင် ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးနှင့် လက်ထပ်မင်္ဂလာပြု၍ လက်ျာစံမိဖုရားကြီးဖြစ်လာသည်။ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးမှာ မြတ်စွာဘုရားကို အလွန်ကြည်ညိုး၍ ဝေဠုဝန်ကျောင်းတော်ကို ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းသော်လည်း မိဖုရားကြီးမှာမူ အဆင်းဂုဏ်ကြောင့် မာနတက်၍ မြတ်စွာဘုရားကိုမဖူးမမြော်ဘဲနေသည်။ မင်းကြီးကဖျောင်းဖျ ခေါ်ဆောင်သော်လည်း မလိုက်ပါချေ။

တစ်နေ့သောအခါပရိယာယ်ဖြင့် မြတ်စွာဘုရားကို ဖူးတွေ့စေရန် ဥယျာဉ်တော်သို့ ထွက်တော်မူချင်အောင်၊ ဥယျာဉ်တော်အကြောင်းကို ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးက အထူးချီးကျူးဖွဲ့နွဲ့၍ပြောပြသည်။ ထိုအခါမှ မိဖုရားသည် သွားလိုစိတ်ထက်သန်ကာ ဥယျာဉ်တော်သို့သွားသည်။ ထိုအခါ ဘုရင့်အမိန့်တော်အရ မလွဲမရှောင်သာဘဲ မြတ်စွာဘုရားကိုဝင်၍ ဖူးရတော့သည်။ ဖူးမိသောအခါ၊ မိမိမျှမက အဆင်းလှပသော နတ်သမီးတို့ မြတ်စွာဘုရားထံတွင် ဝပ်တွားကြည်ညိုနေကြသည်ကို မြင်ရသည်တွင်မှ၊ မာန်မာနကင်းစင်စွာ ကြည်ညိုစိတ်ထက်သန်လာ၍ တရားရသည်။ မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်ကို ကြားနာရသောအခါ လူဝတ်ကြောင်ဖြင့်ပင် ရဟန္တာဖြစ်၍၊ ဗိမ္ဗိသာရမင်းကြီးကိုခွင့်ပန်ကာ၊ ရဟန်းပြုသည်။ ထိုအခါဘိက္ခုနီမဖြစ်၍၊ ခေမာထေရီ တွင်သည်။

ခဲ။ ။ခဲပုပ်(ဝါ) ခဲမပုပ်ကိုသာမာန်အားဖြင့်ခဲဟူ၍အခေါ်များသည်။ ခဲပုဒ်ကိုရှေးခေတ်ကစ၍သိရှိသုံးစွဲခဲ့ကြသည်။ ရောမလူမျိုးတို့သည် ခဲပုပ်နှင့်သံဖြူကိုခွဲခြားသိရှိကြပြီးလျှင်

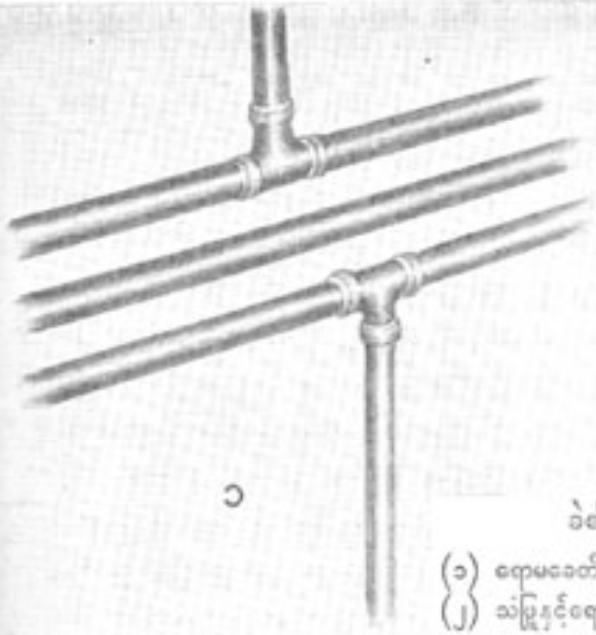

၁

၂

ခဲ၏အသုံးဝင်ပုံအချို

(၁) ရောမခေတ်မှစ၍အသုံးပြုခဲ့သောခဲပိုက်လုံးများ
(၂) သံပြုနှင့်ရောစပ်ရသောခဲဂဟေ

၃

၄

(၃) ခနောက်စီမီးနှင့်ရောစပ်ပြုလုပ်ထားသောခဲစာလုံးများ
(၄) သေနတ်ကျည်ဆံထိပ်ရှိစိန်သတ္တုဖြင့်ရောစပ်ထားသောခဲသီးများ
(၅) အိုးခွက်ပစ္စည်းစသည်တို့အတွက် ကြေ့ရောင်တင်ဆေးရည်တွင်လည်းခဲကိုရောစပ်ရသည်။
(၆) ခဲရောစပ်ထားသည့်ပိုးသတ်ဆေးရည်
(၇) ခြယ်ဆေးနှင့်အရောင်တင်ဆေးရည်များတွင်ခဲထည့်ရသည်။

၅

၆

၇

ပိုက်လုံး၊ ရေစည်စသော အသုံးအဆောင်များကိုပင်ခဲပုပ်ဖြင့် ပြုလုပ်သုံးစွဲခဲ့ကြသည်။ ခဲသတ္တုရိုင်းကို ကမ္ဘာပေါ်တွင် အနှံ့အပြားတွေ့ရှိရသော်လည်း ခဲသန့်သန့်ကိုမူ သယံဇာတ အဖြစ်ဖြင့် တွေ့ရခဲသည်။ အများဆုံးတွေ့ရသောခဲသတ္တုရိုင်းမှာကန့်နှင့်ပေါင်းစပ်လျက်ရှိသည့် ဂလီနားခေါ်လက် ဆာလဖိုက်(ဒ) ဖြစ်သည်။ခဲကိုကာဗွန်နိတ်နှင့်ဆာလဖိတ်အဖြစ်ဖြင့်လည်းတွေ့ရသည်။ သို့သော် ဂလီးနား လောက် အမြောက်အမြား မတွေ့ရချေ။

ခဲသတ္တုရိုင်းများအနက် ဂလီးနားတွင်ခဲအများဆုံးပါဝင်သည်။ ဂလီးနားတွင်ခဲ ၈၆.၆ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ကန် ၁၃.၄ ရာခိုင်နှုန်း ပါဝင်သည်။ ထို့ကြောင့်ခဲကို ဂလီးနားမှအများဆုံး ထုတ်ယူကြသည်။ ခဲကို အလွယ်ဆုံးထုတ်ယူနည်းမှာ ကန့်အားလုံးထွက်သွားသည့်အထိ ဂလီးနားကိုမီးတိုက်ယူသည့်နည်းပင် ဖြစ်သည်။

ခဲပုပ်သည် သတ္တုဒြပ်စင်တစ်ခုဖြစ်၍၊ ရေထက် ၁၁ ၁/၂ ဆခန့် ပိုလေးသည်။ လေးသော်လည်းပျော့ပျောင်း၏။ ခဲသန့်သန့် အရောင်မှာဖြူပြာပြာဖြစ်သည်။ လိုးဖြတ်ပြီးစနေရာတွင် ပြောင်လက်နေသော်လည်း လေသလပ်ခံလိုက်သော အခါတစ်ခဏနှင့် အရောင်မှိန်သွားတတ်သည်။ ခဲကို လွယ်ကူစွာ အပြားခတ်နိုင်သော်လည်း နန်းဆွဲ၍ကား ကောင်းစွာ မရချေ။ အလွယ်တကူ အပြားခတ်ယူနိုင်ခြင်း၊ အလွယ်တကူ ပုံသွင်းနိုင်ခြင်း၊ အလွယ်တကူ ချေးမတက်နိုင်ခြင်းတို့ကြောင့် ခဲပိုက်လုံးနှင့် ခဲပြားများပြုလုပ်ရာ၌ အသုံးချသည်။ ခဲ၏အရည်ပျော်မှတ် (အရည်ပျော်သောအပူချိန်အမှတ်)မှာစင်တီဂရိတ် ၃၂၇ ဖြစ်၏။ သို့သော်သံဖြူ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းရောထားသော ခဲသတ္တုစုပ်မှာစင်တီဂရိတ် ၁၈၁ ၌အရည်ပျော်သဖြင့်၊ ယင်းသတ္တုစုပ်ကိုဂဟေ အဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုသည်။ တယ်လျူရီယမ် ၁ ရာခိုင်နှုန်း ရောပေးသောအခါ ပိုက်လုံးများပြုလုပ်ရန်အတွက် အလွန်မာသော ခဲသတ္တုစုပ် တစ်မျိုးကို ရသည်။ ခဲတွင်ခနောက်စိမ်း (အန်တီမိုနီ) အနည်းငယ် ရောပေးသောအခါခဲစာလုံး သတ္တုကို ရသည်။ သေနတ်ကျည်ဆံခဲမှာ စိန်သတ္တု(အာစနစ်) အနည်းငယ် ရောထားသောခဲ ဖြစ်၏။

တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင် တစ်နှစ်လျှင် ခဲတန်ချိန် ၁၅၀၀၀၀၀ ခန့် အသုံးပြုကြသည်။ အသုံးများသော ခဲဒြပ်ပေါင်းများမှာ ခဲဖြူ၊ ခဲနီနှင့် လစ်သတ်တို့ဖြစ်ကြ၏။ ခဲဖြူမှာ ခဲပါဝင်သော ကာဗွန်နိတ်တစ်မျိုးဖြစ်၍ လွန်ခဲ့သည့်နှစ်ပေါင်း ၂၀၀၀ ခန့်ကပင် အဖြူရောင်ခြယ်ဆေးအဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။ ခဲဖြူကို ကြွေရောင်တင်ဆေးနှင့် အခြားပစ္စည်းများပြုလုပ်ရာ၌လည်းအသုံးပြုကြသည်။ ခဲဖြူပြီးနောက် အခြားအရေးကြီးသော ခဲဒြပ်ပေါင်းများမှာ လစ်သတ်နှင့် ခဲနီတို့ဖြစ်ကြ၏။ ယင်းတို့ကို သံချေးတားဆေး၊ ပိုးသတ်ဆေးလုပ်ငန်း၊ ဗက်ထရီလုပ်ငန်း၊ ရော်ဗာလုပ်ငန်း၊ ကြွေရောင်တင်လုပ်ငန်း၊ ဖန်လုပ်ငန်းနှင့် ဓာတ်ဆီလုပ်ငန်းတို့တွင်အမြောက်အမြားအသုံးပြုကြလေသည်။

ခဲကို မြန်မာနိုင်ငံ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းရှိ ဘော်တွင်းသတ္တုတွင်းများမှ ထုတ်၍ နိုင်ငံခြားသို့တင်ပို့ခဲ့၏။ ထိုသတ္တုတွင်းများ၌ ခဲသတ္တုရိုင်းတန်ချိန်ပေါင်း ၄၃၀၀၀၀၀၀ ခန့် ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။

၁၉၀၉–၁၃ ခုနှစ်များတွင် ဘော်တွင်းသတ္တုတွင်းမှခဲတန်ချိန် ၄၆၀၀၀ ကို ထုတ်၍ ရောင်းချခဲ့သည်။ ၁၉၂၄–၂၈ ခုနှစ် များတွင် တန်ချိန် ၂၉၇၇၁၅ အထိ တိုးတက်ကာ ရောင်းချနိုင်ခဲ့သည်။

ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းရှိ ဘော်ဇိုင်းသတ္တုတွင်း၌လည်း ခဲကို ထုတ်ယူခဲ့ကြသည်။ ခဲသတ္တုရိုင်း ၁၀ပေအနက်လောက်တွင် တွေ့ရသည်။ ခဲသတ္တုရိုင်းတူးရာတွင် လူနှစ်ယောက်သည် သံမဏိစို့များကိုအသုံးပြု၍ တစ်လှည့်စီတူးကြ၏။ ကျန်လူများက သတ္တုရိုင်းများကို အပေါ်သို့သယ်ကြသည်။ နေ့စဉ် ခဲသတ္တုရိုင်းအလေးချိန် ၁၈၅၅ ပေါင်ကို အရည်ကျိုး၍ ခဲထုတ်ယူကြသည်။ ခဲကို အရည်ကျိုရာတွင် သံအရည်ကျိုသည့် မီးဖိုမျိုးကိုသုံးသည်။ ဘော်ဇိုင်းမှရသည့် ၁/၄ လက်မကျော်သော ခဲရိုင်းတုံးတွင် ခဲ ၇၅ ရာခိုင်နှုန်း၊ သွပ် ၀.၃၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့်ငွေ ၁၄အောင်စပါဝင်သည်။ ၁/၄ လက်မ မကျော်သောခဲရိုင်းတုံးတွင် ခဲ ၆၀ရာခိုင်နှုန်း၊ သွပ် ၀.၃၀ ရာခိုင်နှုန်းနှင့် ငွေ ၈.၈ အောင်စပါဝင်သည်။

ခဲသည် အလွန်အသုံးဝင်သော်လည်း ခဲဒြပ်ပေါင်းဟူသမျှ အဆိပ်ဖြစ်သောကြောင့် ခဲလုပ်ငန်းဖြင့် အသက်မွေးသူတို့သည် သတိကြီးစွာထားကြရလေသည်။ သတိမမူသော အလုပ်သမား ဖြစ်ပါက ခဲဓ်ပေါင်းများ ကိုယ်တွင်းသို့ တစ်နည်းနည်းဖြင့် တဖြည်းဖြည်း ဝင်ရောက်ရာမှ၊ ကြာသော် လူကို ဥပဒ်ရောက် လောက်အောင် အဆိပ်မိတတ်သည်။ ခဲဆိပ်သည် အထူးသဖြင့် နဗ်ကြောအဖွဲ့နှင့်သွေးကို ထိန်းပေးသောတစ်ရှူး(အသားမျှင်) များကို ချွတ်ယွင်းပျက်ပြားစေတတ်သည်။ ခဲဆိပ်မိဖန် များလွန်းလျှင် တက်ချက်တတ်သည်။ အချို့မျက်စိကွယ်တတ်သည်။ အချို့လည်း အသက်ပင် ဆုံးရှုံးရသည်အထိ ရောဂါရတတ်သည်။

ခခြင်း ။ ။အရည်တစ်ခုသည် တဖြည်းဖြည်းအပူချိန်လျော့၍ အေးသည်ထက်အေးသွားသောအခါ၊ နောက်ဆုံး၌ အခဲအဖြစ်သို့ ကူးပြောင်းသွားမြဖြစ်သည်။ ဤသို့ အရည်ဘဝမှ အေးပြီးခဲသွားသော အပူရှိန်ကို အရည်ခဲချိန် (ဝါ)အရည်ခဲမှတ်ဟုခေါ်သည်။ အလွန်အေးသော ဒေသတို့၌ရေခဲခြင်း၊ ဆီးနှင်းကျခြင်း စသည်တို့မှာ ရေခဲလောက်အောင် အပူချိန်လျော့ကျသွားခြင်းကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ရေခဲမှတ် (ရေ၏

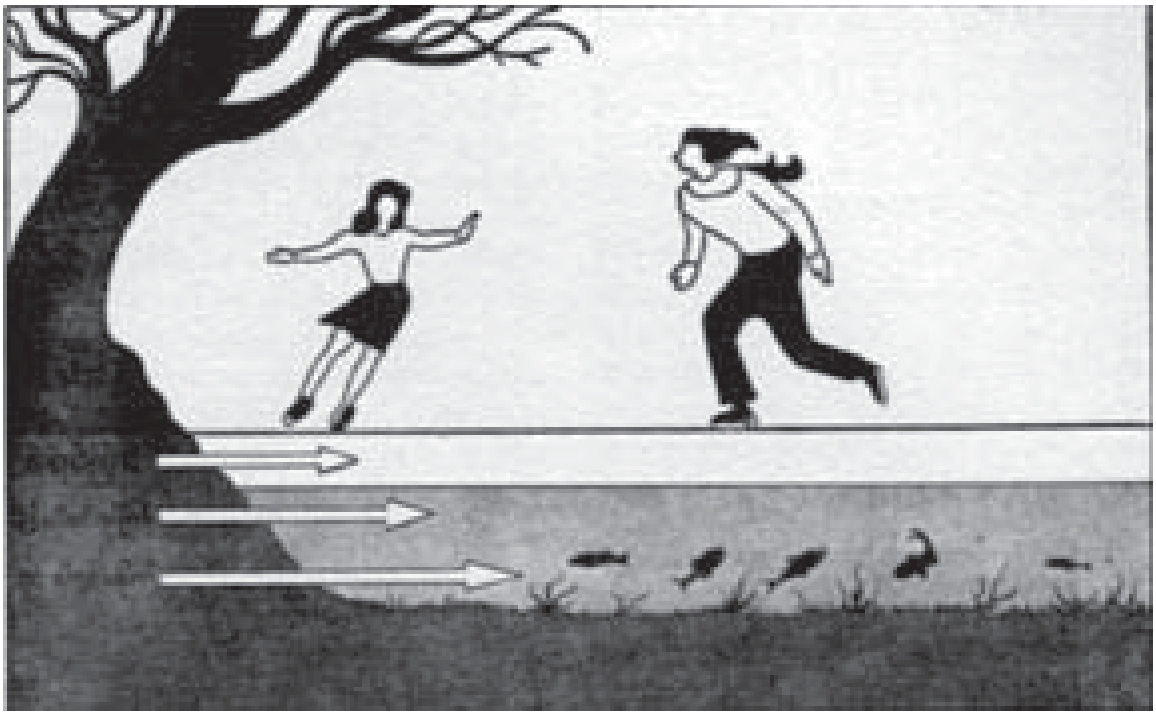

အပူချိန် ၃၂ ဒီဂရီအမှတ်သို့ ရောက်သောရေမျက်နှာသည် ရေခဲပြင်အဖြစ်သို့ပြောင်းလဲသွားပေလိမ့်မည်။ ရေခဲပြင်၏အောက်တွင်မူ အပူချိန်အမှတ်သည် ပိုမိုများသေးသဖြင့် ရေသည်အရည်အတိုင်းပင်ရှိနေမည်။ ထိုကြောင့် အပင်ငယ်များနှင့် ရေသတ္တဝါများသည် ရေခဲပြင်၏အောက်တွင် ဆက်လက်အသက်ရှင်နိုင်ပေသည်။

ခဲချိန်အမှတ်)မှာ စင်တီဂရိတ်ပြဒါးတိုင်းအရ သုည ဒီဂရီဖြစ်၍၊ ဖာရင်၊ ဟိုက်ပြဒါတိုင်အရ ၃၂ ဒီဂရီဖြစ်သည်။

ရောဝမှ ရေခဲဘဝသို့ ကူးပြောင်းသွားပုံနှင့် ရေခဲမှတ်တို့ကိုလက်တွေ့စမ်းသပ်ကြည့်ရှုလိုလျှင် အောက်ပါနည်းဖြင့် စမ်းသပ်နိုင်သည်။ ရေခဲကို အတုံးကလေးများဖြစ်အောင် ထုခွဲပြီးနောက် ခွက်ထဲတွင် ဆားလက် ၂ ဆုပ် ၃ ဆုပ်စာမျှနှင့် ရောမွှေပြီးထားပါ။ ထို့နောက် ဖန်ပြွန် သို့မဟုတ် သတ္တုဗူးခပ်ငယ်ငယ် တစ်ခုတွင် ရေနှင့် ပြဒါးတိုင်တစ်ချောင်းကိုထည့်ပြီးလျှင် ထိုပြွန်ကို အထက်ပါရေခဲခွက်ထဲ၌ နှစ်ထားပါ။ ရေခဲ၏အအေးရှိန်ကြောင့် ပြဒါးတိုင်အမှတ်သည် တဖြည်းဖြည်း လျော့ဆင်းလာပြီးလျှင် စင်တီဂရိတ်ပြဒါးတိုင် ဖြစ်သော် သုည ဒီဂရီ၊ (ဖာရင်ဟိုက်ပြဒါးတိုင်ဖြစ်သော ၃၂ ဒီဂရီ) အရောက်တွင် ပြွန်ထဲရှိရေသည် ခဲစပြုလာပြီးလျှင် ပြဒါးတိုင်အမှတ်သည် ရေအားလုံး ခဲသွားသည့်တိုင်အောင် မပြောင်းဘဲ တည်နေသည်ကို တွေ့ရလိမ့်မည်။ ရေနည်းတူ အရည်ဘဝမှ အေးပြီးနောက် ခဲသွားနိုင်သော အခြားပစ္စည်းများလည်း အမြောက်အမြား ရှိ၏။ ရောဝမှ ရေခဲဘဝသို့ကူးပြောင်းနေချိန်တွင် အပူချိန်သည် အတိုးအလျော့မရှိဘဲတန့်နေသည်။ ရေခဲဘဝမှ အရည်ပျော်ချိန်တွင်လည်း ရေခဲအားလုံး အရည်ပျော်သည်အထိ အပူချိန်မှာ တသမတ်တည်းတန့်နေသည်။ ဤကဲ့သို့ အရည်ပျော်နေချိန်တွင် ရေခဲသည် ဘေးပတ်ဝန်းကျင်ရှိအရာဝတ္ထုတို့မှ အပူကိုအစဉ်တစ်စိုက် စုတ်ယူလျက်ရှိသည်။ အသီးအနှံ၊ သားငါးမှစ၍ အစားအစာများကို မပုပ်မသိုးအောင် သိုမှီးသော အအေးသေတ္တာ၊ အအေးခန်းများကို ကြံစည်ပြုလုပ်ရာတွင် ဤအပူချိန် တန့်နေတတ်သော သဘောကိုပင် မူတည်၍ ပြုလုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ဆားရည်သည် ဖာရင်ဟိုက် ပြဒါးတိုင်အရ သုည၌ အောက် ၇ ဒီဂရီရောက်မှ ခဲနိုင်သဖြင့် ရေရိုးရိုး၏ ခဲချိန် အမှတ်အောက် ၃၉ ဒီဂရီလျော့လေသည်။ ထိုကြောင့် ဆားရောထားသော ရေခဲသည်အပူကို စုတ်ယူယင်း အရည်ပျော်ကာ ဆားရည်ဖြစ်သွားစဉ်တွင်၊ ထိုဆားရည်၌ မိမိကိုယ်တိုင် ခဲသွားလောက်အောင် မအေးသော်လည်း ရေကို ခဲစေနိုင်လောက်အောင်ကား အေး၍နေသည်။ ဤအချက်ကိုထောက်သဖြင့် ရေခဲနှင့်ရေခဲမုံများ ပြုလုပ်ရာ၌ ဆားရည် သို့မဟုတ် ဆားရောထားသော ရေခဲအား အသုံးပြုသည့် အဓိပ္ပာယ်ကို သဘောပေါက်နိုင်ပေသည်။

ရေခဲနှင့်တကွသတ္တုအများမှာ ခရစ္စတယ်ပွင့်တတ်သော ပစ္စည်းများဖြစ်၍ ထိုပစ္စည်းများတွင် အရည်ခဲမှတ်နှင့် အရည်ပျော်မှတ် (အရည်ပျော်ချိန်အမှတ်) တို့သည်

အတူတူပင်ဖြစ်သည်။ သံ၊ ဖန်၊ ထောပတ်၊ ဖယောင်းတို့ကဲ့သို့ ခရစ္စတယ်မပွင့်တတ်သော (၀၊) ပွင့်ပုံမဲ့ပစ္စည်းများတွင်မူအရည်ခဲမှတ် အရည်ပျော်မှတ်ဟူ၍ အတိအကျမရှိချေ။ ထိုပစ္စည်းမျိုးကို အပူတိုက်ပေးသောအခါ အခဲဘဝမှ တဖြည်းဖြည်းပျော့ပျောင်းလာကာ ရေးဦးစွာ ခဲရာမှပျစ်ပြီးလျှင် နောက်ဆုံးတွင် ပျစ်ရာမှသွက်သွားသည်။

အရာဝတ္ထုတို့၌ များသောအားဖြင့် ပူလျှင်ကားထွက်၍ အေးလျှင်ကျုံ့ဝင်သွားတတ်သော သဘောရှိမြဲဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် စင်တီဂရိတ် ၄ ဒီဂရီအထက်သို့ ပူလာလျှင်ဖြစ်စေ၊ ထိုဒီဂရီအောက်သို့ အေးသွားလျှင်ဖြစ်စေ အရွယ်ပမာဏကားထွက်တတ်ခြင်းမှာ ရေခဲ၏ ထူးခြားသောဂုဏ်တစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ ရေသည်ရောဘဝမှ ခဲသွားသောအခါ အရွယ်ပမာဏအားဖြင့် ၁၀ ပုံ ၁ပုံနီးပါး ကားထွက်လာသည်။ ထိုကြောင့်အရွယ်ချင်းတူလျှင် ရေထက်ရေခဲက ပေါ့သည့်အတိုင်း ရေခဲသည် ရေထဲတွင် ပေါလောပေါ နေနိုင်သည်။ အလွန်အေးသောဒေသတို့၌ ရေခဲလောက်အောင် အေးသောရာသီတွင် ရေသွယ် ပြွန်(ပိုက်လုံး)များကွဲထွက်တတ်ခြင်းမှာလည်း ပြွန်တွင်းရှိ ရေခဲရာတွင် အရွယ်ပမာဏကားထွက်လာသည့် ဒဏ်ကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

ခဲတံ ။ ။ရေးကခဲတံပြုလုပ်ရာတွင် ခဲကို အသုံးပြုခဲ့ခြင်းကြောင့် ယခုတိုင်အောင် ခဲတံဟု ခေါ်တွင်နေသော်လည်း ယခုခေတ်သုံး ခဲတံများတွင် ခဲလုံးဝမပါချေ။

ခဲအစား ဂရိတ်ဖိုက်(ခဲနက်)ခေါ် တွင်းထွက်ကာဗွန် တစ်မျိုးကိုသာ အသုံးပြုထားသည်။ ရေးရောမ လူမျိုးတို့ခေတ်မှစ၍ ပုံဆွဲခြင်း၊ ရေးမှတ်ခြင်းတို့တွင်မြေဖြူများ၊ ရောင်စုံမြေပုံများခဲများကို အသုံးပြုလာခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ၁၆ ရာစုနှစ် ကုန်ခါနီးလောက်တွင် ဂရက်ဖိုက်ကို အင်္ဂလန်ပြည် ကမ်ဗာလာခရိုင်တွင် အမြောက်အများတွေ့ရှိခဲ့ရာမှ အစပြု၍ ခဲအစားဂရက်ဖိုက်ကို စတင်အသုံးပြုလာခဲ့ကြလေသည်။ (ဂရက်ဖိုက–ရှု။)

ကမ္ဘာအရပ်ရပ်တွင် ခဲတံကို မည်မျှ အသုံးများသနည်းဆိုလျှင် ခဲတံလုပ်ရန်သစ်များ ခုတ်လဲမှုကြောင့် အချို့သစ်တောကြီးများပင် ကုန်လုနီးပါး ဖြစ်ခဲ့ရလေသည်။ ခဲတံပြုလုပ်ရန်အတွက် အကောင်းဆုံးသစ်သား မျိုးမှာပျော့စေးစေးဖြစ်နေသည့် ဆီဒါအနီခေါ် ထင်းရှူးတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ဤသစ်မျိုးကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဗာဂျင်နီးယားပြည်နယ်မှအမြောက်အများရရှိ၍၊ ထိုထက်အနည်းငယ် မာကျော်လေးလံသော အမျိုးအစားကို အာဖရိကတိုက်အရှေ့ပိုင်းရှိ ကင်းနယားနယ်မှရသည်။ သို့သော်အဆိုပါသစ်မျိုး ရှားသွားပြီ ဖြစ်သည့်အတွက်၊ ယခုအခါ ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်မှရသော မွေးကြိုင်သည့် ဆီဒါသစ်မျိုးကို အမြောက်အများ အသုံးပြုနေကြရသည်။

ဂရက်ဖိုက်ကို ခဲဆန်အဖြစ် စတင်အသုံးပြုစဉ်က တွင်းထွက်ဂရက်ဖိုက်ကိုပထမညက်ညက်ကြေအောင် ကြိတ်ချေ၍၊ အတုံးဖြစ်အောင် တစ်ဖန်ဖိပေးရသည်။ ထို့နောက် အတုံးများမှ အရွယ်တော်အချောင်းကလေးများရအောင် ခွဲစိတ်ဖြတ်တောက်ပြီးလျှင် ခဲဆန်အိမ်ကလေးများ၌ ထည့်၍ အသုံးပြုခဲ့ကြလေသည်။ သို့သော် ဂရက်ဖိုက်ချည်းသက်သက်မှာ ပျော်လွန်းသည့်အတွက် ၁၈ရာစုကုန်ခါနီး အချိန်လောက်မှစ၍ ဂရက်ဖိုက်တွင် မြေစေးကို အမာအပျော့လိုသလို ရောစွက်လုပ်ကိုင်လာကြသည်။ လက်သမား ခဲတံအတွက် ဂရက်ဖိုက်ကိုဖယောင်းသို့မဟုတ် အမဲဆီအနည်းငယ်နှင့်ရောချဲထည့်ရသည်။ ထိုခဲတံ၏ခဲသားမှာ

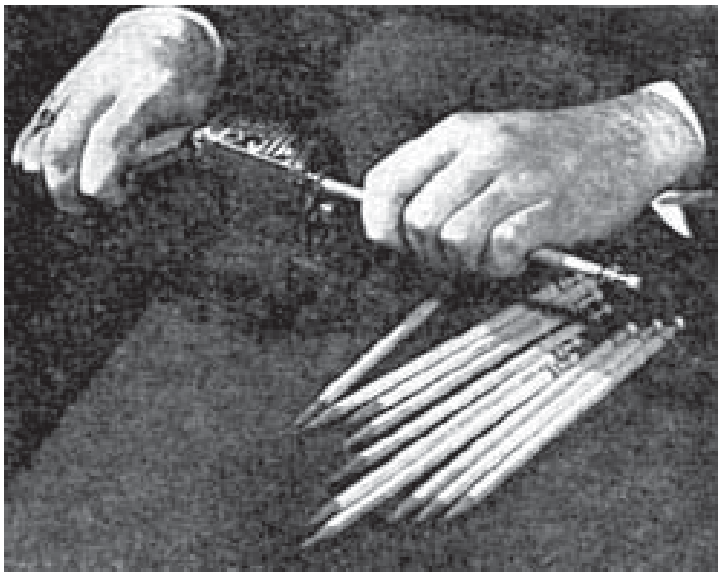

ခဲတံများကို စက်ဖြင့်ချွန်ပေးခြင်းဖြင့် ငွေနှင့်အချိန်ကိုသက်သာစေသည်။

အလွန်ပျော့၏။ ရောင်စုံခဲတံများ ပြုလုပ်ရာတွင်မူ ဂရက်ဖိုက်ကို အသုံးမပြုတော့ဘဲ မြေဖြူ၊ မြေစေး၊ သို့မဟုတ် ဖယောင်းတို့ကို အရောင်ဆေးနှင့် ရောချဲအသုံးပြုသည်။

ဝက်အူရစ်ခဲတံဟူ၍လည်း ခဲတံတစ်မျိုး ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ထိုခဲတံမျိုးတွင် ခဲဆန်ကို သစ်သားအိမ်မှာကဲ့သို့ အသေထည့်မထားပေ။ သတ္တုအိမ်တွင် အရှင်ထည့်ထားပြီးနောက် ဝက်အူကို လှည့်ပေးခြင်းဖြင့် ခဲဆန်ကိုလိုသလောက်

ထုတ်နိုင်သွင်းနိုင်သည်။ ခဲဆန်သွင်းလိုသောအခါ ခဲဆန်၏ ထိပ်ကို သတ္တုအိမ်အတွင်းရှိ ပြွန်ချောင်းလုံးကလေး တွင်သွင်းပေးရသည်။ ထိုပြွန်ချောင်းကို သတ္တုအိမ်တွင်းရှိ ဝက်အူရစ်၊ အပေါ်ထိပ်ဖုံးနှင့် ဆက်ထား၍ ထိပ်ဖုံးကို လှည့်ပေးသောအခါ ခဲဆန်သည် ထိပ်ဝမှထွက်လာသည်။ ဤနည်းဖြင့် ခဲဆန်ကို သတ္တုအိမ်မှ အလိုရှိသလို ထွက်စေဝင်စေနိုင်သည်။ ခဲဆန် အပိုများကိုလည်း ခဲတံထိပ်ရှိ ခဲဖျက်အိမ်တွင် ဆောင်ထားနိုင်သည်။

ခဲတံနှင့် ရေးရာတွင် ခဲရာပို၍ မဲစေရန် ခဲဆန်ပြုလုပ်ရာ၌ ဂရက်ဖိုက်တွင် တစ်ခါတစ်ရံ ဆီမှိုင်း အနည်းငယ်ရောစပ်ပေးလေ့ရှိကြသည်။ ယခုခေတ် ခဲဆန်လုပ်ငန်းတွင် ဤသို့ ဂရက်ဖိုက်နှင့် မြေစေး၊ ဆီမှိုင်း အစရှိသည်တို့ ရောထားသော ပစ္စည်းကို ရှေးဦးစွာအပေါက်ကလေးများ ဖောက်ထားသော ခွက်ထဲတွင်ညက်၍ နယ်သားရလာသည့်တိုင်အောင် ရေဖိအားစက်ဖြင့် နယ်ပေးသည်။ နယ်သားကောင်းလာသောအခါ အလိုရှိသော ခဲဆန်အရွယ် ဖောက်ထားသော အပေါက်ကလေးများမှ တဆင့်ညှစ်ထုတ်ပေးသည်။ ထိုအခါအောက်တွင် ခံထားသော ပျဉ်ပြားပေါ်သို့ ခဲဆန်များသည် နန်းကြိုးကလေးများပမာ ခွေ၍ကျဆင်းလာသည်။ ထိုခဲဆန်အခွေများကို အရှည်လိုသလောက် ဖြတ်၍ စန့်အောင်ဆန့်ပြီးလျှင် အခြောက်ခံပေးရသည်။ ထို့နောက် ခွက်တစ်ခုတွင်ထည့်၍ ကာဗွန်မှုန့်ဖြူးပေးပြီးလျှင် အပူခန်းတွင် ရေငွေ့ခြောက်သွားအောင် ပေါင်မုံ့ဖုတ်သကဲ့သို့အပူတိုက်ပေးရသည်။

ခဲဆန်သွင်းရန်သစ်သားအိမ်ပြုလုပ်ပုံမှာ အရှည် ၇လက်မ၊ ပြက် ၂လက်မ၊ ထူ ၁/၄ လက်မ အရွယ်ရှိသော ပျဉ်ပြားတစ်ချပ်ပေါ်၌စက်ဖြင့် ခဲဆန်ဝင်ဆံရုံ ပြော့ကြောင်း ၆ခု ထိုးပေးသည်။ ထိုပြော့ကြောင်းများထဲတွင် ခဲဆန်များကို ထည့်ပေးသည်။ ထို့နောက် အလားတူ ပြော့ကြောင်း ၆ခု ထိုးထားသော အခြားပျဉ်ပြားတစ်ချပ်ကို ကော်ရည်သုတ်ပြီးလျှင် အပေါ်မှ အံကျအုပ်ပေး၍ ဖိထားလေသည်။ ခြောက်သောအခါ အဆိုပါပျဉ်နှစ်ချပ်သည် တသားတည်းနှင့် မခြားကပ်သွားသည်။ ထိုအခါ စက်ဖြင့် ခဲတံခြောက်ချောင်းဖြစ်အောင် ခွဲစိတ်၍ စောင်းသပ်ပြီး လုံးပေးသည်။ ထို့နောက် အရောင်တင်ဆေးသုတ်ခြင်း၊ တံဆိပ်နှိပ်ခြင်း၊ ခဲဖျက်များ တပ်ပေးခြင်းနှင့် သေတ္တာများတွင် ထည့်ခြင်း စသောအလုပ်အားလုံးကို စက်ဖြင့်ပင် လုပ်ကိုင်သွားသည်။ ခဲတံများတွင် Hနှင့် Bစာလုံးတို့ဖြင့် အပျော့အမာအမဲဟူ၍အစားစားခွဲခြားထားသည်။ HမှာHard(မာသော)၏ အတိုကောက်ဖြစ်၏။BမှာBlack(မဲသော)၏ အတိုကောက်ဖြစ်၏။ ဥဒဟာရုံ HB အမှတ်အသားပါသောခဲတံများသည် မာ၍ Bအမှတ်အသားပါလျှင်ပျော့၍ BBအမှတ်အသားပါလျှင် ပိုမိုပျော့၍ မဲသည်ဟုသိနိုင်သည်။

ခဲနက် ။ ။(ဂရက်ဖိုက်–ရှူ။)

ခဲမဖြူ ။ ။(သံဖြူ–ရှူ။)

ခဲမသေ ။ ။(တန်စတင်–ရှူ။)

ခဲလံကျည်တောက် ။ ။ခဲလံကျည်တောက်ခေါ် ကောက်ညှင်းတောက်မှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အလွန်ထင်ရှား၍ လူအများစားသုံးသော မုံ့ဖြစ်သည်။ ခဲလံဆိုသောစကားမှာ ရှမ်းဘာသာစကား ခဝ်လံမှဆင်းသက်လာသည်။ ဝါးထဲသို့ ကောက်ညှင်းဆန်ထည့်၍ချက်သောထမင်း (ဝါ) စားဖွယ်ကို ရှမ်းတို့ကခဲလံဟုခေါ်သည်။ မြန်မာတို့က ကျည်တောက်ဆိုသောမြန်မာစကားနှင့်တွဲဖက်ကာ ခဲလံကျည်တောက်ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။ ခဲလံချောင်းဟုလည်းခေါ်ကြသည်။ အနောက်ရိုးမ တောင်ခြေနှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ကမ်းရိုးတန်းဒေသတို့တွင်မူ ကောက်ညှင်းကျည်ထောက်ဟူ၍ မြန်မာစကားသက်သက်ဖြင့် ခေါ်ဆိုကြသည်။ ခဲလံကျည်တောက်ကို ရှေးကပေါင်းတင်းကျည်၊ ပေါင်းစည်ကြီးဟုလည်း ခေါ်လေသည်။

ခဲလံကျည်တောက် ပြုလုပ်ရန်အတွက်အကောင်းဆုံးဝါးမှာ တင်းဝါးဖြစ်သည်။ ခဲလံကျည်တောက် ပြုလုပ်ပုံမှာ ရှေးဦးစွာ ကောက်ညှင်းဆန်ကို ရေစင်စင်ဆေးပြီးလျှင် တောင်းပလုံးများနှင့် ရေစစ်ရသည်။ ရေစစ်ပြီး ကောက်ညှင်းဆန်ကို

ခဲလံကျည်တောက်ဖုတ်နေစဉ်

အသင့်ဖြတ်ထားသော တစ်ဖက်ပိတ်ဝါးကျည်ထောက်ထဲသို့ ထည့်ရသည်။ အချို့ဒေသများတွင် အုန်းသီးမှုန့်နှင့် ဆား

အနည်းငယ်ကိုလည်း ရောချဆည့်လေ့ရှိသည်။ ထို့နောက် ရေများ ထည့်ပေးရသည်။ ဆန်ကရေကိုစုတ်ယူသဖြင့် ရေမကြာခဏ ခန်းခြောက်သွားတတ်သဖြင့် ထပ်ကာထပ်ကာ ထည့်၍ပေးရသည်။ နောက်ဆုံးရေကို ဆန်ထက် လက်သုံးဆစ်ခန့်ပေါ်အောင် ထည့်ပြီးလျှင် ပွင့်နေသော ကျည်ထောက်၏အဝကို ကောက်ရိုးသန့်သန့်ဖြင့်ဖြစ်စေ ဖက်ရွက်သန့်သန့်ဖြင့်ဖြစ်စေ ပိတ်ဆို့ရသည်။

ခဲလံကျည်တောက်ဖုတ်ရာတွင် အထူးသတိပြုရမည့် အချက်မှာ ကျည်တောက်ထဲမှ ကောက်ညှင်းများကျက်ပြီးနောက် အနည်းငယ် ဆန့်ထွက်နိုင်ဆေးရန် ကျည်တောက်တွင် ဆန်ကို အနည်းငယ်လျော့၍ထည့်ရခြင်း ဖြစ်သည်။ သို့မဟုတ်က မီးဖုတ်သည့်အခါ ကျည်တောက်ကွဲထွက်တတ်သည်။ ခဲလံကျည်တောက်ကို ဖုတ်မည့်အခါ ဝါးအစိုတစ်ချောင်း၏ အရင်းအဖျားကို ဒေါက်ထောက်၍ တန်းရသည်။ ထိုတန်း တစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် ဝါးကျည်ထောက်များကို ခတ်စောင်းစောင်းစီ၍ထောင်ထားရသည်။ ထို့နောက် ကောက်ရိုးများ သစ်ရွက်ခြောက်များကို ကျည်တောက်များ ပတ်ပတ်လည်တွင် ဝိုင်းရံစုပုံကာမီးတိုက်ရသည်။ သစ်ကြီးဝါးကြီးဖြင့်မီးတိုက်လျှင် ကျည်တောက်များ လောင်ကျွမ်းသွားမည်စိုးသဖြင့် သစ်ရွက်ဝါးရွက်များဖြင့် မီးတိုက်ရလေသည်။ ကောက်ညှင်းကျည်တောက် ထောင်ထားသော ဝါးတန်းအောက်၌ မီးကျီးဖို၍ ဖုတ်သည်လည်းရှိသည်။ ဝါးကျည်ထောက်အပေါ်ခွံများ လောင်ကျွမ်း၍ ကောက်ညှင်းနပ်သောအခါ မီးဖိုမှကျည်တောက်များကို ထုတ်ယူရသည်။ ထို့နောက် အေးချိန်တန်၍ ဝါးကိုခွဲလိုက်လျှင် ဝါးအမြွှေးများဖြင့် ရစ်ပတ်နေသဖြင့် ငွေတောင့်သဖွယ်ဖြူဖွေးသော ကောက်ညှင်းကျည်တောက်ကိုရရှိသည်။

ဝါးထဲတွင် ကျက်ပြီးသားဖြစ်နေသော ကောက်ညှင်းကျည်တောက်မှာ ဝါးမြွှေးနှင့်ကပ်၍ သေသပ်ချောမောလှသည်။ ကောက်ညှင်းကျည်တောက် ပြုလုပ်ပုံကို ရှေးသူဟောင်းတို့က စကားထာသဘောဖြင့်အောက်ပါအတိုင်း ရေးသားဖွဲ့ဆိုထားသည်။

အစွယ်နှစ်ချောင်းဖြူလွင်လွင်၊ တောမှာပေါက်တဲ့ဆင်။
ဆဒ္ဒါန်ဆင်မင်း သူ့ဝမ်းခေါင်း၊ ခြင်္သေ့အပေါင်းအောင်း။
လုံစွာပိတ်၍မီးမှာထား၊ ငွေတောင့်ထိုအလား။
ဘုရားတရား တင်ပါလေ၊ တို့လဲအမျှဝေ။

ဆင်ဆိုသည်မှာဗုဒ္ဓဟူးနံ၊ ဝါးကို ဆိုလိုသည်။ ခြင်္သေ့ဆိုသည်မှာအင်္ဂါနံဖြစ်၍ ဆန်ကိုဆိုလိုသည်။ ဝါးကျည်တောက်ထဲတွင် ဆန်ကိုထည့်၍ မီးဖုတ်လျှင် ငွေတောင့်သဖွယ် ကောက်ညှင်းကျည်တောက်ရရှိကြောင်းကို ပဟေဠိလုပ်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ခေါ်ခွက်။ ။စုန်း၊ ကဝေ၊ တစ္ဆေတို့ကိုယုံသူများသည် မိမိတို့၏သားသမီးအိမ်သူအိမ်သား တစ်စုံတစ်ယောက် မမာမကျန်းဖြစ်သည့်အခါ၊ သူရဲတစ္ဆေစသည်တို့ ဖမ်းစားသည်ဟုယူဆကြသည်။ ဤသို့ ဖမ်းစားခြင်းကိုကုသရန် ပယောဂဆရာများကို မေးမြန်းလေ့ရှိကြသည်။ ထိုအခါပယောဂဆရာတို့က တစ္ဆေ သူရဲတို့ကို ကျွေးမွေးရမည်ဟုညွှန်ကြားလျှင်၊ အစာကို ခေါ်ခွက်တွင်ထည့်၍ကျွေးသည်။ ခေါ်စာထည့်၍ ကျွေးသောခွက်ကို ခေါ်ခွက်ဟုခေါ်သည်။

ခေါ်မှာ မွန်စကား ဖြစ်သည်။ ခွက်ဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ ခေါ်ခွက်ကို နှီးဖြင့်ရက်လုပ်သည်။ ခေါ်ခွက်နှစ်မျိုး ရှိလေသည်။ တစ်မျိုးမှာ ခေါ်ပက်လက်ဖြစ်၍၊ ကျန်တစ်မျိုးမှာခေါ်ပန်းတောင်းခေါ်အောက်ခြေပါသော ခေါ်ခွက်ဖြစ်သည်။

ပယောဂဆရာများ ညွှန်ကြားချက်အရ ခေါ်ခွက်ထဲတွင် မကျန်းမာသူ၏အဝတ်အစား၊ ခြေသည်း လက်သည်းအနည်း ငယ်စီနှင့် ထမင်းဆုပ်များ၊ ငါးသို့မဟုတ် အမဲသားနှင့် ခေါင်ရမ်းပန်း အစရှိသော ပန်းနံမျိုးများကို ထည့်၍ နေဝင်ဆည်းဆာအချိန်၌ ရွာပြင်သို့သွားပြီးလျှင်ချထာရသည်။ အမဲသားငါးနှင့် ထမင်းဆုပ်များ အရေအတွက်မှာ ပယောဂဆာများ၏ ညွှန်ကြားချက်အတိုင်းပင် ဖြစ်ရသည်။ ခေါ်ခွက်ကို ချထားသူသည် ခေါ်ခွက်ကို ချထားခဲ့ပြီးနောက်၊ နောက်ဖက်သို့ ပြန်မကြည့်ဘဲ အိမ်သို့ပြန်လာရလေသည်။ အိမ်သို့ရောက်လျှင် လှေခါးရင်းမှနေ၍ မမာသူ၏မွေးနေ့ကို ဖော်ထုတ်ကာ မာပြီလား'ဟု မေးရသည်။ မေးပုံဖြေပုံကား တနင်္ဂနွေသားမာပြီလား၊ ချာပြီလား လွတ်ပြီလားကျွတ်ပြီလားဟု မေးရသည်။ ထိုအခါ အိမ်သူ အိမ်သားများက 'မာပြီ ချာပြီ။ လွတ်ပြီ ကျွတ်ပြီ'ဟု ပြန်ပြောရသည်။

လူသူကင်းသောနေရာတွင် ထမင်းအမဲသားငါးများကို ချထားသဖြင့် ရွာခွေးများသွားရောက်စားသောက်ကြပေလိမ့်မည်။ သရဲတစ္ဆများကို ယုံကြည်သူတို့ကမူ မိစ္ဆာအစိမ်းများက ခွေးကိုစီး၍ လာရောက်စားသောက်ကြသည်ဟု ယူဆကြသည်။

ဤအကြောင်းကို ရည်ရွယ်၍ ကလေးသူငယ်များအစဉ် အလာသီဆိုလေ့ရှိသည်မှာ 'ခေါ်ခွက်ထဲက၊ အမဲ ဒူးရိုး၊ ပန်းပုဆိုးနှင့် ဂျမ်းထိုးလို့နေ၊ ခွေးမပိန်တာ၊ လက်ျာဖက်က၊ သိုင်းကွက်ကျနင်း'ဟူသည်ကို အမှတ်အသားတွေ့ရသည်။

ခေါ်ပျဉ် ။ ။ခေါ်ပျဉ်သည် ကောက်ညှင်းနှင့်လုပ်ထားသော မြန်မာမုံ့တစ်မျိုး ဖြစ်၏။ ပြုလုပ်ရာတွင် ပထမကောက်ညှင်းဆန်ကို ရေနှင့်စင်အောင်ဆေး၍ပေါင်းအိုးတွင်ထည့်ပြီး ပေါင်းရ၏။ နူးနပ်သောအခါ ပေါင်းအိုးမှကောက်ညှင်းကို ယူ၍ အသင့်ဆေးထားသော မောင်းဆုံ သို့မဟုတ် လက်ဆုံ

တွင်ထည့်ပြီး ညက်အောင် ထောင်းပေးရသည်။ ညက်၍ စေးလာသောအခါ ဆုံတွင်းမှ တစ်ဖန်ယူပြီး သန့်ရှင်းစွာဆေးထားသော စကောများတွင်ထည့်၍ အထူလက်မဝက်သာသာမျှရှိသော အပြားဖြစ်စေရန်လက် သို့မဟုတ် ဒလိမ့်တုံးဖြင့် ဖိပေးရသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ အပေါ်ယံ၌နှမ်းလုံးကလေးများကို ဖြူး၍လည်း ခေါပျဉ်မုံ့များကို လုပ်လေ့ရှိသည်။

ထို့နောက် ကတ်ကျေးဖြင့် အလိုရှိသော ပုံစံအချိုးအစားအတိုင်းဖြတ်တောက်ရသည်။ စားသောအခါတွင် အုန်းသီးမှုန့်၊နှမ်းတောင်းများနှင့် ရောစားလေ့ရှိကြသည်။ ပို၍အရသာ ရှိစေရန် နှမ်းဆီအစိမ်းဆမ်း၍လည်းစားကြသည်။ ခေါပျဉ်တွင် ချိုဆိမ့်သောအရသာ ရှိသည်။

ရှမ်းလူမျိုးသည် ခေါပျဉ်ကို နေဖြင့်အခြောက်လှန်း၍စားလိုသောအခါမှဆီဖြင့် ကြော်စား၏။ သို့မဟုတ် မီးကင်၍လည်း စားသည်။ ထိုခေါပျဉ်ခြောက်များကို ခေါပုပ်ဟုလည်းခေါ်သည်။ ထိုသို့ခေါ်ခြင်း သည် ပုပ်သောအနံ့ရှိခြင်းကြောင့်မဟုတ်၊ အချိန်ကြာရှည်၍ရက်ပုပ်ခံနိုင်သောကြောင့်သာ ဖြစ်တန်ရာသည်။

ခို ။ ။ ခိုသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်လူသိများသောငှက်တစ်မျိုးဖြစ်သည်။ ခိုသည် ချိုးနှင့်အတူ ကိုလမ်ဗီဒီ မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်၍ တစ်ကမ္ဘာလုံး၌ ယခုအခါ ခိုနှင့် ချိုးမျိုးပေါင်း ၆၅၀ ကျော်မျှရှိသည်ဟုသိရသည်။ အရွယ်အားဖြင့်ကား၊ ခိုကချိုးထက်ကြီးလေသည်။ ဝင်ရိုးစွန်းဒေသများမှလွဲလျှင် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်၌ ခိုကိုတွေ့နိုင်၍ အထူးသဖြင့် အပူပိုင်းဒေသများ တွင်ပေါများသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ အမြို့မြို့ အရွာရွာမှာပင် ခိုကို တွေ့သည်။

ခိုတွင် အမျိုးများသလောက် အဆင်းသဏ္ဌာန်တွင်လည်း အနည်းနှင့်အများ ကွဲပြားကြသည်။ သို့သော် အပြာရောင်ကို အများဆုံးတွေ့ရ၏။ ယေဘူယျအားဖြင့် ခိုအားလုံးသည် အမြီးကော့၍၊ ခြေထောက်နီသည်။ အလျား ၁၃ လက်မခန့်ရှိ၍ ကိုယ်ကာယတုတ်ခိုင်သည်။ ထူးခြားချက်ကား ခိုနှင့် ချိုးတို့သည် ရေသောက်ရာတွင် အခြားငှက်များကဲ့သို့ ခေါင်းမမော့ဘဲ တစ်ဆက်တည်း သောက်လေ့ရှိကြသည်။

ခိုသည်သဘာဝအားဖြင့် တောတွင်းကျက်စားသောငှက်ဖြစ်သော်လည်း အလွန်ယဉ်ပါးလွယ်သည်။ ခိုရိုင်းများကို ရှေးနှစ်ပေါင်း ၅၀၀၀ လောကကစ၍ မွေးမြူခဲ့ကြောင်း အမှတ်အသားများ တွေ့ရသည်။ ခိုသည် သစ်သီးနှင့် သစ်စေ့များကိုစားတတ်သည်။ အဖိုနှင့်အမတစ်စုသည် ရာသက်ပန်ပေါင်းသင်း၍စုံတွဲသော်လည်းကောင်း၊သင်းဖွဲ့၍သော်လည်းကောင်းနေတတ်သည်။ ခိုသည်နေရာမြေ၍ကျက်စားရာဒေသကို များစွာခင်တွယ်သည့်အတိုင်း မိုင်ပေါင်းများစွာ ဝေးကွာသောအရပ်မှ နေရင်းဌာနသို့ ရောက်အောင်ပြန်လာတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ရှေးဂရိနှင့် ရောမလူမျိုးတို့ လက်ထက်မှစ၍ ပြီးခဲ့သော ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအထိ ခိုမျိုးအချို့ကို သတင်းပို့ခိုများ အဖြစ်နှင့် မွေးမြူ အသုံးပြုခဲ့ကြရာ၊ ယင်းတို့၏ စွမ်းဆောင်စွန့်စားမှု ကို တစ်ကမ္ဘာလုံးကပင် အံ့သြချီးကျူးခဲ့ကြရပေသည်။ သတင်းပို့ခိုတို့သည် တစ်နာရီလျှင် ၅၀မှ မိုင် ၄၀နှုန်း ပျံသန်းနိုင်ခဲ့ကြသည်ဟု အဆိုရှိလေသည်။

ကျက်စားရာဒေသရင်းကို ခင်တွယ်တတ်သည့် ခိုသဏ္ဌာ၀ါ

သတင်းပို့ရန်အပြင် ပြိုင်ပွဲအလှသက်သက်နှင့် စားသုံးရန်အတွက်လည်းခိုအမျိုးမျိုးကို မွေးမြူကြသည်။ အင်္ဂလန်ပြည်နှင့်ဥရောပတိုက်တွင် ခိုများမူရင်းဌာနသို့ အမြန်ပြိုင်ပွဲယခုတိုင်လုပ်လေ့ရှိသည်။

ခိုသည် တစ်နှစ်ပတ်လုံး သားပေါက်တတ်၍၊ အသိုက်များကို သစ်ပင်သစ်ကိုင်းထက်နှင့် တကွအိမ်၊ တန်ဆောင်း၊ ကျောင်းစသည့် ခေါင်မိုးများပေါ်တွင် သစ်ခက်၊ အမွှေးအတောင်တို့ဖြင့် ဆောက်လုပ်ကြသည်။ တစ်မြို့လျှင် ၂ ဥ

ရှိတတ်၍ အသိုက်လုပ်ရာ၌လည်းကောင်း၊ သားငယ်သမီးငယ်များကို စောင့်ရှောက်ရာ၌လည်းကောင်း၊ အဖိုနှင့်အမ၂ ကောင်စလုံးပင် တာဝန်ယူလေ့ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

ခေါက်ဆွဲ။ ။ ခေါက်ဆွဲသည် လူမျိုးတိုင်းလိုပင်နှစ်သက်သောတရုတ်အစာဖြစ်သည်။ ထိုစကားသည် တရုတ်စကားမှဆင်းသက်လာသည်။ ခေါက်ဆွဲကိုချက်ပြုတ်သောအခါ အသား၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်နှင့် ဘဲဥတို့ကို ရောထည့်၍ ချက်ပြုတ်ကြော်လှော်လေ့ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ခေါက်ဆွဲဆိုင်များကို မြို့တိုင်း၌လိုပင်တွေ့နိုင်၏။ခေါက်ဆွဲသည် မူလက မြန်မာနိုင်ငံ၌ ရှိခဲ့ဟန် မတူပေ။ နိုင်ငံခြားသားများ ဝင်ရောက်လာမှပင် ခေတ်စားလာပုံရသည်။ သို့သော်မည်သည့်ခေတ်ကစတင်သုံးဆောင်လာသည်ကို မပြောနိုင်ပေ။ အများအားဖြင့် ခေါက်ဆွဲကို ဂျုံဖြင့်လုပ်လေ့ရှိသည်။ ဆန်ဖြင့်လုပ်သော ခေါက်ဆွဲလည်းရှိသေးသည်။ ယင်းကို ဆန်ခေါက်ဆွဲဟု ခေါ်သည်။

ခေါက်ဆွဲလုပ်ပုံသည် ပထမဂျုံမှုန့်ကို ရေနွေးသင့်ရုံနှင့်နဲ့ပေးရ၏။ ကောင်းစွာနဲ့ပေး၍ ဂျုံအစေးပေါက်လာ သောအခါ ယင်းကို အလုံးကြီးများ လုပ်ရ၏။ ထို့နောက် အောက်ခြေ၌ အပေါက်ငယ်များဖောက်ထားသော ခွက်တွင်ထည့်၍ ခွက်နှင့် အံကိုက်လုပ်ထားသော ကျည်ပွေ့ဖြင့်ဂျုံစေးကို ဖိချသည်။ ထိုအခါ ဂျုံစေးသည် အပေါက်ကလေးများ၏ ပုံစံ

အထူးမွေးမြူထားသည့် သတင်းပို့နိုများ

ခေါက်ဆွဲမျှင်များကို အခြောက်လှမ်းနေစဉ်

အတိုင်း အချောင်းကလေးများဖြစ်၍ ထွက်လာသည်။ ခွက်အပေါက်ကလေးများမှ ထွက်လာသော ခေါက်ဆွဲဖတ်များသည် အနည်းငယ်ပျော့နေသေးသဖြင့် မာသွားစေရန် ရေနွေးဖျော်ပေးရ၏။ အပူဖြင့် အနည်းငယ်မာသွားသောအခါ ထုတ်ယူ၍ နေဖြင့် အခြောက်လှန်းရ၏။ ထို့နောက် အလိုရှိသလိုဖြတ်ပြီး စက္ကူများနှင့်ပတ်၍ ရောင်းချလေသည်။ ခေါက်ဆွဲနည်းနည်း လုပ်လိုသောအခါ ဂျုံကိုနှဲ၍ အပြားများလုပ်ပြီးလျှင် အမျှင်ကလေးများရအောင် ခါးဖြင့်လှီးပေးလေ့ရှိသည်။ ထိုနည်းသည် ခေါက်ဆွဲဆိုင်ကလေးများတွင် လုပ်လေ့ရှိသောနည်းဖြစ်သည်။ ခေါက်ဆွဲကို အလိုရှိသလို ပုံစံအမျိုးမျိုး လုပ်ယူတတ်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ခေါက်ဆွဲဆိုင်များတွင်တွေ့ရသော ခေါက်ဆွဲလုပ်နည်းမှာ လူခါးတစ်ရပ်ခန့်မြင့်သော စားပွဲပေါ်တွင် တစ်လံကျော်မျှရှည်သောဒလိမ့်ဖြင့် ဂျုံကို နှဲသည်။ အကြိမ်ကြိမ်အဖန်ဖန် နှဲပြီးနောက်၊ ဂျုံသားကို ပါးပါးဖြစ်အောင် ဒလိမ့်နှင့် လိမ့်ပေးရသည်။ ထိုဂျုံသားပါးပါးကို အလိုရှိသလို ခေါက်၍၊ ဂျုံခေါက်ကို ခါးဖြင့် အကွင်းလိုက်လှီးသောအခါ၊ အမျှင်တန်းနေသော ခေါက်ဆွဲကိုရလေသည်။

ခေါက်ဆွဲကိုချက်ပြုတ်စားသောက်ရာ၌ ခေါက်ဆွဲကြော်၊ ခေါက်ဆွဲပြုတ်၊ ဆီချက်ခေါက်ဆွဲ၊ ကော်ရည်ခေါက်ဆွဲ၊ ပန်း

သေးခေါက်ဆွဲ၊ ဗမာခေါက်ဆွဲဟူ၍ စီမံယူသောနည်းအလိုက် အမျိုးမျိုးရှိသည်။ အချို့ဟိုတယ်ကြီးများ၌ အထူးစီမံထားသော ခေါက်ဆွဲများရှိ၏။ ခရုအသားများ ထည့်ထားသော ခရုခေါက်ဆွဲနှင့် ဂျုကို ကြက်ဥနှင့်ရောရ၍ ပြုလုပ်ထားသော ကြက်ဥခေါက်ဆွဲတို့သည် ပို၍အရသာထူးသဖြင့်ဈေးကြီးပေးဝယ်ရ၏။ ခေါက်ဆွဲသည်အာဟာရဓာတ်ပါရှိသော အစာဖြစ်သည့်ပြင်စားရာ၌လည်း အရသာရှိသဖြင့် ယင်းကို လူမျိုးတိုင်းလိုပင် နှစ်သက်ကြပေသည်။

ခေါက်ရှာငှက် ။ ။ (သစ်တောက်ငှက်–ရှ ။)

ခင်၊ မောင်။ ဆာ (ခရစ် ၁၈၇၂–၁၉၂၄) ။ ။ ဆာမောင်ခင်ကို ရန်ကုန်မြို့၊ ပုဇွန်တောင်ရပ် မြေပိုင်ရှင် အမှူထမ်းကောင်းတံဆိပ်တော်ရမင်း ဦးဘိုးကျော်နှင့် ဒေါ်ကြာနှင်းတို့မှခရစ် ၁၈၇၂ ခုနှစ်တွင်ဖွားမြင်သည်။ ငယ်စဉ်က ရန်ကုန်မြို့ စိန်ပေါကျောင်းတွင်ပညာသင်ပြီးနောက် ရန်ကုန်ကောလိပ်၌ ဆက်လက်ပညာသင်ယူခဲ့ရာအက်(ဖ) အေစာမေးပွဲကို အောင်မြင်ခဲ့လေသည်။ ထို့နောက် အင်္ဂလန်ပြည်သို့သွားရောက်၍ ဝတ်လုံ အတတ်ကို ဆည်းပူးလေ့လာသည်။ ၁၈၉၈ ခုနှစ်တွင် မစ်ဒဲတင်ပယ်မှ ဝတ်လုံစာမေးပွဲကို အောင်မြင်ခဲ့သည်။

ဂျုံပြားကိုစက်ဖြင့်နန်းဆွဲ၍ ခေါက်ဆွဲမျှင်များ ပြုလုပ်နေပုံ

မြန်မာပြည်သို့ ပြန်လည်ရောက်ရှိလာပြီးနောက် နှစ်ပေါင်းအတော်ကြာအောင် ဝတ်လုံဘဝနှင့် အသက် မွေးခဲ့သည်။ ထိုအတောအတွင်း၌ ရန်ကုန်ကောလိပ်တွင် ဥပဒေကထိကဆရာ အဖြစ်ဖြင့် ခေတ္တဆောင်ရွက်ခဲ့ဘူးသည်။ ထို့နောက် အစိုးရရှေ့နေချုပ်၏ လက်ထောက်အဖြစ်ဖြင့် ခန့်ထားခြင်းခံရသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် ရန်ကုန်မြို့စမော်ကော်ရုံးကြီးတွင် တရားသူကြီးအဖြစ်မှ ခန့်အပ်ခြင်းခံရသူဖြစ်လေသည်။ ဆာမောင်ခင်မှာမြန်မာထဲမှ ထိုရာထူးကို ပထမဆုံး ခန့်အပ်ခြင်းခံရသူ ဖြစ်လေသည်။

ထို့နောက် များမကြာမီ တရားသူကြီးအဖြစ်မှနုတ်ထွက်၍ဒုတိယအစိုးရရှေ့နေချုပ်အဖြစ် ထမ်းရွက်ပြန်သည်။ ဒုတိယအစိုးရရှေ့နေချုပ်အဖြစ် ဆောင်ရွက်နေစဉ် ချိကုတ်ခေါ် တရားလွှတ်တော်တွင် မြန်မာထဲမှ ပထမဆုံး တရားဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်း ခံရလေသည်။ ခရစ် ၁၉၂၁ ခုနှစ်တွင် ချိကုတ်တရားလွှတ်တော်တွင် တရားဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရသည်။ ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် မြန်မာပြည်ချိကုတ်ကို ဟိုက်ကုတ်အဖြစ်သို့ တိုးမြှင့်လိုက်ရာ ဦးခင်မှာဟိုက်ကုတ်တရားဝန်ကြီးတစ်ဦး ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ၁၉၂၃ ခုနှစ်၌ မြန်မာနိုင်ငံကို ဒိုင်အာခီအုပ်ချုပ်ရေးစံနစ် ပေးအပ်လိုက်သောအခါ ဦးခင်အား ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ခဲ့လေသည်။၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် ကော၊ စီ၊ အိုင်၊ အီး၊ ခေါ် ဆာဘွဲ့ကို မြန်မာထဲမှ ပထမဆုံး ချီးမြှင့်ခြင်းခံရသူ ဖြစ်ပေသည်။

ဆာမောင်ခင်သည် ၁၉၀၁ ခုနှစ်၌အိမ်ထောင်ပြုခဲ့သည်။ ဇနီးမှာရန်ကုန်မြို့ သမာဓိမြို့ဝန် ဦးဖိုး၊ ဒေါ်ဒေါ်ရွက်တို့၏ သမီးကြီး ဒေါ်ခင်သန်းမေဖြစ်သည်။ ဆာမောင်ခင်နှင့်လေဒီခင်တို့တွင် သားတစ်ယောက်သမီးတစ်ယောက်ထွန်းကားခဲ့ရာ သားမှာဝတ်လုံတော်ရ ဦးမျိုးခင်ဖြစ်၍ သမီးမှာဒေါ်ခင်ခင်အေး ဖြစ်သည်။

ဆာမောင်ခင်သည် ရန်ကုန်မြို့ ကန်တော်ကြီးစောင့်ရှိ အိုးရီးယင့်ကလပ်ကို စတင်တည်ထောင်ခဲ့သူ ဖြစ်သည့်အပြင် ထိုကလပ်၌ပထမဆုံးဥက္ကဋ္ဌလည်းဖြစ်လေသည်။ ရန်ကုန်မြို့ မြင်းပွဲအသင်းကြီးတွင် စတူးဝပ်လူကြီးအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဖြင့်လည်းကောင်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသုတေသနအသင်းကြီး၌လည်း ထိရောက်စွာပါဝင်ဆောင်ရွက် ကူညီခဲ့လေသည်။ ဆာမောင်ခင်သည် အသားညှိ၍အရပ်အမောင်းကောင်းပြီးလျှင်ခန့်ညားသော ဥပဓိရုပ်ရှိသည်။ အားလပ်ချိန်တွင် မြင်းစီးခြင်း၊ ပန်းပင်စိုက်ခြင်းများကို ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ မြင်းပြပွဲ၊ ခွေးပြပွဲနှင့် ပန်းပင်ပြပွဲ ပြိုင်ပွဲများကို ဦးစီးကျင်းပလေ့ရှိသည်။

ဆာခင်မောင်မှာ နိုင်ငံရေးသမားတစ်ဦး မဟုတ်ခဲ့သော်လည်း အုပ်ချုပ်ရေးဖက်တွင် တတ်သိကျွမ်းကျင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်၏။ အဂတိလိုက်စားခြင်းမှ ကင်းရှင်းသဖြင့် တရားသူကြီးကောင်းတစ်ဦးအဖြစ် ကြည်ညိုလေးစားခြင်း ခံရလေသည်။

ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်နေစဉ် ၁၉၂၄ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၂ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်သည်။

ခင်ခင်နု ။ ။ခင်ခင်နုသည် မြန်မာရုပ်ရှင် ပေါ်ပေါက်စကပင် ရုပ်ရှင်နယ်ထဲသို့ဝင်လာသော နာမည်ကျော် ဇာတ်လိုက်မင်းသမီး တစ်ဦး ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်းကို စတင်တည်ထောင်သူမှာ လန်ဒန်အတ်ဦးအုန်းမောင် ဖြစ်သည်။ ဦးအုန်းမောင်သည် ခရစ် ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် မေတ္တာနှင့်သူရာဇာတ်ကားကို ဦးစွာ ပထမ ရိုက်ကူးခဲ့သည်။ ထိုဇာတ်ကား၌ ဦးညီပုမှာ ဇာတ်လိုက်မင်းသားဖြစ်၍ မရီဆိုသူမှာ ဇာတ်လိုက်မင်းသမီးအဖြစ် ပါဝင်လေသည်။

ဦးအုန်းမောင်သည် မေတ္တာနှင့်သူရာ ဇာတ်ကားကို ရိုက်ကူးအောင်မြင်ပြီးနောက် ကျေးတောသူမနု ဇာတ်ကားကို ရိုက်ကူးရန် ခင်ခင်နုကိုဇာတ်လိုက်မင်းသမီးအဖြစ် ရွေးချယ်လိုက်သည်။ ခင်ခင်နုမှာ ရန်ကုန်မြို့ ကြည့်မြင်တိုင် စမ်းချောင်း ရှင်စောပုလမ်းတွင် မြန်မာ ၁၂၅၃ ခုနှစ်၌ ဖွားမြင်လေသည်။ ခင်ခင်နု၏ နာမည်ရင်းမှာ မငွေမြိုင် ဖြစ်သည်။ ကျေးတောသူ မနုဇာတ်ကားကို အကြောင်းပြု၍ ခင်ခင်နုတွင်လေသည်။

မငွေမြိုင်သည် မျက်ခုံးမျက်လုံးကောင်း၍ နှာတံပေါ်သည်။ အသားမှာ မဖြူမည်ဖြူ ဖြစ်သည်။ ကိုယ်လုံး ကိုယ်ထည် ပြေပြစ်သည်။ မငွေမြိုင်သည် ငယ်စဉ်ကပင် အကဝါသနာပါသည်။ အပျိုအရွယ်တွင် အရပ်ယိမ်းများ၌ ပါဝင်ကပြရာလူအများပင် နှစ်ခြိုက်ကြသည်။ မငွေမြိုင်သည် အကကောင်းရုံမက ဇာတ်မူ ဇာတ်ဟန်လည်း အလွန်ပါလေသည်။ ထိုးထွင်းဉာဏ်နှင့်ပြည့်စုံသူ တစ်ဦးဖြစ်သည့် အလျောက် ဆရာသင်ကြားပြသမျှကို အလွယ်တကူနှင့် နည်းယူ အတုခိုးတတ်သည်။ သီချင်းဆိုရာ၌လည်း မည့်ခဲ့ချေ။ ထိုကဲ့သို့ ထူးချွန်သော အရည်အချင်းများကြောင့် မငွေမြိုင်သည် နောင်အခါတွင် နာမည်ကျော် ဇာတ်လိုက်မင်းသမီးတစ်ဦး ဖြစ်လာပေသည်။

လန်ဒန်အတ်ဦးအုန်းမောင်သည် ရုပ်ရှင်ထဲ၌ ခင်ခင်နု(မငွေမြိုင်)၏ ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လက် နိုင်နင်းပုံကို အကဲခတ်မိရကား ခင်ခင်နုနှင့်ပင်ရုပ်ရှင်များ ဆက်လက် ရိုက်ကူးလေသည်။ စိန်ခြူးကြာညောင်၊ ရတနာပုံ၊ ဗိုလ်ဝ၊ သားဗိုလ်ဝ၊ သမီးဗိုလ်ဝ၊ တပြည်သူ၊ မြနန္ဒာ၊ မေဓာဝီ၊ စိန်တလေး

ပထမဆုံးပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဖြစ်ခဲ့သော ဆာမောင်ခင်

အစရှိသော ဇာတ်ကားပေါင်း ၃၀ ကျော်တွင် ခင်ခင်နုသည် ဇာတ်လိုက်မင်းသမီးအဖြစ် ပါဝင်ခဲ့လေသည်။

အပိုင်း ၄၉ ပိုင်းရှိ၍ အသံတိတ် ကားများတွင် အရှည်ဆုံးဖြစ်သော ရတနာပုံဇာတ်ကားတွင် ဇာတ်လမ်းအတိုင်း သရုပ်ပေါ်စေရန် မန္တလေးမြို့သို့သွားရောက်ကာ ကြာမြင့်စွာအချိန်ယူ၍ ရိုက်ကူးရလေသည်။ ရတနာပုံဇာတ်ကားကို လန်ဒန်အတ်ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီ တည်ထောင်ပြီးစတွင် ရိုက်ကူးရာ လူကြိုက်အလွန်များသည်။ ထိုဇာတ်ကားအပြီးတွင် ဇာတ်လိုက် မင်းသမီးခင်ခင်နု၊ ဇာတ်လိုက်မင်းသားမောင်ဘတင့်၊ ဒါရိုက်တာဦးပါကြီးနှင့် ဦးတုတ်ကြီးတို့မှာ အမည်ကျော်ကြား လာခဲ့သည်။

ခင်ခင်နုသည် လန်ဒန်အတ်ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီ၌ ၉ နှစ်ခန့်ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်ပြီးနောက် နေသူရိန်ဇာတ်ကားကို ရိုက်မည့် ဆဲဆဲတွင် ထိုကုမ္ပဏီမှ ထွက်ခဲ့လေသည်။ ထိုအချိန်၌ ခင်ခင်နုသည် ဇာတ်လိုက်မင်းသား မောင်ဘတင့်နှင့် အိမ်ထောင်ကျပြီးဖြစ်လေသည်။ ခင်ခင်နုနှင့် မောင်ဘတင့်တို့သည် ခင်ခင်နု ကုမ္ပဏီတစ်ခုကိုလည်း တည်ထောင်ခဲ့သေးသည်။ သို့သော် ထိုကုမ္ပဏီမှာ ကြာရှည်စွာမခံချေ။ အသက်

အရွယ်ကြီးရင့်လာသောအခါ ခင်ခင်နုသည် ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်းမှ အနားယူလေသည်။

၁၉၄၉ ခုနှစ်တွင် ခင်ခင်နု ကွယ်လွန်အနိစ္စ ရောက်သည်။

ခင်ဆုံ။ မင်းကြီးကတော်။ ။ခင်ဆုံမှာ ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် ထင်ရှားသော မြန်မာအမျိုးသမီးစာဆိုတော်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ ဘကြီးတော်မင်းလက်ထက်တွင်ကဗျာလင်္ကာများကို ဖွဲ့ဆိုသဖြင့် ထင်ရှားသည်။ 'လဲ့လဲ့ကြီးညို၊ သည်ကိုယ်မှာ ဆည်မတံ့နိုင်ဘု၊ နွေးရန့်အပြု။ ။ စောရွှေဆုံ၊ မယုံမပုံရသည်မို့၊ သောကတောင်ထု'။ ဟုစာဖွဲ့သော မြဝတီဝန်ကြီး ဦးစနှင့် ခေတ်ပြိုင်စာဆိုတော်တစ်ဦးဖြစ်သည်။

ဇလွန်မြို့စား ရွှေလုံဗိုလ်နှင့် စုံမက်သည်။ ဘကြီးတော်မင်းနန်းလွှဲ၍၊ သာယာဝတီမင်း နန်းတက်သောအခါ၊ ရွှေလုံဗိုလ်အား ကောင်းတုံဝန်(မင်းကြီး)အဖြစ် ခန့်အပ်ချီးမြှောက်သဖြင့်၊ ခင်ဆုံအားလည်း မင်းကြီးကတော်ခင်ဆုံဟူ၍ခေါ်၏။

ခင်ဆုံသည် ဘကြီးတော်မင်းလက်ထက်မှစ၍ သာယာဝတီမင်း၊ ပုဂံမင်းနှင့် မင်းတုန်းမင်းတို့လက်ထက်တော်များတိုင်၊ ကဗျာလင်္ကာများရေးဖွဲ့သည်။ ခင်ဆုံ၏ ကဗျာဂီတများတွင် သီချင်းခန့်၊ ပတ်ပျိုး၊ တေးထပ်၊ သဖြန်ဒွေးချိုး၊ လေးဆစ်သဖြန် စသည်တို့ ပါဝင်သည်။ ပတ်ပျိုးသီချင်းများကို ရေးသားခြင်းဖြင့် ခင်ဆုံသည် တူရိယာဂီတဖက်တွင် နှံ့စပ်ကျွမ်းကျင်ကြောင်း သိရသည်။

ခင်ဆုံ၏ကဗျာများတွင် နက်နဲသော ပါဠိဆေါဟာရများကို သုံးစွဲထားသဖြင့် ပါဠိကျမ်းဂန် တတ်မြောက်ကြောင်းကိုလည်း သိသာသည်။ အဖွဲ့အနွဲ့ ယဉ်ကျေး၍၊ နန်းမှုနန်းဟန်ပါသည်။ တင်စားဖွဲ့နွဲ့ပုံများကိုတွေ့မြင်ရသဖြင့် စိတ်ကူးထက်မြက်ကြောင်း ထင်ရှားသည်။

ကဗျာလင်္ကာ အဖွဲ့အနွဲ့ ထူးချွန်သောကြောင့်၊ ကွပ်ရွာကို အပိုင်စား အသနားခံရသဖြင့်၊ ကွပ်ရွာမြို့စား ခင်ဆုံဟူ၍လည်းတွင်သည်။ ခင်ပွန်းသည် ကောင်းတုံမင်းကြီးမှာ စောစွာ ကွယ်လွန်သော်လည်း၊ ခင်ဆုံသည် နောက်အိမ်ထောင်မပြုဘဲနေခဲ့သည်။

ယခုတိုင် မိုးဘွဲ့၊ ဆောင်းဘွဲ့၊ ပတ်ပျိုးများတွင်ခင်ဆုံ၏ နွဲ့ပျောင်းသောအသုံးအနှုန်းများကိုတွေ့ရှိနိုင်သည်။

နာမည်ကျော် ရုပ်ရှင်မင်းသမီး ခင်ခင်နု၏ ဟန်မူတစ်မျိုး

ခင်ပုပ်ငှက်။ ။ ခင်ပုပ်ငှက်ကို မြင်ဘူးသူနည်းပါးသော်လည်း ကျိုက်ခန်း၏ကမ္ဘာရန်သူအဖြစ် သိသူများသည်။

ခင်ပုပ်ကို အရှေ့တိုင်းဒေသများတွင် အများအပြား တွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ကွင်းပြင်နှင့်တောင်ခြေများတွင်ကျက်စားလေ့ရှိသည်။ မြင့်မားသောတောင်ပေါ်များ၌မူ တွေ့ရခဲသည်။ ခင်ပုပ်သည် ဇီးကွက်မျိုးတွင်ပါဝင်သည်။

အလျား ၁၂ လက်မခွဲခန့်ရှိသည်။ အခြားဇီးကွက်များကဲ့သို့ နားရွက်တွင် အမွေးမရှိချေ။ ကိုယ်အောက်ပိုင်းတွင်ဖြူ၍ လည်ပင်းတွင် မည်းနက်သောအမှတ်အသားရှိသည်။ တောင်ပံရှည်၍ခွန်သည်။ ခင်ပုပ်သည် ညဉ့်ငှက်မျိုးဖြစ်၍ မှောင်သောအခါတွင်သာအစာရှာထွက်သည်။ နေရောင်ကိုကြောက်သောကြောင့် နေ့အချိန်တွင် သစ်ပင်၊ ဝါးရုံ၊ ချုံပုတ်များတွင် ပုန်းလျှိုးနေတတ်သည်။ ပိုးမွှားများနှင့် အခြားတိရစ္ဆာန်ငယ် ငှက်ငယ်များကို ဖမ်းဆီးစားသောက်တတ်သည်။ ညဉ့်

အချိန်၌သာ အော်တတ်၍၊ ယင်း၏အော်သံမှာ ဇီးကွက်သံနှင့် တူသည်။

သားပေါက်ချိန်မှာ ဧပြီလမှ မေလအထိဖြစ်၍ တစ်ခါတစ်ရံတွင်မတ်လမှ ဇွန်လအထိ ဖြစ်သည်။ ဥများကို မြေမှ ပေ ၂၀ ခန့်မြင့်သောသစ်ခေါင်းထဲတွင် ဥလေ့ရှိသည်။ တစ်မြိုလျှင် ဥ ၃၊ ၄ လုံးရှိ၍၊ ဥ အရွယ်မှာ ပျမ်းမျှအလျား ၁.၃၈ လက်မနှင့် ပြက် ၁.၁၆ လက်မရှိသည်။

ခင်မောင်။ ဦး ။ ။ သူကြီးဂေဇက် (ခရစ် ၁၈၉၂ –၁၉၅၂)ဗြိတိသျှခေတ်နှင့် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံခေတ် နှစ်ခေတ်စလုံးတွင် ဦးခင်မောင်သည် နိုင်ငံတော်အစိုးရ ပြန်ကြားရေးဌာန ညွှန်ကြားရေးဝန်အဖြစ်နှင့် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ ဗြိတိသျှခေတ်က အစိုးရပိုင်သူကြီး ဂေဇက်သတင်းစဉ် အယ်ဒီတာအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ဘူးသောကြောင့်၊ သူကြီးဂေဇက် ဦးခင်မောင်ဟု ပိုမို၍ လူသိများသည်။

၁၈၉၂ခုနှစ် ကြဲခင်းမြို့၌ ဖွားရာဇာတိရှိသော ဦးခင်မောင်မှာ ပညာအုပ်ဦးစီးဖေ၏ သားဖြစ်လေသည်။

ဦးခင်မောင်သည် ၁၉၁၆ ခုနှစ်တွင် ရန်ကုန်ကောလိပ်မှ ဘီအေအောင်ခဲ့သည်။ထိုနောက် ဆရာဖြစ်လက်မှတ်ရရှိ၍၊ သထုံမြို့တွင် ကျောင်းဆရာလုပ်သည်။ ထိုမှ အလုပ်ထွက်

သူကြီးဂေဇက် ဦးခင်မောင်

လိုက်ပြီးနောက် မြန်မာများထုတ်ဝေသော 'ဘားမားအော့ဇဏားပါး' ခေါ် အင်္ဂလိပ်ဘာသာနှင့် ထုတ်ဝေသောသတင်းစာတွင်အယ်ဒီတာအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။ ထိုသတင်းစာတိုက်ပိတ်လိုက်ရသောအခါသူရိယသတင်းစာတွင် အယ်ဒီတာအဖြစ်ဆောင်ရွက်ပြန်သည်။

ဦးခင်မောင်သည် ထိုခေတ်တွင် နိုင်ငံရေးလုပ်ငန်းများ၌ ပါဝင်ရာ ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ မြန်မာ့အသင်းချုပ်ကြီးနှင့် 'ဘားမားရီဖောင်းလိ'တို့၌အကျိုးဆောင် လက်ထောက်အတွင်းရေးမှူးအဖြစ်နှင့်လည်းကောင်း၊ ဝိုင်အမ်ဘီအေအသင်း၌ အကျိုးဆောင်အတွင်းရေးမှူး အဖြစ်နှင့်လည်းကောင်း ဆောင်ရွက်ခဲ့သေးသည်။ သူရိယသ တင်းစာ၌ အယ်ဒီတာလုပ်စဉ်က၊ အိန္ဒိယဥပဒေပြုလွှတ်တော် အမတ် ဖြစ်ခဲ့ဘူးသည်။

ထို့နောက် အစိုးရအလုပ်ဝင်၍၊ သူကြီးဂေဇက် သတင်းစာတွင် အယ်ဒီတာအဖြစ်ဆောင်ရွက်သည်။ မကြာမီ ပြန်ကြားရေးဌာန ညွှန်ကြားရေးဝန်အဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရပြီးနောက်၊ ဂျပန်များမြန်မာနိုင်ငံကိုသိမ်းပိုက်သည်အထိ ဆောင်ရွက်ခဲ့၍၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံအစိုးရလက်ထက်တွင်ပြန်ကြားရေးဌာန ညွှန်ကြားရေးဝန်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထိုအခါဝန္ထကျော်ထင်ဘွဲ့ ချီးမြှင့်ခြင်းခံရသည်။ မကျန်းမမာ၍ အလုပ်မှ နုတ်ထွက်ခဲ့သည်။

ဦးခင်မောင်သည် အင်္ဂလိပ်မြန်မာ ၂ ဘာသာတွင် နှံ့စပ်၍'တောသား'ဟူသော ကလောင်အမည်ဖြင့် အင်္ဂလိပ်သတင်းစာများတွင် ရေးလေ့ရှိရာ သူ့ရေးသားချက်မှာ ထိမိလှ၍ နိုင်ငံခြားသားများနှင့် မြန်မာများပါအထူးနှစ်သက်ကြသည်။ အထူးသဖြင့် အင်္ဂလိပ်စာရေးရာတွင် ထူးချွန်သည်။ မျိုးချစ်စိတ်ထက်သန်၍၊ စိတ် ကောင်းရှိသည်။ သဘောထား သိမ်မွေ့၍ ကြင်နာတတ်သည်။

ဂျပန်ခေတ် ဒေါက်တာဘမော်အစိုးရလက်ထက်က ပညာစွယ်စုံကျမ်း ထုတ်ဝေရန်စီစဉ်ရာတွင် ဦးခင်မောင်မှာ တာဝန်ခံတစ်ဦးဖြစ်၍ အဘိဓာန်ဌာန အဖွဲ့ဝင်တွင်လည်းကောင်း၊ အတိုင်ပင်ခံ စာတည်းအဖွဲ့တွင်လည်းကောင်း ပါဝင်ရသည်။

ဦးခင်မောင်သည်အသက် ၆၀ အရွယ် ၁၉၅၂ ခုနှစ်ဝင်ဘာလ ၂၁ရက်၊ ၁၃၁၄ ခု နတ်တော်လဆန်း ၇ ရက် သောကြာနေ့တွင်ရန်ကုန်မြို့၌ကွယ်လွန်အနိစ္စရောက်သည်။

ခင်မောင်ရင် (မြန်မာ ၁၂၆၄–၁၃၀၇) ။ ။ ထင်ရှားသော အဆိုကျော်နှင့် ရုပ်ရှင်ဇာတ်လိုက်မင်းသား တစ်ဦးဖြစ်သော ခင်မောင်ရင်သည် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၆၄ ခုနှစ်တွင် မအူပင်မြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ မိဖများမှာ ဦးကျော်လှနှင့် ဒေါ်သောင်းမေတို့ ဖြစ်ကြ၍ သားချင်း ငါးဦးရှိရာ ခင်မောင်ရင်သည် သားဦးဖြစ်သည်။ ငယ်နာမည်မှာ မောင်တင်တည်း။

မအူပင်မြို့အစိုးရအထက်တန်းကျောင်း၌ ပညာသင်ကြား

နေဆဲ ခရစ် ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် ပထမကျောင်းသားသပိတ်ကြီးနှင့် ဆုံခဲ့သည်။ ထို့နောက် မန္တလေးမြို့ အမျိုးသားအထက်တန်းကျောင်းနှင့် ဝက်စလီယန် သာသနာပြုကျောင်းများ၌ ပညာဆက်လက် သင်ကြားပြန်သည်။ ကျောင်းမှ ထွက်သောအခါ ရေစကြိုမြို့ အမျိုးသားကျောင်းတွင် ဆရာအဖြစ် ခေတ္တထမ်းဆောင်ပြီးနောက် ရန်ကုန်မြို့အစိုးရပုံနှိပ်တိုက် လစ်သိုဂရတ်ဖစ်ဌာန (ကျောက်ပုံနှိပ်ဌာနခွဲ) တွင် ၁၀ နှစ်ကြာမျှ အလုပ်လုပ်ခဲ့သည်။

အစိုးရပုံနှိပ်တိုက်တွင် အမှုထမ်းလျက်ရှိစဉ် ဘားမားဖိုတိုပလေးဖလင်း ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီပိုင်ရှင် ဦးဘငြိမ်းနှင့် ရင်းနှီးလာသောအခါ ဦးဘငြိမ်း၏တိုက်တွန်းချက်အရ 'ဧကပါဒုက' ဇာတ်ကားတွင် မင်းသားအဖြစ်ပထမဆုံး ပါဝင်အသုံးတော်ခံသည်။ ထို့နောက်မကြာမြင့်မီပင် မသန်းသန်းနှင့် အကြောင်းပါခဲ့သည်။

ခင်မောင်ရင်မှာ ဟန်အမှုအရာကောင်းလှသဖြင့် ပွဲဦးထွက် ဇာတ်ကားပင် ဖြစ်လင့်ကစား လူအများ သဘောကျကြသည်။ ထို့ကြောင့် အလုပ်မှထွက်၍ ရုပ်ရှင်နယ်သို့ဝင်ရန် ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီအများက စကားကမ်းလှမ်းကြသည်။ နောက်ဆုံး၌ ဗြိတိသျှဘားမားကုမ္ပဏီနှင့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် သဘောတူ စာချုပ်များချုပ်ဆိုပြီးနောက် အလုပ်မှထွက်၍ ရုပ်ရှင်နယ်သို့ကူးပြောင်းသွားခဲ့လေသည်။

ခင်မောင်ရင်သည် ဗြိတိသျှဘားမားရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီ၌၊ နေနှင့်လ ရွှေနှင်မြ၊ ဝတ္တရား၊ အချစ်ဆုံး၊ ဗိုလ်အောင်ဒင်၊ မိုးခေါင်ကျော်စွာစသော အသံတိတ် အသံထွက်ဇာတ်ကားပေါင်းများစွာတွင် ဇာတ်လိုက်အဖြစ် ပါဝင်ခဲ့လေသည်။ မိုးခေါင်ကျော်စွာမှာ ခင်မောင်ရင် နောက်ဆုံးပါဝင်သော ဇာတ်ကားဖြစ်လေသည်။

ခင်မောင်ရင်သည် ရုပ်ရှင်ထဲ၌အမှုအရာသာကောင်းသည်မဟုတ်၊ အသံကောင်း၍ သီချင်းကို ငြိမ့်အေးပြတ်သားစွာ သီဆိုနိုင်သည်။ သူဆိုခဲ့သောဇာတ်ကားထဲမှ သီချင်းများနှင့်၊ စကြာသိုက်၊ ဘိုးဘိုးအောင်၊ နဂါးနီ၊ ကုသဝတီ၊ ဆိပ်ကမ်းသာအစရှိသော ဓါတ်ပြားသီချင်းများသည် ၊ လူကြိုက်များ၍ယခုထက်တိုင် ခေတ်စားလျက်ရှိသည်။

ခင်မောင်ရင်သည် ကာလပေါ်သီချင်းများကိုသာမက ရှေးသီချင်းကြီးများကိုလည်း နိုင်နင်းစွာဆိုနိုင်သည်။ မန္တလေးမြို့ တွင်ကျောင်းနေစဉ်က သီချင်းကြီးသီချင်းခုံများကိုဆရာကောင်းများထံတွင် နည်းယူသင်ကြားခွင့်ရရှိခဲ့သည်။ 'ပပငယ်ဝင်းဝင်း' အစချီသောပတ်ပျိုးမှာ ခင်မောင်ရင်နှစ်သက်သော သီချင်းကြီးတစ်ပုဒ်ဖြစ်သည်။ ကိုယ်တိုင်သီဆို၍ ဓါတ်ပြားသွင်းခဲ့လေသည်။ သူသည် အတီးအမှုတ်တူရိယာဖက်တွင် အဖက်ဖက်မှခေါက်မိသော်လည်း တယောကို ပိုမိုနှိုင်နင်းလေသည်။

အဆိုကျော်ရုပ်ရှင်မင်းသား ခင်မောင်ရင်

၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင် နဂါးနီစာအုပ်အသင်းပေါ်ပေါက်လာခဲ့ရာ ခင်မောင်ရင်သည် နဂါးနီသီချင်းကို ကိုယ်တိုင် သီဆို၍ ဝါဒဖြန့်ခဲ့လေသည်။ သူသည် ကစားခုန်ကစားမှုများကိုလည်း ဝါသနာပါသည်။ အစိုးရပုံနှိပ်တိုက် စာရေးအဖြစ်ဖြင့် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိစဉ် ဘီအေအောလုံးပွဲများတွင် ဖရင်းယူနီယန်အသင်းမှ ပါဝင်ကစားခဲ့သည်။

၁၉၃၉ခုနှစ်တွင် ခင်မောင်ရင်သည် ဗြိတိသျှဘားမားကုမ္ပဏီမှ ထွက်လိုက်သည်။ ထိုအချိန်တွင် သူ၏ကျန်းမာရေးအခြေအနေမှာလည်း ယုတ်လျော့နေလေပြီ။ စစ်အတွင်း၌ မအူပင်မြို့သွားရောက်၍ ညီ၊ ညီမများနှင့်အတူ နေထိုင်ခဲ့လေသည်။ ခင်မောင်ရင်သည် ၁၉၄၆ ခု နှစ်ဦးပိုင်းတွင် အူရောင်ရောဂါနှင့် ကွယ်လွန်ခဲ့သည်။

ခင်မောင်ရင်သည် မျိုးချစ်စိတ်ထက်သန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ လူအများနှင့် ဖော်ဖော်ရွေရွေ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံတတ်သည့်အပြင် အပေးအကမ်း ရက်ရောပေသည်။ ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင် နေတတ်သည်။ အပေါင်းအသင်း မိတ်ဆွေသင်္ဂဟဆွေမျိုးသားချင်းများနှင့် စကားလက်ဆုံကျသည့် အခါများတွင် ရယ်ရွှင်စရာများကို ပြောလေ့ရှိတတ်သည်။ ခင်မောင်ရင် ရိုက်ကူးခဲ့သောဇာတ်ကားများနှင့် သူဆိုခဲ့သောသီချင်းများမှာ ယနေ့တိုင် ကျော်ကြားလျက် ရှိသည်။

ခင်ဦးမြို့။ ။ရွှေဘိုမြို့၏မြောက်ဘက် ၁၄ မိုင်အကွာ စစ်ကိုင်းမြစ်ကြီးနား ရထားလမ်းပေါ်ရှိ ဘူတာရုံမြို့ တစ်မြို့ဖြစ်သည်၊

ရွှေဘိုခရိုင် ခင်ဦးမြို့နယ်၏ ရုံးစိုက်ရာဌာနလည်းဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်းကို ဗြိတိသျှတို့ သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် ၁၈၉၁ ခုနှစ်တဝိုက်တွင် ခြောက်ရွာကံသာရွာ၊ ညောင်ဧငပူသော တိုက်နယ် ၃ တိုက်ကိုတစ်ပေါင်းတည်းပြု၍၊ ခြောက်ရွာမြို့နယ်ဟု သတ်မှတ်သည်။ ထိုမြို့နယ်၏ ရုံးစိုက်ရာဒေသမှာ ခင်ဦးမြို့ဖြစ်သည်။ ယခုအခါမှမူ ခင်ဦးမြို့နယ်ဟု တွင်သည်။

ခေါင်ရည်အိုးများကို နေရောင်ခံ၍ ကဇော်ဖောက်နေစဉ်

ခင်ဦးမြို့သည် မူးမြစ်တစ်ဖက်ကမ်းရှိ ရေဦးမြို့မှ ၁၂ မိုင် ကွာဝေး၍ ထိုမြို့နှင့် ကတ္တရာခင်းကားလမ်း ပေါက်သည်။ ရွှေဘိုမြို့သို့လည်း မူးမြောင်းပေါင်ပေါ်ရှိ လမ်းမှ မော်တော်ကားများဖြင့် သွားလာနိုင်သည်။ ထိုမှတစ်ပါးအရှေ့ဖက် ၂၅ မိုင်ခန့်အကွာ၊ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းရှိ ကဗွက်ရွာအထိ နွေရာသီတွင် မော်တော်ကားများ သွားလာနိုင်သည့် ပေတစ်ရာလမ်းရှိ၏။ ခင်ဦးမြို့နယ်အတွင်း အခြားလမ်းပန်း အဆက်အသွယ်များမှာ၊ တူးမြောင်းပေါင်ပေါ်ရှိ လမ်းများနှင့် လှည်းလမ်းများသာဖြစ်၏။ ခင်ဦးမြို့တွင် မြို့ပိုင်ရုံး၊ ရဲဌာန၊ ကြေးနန်းနှင့်စာပို့တိုက်၊ ဈေးနှင့် စာသင်ကျောင်းများ ရှိသည်။ လူနေ အိမ်ခြေ ၅၀၀ ကျော် ခန့်ရှိသည်။ ခင်ဦးမြို့ ပတ်ဝန်းကျင်ရှိ နယ်မြေတွင် ဆန်စပါး အကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်၍၊ မြို့ပေါ်တွင် ဆန်စက်များ ရှိသည်။

အလောင်းဘုရားထံ သစ္စာမခံဘဲ ခြားနားသော ဇချစ်ညီစားခဲ့သည့် ရွာကြီးဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင်ထင်ရှားသော်လည်း၊ ကုန်းတွင်းကျခြင်း၊ ပူပြင်းခြောက်သွေ့၍ နွေအခါ ရေရှားခြင်းတို့ကြောင့် မစည်ကားလှချေ။

ခေါင်ရည် ။ ။ ခေါင်ရည်သည် သေရည်တစ်မျိုး ဖြစ်၏။ အရောင်သည်ဖြူ၍ အနည်းငယ်နောက်၏။ အရသာမှာ ချို၍ အချဉ်ပေါက်နေသော အနံ့တစ်မျိုးရ၏။ ခေါင်ရည်သည် အနောက်တိုင်းသားများ သောက်လေ့ရှိသော ဗီယာကဲ့သို့ စိမ်ရည်တစ်မျိုး ဖြစ်သည်။

ချက်ပြီးသားကောက်ညှင်း သို့မဟုတ် ဆန်ကို တဆေးနှင့်ရော၍ ခေါင်ရည်ကို တည်ယူကြသည်။ သို့သော်ကောက်ညှင်းနှင့်တည်ယူသော ခေါင်ရည်သည် ပို၍ကောင်းသည်ဟုဆို၏။ တဆေးဆိုသည်မှာ ဂျုံ၊ ဆန်၊ ကောက်ညှင်း၊ သကြား၊ ထန်းလျက်ကဲ့သို့သော ပစ္စည်းများကိုအရက်ချက်ရာတွင်အသုံးပြုသော ကဇော်ဖောက်ပစ္စည်းတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ တဆေးမှာမှိုတစ်မျိုးဖြစ်၍၊ အင်ဖိုင်းခေါ် ပရိုတင်းတစ်မျိုးသည် တဆေးတွင်ပါရှိသည်။ ထိုပရို တင်းသည် သူနှင့်ရောစပ်သော ပစ္စည်းများမှတ်ပြောင်းလဲမှု မြန်စေရန် ကူညီပေးသည်။

ခေါင်ရည်တည်ရာတွင် ပထမကောက်ညှင်း သို့မဟုတ်ဆန်ကိုကောင်းစွာ နူးနပ်အောင်ချက်ရ၏။ ကောင်းစွာကျက်သောအခါ ဆေးထားသောဖက်ရွက် သန့်သန့်များပေါ်တွင် ဖြန့်၍ အအေးခံရ၏။ အေးသောအခါမှ တဆေးနှင့် ရော၍အိုးများတွင် ထည့်ထားရသည်။ ထည့်မည့်အိုးများကို သန့်ရှင်းစွာဆေးကြောရ၏။ ငါးပိ၊ ငန်ပြာရည်ကဲ့သို့ ဆားဓာတ်ပါသည့်ပစ္စည်းများ ထည့်ပြီးအိုးများကို အသုံးမပြုကြရချေ။ အိုးသစ်များကိုသာ အသုံးပြုရသည်။ သို့ရာတွင် ခေါင်ရည်တည်ပြီးအိုးများကိုမူ ထပ်ကာထပ်ကာ အသုံးပြုနိုင်သည်။ အများအားဖြင့် တောင်ပေါ်သားများသည် အခေါင်းကျယ်ဝါးဘိုး ဝါးကျည်ထောက်များကို အသုံးပြုလေ့ရှိကြသည်။

ခေါင်ရည်တည်ထားသောအိုးနှင့် ဝါးကျည်ထောက်များအတွင်းသို့ အမှိုက်များမဝင်နိုင်စေရန် သစ်ရွက်များနှင့် ကောင်းစွာပိတ်ထားရသည်။ အများအားဖြင့် ခေါင်ရည်အိုးနေရောင် ရစေရန် အပြင်ဖက်တွင်ထုတ်ထားလေ့ရှိကြသည်။ နေရောင်ခြည်သည် ဓာတ်ပြောင်းလဲမှုကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေ၏။ ရက်အနည်းငယ်မျှ ကြာသောအခါ အိုးနှင့်ဝါးကျည်

ထောက်များအတွင်း ထည့်ထားသောပစ္စည်းများ သည် ဓာတ်ပြောင်းလဲ၍ ကဇော်ပေါက်လာ၏။ ထိုအချိန်အတွင်း၌ အိုးထဲတွင် အပေါ်ယံ၌မှုမျှားဖြစ်နေ၍ ကျက်ပြီး ကောက်ညှင်းသို့မဟုတ် ဆန်ထဲမှ အရည်စိမ့်ထွက်လာ၏။ နောက်ထပ် ရက်ပေါင်းအတန်ကြာ ထားလိုက်သောအခါ ကျက်ပြီးကောက်ညှင်း သို့မဟုတ် ဆန်လုံးများသည် တဖြည်းဖြည်းကြေပျက်၍ ယင်းတို့မှ ကျန်ရှိသောအဖတ်များသည် အိုးဖင်၌ အနည်ထိုင်သွားလေသည်။ ထိုအနည်များပေါ်၌ ကြည်လင်သော အရည်တစ်မျိုးတက်နေ၏။ ထိုအရည်သည် ခေါင်ရည်ပင် ဖြစ်သည်။

အများအားဖြင့် တောင်ပေါ်သားများသည် ခေါင်ရည်ကို ပွဲလမ်းသဘင် အချိန်အခါကျမှ သောက်ကြ၍ ဘာသာဘာဝ အလိုက် ပျော်မြူးကြလေသည်။ ခေါင်ရည်ကို သောက်ကြရာ၌ ခွက်များနှင့်သောက်လေ့မရှိပေ။ ဝါးပြွန်ပန်တူ သို့မဟုတ် သင်္ဘောရိုးများနှင့်စုတ်၍ ဝိုင်းသောက်လေ့ရှိကြ၏။ ခေါင်ရည်ကိုတည်ရာ၌ အချိန်ကြာမြင့်စွာ ထားလေ့ရှိကြသည်။ အချိန်ကြာရှည်စွာ ထားနိုင်သည်နှင့်အမျှ ခေါင်ရည်သည်လည်း ပို၍ကောင်းလာသည်ဟု ဆို၏။ တစ်ခါတစ်ရံ ၃နှစ် မှ ၆ နှစ်မျှအထိပင် ထားတတ်ကြသည်။ ခေါင်ရည်ကို ထားသော အချိန်ကို လိုက်၍ ၃ နှစ်ခေါင်ရည်၊ ၆ နှစ်ခေါင်ရည် အစရှိသည်ဖြင့် ခေါ်ကြသည်။(ကဇော်ပေါက်ခြင်း၊ တဆေး–ရှု။)

ခေါင်းကိုက်ခြင်း ။ ။ခေါင်းကိုက်ခြင်းသည် ရောဂါမဟုတ်ပေ။ ကိုယ်ခန္ဓာတွင်ရောဂါတစ်ခုခုစွဲကပ်နေသည် ကိုပြသော လက္ခဏာမျှသာဖြစ်သည်။ ဝေဒနာအသေးအဖွဲမျှဖြစ်လင့်ကစား ခေါင်းကိုက်ခြင်းသည် အလွန်အခံရကျပ်သည်။ ခေါင်းကိုက်လျှင် မျက်လုံး ကိုက်ခြင်း၊ မူးဝေထိုင်းမှိုင်းခြင်း၊ ပျို့အန်ခြင်းစသည့် ဝေဒနာတို့ပါဖြစ်ပေါ်လာတတ်သည်။ အသက်အရွယ်မရွေး လူတိုင်း ခေါင်းကိုက်တတ်သည်။ သို့သော် အသက်အရွယ်အလွန်ငယ် သူတို့နှင့် အသက်ကြီးသူတို့သည် အများအားဖြင့် ခေါင်းအကိုက်နည်းကြသည်ကို စာရင်းစုရာတွင် တွေ့ရသည်။ အကြောင်းအမျိုးမျိုးကိုလိုက်၍ ခေါင်းကိုက်ခြင်းအမျိုးမျိုးရှိသည်။ ဦးခေါင်း တစ်ဖက်တည်း၌ ကိုက်ခဲခြင်းကို ခေါင်းတစ်ခြမ်း ကိုက်ခြင်းဟုခေါ်သည်။ ခေါင်းတစ်ခြမ်း ကိုက်ခြင်းသည် ရက်အပိုင်းအခြားနှင့်ကိုက်တတ်သည်။ တစ်ကြိမ်ကိုက်လျှင် ၁ ရက် ၃ ရက်အထိ ကြာသည်။ ထိုအချိန်တွင် လူနာသည်ပျို့တတ်၏။ တခါတရံ အန်တတ်၏။ မူးဝေတတ်၏။ အလင်းရောင်ကိုလည်း ရဲရဲမကြည့်ဝံ့ပေ။ ယောကျ်ားတို့ထက် မိန်းမတို့သည်အများအားဖြင့် ခေါင်းတစ်ခြမ်းကိုက်တတ်သည်။ အပျိုဘော်ဝင်စအရွယ်မှ အသက် ၅၀ အရွယ်ထိမိန်းမများ ယင်းကဲ့သို့ ခေါင်းတစ်ခြမ်းကိုက်လျှင် အချိန်ကျတိုင်း မှန်မှန်ကိုက်တတ်သည်။ အသက် ၅၀ ကျော်မှ ပျောက်ကင်း သွားသည်။

ဝမ်းချုပ်လျှင်လည်းခေါင်းကိုက်တတ်သည်။ ထိုအခါ လူနာကို ဝမ်းချူပေးခြင်း ဝမ်းနုတ်ဆေးတိုက်ကျွေးခြင်းဖြင့် သက်သာရာရစေနိုင်သည်။ ဝမ်းချုပ်၍ ခေါင်းကိုက်နေစဉ် ကြေလွယ်သောအစာကို စားသင့်သည်။ မျက်စိအားစိုက်၍ ခေါင်းကိုက်ခြင်းသည် မသင့်တော်သောမျက်မှန်ကို တပ်ခြင်း မျက်မှန်တပ်သင့် သောအချိန်တွင် မျက်မှန်မတပ် ခြင်းကြောင့်ဖြစ်တတ်သည်။ အလင်းရောင်စူးရာ၌ လည်းကောင်း၊ အလင်းရောင်မှိန်ရာ၌လည်းကောင်း အချိန်ကြာမြင့်စွာ မျက်စိကို အာရုံစိုက်စေလျှင်လည်း ခေါင်းကိုက်တတ်သည်။ အလုပ်ပိုလုပ်၍ ပင်ပန်းသောအခါ၌လည်း ခေါင်းကိုက်တတ်သည်။ ထိုအခါအိပ်ခြင်း၊ အနားယူခြင်းတို့ဖြင့်

တောင်ပေါ်ဒေသတစ်ခုမှ ခေါင်ရည်စုတ်နေသူတစ်ဦး

ရှေးမြန်မာမင်းများခေါင်းဆောင်မင်္ဂလာအတွက် ရေကြည်တော်ဆက်သရသည့် ပွန်ဇလိုင်ခေါ် ခေါင်းဆောင်ကျွန်း

ပျောက်ကင်းစေနိုင်သည်။ဆာလောင်မွတ်သိပ်သော အခါ၌ လည်းခေါင်းကိုက်တတ်သည်။ ထိုအခါမျိုးတွင် နွားနို့၊ ဆွပ်ပြုပ်၊ လက်ဖက်ရည်၊ ကာဖီ စသော အစာတစ်မျိုးမျိုးကို မှီဝဲသုံးဆောင်ခြင်းဖြင့် ပျောက်ကင်းနိုင်ပေသည်။ ဦးခေါင်းကို နေပူမိခြင်း၊ အအေးမိခြင်းတို့ကြောင့်လည်း ခေါင်းကိုက်တတ်သည်။

ကျောက်ကြီးရောဂါ၊ ဌက်ဖျားရောဂါတို့ဖြစ်လျှင်လည်း ကောင်း၊ အူရောင်ဖျားရောဂါဖြစ်လျှင်လည်း ကောင်းခေါင်း ကိုက်တတ်သည်။ သို့သော် အူရောင်ဖျား ရောဂါကြောင့် ခေါင်းကိုက်ခြင်းသည် ဌက်ဖျားရောဂါကြောင့်ဖြစ်သော ခေါင်း ကိုက်ခြင်းလောက်မပြင်းချေ။ ဦး နှောက်မြှေးရောင်ရောဂါ၊ ကျောက်ကပ်ရောင်ရောဂါ (ဗရိုက်ရောဂါ) တို့၏ ရောဂါ လက္ခဏာသည် ခေါင်းကိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ စွဲစွဲမြဲမြဲ ခေါင်းကိုက်နေခြင်းသည် ဦးနှောက်ဖုံးရောင်ရောဂါ တိုးနေသည် ကိုပြ၏။ အသက် ၅၀လွန်မှခေါင်းကိုက်ခြင်းသည် သွေးအား တိုးခြင်း သို့မဟုတ်ကျောက်ကပ်ရောဂါဖြစ်နေသည်ကို ပြသည်။ ထို့ကြောင့် ခေါင်းကိုက်လျှင် အဘယ်ကြောင့် ခေါင်းကိုက်သည့် အကြောင်းရင်းကိုစစ်ဆေးကြည့်ရှုသင့်ပေသည်။

ခေါင်းဆောင်ကျွန်း။ ။ကျိုက္ခမီခရိုင် မုတ္တမနှင့်မော်လမြိုင် အကြား သံလွင်မြစ်နှင့် ဂျိုင်းမြစ်တို့ ဆွဲဆုံရာ၌ ခေါင်းဆော ကျွန်းတည်ရှိလေသည်။ မြစ် ၂ ခု လေးခွဆိုင်၌ တည်ရှိသည်ကိုအစွဲပြု၍ ယင်းကျွန်းကို မွန်တလိုင်းအမည်ဖြင့် ပွန်ဇလိုင်ဟု ခေါ်သည်။ ကော့ပွန်လိုင်ဟုလည်း တွင်၏။ မြတ်စွာဘုရားသခင်သည် ခေါင်းဆောင်ကျွန်းသို့ ကြွရောက်တော်မူခဲ့ဘူးကြောင်း၊ မြတ်စွာဘုရားသခင်ပါရမီနုစဉ် ဏှဟာသ်မင်း ဘဝက မုတ္တမတောင်ရိုး၌အိပ်တန်းတက်၍ မုဒုံကန်ကြီး အရပ်သို့ အစာရှာသွားလေ့ရှိကြောင်းနှင့်၊ သမိုင်းအဆိုရှိသည်။ အခါတစ်ပါး၌ ထိုသို့အစာရှာဖွေရာမှအပြန် နာဂဝီသတောင်၌နားပြီးလျှင် မြစ်တစ်ဖက်သို့ ကူးလေရာ၊ လေမိုးပြင်းထန်၍ မကူးနိုင်သောကြောင့်၊ ပွန်ဇလိုင်ခေါ် ခေါင်းဆောကျွန်း၌ တစ်ညနားနေရသည်။ မိုးသောက်မှ မုတ္တမသို့ ပျံသန်းသွားရကြောင်းဟူလည်း သမိုင်းအဆိုရှိသည်။

မွန်ဘရင်မြန်မာဘုရင်တို့သည် ခေါင်းဆောကျွန်းမှ ရေသည် သန့်စင်မွန်မြတ်သည်ဟု ယုံကြည်သည့်အလျောက် ယင်းရေကိုယူ၍ နှစ်သစ်ကူးသကြိန်အခါအတွင်း သကြိန်တော်ကြီးခေါ် ခေါင်းဆောမင်္ဂလာပွဲများပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ ထိုအလေ့အထမှာ မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းကို ဗြိတိသျှအစိုးရတို့ သိမ်းပိုက်သည်အထိ ရှိခဲ့သည်။ ထိုသို့ သကြိန်တော်ကြီးခေါ်သည်ကို အစွဲပြု၍ ခေါင်းဆောကျွန်းကို သကြိန်ကျွန်းဟုလည်း ခေါ်ကြသေးသည်။

မွန်ဘုရင်ရာဇာခရာဇ်၏ သားတော် ဗောလောကျွန်းထော အနိစ္စရောက်ပြီးသော်၊ ပြင်စည်မင်း၊ မင်းဆွေ (နောင်အခါ မင်းခေါင်အမည်ဖြင့်နန်းတက်သည်)၏ မြောက်သား

တော် ရှင်မိနောက်၏ဝမ်း၌ ပဋိသန္ဓေနေကြောင်း၊ ထိုအခါ ရှင်မိနောက်သည် မွန်ပြည်ဒလမြို့မှ သရက်သီးနှင့် မုတ္တမမြို့မှ မြေသင်းခဲကို စားလိုခြင်း ပွန်ဇလိုင်အရပ်မှ ရေကို သောက်လိုခြင်းဟူသော ချင်ခြင်းများဖြစ်သဖြင့် မွန်မင်းထံသို့ သံစေလွှတ်၍ တောင်းယူရကြောင်းနှင့်မြန်မာရာဇဝင်များတွင်လာရှိသည်။ ဤအကြောင်းကို ထောက်ရှုခြင်းအားဖြင့် ရှေးကမွန်မင်းများသည် ပွန်ဇလိုင်ရေကိုမည်မျှ အရေးထားကြောင်းကို သိနိုင်သည်။

ထိုကျွန်းသည် မုတ္တမမြို့ထက် မော်လမြိုင်မြို့နှင့်ပို၍ နီးကပ်သည်။ ကျောက်ဆောင်ထူထပ်သည်။ ကျွန်းပေါ်ရှိ အုန်းပင်သစ်ပင်များ ဝိုင်းရံလျက်ရှိသော စေတီပုထိုးများနှင့် ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း ဇရပ် စသည်များမှာ ကျွန်းကလေးအား ရှုချင်စဖွယ်ဖြစ်အောင် တန်ဆာဆင်ထားဘိသကဲ့သို့ ရှိသည်။ ခေါင်းဆေးကျွန်းပေါ်ရှိ စေတီပုထိုးနှင့်သိမ်ရာများကို စစ်ကဲကြီး ဦးထော်လေးက သက္ကရာဇ် ၁၁၉၃ ခုနှစ်ခန့်တွင် မွမ်းမံ ခုတ်ထွင် ရှင်းလင်းကြောင်းနှင့် ကျိုက်သံလန်ရင်ပြင်ပေါ်ရှိ ဦးထော်လေးကျောက်စာအရ သိရှိရသည်။

ကျွန်း၏ အချင်းမှာ ဃ ၉၀၀ ခန့်ရှိသည်။ ညအချိန်တွင် ကျီးငှက်များစွာတို့ ဤကျွန်း၌ အိပ်တန်းတက်လေ့ ရှိသဖြင့် အနောက်နိုင်ငံသားတို့က ခေါင်းဆေးကျွန်းကို ကျီးကျွန်းဟု ခေါ်ကြသည်။ မုတ္တမမြို့မှမော်လမြိုင်မြို့သို့ သံလွင်မြစ်ကို သတင်းပို့ကြေးနန်း ဆက်သွယ်ရာ ခေါင်းဆေးကျွန်းမှတစ်ဆင့် ဆက်သွယ်လေသည်။

ကင်းဝန်မင်းကြီးသည် သံအရာရှိကြီးအဖြစ်ဖြင့် ပြင်သစ်ပြည်သို့သွားရောက်ရာတွင် သက္ကရာဇ်၁၃၅၅ ခု တန်ခူးလတွင် မော်လမြိုင်မြို့သို့ ရောက်ရှိသည်။ ထိုအခါ မော်လမြိုင်ရှု မျှော်ခင်းနှင့် ခေါင်းဆေးကျွန်းခေါ် သကြိန်ကျွန်းအကြောင်းကို ဖွဲ့ဆိုခဲ့သော ရကန်တွင် အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ရသည်။ 'ရှုလေရာပင်၊ နတ်ရွာတစ်ပြိုင်၊ မော်လမြိုင်သို့၊ ရောက်တိုင်ဝင်ဆိုက်၊ တွေ့ကြုံကြိုက်ရသည်။ မျှော်လိုက်တိုင်း လွန်ပျိုနှစ်။ ကျတ်ရှင်သုံးလူ့၊ သပ္ပညူများနှင့်၊ ကြည့်ရှုဖွယ်ရန်၊ ကျွန်းသကြိန်ကလဲ၊ အလွန်ထူးဆန်း၊ အံ့မခန်းနတ်နန်းနှင့်မျှဂုဏ်ရည်တူ၊ ပွန်ဇလိုင်ဝ၊ ကျွန်းယက္ခများလည်း၊ တင့်လှပေဟန်၊ ဆန္ဒန်ဖရဲ၊ အစုံဝဲယာ၊ ဂူပေါင်းကာလျက်၊ အံ့အာသရဲ၊ ကဲကဲ လွန်လွန်၊ နတ်လာ၍ဖန်သည့်နှယ်၊ သည်ဟန်မှာခေါင်အမူတည့်။ စသည်ဖြင့်ဖြစ်လေသည်။

ထူးခြားထင်ရှားသည့် မြန်မာ့ကျက်သရေဆောင်ဆင်ယင်မှုတစ်ရပ်

ခေါင်းပေါင်းဆင်မြန်းခြင်းသည် မြန်မာ့ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှုတွင် အဓိကယဉ်ကျေးမှုတစ်ခုဖြစ်သည်။ ပွဲနေ့ပွဲထိုင် အခမ်းအနားများတွင် မြန်မာယောကျ်ားများသည် ခေါင်းပေါင်းကို ဆင်မြန်းလေ့ရှိသည်။ ခေတ်အမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲခဲ့သော်လည်း၊ ထိုခေါင်းပေါင်းပေါင်းခြင်း အလေ့အထမှာ ကွယ်ပျောက်တိမ်ကောခြင်းမရှိဘဲ၊ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှုအဖြစ် ခိုင်မြဲအောင်ဆင်ယင်ကြသည်မှာ ထူးခြားထင်ရှားသဖြင့် မြန်မာတို့ ဂုဏ်ယူစရာပေ။

ခေါင်းပေါင်း။ ။ခေါင်းပေါင်းသည် မြန်မာလူမျိုး ယောကျ်ားများဦးခေါင်းတွင်ဆင်မြန်းသော အဝတ်တန်ဆာတစ်မျိုး ဖြစ်သည်။

ခေါင်းပေါင်းကို ဆင်းရဲသားများမှ ဘုရင်မင်းမြတ်အထိ အမြတ်တနိုးထားကာ ဆင်မြန်းကြသည်။ ဦးခေါင်းကိုရစ်၍ ပေါင်းရသဖြင့် ဦးရစ်ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။

မြန်မာလူမျိုးတို့ ခေါင်းပေါင်းခြင်း အလေ့အထသည် အိန္ဒိယပြည်မှအတုယူခဲ့သည်ဟု အချို့ဆရာတို့အယူရှိသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ ဦးရစ်ပေါင်းခြင်းဆိုလေ့မှာ အလွန်ရှေးကျသော ထုံးတမ်းစဉ်လာတစ်ခုဖြစ်၏။ ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ဓာတ်တော်များ ခွဲဝေပွဲတွင် ဒေါနပုဏ္ဏားသည် ဋ္ဌာတ်တော်များကို ဦးရစ်ကြွေး၌ဝှက်ထားကြောင်း ကျမ်းဂန်များတွင်လာရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ ပုဂံခေတ်ကပင် မြန်မာများ ခေါင်းပေါင်းဆင်မြန်းနေကြပြီ ဖြစ်ကြောင်းကို သိရှိရသည်။ ပုဂံပြည့် နရသီဟပတေ့မင်းကြီးလက်ထက် ပညာရှိအမတ်ကြီး ရာဇေကြော်၏သား အုတ်လှငယ်သည် ဦးခေါင်း၌ ဆေးထုပ်ထားသော အဝတ်ကိုချွတ်၍ချပြီးလျှင် အရှင့်အမှုတော်ကို ဦးဆွေးဆံမြွေထမ်းဆောင်ရပါသည်ဟု လျှောက်ထားဘူးကြောင်းနှင့် နိုင်ငံသမိုင်း၌ လာရှိသည်။

ခေါင်းပေါင်းပေါင်းသည့်အခါ သျှောင်ကိုအုပ်၍ဖြစ်စေ၊ ဖော်၍ဖြစ်စေ ပေါင်းကြသည်။ အထူးသဖြင့် ဘုရင်၊ မင်းညီမင်းသား၊ မှူးမတ်တို့သည် သျှောင်ကိုမအုပ်ဘဲ ဦးခေါင်းကို ရစ်ပတ်ကာ၊ ခေါင်းပေါင်းကို ခွေရစ်၍ ပေါင်းကြသည်။ ထိုသူတို့၏ခေါင်းပေါင်းကို 'ဗောင်း'သို့မဟုတ် 'ဗောင်းတော်' ဟု ခေါ်ကြသည်။ အရပ်သားများကမူ သျှောင်ကိုအုပ်၍ ပေါင်း လေ့ရှိသည်။ ဘုရင်မင်းညီမင်းသားတို့မှာ ရွှေကျင်ခတ်ပုဝါ သို့မဟုတ် ရွှေကြိုးခတ်ပုဝါများကို ဆင်မြန်းကြသည်။ ပတ္တမြားဖြင့် စီခြယ်ထားသော ပတ္တမြားဗောင်းတော်၊ နဝရတ်ဖြင့် စီခြယ်ထားသော နဝရတ် ဗောင်းတော်နှင့် ရွှေသားဗေါင်းတော် စိန်တွယ်ဗေါင်းတော် မြတွယ်ဗေါင်းတော်များလည်းရှိသည်။ ဘုရင်နှင့် မင်းသား စသည်တို့၏ ဗောင်းတော်၌ငွေကြယ်ပွင့်ကလေးများ တပ်ထားသော တစ်စတည်းသော ခေါင်းပေါင်းစမှာ ဦးခေါင်း၏ နောက်ဖက်တွင် ရှိ၍ အပေါ်သို့ တည့်တည့်မတ်

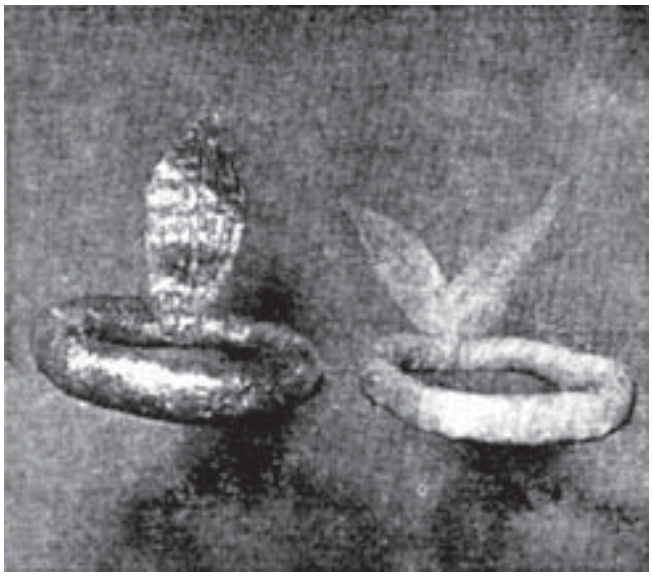

ဘုရင်ပေါင်းတစ်စထောင်နှင့် မှူးမတ်ပေါင်းနှစ်စထောင်ခေါင်းပေါင်း

သျှောင်ကိုလှပ်၍ ဆင်မြန်းကြသည်။ ထိုခေါင်းပေါင်းမျိုးကို ခေါင်းပေါင်းဖြူ ဖော့လုံးဟုခေါ်သည်။ ဇာတ်သဘင်ဝန်ကြီးများနှင့် ရှေးဆန်သော ပုဂ္ဂိုလ်အချို့တို့သည် ယခုထက်တိုင် ခေါင်းပေါင်း ဖြူဖော့လုံးနှင့် တောင်ရှည်ပုဆိုးများကို ဝတ်ဆင်လေ့ရှိကြသေးသည်။

ကုန်းဘောင်ခေတ်နောက်ပိုင်းတွင် ပြည်တွင်းဖြစ် အထည်များသာမက နိုင်ငံခြားဖြစ် ပုဝါများကိုလည်း ခေါင်းပေါင်းဆင်မြန်းလေ့ရှိကြသည်။ အနောက်နန်းမိဖုရား မမြကလေး၏ မြော်တော် စိုက်လေးဆစ်တွင် 'နေမှိန်မှိန်၊ ဆင်ဖောင်း တော်ရွေပုသိမ်နှင့်၊ လာချိန်တန်ပေါ့'ဆိုသော စာပိုဒ်အရ၊ ထိုစဉ်အခါက ပုသိမ်မြို့သို့ အာရပ်ကုန်သည်များ ယူဆောင်လာသော ပိုးပုဝါများကို မင်းညီမင်းသား မှအစလူအများ ဆင်မြန်းလေ့ရှိကြောင်း သိသာနိုင်ပေသည်။ ထိုခေတ်လောက်မှာပင် ကျေးတစ်ရာခေါင်းပေါင်းများ ခေတ်စားခဲ့လေသည်။ ကျေးတစ်ရာခေါင်းပေါင်း မှာ ကျေးငှက်ရုပ် ၁၀၀ ခန့်မျှ ရေးခြယ်ထားသော ပိုးခေါင်းပေါင်းဖြစ်လေသည်။ ကာလ

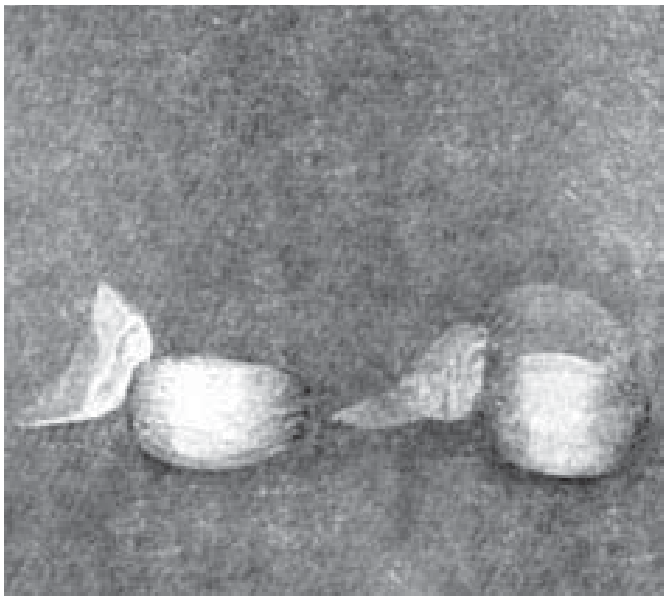

ဘီအေပေါင်းနှင့် အုပ်ပေါင်းပုံ

မတ်ထောင်လျက်ရှိသည်။ ခေါင်းပေါင်းစတည့်မတ်ခြင်း၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဖြောင့်မှန်တည့်မတ်ခြင်းကို ဖော်ပြသည်။ မင်းညီမင်းသား မှူးမတ် စသည်တို့ကား ခေါင်းပေါင်းစ နှစ်စထောင်၍ပေါင်းကြရသည်။ မြန်မာဘုရင်တို့သည် ဗောင်းတော်ကို အလွန်အထွတ်အမြတ်ထားကြသည်။ ထို့ကြောင့် ဗောင်းတော်၊ သရဖူတော်၊ မကိုင်္ဒတော်များကို နန်းမဦးတည့်တည့်တွင် ဆောက်လုပ်ထားသော ဗောင်းတော်ဆောင်၌ သီးသန့်ထားသည်။ ဗောင်းတော်ဆောင်အတွက် သီးခြားအမှုထမ်းအရာထမ်းများ မရှိချေ။ ဆရာတော်သံဃာတော်များ၊ မှူးမတ်စော်ဘွားများတို့သည် ရုတ်တရက် ဘုရင်မင်းမြတ်အရှေ့တော်သို့ မဝင်ရသေးမီ ထိုအဆောင်၌ ခေတ္တဆိုင်းငံ့နေရသည်။ ဗောင်းတော်ဆောင်၏ တောင်ဖက်၌ တောင်ဒဝယ်ဆောင်နှင့် ရွှေတိုက်တော်ဆောင်၊ မြောက်ဖက်၌ မြောက်ဒဝယ်ဆောင်နှင့် လက်ဖက်ရည်ဆောင်များရှိသည်။

ဘုရင်ဗောင်းတော်များနှင့် စပ်လျဉ်း၍ 'ဗောင်းတော်နဝရတ်၊ မျက်ခတ်စီဆင်၊ မိုးနတ်သွင်တည့်'ဟူ၍လည်းကောင်း 'စိန်တွယ်မြတ္တယ်၊ မျက်ခြယ်ဗောင်းတော်'ဟူ၍လည်းကောင်း ရှေးစာဆိုများ စပ်ဆို ကြသည်ကို ပျို့၊ လင်္ကာတို့တွင် တွေ့ရသည်။

မှူးကြီး မတ်ကြီးများသည် ဖြူစင်သော ပိတ်ရထည်ကို ပေါင်းချောင်ပတ်သဏ္ဌာန် လုံးကျစ်အောင် ခွေရစ်ကာ သားလူကုံတံများဆင်မြန်းလေ့ရှိကြသည်။ ထို့ကြောင့် လယ်ဝန်သံတော်ဆင့်ဆောမြို့စားမင်းရေးသော လယ်ထွန်မင်္ဂလာဗုံကြီးသံတွင် 'တာတော်ခွင့်၊ ရေဝင်အောင် ရွှေကတွတ်ကို၊ မင်းလွှတ်ခဲ့လေး။ ပျိုစိုက်တဲ့ လယ်ကန်သင်းမှာ၊

မြင်းနီနှင့် ညနေဆီကို၊ စိုင်းသီလို့ပြေးလေ၊ မြင်လိုက်ကဲ့နော်၊ ခေါင်းပေါ်မှာတစ်ရာကျေးနှင့် ထူးလို့ယဉ်ကျေးလေ့'ဟု စပ်ဆိုထားသည်ကို တွေ့ရ လေသည်။

ဦးသျှောင်ထုံးသောအလေ့ နည်းပါးလာသောအခါ သျှောင်အစားကြိမ်ခြင်းကို အောက်ကခံ၍ ခေါင်းပေါင်းပေါင်း ကြသည်။ ထိုသို့ပေါင်းနည်းမျိုးကို အုပ်ပေါင်းပေါင်းသည်ဟု ခေါ်ကြ၏။ ဝံသာနုအသင်းများ ခေတ်စားလာသော ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် တည်ထောင်သည့် ၁၉၂၂ ခုနှစ်လောက်မှစ၍ တက္ကသိုလ်ဘွဲ့ယူသူများသည် ခေါင်းပေါင်းနှင့် ဝတ်ရုံကိုဆင်မြန်းလျက်ဘွဲ့ယူကြ၏။ ထိုခေတ်က တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများသည် ခေါင်းပေါင်းပေါင်း၍ ကျောင်းတက်ကြသည်။ ထိုကျောင်းသားများ ထွင်လိုက်သော ခေါင်းပေါင်းမှာ ခေါင်းပေါင်းစ ရှည်ရှည်ချထားသော အုပ်ပေါင်းဆန်ဆန် ပေါင်းနည်းမျိုးဖြစ်၍၊ ဘီအေပေါင်းဟု ခေါ်ဆိုကြ၏။ သို့သော် အုပ်ပေါင်းကဲ့သို့ ခြင်းခံ၍ ခေါင်းတစ်ခုလုံးကို အုပ်မထားချေ။ ယခုခေတ်အခါတွင် ဦးခေါင်းအရွယ်နှင့် ကိုက်ညီအောင် အသင့်ပေါင်းထားသော ခေါင်းပေါင်းများကိုဆိုင်များ၌ ရောင်းချလေ့ရှိသဖြင့် ခေါင်းပေါင်းမပေါင်းတတ်သူများအဖို့ အလွယ်တကူ ဝယ်ယူဆင်မြန်းနိုင်ကြပေသည်။

ရှမ်း၊ ကချင်၊ ကရင်၊ ကယား၊ ချင်းစသော တိုင်းရင်းသားများလည်း မြန်မာနည်းတူ အမျိုးအလိုက် ဦးခေါင်းကို အဝတ်တန်ဆာဖြင့် ရစ်ပတ်ဆင်မြန်းကြသည်။ သို့သော် ခေါင်းပေါင်းရစ်ပတ်ပုံ၊ ပေါင်းပုံ၊ အစချုပ်ချင်း မတူကြချေ။

ခေါင်းပေါင်း ဆင်မြန်းခြင်းသည် မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု၏ အဓိကအချက်ကြီးတစ်ခု ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ ပွဲနေပွဲထိုင်အခမ်းအနားများတွင် တိုင်းရင်းသားများသည် ခေါင်းပေါင်းကို ဆင်မြန်းလေ့ရှိကြသည်။ နိုင်ငံတော်အတွင်း၌သာ မဟုတ်ဘဲ နိုင်ငံခြားသို့ရောက်ရှိနေကြသော သံအမတ်ကြီးများနှင့် နိုင်ငံတော်သားများသည်မြန်မာအဝတ်အစားအဖြစ် ဆင်ယင်သည့် အခါ ခေါင်းပေါင်းကို ထည့်သွင်း၍ ဆင်မြန်းကြသည်။ နိုင်ငံခြား၌သွားရောက်ခိုလှုံနေထိုင်ခဲ့သော မြင်ကွန်းမင်းသားကြီးမှာ အနောက်တိုင်းအဝတ်အစားနှင့်ပင် ခေါင်းပေါင်းကိုဆင်မြန်းခဲ့လေသည်။ ခေတ်အမျိုးမျိုးပြောင်းလဲခဲ့သော်လည်း၊ ခေါင်းပေါင်းပေါင်းခြင်းအလေ့အထမှ ကွယ်ပျောက်တိမ်ကောခြင်းမရှိဘဲ မြန်မာ့ယဉ်ကျေးမှု အဆောင်အယောင်အဖြစ် ယနေ့တိုင် ခိုင်မြဲလျက် ရှိသည်မှာ မြန်မာတို့ ဂုဏ်ယူစရာပင် ဖြစ်တော့သည်။

ခေါင်းလောင်း။ ။တရုတ်နိုင်ငံတွင် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၄၀၀၀ လောက်က ခေါင်းလောင်းများ စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ သို့ရာတွင် ခိုင်လုံသော အထောက်အထားများကား မရှိချေ။ အနောက်နိုင်ငံများတွင်မူ ရောမလူမျိုးတို့ အုပ်ချုပ်သည့် တိုင်းပြည်များ၌ ခရစ်ယန်အယူဝါဒကို အတည်တကျကိုးကွယ်လာကြသော ၅ရာစုနှစ် ၆ရာစုနှစ်လောက်ကမှ အစပြု၍ ခရစ်ယန်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများတွင် ခေါင်းလောင်းများကိုးကိုထားရှိလာခဲ့ကြသည်။ ပထမတွင် သေးငယ်သော ခေါင်းလောင်းများကိုသာပြုလုပ်ကြ၍ နောင်သော် တဖြည်းဖြည်းကြီးသော ခေါင်းလောင်းများကို လုပ်လာနိုင်ကြသည်။ ထိုခေါင်းလောင်းများကို မြို့တွင်းမှ အားလုံးကြားနိုင်စိမ့်ငှာ မျှော်စင်များပေါ်၌ ချိတ်ဆွဲထားလေ့ ရှိကြသည်။ အများအားဖြင့် ခေါင်းလောင်းစင်များကို ဘုရားရှိခိုးကျောင်းများနှင့် တစ်ဆက်တည်းထားလေ့ ရှိကြသည်။ အချို့နေရာများတွင် သီးခြားအဆောက်အအုံများဖြင့် ထားတတ်ကြလေသည်။

ခေါင်းလောင်းကို လူတို့သည်သာသနာရေးနှင့် ဆက်စပ်၍ အသုံးပြုလာခဲ့ကြသည့်အတိုင်း၊ မြန်မာနှင့်တကွ ဗုဒ္ဓအယူ

မြန်မာဗုဒ္ဓဘာသာတို့သည် ခေါင်းလောင်းထိုး၍ အမျှဝေလေ့ရှိကြ၏။

ဝိကင်းမြို့ရှိ တရုပ်ခေါင်းလောင်းကြီး

ဝါဒီ နိုင်ငံများတွင်လည်း ခေါင်းလောင်းကြီးငယ်များကို စေတီပုထိုး၊ သိမ်၊ ကျောင်း စသည်များ၌ ထားရှိပြီးလျှင် ကုသိုလ်ကောင်းမှုတစ်ခုခုပြီးသောအခါ၊ ခေါင်းလောင်းထိုး၍ အမျှအတန်းပေးဝေလေ့ရှိကြသည်။ ရွှေတိဂုံစေတီရင်ပြင်တော် ပေါ်၌လည်းကောင်း၊ အခြားထင်ရှားကျော်ကြားသော တန်ခိုးကြီးဘုရားများ၌လည်းကောင်း၊ အရွယ်အမျိုးမျိုးရှိသောခေါင်းလောင်းပေါင်း အမြောက်အမြားကိုတွေ့နိုင်ပေသည်။ စေတီတော်၏ထီးတစ်ဝိုက်၌ခြံရံချိတ်ဆွဲထားသော ရွှေဆည်းလည်း၊ ငွေဆည်းလည်း၊ ကြေးဆည်းလည်းတို့သည်လည်း ခေါင်းလောင်း အသေးစားများပင်ဖြစ်ကြရာ၊ လေတိုက်ခတ်သော အခါများ၌ကြားရသောအသံတို့သည် သာယာနာပျော်ဖွယ် ကောင်းလှပေသည်။

ခေါင်းလောင်းသံကို နိုင်ငံအသီးသီး၌ ကိစ္စအမျိုးမျိုးအတွက် အသုံးပြုကြလေသည်။ သာသနာရေးကိစ္စ များမှအပ၊ နန်းတက်ပွဲ၊ လက်ထပ်ပွဲစသော မင်္ဂလာအခမ်းအနားများ၌လည်း ခေါင်းလောင်းကို ထိုးတတ်ကြသည်။ စစ်ကြီးပြီးဆုံးသည့်အခါ၊ နိုင်ငံလွတ်လပ်သည့် အခါများ၌လည်း ဝမ်းမြောက်သောအထိမ်းအမှတ်ဖြင့် ခေါင်းလောင်းများကို ထိုးတတ်ကြသည်။ ဘုရင်နတ်ရွာစံသည့်အခါ၌လည်း ဝမ်းနည်းသော အထိမ်းအမှတ်ဖြင့် ကြေကွဲဖွယ်ဖြစ်အောင် ထိုးတတ်ကြသည်။ ထိုမှတစ်ပါး အစည်းအဝေးခေါ်သည့် ခေါင်းလောင်း၊ ကျောင်းတက်ကျောင်းဆင်းချိန်၌ ထိုးသော ခေါင်းလောင်းများအပြင်၊ နှီးစက်ပါသောနာရီ၌ တပ်ဆင်ထားသည့်ခေါင်းလောင်း၊ စကားပြောကြေးနန်း(တယ်လီဖုန်း)၌တပ်ဆင်ထားသည့်ခေါင်းလောင်း အိမ်၊ ရုံး၊ ဟိုတယ် စသည်တို့၌တပ်ဆင်အသုံးပြုသည့် လူခေါ်ခေါင်းလောင်း များလည်းရှိပေသေးသည်။ ခေါင်းလောင်းတွင် လက်ဖြင့် ထိုးရသောခေါင်းလောင်း၊ ကြိုးဖြင့် ဆွဲရသောခေါင်းလောင်း၊ စက်တပ်ထားသောခေါင်းလောင်းဟူ၍ အမျိုးမျိုးရှိသည်။သံစုံထိုးနှိုင်လောက်အောင်အသံအမျိုးမျိုးထွက်သောခေါင်းလောင်းအများတပ်ဆင်ထားသည့် နေရာများလည်းရှိ၏။

အင်္ဂလန်ပြည် ဗဲလဖတ်မြို့ရှိထင်ရှားသော စိန့်ပက်ထရစ်ခေါင်းလောင်းသည် ၆ ရာစုနှစ်လောက်က ပြုလုပ်ခဲ့သော ခေါင်းလောင်းဖြစ်ပေသည်။ ထိုရှေးခေါင်းလောင်းသည် ထောင့်မှန်စတုဂံပုံဖြစ်၍ သတ္တုပြားများကို စို့များဖြင့်တေ့ဆက်ကာပြုလုပ်ထားသည်နောင်သော် သတ္တုကိုအရည်ကျိ၍ ပုံသွင်းသည့်အတတ် ထွန်းကားလာသည့်အတိုင်း ယခုအချိန်တွင် ကမ္ဘာအရပ်ရပ်၌ ခေါင်းလောင်းများကို သွန်းလုပ်ယူလာကြသည်။

ကမ္ဘာတွင်တတိယအကြီးဆုံးဖြစ်သည့် မင်းကွန်းခေါင်းလောင်းကြီး

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ထင်ရှားကျော်စောသော ခေါင်းလောင်းကြီးများ အနက် ရုရှနိုင်ငံ မောစကိုမြို့မှ 'ဇာကို လိုကော' အမည်ရှိ ခေါင်းလောင်းကြီးမှာ ကမ္ဘာတွင်အကြီးဆုံးဖြစ်၏။ တန်ချိန် ၂၀၀ ကျော်စီး၍၊ အမြင့် ၁၉ပေ ၃လက်မ၊ အဝန်း ပေ၉၀၊ ၉လက်မ၊ အထူ ၂ပေရှိ၏။ ထိုခေါင်းလောင်းကြီးကို ၁၈၃၃ ခုနှစ်တွင်သွန်းလုပ်ခဲ့ရာ ခေါင်းလောင်း တစ်နေရာတွင် ပဲ့သွား၍၊ ထိုပဲ့သွားသည့်အစပင်လျှင် ၇ပေမြင့်ကာ ၈ ပေ ကျယ်ပြီးလျှင် အလေးချိန် ၁၁ တန်စီးသည်ဟု သိရသည်။ ကမ္ဘာတွင် ဒုတိယအကြီးဆုံးခေါင်းလောင်းသည်လည်း မောစကို မြို့မှာပင် ရှိ၍၊ ထိုခေါင်းလောင်း၏ တန်ချိန်မှာ ၁၂၈ တန် ရှိလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက်တွင် မင်းကွန်းစေတီတော်ကြီးအနီး၌ မင်းကွန်း ခေါင်းလောင်းကြီးကို သွန်းလုပ်ခဲ့လေသည်။ ထိုခေါင်းလောင်းကြီးကို သတ္တုပြားဖုံးထားသော သုံးချောင်းပူးယက်မကြီး၌ ဆွဲထားသည်။ ထိုယက်မကြီးသည် ကျွန်းတိုင်ကြီးများကိုငုံ၍ ဆောက်ထားသော အုတ်တိုင်နှစ်ခုပေါ်တွင်တင်ရှိသည်။ ခေါင်းလောင်းကြီးသည် မလွဲနိုင်ချေ။ ခေါင်းလောင်းကြီးကို ထောက်ထားသည့် တိုင်ကြီးများသည် မြေငလျင်၏ဒဏ်ကြောင့် ပျက်စီးယိုယွင်းနေကြသဖြင့် ခေါင်းလောင်းကြီး အောက်သို့ ပြုတ်မကျစေရန် သစ်သားတုံးကြီးများဖြင့် ထောက်ပေးထားရသည်။ ထိုခေါင်းလောင်းကြီးကို ကြေးညိုနှင့် သွန်းလုပ်သည်။ ရွှေစငွေစများကို ခေါင်းလောင်းကြီး၏ကြေးသားထဲတွင် မြှုပ်ထားသည်။

ထိုခေါင်းလောင်းကြီး၏ အပြင်ဖက်အချင်းသည် နှုတ်ခမ်း ဝ၌ ၁၆ ပေနှင့် ၃ လက်မ ရှိသည်။ အတွင်းဖက် နှုတ်ခမ်းဝ၊ အထက် ၄ပေနှင့်၈လက်မနေရာ၌ အချင်းသည် ၁၀ ပေ ရှိသည်။ ခေါင်းလောင်းကြီး၏ အတွင်းဖက်အမြင့်သည် ၁၁ ပေနှင့် ၆ လက်မရှိ၍အပြင်ဖက်အမြင့်သည် ၁၂ ပေ ရှိသည်။ အတွင်းပိုင်း၏ အချင်းသည် ၈ ပေနှင့် ၆ လက်မရှိသည်။ ခေါင်းလောင်းကြီး၏အထူသည် ၆ လက်မမှ ၁၂ လက်မအထိရှိ၍ အလေးချိန်မှာ အကြမ်းအားဖြင့်တန်ချိန် ၈၀ခန့်ရှိမည်ဟု အင်္ဂလိပ်တို့က ခန့်မှန်းခဲ့ကြသည်။ ထိုအလေးချိန်အရ မင်းကွန်းခေါင်းလောင်းကြီးသည် ကမ္ဘာတွင် တတိယအကြီးဆုံးဖြစ်သည်။

ထိုခေါင်းလောင်းကြီး အကြောင်းကို ကုန်းဘောင်ခေတ် မဟာရာဇဝင်တော်ကြီးတွင် ဘိုးတော်ဘုရားသည် သက္ကရာဇ် ၁၁၇၀ပြည့်နှစ်ကဆုန်လဆန်း ၅ရက်နေ့တွင်သွန်းလုပ်သည်ဟု ပါရှိသည်။ ခေါင်းလောင်းကြီး၏ အတိုင်းအတာကိုလည်း အဝအချင်း ၃၁တောင်၄ သစ်၊ (၁၆ ပေ ၈ ၁/၄ လက်မ) လုံးပတ် ၃၃တောင် ၁မိုက် ၄သစ် (၅၀ ပေ ၃/၄ လက်မ) စောက် ၁၃တောင် ၁ မိုက် ၄ သစ် (၂၀ပေ၊ ၃လက်မ) ရှိသည်။ အလေးချိန်မှာ ကြေးအချိန်ပိသာ ၅၅၅၅၅ ဖြစ်သည်ဟူ၍ဖော်ပြထားလေသည်။ ထိုပိသာချိန်ကို တန်ချိန်ဖွဲ့လျှင် ၉၀.၅၂ တန်ရသည်။

တရုတ်နိုင်ငံ ပီကင်းမြို့ရှိ ခေါင်းလောင်းကြီးမှာ ၅၃ တန် အချိန်စီး၍၊ နန်းကင်းမြို့ရှိ ခေါင်းလောင်းမှာ ၂၂ တန် အချိန်စီးသည် ထိုခေါင်းလောင်းများအောက်ငယ်သော ခေါင်းလောင်းများလည်း ကမ္ဘာအရပ်ရပ်၌ အများပင် ရှိသေးသည်ကို တွေ့ရသည်။

ရှေးလူများစတင် အသုံးပြုခဲ့သော ခေါင်းလောင်းများမှာ လေးထောင့်ပုံ ခေါင်းလောင်း ကလေးများသာ ဖြစ်ကြ၍ အချို့မှာ အလုံပိတ်ဖြစ်သော ခလောက်ကလေးများ ဖြစ်

မော်စကိုမြို့ရှိ ကမ္ဘာတွင်အကြီးဆုံးခေါင်းလောင်း

ကြသည်။ အဆိုပါ ခလောက်ကလေးမျိုးကိုခွေးနှင့် ကျွဲနွားတိရစ္ဆာန်တို့၏ လည်ပင်း၌ အလှဆွဲပေးခဲ့ကြသည်။ ထိုစဉ်က ဟီဗြူဘုန်းကြီး အချို့၏ ဝတ်ရုံများ၌လည်း ရွှေဖြင့်လုပ်သော ချူကလေးများကို တပ်ဆင်ခဲ့ကြလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခလောက်ကိုဆင်၊ ကျွဲ၊ နွား စသော တိရစ္ဆာန်များတွင် ဆွဲပေးတတ်ကြသည်။ ထိန်းကျောင်းရသောတိရစ္ဆာန်များအား ခလောက်ဆွဲထားခြင်းကြောင့် တစ်စိုက်စိုက် လိုက်လံကြည့်ရှုရန်မလိုတော့ချေ။ ခလောက်သံကိုနားထောင်၍နွားကျောင်းသားသည် ကျွဲ၊ နွားများ

ရသေ့ကြီးဦးခန္တီ
သာသနာ့အဆောက်အဦများစွာကို ဦးစီးတည်ဆောက်ခဲ့သော သာသနာ့အာဇာနည်ကြီး

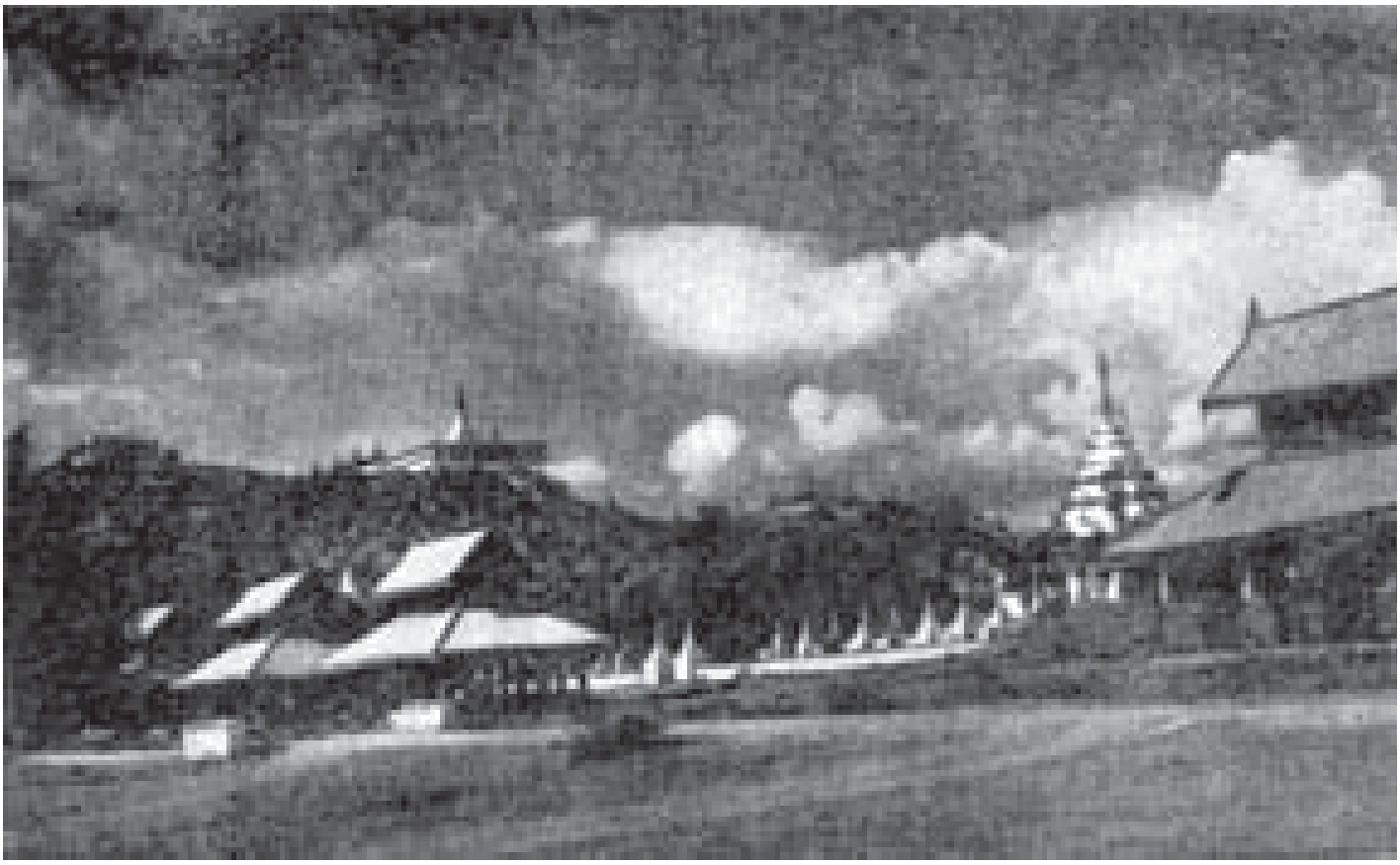

ဦးခန္တီကြီးမှူးမွမ်းမံခဲ့သော မန္တလေးတောင်အဆောက်အဦများကို ဤသို့တွေ့မြင်နိုင်ပေသည်။

မပျောက်အောင် ထိန်းသိမ်းနိုင်လေသည်။ ခလောက်ကို အများအားဖြင့် သစ်သားကို ထွင်းပြီး လုပ်လေ့ရှိသော်လည်း ဆင်စွယ်ခလောက်၊ သတ္တုခလောက်များလည်း ရှိသည်။

ချူများကိုမူကား အိမ်မွေးတိရစ္ဆာန်များ၏ လည်ပင်းတွင်အလှတပ်ဆင်ပေးတတ်ကြသည်။ ချူမှာ ကြေးဝါဖြင့် လုပ်ထားသော ခေါင်းပွအလုံးကလေးဖြစ်၍ အထဲတွင် အဆံထည့်ထားပြီး အောက်ဖက်တွင် ကွဲကြောင်းဖောက်ထားသည်။ ချူများကို သားရေတွင် ဖောက်၍ ချူကုံးပြုလုပ်ကာ လှည်းယဉ်ဆွဲသော နွားများတွင်တပ်ဆင်ပေးတတ်ကြသည်။ ချူသံတချွင်ချွင်နှင့် လှည်းယဉ်များကို တောရွာများ၌ တွေ့ရလေ့ ရှိသည်။ ကုလားလူမျိုးများသည် ချူများကို ကြိုးဖြင့် သီကုံး၍ လက်ကောက်ဝတ်နှင့် ခြေချင်းဝတ်တို့တွင် စည်းပြီးလျှင် စည်းဝါးကျ ချူသံ ပေး၍ ကလေ့ရှိကြသည်။

ခန္တီး ဦး(မြန်မာ ၁၂၂၉–၁၃၁၀) ။ ဦးခန္တီသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင် သာသနာရေးဆိုင်ရာ အဆောက်အဦများကို ဒေသအနုံအပြား၌ ဦးစီးဆောင်ရွက် တည်ထားပေးခြင်းကြောင့် နိုင်ငံအဝှန်း ထင်ရှားသော ရသေ့ကြီးဖြစ်သည်။ မန္တလေး တောင်ကို မွမ်းမံသူဖြစ်သောကြောင့် မန္တလေးတောင်ရသေ့ကြီး ဦးခန္တီဟု ပိုမို၍ လူသိများသည်။ ဦးခန္တီကြီးမှူးနှိုးဆော်၍ ပြုလုပ်သည့် ကောင်းမှုများမှာ အလွန်များပြားလှသဖြင့် တန်ဖိုးဖြတ်ရန်လည်း မလွယ်ကူချေ။ အချို့ကသန်း၂၀ ကျော်ဖိုး ရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းကြလေသည်။ အနှစ် ၄၀ကျော်အတွင်းမြို့ပေါင်း ၂၀၊ ဌာနပေါင်း၄၇ ဌာနတို့တွင် အမျိုးမျိုးသော အဆောက်အအုံတို့ကို တည်စိုက်ခဲ့ရာ စစ်အတွင်းက ပျက်စီးသွားသော အဆောက်အအုံအချို့ပင် သိန်း ၂၀ကျော် တန်ဖိုးရှိသည်ဟု ခန့်မှန်းကြသည်။ ဦးခန္တီကို အဘဦးရွှေလှ၊ အမိဒေါ်ခိုအုတို့မှ ရမည်းသင်းမြို့ အနောက်တောင်ရွာသာရွာနိဂုံး၌ ၁၂၂၉ ခု ဝါခေါင်လပြည့်ကျော် ၅ ရက်တနင်္လာနေ့တွင် ဖွားမြင်သည်။ အချို့က အမိ၏အမည်ကို ဒေါ်ကန်ဟု အမှတ်အသားပြုသည်။ ဦးခန္တီ၏ငယ်နာမည်မှာ မောင်ဖိုးမောင် ဖြစ်သည်။ အယပ်အမောင်း ဖြေကျော်ရှိ၍၊ သေးသွယ်သော မျက်နှာ၊ ဖြောင့်စင်းသော နှာတံ၊ ကျယ်ပြန့်သောနဖူး၊ ရှည်၍ကားသော နားရွက်၊ ချွန်သော ဦးခေါင်းနှင့် သွယ်ပျောင်းသောခြေတံလက်တံများရှိသည်။ ၁၂၄၉ ခုနှစ်၌ ရဟန်းအဖြစ်သို့ရောက်သည်။ ရဟန်း၀ါ ၁၂ ဝါတိုင်တိုင် စာပေကျမ်းဂန်များကို သင်ကြားတတ်မြောက်ပြီးနောက် ၁၂၆၁ခုနှစ်တွင် ရသေ့အသွင်သို့ကူးပြောင်းကာ မန္တလေးမြို့သာခိုတောင်၊ ရွှေမြင့်တင်တောင်များ၌ ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်သည်။

ဦးခန္တီအား တောင်ခွင်သာသနာပိုင် ဆရာတော်ကြီးက သာသနာ့ဟိတဓနာယကဟူသောဘွဲ့ ချီးမြှင့်သည်။ ယင်းသို့ချီးမြှင့်သည်နှင့်အညီ ဦးခန္တီသည် ရွှေမြင့်တင်တောင် အဝှန်း၌စေတီ ၄၉၊ ကျောင်း ၃၄၊ တန်ဆောင်း ၁၆၊ ရုပ်ပွားတော်ကြီး ၁၅ ဆူတို့နှင့် အခြားအဆောက်အအုံများကို

ဦးခန္ဓီးဘိုက်ထူပူဇော်ခဲ့သော ပိဋကတ်ကျောက်စာတော်များကို မန္တလေးတောင်ခြေတွင် ဖူးတွေ့နိုင်ပေသည်။

စနစ်ကာလအတွင်း တည်ဆောက်သည်။ တောင်ပခြုပ်၌ လည်းချမ်းသာရစေတီ၊ ဆုတောင်းပြည့်စေတီ၊ ကျိုက်ထီးရိုးစေတီ၊ ကျောက်ဆင်စေတီတို့ကိုတည်သည်။ ထို့ပြင် ၁၂၆၂ခုနှစ်၌ ပျဉ်းမနားဆင်ဖြူတောင်သို့ကြွရောက်၍ ထိုမှတဖန် လယ်ဝေးသို့လည်းကောင်း၊ ၁၂၆၉ ခုနှစ်မှစ၍ မန္တလေးတောင်ကြီးသို့လည်းကောင်းကြွရောက်၍၊ ဘုရားပုထိုးအဆောက်အအုံ စသည်များစွာကို တည်ဆောက်လေသည်။ ထို့နောက် ၁၂၇၅ ခုနှစ်တွင် ရန်ကင်း တောင်ကို ပြုပြင်သည်။ မန္တလေးတောင်ခြေ စန္ဒာမုနိဘုရားနှင့် သထုံမြို့ ရွှေစာရံဘုရားများတွင် ကျောက်ချပ်ရေ ၃၀၀၀ ကျော်ရှိ ပိဋကတ်တော် အဋ္ဌကထာများကို ကျောက်ထက်အက္ခရာတင်ခဲ့လေသည်။ အခြားသောဦးခန္ဓီး၏ကောင်းမှုတော်များကား မန္တလေးကျောက်တော်ကြီးဘုရား၊ ကုသိုလ်တော်ဘုရား၊ အာနန္ဒာဘုရားတို့၌ အာရုံခံတန်ဆောင်းများ၊ အုတ်စောင်းတန်းများ၊ရုပ်ပွားတော်များကို တည်ဆောက်ခြင်း၊ တောင်ပြိုးဆုတောင်းပြည့်စေတီနှင့် စောင်းတန်းများ တည်ဆောက်ခြင်း၊ မယ်အုတောင်၌ စေတီပုထိုးများတည်ခြင်း၊ အမရပူရမြို့ ပုထိုးတော်ကြီးအတွင်း၌ ခေါင်းလောင်းကြီးနှင့် တန်ဆောင်းများတည်ခြင်း စစ်ကိုင်းဆင်များရှင်ဘုရားကိုထီးတင်ခြင်း ရွှေစာရံဘုရားကို မွမ်းမံခြင်း မေမြို့ညံတော်ကြီးဘုရား၌ ရုပ်ပွားတော် ကြီးများတည်ခြင်း၊ ပဲခူးဟင်္သာကုန်း၌ စောင်းတန်းတန်ဆောင်းများဆောက်ခြင်း၊ မင်းဘူးနယ် ရွှေစက်တော်ဘုရား၌ စေတီ၊ ရုပ်ပွားတော်၊ တန်ဆောင်းများ တည်ဆောက်ခြင်း၊ ရှမ်းပြည်ရွှေဥမင်တောင်သိန္ဓိနယ် ရွှေမြင်တင်တောင် များ၌တန်ဆောင်း၊ ရုပ်ပွားတော်နှင့် စောင်းတန်းများ တည်ဆောက်ခြင်းတို့ဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့သာမာန်လူတို့ စိတ်ကူးရန် မဝံ့သည့်အဆောက်အအုံကြီးများကို တောင်ထိပ်များပေါ်၌တည်ဆောက်ရသည့် တာဝန်မှာ ကြီးလှသော်လည်း ဦးခန္ဓီး၏ စေတနာအစွမ်း သတ္တိကြောင့် လွယ်ကူစွာ ပြီးစီးခဲ့သည် သာဖြစ်သည်။

ဦးခန္ဓီး၏ စေတနာလုပ်ငန်းကို မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝှန်းလုံး သိရှိနှစ်သက်ကြသဖြင့် အနယ်နယ်အရပ်ရပ်မှ စေတနာရှင်များသည် အလှူငွေများရက်ရောစွာ ထည့်ဝင်လှူဒါန်းကြသည်။ ဦးခန္ဓီဆိုလျှင် သဒ္ဓါယုံကြည်ကြပေသည်။ ဗြိတိသျှအစိုးရကလည်း ဦးခန္ဓီအား သွားလိုရာရေကြောင်းကုန်းကြောင်း ခရီးလမ်းများကို အလွယ်တကူ သွားလာနိုင်ရန် ခွင့်ပြုလက်မှတ်များ ဆက်ကပ်လှူဒါန်းခြင်း၊ မိမိပြုစုတည်ထားသော ဘုရားပွဲတော်ပျော်ပွဲ၊ ရွှင်ပွဲများကို ကျင်းပလိုက အစိုးရထံ၌ အမိန့်ခံယူရန် မလိုခြင်း စသော အထူးအခွင့်အရေးများကို ပေးထားလေသည်။

စစ်ပြီးခေတ်၌ ဦးခန္ဓီသည် စစ်ဒဏ်ကြောင့် မိမိ၏ကောင်းမှုများပျက်စီးရသည်ကို အသစ်ပြန်လည် ပြင်ဆင်မွမ်းမံလေသည်။ ဤသို့ ပြင်ဆင်မွမ်းမံယင်းပင် အဆောက်အအုံ သစ်များကိုလည်း တည်ဆောက်ရန် စီမံစိုင်းပြင်းလေသည်။ ယင်းသို့ စီမံဆဲ၌ပင် ၁၃၀၇ ခုနှစ်လောက်က စွဲကပ်ခဲ့သော ငလင်း

ရောဂါဓေနာကြောင့် ကိုယ်တစ်ခြမ်း အနည်းငယ်သေနေရာမှ ၁၃၁၀ ပြည့်နှစ် ပြာသိုလပြည့်ကျော် ၁၄ ရက်နေ့ညတွင် ကွယ်လွန်လေသည်။ ရသေ့ကြီး၏ ရုပ်ကလပ်ကို ၂ နှစ်တိုင် ပူဇော်ကန်တော့ကြ၍ နိုင်ငံတော်အစိုးရ ထောက်ပံ့လျှငွေ ၅၀၀၀ ကျပ်နှင့် အရပ်ရပ်စျာပနအလှူတော်ရန်ပုံငွေများ စုပေါင်းလျက် ၁၃၁၂ ခုနှစ် တပို့တွဲလဆန်း ၈ ရက်နေ့မှ တပို့တွဲလပြည့်နေ့အထိ ခမ်းနားသိုက်မြိုက်စွာ သင်္ဂြိဟ်ကြသည်။

ခန္ဓီးရုပ်ံး ။ ။ခန္ဓီးသည် ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံမြောက်ဖျား ခန္ဓီးလုံခေါ် ပူတာအိုခရိုင်တွင် အများဆုံးနေထိုင်ကြသော ရုပ်ံးလူမျိုးတစ်မျိုး၏အမည်ဖြစ်သည်။ ခန္ဓီးဟူသောဝေါဟာရမှာ ရုပ်ံးစကားဖြစ်၍ ရွှေမြေ (ခံ–ရွှေ၊ တီ––မြေ)ဟု အဓိပ္ပာယ်ရလေသည်။ သမိုင်းအလယ်ခေတ်လောက်က မြန်မာနိုင်ငံနှင့်အိမ်နီးနားနိုင်ငံအချို့တွင် ရွှေမြေဟုအနက်ရသည့် သုဝဏ္ဏဘုမ္မိဟူသောအမည်ဖြင့် မြို့များ ပြည်များ ထင်ရှားခဲ့ဘူးလေသည်။ ခန္ဓီးလုံနယ်အတွင်း ဖြတ်သန်းစီးဆင်းသော နမ်းကွီ (မလိခ) မြစ်နှင့် ထိုမြစ်လက်တက်များတွင် ရွှေကျင်၍ ရရှိနိုင်သောကြောင့် ထိုဒေသကို ရွှေမြေ (ခန္ဓီး)ဟု ခေါ်ဝေါ်သည်မှာ ဆီလျော်လှပေသည်။

ပုဂံခေတ်ကျောက်စာများတွင် 'ခန္ဓီ'ကို လူအမည်သို့မဟုတ် ဒေသအမည်အဖြစ်တွေ့ရပေသည်။ စကုအနီးလောက်တွင် ခန္ဓီးဒေသရှိကြောင်းကိုလည်း သိရသည်။ 'ခန္ဓီ' ဟူသော ကျောက်စာအရေးအသားသည် ခန္ဓီးနှင့် အတူတူဟုဆိုလျှင် ခန္ဓီးတို့မှာ ပုဂံခေတ်လောက်ကတည်းက မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ရောက်ရှိနေပြီလောဟု တွေးတောယူဆဖွယ်ရာ ရှိပေသည်။

ဘာသန္တရအားဖြင့် ထိုင်တရုတ်အစုခွဲဝင် ရုပ်ံးမျိုးတစ်မျိုးဖြစ်သော ခန္ဓီးရုပ်ံးတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ဘက် အစွန်ဆုံးခရိုင်ဖြစ်သော ပူတာအိုခရိုင် (ခန္ဓီးလုံ) ဟူးကောင်းမြေပြန့်၊ ချင်းတွင်းမြစ်ဝှမ်းအထက်ပိုင်းနှင့်အာသံပြည်အရှေ့ဘက်စွန် ဗြဟ္မပုတ္တရမြစ် တောင်ဘက်တွင် ရှိကြသော မစ်ရှမီလူမျိုးနှင့် ဆင်ပိုးလူမျိုးတို့၏ ဒေသအကြားဖြစ်သည့် ဆာဒိယနယ်တွင်အနှံ့အပြား နေထိုင်ကြသည်။

ခန္ဓီးရုပ်ံးလုံမပျိုများ၏ ဆင်ယင်ထုံးဖွဲ့မှု

ခန္ဓီးရုပ်ံးတို့ အထက်ပါဒေသများသို့ မည်သည့်အချိန်လောက်က စတင်ရောက်ရှိလာသည်ကို အတိအကျ မပြောနိုင်သေးပေ။ ယင်းတို့၏ရွှေပြောင်းနေထိုင်မှုမှာ မိုးညှင်းမိုးကောင်းရှိ ရုပ်ံးအမျိုးသားများနှင့်တကွ အာသံပြည်အာဟုံ ရုပ်ံးလူမျိုးတို့၏ ရွှေပြောင်းနေထိုင်မှုနှင့် ဆက်သွယ်လျက်ရှိသည်ဟု ယူဆသည်။ အာဟုံရုပ်ံးတို့၏သမိုင်းများဖြစ်သော ဗူရန်ဂျီတို့၌ အာဟုံရုပ်ံးတို့သည် အာသံပြည် တွင်းသို့ ခရစ် ၁၂၂၈ ခုနှစ်က ဝင်ရောက်လာသည်ဟု ဆိုသည်။ ပါမေက္ခဂျီ၊ အိပ်၊ လု(စ)က ခိုင်လုံသော တရုတ်သမိုင်းများကို ကိုးကား၍ အာဟုံတို့ ဝင်ရောက်လာသည်ဆိုသော ဗူရန်ဂျီသမိုင်းလာသက္ကရာဇ်မှာ အနည်းဆုံးနှစ်ပေါင်း ၂၀၀ ခန့်စောလွန်းသည်ဟုယူဆလေသည်။

မင်မင်းဆက်တရုတ်သမိုင်းများအရ ရုပ်ံးကြီးဟုခေါ်သော ရုပ်ံးတို့သည် ယူနန်နယ်အနောက်တောင်ဘက်ပိုင်းကိုတိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်သောကြောင့် ဝမ်ချီမည်သော စစ်သူကြီးသည်ခရစ်နှစ် ၁၄၄၅ ခုနှစ် ၁၄၅၀ စပ်ကြားတွင် မောစော်ဘွား စုဂျန်ဖ (သိုင်းဘွား) နှင့် သားစုချိဖ (သိုချီဘွား)တို့ကို တိုက်ခိုက်

နှိမ်နင်းသဖြင့် မောရှမ်းများသည်ဧရာဝတီမြစ်အနောက်ဘက်သို့ ဆုတ်ခွာရွှေ့ပြောင်းခဲ့သည် ဟုတွေ့ရှိရလေသည်။ ဝမ်ချီ၏ နောက်ဆုံးတိုက်ပွဲတို့တွင် မင်စစ်တပ်များသည် ဧရာဝတီမြစ်ကိုကျော်၍မိုးညှင်းနယ်အတွင်းသို့ရောက်ခဲ့၏။ ဤအချိန်လောက်မှစ၍ အနောက်ဘက်ရှမ်းနယ်များဖြစ်သော ခန္ဓိုးလုံနှင့် အာဟုံတို့ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်ဟု ယူဆဖွယ်ရာရှိလေသည်။

ခန္ဓိုးရှမ်းတို့သည် မလိခမြစ်ဝှမ်းဒေသခန္ဓိုးလုံဒေသနှင့် ဟူးကောင်းမြေပြန့်ဒေသတို့တွင် ပျံနှံ့နေထိုင်ခဲ့ကြသော်လည်း နောက်ပိုင်းခေတ်များတွင် မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ဖျား၊ အာသံပြည် အရှေ့ဖျားဒေသများသို့ ကချင်အမျိုးသားများ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင် လာသောအခါ အချို့သော ခန္ဓိုးရှမ်းတို့သည် ပူတာအိုမြေပြန့်ဒေသတွင် စုပေါင်းနေရစ်ခဲ့၏။ အချို့ကား တောင်ဘက် ချင်းတွင်းမြစ်ဖျားဒေသနှင့် အာသံပြည်ဖက်သို့ အသီးသီးရွှေ့ပြောင်းခဲ့ကြဟန် တူသည်။

အာသံပြည်ဘက်တွင် ဖြစ်ပျက်ခဲ့သော ခန္ဓိုးတို့၏ နောက်ပိုင်းသမိုင်းကို ထောက်ရှုခြင်းအားဖြင့် ခန္ဓိုးတို့မှာ တိုက်ရေးခိုက်ရေးတွင် စွမ်းလွန်းတမံရှိခြင်း၊ ရဲရင့်ဖျတ်လတ်ခြင်း၊လှုပ်ရှားထကြွခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသူများဖြစ်ကြောင်း သိရပေသည်။ စွဂ၈'အို ဂေါရိနတ် ဆင်ဂါမင်းလက်ထက်(၁၇၈၀–၁၇၉၅)တွင်ခန္ဓိုးတို့သည် ဆာဒိယနယ်တွင် ဗူရဟာရာဇာနှင့် ကေရာဇာမည်သောအကြီးအကဲ ၂ ဦးတို့ကအုပ်ချုပ်လျက်ရှိကြောင်း၊ ဗူရဟာရာဇာနှင့် နောက်လိုက် ခန္ဓိုးတို့သည် အာသံ အရှေ့မြောက်ပိုင်း ချိုကီဟတ်၌ မိုအာမရိယာလူမျိုးများ ပုန်ကန်ထကြွသည်ကိုအခွင့်ကောင်းယူ၍၊ မိမိတို့ဒေသမှဆင်းသက် တိုက်ခိုက်ရာတွင်အရေးနိမ့်သဖြင့် ဗူရဟာရာဇာပင်လျှင် အာသံဘုရင်လက်တွင်းသို့ကျဆင်းခဲ့ရကြောင်း၊ နောက်လိုက်ခန္ဓိုးတို့မှာ ထိုကိုလိုင်သစ်တောတွင် အခြေစိုက်ရန် နေရာချထားခြင်းကိုခံရကြောင်း၊ ထို့နောက် သော်ဘူရဂိုဟိန်း၏ အဖွဲ့အစည်းနှင့် တွဲဖက်ထားကြောင်း၊ ကမလေစွာဆင်ဂါဘုရင်လက်ထက် ၁၈၀၆ ခုနှစ်တွင် အာသံအရှေ့မြောက်ပိုင်း'သကိုတိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်ရာ၌ ခန္ဓိုးတို့ထကြွတိုက်ခိုက်ပြန်ကြောင်း၊ အာဟုံ ဘုရင်တပ်များသည် အဇောနှင့် မိရိလူမျိုးများကို တိုက်ခိုက်နှိမ်နင်းနိုင်ခဲ့သော်လည်း ခန္ဓိုးတို့၏ထကြွမှုကို ပရိယာယ်ဖြင့် ငြိမ်းချမ်းစေခဲ့ကြောင်း ဟူသည်တို့ကို တွန်ခွန်ဂီယဗူရန်ဂျီတွင် ဖော်ပြထားပေသည်။

အမှန်အားဖြင့် ၁၇၉၇ ခုနှစ်တွင် ခန္ဓိုးတို့သည် အာဟုံဘုရင်ခံ ခိုဝါဂိုဟိန်အား တော်လှန်တိုက်ခိုက်၍ အာဟုရှမ်းတို့၏အုပ်ချုပ်မှုမှကင်းလွတ်ခဲ့လေသည်။ မိမိတို့အထဲမှ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးကို ရွေးချယ်၍၊ ခိုဝါဂိုဟိန်ဟူသောအမည်ဖြင့် ဆက်လက်အုပ်ချုပ်စေပြီးလျှင် ခန္ဓိုးတို့သည်ဆာဒိယနယ်ကို လွှမ်းမိုးလာခဲ့ကြ၏။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ အင်္ဂလိပ်တို့၏ ပထမနယ်ချဲ့စစ် ဖြစ်ပြီးနောက် မြန်မာဘုရင်တို့၏ ဩဇာအာဏာသည်အာသံမဏ္ဍိုင်ရုတို့၏ ဆိတ်သုဉ်းခဲ့ရကား ထိုဒေသများသို့ အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီ၏ အုပ်ချုပ်ရေး ကိုယ်စားလှယ်တို့ ရောက်ရှိလာပေသည်။ သို့ပင်ဖြစ်လင့်ကစား ခန္ဓိုးတို့ပိုင်ဆာဒိယနယ်သို့ ကိုယ်ထိလက်ရောက် ဖက်စွက်ခြင်းမပြုဘဲ ခိုဝါဂိုဟိန်ဆိုသူ ခန္ဓိုးခေါင်းဆောင် အုပ်ချုပ်မှုကို အသိအမှတ်ပြုရပေသည်။ ခန္ဓိုးတို့သည်နယ်စပ်ဒေသကို စောင့်ရှောက်ရန်တာဝန်ယူရသည်။ သို့သော် အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီကိုယ်စားလှယ်တို့က ဗိုလ်မှူးကြီးဂွိုက်ဆိုသူကို နိုင်ငံရေးအရာရှိအဖြစ် ဆာဒိယနယ်အတွက်ခန့်အပ်ခဲ့သည်။ သို့ဖြစ်လင့်ကစား ခန္ဓိုးတို့မှာဗြိတိသျှတို့၏ စွက်ဖက်မှုကို မနှစ်သက်သောကြောင့် ၁၈၃၉ ခုနှစ် ဇန္နဝါရီလ ၂၈ရက်နေ့တွင် ထကြွပုန်ကန်၍ ဆာဒိယမြို့ကိုတိုက်ခိုက်ကြရာ ဗိုလ်မှူးကြီးဂွိုက်ကျဆုံးသည်သာမက ခံမြို့ကိုပင်သိမ်းပိုက်လိုက်ကြသည်။ နယ်အတွင်း၌လည်း အနှံ့အပြားတိုက်ခိုက်မှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့၏။ ဗြိတိသျှတို့လည်း စစ်ကူများပို့ကာ အခြေအနေကိုပြန်လည်ထိမ်းသိမ်းပြီးလျှင် ဖမ်းမိသောခန္ဓိုးတို့အား အာသံပြည်အောက်ပိုင်းသို့ နယ်နှင် ရွှေ့ပြောင်းစေခဲ့လေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ ခန္ဓိုးလုံဒေသရှိ ခန္ဓိုးရှမ်းတို့မှာ အစဉ်အလာ အရမြန်မာဘုရင်တို့၏ အုပ်ချုပ်မှုကိုခံယူကြသူများဖြစ်ကြ၏။ ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် မြန်မာဘုရင်တို့သည် ခန္ဓိုးရှမ်းတို့အားမိုးကောင်းစော်ဘွားမှ တစ်ဆင့် အုပ်ချုပ်ကြ၏။ သို့ရာတွင် ခန္ဓိုးတို့သည်မိမိတို့စော်ဘွားနှင့် မိမိတို့လွတ်လပ်စွာနေကြ၍၊ မြန်မာဘုရင်ထံသို့အခွန်နှင့် လက်ဆောင်ပဏ္ဏာတို့ကိုသာ ဆက်သရလေသည်။ ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက် (ခရစ်–၁၇၈၁–၁၈၃၁)တွင် ခန္ဓိုးရှမ်းများ အချင်းချင်းမသင့်မတင့်ဖြစ်၍ ဆူပူထကြွကြသောအခါ မိုးကောင်းစော်ဘွားသည် ယင်းတို့၏ဒေသကို ငြိမ်းချမ်းစေ၍ ခန္ဓိုးစော်ဘွား၏ ဆွေတော်မျိုးတော်တို့အား မိုးကောင်းသို့ ခေါ်ယူထားခဲ့သည်။ ထိုနောက်သော် ခန္ဓိုး စော်ဘွားက ခန္ဓိုးကိုအုပ်ချုပ်ရန် ကိုယ်စားလှယ်စေလွှတ်ပါမည့် အကြောင်း တောင်းဆိုသောကြောင့် မြန်မာဘုရင်က စော်ဘွားတစ်ဦးကို စေလွှတ်အုပ်ချုပ်စေခဲ့၏။ ပုဂံမင်းလက်ထက် (ခရစ် ၁၈၄၆–၁၈၅၁) တွင် ခန္ဓိုးတို့အခွန်ပဏ္ဏာဆက်ရန် ပျက်ကွက်သောကြောင့်ပုဂံမင်းသည် စော်ဘွား ၇ ဦးခေါင်းဆောင်သည့်တပ် ၇ တပ်ကို စေလွှတ်၍ အုပ်ချုပ်မှုကိုပိုမို ခိုင်မြဲစေခဲ့သည်။ ထိုစော်ဘွားတို့မှ ဆင်းသက်သူတို့သည် ယခုအချိန်တိုင် နယ် ၇ နယ်အဖြစ် ခန္ဓိုးလုံ၌ ရှိနေသေး၏။ ရှေးအခါကကြမ်းတမ်းခက်ထန်၍ စစ်မှုတွင်ဝါသနာပါခဲ့ကြသော်လည်း ယခုခေတ် ခန္ဓိုးတို့မှာ နူးညံ့သိမ်မွေ့ယဉ်ကျေးသူများ ဖြစ်နေကြ၏။ ငြိမ်းချမ်းစွာနေလိုကြ၏။

အာဟုံရှမ်းတို့နှင့်မတူဘဲ ခန္ဓီးရှမ်းမှာ ဗုဒ္ဓအယူဝါဒကို လွန်စွာသက်ဝင် ယုံကြည်သူများဖြစ်ကြသည်။ ခန္ဓီးလုံမြေပြန့်တွင်နေကြသူများဖြစ်သည့်အတိုင်း လယ်ယာစိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်၍ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းကြ၏။ အချို့ကဆန်စပါးအပြင် ဘိန်းပင်များကိုလည်း စိုက်ပျိုးကြ၏။ ဦးဘရှင်

ခန္ဓီးလုံနယ် ။ ။ခန္ဓီးလုံနယ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ မြောက်ဘက်အစွန်ဆုံးတွင်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ တောင်တန်း တောင်ထွတ်များတွင် ခန္ဓီးလုံနယ်ရှိ တောင်တန်းတောင်ထွတ်များမှာ အမြင့်ဆုံးဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ဆောင်းရာသီ၌ထိုဒေသသည် အအေးဆုံးဖြစ်၏။ ခန္ဓီးလုံနယ်မှာ အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာဒေသ အပိုင်း အခြားအရဆိုလျှင် မြစ်ကြီးနားခရိုင်၏ နယ်ပိုင်တစ်ဦး အုပ်ချုပ်ရသော ပူတာအိုခရိုင်ကို ခန္ဓီးလုံဟုလည်းခေါ်ကြသည်။ သို့ရာတွင်ခန္ဓီးရှမ်းတို့ နေရင်းဒေသမှာ ဗရာဝတီမြစ်၏အနောက်ဖက်လက်တက်ဖြစ်သော မေလိခမြစ်နှင့် ထိုမြစ်၏လက်တက်များဖြတ်စီးရာ မြေပြန့်ဒေသသာ ဖြစ်လေသည်။(ခန္ဓီးလုံရှမ်း–ရူ။)

ခန္ဓီးလုံ၏ နယ် ၄ ရပ်တွင် တောင်မြင့်ကြီးများရံလျက်ရှိသည်။ အထူးသဖြင့် တိဗက်နိုင်ငံ၊ အာသံပြည်နယ်တို့နှင့် အစပ်ဖြစ်သော နယ်ခြားဒေသကိုတောင်ထွတ်တို့မှာ ပေ ၁၀၀၀၀ ကျော်မှ ၁၉၀၀၀ကျော်အထိမြင့်လေသည်။ ထိုတောင်ထွတ်တောင်တန်းတို့တွင် ဆီးနှင်းများကျသည် သာမက အချို့ဒေသတို့၌ရေခဲပြင်ကြီးများပင်ရှိကြသည်။ မေခမြစ်ဖျား၏ လက်တကတစ်ခု ဖြစ်သောတဇုံဝန်၏မြစ်ဖျားခံရာဒေသမှာ ရေခဲပြင်ကြီးများဖြစ်၍ ထိုရေခဲပြင်တို့ရှိရာတောင်ထွတ်များအနက် အမြင့်ဆုံးတောင်ထွတ်များမှာ ခါကာဘိုရာဇီနှင့် ဂမ်လန်ရာဇီဖြစ်၍ ပေ ၁၉၀၀၀ ကျော်မြင့်သည်။ မလိခမြစ်များ၏လက်တက်တစ်ခုဖြစ်သော မခွဲဝန်မြစ်ဖျားခံရာနှင့်မခွဲမှာ ၁၅၁၅၈ ပေမြင့်၏။

မလိခမြစ်ကို ခန္ဓီးဘာသာဖြင့်နမ်ကွီဟုခေါ်၏။ အဓိပ္ပာယ်မှာ မြစ် ၄ သွယ်ဖြစ်လေသည်။ မလိခမြစ်၏လက်တက်ကြီး ၄ သွယ်ကိုအကြောင်းပြု၍ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ခန္ဓီးရှမ်းမြေပြန့်၏ တောင်ဘက် အစပ်တွင်ဖြတ်စီးသောလက်တက်မှာ ပင်လယ်ပြင်ထက် ပေ ၁၅၀၀ မှ ၁၈၀၀ ထိမြင့်သည်။ တောင်မှမြောက်သို့ ကုန်းပြင်မြင့် ၃ ခုကို ဆက်ထားဘိသကဲ့သို့ တဖြည်းဖြည်း မြင့်သွားပေသည်။

ထိုဒေသ၏ရာသီဥတုမှာ ဆောင်းရာသီအအေးလွန်လှ၏။ ဇန္နဝါရီလလောက်မှ ဧပြီလလောက်အထိ မိုးတစ်စိမ့်စိမ့်ရွာကာ အေးချမ်းစွတ်စိုလှပေသည်။ မိုးရာသီ၌ မိုးသည်းထန်လှ၏။ အောက်တိုဘာလမှ ဒီဇင်ဘာလကုန်လောက်အထိ ရာသီဥတုမှာ မိုးကင်း၍ သာယာပေသည်။

၁၉၂၁ ခုနှစ်သန်ကောင်စာရင်းအရ ထိုမြေပြန့်မှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၂၀၀ (ဧက ၁၃၀၀၀၀ နီးပါး)မျှကျယ်ပြန့်၍ လူဦးရေ ၇၆၂၂ ယောက်သာ ရှိကြောင်း သိရသည်။ မြေပြန့်တွင် နေထိုင်သူတို့မှာ ခန္ဓီးရှမ်းများဖြစ်ကြသည်။ အနောက်နှင့်မြောက်ဖက် တောင်တန်းများပေါ်တွင်မစ်ရှမီလူမျိုးများရှိ၍ ကျန်ကုန်းမြင့်များပေါ်၌ ကချင်လူမျိုးများနေကြသည်။

ခန္ဓီးရှမ်းတို့အပြင် ခန္ဓီးလုံ၌ နေထိုင်သော အခြားလူမျိုးများမှာ ကန်၊ လန်ခိုင်၊ နူတ်ကျို၊ ယိုးယားနှင့်တောဟောင်းတို့ဖြစ်၏။ ထိုလူမျိုးများမှာခန္ဓီးစကားကိုသာမက ခန္ဓီးဝတ်စားဆင်ယင်မှုကိုလည်းလုံးဝလက်ခံလာကြပြီဖြစ်၍ ခန္ဓီးတို့နှင့်ခွဲခြားသိသာရန် ခဲယဉ်းလေသည်။ အနည်းငယ်ခွဲခြားသိနိုင်သော အတူနေအခြားလူမျိုးများမှာ နုတ်မွန်၊ အင်သစ်၊ နှင့် ပန်စုတို့ဖြစ်၏။ ယင်းအမည်များမှာ ခန္ဓီးတို့က ခေါ်ဝေါ်သောအမည်များ ဖြစ်သည်။ ထိုလူမျိုးအားလုံးကိုမူ ခန္ဓီးတို့က လုပ်ခဟု ခေါ်၍ ခေါ်ကြသည်။ ခန္ဓီးတို့၏ ဒေသအစပ် အရှေ့နှင့် မြောက်ဘက်တို့တွင် နုန်များ၊ ယောယင်ခေါ် လိစုများ ရှိကြသေး၏။

ရှေးမြန်မာဘုရင်တို့တန်ခိုးကြီးစဉ်အခါက ခန္ဓီးလုံမှာ မြန်မာမင်းတို့၏ သြဇာခံဖြစ်ကြ၏။ ခန္ဓီးလုံဒေသဖြစ်သော ပူတာအိုခရိုင်သည် သီးသန့်ခရိုင်အဖြစ် တည်ရှိခဲ့စဉ်က ခရိုင်ဝန်ဖြစ်သော မစ္စတာ ဂျေ၊ တီ၊ အို၊ ဗားနတ်ရေးသားသည့် ခန္ဓီးလုံဆောင်းပါးတွင် ခန္ဓီးလုံသည် မြန်မာဘုရင်တို့၏ သြဇာခံဖြစ်ခဲ့ကြောင်း၊ ကုန်းဘောင်ခေတ် ဘိုးတော်ဘုရား လက်ထက်တွင်မကျိုးမန်ရိုသောကြောင့်မြန်မာစစ်တပ်များစေလွှတ်ခဲ့ရကြောင်း၊ ပုဂံမင်းလက်ထက်တွင် အခွန်ပဏ္ဏာများ မဆက်သဘဲ ပျက်ကွက်သောကြောင့် စော်ဘွား ၇ ဦးပါဝင်သောတပ်များကို စေလွှတ်ခဲ့ကြောင်း၊ ထိုစော်ဘွား ၇ ဦး၏အမည်ဖြင့် စော်ဘွားနယ် ၇ နယ်ရှိကြောင်း ရေးသားထားလေသည်။ ခန္ဓီးလုံရှိ စော်ဘွားနယ် ၇ နယ်မှာ လုပ်ခွန်၊ လုန်ကြိမ်၊မန်နု၊ မောစေ၊ မောစေကွန်၊ လန်ဒါအို၊ လန်နတို့ဖြစ်ကြသည်။

ခန္ဓီးလုံနယ်သည် ပြည်မနှင့်သော် ၊ ပြည်ပနိုင်ငံများနှင့်သော် အဆက်အသွယ် အလွန်နည်းပါးခဲ့လေသည်။ နိုင်ငံခြားသားများအနက် ထိုဒေသသို့ ရောက်ရှိခဲ့သူများမှာ ၁၈၈၄ ခုနှစ်က ဗိုလ်ချုပ်ဝုဒသော့နှင့်ဗိုလ်မှူးကြီး မက္ကရီကာတို့ဖြစ်ကြသည်။ ၁၈၈၅ ခုနှစ်တွင် မစ္စတာအယ်ရောဂရေး၊ ၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် အော်လီယန်းမင်းသား ဟင်နရီတို့ ဖြစ်ကြသည်။ အထက်မြန်မာနိုင်ငံကို ဗြိတိသျှတို့သိမ်းပိုက်ပြီးသည့်နောက် နှစ်အတန်ကြာမှ ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ခန္ဓီးလုံနယ်အုပ်ချုပ်ရေးကိစ္စကို အရေးယူဆောင်ရွက်လာကြသည်။ ဗရာဝတီမြစ်နှင့် သံလွင်မြစ်စပ်ကြား တောင်ရိုးမမေခမြစ်အတွင်းသို့စီးဆင်းသည့် လက်တက်များဖြတ်သန်း

စီးဆင်းရာဒေသကို ဗြိတိသျှပိုင်နယ်ဟု ကျေညာခဲ့ လေသည်။ ၁၉၁၂ ခုနှစ်တွင်မစ္စတာဂျေ၊ တီ၊ အို၊ ဗားနတ်ခေါင်းဆောင်သော လက်နက်ကိုင်တပ်များ ပါဝင်သည့်အဖွဲ့ ၂ ဖွဲ့သည် ခန္တီးလုံဒေသသို့ ချီတက်သွားရောက်ခဲ့၏။ တစ်ဖွဲ့မှာ မလိခမြစ်တစ်လျှောက်နှင့်အခြားတစ်ဖွဲ့မှာ မေခမြစ်ဝှမ်းတစ်လျှောက် အကျန်ဒေသသို့သွားခဲ့၏။ အကျန်ဒေသတွင် တရုတ်မြေတိုင်းအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့ကို တွေ့ရှိရသဖြင့် တိုက်ခိုက်နှင်ထုတ် ခဲ့ရလေသည်။

ဗြိတိသျှအစိုးရသည် ၁၉၁၄ ခုနှစ်တွင် ထိုဒေသ၌ အခြေစိုက်ကာခိုင်မြဲသောအုပ်ချုပ်မှုကို စတင်ခဲ့လေသည်။ ရှေးဦးစွာ ခရိုင်ဝန်အဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရသူမှာ ခန္တီးလုံဒေသအတွက် စွန့်စားစွာဆောင်ရွက်ခဲ့သော မစ္စတာဟက်ဇ ဖြစ်လေသည်။ ခရိုင်ဝန်ရုံးစိုက်ခဲ့ရာမြို့မှာ ပူတာအိုမြို့ဖြစ်၍ မြစ်ကြီးနားနှင့် ၂၁၉ မိုင် ကွာဝေးသည်။ ခရိုင်ဝန်အမည်ကို အစွဲပြု၍ ပူတာအိုမြို့ကို ၁၉၁၈ခုနှစ်တွင် ဖို့ဟက်ဇဟု အမည် ပြောင်းခဲ့သည်။ ဤကဲ့သို့ အခြေတစိုက် အုပ်ချုပ်မိသည့် နောက် ပြင်ပနှောင့်ယှက်မှုများလည်း အေးငြိမ်းသွားသည်။

နယ်အတွင်း၌လည်း စာသင်ကျောင်း လူနေအဆောက်အအုံများ၊ တန်တားများ၊ လမ်းများ၊ ၊ ကာကွယ်ရေးတပ်များ၊ ရုံးအဆောက်အအုံများ ပေါ်ပေါက်လာကာ နယ်မှာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာသည်။ နယ်အေးချမ်းသာယာသည် ဖြစ်သည်တစ်ကြောင်း၊ အုပ်ချုပ်ရသည့် စရိတ်စက အကုန်အကျများသောကြောင့်တစ်ကြောင်း မြန်မာပြည် ဗြိတိသျှအစိုးရတို့သည် ၁၉၂၈ ခုနှစ် တွင် ပူတာအိုနယ်ကို ခရိုင်အဖြစ်မှ ရုပ်သိမ်းကာ မြစ်ကြီးနားခရိုင်တွင်းသို့သိမ်းသွင်း၍ နယ်ပိုင်တစ်ဦးကို အုပ်ချုပ်စေခဲ့လေသည်။

ခန္တီးလုံနယ်၏ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် တောတောင်ထူထပ်လှ၍ နယ်ရှိလူတို့မှာ စားနပ်ရိက္ခာအတွက် ခန္တီးလုံ မြေပြန့်ကို အားထားနေကြရ၏။ ထိုမှတစ်ပါးတရုတ်နိုင်ငံမှတိဗက်သို့ သွားရာလမ်းခရီးတွင် ခန္တီးလုံသည် စားနပ်ရိက္ခာနှင့် ပြည့်စုံသည့် ခရီးတထောက်နားရာ အရိပ်အာဝါသ သဖွယ်လည်း ဖြစ်ပေသည်။ ခန္တီးလုံမှ မြစ်ကြီးနားသို့ သွားရာကုန်းလမ်းနှင့် အာသံပြည်နယ်၊ ဗြဟ္မပုတ္တရမြစ်ဝှမ်း၊ တိဗက်နိုင်ငံနှင့် တရုတ်ပြည်တို့သို့သွားသော လမ်းတစ်ခုသာလျှင် မယ်မယ်ရ ရှိသည်။

ယခုအခါ၌ ပြည်တွင်းလေကြောင်း သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဌာန၏ အစီအစဉ်ဖြင့် ပူတာအိုတွင် လေဆိပ်တစ်ခုထားရှိကာ လေယာဉ်ဆက်သွယ်မှုများ ရှိနေပေပြီ။ ယခုအခါ ပူတာအိုမြို့၌ ခန္တီးရှမ်းများအပြင် မြန်မာ၊ ကချင်၊ တရုတ်နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံသားများလည်း နေထိုင်ကြသည် ကို တွေ့ရပေသည်။

ခန္တီးလုံနယ်သားတို့မှာ မြေပြန့်၌လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းဖြင့် အသက်မွေးကြ၏။ ထိုနယ်မှထွက်ရှိသော စားနပ်ရိက္ခာတို့မှာ နယ်၏လူဦးရေ၏ ၁၀ဆမျှအတွက်ပင် လုံလောက်သည်ဟု သိရ၏။ ထိုမှတစ်ပါး ခန္တီးလုံဒေသတွင် ခဲကိုလည်းတွေ့ရှိလေသည်။ ခန္တီးရှမ်းတို့မှာယခင်ကကြမ်းတမ်းခက်ထန်၍ စစ်မှုရေးရာကို ဝါသနာပါခဲ့ကြသော်လည်း ယခုအခါတွင် အေးချမ်းစွာ နေထိုင်သူများ ဖြစ်ကြသည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာတွင် အထူးလေးနက်စွာသက်ဝင်ယုံကြည်သူများဖြစ်သည့်အတိုင်း ခန္တီးလုံတွင် ဘုန်းကြီးကျောင်း၊ စေတီ ပုထိုးများကို အနှံ့အပြား တွေ့ရှိရသည်။ ပူတာအိုမြောက်ဘက် တောနက်အတွင်း၌ပင်ရှေးက တည်ထားခဲ့သောဘုရားပျက်၊ ကျောင်းအိုများကိုတွေ့ရှိနိုင်သေးသည်။ ထူးခြားချက်တစ်ရပ်မှာ ဘုရားစေတီ၏ မုခ် ၄ဘက်အနက်၃ ဘက်တွင် ခြသေ့်ရုပ် ၁ရုပ်နှင့် လူရုပ် ၁ ရုပ်စီရှိ၏။ အခြားတစ်ဘက်၌သော်ကား မင်းသားရုပ် ၂ ရုပ်ကိုထားရှိသည်။ ထိုမင်းသားရုပ် ၂ ရုပ်ထားသောမုခ်မှာ တောင်ဘက်မုခ်ဖြစ်၏။ ထိုတောင်ဖက်မုခ်၌ မင်းသားရုပ်ထားရှိခြင်းမှာ ခန္တီးရှမ်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံတော်၏ ကျေးဇူးသစ္စာတော်စောင့်သိခြင်းရှိသည်ကို ဖော်ပြလို၍ ဖြစ်သည်။

ခန္တီးရှမ်းတို့ အိမ်ဆောက်ရာတွင်လည်း အားလုံး တောင်ဘက်မျက်နှာမူ၍ ဆောက်လုပ်ကြသည်။ ဤသို့ ဆောက်လုပ်ခြင်းအကြောင်းရင်းမှာလည်း မြန်မာဘုရင်တို့၏ သြဇာခံဖြစ်ခဲ့ကြောင်းနှင့် မြန်မာဘုရင်တို့၏ ကျေးဇူးသစ္စာကို စောင့်သိခြင်း အထိမ်းအမှတ်ကိုပြခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

၁၉၂၇ ခုနှစ်တွင် ပူတာအိုမြို့၌ တိုင်းမင်းကြီး၏ ဒါဗာပွဲကို တက်ရောက်ကြကုန်သော ခန္တီးလုံစော်ဘွားများအနက် အသက်အရွယ်ကြီးရင့်လှသော စော်ဘွားကြီးအချို့မှာ မြန်မာဘုရင်က စော်ဘွားအဖြစ်ခန့်အပ်ကြောင်း အထိမ်းအမှတ်ဖြစ်သည့် ရွှေနဖူးစည်းကြီးများကို နဖူးတွင်စည်းလျက် အဆောင်အယောင်ဖြင့် တက်ရောက်ကြောင်းကိုယ်တွေ့မျက်မြင်ဖြစ်သူ မစ္စတာကင်ဒန်ဝတ်က ဖော်ပြထားသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ **ဦးဘရှင်။**

ခန္ဓာစုကိစ္စဗေဒ ။ ။(ဖီဇီသြလိုဂျီ–ရှု။)

ခန်းပတ်မင်းကြီး(မြန်မာ ၁၁၈၂–၁၂၅၈) ။ ။ 'ပုခန်းမှာလေ၊ လောင်းရှည်မှာဓါး၊ ခန်းပတ်မှာနား၊ ရေနံ တစ်တိုင်ချင်းရယ်နှင့် လင်းပါ့မလား'။ ဆိုသော ဗန်းမော်ဆရာတော်ချိုးသောစာတိုကလေးကို မြန်မာသမိုင်း လိုက်စားသူတိုင်းကြားဘူးကြပေလိမ့်မည်။ ဤစာပိုဒ်ကလေးမှာ မင်းတုန်းမင်း တရားကြီးလက်ထက်တွင် ထင်ပေါ်ကျော်စောကြသော လွှတ်တော်ဝန်ကြီးလေးပါးတို့၏ အကြောင်းကိုပြက်ရယ်

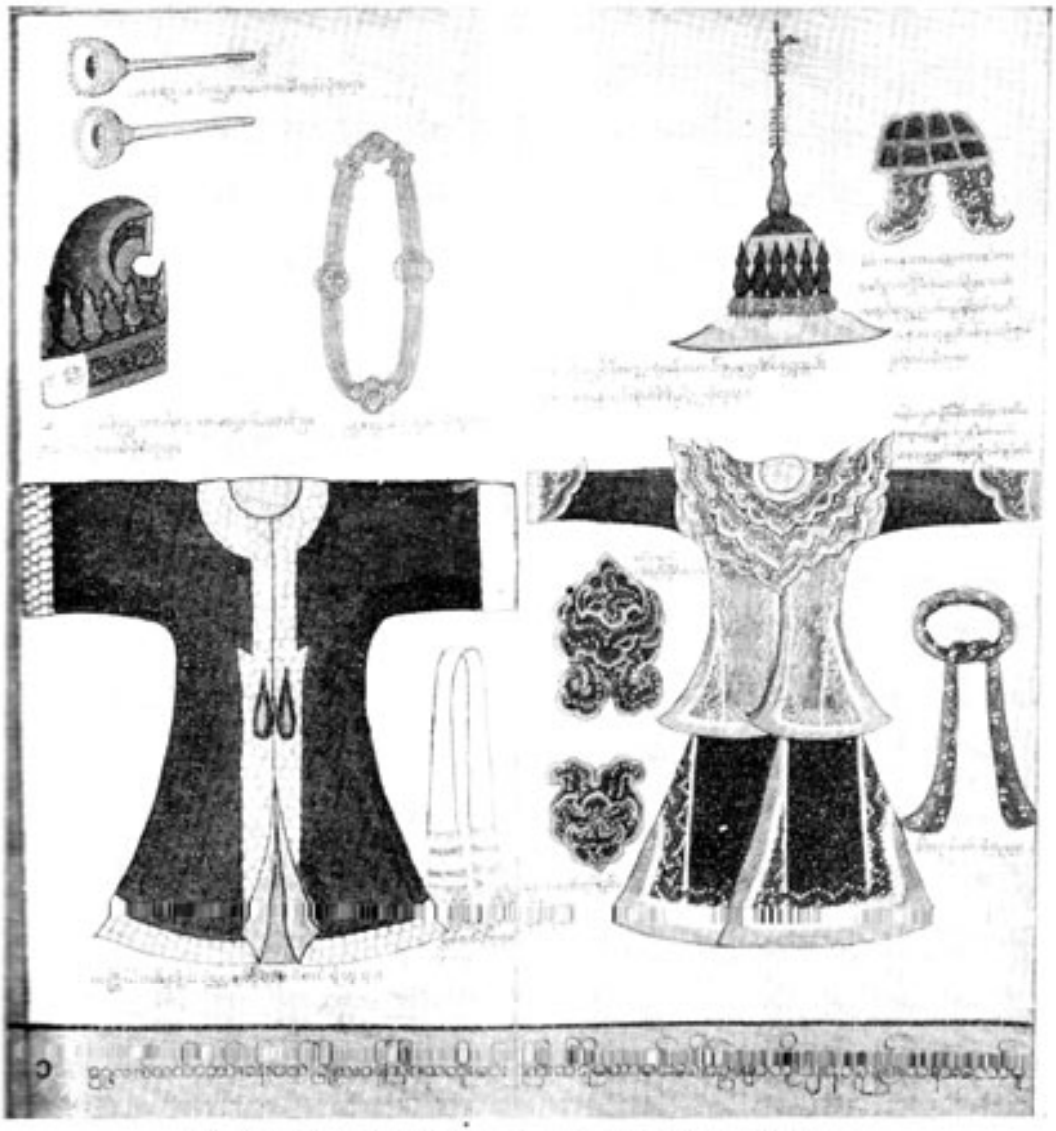

သီပေါမင်းလက်ထက် ခန်းပတ်မင်းကြီး ဝတ်ဆင်ခွင့်ရသော မင်းခမ်းမင်းနားဝတ်ရုံတော်များ

ပြုကာ ချီးထားသောစာပင် ဖြစ်သည်။ ပုခန်းဝန်ကြီးမှာ လေနာရောဂါရှိရကြောင်း၊ လောင်းရှည်ဝန်ကြီးမှာ ၁၂၈ ခုနှစ် မြင်ကွန်းနှင့် မြင်းခုံတိုင်မင်းသားတို့ပုန်ကန်စဉ်က ဓားထိဖူးကြောင်း၊ ခန်းပတ်မင်းကြီးမှာနားလေးကြောင်း၊ ထို့ကြောင့် ရေနံချောင်းမင်းကြီး တစ်ပါးတည်းနှင့် အမှုတော် ကုန်စင်အောင် ထမ်းဆောင်နိုင်ပါ့မလားဟုစာချီး ခြင်းဖြစ်ပေသည်။

ထိုဝန်ကြီး ၄ ပါးအနက် ခန်းပတ်ဝန်ကြီးမှာ သာယာဝတီမင်း၊ ပုဂံမင်း၊ မင်းတုန်းမင်းနှင့် သီပေါမင်း လက်ထက် အထိမင်း ၄ ဆက်တိုင်တိုင်အမှုတော်ထမ်းခဲ့သော ပုဂ္ဂိုဟ်ကြီးဖြစ်သည်။ ဝန်ကြီးမှာ မြန်မာစာပေ အစီအကုံး အနှန်း အဖွဲ့တို့တွင် ကောင်းမွန်သည်သာမက အင်္ဂလိပ်စာ၊ ပြင်သစ်စာတို့ကိုလည်း တတ်မြောက် ကျွမ်းကျင်သည်။ အထူးသဖြင့် ထိုခေတ်အခါက အင်္ဂလိပ်စကား အပြောကောင်း သူများအထဲတွင် တစ်ဦးအပါ အဝင် ဖြစ်ပေသည်။ ထို့အပြင် ထိုခေတ်အခါက ကျွမ်းကျင်မှု မရှိသေးသော ငွေရေးကြေးရေး စာရင်းအင်းများကိုလည်း နိုင်နင်းသောပုဂ္ဂိုဟ်ဟု ထင်ရှားခဲ့သည်။

ဖခင်မှာဘကြီးတော်ဘုရားလက်ထက် စစ်သူကြီးမဟာဗန္ဓုလနှင့်အတူ အင်္ဂလိပ်မြန်မာ ပထမစစ်ပွဲကို ယှဉ်ခဲ့တိုက်

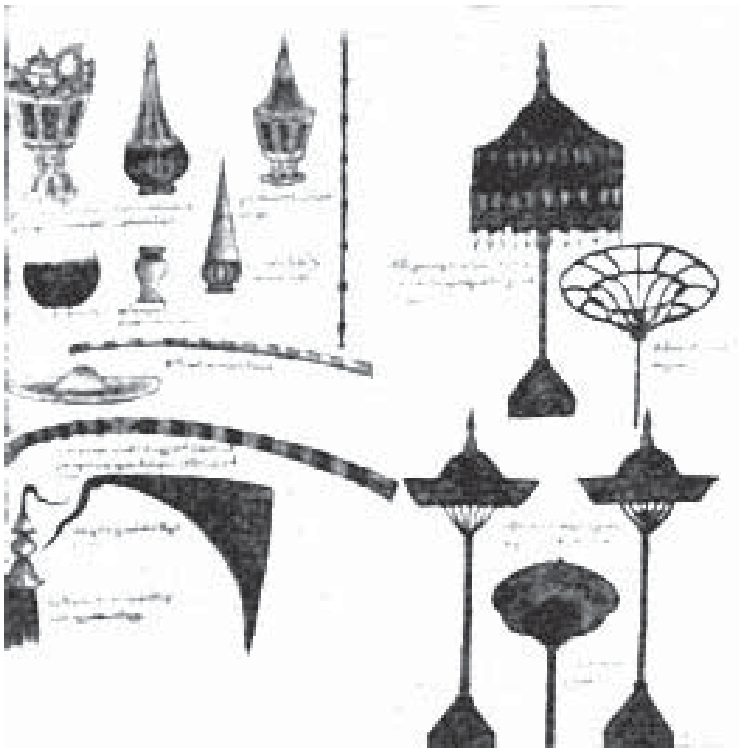

ပုရပိုက်တစ်ဆူတွင်တွေ့ရသည့် ခန်းပတ်မင်းကြီးသုံးစွဲခွင့်ရသော အဆောင်အယောင်များ

သီပေါမင်းလက်ထက်တော်တွင် သတိုးမင်းကြီး သီရိမဟာမင်းခေါင် ဥဇနာဘွဲ့ဖြင့် အမှုတော်ကို ဆက်လက် ထမ်းရွက်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် မင်းကြီးမှာ ကြာရှည်စွာ အမှုတော်မထမ်း ဆောင်ရသေးမီ၊ ရာထူးမှ နုတ်ပယ် ခြင်းခံရသည်။ ရာထူးမှ နုတ်ပယ်ခြင်း ခံရသည့် အကြောင်းရင်းကား သီပေါ မင်းနှင့် ဒိုင်းခင်ခင်တို့ ချစ်ကြိုက် ရည်ငံရှိနေကြောင်းကို မိဖုရားကြီးသီ သောအခါ ဒိုင်းခင်ခင်နှင့်တကွ မိဖုရား ဆွေမျိုးအားလုံးတို့မှာ သုတ်သင်ပစ် ခြင်း ခံရသည်။ ခန်းပတ်မင်းကြီးမှာ ဒိုင်းဝန်မင်း၏ ဖခင်ဖြစ်၍ ဒိုင်းခင်ခင်၏ အဖိုးဖြစ်သောကြောင့် ကံ ကောင်းထောက်မသဖြင့် ကွပ်မျက် ခြင်းမခံရဘဲ၊ ရာထူးမှ နုတ်ပယ်ခြင်း ကိုသာ ခံရလေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကို ဗြိတိသျှအစိုးရတို့ သိမ်းပိုက်ပြီးသည့် နောက် မင်းကြီးမှာ ရိက္ခာငွေ တစ်လ လျှင် ၁၀၀ (တစ်ရာကျပ်)မျှ ထောက်ပံ့ ခြင်း ရရှိခဲ့ပေသည်။ ၁၂၅၈ ခုနှစ်၊ အသက် ၇၆နှစ်တွင် အနိစ္စရောက်လေသည်။

ခန်းဝင်ပစ္စည်း ။ ။မြန်မာဗုဒ္ဓအယူဝါဒီတို့တွင် သတို့သား နှင့်သတို့သမီးတို့ လက်ထပ်ထိမ်းမြားပေးသည့်အခါ သူတို့ အဖို့ အိမ်ထောင်သစ်တစ်ခု တည်ဆောက်ရန်အတွက် နှစ် ဦးနှစ်ဘက်သောမိဖများက ပစ္စည်းဥစ္စာ၊ လယ်ယာမိုးမြေ၊ ရွှေငွေရတနာ စသော လက်ဖွဲ့ပစ္စည်းများကို ဝိုင်းဝန်းပေး ကမ်းလှူရိုးရှိသည်။ ထိုသို့ပေးကမ်း ရရှိသော လက်ဆောင် ပဏ္ဏာများကို ဗုဒ္ဓဘာသာဓမ္မသတ်ကျမ်းဂန်များတွင် ခန်း ဝင်ပစ္စည်းဟု ခေါ်ဆိုသည်။ သို့ရာတွင်ယခုအခါ ခန်းဝင် ပစ္စည်း၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ ပိုမိုကျယ်ပြန့်လာကာ မိဘကပေး သော လက်ဖွဲ့ပစ္စည်းများသာမဟုတ်ဘဲ ဆွေမျိုးညာတိ၊ မိတ်သင်္ဂဟများက ပေးကမ်းချီးမြှင့်ကြသောလက်ဖွဲ့ပစ္စည်း များကိုပါ ခန်းဝင်ပစ္စည်းစာရင်းထဲတွင် ထည့်သွင်းသတ် မှတ်ထားလျက်ရှိသည်။

ခန်းဝင်ပစ္စည်းပေးခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ မနုကျယ်ဓမ္မသတ် တွင် 'အကြင်သမီးကိုပေးစားသည့်ကာလ၊ အသွင်ဥစ္စာ ပဏ္ဏာပေးကောင်းသည်မတောင်း၊ သမီးနှင့် ယောကျ်ား ငယ်သင်နေပြီးမှ အသွင်လက်ဆောင်ရ ကောင်းသေး သည်။ ယောကျ်ားငယ်မိဘ၊ ယောကျ်ားငယ်ကို တောင်း ခိုက်ခဲ့သူ အတွင်းဝန်မင်း ဦးရန်ဂူးဖစ်သည်။ ဦးရန်ဂူးမှာ သံလျင်တိုက်ပွဲတွင် ကျဆုံးခဲ့သည်။

ခန်းပတ်မင်းကြီးကို သက္ကရာဇ် ၁၁၈၂ ခုနှစ်တွင် အင်းဝ မြို့၌ဖွားမြင်သည်။ ငယ်မည်မှာ ဦးရွှေမောင် ဖြစ်ပေသည်။ သင်ရိုးသင်တန်း ကျမ်းဂန်များကို သင်ကြားတတ်မြောက် ခဲ့ပြီးနောက် သာယာဝတီမင်းထံတွင်အမှုတော်ထမ်းရွက် သည်။ ၁၂၀၃ ခုနှစ်တွင် သာယာဝတီမင်းသည် ရန်ကုန် မြို့သို့ စုန်တော်မူလာပြီးနောက် ရွှေတိဂုံစေတီတော်တွင် ရွှေသင်္ဘန်းကပ်လှူ၍ ခေါင်းလောင်းတော်ကြီးသွန်းလုပ် လှူဒါန်းတော်မူစဉ်၊ ဦးရွှေမောင်မှာ လွှတ်တော်စာရေး ကြီးအဖြစ်ဖြင့် လိုက်ပါအမှုထမ်းရသည်။ သားတော် ပုဂံ မင်းလက်ထက်တွင် စာရေးကြီးရာထူးမှ လျှောက်လျက်ရှိ သည်။ ညီတော် မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး လက်ထက်တွင် ရတနာသိဃ်မြို့ တွင်ဝန်ထောက်စိုး လေးဆယ်၊ ဒိုင်းဝန် ရာထူးဖြင့် ချီးမြှင့်ခန့်ထားခြင်း ခံရသည်။ ထို့နောက် ခန်း ပတ်မြို့စားအတွင်းဝန်၊ ဝင်္ဂီုင်းခုနစ်စုဆိုင်ရာဝန်ကြီး ခန့် ထားပြန်သည်။ မင်းတုန်းမင်း တရားကြီး မကျန်းမမာရှိ သည့်အခိုက် ရှင်ဖြူမရှင် မင်းဘုရားခေါင်ကြီးနှင့် တိုင်ပင်၍ သီပေါမင်းသားအား အိမ်ရှေ့မင်းသားအရာတင်မြှောက် ကြသော မှူးတော်မတ်တော်ကြီးများအထဲတွင် ခန်းပတ်မင်း ကြီးလည်း တစ်ဦးအပါအဝင် ဖြစ်သည်။

သော်မရရှာချေ။ အဘယ်ကြောင့်နည်းဟူမူကား ရှေးမဆိုချေသောကြောင့်တည်း'ဟူ၍လည်းကောင်း၊

'အကြင်မိဘတို့သည် အသီင်းအများခံ၍ ရရှိပြီးမှ အသွင်းရှင်နှင့်မပေးစားဘဲကြွယ်ဝသောသူကို သမီးပေးချေမူ ထိုယောကျ်ားငယ်ကသွင်းသမျှကို သမီးငယ်မိဘက ထမ်းပိုးပေးစေ။ အဘယ့်ကြောင့်နည်းဟူမူကား စကားရွှေ့ချေသောကြောင့်တည်းဟူ၍လည်းကောင်း ရေးသားပါရှိသည်။ အဋ္ဌသံခိပ် ဓမ္မသတ်လင်္ကာ၌လည်း 'သမီးကျေးဇူး၊ ရွယ်လူးလုလင်၊ အတင်တင်က၊ ကြည်လင်ပေးကမ်း၊ လက်ဖက်ကွမ်းကို၊ လှမ်းစားပိုင်၏။ ဖြီးခိုင်သွင်းနှံ၊ ခံပြီးမူကား၊ လွဲထိမ်းမြားက၊ သွင်းနှစ်ဆပြန်၊ သွင်းတိုင်းပြန်လစ်၊ ကာမ ပြစ်သာ၊ သုံးချက် မှာ၏'ဟု ဖော်ပြထားလေသည်။

အမှန်စင်စစ် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒီမြန်မာလူမျိုးတို့ လက်ထပ်ရေးတွင်အကြင်လင်မယားဖြစ်မြောက်ရန်အတွက် အခမ်းအနားများကျင်းပခြင်း၊ ခန်းဝင်ပစ္စည်းများ ပေးခြင်းကို မပြုမနေရဟု သတ်မှတ်ထားခြင်း မရှိပေ။ ဗုဒ္ဓအယူဝါဒီ မြန်မာလူမျိုးတို့အဖို့ လက်ထပ်ထိမ်းမြားခြင်းမှာ လူမှုရေးရာသက်သက်မျှသာ ဖြစ်သဖြင့် ယောကျ်ားကလေးတစ်ဦးနှင့် မိန်းကလေးတစ်ဦးတို့သည် အကြင်လင်မယားအဖြစ် အတူတကွ သဘောတူပေါင်းသင်း နေထိုင်ခြင်းသာ အဓိကဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားရာ၌ ခန်းဝင်ပစ္စည်းပေးခြင်းသည် အဓိကအချက် မဟုတ်ချေ။ မိဖဆွေမျိုးများ၏ အခြေအနေအဆင့်အတန်းအလိုက် မိမိတို့သဘောအလျောက် ချီးမြှင့်ထောက်ပံ့ခြင်းသာဖြစ်၏။ ယခုခေတ်တွင် ခန်းဝင်ပစ္စည်းအဖြစ်ဖြင့် မရွှေ့မပြောင်းနိုင်သောပစ္စည်းတစ်စုံတစ်ရာကို ပေးကမ်းလိုလျှင် မှတ်ပုံတင် စာချုပ်များပြုလုပ်၍ ပေးကမ်းမှသာ တရားဝင်သောခန်းဝင်ပစ္စည်း ဖြစ်မြောက်နိုင်သည်။ အိမ်ထောင်ဦးတွင်ရရှိသော လက်ဖွဲ့ပစ္စည်းများအပြင် သတို့သား၌ဖြစ်စေ၊ သတို့သမီး၌ဖြစ်စေ၊ မိမိနှင့်အတူပါလာသောအမွေအနှစ် သို့မဟုတ် ကိုယ်ပိုင်ပစ္စည်းများကို ခန်းဝင်ပစ္စည်းအဖြစ်သို့ ပြောင်းလွဲထည့် သွင်းလိုကထည့်သွင်းနိုင်ပေသည်။ဗုဒ္ဓဘာသာဓမ္မသတ်ကျမ်းအရ ခန်းဝင်ပစ္စည်းမှန်သမျှကို ဇနီးမောင်နှံ နှစ်ဦးတို့ အခွင့်အရေးတူညီစွာ ပိုင်ဆိုင်ကြလေသည်။

ခုန်ညင်းဒိုးထိုးကစားနေသော မြန်မာသူငယ်ကလေးတစ်ဦး

အိမ်ထောင်ဦးတွင် ပစ္စည်းပေးကမ်းခြင်း ထုံးတမ်းစဉ်လာမှာ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်တွင် ရှေးအခါကပင် ထွန်းကားပေါ်ပေါက်ခဲ့ကြောင်း အထောက်အထားများ တွေ့ရှိရသည်။ တရုတ်လူမျိုးနှင့် ဟိန္ဒူလူမျိုးတို့မှာ မိန်းကလေးဖက်မှ ခန်းဝင်ပစ္စည်းပေး၍လက်ထပ်လေ့ရှိကြသည်။ မွတ်စလင်တို့၏ လက်ထပ်ရေးတွင်မူ 'မဟာ' ခေါ် ခန်းဝင်ပစ္စည်းပေးမှုမှာ အဓိကအချက်ဖြစ်သည်။ ခန်းဝင်ပစ္စည်းကို လက်မထပ်မီဖြစ်စေ၊ လက်ထပ်သည့်အချိန်တွင်ဖြစ်စေ၊ လက်ထပ်ပြီးနောက်မှဖြစ်စေ၊ သတို့သားက သတို့သမီးသို့ ပေးရသည်။ ထိုမဟာပစ္စည်းမှာဇနီးဖြစ်သူ၏ တစ်ဦးတည်းပိုင်ပစ္စည်း ဖြစ်တော့သည်။ ခရစ်ယန်တို့တွင် သတို့သားက မိမိလက်ထပ်မည့် မိန်းကလေးကို လက်ဆောင်ပဏ္ဏာများ ပေးကမ်းလေ့ရှိသော်လည်း ခန်းဝင်ပစ္စည်းကိုမူ မိန်းကလေးဘက်က ပေးလေ့ရှိသည်။ သတို့သားနှင့် သတို့သမီးတို့သည် လင်ခန်းမယားခန်းအဖြစ် အတူနေသည့် အချိန်အတွင်းများတွင် မိန်းကလေးဘက်မှပါလာသော ခန်းဝင်ပစ္စည်းများကို လင်ယောကျ်ားကသာ ထိမ်းသိန်းစောင့်ရှောက်ရလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ တိုင်းရင်းသားများ ဖြစ်ကြသော ရှမ်း၊ ကရင်၊ ဂျင်းဖော၊ ချင်းလူမျိုးများတွင်မူ ယောကျ်ားကလေးဖက်မှ ခန်းဝင်ပစ္စည်းပေးကမ်းရသော စံနစ်များ ရှိလေသည်။

ရှေးကမြန်မာနိုင်ငံတွင် သတို့သားမိဘက သတို့သမီးမိဘအားလည်းကောင်း၊ ရခိုင်တိုင်းတွင် သမီးရှင်က သားရှင်အားလည်းကောင်း ခန်းဝင်ပစ္စည်းတင်၍ တောင်းရမ်းထိမ်းမြားပေးခြင်း စံနစ်များ ထွန်းကားခဲ့သော်လည်း ယခုအခါ ထိုစံနစ်များ မရှိသလောက် ပပျောက်လာချေပြီ။

ခုန်ညင်းပင် ။ ။ ခုန်ညင်းပင်ကို ရုက္ခဗေဒ အလိုအားဖြင့် အင်တဒါစကင်ဒမ်ဟုခေါ်၏။ ထိုအပင်သည် အပူပိုင်းဇုန်တွင် ပေါက်သော နွယ်ပင်တစ်မျိုးဖြစ်ပြီး မြင့်မားသောအပင်ကြီးများကို နွယ်၍ ပေါက်တတ်သည်။ အရှည် ၂ ပေမှ ၃ ပေ

အချဉ်တည်၍စားရသော ခံတက်ရွက်နှင့်အပွင့်များ

အထိရှိသော ပဲသီးကဲ့သို့ သီးတောင့်ကြီးများကိုသီး၏။ သီးတောင့်များအတွင်း၌အစေ့ကြီးများရှိသည်။ အစေ့ပေါင်း ၁၀ စေ့မှ ၁၂ စေ့အထိ ရှိ၏။ ထိုအတောင့်ကြီးများသည် တဖြည်းဖြည်းရင့်၍ ခြောက်လာသောအခါ မြေသို့ ကြွေကျ၏။ ထိုအတောင့်ကြီးများကိုထုခွဲ၍ အထဲမှ အစေ့များကို ထုတ်ယူကြသည်။ အစေ့၏အချင်း သည် ၁မှ ၂ ၁/၂လက်မခန့်ရှိ၍ လက်မဝက်ခန့်ထူ သည်။ ခုံညင်းစေ့ကို ဒိုးထိုးကစားလေ့ရှိကြသဖြင့် ခုံညင်းဒိုးဟု ခေါ်လေ့ရှိသည်။ ခုံညင်းစေ့တွင် အညိုပုပ်ရောင်ရှိသော အခွံမာရှိ၍ အတွင်း၌ ဆင်စွယ်ရောင်ရှိသော အဆန်ရှိသည်။

အများအားဖြင့် ခုံညင်းဒိုးများကို ဘယဆေးဆိုင်များတွင် ရောင်းလေ့ရှိသည်။ မြန်မာတို့သည် ခုံညင်းကို လိမ်းဆေးအဖြစ်ဖြင့်၊ သောက်ဆေးအဖြစ်ဖြင့် အသုံးပြုကြ၏။ အနာများပြည် ပေါက်စေလိုလျှင် ခုန်ညင်းကိုကျောက်ပျဉ်တွင် သွေး၍ လိမ်းပေးလေ့ရှိ၏။ တစ်ခါတစ်ရံအဖျားဖြတ်ဆေးအဖြစ်လည်း အသုံးပြုကြသည်။ ခုံညင်းဆန်ကို ပါးပါးလှီး၍ ထန်းလျက်နှင့်လည်း ယိုထိုးစားလေ့ရှိကြ၏။ ထိုခုန်ညင်းယိုကို ဒိုးယိုဟုလည်းခေါ်သည်။ အရသာမှာ ခါးသက်သက်နေ၏။ မြန်မာဆေးကျမ်းအရ ဒိုးယိုသည် မီးယပ်ရောဂါအတွက် ကောင်းသည်ဟု ဆိုသည်။

ခံတက်ပင်။ ။ခံတက်ပင်ကို ကုန်းခံတက်ပင် ဟူ၍လည်း ခေးကြသည်မြန်မာနိုင်ငံတွင်ခံတက်ပင်များကို မြေပြင်အမြင့် ပေပေါင်း၃၅၀၀၀မြင့်သည့်နေရာအထိတွေ့ရှိနိုင်သည် ။ ခံတက်ပင်သည် အမြင့်မှာ ပေ၃၀ခန့်အထိရှိတတ်၍ ပင်စည်လုံးပတ်မှာ ၃ ပေမှ ၅ ပေအထိရှိတတ်သော ပင်လတ်မျိုးဖြစ်သည်။ ယင်းကိုအများအားဖြင့် စိုက်ပျိုးယူတတ်ကြသည်။ ခံတက်ပင်သည် နွေရာသီတွင်အရွက်ကြွေ၍ ဆင်စွယ်ရောင်အပွင့်များ ပွင့်သည်။ အသီးမှာ ဝမ်းဘဲဥ အကြီးစားခန့်ရှိ၍ အခွံတွင်အပြောက်အပိမ့်များရှိသည်။

ခံတက်သား၏အရောင်မှာ ဝါကြန့်ကြန့်ဖြစ်၍ အသင့်အတင့်မာကာ အသားညီသည်။ ထိုအသားကို အိမ်အသုံးအဆောင်များ၊ ဗုံများနှင့်ခေါင်းဖြီးရန်ဘီးများ ပြုလုပ်ကြသည်။ သေတ္တာများလည်း ပြုလုပ်နိုင်သည်။

ခံတက်ရွက်နုများကို အချဉ်တည်ကာတို့စရာအဖြစ်၊ လက်သုတ်အဖြစ်စားလေ့ရှိကြသည်။ ခံတက်ပင်၏ ဆေးဖက်ဝင်ပုံကား၊ အခေါက်ကိုအနာရောဂါသက်သာစေသော ဆေးအဖြစ်ဖြင့်၊ အရွက်နှင့်အမြစ်၏အခေါက်တို့ကို အရေပေါ်၌ နဂိုရောင်ဖြစ်လာအောင် အုံပေးလိမ်းပေးသော ဆေးအဖြစ်ဖြင့်၊ အသုံးပြုနိုင်ပေသည်။

ရေခံတက်ပင်သည်လည်း ခံတက်မျိုးဝင် အပင်ပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ရေခံတက်ပင်သည် ချုံယောင်၊ ပင်ယောင် အပင်ငယ်ဖြစ်၍၊ ယင်းတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်းတွင် တွေ့ရလေသည်။

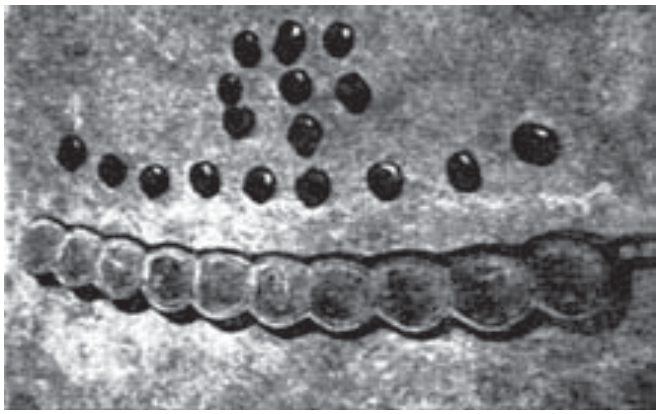

ခုန်ညင်းတောင့်နှင့်ခုန်ညင်းဆန်များ

ခံပင် ။ ။ပန်းစပယ်၊ နန်းလယ်မပေါ်ခိုက်ဟာမို့၊ အလိုက်ထော်တန် သင့်ရုံပ၊ ခံပွင့်ကိုကုံး။ ။ နန်းရဎေ၊ မန်းမြေစပယ်လှိုင်တော့၊ ခံပုန်းခိုင်ယာယီရွေ့တယ်၊ တောလေ့ရွာသုံး။ ။

ခံပင်သည် စီးပွားရေးသဘောအရ တန်ဖိုးများစွာမရှိချေ။ သို့သော်မြန်မာစာပေ၌ ခံပွင့်ကို စပယ်ပွင့်မရှိခိုက် အစားသုံး

ခဲ့ကြောင်း အထက်တွင်စပ်ဆိုသည့် ကဗျာတစ်ပုဒ်ကြောင့်၊ ခံပွင့်သည် ထင်ရှားခဲ့သည်။ လတ်လတ်ဖြစ်စေ ဆားစိမ်၍ ဖြစ်စေ ငါးပိနှင့်စားရသော ခံသီးအစိမ်းများကိုလည်း လူသိများကြပေသည်။

ခံပင်သည် ချုံပင်ကြီးမျိုး သို့မဟုတ် အဖုအထစ်များသော သစ်ပင်ငယ်တစ်မျိုး ဖြစ်သည်။ အဆင့်ဆင့် နှစ်ခွစီ ဖြာထွက်တတ်သော အကိုင်းအခက်များရှိသည်။ ခွဆုံများ၌ဖြစ်စေ အဖုအထစ်များ၌ ဖြစ်စေ ၁ လက်မ ၂ လက်မ ရှည်သည့် ဆူးများပေါက်နေသည်။ ဘဲဥပုံအရွက်ရှိ၍၊ အပွင့်မှာ အဖြူသို့မဟုတ် ပန်းရောင်ဖျော့ဖျော့ဖြစ်သည်။ အသီးမှာ ၁ လက်မခန့်ရှိ၍ အနီရောင်ဖြစ်လေသည်။

အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ အထက်ပိုင်းရှိ ဥယျာဉ်များတွင် ခံပင်ကိုအတွေ့ရများလေသည်။ သို့သော်၊ မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်း၌လည်း စိုက်ပျိုးနိုင်သည်။ မျိုးပွားလိုသော် အစေ့မှ မျိုးပွားရသည်။

ပိုးမွေးမြူသော ပိုးစာပင်အစားအသုံးပြုနိုင်သည့် အခြား အပင်များတွင် ဤခံပင်သည် ပါဝင်ကြောင်း သိရသည်။

ခံပင်မျိုးတွင် ခံပင်သို့မဟုတ် ခံစပ်ပင်ဟူသောအမည်နှင့် မျိုးကွဲတစ်မျိုးရှိသေးသည်၊ သို့သော် ခံစပ်ပင်သည် အသီး မည်းသီးခြင်း၊ အရွက်သေး၍ပါးခြင်း၊ ဆူးများသေးငယ်ခြင်း တို့မှလွဲ၍ မူလခံပင်နှင့် ဘာမျှမခြားချေ။ ခံစပ်ပင်၏ အရွက် နှင့်အခေါက်များကိုမူ၊ သားရေနယ်ရာတွင် အခြားပစ္စည်း များနှင့်ဖက်စပ်၍ အသုံးပြုနိုင်ကြောင်း သိရလေသည်။

ခံဝန်ချုပ်။ ။ခံဝန်ချုပ်ဆိုသည်မှာ ငွေကြေးကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်းသောကတိတစ်ခုခုကို ဝန်ခံသက်သေပြသော စာချုပ်စာတမ်းဖြစ်၍ အင်္ဂလိပ်ဘာသာအားဖြင့် ဗွန်းဟု ခေါ်သည်။ ဗွန်း၏အဓိပ္ပာယ်မှာ ချည်ရန်၊ တုပ်ရန်ဖြစ်သည်။ အစိုးရ သို့မဟုတ် ကော်ပိုရှင်း အဖွဲ့တစ်ခုခုက ငွေလိုသဖြင့် လူထုထံမှချေးသောအခါ ငွေကို သတ်မှတ်ထားသောနေ့ရက်တွင် အတိုးနှင့်တကွ ပြန်လည်ပေးဆပ်ပါမည်ဟူ၍ ကတိပြုစာရွက်စာတမ်းများကို ထုတ်ပေးသည်။ ထိုစာရွက်စာတမ်းသည် ငွေချေးယူသူကို တုပ်နှောင်ထားသည့် စာချုပ်သဖွယ်ဖြစ်ပေသည်။

ငွေကိုင်စာရေးကဲ့သို့ ငွေကြေး လက်ခံထိန်းသိမ်း ရသောသူများသည် ငွေရေးကြေးရေး ကိစ္စများ၌ ရိုးသားဖြောင့်မတ်စွာ လုပ်ကိုင်ပါမည်ဟူ၍ အလုပ်ရှင်နှင့် ချုပ်ဆိုသောကတိစာချုပ်များ၊ အဆောက်အအုံတစ်ခုခုကို ဆောက်လုပ်ရာ၌ သတ်မှတ်ထားသောရက်အတွင်း ပြီးစီးစေပါမည်ဟူ၍ အာမခံငွေတင်ကာ ပစ္စည်းရှင်နှင့် ကန်ထရိုက်တာတို့ချုပ်ဆိုသော ကတိစာချုပ်များသည်လည်း ဗွန်းခေါ်ခံဝန်ချုပ်များပင် ဖြစ်ကြသည်။ နိုင်ငံခြား မှလာသော အရက်၊ စီးကရက်စသည့် သွင်းကုန်များကို အကောက်ဖက်ဆိုင်ရာ ကုန်လှောင်ရုံတွင်ထားရှိကာ ထိုကုန်များအပေါ်တွင်ကျသင့်သော အကောက်တော်ခွန်ကို မှာယူသူကပေးဆောင်ပါမည်ဟု ကတိစာချုပ်ချုပ်ဆိုသည်ကိုလည်း ခံဝန်ချုပ်ဟူ၍ပင် ခေါ်သည်။

ထို့ပြင် သွင်းကုန်တစ်ခုခုကို နိုင်ငံအဝိုးရကသတ်မှတ်ထားသောစည်းကမ်းအတိုင်းသာ ရွေးယူပါမည်ဟူသော ကတိဖြင့် အကောက်ဘက်ကုန်လှောင်ရုံတွင် ဥပဒေအတိုင်း အပ်နှံထားခြင်းကိုလည်း ခံဝန်ချုပ်အရအပ်နှံခြင်းဟု ခေါ်ဆို

ခံပင်၏အရွက်နှင့်အပွင့်များ

သည်။ အစိုးရပညာတော်သင်များသည် အစိုးရ၏စည်းကမ်းများကိုလိုက်နာပါမည်ဟု ခံဝန်ချုပ်များကို လက်မှတ်ထိုးကြရသည်။ ရာဇဝတ်မှုများတွင် တရားခံအားအချုပ်မှအာမခံဖြင့်ထုတ်ယူရာ၌လည်း ခံဝန်ချုပ် ချုပ်ဆိုရသည်။ သို့သော် ငွေချေး ငွေယူနှင့် သက်ဆိုင်သောစာချုပ်များကို သာအများအားဖြင့် ခံဝန်ချုပ်ဟူ၍ နားလည်ကြသည်။ ကုမ္ပဏီများသည် ငွေချေးခံဝန်ချုပ်များကို လူအများကဝယ်ယူမှသာမိမိတို့ လိုသလောက်ငွေကိုရမည်ဖြစ်၍ ခံဝန်ချုပ်များကို ၁၀၀ တန်၊ ၅၀၀ တန်၊ ၁၀၀၀ တန်ဟူ၍

တန်ဖိုးအမျိုးမျိုးထားကာရောင်းချကြသည်။ ငွေချေးခံဝန်ချုပ်များသည် ပြန်လည်ရောင်းချရန် လွယ်ကူသည့်ပြင် အရင်းမဆုံးနိုင်ရုံမက ကုမ္ပဏီငွေစာရင်းရှင်းတမ်းများတွင် ယင်းကိုဦးစားပေး၍ စာရင်းရှင်းရသောကြောင့် ငွေချေးခံဝန်ချုပ်များကို လူကြိုက်များသည်။ ငွေချေး ခံဝန်ချုပ်များတွင် အပေါင်ခံ ခံဝန်ချုပ်နှင့် ဒီဗင်ချာခေါ်နှုန်းသေ ခံဝန်ချုပ်များ ပါဝင်သည်။

အပေါင်ခံ ခံဝန်ချုပ်ဆိုသည် မှာ ငွေလိုသည့်အစိုးရသို့မဟုတ်ကုမ္ပဏီက ငွေထုတ်ချေးမည့်သူကို မိမိပစ္စည်းများကို အပေါင်ပေး၍ ငွေချေးယူခြင်း ဖြစ်သည်။ ချေးငွေကို သတ်မှတ်ထားသော အချိန်အတွင်း၌ပေးဆပ်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သော် ဆိုင်ရာအစိုးရ သို့မဟုတ် ကုမ္ပဏီအား ခံဝန်ချုပ်ပိုင်ရှင်ကတရားစွဲဆိုကာ အပေါင်ပစ္စည်းများကို ထုခွဲရောင်းချပိုင်ဆိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ခံဝန်ချုပ်၏ သက်တမ်းမှာအနှစ် ၂၀ မှ ၉၉ နှစ် အထိ ကြာမြင့်တတ်သည်။ အပေါင်ပေးထားရသဖြင့်လည်း အတိုးနှုန်းအရ နည်းလေသည်။

ဒီဗင်ချာခေါ်နှုန်းသေခံဝန်ချုပ်မှာ ချေးယူထားသောငွေကို နှုန်းသေအတိုးနှင့်တကွသတ်မှတ်ထားသောနေ့၌ ပြန်ဆပ်ပါမည်ဟူ၍ သက်ဆိုင်ရာတံဆိပ်ခပ်နှိပ်ကာ ထုတ်ပေးသောကတိစာချုပ်ဖြစ်သည်။ ကတိကိုဖောက်ဖျက်ခဲ့သော် သက်ဆိုင်ရာကုမ္ပဏီ၏ ပစ္စည်းအရပ်ရပ်ကို ခံဝန်ချုပ်ပိုင်ရှင်များက အညီအမျှခွဲဝေယူနိုင်သည်။ ဒီဗင်ချာခံဝန်ချုပ် ၏သက်တမ်းမှာ တိုတောင်းသည်။ ထို့ပြင် ကတိဝန်ခံစာ သာဖြစ်သဖြင့် တရားစွဲပိုင်ခွင့် နည်းသောကြောင့် အတိုးနှုန်း ထားကြီးလေသည်။

ခံဝန်ချုပ်ချုပ်ဆိုရာ၌ မှတ်ပုံတင်ခံဝန် ချုပ်နှင့်ကူပွန်ခံဝန်ချုပ်ဟူ၍ ချုပ်ဆိုနည်း ၂ မျိုးရှိသည်။ မှတ်ပုံတင် ခံဝန်ချုပ်၌ ပိုင်ရှင်၏အမည်နှင့် ထုတ်ချေးငွေများကို ဆိုင်ရာကုမ္ပဏီ၌ မှတ်ပုံတင်ခွင့်ရရှိသဖြင့် ထိုခံဝန်ချုပ်ပိုင်ရှင်သာလျှင် တရားဝင်မြီရှင်အဖြင့် အသိအမှတ်ပြုခြင်းခံရသည်။ ကူပွန်ခံဝန်ချုပ်၌မူ အခါအားလျော်စွာရရှိမည့် အတိုးနှင့် အတိုးငွေထုတ်ပေးမည့်နေ့ရက်များကို လက်မှတ်ငယ်များတွင် ဖော်ပြထားရသည်။ ထိုလက်မှတ်ငယ်များကို ခံဝန်ချုပ်နှင့်အတူ ပူးတွဲပေးလေ့ရှိရကားသတ်မှတ်ထားသော နေ့ရက်၌ ဆိုင်ရာ ငွေတိုးလက်မှတ်ငယ်များကို ခံဝန်ချုပ်နှင့်အတူ ပူးတွဲပေးလေ့ရှိရကား သတ်မှတ်ထားသော နေ့ရက်၌ ဆိုင်ရာငွေတိုးလက်မှတ်ကိုပြ၍ ငွေထုတ်ယူနိုင်လေသည်။

နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏အစိုးရသည် ကိစ္စတစ်ခုခုအတွက်သတ်မှတ်၍ ခံဝန်ချုပ်များကို ပြည်သူများအားရောင်းချတတ်၏။ စစ်စရိတ်ခံဝန်ချုပ်များ၊ ငွေစုခံဝန်ချုပ်များမှာ အစိုးရက တစ်နည်းအားဖြင့် ပြည်သူထံမှ ငွေချေးခြင်းဖြစ်၏။ ဗဟို ငွေတိုက် ခံဝန်ချုပ်များမှာ ၃ လအတွင်း ငွေပြန်ရနိုင်ခွင့်ရှိသောအစိုးရခံဝန်ချုပ်များဖြစ်သည်။

ငွေချေးခံဝန်ချုပ်များကို ကုမ္ပဏီအသီးအသီးမှ ထုတ်ဝေလေ့ရှိသော်လည်း အစိုးရထုတ် ငွေချေးခံဝန်ချုပ်များလောက် လူကြိုက်မများချေ။ ငွေချေးခံဝန်ချုပ်များဝယ်ယူရာတွင် အပေါင်ပါခဲ့သော် အပေါင်ပစ္စည်း၏ တန်ဖိုးသည် ငွေချေးခံဝန်ချုပ်တန်ဖိုးထက် မြင့်ရမည်။ ငွေချေးခံဝန်ချုပ် ထုတ်သော ကုမ္ပဏီသည်လည်းလူကြိုက်များ၍ ဝင်ငွေကောင်းရပေမည်။ ထိုအချက်များကို ငွေချေးခံဝန်ချုပ်ဝယ်ယူရာ၌ သတိထားသင့်ပေသည်။

ခုံတင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း။ ။တရားစီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် တရားရုံးများ၏ တာဝန်ဟု လူတိုင်းက သာမာန်အားဖြင့်နားလည်ကြ၏။ အမှုအခင်းများကို တရားရုံးသို့တင်သွင်း၍ တရားရုံးများကသာ စစ်ဆေးပြီးလျှင် စီရင်ဆုံးဖြတ်ရသည်ဟု မှတ်ယူနေကြသည်။ သို့ရာတွင် အချို့အချို့သော အမှုအခင်းများမှာ တရားရုံးသို့ မရောက်ဘဲ၊ ကြားလူကဖြေရှင်းပေးခြင်းကြောင့် ပြေလည်သွားသည်လည်း ရှိ၏။ ထိုမှတစ်ပါး လည်း အချင်းဖြစ်ပွားသူတို့သည် မိမိတို့၏ အမှုကိုတရားရုံးတွင် စစ်ဆေးနေစဉ်၊ကြားလူ၏ အဆုံးအဖြတ်ကိုခံယူရန် သဘောတူညီပါသည်ဟု တရားရုံးသို့လျှောက်ထားပြီးနောက် တရားရုံး၏ သဘောတူညီချက်ဖြင့် တရားရုံးပြင်ပတွင်အဆုံးအဖြတ်ခံကြသည်။ ယင်းသို့ ကြားလူများကို ခုံသမာဓိတင်မြှောက်၍ ပဋိပက္ခတို့ကို နှစ်ဦးနှစ်ဖက်သဘောတူ ဖြေရှင်းစေသောနည်းသည် အနုညာတစီရင်ခြင်းသို့မဟုတ် ခုံတင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း မည်၏။

ဤသို့ ခုံတင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် တရားရုံးများဖွဲ့စည်း၍ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်အရ တရားစီရင်ခြင်းထက်ပင် ရှေးကျသေးသည်ဟု အဆိုရှိသည်။ အနောက်နိုင်ငံများတွင် ခုံတင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း အစဉ်အလာသည်ကြာမြင့်ပေပြီ။ ရှေးဂရိထုံးဟောင်းပုံပြင်များတွင် ဟီးရ၊ အက်သီးနားနှင့် အက်ဖရိဒိုက်တီခေါ် နတ်မိမယ်သုံးဦးသည် မည်သူအလှဆုံး ဖြစ်သည်ကို အငြင်း အခုံဖြစ်ရာ၊ ထရွိုင်းမင်းသား ပဲရစ်အား ခုံတင်၍ ဆုံးဖြတ်စေခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိ၏။ ကမ္ဘာ့အနောက်တစ်လွှားတွင် ခုံတင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည် ဤမှစတင်ပေါ်ပေါက်လာသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

ခုံတင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို စီးပွားကုန်သွယ်မှု ကိစ္စများတွင်၊ နိုင်ငံအချင်းချင်း ဆက်သွယ်မှုတွင် ၊ အငြင်းအခုံအခြင်းပွားရာ၌ အသုံးပြုလေ့ရှိ၏။ ရှေးဥရောပခေတ်တွင် ဖီနီရှန်ကုန်သည်များနှင့် ဂရိကုန်သည်များသည် ခုံတင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း အလေ့အထကို လိုက်နာခဲ့၏။ ခရစ်မပေါ်မီ နှစ်ပေါင်း ၆၀၀ ခန့်လောက်က ဂရိပြည်ကလေးများဖြစ်သောအက်သင်းနှင့် မက်ဂရာတို့သည် ဆလမစ်ကျွန်းကလေးကိုပိုင်ဆိုင်မှုနှင့် စပ်လျဉ်း၍ အခြင်းဖြစ်ရာ၊ စပါးတန်း ပြည်သား

ဟိတ်မြို့ရှိအနုညာတစီရင်ရေး တရားခုံရုံး၏ တရားသူကြီးများ

၅ ဦးကို ခုံတင်၍ အနုညာတစီရင် ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို ခံယူခဲ့သည်။

ကမ္ဘာ့အရှေ့တစ်လွှားတွင်လည်း ခုံတင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း အလေ့အထမှကာလကြာမြင့်စွာကပင် တည်ရှိခဲ့ပြီးဖြစ်၏။ အိန္ဒိယပြည်တွင် ရှေးဟောင်းဗေဒခေတ်ကစ၍ ခုံတင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းရှိခဲ့၏။ မြန်မာနိုင်ငံခြံလည်း ရှေးမြန်မာမင်းများလက်ထက်ကပင် ခုံတင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း ရှိခဲ့၏။ မြန်မာတိုင်းဖတ်ရှုသိရှိသော ဇာတ်တော်ကြီးဆယ်ဖွဲ့ အပါအဝင် မဟောသဓာဇာတ်တော်တွင် အလောင်းတော်မဟောသဓာသည် ခုံသမာဓိအဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ပေးခဲ့ကြောင်းပါရှိ၏။ မြန်မာသမိုင်း တစ်လျောက်တွင် အထင်အရှားဆုံးခုံတော်မှာ ရေစကြိုခုံတော်ဖြစ်သည်။

အိန္ဒိယပြည်ကြီးသည် အင်္ဂလိပ်လက်အောက် ရောက်လာသောအခါ ခုံတင်ဆုံးဖြတ်ခြင်း အလေ့အထ လျော့ပါးသွားသော်လည်း လုံးဝကွယ်ပျောက်မသွားပေ။ အင်္ဂလိပ်တို့၏ အရှေ့အိန္ဒိယကုမ္ပဏီ အစိုးရခေတ်တွင်ပင်၊ ခုံတင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းကို ခွင့်ပြုသတ်မှတ်ခဲ့ကြောင်း၊ ခရစ် ၁၇၇၂ ခုနှစ် အုပ်ချုပ်ရေးစည်းမျဉ်း ဥပဒေအရ ၊ ၁၇၈၁ ခုနှစ် အုပ်ချုပ်ရေးစည်းမျဉ်း ဥပဒေအရ ၁၇၉၃ ခုနှစ် ဗင်္ဂလားပြည် အုပ်ချုပ်ရေး စည်းဗျဉ်းဥပဒေအရ သိရှိရသည်။ ခုံတင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့်သက်ဆိုင်သော အိန္ဒိယအနုညာတစီရင်ထုံးဖြတ်ရေးအက်ဥပဒေကို ၁၈၈၉ခုနှစ်တွင်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့၍ ၁၉၀၈ ခုနှစ်တွင်ပြဋ္ဌာန်ထားသောတရားမကျင့်ထုံး ကိုဓ ဥပဒေ၏ ဒုတိယဇယားတွင်လည်း ခုံတင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသော အချက်အလက်များကို ဖြည့်စွက်ထား၏။ တစ်ဖန် ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ခုံတင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော ဥပဒေအသစ်တစ်ရပ်ကို အိန္ဒိယပြည်တွင်ထုတ်ပြန်ပြဋ္ဌာန်းလိုက်ပြန်သည်။ ထိုဥပဒေသစ်မှာ ၁၉၃၄ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်နိုင်ငံ၌ပြဋ္ဌာန်းခဲ့သော အင်္ဂလိပ်အနုညာတ စီရင်ရေးအက်ဥပဒေကို အခြေခံပြုသည်။

မြန်မာပြည်သည် ၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယပြည်မှ ခွဲထုတ်လာသည့်အခါ၊တည်ရင်းခွဲဥပဒေများ ဆက်လက်တည်မြဲစေရမည်ဟူသော မူအတိုင်း ခုံတင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့် သက်ဆိုင်သော အထက်အဆိုပါ ဥပဒေ ရပ်သည် မြန်မာပြည်တွင် ဆက်လက်တည်ရှိခဲ့သည်။ သို့သော် ခရစ်၁၉၄၄ ခုနှစ်တွင် အဆိုပါဥပဒေများကိုဖျက်သိမ်း၍ အနုညာတတရားစီရင်ဆုံးဖြတ်ရေးအက်ဥပဒေ(၁၉၄၄ ခု)ကို အသစ်ပြဋ္ဌာန်းခဲ့၏။

အနုညာတစီရင်ခြင်းကို ဆောင်ရွက်ရသော ခုံသမာဓိများ ရွေးချယ်ရေးတွင် စည်းမျဉ်းကန့်သတ်ချက်များ မရှိချေ။ သို့ရာတွင် ခုံသမာဓိများသည် ဥပဒေကို တတ်ကျွမ်းနားလည်၍ မိမိဆုံးဖြတ်ရမည့် အမှုနှင့်ဆိုင်သော အချက်အလက်များကိုလည်း စုံလင်စွာ သိရှိနားလည်ထားရပေမည်။ အနုညာတ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်များကိုတစ်ဖက်ဖက်မှ တောင်းဆိုချက်အရသော် ၊ သက်ဆိုင်ရာရုံးတော်၏ အမိန့်အရသော် ၊ ရုံးတော်သို့ တင်ပြကြရသည်။ ထိုဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် လုံလောက်သော အကြောင်း

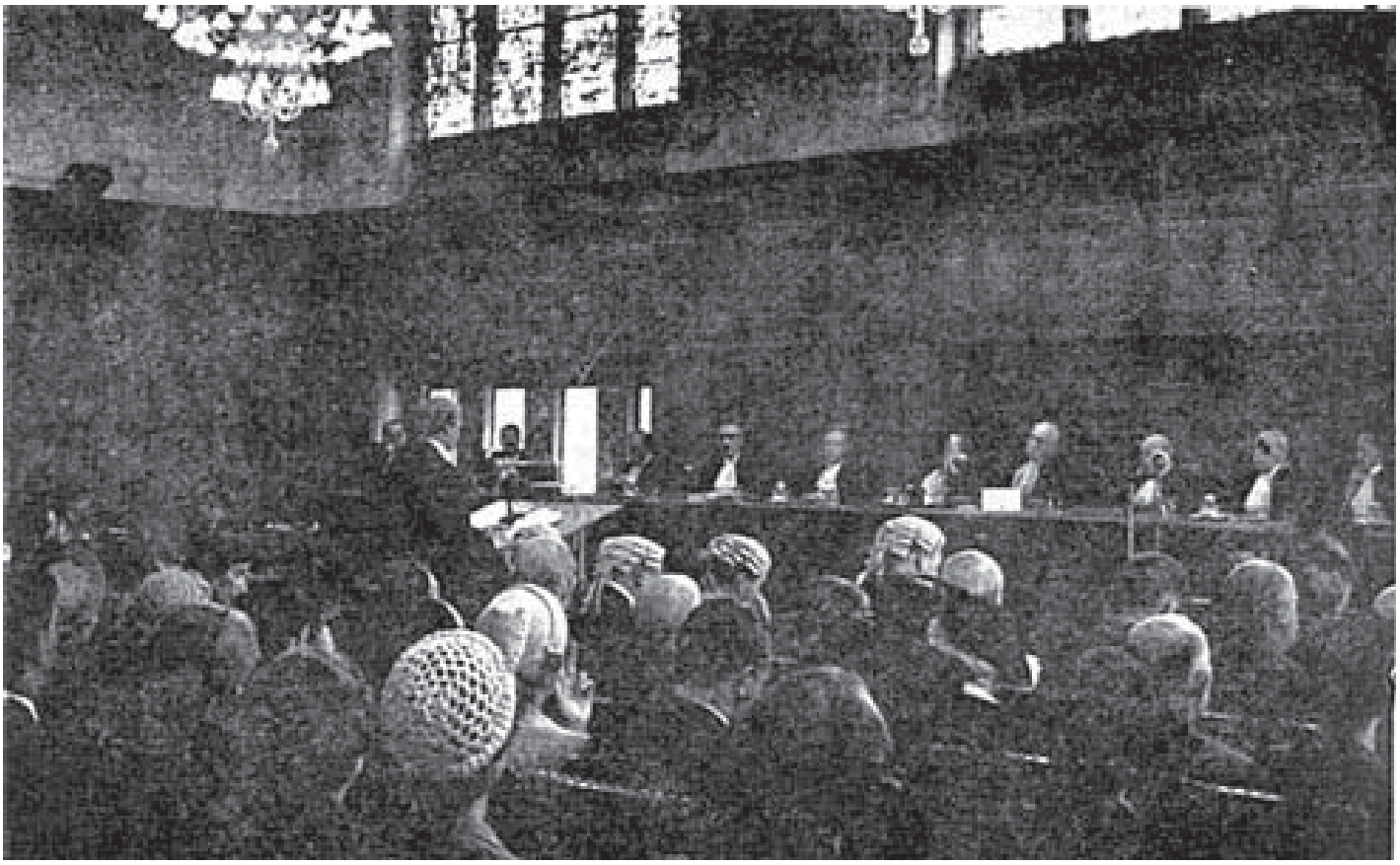

အနုညာတစီရင်ရေး တရားခုံရုံးတွင် တရားသူကြီးများရှေ့၌ အမှုလျှောက်လဲနေစဉ်

အချက်များကျန်ရှိနေသေးက ပြန်လည်စဉ်းစားရန် ရုံးတော်က ခိုင်းစေနိုင်သည်။ ပြင်လိုကလည်း ပြင်ဆင်နိုင်သည်။ သို့မဟုတ်လျှင် ဆုံးဖြတ်ချက်များနှင့်ဖြစ်စေ ပြင်ဆင်ချက်များနှင့်ဖြစ်စေ စီရင်ချက်ချမှတ်လျက် အတည်ပြုပေးရလေသည်။

အနုညာတစီရင်ခြင်းကို ခံယူနိုင်သော အမှုအခင်းများတွင် ပဋိညာဉ်စာချုပ်ဖောက်ဖျက်မှုများ၊ အာမခံမှုများနှင့် ပစ္စည်းဥစ္စာနှင့် စပ်လျဉ်းသော အမှုအခင်းများ ပါဝင်သည်။ လူအချင်းချင်းဖြစ်ပွားသော အမှုအခင်းများ၌သာမက၊ တစ်နိုင်ငံနှင့်တစ်နိုင်ငံ ငြင်းခုံ၍ အခြင်းများကြသော အမှုအခင်း ကိစ္စရပ်များ၌လည်း လက်နက်အားကိုး စစ်မက်ထိုး၍ မပြီးပြတ်စေဘဲ၊ အနုညာတ စီရင်ဆုံးဖြတ်ရေး တရားခုံရုံးသို့တင်၍ ဆုံးဖြတ်လေ့ရှိသည်။ ဤနည်းဖြင့် ပစ္စည်းကုန် လူကုန်သက်သာ ပေသည်။ အများအားဖြင့် ထိုအမှုအခင်းများကို အရေးပေါ် ခုံအဖွဲ့များက စီရင်ဆုံးဖြတ်စေ၍ တစ်ရံတစ်ခါတွင် မဟာမိတ်နိုင်ငံ၏အကြီးအကဲတစ်ဦးဦး ကဖြစ်စေတစ်ရံတစ်ခါတွင် တပြည်ပြည်မှကိုယ်စားလှယ်များကဖြစ်စေ ခုံသမာဓိများအဖြစ် ဆောင်ရွက်ကြလေသည်။ အနုညာတစီရင်ခြင်းအတွက် အမြဲတမ်းတရား ခုံတစ်ခုဖွဲ့စည်းတည်ထောက်ရန် ၁၈ ရာစုနှစ်အတွင်းကဂျရမီဗင်တင် အစရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အချို့က တိုက်တွန်း နိုးဆော်ခဲ့သော်လည်း ၁၉ ရာစုအတွင်းကျမှသာလျှင် နိုင်ငံအချင်းချင်း ငြင်းဆိုမှုများကို အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ရေး တရားခုံသို့တင်ပြ၍ ထိုခုံရုံး၏ အဆုံးအဖြတ်ကို နာယူသည့် အလေ့အထသည် အတော်အတန် ခေတ်စားခဲ့လေသည်။

၁၉ ရာစုအတွင်းက အနုညာတစီရင်ရေးတရားခုံသို့ တင်ပြဆုံးဖြတ်စေသည့် အမှုအခင်းများအနက် စိတ်ဝင်စားဖွယ်ကောင်းသော အမှုအခင်းနှစ်ရပ်မှာ ဗင်နီးဇွီးလားနိုင်ငံနှင့် ဗြိတိသျှ ဂီးယားနားနယ်တို့၏ နယ်ခြားအမှုနှင့် အယ်လဗားမား သင်္ဘောအမှုတို့ ဖြစ်ကြ၏။ ၁၈၉၉ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိန်နိုင်ငံနှင့် ဗင်နီးဇွီးလားနိုင်ငံတို့သည် ဗင်နီးဇွီးလားနှင့်ဗြိတိသျှဂီယားနား နယ်ခြားကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ငြင်းဆိုခဲ့ကြရာတွင် မည်သည့်ဘက်ကမျှ အလျော့မပေးသဖြင့်၊ စစ်ဖြစ်တော့မည့်အနေသို့ပင် ရောက်ခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံက နိုင်ငံခြားမှ ကိုယ်စားလှယ်များ ပါဝင်သောအဖွဲ့တစ်ခု၏ အဆုံးအဖြတ်ကိုခံယူကြရန်အကြံပေးခဲ့၏။ ထိုအကြံကို နှစ်ဦးသဘောတူ လက်ခံသဖြင့် စစ်မဖြစ်ရတော့ဘဲ နယ်ခြားပြဿနာမှာ အေးချမ်းစွာပြေလည်သွားလေသည်။ အယ်လဗားမားသင်္ဘော အမှုမှာကျ၌သို့ဖြစ်သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနိုင်ငံတွင် ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်ပွားနေခိုက်၊ အယ်လဗားမား သင်္ဘောကိုဗြိတိသျှသင်္ဘောကျင်းတစ်ခုတွင် တည်ဆောက်ပြီးသော် ၁၈၆၂ ခုနှစ်၌ရေချခဲ့၏။ ထိုအခါကဗြိတိန်နိုင်ငံရှိ အမေရိကန်သံ အမတ်က တရားဝင်အစိုးရကို ထောလှန်ပုန်ကန်နေသော တောင်ပိုင်းသားတို့သည် ထိုသင်္ဘောကို စစ်သင်္ဘောအဖြစ် အသုံးပြုလိမ့်မည်ဟု အကြောင်း

ပြကာ ကန့်ကွက်ခဲ့သော်လည်းမရခဲ့ချေ။ အကြောင်းပြခဲ့သည့်အတိုင်းပင် အယ်လဗားမားသင်္ဘောသည် ၂ နှစ်တိုင် တိုင်မြောက်ပိုင်းသားတို့၏ ကုန်သင်္ဘောများကို တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီးခဲ့၏။ ၁၈၆၄ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်တိုက်သင်္ဘော တစ်စင်းက တိုက်ခိုက်ပစ်လိုက်မှသာ အယ်လဗားမားသင်္ဘော၏ ရန်မှ စိတ်ချရလေသည်။ အမေရိကန်အစိုးရက အယ်လဗားမားသင်္ဘောကြောင့် ပျက်စီးဆုံးရှုံးရသော ပစ္စည်းများ အရပ်ရပ်၏ တန်ဖိုးကို လျော်ကြေးပေးရန် ဗြိတိသျှအစိုးရသို့ တောင်းဆိုသည်။ သို့သော် ဗြိတိသျှအစိုးရက လျော်ကြေးပေးရန် ငြင်းဆိုသဖြင့် ၂ နိုင်ငံ ဆက်သွယ်ရေး ပျက်တော့မလောက်ဖြစ်သွားသည်။ နောက်ဆုံးတွင် လျော်ကြေးကိစ္စကို အနုညာတစီရင်ရေးတရားခုံသို့ တင်ပြဖြေရှင်းရန် ဗြိတိသျှ အစိုးရက သဘောတူသဖြင့်၊ ၁၈၇၁ ခုနှစ်၌ အနုညာတစီရင်ဆုံးဖြတ်ရေးတရားခုံ သို့တင်ကာဆုံးဖြတ်စေသည်တွင် လျော်ကြေးငွေ ပေါင်း ၃၁၀၀၀၀၀ အမေရိကန်သို့ ပေးရမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ခဲ့လေသည်။

၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင်ကျင်းပခဲ့သော ဟိတ်ငြိမ်းချမ်းရေး ညီလာခံမှ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ၊ အနုညာတစီရင်ရေးတရားခုံရုံးကို ဟိတ်မြို့တွင်အမြဲတမ်း ဖွင့်လှစ်ထားခဲ့၏။ ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီး အပြီးတွင်လည်း ထိုခုံရုံးကိုဆက်လက်ဖွင့်လှစ်ခဲ့ရာ ငြိမ်းချမ်းရေးစာချုပ်ကြောင့် ပေါ်ပေါက်လာသော နယ်ခြားပြဿနာအရပ်ရပ်ကို ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၉၂၅ ခုနှစ်အတွင်းပြေလည် အောင် ဖြေရှင်းနိုင်ခဲ့လေသည်။

၁၉၄၅ ခုနှစ်ဇွန်လတွင် ဆန်ဖရန်စစ္စကိုမြို့၌ရေးဆွဲခဲ့သောကုလသမဂ္ဂစာချုပ်ကြီးအရ၊ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် မိမိတို့အချင်းချင်း သဘောကွဲလွဲမှုများကို စေ့စပ်ဖြန်ဖြေခြင်း အနုညာတစီရင်ခြင်းနှင့်အခြားအေးချမ်းသော နည်းလမ်းများဖြင့် ဖြေရှင်းရန် သဘောတူ ကတိပြုခဲ့ကြသည်။ ထိုသို့ ဖြေရှင်း၍မရလျှင်ကား လုံခြုံရေးကောင်စီသို့ လွှဲရမည်သာ ဖြစ်ပေသည်။

စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းနှင့် စပ်လျဉ်းသောပဋိပက္ခများနှင့် အလုပ်သမားနှင့် အလုပ်ရှင်တို့ ဖြစ်ပွားသော ပဋိပက္ခများတွင်လည်း အနုညာတစီရင်ခြင်းဖြင့်ဖြေရှင်းခဲ့ကြသည်။ အနုညာတစီရင်ခြင်းအတွက် ဝါဏိဇ္ဇပဋိပက္ခ ဖြန်ဖြေရေးခုံရုံးကိုနိုင်ငံအသီးသီးတွင် ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ထားကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ဝါဏိဇ္ဇပဋိပက္ခဖြန်ဖြေရေး ခုံရုံးကို ဖွဲ့စည်းထားလေသည်။ ထိုရုံးမှဝါဏိဇ္ဇပဋိပက္ခမှုများကို အဆုံးအဖြတ်ပေးလျှက်ရှိသည်။ ဝါဏိဇ္ဇပဋိပက္ခ ဖြန်ဖြေရေးခုံရုံးတွင် အလုပ်ရှင်၏ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် အလုပ်သမားများ၏ကိုယ်စားလှယ်များပါဝင်သည့် ခုံရုံးများက တရားမျှတစွာ စီရင်ဆုံးဖြတ်ပေးသောကြောင့် အလုပ်ရပ်စဲမှုများ၊ သပိတ်မှောက်မှုများကို တားဆီးနိုင်ခဲ့ကြပေသည်။

ချယားသီး။ ။စေတီပုထိုးများတွင် ထီးစိုက်ရန် အောက်ခံဖြစ်သော အစိတ်အပိုင်းမှာ အလယ်ပူ၍ အထက်အောက် ရှူးသော ပုံသဏ္ဌာန်ရှိသောကြောင့် ချယားသီးဟု ခေါ်၏။ ချယားသီးသည် ခယားသီးဟုလည်း ရေးသားကြသည်။

ချယားသီးမှာ ကြာလန်နှင့် ထီးစပ်ကြားတွင်ရှိသော စေတီ၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သည်။ ယင်းကို ငှက်ပျောဖူးဟူ၍ ဆပ်သွားဖူးဟူ၍ ခေါ်ဝေါ်ကြသေးသည်။ ချယားသီးကို ပို့လက််များတွင် ဆပ်သွားဟုရေးကြသည်။ ချယားသီး၊ ငှက်ပျောဖူး ဆတ်သွားဖူးဟုခေါ်ဝေါ်ကြခြင်းမှာ ပုံပန်းကိုလိုက်၍အမျိုးမျိုးမှည့်ခေါ်ကြ ခြင်းဖြစ်လေသည်။ အမြှောင့်ထောင့်ချိုးမပါသော ချယားသီးမျိုးကို ငှက်ပျောဖူးဟုခေါ်ကြ၍ အမြှောင့်ထောင့်ချိုးပါသော ချယားသီးမျိုးကို ဆတ်သွားဖူးဟုခေါ်ကြသည်။

ချယားသီး၏လုံးပတ်ပမာဏမှာ စေတီတော်ဖိနပ်၏ ၁၅ ချိုးတစ်ချိုးဖြစ်သည်ဟု လက်သမားကျမ်းများ၌ပါရှိသည်။ စေတီတစ်ဆူအား ကိုယ်လုံးပြည့်ရွှေချသည် သို့မဟုတ် ရွှေသင်္ကန်းကပ်လှူသည်ဟု ဆိုလျှင်စေတီဖိနပ်တော်မှ ချယားသီးအထိ ရွှေပိန်းချသည်ဟု နားလည်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ စေတီပုထိုးများတွင် ချယားသီးသဏ္ဌာန်ကိုထည့်သွင်း၍ ဆောက်လုပ်မွမ်းမံထားခြင်းမှာ မြန်မာပိသုကာအနုပညာ၏ ရိုးရာမပျက်သော လက်ရာတစ်ခုပင် ဖြစ်ပေသည်။

ချယားသီးဆပ်သွားဖူးများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဖွဲ့ဆိုထားသော အဖွဲ့အခြိုး အများပင်ရှိသည်။ ပြည်စုန်မော်ကွန်းတွင် 'မောင်းမောင်းညီးညီး၊ ချယားသီးထက်၊ ရွှေထီးလှတင့်၊ ကိုးထပ်ဆင့်သား၊' စသည်ဖြင့် စပ်ဆိုထားလေသည်။ (စေတီပုထိုး –ရှ။)

ချယားပင်။ ။ (ခရေပင်–ရှ)

ချာချီ၊ ဆာဝင်စတန်၊ လင်းနတ်၊ စပင်ဆာ(ခရစ် ၁၈၇၄ဖွား) ။ ။ဗြိတိန်နိုင်ငံ နိုင်ငံပြုသုခမိန်နှင့် ကျမ်းပြုဆရာ ဝင်စတန်ချာချီသည်အဘလော့ရန်း ဒေါ့ချာချီနှင့် အမိအမေရိကန်သူ ဂျင်နီဂျရုံးတို့မှ ခရစ်၁၈၇၄ခုနှစ်နိုဝင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့တွင်ဖွားမြင်ခဲ့သည်။ ဟယ်ရိုကျောင်းနှင့် ဆင်းဟတ်စစ်တက္ကသိုလ်တွင် ပညာသင်ကြားခဲ့သည်။ ၁၈၉၅ ခုနှစ်တွင် စစ်ဘက်သို့ဝင်ရောက်အမှုထမ်းသည်။ ထိုနှစ်တွင်ပင်စစ်တပ်မှခွင့်ခံ၍ ရရှိသည့်အားလပ်ချိန်တွင် ကျူးဗားကျွန်းသို့ သွားရောက်၍ စပိန်တို့အား တော်လှန်တိုက်ခိုက်နေသော ကျူးဗားစစ်ပွဲများတွင် စစ်သတင်းထောက်အဖြစ်ဖြင့်သတင်းယူယင်း လည်ပတ်ခဲ့သည်။ ၁၈၉၆ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယပြည်သို့ သွားရောက်စစ်မှုထမ်းရသည်။

ထိုစဉ်အတွင်း အိန္ဒိယအနောက်မြောက်နယ်စပ်တွင် ဆူပူထကြွမှုများ ဖြစ်သောကြောင့် မလကန် စစ်ဆင်ရေးမြေပြင်တပ်ဖွဲ့ကို ဗြိတိသျှတို့က ဖွဲ့စည်း၍ နှိမ်နင်းရန် လွှတ်သည်တွင် ချာချီသည် သူ၏တပ်မှခွင့်ယူ၍ တစ်ဖန် အင်္ဂလိပ် သတင်းစာများအတွက်စစ်သတင်းထောက်ဝအဖြစ်ဖြင့် လိုက်ပါသွားလေသည်။ ဤအခါတွင်မူ ကိုယ်ထိ လက်ရောက် တိုက်ခိုက်ရသည်ကို ကြုံခဲ့လေသည်။ ချာချီသည် သူ၏တပ်သို့ပြန်လည်အမှုထမ်းရသောအခါ မလကန်စစ်ဆင်ရေး မြေပြင်တပ်ဖွဲ့အကြောင်း မှတ်တမ်းတင်စာအုပ်ကို ရေးသားထုတ်ဝေရာ၊ လူကြိုက်များလေသည်။ ၁၈၉၈ ခုတွင်လည်း အင်္ဂလန်ပြည်၌ခွင့်နှင့်နေစဉ်၊ ဆူဒန်ပြည်၌ ဒါးဗစ်များ ထကြွနေသည်ကို နှိမ်နင်းရန် ဗိုလ်ချုပ်မှူး ကစ်ချနာသည် နိုင်းမြစ်ကို ဆန်တက်၍ စစ်တပ်ချီရာ စစ်သတင်းထောက် အဖြစ်နှင့်ပင် လိုက်ပါသွားသည်။ ထိုစဉ်က ကြုံတွေ့ခဲ့သမျှကို မြစ်ကြောင်းစစ်ပွဲ (သီရီးဗားဝေါ) အမည်ဖြင့် မှတ်တမ်းတင်စာအုပ်တစ်အုပ် ရေးလိုက်ပြန်သည်။ အီဂျစ်မှပြန်လာပြီးနောက် ၁၈၉၉ ခုနှစ်တွင်စစ်ဖက်မှနုတ်ထွက်ခဲ့လေသည်။ ၁၈၉၉ ခုနှစ်မှ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်အထိ တောင်အာဖရိကတိုက် ဗိုးဝါးစစ်ပွဲတွင် မောနင်းပို့သတင်းစာအတွက် စစ်သတင်းထောက်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ဗိုးဝါးတို့၏ လက်ရဖမ်းဆီးခြင်းကို တစ်ခါခံလိုက်ရသော်လည်း ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်ခဲ့လေသည်။

၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည်သို့ ပြန်လာခဲ့ပြီးလျှင် အိုဒမ်နယ်မှကွန်ဆားဗတစ် ပါတီဝင် လွှတ်တော်အမတ်အဖြစ်ရွေးကောက်ခံရသည်မှစ၍ ချာချီသည် နိုင်ငံရေးသမားဖြစ်လာခဲ့သည်။ ၁၉၀၃ ခုနှစ်တွင်၊ ဂျိုးဇက်ချိန်ဗာလိန်၏ ဆိပ်ကမ်းခွန်တိုးတက် ကောက်ခံရေးအဆိုများကိုချာချီသည် အပြင်းအထန်ကန့်ကွက်၍ ကွန်ဆားဗတစ်ပါတီမှ ထွက်လိုက်သည်။ ၁၉၀၆ခုနှစ်တွင် အနောက်မြောက် မန်ချက်စတာနယ်မှ လစ်ဗရယ်အဖွဲ့ဝင် လွှတ်တော်အမတ်အဖြစ်ပြန်လည်ရွေးကောက်ခြင်း ခံခဲ့ရ ပြန်သည်။ ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် ချာချီသည် လစ်ဗရယ်ဝန်ကြီးချုပ် ကင်းဗဲဗန်းနားမန်း၏အစိုးရအဖွဲ့တွင် ကိုလိုနီနယ်များဆိုင်ရာ ပါလီမန်ဝန်ကလေးအဖြစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး၊ ၁၉၀၈ ခုနှစ်တွင် ဝန်ကြီးချုပ် သစ်အက်စကွစ်လက်အောက်တွင် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ကြီးဖြစ်လာခဲ့လေသည်။ ချာချီသည်အသက် ၃၄နှစ်တွင် ဝန်ကြီးရာထူးကို ပထမစတင်ရရှိသည်။ ထိုနှစ်တွင် ပင်ချာချီသည် ကလီမင်တိုင်းဟိုဇီယာဆိုသူနှင့် အိမ်ထောင်ပြုသည်။ သားသမီး၅ဦးထွန်းကား၏။ ၁၉၁၀ ခုနှစ်တွင် ချာချီသည် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးရာထူးကိုပြောင်းလွဲ လက်ခံသည်။ ၁၉၁၁ခုနှစ်တွင် ဂျာမနီပြည်နှင့် စစ်ဖြစ်မည့်အရိပ်အယောင်များ ပေါ်လာရာ၊ ရေတပ်ဝန်ကြီးအဖြစ်ဖြင့် ပြောင်းလွှဲအမှုထမ်းရပြန်သည်။ ရေတပ်ဝန်ကြီးအဖြစ်ဖြင့် ချာချီသည်ရေတပ်ကိုတိုးချဲ့၍ လက်နက်ကိရိယာများ ပြည့်စုံအောင် တပ်ဆင်စေသည်။ ရေတပ်ဌာနချုပ် စစ်ဦးစီးအဖွဲ့ကိုလည်းဖွဲ့စည်းသည်။ ရေတပ်သင်္ဘော များတွင် ကျေက်မီးသွေးအစားရေနံသုံးစေလိုသောကြောင့် ရေနံအလုံအလောက်ရရှိရန် ပေါင်၂၀၀၀၀၀၀(၂ သန်း)ဖိုးမျှ အင်္ဂလိုပါးရှင် ရေနံကုမ္ပဏီတွင် အစိုးရအရင်းအနှီးမြှုပ်ခဲ့စေ၏။ ဤကားချာချီ၏အမြော်အမြင်ကြီးမှုတစ်ရပ်ပင်တည်း။ ၁၉၁၄ ခုနှစ်နွေရာသီတွင် ရိုးရိုးရေတပ်လေ့ကျင့်ခဏ်းများအစား ရေတပ်ကို တိုက်ပွဲအတွက် အဆင်သင့်ပြုလုပ်ခြင်းကို စမ်းသပ်ခဲ့ရာ၊ ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်ပွားချိန်တွင် ဗြိတိသျှရေတပ်သည်ချင်ခြင်းတိုက်ပွဲဝင်နိုင်ခဲ့၏။ ထို့ကြောင့် ထိုစစ်ကြီးတွင် ဂျာမနီရှုံး၍ ဗြိတိန်နှင့်မဟာမိတ်တို့အနိုင်ရခြင်းမှာ ချာချီ၏အမြော်အမြင်ရှိမှု၊ ထကြွနိုးကြားမှု၏ ကျေးဇူးတစ်ရပ်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

သို့ရာတွင် ၁၉၁၅ ခုနှစ်တွင်၊ ရန်သူတူရကီနယ်ဖြစ်သော ဒါးဒနဲရေလက်ကြား ကမ်းပေါ်သို့ ဗြိတိသျှနှင့် အင်ပိုင်ယာတပ်များတက်ရောက်တိုက်ခိုက်ရန် ချာချီက ရေတပ်ဝန်ကြီးအဖြစ်ဖြင့်စီစဉ်ခဲ့ရာ၊ ဗြိတိသျှတပ်များ မရှုမလှရှုံး၍ တပ်လန်ခဲ့သည်။ ထိုအခါ ဝိုင်းဝန်း အပြစ်တင်ခြင်းကိုခံရပြီးလျှင်၊ ချာချီ၏ တန်ခိုးမှိန်သွားသည်။ ထိုအခိုက်တွင် လစ်ဗရယ်ပါတီအစိုးရသည် ကွန်ဆားဗတစ်ပါတီနှင့် ပူးပေါင်း၍ ညွှန့်ပေါင်းအစိုးရ ဖွဲ့စည်းလိုရာ၊ ကွန်းဆားဗတစ်ပါတီခေါင်းဆောင် ဗိုနာလောက ချာချီကို ရေတပ်ဝန်ကြီးရာထူးမှ ပယ်ရှားပေးရမည်ဟု တောင်းဆိုလိုက်လေသည်။ ထိုတောင်းဆိုချက်အတိုင်းဝန်ကီးချုပ်အက်စကွစ်ကချာချီအား ဝန်ကလေးရာထူးတစ်ခုဖြစ်သော လက်ကက်စတာနယ်မှူးအဖြစ်သို့ပြောင်းလွှဲလိုက်၏။

ထိုသို့ ဝန်ကြီးမှဝန်ကလေးအဖြစ်သို့ ရာထူးအပြောင်းခံရသော ချာချီသည် ၁၉၁၅ ခုနှစ်နိုဝင်ဘာလတွင် ရာထူးမှနုတ်ထွက်ပြီးလျှင် ဗဲလဂျီယမ်စစ်မျက်နှာသို့ သွားရောက်၍ ဒုတိယ ဗိုလ်မှူးကြီး အဖြစ်ဖြင့် စစ်မှုထမ်း ပြန်သည်။

၁၉၁၆ ခုနှစ်ကုန်ခါနီးတွင် ပါလီမန်သို့တစ်ဖန်ပြန်လာပြီးလျှင် ၁၉၁၇ ခုနှစ်တွင်ဝန်ကြီးချုပ်သစ်လွှိုက်ဂျော့က ချာချီအား လက်နက်တိုက်ဝန်ကြီးအဖြစ်ခန့်လိုက်၏။ ၁၉၁၉ ခုနှစ်စစ်ကြီးပြီးဆုံးသောအခါ ချာချီသည်စစ်ဝန်ကြီးဖြစ်လာ၍ ၁၉၂၁ ခုနှစ်တွင် ကိုလိုနီနယ်များဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဖြစ်လာသည်။ ၁၉၂၂ခုနှစ်တွင် ချာချီသည် မဲရှုံး၍အရွေးမခံရပေ။ နောက်၁၉၂၄ခုနှစ်တွင် လစ်ဗရယ်ပါတီမှနုတ်ထွက်၍ ကွန်ဆာဗေးတစ်များနှင့်ပြန်လည်ပူးပေါင်းလျှင် ပါလီမန်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ရာ အရွေးခံရသည်။ ၁၉၂၄ ခုနှစ်မှ ၁၉၂၉ ခုနှစ်အထိ (ရွှေ

တိုက် စိုးဝန်ကြီး) ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ထမ်းရွက်သည်။ ၁၉၃၁ ခုနှစ်တွင် ဖွဲ့စည်းသော အမျိုးသားအစိုးရအဖွဲ့တွင်မူ အိန္ဒိယပြည်အရေး၊ လက်နက်တပ်ဆင်ရေး၊ ချိန်ဗာလိန်၏ ဟစ်တလာကို လိုက်လျောရေးဝါဒတို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ချာချီသည် ကွန်ဆား ဗတစ်တို့နှင့် သဘောကွဲလွဲမှုကြောင့် ပါဝင်ခွင့်မရခဲ့ချေ။

၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်ပွားလာသော အခါ ချာချီသည် ရေတပ်ဝန်ကြီးအဖြစ်ခန့်အပ်ခြင်း ခံရပြန်သည်။ ၁၉၄၁ ခုနှစ်မှ ၁၉၄၅ ခုနှစ်အထိ ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ် ဖြင့် ထမ်းရွက်သည်။ ထိုစဉ်ကညွန့်ပေါင်းအစိုးရကို ဦးစီးရွက်ဆောင်ခဲ့သောချာချီအား စစ်ဆင်မှုရေးရာ၌ ကျွမ်း ကျင်သူ နိုင်ငံရေးသုခမိန်အဖြစ် ကမ္ဘာကအသိအမှတ် ပြုခဲ့ရ လေသည်။

၁၉၄၁ခုနှစ်ဩဂုတ်လတွင် ချာချီသည်သမ္မတရွေးဇော့်နှင့် ဗြိတိန်၏ စစ်ရည်ရွက်ချက်များကိုထုတ်ဖော် သောအတွ လန္တိတ်စာတမ်းကိုလက်မှတ်ထိုးကျေညာခဲ့၏။ ထိုနှစ်ဒီဇင် ဘာလတွင် ဂျပန်က စစ်ကျေညာပြီးနောက် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စုသည် ကမ္ဘာစစ်ထဲသို့ ပါ ဝင်လာရာ အ မေ ရိ က န် ကွ န် ဂရက် လွှတ်တော်အားချာချီသည် မိန့်ခွန်း ပြောကားခဲ့လေသည်။ ချာချီသည် ဝါရှင်တန်၊ ကာဆာဗလန်ကာ၊ ကိုင်ရို၊ မောစကို နှင့် တဟီရန်းမြို့များ သို့ သွားရောက်၍ မဟာမိတ် စစ်ဆင် ရေးအတွက် မဟာမိတ်ရှေ့တန်းခေါင်း ဆောင်ကြီးများနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေး ခဲ့လေသည်။ မဟာမိတ်တို့စစ်အောင် နိုင်ရေးတွင် ချာချီသည်အရေးပါဆုံး ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်ဟုပင် အဆိုရှိလေ သည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် သမ္မတရွေးဇော့်၊ စတာလင်တို့နှင့် တွေ့ ဆုံဆွေးနွေးခဲ့သည်။ ထိုနှစ်မေလ ၈ ရက်နေ့တွင် ဂျာမနီသည် ခြွင်းချက်မရှိ လက်နက်ချကြောင်း ကျေညာခဲ့၏။ ထိုလထဲတွင် ညွှန့်ပေါင်းအစိုးရကို ဖျက်သိမ်းသော ကွန်ဆားဗတစ်များ၏ အိမ်စောင့်အစိုးရအဖွဲ့ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ဇူလိုင်လ ရွေးကောက်ပွဲကြီးတွင် ကွန် ဆားဗတစ်များ အရေးနိမ့်သော ကြောင့် ချာချီသည် ရာထူးမှနုတ်ထွက် လိုက်ရသည်။

ထို့နောက်အတိုက်အခံခေါင်း ဆောင်အဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့၏။ ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် အောဒါး အော့မဲရစ်ခေါ်ဘွဲ့ဖြင့် ချီးမြှင့်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။

၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် ရွေးကောက်ပွဲကြီးတွင် ချာချီ ခေါင်း ဆောင်သေကွန်ဆားဗတစ်ပါတီသည် သိုးကာသီကာဖြင့် တစ်ဖန်ရုံးနိမ့်ခဲ့ရသော်လည်း ၁၉၅၁ ခုနှစ်တွင်ကား အနိုင်ရခဲ့ သဖြင့် ချာချီသည် ဝန်ကြီးချုပ်ဖြစ်ပြန်လေသည်။ ၁၉၅၃ ခု နှစ် ဧပြီလ ၂၄ရက်နေ့တွင် ချာချီသည်ဆာဘွဲ့ဖြင့် သူကောင်း ပြုခြင်းကိုခံရသည်။ ချာချီသည် ၁၉၅၃ခုနှစ် နိုဗင်ဘာကို လက် ခံ ရရှိသည်။ အသက် ၈၁ နှစ်ရှိပြီးဖြစ်သော ချာချီသည် ၁၉၅၅ ခု၊ ဧပြီလ ၅ရက်နေ့တွင် ဝန်ကြီးချုပ်ရာထူးမှ နုတ် ထွက်အနားယူလိုက်လေသည်။

ချာချီသည်နိုင်ငံပြုသုခမိန်အဖြစ်၊အပြောအဟော ကောင်းသူအဖြစ်၊ ထင်ရှားရုံမျှမက စာရေးဆရာအဖြစ် နှင့်လည်း ရှေ့တန်းမှ လိုက်ခဲ့သူဖြစ်လေသည်။ သူပထမဆုံး ရေးခဲ့သော စာအုပ်များမှာ သူပါဝင်ဆင်နွှဲခဲ့ရသော စစ်ပွဲ များအကြောင်း စာအုပ်များဖြစ်၏။ ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် ထုတ် ဝေခဲ့သော သူဖခင်၏အတ္ထုပ္ပတ္တိမှာ ကျော်ကြားလှ၏။ သူ၏ ကမ္ဘာ့အရေးတကြီးအခြေအနေ (သီဝါးခရိက်ဆစ်) ခေါ် စာအုပ် (၄ အုပ်တွဲ)မှာ ပထမကမ္ဘာစစ်သမိုင်းပင် ဖြစ်၏။

ဗြိတိသျှဝန်ကြီးချုပ် ဆာဝင်စတန်ချာချီ

မာလဗာရာခေါ် စာအုပ်မှာ အထင်ရှားဆုံးလက် ရာ ဖြစ်သည်။ သူ၏ မိန့်ခွန်းများကို စုပေါင်းထုတ်ဝေသော စာအုပ်များလည်းရှိသည့်အပြင် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး မှတ် တမ်း(ဝေါမင်မွာ)ကို ၁၉၄၈ ခုနှစ်ကထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။ ချာချီ ပြုစုရေးသားသောအောင်မြင်မှုနှင့်ဆုံးရှုံးမှုများ(ထရိုင်း အန့်အင်ထရက်ဂျက်စီ) စာအုပ်မှာ ၁၉၅၃–၅၄ ခုအတွက် အရောင်းရဆုံး စာအုပ် တစ်အုပ် ဖြစ်ခဲ့သည်။

ချာချီသည် ပန်းချီပညာတွင်လည်း လက်မြောက်သူတစ်ဦး ဖြစ်ရကား ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင် သူရေးဆွဲသော ပန်းချီကား ၂ ချပ်၊ ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင် ၃ ချပ် တော်ဝင်အနုပညာ တံခွန် အသင်းတွင် ချိတ်ဆွဲခံရ၍ ချာချီအားလည်း ၁၉၄၈ ခုနှစ် တွင်ပင်ယင်းအသင်းသို့ ဂုဏ်ထူးဆောင်တော်ဝင် အနုပညာကျော်အဖြစ် ရွေးချယ် တင်မြှောက်၍ ချီးကျူး ခြင်းခံရလေသည်။

ချာလီချက်ပလင် ။ ။(ချက်ပလင်၊ စီ–ရှု ။)

ဥရောပသမိုင်းတွင် ထင်ရှားသော ချားဘုရင်များ

ဥရောပတိုက်ရှိ တိုင်းပြည်တို့တွင် ချားအမည်ခံ မင်းဆက်များ အများအပြားရှိခဲ့၏။ ထိုချားမင်းဆက် အသီးသီးတို့အနက်၊ ဆွီဒင်နိုင်ငံမှ ၁၂ ဆက်မြောက် ချားဘုရင်၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံမှ ချားအမည်ခံဘုရင် ၁၀ ပါး၊ အင်္ဂလန်ပြည်မှ ချားအမည်ခံ ဘုရင် ၂ ပါးနှင့်၊ ရောမသာသနာစောင့် နိုင်ငံတော်၏ပဉ္စမမြောက် ချားဧကရာဇ်တို့အကြောင်းကိုသာဖော်ပြလိုက်သည်။

ချားဘုရင်၊ ၁၂ ဆက်မြောက် (ဆွီဒင်)(ခရစ် ၁၆၈၂–၁၇၁၈)။

။၁၆၉၈ ခုနှစ်တွင် ဆွီဒင်နိုင်ငံ ထီးနန်းကို ၁၂ ဆက်မြောက်ချားဘုရင်သည် ၁၅ နှစ်သားအရွယ်၌ ဆက်ခံစိုးစံသည်။

ထီးနန်းဆက်ခံသည့် အချိန်မှစ၍ အခက်အခဲအမျိုးမျိုး နှင့် ကြုံတွေ့ခဲ့ရသည်။ဆွီဒင်နိုင်ငံတွင်းရှိ မှူးမတ်တို့သည် ခမည်းတော် ၁၁ ဆက်မြောက် ချားဘုရင်လက်ထက်က ဆုံးရှုံးခဲ့သော သူတို့၏တန်ခိုးအာဏာများကို သားတော် ဖြစ်သော ၁၂ ဆက်မြောက် ချားဘုရင်ကလေးထံမှ ပြန်၍ ယူလိုကြသည်။ သို့သော်ဘုရင်ကလေးက လျှော့မပေးချေ။ ဘိသိက်သွန်းလောင်းသည့်အခါ ကျိန်ဆိုရမည့်ကတိ ကဝတ် ကိုပင် ရှောင်လွှဲလို၍ ဘိသိတ်လောင်းခြင်းမခံယူဘဲ၊ ဘုရား သခင်၏အလိုတော်အရ ငါမင်းပြုသည်ဟု ကျေညာခဲ့၏။ နိုင်ငံနီးချင်းဖြစ်သော ရုရှ၊ ပိုလန်နှင့်ဒိန်းမတ်တို့ကဗော လတစ်ပင်လယ် အရှေ့ဘက် ကမ်းခြေတစ်လျှောက်ရှိ ဆွီဒင်ပိုင်နယ်မြေများကို သိမ်းယူရန် ကြံစည်ကြသည်။

၁၆၉၉ ခုနှစ်၌ ဒိန်းမတ်၊ ရုရှနှင့် ပိုလန်နိုင်ငံတို့ ပူးပေါင်း လျက်ဆွီဒင်နိုင်ငံကို စစ်ကျေညာသောကြောင့် ဥရောပ မြောက်ပိုင်း စစ်ပွဲကြီး ဖြစ်ပွားလေတော့သည်။ ထိုအခါတွင် ချားဘုရင်ကလေးသည် အရွယ်နှင့် မလိုက်အောင် ထူးချွန် ထက်မြက်သော သူ၏လက်ရုံးရည်တို့ကိုပြရန် အခါအခွင့် ရခဲ့သည်။ သို့ရသည့်အတိုင်း သူ၏စစ်တပ်များကို

၁၂ ဆက်မြောက်ချားဘုရင် နားဗာမြို့၌ အောင်ပွဲခံယူနေစဉ်

ကိုယ်တိုင်စီမံခန့်ခွဲလျက် ကိုယ်တိုင်ဝင်ရောက် တိုက်ခိုက်ခဲ့သည်။ ရှေးဦးစွာ အနီးဆုံးရန်သူဖြစ်သော ဒိန်းလူမျိုးတို့အား ရွပ်ရွပ်ခွံ့ခွံ့ တိုက်ခိုက်နှိမ်နင်းပြီးလျှင်၊ နားဗာမြို့ စစ်မျက်နှာ၌ ရုရှားဘုရင်ပီတာ–သ–ဂရိတ်၏ အင်အားအဆမတန်ကြီးမားလှသော ရုရှစစ်တပ်ကိုနှိမ်နင်းအောင်မြင်ခဲ့ပြန်လေသည်။ထိုတိုက်ပွဲ၌ ဖမ်းမိခဲ့သော ရုရှသုံ့ပန်းများမှာ စစ်နိုင်သူတို့ထက်ပင် အရေအတွက်အားဖြင့် များနေသေးသည်ဟုဆို၏။ ထို့နောက်တွင် ပိုလန်နိုင်ငံကို တိုက်ခိုက်သိမ်းယူလျက် ပိုလန်ဘုရင်ကို ထီးနန်းမှချပြီးလျှင် သူ့စိတ်ကြိုက်ဘုရင်တစ်ပါးကို နန်းတင်ခဲ့လေသည်။

ဤမြောက်ပိုင်းစစ်ပွဲကြီးတွင် ချားဘုရင်ကလေး၏ လက်ရုံးရည်နှလုံးရည်ကို ဥရောပတိုက်တစ်တိုက်လုံးက အံ့သြကြလေရာ၊ ဘုရင်ကလေးမှာ ဥရောပတိုက်သမိုင်းတွင်နာမည်ထွန်းပြောင်လှသောစစ်ဘုရင်တစ်ပါးအဖြစ် ကျော်ကြားလာသည်။ သို့ရာတွင် ချားဘုရင်ကလေး ပိုလန်နိုင်ငံသို့ ချီတက်တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်နေသောအချိန်တွင် ရုရှဘုရင် ပီတာ–သ–ဂရိတ်သည် စစ်သည်အင်အားသစ် ဖြည့်လောင်းပြီးသော် ဖင်းလန်ပင်လယ်ကွေ့ အတွင်းရှိ ဆွီဒင်ပိုင်နက်များကို တိုက်ခိုက်သိမ်းပိုက် လိုက်နိုင်သည်။

ထိုအခါတွင်မှ ချားဘုရင်သည် ရုရှစစ်တပ်များကိုနှိမ်နင်း၍ ရုရှနိုင်ငံကိုပါ သိမ်းယူရန် ရုရှနိုင်ငံဖက်သို့ စစ်ဦးလှည့်ခဲ့ရပြန်သည်။ သို့ရာတွင် ရုရှတို့သည်အလုံးအရင်းနှင့် ရင်ဆိုင်မတိုက်ဘဲ တဖြည်းဖြည်းဆုတ်ခံခံလျက် နောက်ပိုင်းမှ စစ်အင်အားကို ဖြည့်တင်းခဲ့ကြသည်။ ရုရှတို့၏ စစ်ပရိယာယ်ကို နားမလည်သောချားဘုရင်သည် ရုရှနိုင်ငံတွင်းသို့ နယ်ကျွံသည်ထက်ကျွံအောင်ချီတက်ခဲ့၏။ ဤကား သူ၏အမှားပင်ဖြစ်တော့သည်။ မောစကိုမြို့ကို တိုက်ခိုက်၍ မရသည်နှင့် ရုရှတောင်ပိုင်းရှိ ဗောလတစ်ပင်လယ်မှ မိုင် ၈၀၀ ဝေးသော ပိုလတာဗာမြို့ကို ဝန်းရံတိုက်ခိုက်၏။

ဤသို့ဝန်းရံ တိုက်ခိုက်လျက်ရှိစဉ်၊ ၁၇၀၉ ခုနှစ်ဦးတွင်၊ အအေးဓာတ် ပြင်းထန်သော ဆောင်းရာသီတိုင် ရောက်လာသဖြင့် ဆွီဒင်စစ်သားများမှာ အခက်အခဲတွေ့ကြလေတော့သည်။ စစ်တပ်ရုပ်သိမ်းဆုတ်ခွာရန်အကြံပေးချက်များကို ငြင်းပယ်လျက် ချားဘုရင်သည် ရုရှတို့ကိုမနိုင်သမျှ ငါမပြန်ဟု တင်းမာစွာဆုံးဖြတ်ခဲ့၏။ ထိုအချိန်တွင် အင်အား ၂ဆမျှ သာလွန် သောရုရှတို့သည် ဆွီဒင်စစ်တပ်အား တိုက်စစ်ဆင် ကြလေတော့ရာ၊ ဆွီဒင်စစ်သားများ ကစဉ့်ကလျားပျက်ကာ ၂ ရက်အတွင်း လက်နက်ချကြရလေတော့သည်။ ချားဘုရင်ကိုယ်တိုင်မှာလည်း မြင်းသည်တော် ၁၅၀၀ခန့်နှင့် လက်လွှတ်ထွက်ပြေး၍ တူရကီနိုင်ငံထဲသို့ ခိုဝင်ရလေ၏။ ချားဘုရင်သည် တူရကီနိုင်ငံတွင် ၅ နှစ်ခန့် နေထိုင်ခဲ့စဉ် ရုရှကို စစ်ကျေညာရန် တူရကီဘုရင်အား တိုက်တွန်းသော်လည်း မအောင်မြင်ခဲ့ချေ။ ထိုမျှမကသေး တူရကီလူမျိုးတို့၏ ဖမ်းဆီးခြင်းခံရ၍ တစ်နှစ်ခန့်အကျယ်ချုပ်နှင့် နေခဲ့ရပြီးသော် ၁၇၁၄ ခုနှစ်တွင် တူရကီ နိုင်ငံတွင်းမှ ထွက်ခွာသွားရန် အမိန့်ပေးခြင်း ခံရသည်။ ထို့ကြောင့် ချားဘုရင်သည် အဖော် ၂ ဦးနှင့်အတူ ရန်သူနယ်များကို ဖြတ်ကျော်ကာ ၁၄ နှစ်ခန့် စွန့်ခွာထားခဲ့ရသော ဆွီဒင်နိုင်ငံသို့ ပြန်ခဲ့ရ၏။

ထိုအချိန်တွင် ထိပ်တန်းနိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်ခဲ့သော ဆွီဒင်မှာ တန်ခိုးမှေးမှိန်သွားပေပြီ၊ ဆွီဒင်ပိုင် အစွန်အဖျား နယ်

ဆွီဒင်နိုင်ငံ ၁၂ ဆက်မြောက် ချားဘုရင်

များကိုလည်း အခြားနိုင်ငံများက သိမ်းပိုက်ခဲ့ပေပြီ။ ယင်းသို့တစေ အခဲမကြေနိုင်သေးသောချားဘုရင်သည် သူ ပြန်ရောက်ပြီးနောက် ၃ နှစ်ခန့်အတွင်း အင်အားစုကာ ၁၇၁၇ ခုနှစ်တွင် နော်ဝေး နိုင်ငံသို့ ချီတက်တိုက်ခိုက်ပြန်လေသည်။ သို့ရာတွင် ဆွီဒင်သည်အရှုံးဖက်ကသာများလေသည်။ ၁၇၁၈ ခုနှစ်၌ နောက်တစ်ကြိမ်စစ်ဆင်ပြန်ရာတွင် 'ဖရက်စရစ်စတင်' ခံတပ်ကိုဝန်းရံ၍တိုက်စဉ် ချားဘုရင် ကျည်သင့်၍ ကျဆုံးသွားလေသည်။

ချားဘုရင်များ (ပြင်သစ်)

ပြင်သစ်နိုင်ငံသမိုင်းတွင် ချားဘွဲ့ခံဘုရင်ပေါင်း ၁၀ ပါးရှိခဲ့သည်။ ပဌမ ချားဘုရင် (ခရစ် ၈၂၃–၈၇၇) သည် ရှား

လမိန်းဘုရင်၏ မြေးတော်ဖြစ်သည်။ (ရှားလမိန်း–ရှူ။) ဘိုးတော်ရှားလမိန်းဧကရစ်ဘုရင်နှင့် ခမည်းတော် လူဝီ–သ–ပိုင်းယပ်ဘုရင်တို့၏ ကျယ်ပြန့်သောအင်ပိုင်ယာကြီးကို ၈၄၃ ခုနှစ်တွင် ချားလိုသဲနှင့် လူဝီ–သ–ဂျာမန်တို့သည် သုံးပိုင်းပိုင်းကာ၊ တသီးတခြားစီ ဘုရင်လုပ်ကြသည်။ အနောက်ဖက်ဆုံးအပိုင်းကို ချားထိပ်ပြောင်ဟူ၍လည်း ခေါ်ဝေါ်ကြသော ချားဘုရင်က ၈၇၇ ခုနှစ်အထိ ဆက်ခံစိုးမိုးသည်။ ထိုအနောက်ဖက်ဆုံးအပိုင်းမှယခုကာလ ပြင်သစ်နိုင်ငံပေါ်ထွန်းလာလေသည်။ ထို့ကြောင့် ချားထိပ်ပြောင်ကို ပြင်သစ်နိုင်ငံ၏ပဌမချားဘုရင်ဟု ခေါ်စမှတ်ပြုကြသည်။ ရောမသာသနာစောင့်နိုင်ငံတော်၏ဒုတိယချားဧကရစ်ဟူ၍လည်း ဘွဲ့ခံယူသည်။ (ရောမသာသနာစောင့်နိုင်ငံတော်–ရှ။) ဤဘုရင်သည် နိုင်ငံတွင်းသို့ ချင်းနင်းဝင်ရောက်လာစပြုသော နော်မန်လူမျိုးများအား တွန်းလှန်တိုက်ခိုက်ရ၏။

ဒုတိယချားဘုရင် (ခရစ် ၈၃၂–၈၈၈)သည် ပဌမချားဘုရင်၏တူတော်ဖြစ်သည်။ ၈၈၁ ခုနှစ်တွင် ရောမသာသနာစောင့် နိုင်ငံတော်၏ တတိယမြောက်ချားဧကရာဇ်အဖြစ်ဘွဲ့ခံယူသည်။ ၈၈၅ခုတွင်အနောက်ဖက်ဆုံးပိုင်းပြင်သစ်တို့၏ ဘုရင်ဖြစ်လာသည်။ ပြင်သစ်ပြည်ကို ချင်းနင်းတိုက်ခိုက်နေသောနော်မန်နှင့် ဆာရဆင်လူမျိုးများ၏ရန်ကို ကောင်းစွာတွန်းလှန်ခြင်းမပြုနိုင်သဖြင့် ၈၈၇ ခုနှစ်တွင်နန်းချခံရသည်။ ဤဘုရင်ကို ဝလွန်း၍၊ ချားဘုရင်ဝဟူ၍လည်း ခေါ်စမှတ်ပြုကြသည်။

တတိယချားဘုရင် (ခရစ် ၈၇၉–၉၂၉) သည် ၈၉၃ခုနှစ်တွင်နန်းတက်သည်။ ရိုးလွန်းသောကြောင့် သူ့ကို ချားဘုရင်ရိုးကြီးဟူ၍လည်း ခေါ်စမှတ်ပြုကြသည်။ ထိုဘုရင်၏လက်ထက်တွင် နော်မန်ဒီဟု နောင်ခေါ်တွင်မည့် နယ်မြေကို နော့သမန်လူမျိုးတို့လက်သို့ လွှဲပြောင်းပေးလိုက်သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ပြင်သစ်နိုင်ငံသည် ရောမသာသနာစောင့်နိုင်ငံတော်တွင် အပါအဝင်မဟုတ်ဘဲ၊ သီးခြားလွတ်လပ်သော နိုင်ငံအဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှားတည်ရှိလာလေသည်။ မှူးမတ်ရိုးရာများက ၉၂၂ ခုနှစ်တွင် ပုန်ကန်ထကြွပြီးလျှင် ချားဘုရင်ကို အကျဉ်းချထားရာ၊ ထိုအကျဉ်းထောင်ထဲ၌ပင် ဘုရင်သည် နတ်ရွာစံလေသည်။

စတုတ္ထချားဘုရင် (ခရစ် ၁၂၉၄–၁၂၃၈)အား ချားဆံဖြူဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။ ၁၃၂၂ ခုနှစ်မှ ၁၃၂၈ ခုနှစ်အထိ ပြင်သစ်နိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်သည်။ ပြင်သစ်ပြည်ကို ခရစ် ၉၈၇ ခုနှစ်ကစ၍ စိုးမိုးခဲ့သော ကပက်မင်းဆက်တွင် ထိုမင်းသည် နောက်ဆုံးမင်းဖြစ်သည်။ ထိုမင်းလက်ထက်တွင် ကပက်မင်များမရရှိခဲ့သော ဘုရင့်အာဏာများ၍ တိုးတက်ခိုင်မြဲလာသည်။

ပဉ္စမချားဘုရင် (ခရစ် ၁၃၃၇–၁၃၈၀) အားချားပညာရှိဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။ ၁၃၆၄ ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သည်။ ၁၃၅၆ ခုနှစ်တွင် ခမည်းတော်ဂျွန်ဘုရင်သည် ပွားတျားတိုက်ပွဲ၌ အင်္ဂလိပ်တို့လက်တွင် အဖမ်းခံရသဖြင့်ချားဘုရင်က ခမည်းတော်ကိုယ်စား နိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်ရသည်။ ချားဘုရင်သည် ခမည်းတော်လက်ထက်၌ ဆုံးရှုံးခဲ့သောနယ်မြေအားလုံးလိုလိုကိုအင်္ဂလိပ်တို့လက်မှပြန်လည်သိမ်းပိုက်လေသည်။အနုပညာနှင့်စာပေကိုအားပေး ခြီးမြှောက်သည့်ဘုရင် ဖြစ်သည့်အပြင်၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံရှိ အမျိုးသားစာကြည့်တိုက်ကိုလည်း အခြေတည်ပျိုးထောင်ခဲ့သူ ဖြစ်ပေသည်။ ထိုဘုရင်၏လက်ထက်တွင် ဗက်စီတီး အကျဉ်းထောင်ကို တည်ထောင်ခဲ့သည်။ ပဉ္စမချားဘုရင် နန်းတက်သောနှစ်သည် ဥရောပနှစ်တရာစစ်ပွဲ ဒုတိယပိုင်းကို စသောနှစ်ဖြစ်သည်။

ဆဋ္ဌမချားဘုရင် (ခရစ် ၁၃၆၈–၁၄၂၂) သည် ပဉ္စမချားဘုရင်၏ သားတော်ဖြစ်သည်။ မွေးလျှင်မွေးခြင်းပင် ဒိုဖန်နယ်စားအဖြစ် ခြီးမြှောက်ခံရသဖြင့်၊ ထိုအခါမှစ၍ ပြင်သစ်ဘုရင်၏ သားအကြီးဆုံးကို ဒိုဖန်မင်းသားဟုခေါ်စမှတ်ပြု၏။ ခမည်းတော်နတ်ရွာစံသောအခါ ချားသည် အသက် ၁၂နှစ်အရွယ်မျှသာရှိသေးသဖြင့် ဦးရီးတော် ၄ဦးတို့သည် ဘုရင့်အာဏာကိုခွဲယူကာ နိုင်ငံကိုအုပ်ချုပ်ကြသည်။ ဦးရီးတော်တို့အချင်းချင်း အာဏာလုမှုများပေါ်ပေါက်လာရာ တိုင်းပြည်မငြိမ်မသက်ဖြစ်နေလေသည်။ ၁၃၈၈ ခုနှစ်သို့ရောက်သည့်အခါ ချားဘုရင်သည် ထီးနန်းကိုသိမ်းပိုက်၍ ၁၃၉၂ ခုနှစ်အထိပြင်သစ်နိုင်ငံကို အုပ်စိုးသည်။ သို့ရာတွင် ဘုရင်၌ ရူးသွပ်သောရောဂါ စွဲကပ်လာသဖြင့် အာဏာလုမှုများ ထပ်မံပေါ်ပေါက်လာလေသည်။

ချားဘုရင်၏ဦးရီးတော် ဒျုတွဲ့ရ ဗာဂန်ဒီစားနှင့် ချားဘုရင်၏ ညီတော်ဒျုတွဲ့ရအော်လီယန်းစားတို့ အပြိုင်အဆိုင် အာဏာလုမှုကြောင့် နိုင်ငံအတွင်း၌ပြည်တွင်းစစ် ဖြစ်ပွားလေသည်။ ယင်းသို့ပြည်တွင်းရေးမငြိမ်မသက်ရှိနေခိုက် အင်္ဂလန်ပြည်မှ ပဉ္စမဟင်နရီဘုရင်သည် ဗာဂန်ဒီဘက်တော်သားများအားကူညီသည့်အနေဖြင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်၏။ ၁၄၁၅ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်တို့သည် အက်ဂျင်ကုတ်တိုက်ပွဲ၌ စစ်နိုင်သဖြင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံမြောက်ပိုင်းသိမ်းပိုက်လေသည်။ ဆဋ္ဌမချားဘုရင်၏ သမီးတော်ကတ်သရင်းကိုအင်္ဂလိပ်ဘုရင် ပဉ္စမဟင်နရီနှင့် လက်ထပ်ထိမ်းမြားလိုက်ရ၍ ဟင်နရီဘုရင်အား ပြင်သစ်နန်းမွေဆက်ခံမည့်သူဟုအသိအမှတ်ပြုလိုက်ရသည်။ ၁၄၂၂ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ်ဟင်နရီဘုရင်နှင့် ပြင်သစ်ချားဘုရင်တို့ နတ်ရွာစံကြသည်။ ထိုစဉ်က သတ္တမချားဘုရင်အဖြစ် နန်းတက်မည့် ဒိုဖန်မင်းသားသည် ပြင်သစ်နိုင်ငံတောင်ပိုင်းကိုသာ အုပ်စိုးနိုင်သည်။

သတ္တမချားဘုရင် (ခရစ် ၁၄၀၃–၁၄၆၁) သည် ခမည်းတော်၏ အရိုက်အရာကို ၁၄၂၂ ခုနှစ်တွင် ဆက်ခံရသော်လည်း အင်္ဂလိပ်တို့က ပြင်သစ်ပြည်မြောက်ပိုင်းနှင့် အလယ်ပိုင်းကို သိမ်းပိုက်ထားခြင်းကြောင့် ၇နှစ်ကြာမှ ပြင်သစ်ဘုရင်အဖြစ် ဘိသိက်ခံရသည်။ ၁၄၂၉ ခုနှစ်တွင် တောရွာသူကလေးဂျန်းအော့အတ်သည် ပြင်သစ်စစ်တပ်ကိုခေါင်းဆောင်၍ အင်္ဂလိပ်များပိုင်းရံလျက်ရှိသော အော်လီယန်းမြို့ကို ရန်သူလက်တွင်းမှ ကယ်တင်ခဲ့သည်။ (ဂျန်းအော့အတ်–ရှု။) ထိုသို့ အောင်မြင်ပြီးနောက် ရှေးပြင်သစ်ဘုရင်အဆက်ဆက်တို့၏ ထုံးတမ်းစဉ်လာအရ သတ္တမချားဘုရင်အား ရိမ်းမြို့၌ရာဇာဘိသိက်ကို ခံယူစေသည်။ ပြင်သစ်တို့လည်း ကဲလေးမြို့မှတပါး ပြင်သစ်ပိုင်နယ် အားလုံးကို ၁၄၄၄ ခုမှာ၁၅၃၃ခုအတွင်းတွင် အင်္ဂလိပ်တို့လက်မှ ပြန်လည်သိမ်းပိုက်နိုင်ကြလေသည်။ ထိုမင်းလက်ထက်တွင် နှစ်တရာစစ်ပွဲလည်းပြီးဆုံး၍ တိုင်းပြည်စည်ပင်ဝပြောလာသည်။ သတ္တမချားဘုရင်သည် အင်အားတောင့်တင်းသော အမြဲတမ်းစစ်တပ်ကိုစတင်ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်သည့် ပဌမဆုံးပြင်သစ်ဘုရင်ဖြစ်သည်။

အဋ္ဌမချားဘုရင် (ခရစ် ၁၄၇၀–၁၄၉၈) သည်အသက် ၁၃နှစ်ရွယ်တွင် ခမည်းတော်ဖြစ်သော ၁၁ ဆက်မြောက်လူဝီ၏အရိုက်အရာကို ဆက်ခံလေသည်။ သို့ရာတွင် ဘုရင်ကလေး မှာ ၂၁နှစ်အရွယ်ရောက်သည့်တိုင်အောင် အစ်မတော်အန်က နိုင်ငံကိုအုပ်ချုပ်သည်။ ၁၄၉၁ ခုနှစ်တွင် ဘုရင်သည် ဗရစ်တန်နီစား အန်နှင့်လက်ထပ်လိုက်သဖြင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံအတွင်းသို့ ဗရစ်တန်နီးနယ်တနယ်တိုးလာသည်။ ၁၄၉၄ ခုနှစ်တွင် ချားဘုရင်သည် ဣတလီကျွန်း ဆွယ်ရှိမြို့တို့ကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ရာ၊ ဖလော်ရင့်မြို့၊ ရောမမြို့နှင့် နေပယ်မြို့တို့မှာပြင်သစ်တို့လက်တွင်းသို့ ကျရောက်လေသည်။ သို့ရာတွင် ချားဘုရင်၏ရန်သူများကစုပေါင်း၍ အင်အားကြီးမားလာရာ ပြင်သစ်နိုင်ငံသို့ ဆုတ်ခွာခဲ့ရသည်။ ဣတလီပြည်ကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ခြင်းကြောင့် နယ်သစ်မရရှိသော်လည်းပြင်သစ်နိုင်ငံသို့ ဣတလီအနုပညာနှင့် စာပေလေ့လာမှုများ ရောက်ရှိလာသဖြင့်ပြင်သစ်တို့၏ ဉာဏ်သစ်အရေးပုံ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာသည်။

နဝမချားဘုရင် (ခရစ် ၁၅၃၀–၁၅၆၄)သည် ဒုတိယဟင်နရီနှင့် ကက်သရင်းဒါမဲဒီချီ၏သားတော်ဖြစ်သည်။ အသက် ၁၀ နှစ်အရွယ်၌ နောင်တော် ဒုတိယဖရန့်စစ်၏ အရိုက်အရာကို ဆက်ခံသည်။ သို့ရာတွင်သားတော် အရွယ်ရောက်ပြီးသည့်တိုင်အောင် မယ်တော်က နိုင်ငံကို ရင်ခွင်ပိုက်အုပ်ချုပ်သည်။ ထိုမင်းလက်ထက်တွင်ပြည်တွင်းစစ်များ၊ လုပ်ကြံသတ်ဖြတ်မှုများနှင့် ရိုမင်ကက်သလစ်(ဗရင်ဂျီ)နှင့် ပရိုတက်စတန့် ဟျူးဂျနိုးဂိုဏ်းတို့ အယူဝါဒပဋိပက္ခဖြစ် မှုများဖြင့် ရွှပ်ထွေးနေသဖြင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံသမိုင်းတွင် မငြိမ်မသက်ဆုံး အချိန်တစ်ချိန်ဖြစ်သည်။ မယ်တော်၏ ပယောဂကြောင့် ၁၅၇၂ ခုနှစ် စိန့်ဗာသောလမျူးနေ့တွင် (ဩဂုတ်လ ၂၄ ရက်) ထောင်ပေါင်းများစွာသော ပရိုတက်စတန့်ဟျူးဂျနိုးဂိုဏ်းဝင်များ အသတ်ခံရလေသည်။ ချားဘုရင်လည်း ထိုကဲ့သို့သတ်ဖြတ်မိသဖြင့် စိတ်၌အလွန်ထိခိုက်၍ မမာမကျန်းဖြစ်လာပြီးနောက် ၂နှစ်အကြာတွင် ကံကုန်သည်။

ဒသမချားဘုရင် (ခရစ် ၁၇၅၇–၁၈၃၆)သည် ၁၆ ဆက်မြောက်နှင့် ၁၈ဆက်မြောက်လူဝီဘုရင်တို့၏ ညီတော်ဖြစ်သည်။ ၁၈၂၃ ခုနှစ်တွင် နောင်တော် ၁၈ ဆက်မြောက်လူဝီဘုရင်၏ အရိုက်အရာကို ဆက်ခံလေသည်။ ထိုမင်းသည် ၁၇၈၉ ခုနှစ်တွင်ဖြစ်ပွားသော ပြင်သစ်တော်လှန်ရေးကြီးပြီးစီးသည့်နောက်မှ မင်းလုပ်ရသည့်တိုင်အောင် ဘုရင်တို့ ၏

အင်္ဂလန်ပြည်စတူးဝပ်မင်းဆက် ပထမချားဘုရင်

ဘုန်းကံအခွင့်အရေးကို စွဲမြဲယုံကြည်သူဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ တိုင်းသူပြည်သားတို့အား သက်ဦးဆံပိုင်စနစ်ဖြင့်ပြန်လည်အုပ်ချုပ်လေရာ ၁၈၃၀ ခုနှစ်တွင် ပါရစ်မြို့၌ ဘုရင်အား တော်လှန်မှုကြီး ဖြစ်ပွားလာလေသည်။ ချားဘုရင်လည်း နန်းစွန့်၍ အင်္ဂလန်ပြည်သို့ တိမ်းရှောင်ရလေသည်။ လူဝီဖိလစ်က ပြင်သစ်ထီးနန်းကို ဆက်ခံသည်။ ဒသမချားဘုရင်သည် ဗူးဗွန်မင်းဆက်တွင် နောက်ဆုံးဘုရင်ဖြစ်သည်။ (ဗူးဗွန်မင်းဆက်၊ ပြင်သစ်တော်လှန်ရေး–ရှု။)

ချားဘုရင်များ (အင်္ဂလိပ်)

ချားဘုရင်ပဌမ (ခရစ် ၁၆၀၀–၁၆၄၉)။ ။ပဌမချား ဘုရင်မှာ အင်္ဂလန်ပြည်၏ ထီးနန်းကို အုပ်စိုးခဲ့သော စကော့မင်းဆက်စတူးဝပ်အနွယ်ဝင်ဘုရင်တစ်ပါးဖြစ်သည်။ အင်္ဂလန်နှင့်စကော့တလန် နှစ်ပြည်ထောင်၏ ပဌမဘုရင်အဖြစ် အုပ်စိုးခဲ့သော ပဌမဂျိမ်းဘုရင်၏ သားတော်ဖြစ်ပေသည်။ ဘုရင်၏တန်ခိုးအာဏာမှာ ဘုရားသခင်မှ ဆင်းသက်လာသည်ဖြစ်၍ တိုင်းပြည်လူထု၏အလိုကို ဂရုပြုစရာမလို ဘုန်းကံအခွင့်အရေးရှိ၍ ဘုရင့်အလိုကျပြုမူနိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟူသော ဝါဒကိုခမည်းတော်ကဲ့သို့ စွဲမြဲယုံကြည်သူဖြစ်လေသည်။ထို့ကြောင့်ပါလီမန်နှင့်တဖက်တလမ်းဖြစ်ကြရာမှ အာဏာလုသည့် ပြည်တွင်းစစ်ပွဲကြီး ဖြစ်ပွားခဲ့ရ၍၊ ပါလီမန်ကအရေးသာသောအခါ မိမိ၏ဝါဒကို မစွန့်လွှတ်နိုင်သည့် ချားဘုရင်မှာ မိမိအသက်ကို စွန့်လွှတ်လိုက်ရလေသည်။

ချားသည် ၁၆၀၀ ပြည့်နှစ်တွင်ဖွားမြင်၍၊ ၁၆၁၂ ခုနှစ်တွင် သူ၏နောင်တော် ဟင်နရီမင်းသား ကွယ်လွန်သွားသည့်အခါ အိမ်ရှေ့နန်းလျာဖြစ်လာသည်။ ၁၆၂၅ ခုနှစ်တွင် ဖခင်၏အရိုက်အရာကိုဆက်ခံခဲ့ရ၏။ စာပေပညာရပ်များကိုကောင်းစွာလေ့လာဆည်းပူးခဲ့၍၊ ဘာသာတရားကိုကြည်ညိုလေးစားသူဖြစ်လေသည်။ မိမိ၏ယုံကြည်စွဲမြဲချက်အတိုင်းဖြစ်မြောက်အောင်မည်သည့်အရာမဆို စွန့်လွှတ်နိုင်သော သဘောရှိသည်။ သို့သော်ချားကား ထိုခေတ်အခါကလူများ၌ အကြံဉာဏ် အတွေးအခေါ်သစ်များ ပေါ်ပေါက်နေကြောင်းကို ဂရုမပြုခဲ့ချေ။ နန်းတက်ပြီး ၃နှစ်အတွင်း၌ပါလီမန်အစည်းအဝေး ၃ကြိမ်တိုင်ဆင့်ခေါ်ခဲ့သော်လည်း ပါလီမန်သည်ဘုရင့်၏တချက်လွှတ်တောင်းဆိုချက်များကို မလိုက်လျောသဖြင့် ၃ကိမ်လုံးဖျက်သိမ်းပစ်လိုက်ရသည်။ အချုပ်ဆိုရသော်ဘုရင်နှင့်ပါလီမန်သဘောမညီညွတ်သည်မှာ ဘုရင်ကလည်း သက်ဦးဆံပိုင်ဘုရင်အဖြစ်အုပ်စိုးလို၍၊ ပါလီမန်ကလည်း ဘုရင်၏အခွန်ကောက်ခံရေး အာဏာနှင့်ဥပဒေပြုရေး အာဏာများကို ကန့်သတ်လိုသောကြောင့်ဖြစ်လေသည်။

ယင်းသို့ချားဘုရင်အား သက်ဦးဆံပိုင်ဘုရင်အဖြစ် စိုးမိုးစေရန်ဝိုင်းဝန်းသွေးထိုးပေးနေကြသူများမှာ ဝန်ကြီးချုပ်အားဘွဲ့ရထရက်ဖို့စား၊ဂိုဏ်းချုပ်ကြီးလော့နှင့် ဘုရင်၏မိဘုရား ပြင်သစ်မင်းသမီး၊ ဟင်နရီအက်စတာမာရီယာတို့ဖြစ်လေသည်။

ပဌမချားဘုရင်သည် တတိယအကြိမ်ပါလီမန်အစည်းအဝေးတွင် ရေးဆွဲတင်ပြခဲ့သော အခွင့်အရေးတောင်းဆိုလွှာအတိုင်း လိုက်နာရန်သဘောတူခဲ့လေသည်။ သို့သော်ဖော်ပြခဲ့သော လူတစ်စု၏ဩဇာလွှမ်းမိုးမှု၊ သွေးထိုးပေးမှုတို့ကြောင့် ထိုတောင်းဆိုလွှာပါ အရေးကြီးသောအချက်များကို ဖောက်ဖျက်ကာ၊ ဥပဒေနှင့်လည်းမညီ အကျိုးအကြောင်းလည်း မဆီလျော်သော အခွန်စည်းကြပ်ခြင်းငွေချေးယူခြင်းများပြုလေသည်။

ပါလီမန်ကို ၃ကြိမ်မျှဖျက်သိမ်းပြီးနောက်တွင် ၁၆၂၉ ခုနှစ် မှ ၁၆၄၀ပြည့်နှစ်အထိ ၁၁နှစ်တိုင်တိုင် ချားဘုရင်သည် ပါလီမန်မခေါ်ဘဲ တိုင်းပြည်ကိုအုပ်ချုပ်လေသည်။ ထိုအတောအတွင်း တိုင်းပြည်အတွက်သုံးရန်လိုသောငွေများကိုရနိုင်သောနည်းဖြင့်ကောက်ခံရာ တနိုင်ငံလုံးမကျေမနပ်ဖြစ်ခဲ့လေသည်။ ဆန့်ကျင်ဖက်ပြုလို သူများကိုလည်း စတားချိမ်းဗားရုံးတော်၏ အကူအညီဖြင့် ပြင်းပြင်းထန်ထန်နှိပ်ကွပ်ခဲ့၏။ ၁၆၃၉ခုနှစ်၌ စကော့တလန်ပြည်တွင် ဘုရားဝတ်တက်ခြင်းကို အင်္ဂလန်ပြည်၌ ဆောင်ရွက်ပုံအတိုင်း လိုက်နာစေသဖြင့်၊ စကော့လူမျိုးတို့မခံမရပ်နိုင်ဖြစ်ပြီးလျှင်၊ တော်လှန်ပုန်ကန်ကြလေသည်။ အင်္ဂလန်ပြည်၌လည်း ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်မိဖုရား၏ ဆွဲဆောင်ချက်ကြောင့် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းအဆောင်အယောင်ထုံးစံများကို ရှေးကထက်အရေးတယူပြုလာသဖြင့်သာသနာရေးအယူသည်းသည့် ပျူရီတန်များမှာ မခံမရပ်နိုင်အောင်ဖြစ်ခဲ့ကြရပေသည်။

ထိုအခါစကော့တလန်ပြည်၏ ပုန်ကန်ထကြွမှုကိုနှိမ်နင်းရန် ငွေလိုသောကြောင့်၊ ချားဘုရင်သည် မလွဲမရှောင်သာသဖြင့် ပါလီမန်ကိုဆင့်ခေါ်ရသည်။ ထိုပါလီမန်ကို ၁၆၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဆင့်ခေါ်လေရာ ၁၂နှစ်မျှပါလီမန်သက်ရှည် ခဲ့သောကြောင့် သက်တမ်းရှည်ပါလီမန်ဟုခေါ်သည်။ ယင်းပါလီမန်အစည်းအဝေးတွင်လည်း ဘုရင်နှင့် ပါလီမန်မှာသဘောချင်းမညီမညွတ် ရှိနေခဲ့ပြန်လေသည်။ ထိုပါလီမန်က ယင်းသဘောတူညီချက်မရဘဲ အခွန်ကောက်ခံခြင်းမှာ မတရားဟူ၍လည်းကောင်း၊ စတားချိမ်းဗာနှင့် အခြားအထူးအခွင့်ရရုံးတော်များကို ပယ်ဖျက်ရန်လည်းကောင်း၊ ပါလီမန်၏သဘောတူညီချက်မရဘဲ ပါလီမန်ကို မဖျက်သိမ်းရဟူ၍လည်းကောင်း ပြဋ္ဌာန်းခဲ့လေသည်။ဂိုဏ်းချုပ်ကြီးလော့နှင့်အခြားဝန်ကြီးများကို အကျဉ်းချထားပြီးနောက် စထရက်ဖို့စားကိုလည်း အဆုံးစီရင်လိုက်လေသည်။ ၁၆၄၂ခု ဇန်နဝါရီလ၄

ချပ်ဝတ်တန်ဆာဆင်မြန်းထားသော အင်္ဂလန်ပြည် ဒုတိယမြောက်ချားဘုရင်

ရက်နေ့တွင် ပါလီမန်အမတ် ၅ဦးကို ဖမ်းဆီးရန် အကြံ မအောင်မြင်သော ချားသည် လန်ဒန်မြို့မှ ထွက်ပြီးသော် နေ့တင်ဂမ်မှနေ၍ ပါလီမန်ကို စစ်ကျေညာလေသည်။ ယင်း သို့လျှင်ဘုရင်နှင့်ပါလီမန်တို့၏ ပြည်တွင်းစစ်သည် ဖြစ်ပွားရ ဆေသည်။

ဘုရင်၏ဖက်တွင် မင်းဆွေစိုးမျိုး၊ သဋ္ဌေးသူကြွယ်များနှင့် သာသနာ့ဝန်ထမ်းများပါဝင်ကြ၏။ ပါလီမန်ဖက်မှ ပျူရီတန် ဂိုဏ်းသားများကရှေ့ဆောင်၍ ကုန်သည်လယ်လုပ် လူတန်း စားများပါဝင်လေသည်။ ပဌမ ၂နှစ်ခန့်တွင် ဘုရင့်ဖက်မှအ ရေးသာခဲ့လေသည်။ သို့သော်ပါလီမန်ဖက်တွင် အော်လီဗာ ကရွမ်းဝဲစသည့် ခေါင်းဆောင်ကောင်းကြီးများ ပါဝင်တိုက် ခိုက်ခဲ့ရာဘုရင့်ဖက်မှာ တဖြည်းဖြည်းအရေးနိမ့်၍ ကရွမ်းဝဲ ကား တဖြည်းဖြည်း ထင်ရှားလာသည်။ (ကရွမ်းဝဲ၊ အို–ရှု။)

၁၆၄၄ခုနှစ် မာစတန်မူးဝါးတိုက်ပွဲနှင့်၊ ၁၆၄၅ခု နှစ်နေ့ဇီတိုက်ပွဲ၌၊ ကရွမ်းဝဲတို့ဖက်မှ အပြတ်အသတ် အရေးသာခဲ့သဖြင့် ဘုရင့်ဂိုဏ်းသားများမှာ နလံမထူနိုင်အောင် ရှိခဲ့လေသည်။ ၁၆၄၆ခုနှစ်တွင် ချားသည် စကော့တလန်သို့ ထွက်ပြေးပြီးနောက် နျူးအတ်၌ စကော့တို့ထံတွင် လက်နက်ချအဖမ်းခံခဲ့ရာ၊ စကော့စစ် တပ်က သူ့ကို ၁၆၄၇ ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလိပ် ပါလီမန်တို့လက်သို့ အပ်လိုက်လေသည်။ ထိုနှစ် ဇွန်လတွင် စစ်တပ်ကဖမ်းဆီးပြီးနောက် ဟမ္ပတန်ကုတ်သို့ ခေါ်ဆောင်သွားလေသည်။ စစ်တပ်သည် ပါလီမန်နှင့်စေ့စပ်ရန်ကြိုးပမ်း နေခိုက် ချားသည် နိုဝင်ဘာလတွင် ဝိုက်ဂျွန်း သို့ထွက်ပြေးခဲ့ပြီးနောက် ဘက်တော်သား စကော့လူမျိုးတို့နှင့် အင်္ဂလန်ကို ချီတက်တိုက် ခိုက်ရန်အတွက် ကြံစည်ခဲ့၏။ စကော့တို့သည် ၁၆၄၈ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်သို့လာရောက်တိုက် ခိုက်ခဲ့သော်လည်း ပရက်စတန်တွင်ကရွမ်းဝဲက တိုက်ခိုက်နှိမ်နင်းလိုက်လေသည်။

၁၆၄၉ ခုနှစ်တွင် တိုင်းပြည်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးကို မထိခိုက်စေရန်ဟု အကြောင်းပြကာ၊ တိုင်းပြည်ကို သစ္စာဖောက်မှု၊အနိုင့်အထက်ပြုကျင့်မှုနှင့်တိုင်းပြည်ရန်သူအဖြစ်၊ ချားကို စစ်ဆေးရန်အတွက် သီးသန့်ဖွဲ့စည်းသော ဟိုက်ကုတ် တရားလွှတ်တော်တွင် သူ့အားစစ်ဆေးပြီး နောက် ခေါင်းဖြတ်သတ်လိုက်လေသည်။ ချားကား ဘုရင်အဖြစ်ဖြင့် အာဏာရှင်ဆန်စွာ ပြုမူခဲ့သော်လည်း၊ သေဒဏ်ခံရအံ့ဆဲဆဲတွင်ကား အလွန်တရာနူးညံ့သိမ်မွေ့၍ သူ၏ရန်သူ အပေါင်းတို့ပင် နှစ်မြောကြေကွဲခြင်းဖြစ်ရလောက်အောင် ပြုမူနေထိုင်ခဲ့ပြီး၊ ရဲရင့်တည်ကြည်စွာ အသတ်ခံသွားသည်။

ဒုတိယချားဘုရင် (ခရစ် ၁၆၃၀–၁၆၈၅)သည် ပဌမချား ဘုရင်၏ဒုတိယသားတော်ဖြစ်သည်။ ခမည်းတော် ပဌမ ချားဘုရင် အဆုံးစီရင်ခြင်းခံရချိန်တွင် ချားမှာ ပြင်သစ် နိုင်ငံတွင်ရှိနေ၍ အသက်၁၉နှစ်အရွယ်ရှိနေပေပြီ။ စကော့ တလန်ပြည်မှ ဘုရင့်ဂိုဏ်းသားများသည်၁၆၅၁ ခုနှစ်တွင် ချားမင်းသားအား အင်္ဂလန်ပြည်၏ ဘုရင်အဖြစ်ကျေညာ၍ ကရွမ်းဝဲ၏တပ်များကို တိုက်ခိုက်ကြသည်။ သို့သော်ဝုစတာ အရပ်တွင်အရေးနိမ့်သဖြင့် ချားမင်းမှာ ပြင်သစ်နိုင်ငံ သို့ ပြန်ပြေးခဲ့ရလေသည်။ ထိုနောက်တွင်ကား ချားမင်းမှာ ရွှေဒင်္ဂါး ၁၀၀၀ ဆွဲငွေထုတ်ထားခြင်းခံရသော ဝရမ်းပြေး တဦးအဖြစ် ၁၀နှစ်ခန့်မျှ တိမ်းရှောင်နေခဲ့ရ၏။ ချားအား ကူညီသူတို့၏ သစ္စာရှိမှုကြောင့်သာ အဖမ်းမခံရဘဲရှိသည်။ ကရွမ်းဝဲကွယ်လွန်ခဲ့ပြီးနောက်တွင် သားဖြစ်သူရစ်ချတ်မှာ ကရွမ်းဝဲ၏ရာထူးကို ဆက်ခံခဲ့သော်လည်းနိုင်နင်းအောင် မအုပ်ချုပ်နိုင်ခဲ့ပေ။ ထို့ကြောင့် အင်္ဂလန်ပြည်သူလူထုသည် ကရွမ်းဝဲ၏ အုပ်ချုပ်ရေးစံနစ်များကို ငြီးငွေ့လာကာ ဘုရင့်

အုပ်ချုပ်ရေးကို ပြန်၍တမ်းတလာကြ၏။ ထို့ကြောင့် ၁၆၆၀ပြည့်နှစ်တွင် ချားအား အင်္ဂလန်ပြည်ထီးနန်းကို ပြန်လည်အပ်နှင်း၍ ဒုတိယချားအဖြစ် စိုးစံစေခဲ့သည်။

ဒုတိယချားဘုရင်လက်ထက်တွင်ပါလီမန်သည်ပဌမချားဘုရင်လက်ထက်ကထက် ဘုရင်အားအခွင့်အရေးများပိုမိုပေးအပ်ခဲ့သော်လည်း ချားသည်သက်ဦးဆံပိုင်ဘုရင်အဖြစ် အုပ်စိုးနိုင်ရန်ကြိုးစားခဲ့လေသည်။ သူ၏တသက်တာတွင် တခုတည်းသောရည်ရွယ်ချက်မှာ သက်ဦးဆံပိုင်ဘုရင်ဖြစ်ရေးပင် ဖြစ်သည်ဟုဆိုလေသည်။ ထို့ကြောင့်သူသည်အမြဲ တမ်းစစ်တပ်တခုထားရှိရန်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းကို နိုင်ငံတော်အယူဝါဒအဖြစ်ပြန်လည်ပြုလုပ်ရန်ကိုလည်းကောင်း၊ ကြိုးစားခဲ့လေသည်။ ထိုသို့ ကြိုးစားခဲ့ရာတွင် ပြင်သစ်ဘုရင် ၁၄ဆက်မြောက်လူဝီထံမှ ငွေအားလူအားအကူအညီများကို ရယူခဲ့၏။ ချားသည် မိမိအာဏာရရှိမှုအတွက် တခါတရံပါလီမန်ကိုလာဘ်ထိုးသည်။ သို့သော် အတိုက်အခံပြင်းထန်မည့်အခါများတွင်ကား အလျော့ပေးကာ ပါလီမန်၏သဘောအတိုင်း ခေါင်းညိတ်တတ်၏။ ထိုစဉ်က ချား၏နန်းတွင်းသူနန်းတွင်းသားများနှင့် မှူးမတ်စသည့်အထက်တန်းစားများသည် အပျော်အပါးကြူးကာ၊ ဟီရိသြတ္တပွတရားကို မစောင့်စည်းသည့် အနေအထိုင်အကျင့်စရိုက်များရှိကြ၏။

ထိုဘုရင်၏လက်ထက်တွင် တိုင်းပြည်လူထု၏ အခြေအနေမှာလည်းတမျိုးတဖုံပြောင်းလဲလာသည်ကို တွေ့ရပေသည်။ ထိုခေတ်တွင် တိုင်းပြည်လူထုသည် သတင်းစာများဖတ်၍ နိုင်ငံရေးရာများဆွေးနွေးကာလောကဓာတ်ပညာရပ်များကို လိုက်စားလာကြသည်။ ဘုရင်ကိုယ်တိုင်ပင်လောကဓာတ်ပညာ စူးစမ်းလေ့လာမှုများကို အားပေးခဲ့သည်။ ဗီသုကာအတတ်၊ ပန်းချီပညာနှင့် ပြဇော်ပညာတို့ကိုလည်း အားပေးခဲ့၏။

နိုင်ငံရေးပါတီကြီးများလည်း ချားဘုရင်၏ လက်ထက်တွင် စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရ၏။ နောင်အခါတွင် ကွန်ဆားဗတစ်နှင့် လစ်ဗရယ်ပါတီတို့ဖြစ်လာသည့် တိုရီနှင့် ဝှစ်ပါတီတို့သည် ချားလက်ထက်တွင် စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။ ၁၆၇၉ခုနှစ်တွင် ပါလီမန်က ဟေဗီယက်ကောပပ်ဥပဒေခေါ်၊ ပြည်သူပြည်သားတို့အား အကြောင်းမဲ့ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားခြင်းမှ ကာကွယ်သောဥပဒေကို ပြဋ္ဌာန်းသည်။ချားဘုရင်၏လက်ထက်တွင်ဖြစ်ပွားသော ထင်ရှားသည့် အဖြစ်အပျက်များမှာ ၁၆၆၅ ခုနှစ်၌လန်ဒန်မြို့တွင် ပုလိပ်ဗရာဂါအကြီးအကျယ်ဖြစ်ပွားခြင်းနှင့် နောက်တနှစ်တွင် မီးအကြီးအကျယ်လောင်ခြင်းများ ဖြစ်သည်။ ထိုပြင် ပရိုတက်စတန့်နိုင်ငံဖြစ်သော ဒပ်ချနှင့် ၂ကြိမ်စစ်ဖြစ်ပွားခဲ့ရာ ပါလီမန်ကမလိုလားသဖြင့် ချားမှာစစ်ပြေငြိမ်းခဲ့ရလေသည်။ သို့သော်ဒပ်ချ်တို့လက်မှ ယခုနယူးယောဟုခေါ်တွင်သော မြောက်အမေရိကတိုက်ရှိ ဒပ်ချ်ပိုင် နယူးအမ်စတာဒမ်မြို့ကို ထိုသို့စစ်ဖြစ်ပွားခြင်း အကြောင်းကြောင့် ရရှိလိုက်လေသည်။

ရောမသာသနာစောင့် နိုင်ငံတော်ကို အုပ်စိုးခဲ့သည့် ပဌမမြောက်ချားဧရာဇ်

ချားသည်သူမကွယ်လွန်မီ ၅နှစ်အတွင်း သူ၏ကြိုးပမ်းချက်များ အတော်ပင်အောင်မြင်ခဲ့သည် ဟုဆိုရပေမည်။သူသည်ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်များကို အခွင့်အရေးများပေးနိုင်ခဲ့၍ သူ၏ညီတော် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဝင်ဂျိမ်းကိုထီးနန်းဆက်ခံခွင့်ရအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့သည်။ ၁၄ဆက်မြောက်လူဝီဘုရင်ထံမှရရှိခဲ့သော ငွေကြေးအထောက်အပံ့များကြောင့်လည်း ၁၆၈၅ခုနှစ်အထိ ၄နှစ်ခန့်အတွင်း ပါလီမန်ကို တစ်ကြိမ်မျှ မဆင့်ခေါ်ဘဲ နေနိုင်ခဲ့လေသည်။ သူသည် ၁၆၈၅ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၆ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်၍ ကွယ်လွန်အံ့ဆဲဆဲတွင် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းသို့ ကူးပြောင်းခဲ့သည်။

ပြင်သစ်နဝမချားဘုရင်သည် စိန်ဗာသောလမျူးကို ကွပ်မျက်ရန်အမိန့်ချမှတ်နေစဉ်

ချားသည် သူတကိုယ်တည်းကောင်းစားရေးအတွက်ကို သာ အရေးထားခဲ့သော်လည်းမူလစိတ်ရင်းကောင်း၍သူ တပါးအားဖော်ရွေစွာဆက်ဆံတတ်သည်။ ထို့ပြင်သူတပါး ကို ဆွဲငင်နိုင်သော ဟန်အမူအရာရှိ၍၊ စကားပြောလည်း ကောင်းသည်။ စာပေများကို ကောင်းစွာဖတ်ရှုလေ့လာ သည်။ ယင်းအရည်အချင်းများကြောင့်လည်း နန်းမရခင် တိမ်းရှောင်နေရစဉ်က သူ၏တိုင်းသူပြည်သားတို့က သူ့အား သစ္စာမဖောက်ခဲ့ကြပေ။

ချားဘုရင်ပဉ္စမမြောက်ဧကရာဇ်

ပဉ္စမချားဘုရင်(၁၅၀၀–၁၅၅၈) သည် ဥရောပအလယ် ခေတ်က ရောမသာသနာစောင့်နိုင်ငံတော်ကို အုပ်စိုးခဲ့သော ဧကရာဇ်ဘုရင်ကီးဖြစ်သည်။ဗာဂန်ဒီမင်းသားဖိလစ်နှင့် စပိန်မင်းသမီးဂျိုအင်းနားတို့၏ သားတော်ဖြစ်၍ အသက် ၁၆နှစ်အရွယ်၌ စပိန်၊ နယ်သာလန်၊ စစ္စလီ၊ ဣတလီတောင် ပိုင်းရှိ နေးပလီ (နေပယ်) နှင့် အမေရိကတိုက်ရှိ ကျယ်ဝန်း များပြားလှသော စပိန်ပိုင်နယ်ပယ်များကို အုပ်စိုးရလေ သည်။ အသက် ၂၀ မပြည့်မီ သူ့ဘိုးတော် ပဉ္စမမက္ကဆီ မီလျံဘုရင်ကြီး၏ သြစတြီးယားထီးနန်းရိုက်ရာ ဆက်ဆံရ ပြီးလျှင် ရောမသသာနာစောင့်နိုင်ငံတော်ကြီး ဧရာဇ် ဘုရင်အဖြစ်ဖြင့် ဘိသိက်သွန်းလောင်းခြင်း ခံရလေသည်။

ဗာဂန်ဒီနှင့် ဣတလီပြည်ရှိနယ်များ နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပြင် သစ်ဘုရင် ပဌမဖရန့်စစ်နှင့် စစ်ပွဲ ၄ ကြိမ် ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက် ခဲ့ရလေရာ၊ ဣတလီပြည်၌ ၃ ကြိမ်တိုင်တိုက်ခဲ့ရသည်။ ထိုစစ်ပွဲများတွင် ထူးခြားသောအဖြစ်အပျက်များမှာ ၁၅၂၅ ခုနှစ် ပေးဗီးယားတိုက်ပွဲတွင် ပြင်သစ်ဘုရင်အရေးနိမ့် ၍အဖမ်းခံရခြင်း၊ ၁၅၂၇ခုနှစ်တွင်ရောမမြို့တော်တိုက် ခိုက်သိမ်းပိုက်ကာဖျက်ဆီးခြင်း၊ ဖရန့်စစ်၏မဟာမိတ်ဖြစ် သွားသည့် ပုပ်ရဟန်းမင်းကိုလည်း ဖမ်းဆီးခြင်းစသည်တို့ ဖြစ်သည်။ ထိုတိုက်ပွဲများကား ၁၅၄၄ ခုနှစ်တွင်မှ ပြီးဆုံးသွား လေသည်။ ဘုရင်သည် ဗာဂန်ဒီနယ်ကြီးကို လက်လွှတ် လိုက်သော ဗာဂန်ဒီပိုင်နယ်များနှင့် မီလန်နယ်ကိုကား သိမ်းယူထားသည်။ ပြင်သစ်တို့ကို တိုက်ခိုက်နေစဉ် တူရကီ တို့က သြစတီးယားနှင့်ဟန်ဂေရီပြည်တွင်းသို့ ချင်းနင်း ဝင် ရောက်လာသဖြင့် ချားဘုရင်မှာ တူရကီတို့ကို သွားရောက် တိုက်ခိုက်ခဲ့ရလေသည်။ ဖရန့်စစ်ဘုရင်သည် ချားကို အခဲ မကြေနိုင်သဖြင့် တူရကီ တို့နှင့်ပင် ပူးပေါင်းခဲ့သည်ဟု ဆိုလေ သည်။ တူရကီတို့သည် ဗီယင်းနားမြို့ကို ၁၅၂၉ ခုနှစ်တွင် ၁ ကြိမ်၊ ၁၅၃၂ခုနှစ်တွင်တစ်ကြိမ် ၂ကြိမ်တိုင်တိုင် ဝန်းရံ ခဲ့သည်။ အာဖရိကမြောက်ပိုင်းမှ ပင်လယ်ဓားပြများသည် စပိန်နှင့် ဣတလီကမ်းခြေပေါ်ရှိမြို့များကို ထိပါးလာ သဖြင့်သူတို့ကိုလည်းနှိမ်နှင်းခဲ့ရလေသည်။

ဤသို့လျှင် ချားဘုရင်မှာ ရန်သူများကို အမြဲလိုက်လံတိုက် ခိုက်နေရသဖြင့် မအားလပ်အောင် ရှိနေစဉ် ဂျာမနီပြည် ၌ သူ့ကို များစွာအနှောင့်အယှက်ပေးမည့်သူများ နောက် ထပ် ပေါ်ပေါက်လာသည်။ ထိုသူများမှာ မာတင်လူသာနှင့်

ချားမာတဲတို့က နိုင်လိုက်သော တူး တိုက်ပွဲ

သူ့တပည့်များ ဖြစ်လေသည်။ မာတင်လူသာက ပုပ်ရဟန်းမင်းကို အတိအလင်း ပုန်ကန်တော်လှန်ခဲ့သဖြင့် ဂျာမနီပြည်တပြည်လုံးသည် သာသနာရေးအားဖြင့် ၂ စုကွဲကာ လှုပ်လှုပ်ရွရွဖြစ်နေလေသည်။ ထိုအခိုက် တောင်သူလယ်သမားများမှာလည်း အယူသစ်များကြောင့် တမျိုးစိတ်အား တက်ကြွလာ၍ မြို့စားနယ်စားမြေပိုင်ရှင်များကို လက်နက်စွဲကိုင်ကာ ပုန်ကန်လျက်ရှိကြလေသည်။

ချားဘုရင်ကား ဘုရားတရားကြည်ညိုသော ဗရင်ဂျီဂိုဏ်း ဝင်တဦးဖြစ်၍၊ သာသနာ့သူပုန်များကိုချေမှုန်းပစ်လို၏။ သို့ရာတွင် ဂျာမနီမင်းညီမင်းသားများကမာတင်လူသာကို အားပေးကူညီနေသည့်အပြင် သူကိုယ်တိုင်ကလည်း တိုင်းရေးပြည်မှု ကိစ္စအဝဝနှင့်ဗျာများနေဖြင့် ပဋ္ဌမတွင် ထိထိရောက်ရောက် မနှိမ်နှင်းနိုင်ခဲ့ချေ၊ ပြင်သစ်တို့နှင့်တိုက်ရသောစစ်ပွဲများပြီးဆုံးသွား၍ ပရိတက်စတန့် ဂိုဏ်းဝင်တို့ကိုတိုက်ခိုက် အောင်နိုင်သောအခါတွင် စစ်ပွဲ၌ အနိုင်ရသော်လည်း ပရိတက်စတန့်အယူဝါဒမှာ ဂျာမနီပြည်၌ အမြစ်တွယ်လျက်ရှိပြီးဖြစ်နေလေပြီ။ သို့ဖြစ်၍ နောက်ဆုံး ၁၅၅၂ ခုနှစ်၌ သူသည် ဂျာမန်မင်းသားများနှင့် စစ်ပြေငြိမ်း၍ ပြည်နယ်အသီးသီးမှ မင်းသားများက သူတို့လက်အောင်ခံ တိုင်းသူပြည်သားများအဖို့ သူတို့နှစ်သက်သော အယူဝါဒကို ကိုးကွယ်ခွင့်ပြုနိုင်သော အာဏာရရှိသွားကြလေသည်။

နောက်မကြာမီ ချားဘုရင်သည် မိစ္ဆာဝါဒဟုမှတ်ယူထားသော ပရိတက်စတန့်အယူ ဝါဒကို မနှိပ်ကွပ်နိုင်သဖြင့်၊ စိတ်မချမ်းမသာ ဖြစ်ခဲ့ရသည်အပြင် အမြဲစစ်တိုက်နေရသဖြင့် စိတ်ပန်းလူနွမ်းဖြစ်ကာ ဇကရာဇ်မင်းဘဝကိုငြီးငွေ့လာလေသည်။ သို့ဖြစ်၍ မကြာမီ သူပိုင်ဆိုင်သောနိုင်ငံတော်ကို ညီတော်ဖါဒီနန်နှင့်သားတော်တတိယဖိလစ်တို့အား ခွဲဝေပေးပြီးလျှင် စပိန်နိုင်ငံရှိဘုန်းကီးကျောင်းတကျော င်းသို့သွားရောက်နေထိုင်လေတော့သည်။

ဤသို့လူ့ဘောင်ကို ရှောင်ခွာသွားသော်လည်း ချားဘုရင်သည် ရဟန်းတို့ကဲ့သို့ ခြိုးခြံစွာနေ၍ အမြဲတစေတရားအားထုတ်နေသည်ကားမဟုတ်ပေ။ အစားကောင်းကောင်းစား၍သူဝါသနာပါသော ဥယျာဉ်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ တော်ထဲ၌ ကြက်ငှက်ပစ်ခတ်ခြင်းများဖြင့် အချိန်ကုန်ခဲ့သည်သာ များလေသည်။ သူ့ဆွေမျိုးသားချင်းနှင့် မိတ်ဆွေများကိုလည်း လက်ခံစကားပြော၍ တိုင်းရေးပြည်မှုကိစ္စများကို ပင်တခါတရံဆောင်ရွက်ခဲ့ပေသည်။

ချားမာတဲ (ခရစ် ၆၈၈–၇၄၁) ။ ။ ချားမာတဲသည် ဥရောပတိုက်နှင့်ဆိုင်သောအလယ်ခေတ်က မူးဝါးလူမျိုးတို့ကို ဥရောပတိုက်ထဲသို့မဝင်ရောက်နိုင်အောင် တွန်းလှန်တိုက်ထုတ်ပစ်လိုက်သော ဖရန့်လူမျိုး ခေါင်ဆောင်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ ထိုခေတ်တွင် ဂျာမန်လူရိုင်းမျိုး တို့သည် ဖရန့်နယ်ပယ်များကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်နေသည့် အတောအတွင်းတွင်၊ ထိုမူးဝါးများ၏ရန်က တစ်မျိုးဝင်လာပြန်သည်။ စပိန်နိုင်ငံမှတစ်ဆင့် အစ္စလမ်အယူဝါဒီများဖြစ်ကြသော မူးဝါးလူမျိုးတို့သည် ဥရောပတိုက်သို့ သူတို့အယူဝါဒပြန့်ပွားရေးခြင်းငှာ၊ ပီးရင်နီးတောင် ကုန်းကို ပထမဖြတ်ကျော်၍၊ ဖရန့်ပြည်ဖက်သို့ ၇၁၈ခုနှစ်လောက်တွင် ဝင်ရောက်လာလေသည်။ ဖရန်တို့မှာ အဖက်ဖက်မှအန္တရာယ်ဝိုင်းလျက်ရှိသော်လည်း မူးဝါးတို့၏ အန္တရာယ်မှာ ပို၍စိုးရိမ်ဖွယ်ကောင်းလှ၏။ ထိုစဉ်က ထိုရန်ကို မတွန်းလှန်လိုက်နိုင်ခဲ့သော် ဥရောပတိုက်အလုံးကို မူဝါးတို့ လွှမ်းမိုးသွားမည်ဖြစ်ပေသည်။ ဖရန့်ပြည်၏တောင်ဘက်ရှိ ဂေါလပြည်နယ်တွင် မူးဝါးတို့က အရေးသာနေသဖြင့် ဂေါလတို့က စစ်ကူတောင်းလျက်ရှိ၏။ ထိုအခြေအနေမှကင်တင်သူကား ချားမာတဲပင်ဖြစ်သတည်း။

ချားမာတဲမှာ ဖရန့်ပြည့်နယ်ကို အုပ်စိုးနေသော မာရိဗင်းဂျီယန် မင်းဆက်ဘုရင်၏ အိမ်တော်ဝန်ဖြစ်၏။ ချားသည် ခါးကောက်ကြီးများဝင့်ကာ၊ လှိုင်းလုံးကြီးများသဖွယ် တအိအိ လိမ့်တက်လာသော မူးဝါးတို့အား ရဲတင်းပုဆိန်ကိုင်သော မိမိ၏တပ်သားများနှင့်အတူရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်လေသည်။ ၇၃၂ ခု တူးတိုက်ပွဲတွင်ခါးကောက်ကိုင် မူးဝါးတို့မှာဖရန့်တို့၏ ပုဆိန်ဒဏ်ကိုမခံနိုင်ဘဲ ဆုတ်ခွာထွက်ပြေး

ကြရလေသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် မူးဝါးတို့ ဥရောပတိုက်ကိုလွှမ်းမိုးမှုမှ လွတ်မြောက်သွားလေသည်။ မူးဝါးတို့၏ရန်ကို ဖြိုဖျက် ကာကွယ်ခဲ့သဖြင့် ချားမာတဲအားလည်း ဥရောပကို ကယ်တင်သူဟု ခေါ်ကြ၏။ သူ၏ အမည်ရင်း ချားနောက်မှ မာတဲ(တင်းပုတ်) ဟူသောဂုဏ်ထူးဆောင်အမည်တစ်လုံးကို တိုးပေးခဲ့ကြ လေသည်။

ထိုခေတ်ကဖရန့်ဘုရင်များမှာ ရုပ်သေးရုပ်သာဖြစ်၍ အိမ်တော်ဝန်များက ဘုရင်ထက်ပင် ပိုမို၍သြဇာအာဏာရှိလေသည်။ ချားသည် မူးဝါးတို့အားတွန်းလှန်တိုက်ခိုက်ပြီးနောက် တန်ခိုးအာဏာပိုမိုကြီးမားလာသော်လည်း ဘုရင့်အဖြစ်ကို လက်မခံဘဲ သရဖူမဆောင်းသည့် ဘုရင်တစ်ပါး အနေဖြင့်သာ နေခဲ့၏။ သို့သော် ချားနှင့် သားတော်ပက်ပင်တို့သည် သူတို့၏သားမြေးဖြစ်သော ရှားလမိန်းအား ဥရောပအလယ်ခေတ်တွင် ဘုန်းလက်ရုံးအကြီးဆုံးသော ဧကရာဇ် တစ်ပါး ဖြစ်လာရန် အခြေစိုက်ပေးခဲ့ကြသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။(ရှားလမိန်း–ရှ)

တောင်အမေရိကတိုက်၏ အနောက်ကမ်းရိုးတန်းနိုင်ငံ

ရာသီဥတုအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ မြေမျက်နှာပြင်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ထွက်ကုန်ပစ္စည်းအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံတွင်းတစ်နေရာနှင့်တစ်နေရာ ခြားနားလှသည်မှာ ချီလီနိုင်ငံပင်ဖြစ်သည်။ အချို့မြို့ကြီးများမှာ နယူးယောက်မြို့တမျှ ခေတ်မီလှသော်လည်း၊ တချို့ဒေသများကိုမူ ယခုတိုင် လူသူမရောက်ရသေးပေ။

ချီလီနိုင်ငံ။ ။ ချီလီနိုင်ငံသည် တောင်အမေရိကတိုက် ပစိဖိတ်ကမ်းခြေဖက်တွင် တည်ရှိသည်။ ချီလီနိုင်ငံ၏ အနေအထားမှာ ထိုတောင်အမေရိကတိုက် အနောက်ကမ်းခြေကို အနား ကပ်ထားသကဲ့သို့ဖြစ်၍ မိုင်ပေါင်း ၂၆၆၁ မိုင်မျှရှည်လျားသည်။ အကျယ်မှာ ၄၆ မိုင်မှ မိုင် ၁၅၀ အထိဖြစ်၏။ ချီလီနိုင်ငံအကြောင်းကို မည်သူမျှသေချာစွာ လေ့လာခဲ့ဖူးခြင်းမရှိသေးချေ။ သို့ရာတွင် ခန့်မှန်းခြေအရ ထိုနိုင်ငံ၏ အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၂၈၆၃၉၅ မိုင်ရှိသည်ဟုဆို၏။ မြောက်ဖက်၌ ပီးရူးနိုင်ငံ၊ အရှေ့ဖက်၌ ဗိုလစ်ဗီးယားနိုင်ငံနှင့် အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံ၊ တောင်ဖက်နှင့် အနောက်ဖက်တို့၌မူ ပစိဖိတ်သမုဒ္ဒရာတို့ တည်ရှိသည်။

နိုင်ငံ၏ မြေမျက်နှာသွင်ပြင်အရ ချီလီနိုင်ငံကို ၃ ပိုင်းပိုင်းခြားနိုင်၏။ ယင်းတို့ကား အရှေ့ဖက်တွင် အန်းဒီးတောင်တန်းဒေသ၊ အနောက်ဖက်တွင် ကမ်းမြောင်ဒေသနှင့်အလည်တွင် ရှည်လျားသော တောင်ကြားဒေသများဖြစ်သည်။ ရာသီဥတု အခြေအနေအလိုက်လည်း သုံးပိုင်းပိုင်းခြားနိုင်၏။ လတ္တီတွဒ် ၃၀ မျဉ်းကြောင်းအထက်ကို ကန္တာရပိုင်း၊ ၃၀နှင့်၄၀ စပ်ကြားကို အလယ်ပိုင်း၊ ၄၀ အောက်ကိုတောင်ပိုင်းဟူ၍ သတ်မှတ်နိုင်သည်။ အထက်ပိုင်းတွင် မိုးအသင့်အတင့်မျှသာ ရွာသွန်း၍ တောင်ပိုင်းတွင် မိုးများစွာရွာသွန်းသည်။

မြောက်ပိုင်းတွင်သတ္တုတူးဖော်ခြင်းလုပ်ငန်းကိုလည်းကောင်း၊ အလယ်ပိုင်းတွင်လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းကိုလည်းကောင်းသစ်တောထူထပ်သောတောင်ပိုင်းတွင်သစ်လုပ်ငန်းကိုလည်းကောင်း အဓိကထားကြလေသည်။

တောင်တန်းနိမ့်နိမ့်တစ်ခုသည် ချီလီနိုင်ငံ၏ ပင်လယ်ကမ်းရိုးတန်းနှင့်ကပ်လျက် မြောက်မှတောင်သို့ အလျားလိုက်

ချီလီနိုင်ငံသဘော်ဆိပ်ကမ်းမြို့ကြီးဖြစ်သော ဗယ်လပရိုက်ဇိုမြို့၏ရှုခင်း

တည်ရှိ၏။ ထိုတောင်တန်းငယ်နှင့် အန်းဒီးတောင်တန်း စပ်ကြားတွင် အချင်းမိုင် ၅၀ ထက်မပိုသော ရှည်လျားသည့် လွင်ပြင်ရှိလေသည်။ အန်းဒီးတောင်တန်းသည် ချီလီနိုင်ငံနှင့် အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံ ၂ ခုတို့၏ နယ်ခြားအဖြစ်တည်ရှိသည်။ တောင်အမေရိကတိုက်တွင် အမြင့်ဆုံးတောင်ထိပ်ဖြစ်သော အားကွန်ကားဂွားတောင်ထိပ် (၂၃၀၈၁ ပေ) သည် ချီလီနိုင်ငံအတွင်း၌ တည်ရှိ၏။

ချီလီနိုင်ငံ အကျယ်ဆုံးအပိုင်းမှာ မြောက်ပိုင်းဖြစ်၍ အာတားကားမား သဲကန္တာရကြီး၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသဖြစ်သည်။ ဤဒေသ၌ နိုက်ထရိတ် ခေါ် မြေဩဇာကျွေးရန် အသုံးကျသော တွင်းထွက်ဓာတ်အမြောက်အမြား တူးဖော်ရရှိသည်။ အလယ်ပိုင်း၌ လယ်ယာစိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ကြ၏။ မြေထဲပင်လယ် ရာသီဥတုမျိုး ရှိသောကြောင့် သစ်သီးဝလံများကို စိုက်ပျိုးနိုင်သည်။ တောင်ပိုင်းတွင် သစ်တောများအပြင် သိုးနှင့်နွားမွေးမြူရန်ကောင်းသော မြက်တောများကို တွေ့နိုင်၏။

ချီလီနိုင်ငံကဲ့သို့ ရာသီဥတုထွေပြားသောနိုင်ငံကား ရှား၏။ မြောက်ဖက်အစွန်းမှာ ပူအိုက်သောသဲကန္တာရဖြစ်၍ တောင်ဖက်အစွန်းမှာ ချမ်းအေး၍ မိုးအကောင်းဆုံးသောဒေသဖြစ်သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့်ဆိုသော် ချီလီနိုင်ငံသည် လတ္တီတွဒ် ၂၀နှင့်၅၀အတွင်း ကျရောက်သော်လည်း အခြားသော အလားတူနိုင်ငံများထက် ပို၍အေးသည်ဟုဆိုရပေမည်။

ချီလီနိုင်ငံ၏လူဦးရေမှာ ၁၉၅၂ ခုနှစ် သန်းကောင်စာရင်းအရ ၅၉၃၂၂၉၅ ဖြစ်သည်။ လူဖြူမျိုးမှာအများဆုံးဖြစ်၍၊ ၁၅ ရာခိုင်နှုန်းမှာ လူဖြူနှင့်တိုင်းရင်းသားလူမျိုးတို့မှ ပေါက်ပွားသော ကပြားများဖြစ်သည်။ လူအများဆုံးနေထိုင်သည့်အပိုင်းမှာ အလယ်ပိုင်း တောင်ကြားဒေသဖြစ်၏။ ဆန်တီယာဂိုနယ် တစ်ခုတည်းမှာပင် လူဦးရေ ၁၅၄၀၀၀၀ ကျော် နေထိုင်လေသည်။

ချီလီမြောက်ပိုင်းရှိ အန်းတိဖာဂါးစတားနှင့် တားရာပါးကားနယ် ၂ နယ်မှ ထွက်သော နိုက်ထရိတ် တန်ချိန်မှာ ကမ္ဘာတစ်ခုလုံးမှထွက်သော တန်ချိန်၏ ၉၅ရာခိုင်နှုန်းရှိသည်။ ချီလီဆော့ ပီတာ (အိုဒီယမ်နိုက်ထရိတ်) မှ နိုက်ထရိတ်ထုတ်ယူရာတွင် အိုင်ဒိုဒင်းကို ဘေးထွက်ပစ္စည်း အဖြစ်ဖြင့် ရသည်။ ကမ္ဘာ၌ထွက်သော အိုင်အိုဒင်း ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ကို ချီလီနိုင်ငံမှရသည်။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း ချီလီနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ကြေးနီထွက်ရာ၌ ဒုတိယလိုက်လေသည်။ ဗယ်လရိုက်ဓိုမြို့၏ တောင်ဖက်၌ အဖိုးတန်သော ကျောက်မီးသွေးတွင်းများမှ တစ်နှစ်လျှင် တန်ချိန် ၂၀၀၀၀၀၀ ကျော် ကျောက်မီးသွေးများကို တူးဖော်နိုင်သည်ဟုခန့်မှန်းကြ၏။ အခြားတွင်းထွက်ပစ္စည်းများမှာ ရွှေ၊ ငွေ၊ သွပ်၊ သံ၊ တန်စတင်၊ မန်ဂနိ၊ ကိုဗော့၊ ဗိုရိတ်စသည်တို့ဖြစ်ကြ၍ တိုင်းပြည်အတွက် တန်ဖိုးများစွာရှိလေသည်။ လယ်ယာစိုက်ပျိုးခြင်းသည် ချီလီနိုင်ငံ၌ အရေးကြီးသော လုပ်ငန်းတစ်ရပ်ဖြစ်၏။ ဂျုံ၊ မုယော၊ မြင်းစားဂျုံ၊ ပဲအမျိုးမျိုး၊ သစ်သော့သီး၊ ဖရဲသီး၊ စပျစ်သီး၊ မက်မုံသီး၊ ဆီးသီးနှင့် အာလူးတို့ကို အမြောက်အမြားစိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ကြ၏။

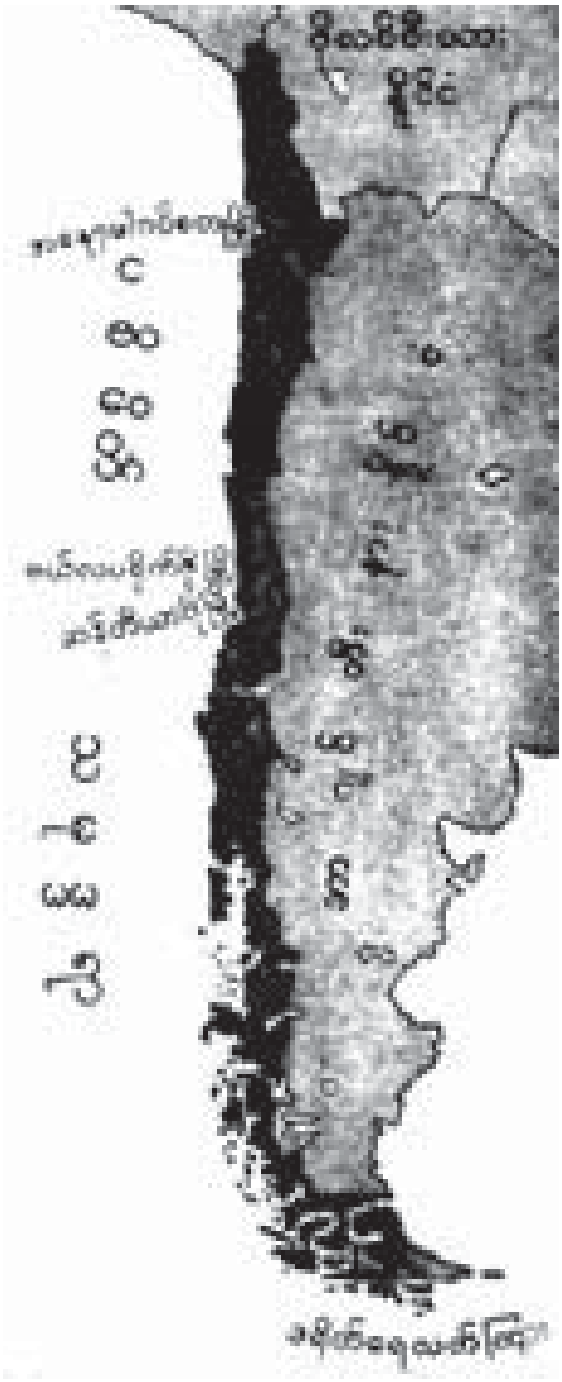

ချီလီနိုင်ငံတည်နေရာပြမြေပုံ

ချီလီနိုင်ငံတောင်ပိုင်း အန်းဒီးတောင်တန်းရှိ မီးတောင်များ

နွားနို့လုပ်ငန်းကိုလည်း အကြီးအကျယ်လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ထိုမှတစ်ပါးလည်း ချီလီနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်ရှိ အရက်အထွက်ဆုံးနိုင်ငံများတွင် တစ်ခုအပါအဝင်ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အခြားသော တောင်အမေရိကနိုင်ငံများကဲ့သို့ပင် ချီလီနိုင်ငံသည်လည်း စက်မှုလုပ်ငန်းတွင် များစွာတိုးတက်ခြင်းမရှိသေးပေ။

လူဦးရေ၏ ၁၉ ရာခိုင်နှုန်းသည် ကုန်ချောလုပ်ငန်းတွင် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိကြ၏။ ချီလီနိုင်ငံမှ အခြားတိုင်းပြည်များသို့တင်ပို့ရောင်းချသော ထုတ်ကုန်များမှာ တွင်းထွက်ပစ္စည်းများ၊ သိုးမွေး၊ အသား၊ မုယော၊ မြင်းစား၊ ပဲအမျိုးမျိုးနှင့် လတ်ဆတ်သော သစ်သီးဝလံများဖြစ်၏။ သွင်းကုန်များမှာ စက်ကရိယာအမျိုးမျိုး၊ ရေနံ၊ သကြား၊ ပုံနှိပ်စက္ကူ၊ မော်တော်ယာဉ်များ၊ လက်ဖက်ခြောက်၊ ကော်ဖီနှင့် အထည်အလိပ်စသည်တို့ဖြစ်လေသည်။

ချီလီနိုင်ငံအတွင်း၌ ယနေ့အထိ ဖောက်လုပ်ပြီးစီးသော မီးရထားလမ်းမှာ မိုင်ပေါင်း ၆၂၀၉ မိုင်ဖြစ်၏။ ပထမဆုံး မီးရထားလမ်းကို ၁၈၅၀ ပြည့်နှစ်တွင် မြောက်ပိုင်း၌ စတင်ဖောက်လုပ်ခဲ့သည်။ ဗယ်လရိုက်ဇိုနှင့် ဆန်တီယာဂိုမြို့စပ်ကြားရှိ မီးရထားလမ်းတစ်ဝက်ကျော်ကျော်ကို အစိုးရကပိုင်၍ ကျန်အပိုင်းများကို ကုမ္ပဏီကပိုင်၏။ အကျော်ကြားဆုံး မီးရထားလမ်းမှာ ချီလီနိုင်ငံရှိ အန်းတိုဖာဂါးစတားမြို့နှင့် အာဂျင်တီးနားနိုင်ငံရှိ ဗေနာဇဲရစ်နှင့် အခြားမြို့များကို ဆက်သွယ်သောအန်းဒီးတောင်ကျော် မီးရထားလမ်းပင်ဖြစ်သည်။ ထိုလမ်းသည် ၅၄၃ မိုင်ရှည်လျားး၍ တစ်နေရာတွင် ပေပေါင်း ၁၄၂၅ ခန့်ထိမြင့်သောနေရာသို့ပင်ရောက်သည်။

ချီလီနိုင်ငံသည် စပိန်တို့လက်အောက်၌ နှစ်ပေါင်း ၃၀၀ ကျော်နေခဲ့ရပြီးနောက် ၁၈၁၈ ခုနှစ်တွင် ကျွန်ဘဝမှလွတ်မြောက်ခဲ့လေသည်။ ၁၉၂၅ ခုနှစ်တွင် ပြဋ္ဌာန်းအတည်ပြုသော အုပ်ချုပ်ရေးဥပဒေအရ နိုင်ငံတော်သမတကို ၆ နှစ်တစ်ကြိမ် ပြည်သူတို့က တိုက်ရိုက်ရွေးကောက်တင်မြှောက်ရ၏။ အထက်လွှတ်တော်တွင် အမတ် ၄၅ ဦး၊ အောက်လွှတ်တော်တွင် အမတ် ၁၄၇ ဦး ပါဝင်သည်။

အထက်လွှတ်တော်အမတ်များ၏ သက်တမ်းမှာ ၈ နှစ်ဖြစ်၍ အောက်လွှတ်တော်အမတ်များ၏သက်တမ်းမှာ ၄နှစ်ဖြစ်သည်။ ၁၉၄၉ခု၊ဖေဖော်ဝါရီလအတွင်းက အတည်ပြုလိုက်သောဥပဒေအရ အသက် ၂၁ နှစ်ပြည့်၍ စာရေးစာဖတ်နိုင်သော နိုင်ငံသူနိုင်ငံသားတိုင်း မဲဆန္ဒပေးနိုင်ခွင့်ရှိလေသည်။ ထိုအလျင်ကမူ မိန်းမများသည် မျူနီစီပယ်ရွေးကောက်ပွဲများတွင်သာ မဲပေးနိုင်ခွင့်ရှိကြသည်။

ချီလီနိုင်ငံတွင် ပညာရေးဌာနကို ပညာရေးဝန်ကြီးလက်အောက်တွင်ထား၍ တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်သည်။ ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်ကအစပြု၍ ပညာရေးကို အခလွတ်မသင်မနေရ ပြုလုပ်ခဲ့၏။ ချီလီတက္ကသိုလ်၊ အမျိုးသားစာကြည့်တိုက်နှင့် ကက်သလစ် (ဗရင်ဂျီ) တက္ကသိုလ်တို့သည် ဆန်တီယာဂိုမြို့၌တည်ရှိ၏။ အခြားတက္ကသိုလ် ၂ ခုမှာ ကွန်ဆက်ရှင်မြို့နှင့် ဗယ်လပရိုက်ဇို မြို့တို့၌တည်ရှိကြသည်။ အစိုးရ အသိအမှတ်ပြု မထားသော်လည်း လူများစုကကိုးကွယ်သော ဂိုဏ်းမှာ ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းဖြစ်၏။ စပိန်စကားကို အများဆုံး

ချီလီနိုင်ငံဆန်တီယာဂိုမြို့၏ စိမ်းလန်းသာယာသောရုပ်ကွက်တစ်ခု

ပြောဆိုကြသည်။ ယခုအခါ ချီလီနိုင်ငံ၌ အရွယ်ရောက် သူတိုင်း စစ်ပညာမသင်မနေရစနစ်ကို ပြုလုပ်ထားသဖြင့် လူငယ်တိုင်း စစ်ပညာတတ်မြောက်လေ့ကျင့်ပြီးဖြစ်သည်။

ချူးအင်းဂမ်း ။ ။ အနောက်နိုင်ငံများ အထူးသဖြင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် ချော့ကလက်၊ သကြားလုံး တို့ကဲ့သို့ လူသုံးများသောစားစရာတစ်မျိုးမှာ 'ချူးအမ်းဂမ်း' ဟုခေါ်သော ကပ်စေးနဲသကြားခဲဖြစ်သည်။ ကပ်စေးနဲ သကြားခဲဟုဆိုသည့်အတိုင်း ယင်းကို ပါးစပ်အတွင်း၌ ဝါး စားကြည့်လျှင် ချိုရဲရဲနှင့် စေးကပ်နေသည်။ ထိုစားစရာ မျိုးကို မြန်မာလူမျိုးတို့ဝယ်ယူစားသုံးလေ့ရှိကြသည်မှာ မကြာလှသေးချေ။ ကပ်စေးနဲသကြားခဲမှာ အမေရိကန်လူမျိုး တို့က ပထမဆုံး စတင်တီထွင်လိုက်သော စားစရာဖြစ်၍၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင်မူ တစ်နှစ်အတွင်း ကျောင်းသုံး စာအုပ်များပေါ်၌ ကုန်ကျသောငွေထက် ကပ်စေးနဲသကြား ခဲဖိုးပေါ်၌ကုန်ကျသေငွေက ပိုမို များပြားသည်ဟု သိရ သည်။ ယခုအခါ အခြားနိုင်ငံများတွင်လည်း တစ်နေ့တစ်ခြား ကပ်စေးနဲသကြားခဲကိုအသုံးများလာကြလေပြီ။

ကပ်စေးနဲသကြားခဲကို ဝါးပေးနေခြင်းဖြင့် ပါးစပ်မှာ အမြဲ တမ်းလှုပ်ရှားနေရကား ကြံ့ခိုင်၍သန်မာသောမေးရိုးများ ရရှိစေနိုင်သည်ဟုယူဆကြသည်။ကပ်စေးနဲသကြားခဲကို သကြားလုံးများလုပ်သကဲ့သို့သကြားဖြင့် မွမ်းမံ၍ အနံ့ အရသာနှင့်ပြည့်စုံအောင် လုပ်ထားသည်။ သကြားခဲအတွင်း၌ ဝါး၍မကုန်သော ပျော့ ဖတ်ဖတ်အစေးခဲကလေးရှိသည်။ ထိုအစေးခဲ ကလေးမှာ 'ချီကလာ'သို့မဟုတ် 'ချစ်ကယ်' ခေါ်အစေးတစ်မျိုးဖြစ်၍ မက္ကဆီကို၊ ဂွာတီမား လားနှင့်ဗြိတိသျှ ဟွန်ဒူးရပ်နိုင်ငံများ၌ ပေါက် သော ဆပိုဒီးလခေါ် အပင်များမှ ထုတ်ယူရရှိ သည်။ ကော်ဖတ်စေးနှင့် ခပ်ဆင်ဆင်တူသည်။ ဝဝနှစ်သားကျော်သောအပင်များ၏ပင်စည်တွင် ဓားနှင့်ထစ်၍ပေးလိုက်လျှင် ချစ်ကယ်အစေး များ စီးထွက်လာသည်။

ဆပိုဒီးလအပင်များမှာ အတော်မြင့်မား လေရာ အစေးအကွက် အထစ်ထစ်ပေးရာ၌ ပင်ရင်းမှအထက်ပေ ၃၀ ခန့်အမြင့်နေရာတွင် ငါးဆူးထောင်သဖွယ် V သဏ္ဌာန်ထစ်ပေးရ၍ အစေးများကို စက္ကူခွက်များဖြင့် ခံယူရသည်။ တဖြည်းဖြည်း စီးထွက်သော အစေးများမှာ ၂ နာရီခန့်အတွင်း၌ ၂ ပိသာခန့်ဖြစ်လာသည်။ အစေးထုတ်ဖန်များလျှင် အပင်သေတတ်သော ကြောင့် တစ်ခါအစေးထုတ်ပြီးသော အပင်ကို နောက်ထပ်နှစ်အနည်းငယ်အတွင်း အစေးထုတ်မယူရချေ။ အစေးတစ်ခါထုတ်လျှင်အပင် ၂၀၀၊ ၃၀၀ခန့်က ထုတ်ယူ သည်။ ချစ်ကယ်အစေးများကို ကပ်စေးနဲသကြားခဲပြုလုပ် သောစက်ရုံကြီးများသို့မပို့မီ ကြီးမားသောစည်ကြီးများထဲ သို့ထည့်၍ ပျစ်ခဲလာအောင်ကျိုရသည်။ ထို့နောက်အစေး များကို အအေးခံပြီး ၂၅ ပေါင်ခန့် အချိန်စီးသော အတုံး ကြီးများပြုလုပ်၍တင်ပို့သည်။

ကပ်စေးနဲသကြားခဲစက်ရုံတွင် ထိုအတုံးကြီးများ ညက် ညက်ကြေအောင် ကြိတ်လိုက်ပြီးလျှင် အရည်ပျော်အောင် ကျိုး၍စစ်ယူသည်။ စစ်ပြီးသောအရည်များကို စည်ကြီး များထဲသို့ လောင်းချကာ သကြား၊ အဖျော်ရည်နှင့် အမွှေး ဆီများကို ရောထည့်၍ မွှေပေးသည်။ ထို့နောက်ခပ်ပျော့ ပျော့ရှိနေခိုက်တွင် စက်ဖြင့် အချောင်းကလေးများ ဖြစ် အောင် လှိမ့်ပေးသည်။ ထိုအချောင်းများကို ဖြတ်တောက် ပြီးလျှင် သေသပ်လှပစွာထုပ်၍ ရောင်းချရန် တင်ပို့သည်။

ချစ်ကယ်အစေးမှာ အလွန်စျေးကြီးရှားပါးသဖြင့် ယင်း တစ်မျိုးတည်းနှင့်သာ ကပ်စေးနဲသကြားခဲ မလုပ်နိုင်တော့ဘဲ အခြားအစေး တစ်မျိုးကို ရှာဖွေကြသည်။ ယနေ့သော်ကား စက်ဘူမြို့မှ ထွက်သော ဂျီလူတန်ခေါ် အစေးနှင့်ချစ်ကယ် အစေး ၂မျိုးကို ရောနှော၍ ကပ်စေးနဲသကြားခဲလုပ်ကြ၏။ ယခုအခါ ကပ်စေးနဲသကြားခဲကို ကမ္ဘာတစ်ဝှန်း သုံးစွဲလာ ကြသဖြင့်၊ ကြီးကျယ်သောလုပ်ငန်းတစ်ခု ဖြစ်လာလေပြီ။

ချေဖါပိုး ။ ။ ချေဖါပိုးခေါ် ပိုးတောင်မာအမျိုးမျိုးကို ကမ္ဘာအနှံ့အပြားမှာပင်တွေ့ရှိနိုင်သည်။ ပိတုန်းအမျိုးမျိုးနှင့် ချေးထိုးပိုးအမျိုးမျိုးသည် ပိုးတောင်မာစာရင်းဝင်ပိုးများ ဖြစ်ကြ၏။ ချေဖါတို့သည် 'လမယ်လီတောနီး ယား' ခေါ် မျိုးပေါင်းတွင်ပါဝင်၍၊ ပြားချပ်သောအာရုံမှင်မျိုးပါရှိခြင်းကြောင့် ယင်းတို့ကို ခွဲခြားသိသာနိုင်သည်။

ချေဖါပိုးတို့သည် သစ်ပင်ပန်းပင်တို့၏ အရွက်များကို အကုန်လိုလို ဖျက်ဆီးလေ့ရှိသည်။ ချေဖါပိုးလောင်းကလေးများက အပင်၏အမြစ်များကိုစား၍ဖျက်ဆီးတတ်ကြသည်။ ချေဖါပိုးလောင်းသည် အခြားပိုးလောင်းတို့ထက် ကြီးမားလေးလံသော ကိုယ်ရှိသည်။ ဖြူဖွေးနူးညံ့သော ကိုယ်တွင် အညိုရင့်ရောင် ဦးခေါင်းပါရှိသည်။ ခြေထောက်သုံးစုံရှိ၍ ဝမ်းပိုက်ပူသည်။ ကြီးပြင်းနေဆဲ အချိန်တွင် ပိုးလောင်းတို့၏ အဓိကအစာမှာသစ်မြစ်များသာ ဖြစ်သည်။ ပိုးလောင်းဘဝနှင့် နှစ်ပေါင်းများစွာ နေတတ်သဖြင့် ယင်းတို့စားသောက် ဖျက်ဆီးမှုကြောင့် အပျက်အစီးများတတ်၏။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ပြောင်းပင်နှမ်းပင် စသည်တို့၏ အမြစ်များကို ကိုက်ဖဲ့ဖျက်ဆီးလေ့ရှိသော ပိုးတီကောင်သည် ပိုးစာပင်အစရှိသော အပင်တို့၏ အရွက်များကို ကိုက်ဖြတ်ဖျက်ဆီးသော ပိုးကျိုင်းကောင်တို့၏ ပိုးလောင်းကလေးများပင် ဖြစ်လေသည်။ ထိုပိုးကျိုင်းကောင်ကို ချေးထိုးပိုးဟုလည်း ခေါ်သည်။ ယင်းတို့သည် မိုးဦးကျရာသီတွင် အိမ်ထဲသို့ ညဉ့်အခါတဝီဝီမြည်ပြီး ပျံဝင်လာတတ်ကြသည်ကို တစ်ခါတစ်ရံ ကြုံရတတ်လေသည်။

သစ်ပင်ပန်းပင်တို့ကို ဖျက်ဆီးလေ့ရှိသည့် ချေဖာပိုး

ချေးချွတ်စရာ ။ ။ချေးချွတ်စရာ ပစ္စည်းများတွင် ကျွန်ုပ်တို့ နေ့စဉ်အသုံးပြုနေသောဆပ်ပြာသည် အတွေ့အများဆုံးပင်ဖြစ်သည်။ ဆပ်ပြာက အညစ်အကြေးများကို စင်ကြယ်အောင် ချွတ်ပစ်ပုံမှာဆန်းကြယ်၏။ အညစ်အကြေးတို့သည် အများအားဖြင့် ဆီကဲ့သို့ စေးကပ်လှသဖြင့် ရေမစိုနိုင်ချေ။ သို့သော်ဆပ်ပြာသည် အညစ်အကြေးကို ရေစိုအောင်ပြုနိုင်၏။ ဆေးကြောဖွတ်လျှော်သောအခါအညစ်အကြေးတို့သည် ရေစို၍ ဆပ်ပြာမှုန့်တွင် လိုက်ပါသွားလေသည်။

ချေးချွတ်စရာပစ္စည်းတွင် ရေ၏မျက်နှာပြင် တင်းအားကို နှိမ့်ချပေးနိုင်သောသတ္တိရှိသည်။ ရေ၏မျက်နှာပြင် တင်းအားနိမ့်ကျသွားသောအခါ ဆပ်ပြာရည်မှ အမြှုပ်ထလာသည်။ ဆပ်ပြာတွင် ဖက်တီးအက်ဆစ်နှင့် ဆိုဒီယမ်တို့ ပေါင်းစပ်နေသော ဓာတ်ဆားများ ပါဝင်သည်။ အဆိုပါ ဓာတ်ဆား မော်လကျူးတွင် ပါဝင်သော ဆိုဒီယမ်အက်တမ်တို့သည်ရေနှင့်ပူးပေါင်းလိုသောသဘောရှိ၍ ဖက်တီအက်ဆစ် အစိတ်အပိုင်းများက ဆီကဲ့သို့ စေးကပ်သောပစ္စည်းများဖြင့် ပူးပေါင်းလိုသောသဘောရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ဆပ်ပြာမော်လီကျူးတို့သည် ရေကို အညစ်အကြေးတို့နှင့်ပူးပေါင်းအောင်ပြုသည်။ ထိုအခါ အညစ်အကြေးတို့သည် ရေနှင့်အတူဆေးကြောပစ်ရာသို့ လိုက်ပါသွားလေသည်။

ဆပ်ပြာအပြင် အခြားချေးချွတ်စရာများရှိသေးသည်။ ဆာလဖျူရစ်အက်ဆစ် အပြင်းရည်နှင့် ကြက်ဆူဆီကို ပေါင်းစပ်ပေးသောအခါဆပ်ပြာကဲ့သို့ပင် အသုံးပြုနိုင်သော ချေးချွတ်စရာ ဆီအနီတစ်မျိုးကိုရသည်။ ဓါတ်ဆီချက်ရာမှ ရသည့် 'တီပေါ'ခေါ် ဆိုဒီယမ်ဓါတ်ဆားသည်လည်း ယခုအခါ အသုံးများသော ချေးချွတ်စရာပစ္စည်းတစ်မျိုးပင် ဖြစ်သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းကလည်း ဂျာမန်လူမျိုးတို့သည်ကုတ်မီးသွေးနှင့်ရေနွေးငွေ့တို့မှ ဖက်တီးအက်ဆစ်ဆပ်ပြာနှင့်ချေးချွတ်စရာပစ္စည်းများကို တစ်နည်းတစ်လမ်းပြုလုပ်၍ သုံးစွဲခဲ့ကြလေသည်။

ချေးထိုးပိုး ။ ။ချေးထိုးပိုးသည် ပိုးကောင်မာမျိုးဖြစ်သည်။ ပိုးတောင်မာတို့သည်မျိုးရင်းအားဖြင့် ၂၁ မျိုးရှိ၍ မျိုးစိတ်အားဖြင့် ၂၅၀၀၀၀ ရှိ၏။ ဧဝဗေ'အလိုအရ ချေးထိုးပိုးသည် 'စကာရာဗီအစ်စ်'မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်၍ 'ကိုလီအော့ပတဲရား' မျိုးစဉ်တွင် အပါအဝင်ဖြစ်၏။

ချေးထိုးပိုး၏ ကိုယ်လုံးသဏ္ဌာန်မှာ ကြက်ဥပုံသဏ္ဌာန်ဖြစ်သည်။ ကျောကုန်းသည် မည်းနက်သောအရောင်ဖြင့် ပြောင်လျက်ရှိ၏။ အနက်ရောင်အောက်တွင် အပြာရောင်ခံထားသည်။ ချေးထိုးပိုးသည် အလျားအားဖြင့် ၁ လက်မခန့်ရှိ၍ ကိုယ်လုံးသည်မာကျောကျစ်လစ်၏။ ခြေ ၆ချောင်းရှိ၍ အတောင် ၄ခုရှိသည်။ မပျံသန်းဘဲ မြေပေါ်တွင်နား

နေသောအခါ ချေးထိုးပိုး၌ အတောင်ပါရှိသည်ဟုပင် မထင်ရချေ။ တောင်ပံ ၄ခုရှိရာ အတွင်းဘက်တောင်ပံ ၂ခုကို အပြင်ဘက် တောင်ပံ ၂ ခုက ဖုံးအုပ်ထားသည်။ ပျံသန်းရာတွင် အတွင်းဘက် တောင်ပံများ ကိုသာသုံးသည်။ ချေးထိုးပိုးသည် ကိုယ်လုံးမဆံ့သာအောင် ကျဉ်းမြောင်းသော အကြို အကြားထဲသို့ တိုးဝင်သောအခါ အပြင်တောင်ပံ ၂ ခု၏ ကာကွယ်မှုကြောင့် အတွင်းတောင်ပံမှာ ပျက်စီးမသွားချေ။ ချေးထိုးပိုးသည် လေထဲတွင်ကျင်လည်စွာ မပျံသန်းနိုင်ချေ။ ထိုကြောင့် ပျံသန်းနေခိုက် ချေးထိုးပိုးသည် တိုင်နံရံ စသည်တို့ဖြင့် တိုက်မိလျှင် အောက်သို့ တစ်ရှိန်ထိုး ကျလာတတ်သည်။ ဤသို့အကျဆိုးဖြင့်ကျသော်လည်း ချေးထိုးပိုး၌ များသောအားဖြင့် အထိအခိုက် မရှိချေ။

ချေးထိုးပိုး၏ကိုယ်ခန္ဓာကို ၃ ပိုင်းခြားထား၏။ ထို ၃ ပိုင်းမှာ ဦးခေါင်းပိုင်း၊ ရင်ပိုင်းနှင့် ဝမ်းပိုက်ပိုင်းဖြစ်၏။ ထို အပိုင်း ၃ ပိုင်းသည် တစ်ပိုင်းနှင့်တစ်ပိုင်း ဆက်စပ်လျက်ရှိ၏။ ဦးခေါင်းတွင်ဦးမှင်ရှိ၏။ ပါးစပ်တွင် ခိုင်မာသောမေးရိုးကြီးများကိုတွေ့ရ၏။ ပိုးလောင်း၌ပင်လျှင်ခိုင်မာသောမေးရိုးကြီးများကိုတွေ့ရ၏။ ချေးထိုးပိုးသည် အမိဝမ်းမှ ပေါက်လာကတည်းက ချေးထိုးပိုးဘဝနှင့် ပေါက်လာသည်မဟုတ်။ သူ၏ဘဝဖြစ်စဉ်၌ အသွင် ၄ဆင့်ပြောင်းပြီးမှ ချေးထိုးပိုးဖြစ်လာသည်။ ပထမအဆင့်သည်ဥပင်ဖြစ်၏။ ဒုတိယအဆင့်သည် ဥမှပေါက်ဖွားလာသော ပိုးလောင်းဖြစ်၏။ တတိယအဆင့်သည် ပိုးတုံးလုံးဖြစ်၍ နောက်ဆုံးအဆင့်မှာမူ ချေးထိုးပိုး ဖြစ်လာလေသည်။

ချေးထိုးပိုးသည် မိမိ၏ဥကိုမြေဩဇာပုံ သို့မဟုတ်နောက် ချေးပုံထဲတွင် ဥတတ်၏။ ချေးထိုးပိုးသည် မြေဩဇာပုံမှ နောက်ချေးကိုယူ၍ အလုံးသဏ္ဌာန် ပြုလုပ်လေ့ရှိသည်။ လုံး

ပိုးတောင်မာမျိုးဝင် ချေးထိုးပိုး

ထားသော နောက်ချေးသည် ချေးထိုးပိုးထက်ပင် အရွယ်အားဖြင့်ကြီး၏။ ချေးထိုးပိုးသည် ရှေ့ခြေကိုမြေကြီးပေါ်သို့ ထောက်လျက် နောက်ခြေဖြင့် နောက်ချေးလုံးကို တွန်းကန်ကာ မိမိအလိုရှိရာသို့ ယူဆောင်၏။ နောက်ချေးလုံးကို ကုန်းမြင့်ပေါ်သို့ ယူဆောင်ရာ၌၊ ကျောက်တုံး ကျောက်ခဲကြီးများပေါ်သို့ ဆွဲတင်ရာ၌၊ ချိုင့်ကွက်များထဲမှ ဆွဲထုတ်ယူရာ၌ ၊ချေးထိုးပိုးသည် အလွန်ကျွမ်းကျင်သည်။ ဤသို့ယူဆောင်၍ သင့်တော်သောနေရာသို့ရောက်သော အခါ ချေးပိုးထိုးသည် နောက်ချေးလုံးကိုထားပြီးလျှင် နောက်ချေးလုံးထဲသို့ အပေါင်းဖောက်ထွင်း၏။ ထိုအပေါက်ထဲသို့ ချေးထိုးပိုးသည်ဝင်၍ အပေါက်ကျယ်အောင် နောက်ချေးကို စားပစ်၏။ ထိုအပေါက်ထဲတွင် ချေးထိုးပိုးမသည် ဥဥ၏။ ဥဥပြီးသည့်နောက် နောက်ချေးလုံးကို မြေကြီးဖြင့် ဖုံးအုပ်ထားခဲ့၏။

ချေးထိုးပိုးသည် အသွားအလာနှေးကွေး၏။ ပက်လက်လန်သွားသောအခါ နဂိုအနေသို့ ပြန်ရောက်အောင် မိမိဖာသာမစွမ်းနိုင်ချေ။ ပက်လက်လန်နေသော အနေအထားသည် ချေးထိုးပိုးအတွက် အလွန်အနေရကြပ်၏။ စိုးရိမ်စရာလည်းဖြစ်၏။ အကြောင်းမူကား ထိုအချိန်တွင် အခြားသားစား ပိုးကောင်များ သို့မဟုတ် ပရွက်ဆိတ်များသည် ချေးထိုးပိုးကို အပိုင်းပိုင်းဖြတ်၍စားသောက်နိုင်ကြသောကြောင့်တည်း။

ချေးထိုးပိုးသည် ပက်လက်မလန်ဘဲ နဂိုအနေအထားတွင်ရှိစဉ် ဘေးရန်မှလွတ်ကင်းအောင် မိမိကိုယ်ကို မိမိကာကွယ်နိုင်၏။ မည်းနက်သော ကျောက်ကုန်းသည် ချေးထိုးပိုးကို ဒိုင်းသဖွယ်ကာကွယ်ပေး၏။ ချေးထိုးပိုး၏ တုတ်ခိုင်သော နောက်ပိုင်းသည် မာကျောသည့်ပြင် မကျိုးမပြတ်နိုင်သောကြောင့် အစာအလို့ငှာ ကိုက်ဖြတ်လိုသော ရန်သူတို့သည် ချေးထိုးပိုးကို အလွယ်တကူ ရန်မမူနိုင်ကြချေ။ ချေးထိုးပိုးသည် မိမိရန်သူကို နိုင်နင်းမည့်ပုံမပေါ်လျှင် အတောင်ကိုဖြန့်၍ လေထဲသို့ ပျံထွက်ပြေးတတ်၏။

ချေးထိုးပိုးသည်ပျံသန်းနိုင်သော်လည်း အများအားဖြင့် ခြေကိုသာအသုံးပြု၍ လျှောက်သွားတတ်၏။ ညနေချိန် သို့မဟုတ် ညနေစောင်းချိန်တွင် ချေးထိုးပိုးများ ပျံဝဲနေသည်ကို အများအားဖြင့်တွေ့မြင်ကြရ၏။ ချေးထိုးပိုးသည် အလင်းကိုရှောင်၍ ကျောက်တုံးကျောက်ခဲကြီးများအောက်တွင်နေတတ်၏။ ထို့ပြင် ကြွေကျလျက်ရှိသော သစ်ရွက်များအောက်တွင်လည်းကောင်း အမှိုက်သရိုက်ပုံအောက်တွင်လည်းကောင်း၊နေတတ်၏။ အလင်းရောင် အားနည်းသော ညနေအေးအချိန်မျိုးတွင်သာလျှင် မိမိခို အောင်းလျက်ရှိသောနေရာမှ ပြင်ပသို့ထွက်လာတတ်လေသည်။

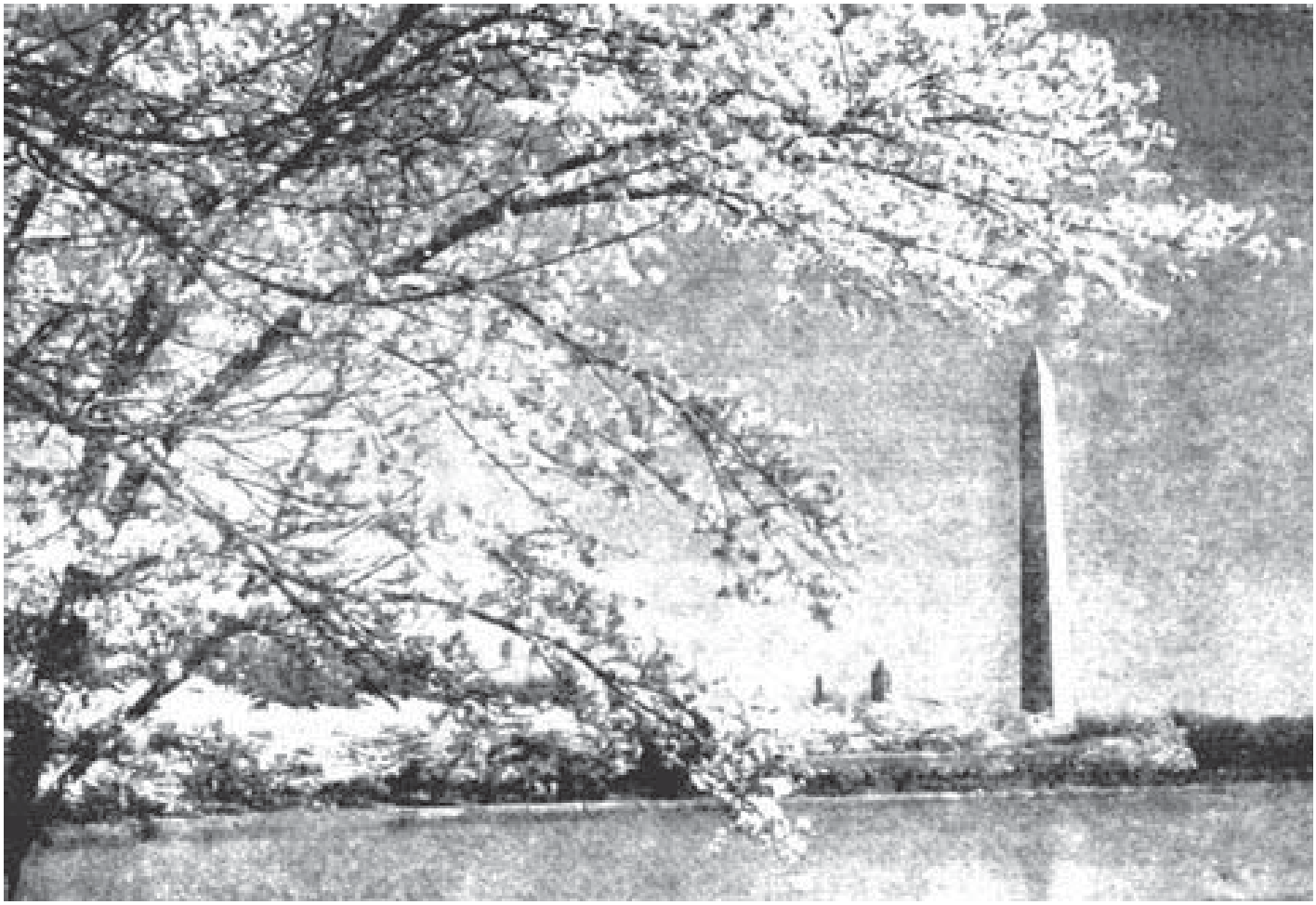

သမဝိုင်းဒုန်ဒေသများတွင် နွေဦးကာလများ၌ ပွင့်ဖူးတွေ့ဝေနေသည့် ချယ်ရီပင်များ

ချေးပင် ။ ။ချေးပင်သည် ပေ ၅၀ ခန့်အထိ မြင့်၍ ယင်းတို့ကို မြန်မာနိုင်ငံ၌ တနင်္သာရီတိုင်း ကမ်းခြေတစ်လျှောက်ရှိ သစ်တောများတွင် တွေ့မြင်နိုင်သည်။

ချေးပင်မှ သစ်စေးအမည်းတစ်မျိုးကို ရရှိ၍ အသီးမှ အနံ့ရူးသော အနက်ရောင်ဆီတစ်မျိုးကို ရသည်။

ထိုဆီအနက်ကို ထုံးရည်ကြည်ဖြင့် ရောလိုက်လျှင်အဝတ်အထည်များ၌ ခဝါသည်တို့ မှတ်သားလေ့ရှိသော ဒိုဘီမင်ခေါ် ဖွတ်လျှော်၍ မပျက်နိုင်သည့် မင်ကိုရသည်။ သစ်စေးဖိုမင်မှာ ချေးပင်အနွယ်ဝင် ဖြစ်၍ ထိုအပင်၏ အသီးမှလည်း အလားတူမင်မျိုး ဖော်စပ်နိုင်သည်။ ချေးသီးကို ဘယ ဆေးများ ဖော်စပ်ရာတွင် အသုံးပြုကြသည်။ ချေးပင်၏အစေးမှာ သစ်စေးကဲ့သို့ စက်၍ အနာဖြစ်တတ်လေသည်။ ဤသို့အနာစက် ဖြစ်ပေါ်လျှင် ကင်ပွန်းချည်ရွက်အကြမ်းကို အရည်ကျိ၍ ဖန်ရေဆေးပေးက ရုတ်ခြည်းသက်သာနိုင်သည်။

ချေးပင်၏ အသားမှာ အနီရောင်ရှိ၍ ချောမွတ်လာအောင် ပြုပြင်ပေးနိုင်သော လှပသည့် သစ်မျိုးဖြစ်သဖြင့်၊ ဗီရိုကဲ့သို့သော အိမ်သုံးပစ္စည်း အကောင်းစားများ ပြုလုပ်ရန်၊ ပန်းပုထုရန်နှင့် ကြမ်းပြင်အလှခင်းရန် တို့အတွက် အသုံးဝင်သည်။ သို့သော်ထိုသစ်သားကို မြန်မာနိုင်ငံမှ တစ်နှစ်လျှင် တန်ချိန်အနည်းငယ်သာ ရသည်။ သစ်အရောင်းအဝယ် လုပ်ရာတွင်လည်း ချေးသားနှင့် သစ်စေးဖိုသား နှစ်မျိုးစလုံးကို သရက်သစ်စေးသားဟု အမည်တစ်မျိုးတည်းဖြင့် ခေါ်ကြသဖြင့် ခွဲခြားသိရှိရန် မလွယ်ကူချေ။

ချယ်ရီပင်။ ။ချယ်ရီပင်သည် နှင်းဆီမျိုးရင်းဝင်အပင်ဖြစ်၍ ယင်း၏မျိုးစုအမည်မှာ ပရူနပ်ဖြစ်သည်။ ချယ်ရီအချို့မျိုး၊ အချဉ်မျိုးဟူ၍ ၂ မျိုးရှိရာ အချို့မျိုးကို ပရူနပ်အဗီယမ်ဟူ၍ လည်းကောင်း အချဉ်မျိုးကို ပရူနပ်စီရာဆပ်ဟူ၍ လည်းကောင်းခေါ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းရှိ တောင်ကုန်းများ၌ အချို့မျိုးဖြစ်သော ပရူနပ်အဗီယမ် ချယ်ရီပင်များကို တွေ့ရတတ်သည်။

ဂျပန်နိုင်ငံ၌ ချယ်ရီပန်းများပွင့်သော နွေဦးပေါက်ချိန်တွင် ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲများ ကျင်းပကြသည်။ ကိုရီးယားနိုင်ငံ၌ ချယ်ရီပင်ကို အမြတ်တနိုးစိုက်ပျိုးကြသည်။ အင်္ဂလန်ပြည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနှင့် ကနေဒါနိုင်ငံတောင်ပိုင်းတို့၌လည်း ချယ်ရီပင်များပေါက်သည်။

ချယ်ရီသီးမှာ ဆီးသီးနှင့်မက်မုံသီးတို့ကဲ့သို့ မာသော အစေ့ရှိသည့်အသီးမျိုးဖြစ်လေသည်။ ချယ်ရီအချိုသီးမှည့်များကို အသီးမှည့်အတိုင်း စားသုံး ကြသည်။ ချယ်ရီအချဉ်သီးကိုမူ သနပ်၊ ချဉ်ရည်စသည်တို့ပြုလုပ်ရန် အသုံးချကြ

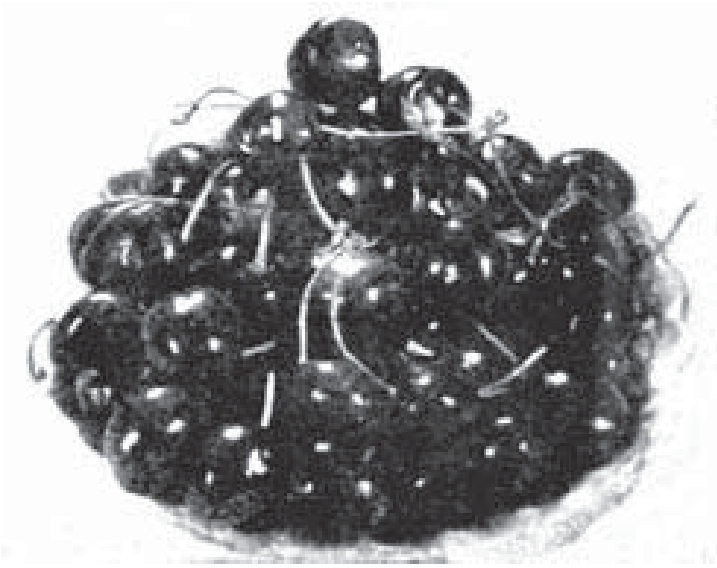

စားစချင်စဖွယ် ချယ်ရီသီးများ

သည်။ ချယ်ရီသီးအရည်ကို အရက်ချက်ကြသည်။ ချယ်ရီသားဖြင့် အကောင်းစားအိမ်ထောင် ပစ္စည်းများကို ပြုလုပ်ကြသည်။ချယ်ရီပင်၏ အခေါက်မှာ ဆေးဘက်ဝင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်း၌ ရုက္ခဗေဒအမည် ပရုနပ်ပဒ္ဒမ်ခေါ် ဟင်မားလယန် ချယ်ရီမျိုးလည်း ပေါက်သည်။ ထို ချယ်ရီပင်ကိုကချင်တို့က ပန္ဒူ၊ ပန္ဒီဗျင်ဗျိုင်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ ရှမ်း တို့ကမိုင်စိုင်ဟူ၍ လည်းကောင်းခေါ်ကြသည်။

ချော့ကလက်။ ။ချော့ကလက်မှာ ကကေးအိုခေါ် အပင်၏အသီးတောင့်များအတွင်းမှ အစေ့ဆန်များကို အမှုန့်ကြိတ်၍ သကြား၊ နို့တို့ဖြင့် ရောစပ်ကာ ပြုလုပ်ထားသော ရသာခဲဖြစ်သည်။

အနောက်တိုင်းနိုင်ငံများနှင့် ဩစတြီးယား၊ နယူးဇီလန်ကျွန်းများတွင် ချော့ကလက်များကို အကြီးအကျယ် လုပ်၍ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်သို့ တင်ပို့ရောင်းချသည်။ ချော့ကလက်၏ ပင်ကိုယ်ခါးသက်သော အရသာကို သကြား၊ နို့၊ ကော်မှုန့်များဖြင့် ရောနှောဖုံးအုပ်၍ ဖက်စပ်ပြုပြင်ထားလေရာ ချောကလက်သည် ချိုဆိမ့်သည်။

အနံ့လည်း ကောင်းမွန်သဖြင့် လူတိုင်းနှစ်ခြိုက်ကြသည်။ အထူးသဖြင့်ကလေးများ အလွန်တောင့်တသောအစာဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ချော့ကလက်များသည် စားကောင်းသလောက်အဖိုးကြီးမြင့်လေရာ လူတိုင်း စားသုံးခြင်းမပြုနိုင်ချေ။

၁၄၉၂ခုနှစ်နောက်တွင် မက္ကဆီကိုနိုင်ငံသို့ စပိန်လူမျိုးများ ရောက်ရှိသွားသောအခါ ထိုဒေသမှ တိုင်းရင်းသားများသည် ကကေးအိုခေါ် အပင်မှ အစေ့ဆန်တို့ကို ကြိတ်၍ ဖျော်သောက်ကြသည်ကို တွေ့ရသည်။ စပိန် လူမျိုးများလည်းထိုအရည်ကို မြည်းစမ်းကြည့်ရာ ခါးသက်သက်နှင့်အီသည်ကို တွေ့ရသည်။ သို့ရာတွင် ဥရောပတိုက်မှ ယူဆောင်လာခဲ့သည့် သကြားနှင့်ရော၍ သုံးဆောင်ကြည့်သောအခါ အရသာကောင်းသည်ကို တွေ့ရသည်။ သူတို့မှ တစ်ဆင့် ဥရောပတိုက်သို့ ရောက်သွားလေရာ ၁၈ ရာစုလောက်တွင် ဥရောပတိုက်၌ ကိုကိုးအဖျော်ကို အနှံ့အပြား သုံးစွဲစ ပြုကြသည်။

ချော့ကလက်မှာ ကိုကိုး ပြုလုပ်သကဲ့သို့ပင် ကကေးအိုအစေ့ဆန်များကို အခြောက်လှန်း၍ ကြိတ်ထားသော အမှုန့်များမှပြုလုပ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ကကေးအို ပင်များမှာ ပူအိုက်၍ စိုစွတ်သော အမေရိကတိုက်၊ အာဖရိကတိုက်များတွင် အလေ့ကျပေါက်၍ ကလေးအိုစေ့များကို ကိုကိုးချော့ကလက်များပြုလုပ်သည့် နိုင်ငံများသို့ တင်ပို့ရောင်းချကြ၏။

ချော့ကလက်ကို လေလုံစက္ကူဖြင့် ဤသို့ထုပ်ကြရသည်။

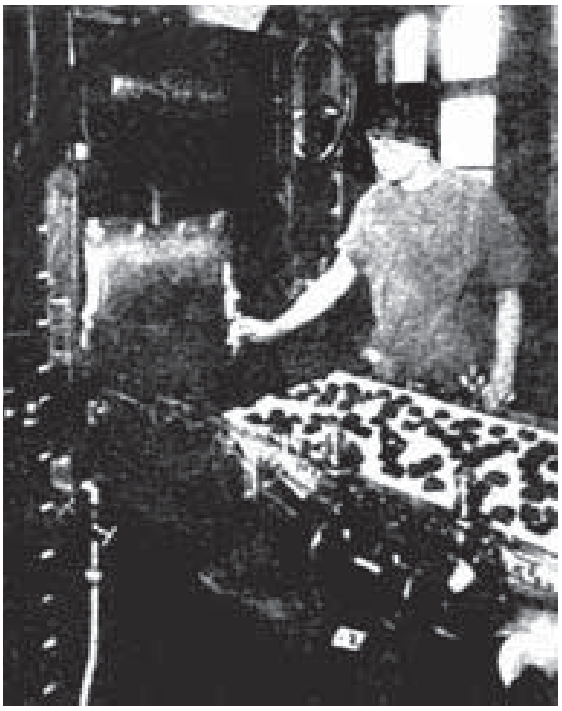

စက်မှကျလာသော ချော့ကလက်များကို အအေးခံထားစဉ်

ချော့ကလက်စက်ရုံကြီးများသို့ ရောက်သောအခါ ကကေးအိုအစေ့များကို ပို၍ အရသာကောင်းလာစေရန် စက်ဖြင့် လှော်ပေးရသည်။ ထို့နောက် စက်ဖြင့်ကြိတ်လိုက်သော အခါ အခွံများထွက်ကုန်ပြီးလျှင် အဆန်များသာ ကျန်ခဲ့၏။ အစေ့ခွံများမှာ မြေဩဇာအတွက် အသုံးချရသည်။

ကကေးအိုအစေ့မှရသော အဆန်များမှာ ကိုကိုး၊ ချော့ကလက်ပြုလုပ်ရသော အဓိကပစ္စည်းများဖြစ်သည်။ ချော့ကလက်ပြုလုပ်ရာ၌ အဆန်များကို ချော့ကလက်အရည်ဖြစ်အောင် စက်ဖြင့်အထပ်ထပ်ကြိတ်ပေး၍ ပုံစံခွက်များထဲတွင်အအေးခံပေးရသည်။ ထို့နောက်သကြား၊ နို့၊ကော်မှုန့်များ ရောစွက်လိုက်သောအခါ ချိုဆိမ့်သော ချော့ကလက်များ ဖြစ်လာသည်။

ချော့ကလက်သည် အလွန်အဆီများ၏။ ကကေးအို အဆန်များတွင် ကိုကိုး ဆီဟုခေါ်သော အဆီအနှစ် တစ်ဝက်ကျော်မျှ ပါရှိသည်။ ယင်းကိုကိုးဆီမှာ အညိုရင့် ရောင်ရှိသည်။ အဆီဓာတ်လွန်ကဲ၍ အီဆိမ့်လသည်။ ရှေးအခါက ချော့ကလက်များ ပြုလုပ်ရာတွင် မူလကိုကိုးဆီများ ပါရှိသမျှနှင့်သာပြုလုပ်ကြသော်လည်း ယခုအခါတွင် ကိုကိုးဆီများကို ပိုမိုထည့်သွင်း၍ ပြုလုပ်ကြသည်။ ချော့ကလက်တွင်ပို၍ ထည့်ရမည့်ဆီကို ကကေးအို အဆန်များမှ ကိုကိုးမှုန့်မပြုလုပ်မီထုတ်ယူသည်။ ယင်းသို့အားဖြင့် ဖျော်သောက်ရမည့် ကိုကိုးမှုန့်မှာလည်း အဆီထုတ်ပြီးဖြစ်၍ အီဆိမ့်လွန်းခြင်း၊ အဆီများခြင်းမဖြစ်တော့ဘဲချော့ကလက်မှာလည်း ပို၍အရသာကောင်းလာသည်။ ယင်းသို့အရသာ ပိုကောင်းသည်နှင့်အမျှ ချော့ကလက်သည် အစာကြေလွယ်ခြင်းမရှိချေ။ သို့ရာတွင် နည်းနည်းနှင့် ဝစေသောအစာ ဖြစ်သည်။

ချော့ကလက်တွင် ပရိုတင်း၊ အဆီဓာတ်ဆားနှင့် အခြားခွန်အားဖြစ်စေသောဓာတ်များ ပြည့်စုံလုံလောက်စွာပါရှိ သဖြင့် နည်းနည်းနှင့် အရာရောက်သော အစာအဟာရဖြစ် သည်။

ထို့ကြောင့် ပင်လယ်ရပ်ခြားသို့ သွားရောက်နေရ သော စစ်သည်တော်များ စွန့်စားရှာဖွေသူများအဖို့ ချော့ကလက်သည် အလွန်အဖိုးတန်သောစားနပ်ရိက္ခာတစ်မျိုး ဖြစ်ပေသည်။

အင်္ဂလိပ်ကဗျာစာဆိုတို့၏ဖခင်

ကင်တာဗာရီပုံပြင်များကို မွေးထုတ်ခဲ့သူ ကဗျာဆရာကြီးချော်စာ၏ဘဝကို ဤတွင်စိတ်ဝင်စားဖွယ်ဖော်ပြထားသည်။ ပြင်သစ်နှင့်လက်တင်ဘာသာမှသာလျှင် ယဉ်ကျေးမှုနှင့်စာပေဆိုင်ရာတွင် ထိရောက်စွာသုံးစွဲနိုင်သည်ဟူသော ထိုခေတ်၏ ယူဆချက်အား တော်လှန်၍မစ်ဒလန်နယ်သုံး အင်္ဂလိပ်စကားကို ထီးနန်းသုံးစာပေအဖြစ် ပို့ဆောင်နိုင်ခဲ့သည်မှာ အံ့မခန်းပါပေ။

ချော်စာ ဂျက်ဖရီ (ခရစ် ၁၃၄၀–၁၄၀၀) ။ ။ ဂျက်ဖရီ ချော်စာသည် အင်္ဂလိပ်စာပေ၌ ကဗျာအရာတွင် လက်ဦးဆရာမည်တွင်လောက်အောင် ပထမဦးဆုံး ထင်ရှားကျော်စောခဲ့သော စာဆိုကြီး ဖြစ်ပေသည်။ သူ၏ကဗျာများတွင် ပါရှိသောပုံပြင်ဝတ္ထုတို့ဖြင့်၊ ထိုခေတ်က လူတန်းစား အမျိုးမျိုးတို့၏ နေမှုထိုင်မှု သဘာဝကို ထူးကဲစွာသရုပ်ဖော်ပေးခဲ့သည်။ သူဗီရင်ရေးသားသော ကန်တာဗာရီပုံပြင် ကဗျာများမှာ အလွန်ထင်ရှား၍ ယခုထက်တိုင်နှစ်ပေါင်း ၅၀၀ ကျော်အတွင်းတွင်အစဉ်မပြတ် စာပေလေ့လာသူများ၏ နှစ်သြဇာကျူးကျော်ခြင်း အမြတ်တနိုးတန်ဖိုးထားခြင်း ခံရသည်။ ချော်စာကို လန်ဒန်မြို့၌ ခရစ်နှစ်၁၃၄၀ လောက်တွင်မွေးဖွားသည်။ သူ၏ဖခင်မှာ ကြွယ်ဝသော အရက်ချိုကုန်သည် တစ်ဦးဖြစ်၏။ အသက် ၁၇နှစ်အရွယ်တွင် တတိယအက်ဒွပ် ဘုရင်၏သားဖြစ်သူ ဒျူကွဲရကလာရင့်မြို့စား၏ ကြင်ယာတော်ထံပါးတွင် မင်းလုလင်အဖြစ်အမှုတော်ကို ထမ်းရွက်ရသည်။ အသက် ၁၉နှစ်အရွယ်ခန့်တွင် အင်္ဂလိပ်ပြင်သစ်နှစ်တစ်ရာစစ်ကြီး၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသဖြစ်သော ပြင်သစ်နိုင်ငံစစ်ပွဲများတွင် ပါဝင်တိုက်ခိုက်ခဲ့ရာ ရန်သူလက်တွင်း

အင်္ဂလိပ်စာဆိုကျော် ဂျက်ဖရီချော်စာ

သို့ ကျရောက်ခဲ့သဖြင့်၊ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်တတိယအက်ဒွပ်၏ အကူအညီအထောက်အပံ့ဖြင့် သုံ့ပန်းလျော်ကြေးပေးကာ ရွေးနုတ်ခဲ့ရသည်။ အင်္ဂလန်သို့ ပြန်ရောက်သောခါ၊ တတိယအက်ဒွပ်ဘုရင်၏သားတော်တစ်ဦးဖြစ်သော ဒျူဘွဲ့ရလန်ကက်စတာမြို့စားထံတွင် 'စကွိုင်ယာ' ခေါ် သူကောင်းအငယ်တန်းစားအဖြစ် ခစားရပြန်သည်။ နန်းတွင်း၌ ယင်းသို့ အမှုထမ်းနေစဉ်၊ မင်းကိစ္စရေးရာများကို ဆောင်ရွက်ရန် ဥရောပနိုင်ငံအသီးသီးသို့ သွားရောက်ခဲ့ရသည်။ ၁၃၇၃ ခုနှစ်၌ အင်္ဂလိပ်ဘုရင်၏ သံတမန်အဖြစ်ဖြင့် ဣတလီပြည် မြောက်ပိုင်းသို့သွားခဲ့ရသည်။ ထိုစဉ်ကဣတလီပြည် ၌ စာပေခေတ်ဆန်းချိန်အခါ ကြုံ၍ ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ပညာရပ်များထွန်းကားနေသည့်ဒေသ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ချော်စာသည် ဣတလီ စာဆိုကျော်များဖြစ်သော ဝီးထရတ်နှင့် ဗိုကာချိုတို့၏ စာပေအရိပ်အာဝါသနှင့်မကင်းဟုယူဆဘွယ်ရှိသည်။ ဤသို့ ဥရောပတိုက်၌ ခရီးလှည့်လည်ယင်း၊ လက်တင်၊ ပြင်သစ်နှင့်အီတလျံ စာပေတို့၌ ကျွမ်းကျင်ခဲ့၍၊ သူ၏ အရေးအသားများ၌ ထိုစာပေတို့က အထောက်အပံ့ပြုခဲ့ပေလိမ့်မည်။

၁၃၇၄ ခုနှစ်တွင် ချော်စာသည် လန်ဒန်မြို့တော်ဆိပ်ကမ်း၌ အကောက်တော်အရာရှိအဖြစ်အမှုထမ်းရပြန်သည်။ တတိယအက်ဒွပ် နတ်ရွာစံပြီးနောက် ဒုတိယရစ်ချတ် ဘုရင်လက်ထက်တွင်လည်း မင်း၏ချီးမြှင့်ခြင်းခံရသည်။ ၁၃၈၅ ခုနှစ်၌ ကားကင့်မြို့နယ်မှနေ၍ ပါလီမန်အမတ်အဖြစ်နှင့် ရွေးကောက်တင်မြောက်ခြင်းကို ခံရသည်။ သို့ရာတွင် အသက်ကြီးပြင်းလာသောအခါ ရှိရင်းစွဲရာထူးကို လက်လွှတ်ဖြစ်ရ၍၊ ပင်ပန်းဆင်းရဲရရှာသည်။ ဤအကြောင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ပင် စပ်ဆိုခဲ့သေးသည်။ ထိုကဗျာကို အကြောင်းပြု၍၊ ချော်စာသည် ဒုတိယရစ်ချတ်ဘုရင်ကို နန်းချုပြီး နန်းတက်သော စတုတ္ထ ဟင်နရီဘုရင့်ထံမှ ရိက္ခာတော်ရခဲ့သည်။ သို့သော် ရိက္ခာရပြီးနောက် အနှစ် ၁၄၀၀ ပြည့်နှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၅ ရက်တွင် ကွယ်လွန်ခဲ့ရာ၊ ဝက်စမင်စတာ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းတွင် သူ့အားမြှုပ်နှံသင်္ဂြိုလ်ခဲ့သည်။ သူ့အားမြှုပ်နှံရာ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းထောင့်တွင်၊ သူ့နောက်နှစ်ပေါင်းနှစ်ရာခန့်တွင် ထင်ရှားကျော်စောသောကဗျာစာဆိုကြီး စပင်ဆာကိုမြှုပ်နှံပြန်ရာ၊ ထိုအခါမှစ၍ ဝက်စမင်စတာ ဘုရားရှိခိုးကျောင်းဤနေရာကွက်ကလေးကို စာဆိုသိုက်မြို့ (၀၊) 'ကဗျာစာဆိုတို့၏ ထောင့်ကွက်' ဟု တွင်လာတော့သည်။ နောက်နောင် ထင်ရှားသောကဗျာစာဆိုများကိုလည်း ဤအကွက်တွင် မြှုပ်နှံကြ၏။

ချော်စာ၏ ခေတ်က အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားမှာ ဒေသန္တရအားဖြင့် ကွဲပြားခြားနားသည်။ ဥပမာ၊ မြန်မာစကားပင်ဖြစ်သော်လည်း ရခိုင်စကားနှင့် ထားဝယ်စကား မတူသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် ထိုဒေသအလိုက် ကွဲပြားခြားနားနေသော ဒေသန္တရစကားများအနက် ချော်စာသည် မစ်ဒလန်အင်္ဂလန်ပြည် အလယ်ပိုင်းနယ်သုံး အင်္ဂလိပ်စကားဖြင့် သူ၏ကဗျာများကို ရေးသားစီကံုးခဲ့ရာ၊ သူသုံးသောဘာသာစကားကို အများကဦးစားပေး၍ စာပေအရာ၌ လက်ခံသုံးနှုန်းကြသောကြောင့် ထိုမစ်ဒလန်နယ်သုံးအင်္ဂလိပ်စကားမှာ စာပေရေးသားဖွဲ့နွဲ့ရာတွင်သုံးသောစကား၊ ထီးသုံးနန်းသုံး စကားအဆင့်အတန်းသို့ ရောက်ရှိလာပြီးလျှင် တစ်တိုင်းပြည် လုံးက သုံးစွဲလာသည့် အခြေသို့ ရောက်သွားသည်။ ချော်စာသည် အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားကို ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်ဖြစ်သော စာပေကိစ္စတွင် နိုင်နိုင်နင်းနင်း သုံးစွဲပြခြင်းဖြင့်၊ ယခင်ကပြင်သစ်ဘာသာနှင့် လက်တင်ဘာသာများမှသာယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ စာပေဆိုင်ရာတွင် ထိရောက်စွာနက်နဲစွာသုံးနိုင်သည်။ အင်္ဂလိပ်ဘာသာစကားမှာ ဤသို့ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့သော ကိစ္စများတွင် သုံးနိုင်လောက်သည့် အဆင့်အတန်းမရှိသေးဟူသော အထက်တန်းစားများ၊ ပညာတတ်များ၏ အယူစွဲကို ပယ်ဖျောက်စေသည်။ ချော်စာ၏လက်ထက်မှစ၍ သူ၏ကျေးဇူးကြောင့်၊ စာပေကျွမ်းဂန်တွင်ထင်ရှားကျော်ကြားလိုသူ အင်္ဂလိပ်များသည် လက်တင်နှင့် ပြင်သစ်စာတို့ဖြင့် စာပေရေးရန် မလိုတော့ပေ။

ချော်စာသည် ဟာသဉာဏ် ရွှင်မြူးသူ ဖြစ်သည်။ သို့သော် သူ၏ ဟာသမှာသိမ်မွေ့သည်။ သူသည် ကန်တာဗာရီ ကဗျာပုံပြင်များ ၁၂၈ ခုမျှရေးသားရန်ကြံရွယ်ခဲ့သော်လည်း ၂၄ခု မျှသာ ရေးသားနိုင်ခဲ့၏။ ထိုရေးသားခဲ့သမျှသော ကဗျာပုံပြင်များမှာလည်းဖတ်ရှုရသူအပေါင်းအား စိတ်ကြည်လင်ရွှင်လန်းအောင် ဆွဲဆောင်နိုင်သော ပုံပြင်များဖြစ်ပေသည်။

ချော်စာ၏ ရှေးဦးလက်ရာများထဲတွင် ပြင်သစ်မှတိုက်ရိုက်ဘာသာပြန်ဆိုထားသော စာပေများလည်း ပါရှိလေသည်။ ထို့နောက်တွင်ကားချော်စာသည် အီတာလျံ စာပေများကို အတုယူကာ ရေးသားခဲ့ပြန်လေသည်။ သူ၏ ထင်ရှားလှသော ကန်တာဗာရီကဗျာပုံပြင်များကို အီတာလျံ စာရေးဆရာကြီး ဗိုကာချို၏ အရေးအသားနည်း စံနစ်သို့ လိုက်၍ ရေးသားထားခဲ့လေသည်။ ထိုကန်တာဗာရီ ပုံပြင်များမှာ ဘုရားဖူး များသည် ခရီးသွားယင်း ပုံများပြောပြကြပုံကို လက်ာသွားဖြင့် ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ချော်စာရေး ကန်တာဗာရီ ပုံပြင်များ

ချော်စာတို့၏ခေတ်အခါက ကန်တာဗာရီအရပ်တွင် စိန်သောမတ်ဗက်ကက်၏ ဂူသင်းချိုင်းရှိသော ဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီး ရှိလေသည်။ ထိုဘုရားရှိခိုးကျောင်းကြီးသို့ အင်္ဂလန်ပြည် အရပ်ရပ်မှ လူအများသည်သောမတ်ဗကက်၏ဂူသင်းချိုင်းကို ဖူးမြော်ကန်တော့ရန် ခရီးထွက်လေ့ရှိကြ၏။ ယင်းသို့ ဘုရားဖူး ခရီးထွက်ခြင်းသည် သာသနာရေးကို ကြည်ညိုလေးစားရာရောက်သည့်အပြင် နေ့စဉ်လုပ်ငန်းမှ အပြောင်းအလဲလည်း ဖြစ်စေသဖြင့် ဘုရားဖူးထွက်ခြင်းမှာ ထိုခေတ်များက အတန်ပင်ခေတ်စားခဲ့၏။ ယင်းသို့ ခရီးထွက်ကြရာ၌ ခရီးလမ်းကြံရာ လူစုလူဝေးနှင့် သွားရောက်လေ့ ရှိကြသည်။ အများအားဖြင့် သာသနာရေးကို ကြည်ညိုလေးစားသဖြင့် ခရီးထွက်ခြင်းဖြစ်သော်လည်း လူစုလူဝေးနှင့်တပျော်တပါးသွားရသဖြင့် ဘုရားဖူးလိုက်ကြသူများလည်း ရှိပေသည်။

ချော်စာရေးသည့် ကန်တာဗာရီ ကဗျာပုံပြင်များမှာ ကန်တာဗာရီသွား ဘုရားဖူးအဖွဲ့များက လမ်းခရီးတွင် အပျင်းပြေစေရန် သဘောနှင့်အလှည့်ကျပြောပြခဲ့ဟန် ရေးသားထားလေသည်။ ထိုဘုရားဖူးအဖွဲ့တွင် လူပေါင်း ၃၀ ခန့်ရှိ၍ ဘုန်းကြီး၊ နိုက်သူရဲကောင်း၊ လယ်သမား၊ ကုန်သည်၊ ဆေးဆရာ၊ ရှေ့နေစသည်ဖြင့် အတန်းစားအမျိုးမျိုးပါဝင်သည်။ ထိုကဗျာပုံပြင် များထဲမှ ပုံပြင်တစ်ပုဒ်မှာ–

သီဗန်မင်းသား ၂ ပါး

ထိုပုံမှာ ဘုရားဖူးအဖွဲ့ဝင် ကရူးဆိတ်တိုက်ပွဲပြန် နိုက်သူရဲကောင်းက ပြောပြသောပုံ ဖြစ်သည်။

ချော်စာ၏ ကန်တာဗရီပုံပြင်တွင်ပါရှိသည့် ထမင်းစားပွဲအခမ်းအနားတစ်ရပ်

ပဲလမွန်နှင့် အာဆိုက်တို့မှာ သီးဗီးနိုင်ငံမှ ညီအစ်ကို ဝမ်းကွဲတော်စပ်သူ မင်းသားနှစ်ပါး ဖြစ်ကြသည်။ သူတို့နှစ်ဦးသည် တစ်ဦးကိုတစ်ဦး လွန်စွာချစ်ခင်ကြင်နာကြ၍၊ မည်သည့်အခါမျှ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး သစ္စာမဖောက်ကြစတမ်းဟု သစ္စာဆိုထားခဲ့ကြ၏။ သစ္စာဆိုချက်အတိုင်းလည်း တစ်ဦးကို တစ်ဦး အလွန်ပင်ချစ်ခင်ကြင်နာကြလေသည်။ သို့သော် သူတို့၏သစ္စာတာရှည်စွာ မတည်မြဲနိုင်ရန် အကြောင်းတစ်ရပ်ပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။

တစ်နေ့သောအခါ အက်သင်ပြည်နှင့် သီးဗီးနိုင်ငံတို့စစ်ဖြစ်ကြရာတွင် အက်သင်မြို့စား၊ သီဆယုက အရေးသာသဖြင့် ပဲလမွန်နှင့် အာဆိုက်နှစ်ဦးစလုံး အဖမ်းခံကြရ၏။ သီးဆယုသည် မင်းသားနှစ်ပါးအတွက် သုံးပန့်လျော်ကြေးပေး၍ ရွေးနုတ်သည်ကိုလက်မခံဘဲ သူတို့ကို ခိုင်ခံ့လုံခြုံလှသောသူ၏ ရဲတိုက်ကြီးရှိ မျော်စင်ထဲတွင် တစ်သက်ပန်အကျဉ်းချ ထားခဲ့၏။ ကံတူအကျိုးပေး မင်းသားနှစ်ပါးမှာ တစ်သက်ပန်အကျဉ်းသမား ဖြစ်ကြရသော်လည်း နှစ်ဦးစလုံးကို တစ်နေရာတည်းတွင် အတူတူထားသဖြင့် တစ်ဦးကိုတစ်ဦး အားပေးနိုင်သည့်အတွက် စိတ်သက်သာနှစ်သိမ့်နိုင်ရာရကြ၏။

တစ်နေ့သောနံနက်ခင်းတွင် ပဲလမွန်သည်မျော်စင်တံခါးပေါက်မှအပြင်ဖက်သို့ ငေးကြည့်နေစဉ် သီးဆယုမြို့စား၏ ချောမောတင့်တယ် ရှုချင်စဖွယ်ရှိလှသော သမီးတော် အယ်မီလီသည် ပန်းဥယျာဉ်အတွင်း၌ လမ်းလျှောက်နေသည်ကို ရှုမငြီးဖွယ်ရာတွေ့မြင်ရသောကြောင့် ထိုနေရာမှမခွာနိုင်အောင်ဖြစ်ရလေသည်။ ပဲလမွန်မှာ အယ်မီလီ မင်းသမီးအား တွေ့လျှင် တွေ့ခြင်း မေတ္တာသက်ဝင်ချစ်ခင်မိလေသဖြင့် မိမိ၏တစ်သက်ပန်အကျဉ်းသားဘဝတွင် အယ်မီလီကို မရနိုင်ကြောင်းတွေးမိကာ များစွာပင်စိတ်မချမ်းသာဖြစ်ရရှာသည်။ ထို့ကြောင့် မိမိ၏ ဒုက္ခကို အာဆိုက်အားပြောပြသောအခါ၊ အာဆိုက်မှာလည်း အယ်မီလီမင်းသမီးကို မြင်တွေ့လိုက်ရသဖြင့် မိမိကဲ့သို့ပင် ချစ်ဒုက္ခကို မချိမဆံ့ ခံစားနေရကြောင်း တွေ့ရလေသည်။ ထိုအခါသစ္စာဆိုထားကြသော မင်းသားနှစ်ပါးမှာ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး အလျှော့မပေးနိုင်ဘဲ အကြံတူသဖြင့် ရန်သူဖြစ်သွားကြလေသည်။

ထိုအတောအတွင်း အာဆိုက်သည် သူ၏အကြည်တော် တစ်ဦးဆောင်ရွက်ပေးချက်ကြောင့် လွတ်မြောက်ခွင့်ရခဲ့၏။ သို့သော် သီးဆယုကသူ၏နိုင်ငံအတွင်းသို့ပြန်လည် ဝင်ရောက်သည်ကို တွေ့ရပါက သေဒဏ်ပေးမည်ဟု ကျပ်တည်းစွာ အမိန့်ချမှတ်လိုက်လေသည်။ အာဆိုက်သည် ထိုအမိန့်ကို သိရသောအခါ အကျဉ်းသမားဘဝက လွတ်မြောက်သည်ကိုပင် ဝမ်းမသာနိုင်ဘဲ ပိုမို၍ စိတ်ဆင်းရဲရရှာ၏။ အကြောင်းမူ သူသည် အယ်မီလီအား တစ်နေ့မဖြင်လျှင် မနေနိုင်လောက်ပင် ချစ်ခင်စွဲလန်းနေပြီဖြစ်သောကြောင့် တည်း။ သို့သော် သီးဆယုု၏ အမိန့်ကိုမလွန်ဆန်ဝံ့သဖြင့် အက်သင်ပြည်တွင်းမှ ထွက်သွားရလေသည်။

မကြာမီ အာဆိုက်သည် အက်သင်မြို့ကို ပြန်ရောက်လာခဲ့၏။ အယ်မီလီကို မမြင်ရမနေနိုင်သော အာဆိုက်သည် သေဘေးကိုပင်ပမာဏာမထားဘဲ အယ်မီလီနှင့် နီးနီးကပ်ကပ်နေနိုင်ရန်အတွက် ရုပ်ဖျက်ပြီးသော်အယ်မီလီ၏ လက်ပါးစေအဖြစ် အမှုထမ်းလေသည်။ ပဲလမွန်သည် အာဆိုက်၏အကြောင်းစုံကို မကြာမီကြားရလေလျှင် အာဆိုက်လက်သို့ မိမိချစ်သူ ပါသွားမည်ကိုစိုးရိမ်သဖြင့် အကျဉ်းထောင်ကို ဖောက်ဖျက် ထွက်ပြေးပြီးသော် တောတစ်ခုတွင် ပုန်းအောင်း အကြံယူနေခဲ့လေသည်။

ထိုတောထဲတွင် အာဆိုက်နှင့်ပဲလမွန်တို့နှစ်ဦးဆုံမိကြလေ၏။ သူတို့၏ပြဿနာမှာ တစ်ယောက်ယောက် လူပြည်တွင် မရှိမှသာ ပြေလည်ပြီးပြတ်နိုင်မည်ဖြစ်၍၊ သူတို့နှစ်ဦးဓားရေးယှဉ်ပြိုင်ရန် ဆုံးဖြတ် လိုက်လေသည်။ ပဲလမွန်တွင် လက်နက်မရှိဖြစ်နေသဖြင့် အာဆိုက်ကပင်ရှာဖွေပေးပြီးနောက် ရက်ချိန်းကန့်သတ်လိုက်ကြသည်။ ချိန်းဆိုသည့်နေ့တွင်ဓားရေး ယှဉ်ပြိုင်ကြလေရာ သစ္စာဆိုထားသောသွေးသောက်နှစ်ဦးလည်း တစ်ဦးကိုတစ်ဦး အသေသတ်နိုင်ရန် သဲသဲမဲမဲကြီး ကြိုးစားကြလေ တော့သည်။

ကံတရားကား ဆန်းကြယ်လှပေစွ။ မင်းသားနှစ်ပါးတို့အသဲအမဲဖြစ်နေစဉ် သီးဆယုသည် မိမိ၏ကြင်ယာတော်၊ သမီးတော် အယ်မီလီနှင့် နောက်လိုက်ဗိုလ်ပါ အခြွေအရံများနှင့်အတူ တောကစား ထွက်လာသဖြင့် မင်းသား ၂ ပါးတို့ ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်နေသောနေရာသို့ ရောက်လာလေသည်။ ထိုအခါ မြို့စားကြီးက အကျိုးအကြောင်း မေးမြန်းသော် မိမိ၏အကျဉ်းသမား ပဲလမွန်နှင့် (လက်ပါးစေ အရေခြုံ) အာဆိုက်တို့ မိမိ၏သမီးတော်အတွက် ဓားရေးပြိုင်နေကြကြောင်းသိရသဖြင့် အမျက်ပြင်းစွာ ထွက်ပြီးလျှင်၊ သူတို့နှစ်ဦးစလုံးကို သေဒဏ်ပေးလိုက်သည်။ သို့သော် ကြင်ယာတော်နှင့် သမီးတော်တို့ကပါ ငိုယိုတောင်းပန်ဖျောင်းဖျကြသဖြင့် မြို့စားကြီးက သေဒဏ်ကိုပယ်ဖျက်လျက် လက်ရုံးရည်ပြိုင်ပွဲကြီးတစ်ခုကို သူကိုယ်တိုင်ကြီးမှူးကျင်းပရန် ချိန်းဆိုလိုက်၏။ ထိုပြိုင်ပွဲကြီးတွင်ပဲလမွန် နှင့်အာဆိုက်တို့သည် သူရဲကောင်းတရာစီ ဦးဆောင်လျက် ယှဉ်ပြိုင်တိုက်ခိုက်ရမည်ဖြစ်၍ တံခွန်စိုက်သူအား သမီးတော်နှင့် ထိမ်းမြားပေးမည်ဟုပင် အမိန့်ချမှတ် လိုက်လေသည်။

ပဲလမွန်နှင့်အာဆိုက်တို့လည်း မြို့စားကြီး၏အမိန့်ကိုလိုက်နာရန် သဘောတူညီကြသည်။ မြို့စားကြီးချိန်းဆိုသောနေ့တွင် ပြိုင်ပွဲကြီးကျင်းပလေရာ အရပ်ရပ်အနယ်နယ်မှ သူရဲကောင်းများသည် အာဆိုက်နှင့်ပဲလမွန်တို့ လက်အောက်တွင် ၂ စုခွဲကာ ယှဉ်ပြိုင် ကြလေ၏။ အယ်မီလီမှာလည်း ထိုပြိုင်

ပွဲကြီးသို့ လာရောက်ကြည့်ရှုသဖြင့် မိမိနှင့် ဖူးစာဖက်ရ မည့်သူ မည်သူဖြစ်လာလိမ့်မည်ဟု အသည်းတထိတ်ထိတ်နှင့် စောင့်ကြည့် နေရှာလေသည်။ ပဲလမွန်နှင့် အာဆိုက်တို့သည် အကျိတ်အနယ်ယှဉ်ပြိုင်ကြရာ နောက်ဆုံးတွင် အာဆိုက်က တံခွန်စိုက်အနိုင်ရသဖြင့် အယ်မီလီနှင့် ထိမ်းမြားနိုင်ခွင့် ရသွားကြောင်း မြို့စားကြီးက ကျေညာသည်။

အာဆိုက်မှာ မိမိလိုလားလှသော ဆုလပ်ကြီးရပြီဖြစ်၍

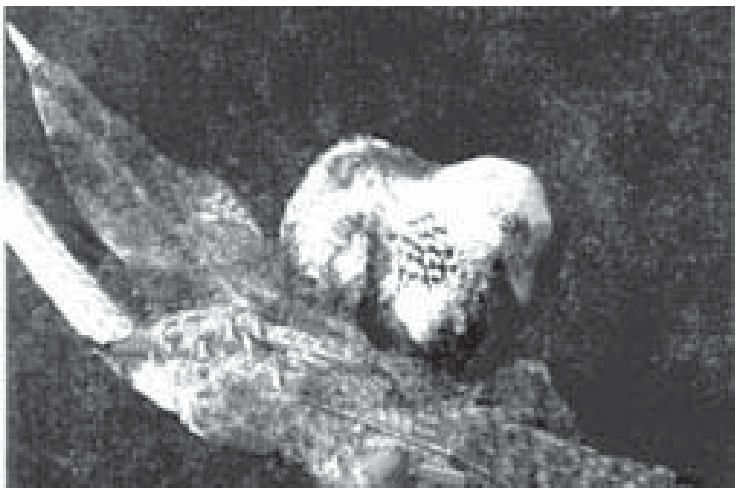

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ချစ်စဖွယ် ချိုးလည်ပြောက်ငှက်ငယ်

အားရပျော်ရွှင်စွာ အယ်မီလီထံသို့ မြင်းစီးလာခဲ့၏။ သို့သော် ကံတရား၏စီမံပုံကား ဆန်းကြယ်လှတော့၏။ အာဆိုက်စီး လာသောမြင်းသည် ရုတ်တရက်လန့်၍ ခုန်ရာမှ ခြေချော်ပြီး လဲကျသွားသဖြင့် အာဆိုက်မှာလည်းမြင်းပေါ်မှ အရှိန်ပြင်း စွာ လိမ့်ကျကာ ဒဏ်ရာပြင်းထန်စွာ ရသွားလေသည်။ သူ၏ဒဏ်ရာမှာ မြှော်လင့်ချက် မရှိကြောင်း သိရှာသော အာဆိုက်သည် ပဲလမွန်နှင့် အယ်မီလီတို့ကို ခေါ်ဆပြီးသော် ပဲလမွန်သည် ရှာမှရှားသော ယောကျ်ားကောင်းတစ်ဦးဖြစ် သည့်ပြင် အယ်မီလီအား အသက်နှင့်ထပ်တူ ချစ်ရှာသူဖြစ်၍ သူ့ကိုယ်စားလက်ထပ်ပါရန် အယ်မီလီအား ပြောဆိုလေ သည်။ ညီနောင်လည်းတော် ချစ်သူငယ်ချင်းလည်းဖြစ် ခဲ့သူ၊ သူတို့နှစ်ဦးမှာလည်း မိမိတို့၏အပြစ်များအတွက် ယူကျုံးမရ ဖြစ်ရရှာလေသည်။ အာဆိုက်မှာ မကြာမီပင် ကွယ် လွန်သွားလေရာ ပဲလမွန်နှင့်အယ်မီလီတို့သာမက အက်သင်တစ်မြို့လုံးပင် သူ့အတွက် များစွာကြေကွဲဝမ်းနည်း ခြင်း ဖြစ်ကြလေသည်။

ပဲလမွန်သည်လည်း အာဆိုက်မှာကြားချက်အတိုင်း အယ် မီလီကို လပ်ထပ်ယူလေရာ မြို့စားကြီးကလည်း အနှေး အညှတ် ခွင့်ပြုလေသည်။ အာဆိုက်မှာပြိုင်ပွဲကြီးတွင် တံခွန် စိုက်ခဲ့သော်လည်း အယ်မီလီအား လက်ထပ်သိမ်းပိုက်ရသူမှာ ပဲလမွန်ဖြစ်လေအောင် ကံတရား၏စီမံပုံကား မကြံစဖူး ထူးခြားဆန်းကြယ်လှပေသတည်း။

ချိုး ။ ။မြန်မာနိုင်ငံတွင် ချိုးကိုသာယာသောကူသံကြောင့် မသိသူရှိမည်မဟုတ်ချေ။ 'ချိုးနှစ်ကောင် ထနောင်းပင်ညီ နောင်က၊ လွမ်းအောင်ကူခွဲ'ဟူသော ကဗျာကလေးကား ကျွန်ုပ်တို့အား ချိုးကူသံကိုအမြဲသတိရစေသော ကဗျာပင် ဖြစ်တော့၏။ ချိုးသည် ခိုနှင့်အတူ ကိုလမ်ဗီဒီမျိုးရင်းတွင်ပါဝင်၍ ခိုထက် အနည်းငယ်သာ ငယ်သည်။

မျိုးရင်းတစ်ခုတည်းတွင် ပါဝင်သည့်အတိုင်း ချိုးနှင့် ခိုသည် အလေ့အကျင့်နှင့် ပုံပန်းသဏ္ဌာန်တွင် ဆင်တူကြသည်။ (ခို –လည်းရှု။) သို့သော် ချိုးတွင် အမျိုးပေါင်းများစွာရှိသည့်အတွက် တစ်မျိုးနှင့် တစ်မျိုးကို ခွဲခြားသိရန်မှာများစွာ မလွယ်ကူလှချေ။

ရှေးခေတ် ဟီဗြူလူမျိုးတို့သည် သိုးငယ်များကို ယဇ်ပူဇော်လေ့ရှိကြရာ၊ မတတ်နိုင်သော ဆင်းရဲသားဖြစ်က သိုးအစားချိုးကို အစားထိုး၍ ပူဇော်ပသနိုင်ခွင့် ရှိလေသည်။ သမ္မာကျမ်းစာတွင် ချိုးကို အပြစ်ကင်းသောငှက်ဟု ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း၊ ထိုစဉ်ကဟီဗြူလူမျိုးတို့သည် ချိုးကို အမြတ်တနိုးထားခဲ့ကြောင်း သိသာနိုင်သည်။ ယခုခေတ်တွင်လည်း ကမ္ဘာအရပ်ရပ်၌ ငြိမ်းချမ်းရေး အထိမ်းအမှတ် အဖြစ်ဖြင့် ချိုးငှက်ကိုပင်ပုံဆောင်ပြကြလေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်ကျက်စားသော ချိုးအမျိုးမျိုးအနက် ထင်ရှားသောချိုးမျိုးများမှာ ချိုးစိမ်း၊ ချိုးပန်တူး၊ ချိုးလင်းပြာ၊ ချိုးလည်ပြောက်နှင့် ချိုးနီပု သို့မဟုတ် ချိုးနီတိုးများ ဖြစ်ကြသည်။

ချိုးသိမ်း ။ ။ချိုးသိမ်းသည် သိမ်းအငယ်စား တစ်မျိုးဖြစ်၍ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝှမ်းလုံးလိုလိုပင်တွေ့ရသည်။ အလျား ၁၂ လက်မမှ ၁၄လက်မအထိရှိ၍ ငှက်မသည်ငှက်ဖိုထက် ကိုယ် လုံးကိုယ်ထည်ကြီးသည်။ ငှက်ငယ်ကလေး၏ အထက်ပိုင်း အရောင်မှာ အညိုရင့်ရောင်ဖြစ်၍ ကိုယ်အောက်ပိုင်း၌ ဖြူကာ အညိုစင်းများရှိသည်။ ချိုးသိမ်းသည် 'တီတူးတီတူး'ဟု စူးစူးရှရှနှင့် ဆင့်၍ဆင့်၍ အော်တတ်သည်။

ကျွန်းတောများ၊ သစ်ပင်ထူထပ်သော စိုက်ခင်းများတွင် ကျက်စားသည်။ အလွန်မြင့်သောနေရာတွင် ပျံဝဲနေတတ်၍ ဖွတ်၊ ပုတတ်၊ နှံကောင်နှင့်ငှက်ငယ်ကလေးများ စသည်

တို့ကို ဖမ်းယူစားသောက်တတ်သည်။ အလွန်ဆူညံစူးရှစွာ အော်တတ်၍၊ သားပေါက်ချိန်တွင် ယင်းတို့၏အသံကို ပို၍ ကြားရသည်။

ချိုးသိမ်းသည် မတ်လနှင့် ဧပြီလများတွင် သားပေါက်သည်။ အသိုက်ကို သစ်ကိုင်းခွတွင် တုတ်ချောင်း၊ မြက်ခြောက် တို့ဖြင့် ပြုလုပ်သည်။ တစ်မြိုလျှင် ဥပြားလဲ့လဲ့ဥ ၃ လုံးမှ ၅ လုံးအထိရှိတတ်သည်။ ဥအရွယ်မှာ ပျမ်းမျှအလျား ၁.၅၅ လက်မနှင့် ပြက် ၁.၂၂ လက်မ ရှိသည်။

ချက်ကပ်၊အေ(ခရစ် ၁၈၆၀–၁၉၀၄) ။ ။ရုရှလူမျိုးဝတ္ထုနှင့် ပြဇာတ်ရေးဆရာဖြစ်သော အန်တွန်ချက်ကပ်သည် ခရစ် ၁၈၆၀ ပြည့်နှစ်ဇန္နဝါရီလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် ရုရှားနိုင်ငံ တောင်ပိုင်း တဂန်ရောမြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ သူ၏ဖခင်မှာ ကုန်သည်တစ်ဦး ဖြစ်၏။ ချက်ကပ်သည်ငယ်စဉ်ကပင်လျှင် မိမိမွေးဖွားရာအရပ်ရှိ စာသင်ကျောင်းမှ ပညာများ ဆည်းပူးခဲ့ရသည်။ ၁၈၇၉ ခုနှစ်တွင် မောစကိုတက္ကသိုလ်၌ ဆေးပညာကို ဆက်လက် ဆည်းပူး၍ ၁၈၈၄ ခုနှစ်တွင် ဆရာဝန်ဘွဲ့ရသည်။ ချက်ကပ်သည် ကျောင်းသားအရွယ်ကပင်လျှင် စာပေအရေးအသား၌ ဝါသနာထုံ၍ ဝတ္ထုတိုများ၊ တစ်ခန်းရပ် ပြဇာတ်များကို ရေးသားခဲ့လေသည်။ ထိုဝတ္ထုတိုများ ပြဇာတ်များတွင် ဟာသအကွက်ကလေးများ ပါဝင်၍ ထိုအခါကပင်လျှင် သူ၏လက်ရာကို လူကြိုက်များခဲ့သည်။ ၁၈၈၆ ခုနှစ်တွင်သူ၏ ရှေးဦးရေးဝတ္ထုတိုများ စာအုပ်အဖြစ် ထွက်ခဲ့သည်။ ၁၈၉၂ ခုနှစ်တွင် 'အဆောင်အမှတ် ၆' ၊ ၁၈၉၄ ခုနှစ်တွင် 'စာပေဆရာ' ၊၁၈၉၈ ခုနှစ်တွင် 'ခွေးပိုင်ရှင်အမျိုးသမီး'၊ ၁၈၉၉ခုနှစ်တွင် 'အိမ်သစ်ယာသစ်'တို့ကို၊ ထုတ်ဝေခဲ့လေသည်။ ထိုစာအုပ်များတွင် လေးနက်သော အတွေးအခေါ်များပါဝင်၍ အရေးအသားဘက်တွင်လည်း ဖွဲ့နွဲ့တန်ဆာဆင်မှုများမှာ ကောင်းမွန်လှသည်။ သူ၏အကောင်းဆုံးဝတ္ထုများမှာ ၁၈၉၅ခုနှစ်တွင် ထုတ်သော 'ကျွန်ုပ်ဘဝ'နှင့် ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင် ထုတ်သည့် 'လှိုင်မြောင်ကြားဝယ်'တို့ ဖြစ်သည်။

ချက်ကပ်၏ပြဇာတ်များသည် သူ၏ဝတ္ထုများကဲ့သို့ပင် ဇာတ်ကွက် ပေါ်လွင်သည်။ ဇာတ်ဆောင်တို့၏ အမူအရာများထက် ထိုအမူအရာကိုမှီ

ရုရှလူမျိုး စာရေးဆရာ အေ ဗီ ချက်ကပ်

၍ ပြောင်းလဲဖြစ်ပေါ်လာရသော အခြေအနေတို့ကိုသာ ချက်ကပ်သည် အဓိကထား၍ ရေးသားခဲ့ပေသည်။ ၁၈၈၇ ခုနှစ်တွင် 'အိုက်ဗန်နပ်'၊ ၁၈၉၆ခုနှစ်တွင် 'ဒုက်ဇင်ယော်'ကို ရေးသားကပြခဲ့သည်။ ဒုက်ဇင်ယော်ပြဇာတ်သည် ရုံတင်စဉ်လူကြိုက်နည်းလှသော်လည်း နောင်နှစ်အကြာတွင် ထပ်မံပြသသောအခါလူကြိုက်များလာပြီးလျှင် ရုရှတစ်နိုင်ငံလုံး ချက်ကပ်၏အမည် ထင်ရှားလာလေသည်။ အင်္ဂလန်ပြည်နှင့်အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့တွင် ချက်ကပ်၏ 'ဦးလေးဗန်ယာ၊' 'ညီအစ်မသုံးဖော်' နှင့် 'ချယ်ရီသစ်သီးခြံ' ပြဇာတ်တို့မှာ လူကြိုက်များလှသည်။

ချက်ကပ်သည် ပြဇာတ်များအပြင် စုစုပေါင်း ၃၀၀ ကျော်မျှသော ဝတ္ထုရှည်၊ ဝတ္ထုတို၊ ဆောင်းပါးစသည်တို့ကို ရေးခဲ့သည်။ ချက်ကပ်အားပီတာဗတ်မြို့ရှိ ရုရှနိုင်ငံတော်သိပ္ပံပညာတံခွန်အသင်းကြီးက ၁၈၈၉ ခုနှစ်တွင် ပွတ်ရှကင်ဆုကို

ဌက်ငယ်များကို ဖမ်းစားတတ်သည့် ချိုးသိမ်း

အပ်နှင်းခဲ့လေသည်။ အာရှတိုက်ဒေသအချို့နှင့် ဥရောပ တိုက် အနောက်ပိုင်းဒေသများသို့ ၁၈၉၀ ပြည့်နှစ်နှင့် ၁၈၉၁ ခုနှစ်များတွင် လှည့်လည်ခရီးသွားခဲ့သည်။

၁၈၉၁ ခုနှစ်မှ ၉၇ခုနှစ်အထိ အမိအဖများနှင့်အတူ မော်စကိုမြို့၌နေထိုင်ခဲ့၏။ ထို့နောက်တွင် ကျန်းမာရေးချို့တဲ့မှုကြောင့် ကရိုင်းမီးယားနယ်သို့ သွားရောက် နေထိုင်လေသည်။ ၁၉၀၁ ခုနှစ်တွင် ကခြေသည် အော်လဂါးနှစ်ပါးနှင့် ထိမ်းမြားခဲ့သည်။ ၁၉၀၄ ခုနှစ်ဇူလိုင်လ ၂ ရက်နေ့တွင် ဂျာမနီနိုင်ငံရှိ ဗေးဒင်ဝိုင်လာအရပ်၌ ချက်ကပ်သည်ဘဝတစ်ပါးပြောင်းသွားလေသည်။

ခေါင်းဆောင်ကြီးမာဆာရစ်ပြုစုခဲ့သောသမ္မတနိုင်ငံ

ပထမကမ္ဘာစစ်အပြီးတွင်၊ စုပေါင်းဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ထားသောသမ္မတနိုင်ငံဖြစ်သည့် ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယားနိုင်ငံ၏ အကောင်းရာဇဝင်နှင့်တကွသိမှတ်ဖွယ်ရာအချက်အလက်အစုံအလင်ကိုဤတွင်ဖော်ပြထားသည်။ အထူးသဖြင့်ကွန်မျူနစ်နိုင်ငံအဖြစ်ပြောင်းလဲလာပုံမှာစိတ်ဝင်စားစရာပင်။

ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယားနိုင်ငံ။ ။ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားနိုင်ငံသည် ဥရောပတိုက်အလယ်ပိုင်းတွင်တည်ရှိ၍၊ သမုဒ္ဒရာပင်လယ်တို့နှင့် လုံးဝဆက်စပ်ခြင်းမရှိသည့် ကုန်းတွင်းနိုင်ငံဖြစ်၏။ မြောက်ဘက်တွင်ဂျာမနီ ပိုလန်နိုင်ငံတို့နှင့်လည်းကောင်း၊ တောင်ဘက်တွင် ဩစတြီးယားဟန်ဂေရီ ရူမေးနီးယားနိုင်ငံတို့နှင့်လည်းကောင်း နယ်နိမိတ်ချင်းဆက်စပ်တည်ရှိသည်။ နိုင်ငံမှာ ရှည်မျောမျောပုံသဏ္ဌာန်ဖြစ်၏။ အရှေ့နှင့်အနောက် အလျားကျယ်၍ တောင်နှင့်မြောက်အနံကျဉ်းမြောင်းသည်။ အရှေးဖျားနှင့် အနောက်ဖျားသို့ မိုင်ပေါင်း ၆၀၀ ခန့်ရှည်လျား၍ တောင်နှင့်မြောက်မှာ မိုင်၅၀မှ၁၀၀ခန့်အထိသာကျယ်ဝန်းသည်။ ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားနိုင်ငံသည် ယခင်ကဩစတြီးယားဟန်ဂေရီနိုင်ငံတွင်ပါဝင်ခဲ့သောနယ်မြေများကို ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးအပြီးတွင် စုပေါင်းကာဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့သော သမ္မတစ်နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်ပေသည်။ ချက်လူမျိုးတို့နေထိုင်ရာ ချက်ချီသို့မဟုတ် ဗိုဟီးမီးယားနယ်နှင့်မိုရေးဗီးယားနယ်တို့သည် နိုင်ငံ၏ အနောက်ပိုင်းဖြစ်သည်။ ဆလိုဗက်တို့သည် ဆလိုဗားကီးယားနယ်၏ အရှေ့ပိုင်းတွင်နေထိုင်ကြသည်။

ချက်ကိုစလိုဗားကီးယား နိုင်ငံသည် ဥရောပတိုက်ရှိ အလှပဆုံးသောနိုင်ငံများတွင် တစ်ခုအပါအဝင် ဖြစ်သည်။ မြေမျက်နှာ အသွင်အပြင်ကိုလိုက်၍ ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားနိုင်ငံကို အနောက်ပိုင်းနှင့် အရှေ့ပိုင်းဟူ၍ ၂ ပိုင်းခြားထားနိုင်၏။ အနောက်ပိုင်းမှာကုန်းပြင်မြင့်ဖြစ်လျက်မြောက်မှတောင်သို့ တဖြည်းဖြည်း နိမ့်ဆင်းသွားသည်။ အရှေ့ပိုင်းမှာမူကားမြင့်မားသော တောင်တန်းများဖြင့် ထူထပ်နေသည်။ ယခင်က အုပ်ချုပ်ရေး အတွက် (၁) ဗိုဟီးမီးယား (၂) မိုးရေးဗီးယား (၃)ဆိုင်လီရှား (၄)ဆလို ဗားကီးယားနှင့်(၅) ကာပေ သီယန်ရူသီးနီးယားဟူ၍ ပြည်နယ် ၅ နယ် ခွဲခြားသတ်မှတ်ထားခဲ့သည်။ ယခုသော် ဗိုဟီးမီးယား၊ မိုရေးဗီးယားဆိုင်လီးရှားနှင့် ဆလိုဗားကီးယား ဟူ၍ ပြည်နယ် ၃ ခုသာ ရှိတော့သည်။ ရူသီးနီးယား ပြည်နယ်မှာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအပြီးတွင် ဆိုဗီယက်ယူနီယန်တွင်ပါဝင်သွားလေသည်။ ထိုပြည်နယ်ကြီးများသည် ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားနိုင်ငံ၏ သဘာဝ ဒေသကြီးများလည်း ဖြစ်ပေသည်။ ယင်းတို့အနက် အနောက်ပိုင်းရှိ ဗိုဟီးမီးယား ပြည်နယ်သည် ကုန်းမြင့်ကြီးပေါ်တွင်တည်ရှိသော်လည်း မြေဩဇာကောင်းမွန်သဖြင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုး လုပ်ကိုင်ဖြစ်ထွန်းလေသည်။ တွင်းထွက် သတ္တုပေါများ၍ ကောက်ပဲသီးနှံ ဖွံ့ ဖြိုးသောကြောင့် ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားနိုင်ငံတွင် အရေးပါအရာရောက်ဆုံးသောပြည်နယ် ဖြစ်၏။ ထို့အပြင် ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားနိုင်ငံ၏ မြို့တော်ပရာဟမြို့မှာ ဤပြည်နယ်တွင်တည်ရှိပေသည်။ ဗိုဟီးမီးယားပြည်နယ်၏ မြို့တော်လည်း ဟူသည်။

ဗိုဟီးမီးယားပြည်နယ်၏အရှေ့ဘက်တွင်ကပ်လျက်တည်ရှိနေသောမိုရေးဗီးယားပြည်နယ်(ယခုမိုရေးဗီးယားဆိုင်လီးရှားပြည်နယ်)သည်လည်း ဗိုဟီးမီးယားကဲ့သို့ပင် ကုန်းပြင်မြင့်ပေါ်တွင်တည်ရှိပြီး၊ တွင်းထွက်ရတနာများကြွယ်ဝ၍ လယ်ယာကိုင်းကန်း လုပ်ကိုင်ဖြစ်ထွန်းသည့် ဒေသပင်ဖြစ်သည်။ ဤပြည်နယ် ၂ ခုလုံးတွင်ပင် သံထည်လုပ်ငန်းသည် အကြီးအကျယ်ဆုံးသော စက်မှုလုပ်ငန်းကြီးဖြစ်၍ သကြားမုန်လာအကြီးအကျယ်စိုက်ပျိုးသည်။ အရှေ့ဘက်ပိုင်းတွင်ရှိသော ပြည်နယ်များမှာ အနောက်ပိုင်းနှင့် သဘာဝ အနေအထားမှ အစကွားခြားသည်။ ဆလိုဗားကီးယားပြည်နယ်သည်ဗိုဟီးမီးယားပြည်နယ် လောက်မတိုးတက်လှပေ။ ယင်းပြည်နယ်တွင်စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်း အနည်းငယ်သာရှိ သဖြင့် နေထိုင်မှု အဆင့်အတန်းနိမ့်သည်။ အထူးသဖြင့် အနောက်ပိုင်းသည် ဥရောပတိုက်မြောက်ပိုင်း နိုင်ငံများနှင့် စီးပွားရေးပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုတို့တွင် ဆက်သွယ်နေ၏။ အရှေ့ပိုင်းကမူ ဥရောပတိုက်တောင်ပိုင်း ဒေသများနှင့် ဆက်သွယ်နေသည်။ အရှေ့ပိုင်းသားတို့သည် ယဉ်ကျေးမှုနှင့် လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးတွင် အတော်ခေတ်နောက်ကျလျက်ရှိသည်။ ချက်ကိုစလိုဗားကီးယား နိုင်ငံ

သည် အင်္ဂလန်တောင်ပိုင်း၊ ပြင်သစ်နိုင်ငံမြောက်ပိုင်းတို့နှင့် လတ္တီတွဒ်တစ်ပြေးတည်းတွင်တည်ရှိသော်လည်း အအေးအပူပြင်းထန်သော ရာသီဥတုရှိသည်။ နွေအခါတွင် ပူပြင်း၍ ဆောင်းအခါတွင် လွန်ကဲစွာအေးလေသည်။ တောင်ထူထပ်သောခရိုင်များမှာ ချိုင့်ဝှမ်းများထက် အေးသည့်ပြင် မိုးလည်းပို၍များ၏။ အရှေ့ဘက်ကျလေလေ ကုန်းတွင်းဥတု ဆန်လေလေ ဖြစ်သည်။ ကောက်ပဲသီးနှံစိုက်ပျိုးနိုင်လောက်အောင် မိုးရေအလုံအလောက်ရရှိသည်။

ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားနိုင်ငံသည် စီးပွားရေးတွင် အတော်ပင်ထောင့်တင်းသည်ဟု ဆိုရပေမည်။ သဘာဝ ပစ္စည်းများဖြင့် ကြွယ်ဝ၍ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများတွင် ဥရောပတိုက်၏ အထွန်းကားဆုံးနိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်သည်။ မို့၊ ချိုမူတော့၊ တက်ပလစ်၊ အော့စတြားဗား၊ ဖော့လကနော့ခရိုင်များတွင် အရေးပါသော ကျောက်မီးသွေးတွင်းများ ရှိ၏။ သံ၊ ဘော်၊ ကြေးနီ၊ ခဲတို့ကိုလည်းတူးဖော်ရရှိလေသည်။ သံမဏိစက်ရုံများ၊ သွန်းသံစက်ရုံများနှင့် သတ္တုစက်ရုံများ အများအပြားရှိလေသည်။ ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားနိုင်ငံရှိအရေးပါသော လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ စက်မှုလုပ်ငန်းကြီးများအတွက် ကုန်ရိုင်းများကို နိုင်ငံတွင်းရှိ လယ်ယာလုပ်ငန်းထွက်ပစ္စည်းများမှရရှိသည်။ ပမာဆိုသော် သကြားချက်ရုံများ၊ ဘီယာချက်ရုံများ၊ သစ်သီးဗူးများ၊ အမဲသားဗူးများ ထုတ်လုပ်သော စက်ရုံများ စသည်တို့ဖြစ်၏။ စက်မှုလုပ်ငန်းများအားလုံးလိုလိုမှာ မိုရေးဗီးယားနှင့် ဗိုဟီးမီးယားပြည်နယ်များတွင် တည်ရှိ၏။ စက်ကိရိယာကြီးများ၊ လက်နက်ခဲယမ်းမီးကျောက်များ၊ ဖိနပ်များ၊ လက်အိတ်များနှင့်အထည်အလိပ်များမှာ အရေးပါသော ထွက်ကုန်များဖြစ်သည်။ ဝီလဇင်မြို့ရှိ ဆကိုးဒါခဲယမ်းမီးကျောက်အလုပ်ရုံနှင့် ဇလင်မြို့ရှိ ဗာတာဖိနပ်စက်ရုံတို့မှာ ကမ္ဘာကျော်သည်။ ထို့ပြင် အထည်အလိပ်အမျိုးမျိုးနှင့်တကွ စက္ကူ၊ ဖန်၊ မှန်၊ကြွေထည်၊ အိုးခွက်၊ စက်ကိရိယာများထုတ်လုပ်သည်။ လယ်ယာလုပ်ငန်းမှာ အကြီးအကျယ်တိုးတက်လျက်ရှိသည်။ အနိမ့်ပိုင်းများတွင် သကြားမုန်လာ၊ ပြောင်းနှင့် မုယောစပါးတို့ကို စိုက်ပျိုး၍၊ အမြင့်ပိုင်းများတွင်ကား၊ အာလူး၊ ဂျုံ၊ မြင်းစားဂျုံနှင့် ဂျုံရိုင်းတို့ကို စိုက်ပျိုး၏။ ဘီယာချက်ရန်နှင့် နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့ရောင်းချရန်အတွက် ဟော့ခေါ်ဘီယာခတ်ဆေးပင်များကို အကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုးသည်။ တစ်ကမ္ဘာလုံးရှိ ဘီယာခတ်ဆေးပင်ခြံများအနက် ၄ ပုံ ၃ ပုံမှာ ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားနိုင်ငံတွင်ရှိ၏။ ထို့ကြောင့်ပင် ဤနိုင်ငံသည် ဘီယာကောင်းထွက်သည်ဟုနာမည်ကျော်လှပေသည်။ သစ်သီးပင်များကို ခရိုင်အများအစားတွင် စိုက်ပျိုး၍ စပျစ်ခြံများကိုလည်း နေရာတိုင်းလိုလိုတွင် တွေ့ရလေသည်။

ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားတစ်နိုင်ငံလုံး၏ ဇရိယာတစ်ဝက်ခန့်မှာစိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်နိုင်အောင် မြေဩဇာကောင်းသည်။ တောင်ခြေများတွင်အဖိုးတန်သစ်သောများတည်ရှိသည်။ ဥရောပတိုက်ရှိ သစ်တောအထူထပ်ဆုံးဒေသများတွင် အပါအဝင်ဖြစ်၍၊ သစ်လုပ်ငန်းမှာအရေးပါအရာရောက်လေသည်။ ထို့ပြင် မြစ်များတစ်လျောက် ရေအားသုံးလျှပ်စစ်ခါတ်အားပေးစက်ရုံကြီးများရှိလေသည်။ အခြားအရေးပါသော လယ်ယာလုပ်ငန်းနှင့်ဆိုင်သည့် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများမှာ နို့ထွက်ပစ္စည်းလုပ်ငန်း သိုးနွားတိရစ္ဆာန် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများ ဖြစ်သည်။

၁၉၁၈ ခုနှစ်အောက်တိုဘာလ ၂၈ ရက်နေ့၌ချက်ကို စလိုဗားကီးယားနိုင်ငံကို အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်နိုင်ငံဟု ကျေညာလိုက်သောအခါ၊ ယင်းနိုင်ငံ၏အကျယ်အဝန်းသည် စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၅၃၇၀၀ ရှိသည်ဟု ဆိုသည်။ သို့သော် ဆိုဗီယက်ယူနီယန်နှင့် စာချုပ်ချုပ်၍ ရူသီးနီးယားနယ်ကို ပေးအပ်လိုက်ရသောအခါ၊ လူဦးရေပေါင်း ၇၅၀၀၀၀ နေထိုင်ရာဖြစ်သော ဇရိယာတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၄၀၀၀ ကိုဆိုဗီယက်ရှုကို လွှဲအပ်လိုက်ရသည်။ ၁၉၅၀ ပြည့်နှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁ ရက် သန်းခေါင်စာရင်းအရဆိုလျှင်၊ ချက်ကိုစလို

ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယားနိုင်ငံ ပရာဟမြို့တော်ရှိ ကပွဲရုံကြီး

ဗားကီးယား၌ လူဦးရေ ၁၂၅၃၆၀၀၀ ရှိသည်။ ယင်းတို့အနက် ချက်လူမျိုးနှင့် ဆလိုဗက်လူမျိုးတို့သည် လူများစုဖြစ်ကြသည်။ ချက်နှင့် ဆလိုဗက်တို့မှာ ဘာသာစကားချင်းနီးစပ်သည့်ပြင် မျိုးနွယ်ချင်းလည်းနီးစပ်သည်။ သူတို့သည် ဆလဗအနွယ်များဖြစ်၏။ မြောက်ဘက်ဂျာမနီ နိုင်ငံနှင့် ကပ်လျက်ရှိသေနယ်စပ်တွင်မူ ဂျာမန်သွေးရော စပ်သူများ နေထိုင်ကြလေသည်။ အခြားလူမျိုးများမှာ မဂ္ဂယာလူမျိုးနှင့် ရူသီးနီယန်လူမျိုးတို့ ဖြစ်ကြ၏။ ယဟူဒီ လူမျိုးအနည်းငယ်လည်း နေထိုင်ကြသည်။ ချက်ကို စလိုဗားကီးယားနိုင်ငံရှိလူဦးရေ ၃ ပုံ ၁ ပုံသည် လယ်ယာလုပ်ငန်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ သစ်လုပ်ငန်းနှင့်ဖြစ်စေ၊ အသက်မွေးကြ၏။ ကျန်သူများမှာ စက်ရုံများတွင် လုပ်ကိုင်သူများဖြစ်ကြသည်။ မြို့ကြီးများမှာ အားလုံးလိုလိုပင် နိုင်ငံအနောက်ပိုင်းတွင် တည်ရှိသည်။ ပရာဟမြို့မှာ နိုင်ငံ၏မြို့တော်ဖြစ်သည်။ ဗရနို မြို့မှာ မိုရေးဗီးယားပြည်နယ်၏ မြို့တော်ဖြစ်၍ဗရတစ် ဆလားဗားမြို့မှာ ဆလိုဗားကီးယားပြည်နယ်၏မြို့တော်ဖြစ်လေသည်။ ပီလဇင်မြို့မှာ ဗီယာချက်လုပ်ရာ ဗဟိုဌာနဖြစ်လေသည်။

ထိုနိုင်ငံသားများဖြစ်သည့် ချက်နှင့် ဆလိုဗက်လူမျိုးတို့သည် ဆလဗလူမျိုးများမှ ဆင်းသက်ပေါက်ပွား လာကြသူများဖြစ်၏။ တစ်ဦးတွင် ဘာသာစာပေတစ်မျိုးစီရှိကြသော်လည်း တစ်ဦး၏ဘာသာစာပေကို အခြားတစ်ဦးက ကောင်းစွာ နားလည်ကြသည်။ ၉ ရာစုနှစ်လောက်က ဆလဗလူမျိုးတို့သည် ယခုဆလိုဗားကီးယားတည်ရှိရာနေရာတွင် မိုးရေးဗီးယန်း နိုင်ငံတော်ကြီးတစ်ခု တည်ထောင်ခဲ့ကြလေသည်။ ၉၀၅ ခုနှစ်တွင် အရှေ့ဘက်မှ မဂ္ဂယာလူမျိုးတို့က ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက်ဖျက်ဆီးကြသဖြင့် ထိုနိုင်ငံတော်ကြီး ပျက်စီးခဲ့ရ၏။

မိုးရေးဗီးယန်းနိုင်ငံတော်ကြီး ပျက်စီးသွားသည့်နောက်တွင် ဆလိုဗက်လူမျိုးတို့သည် နှစ်ပေါင်း ၁၀၀၀ မျှ မဂ္ဂယာတို့လက်အောက်တွင် နေထိုင်ခဲ့ကြရသည်။ ချက်လူမျိုးတို့ကမူ ဩစတြီးယားနိုင်ငံတော်အတွင်း၌အခြေစိုက်ခဲ့ကြ၏။ ဤကဲ့သို့ သူတစ်ပါးလက်အောက်တွင် နေထိုင်လာခဲ့ကြ၍၊ ၁၆နှင့် ၁၇ရာစုနှစ်များသို့ ရောက်သောအခါ သာသနာရေးနှင့်၊ နိုင်ငံရေး၌၊ ချုပ်ချယ်ခံရသဖြင့် ချက်လူမျိုးတို့သည် လက်နက်စွဲကိုင်ကာ တော်လှန်ပုန်ကန်ခဲ့ကြ၏။ တော်လှန်မှုမှာ ထမြောက်အောင်မြင်ခြင်းမရှိသည်သာမက သူတို့တွင် ရရှိနေသေးသောလွတ်လပ်မှုပင်လျှင် ၁၆၂၀ ပြည့်နှစ်၌ ဆုံးရှုံးခဲ့ကြရ၏။ ချက်တို့နေထိုင်ရာ ဗိုဟီးမီးယားနယ်သည်လည်း ဟက်စဗတ်နိုင်ငံတော်အောက်သို့ ပြည်နယ်တစ်ခုအဖြစ်ဖြင့် နှစ်ပေါင်း ၃၀၀ မျှ ကျရောက်ခဲ့လေသည်။

ဤသို့ လွတ်လပ်မှုဆုံးရှုံး၍ လူမျိုးတစ်ကွဲတစ်ပြားစီဖြစ်လာခဲ့ကြသည်မှာ ၁၇ရာစုနှစ်ကစ၍၊ ၂၀ရာစုနှစ်ဆန်းစအထိပင်

ပရာဟမြို့တော်အနီးရှိ ထင်ရှားကျော်စောသော ကားလော့တင်းရဲတိုက်ကြီး

နှင့်မိုရေးဗီးယား၊ ဆိုင်လီးရှားနယ်သား ချက်လူမျိုးများနှင့် ဆလိုဗားကီးယားနယ်သားဆလိုဗက် နယ်သားအများအစားပါဝင်သည်။ ချက်နှင့် ဆလိုဗက်လူမျိုးတို့ပူးပေါင်း၍ နိုင်ငံသစ် တည်ထောင်ထားသည်ကို အစွဲပြု၍ ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယားနိုင်ငံဟု မှည့်ခေါ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

သမ္မတနိုင်ငံသစ်၏ အုပ်ချုပ်ပုံအခြေခံဥပဒေကို ၁၉၂၀ ပြည့်နှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၉ ရက်နေ့တွင် အမျိုးသားလွှတ်တော်ကြီးက ရေးဆွဲအတည်ပြုခဲ့လေသည်။ ထိုအခြေခံဥပဒေအရ အထက်နှင့်အောက်လွှတ်တော် ၂ရပ်ခွဲထားရာ ဖြစ်၏။ ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးမဖြစ်မီက ချက်နှင့် ဆလိုဗက်လူမျိုးတို့အတွက်ဘခင်သဖွယ်အားကိုးအားထား ပြုရသော အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး တောမတ်၊ဂျီ၊မာဆာရစ် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ သူသည် ပရာဟမြို့ရှိ တက္ကသိုလ်မှ ပါမောက္ခတစ်ဦး ဖြစ်လေသည်။ လွတ်လပ်ရေး ဆုံးရှုံးခဲ့သည့် နေ့မှစ၍၊ ဩစတြီးယားလူမျိုးတို့အား မော်၍ပင်မကြည့်ရဲအောင် ဖြစ်ခဲ့ကြသော ချက်နှင့်ဆလိုဗက်လူမျိုးတို့သည် မာဆာရစ်၏ ခေါင်းဆောင်မှုဖြင့် သွေးစည်းကာ နယ်ချဲ့အင်အားစုကို ဆူပူကန့်ကွက် လာခဲ့ကြပြီး လျှင် တော်လှန်ရန် အချိန်ကောင်းကိုသာ စောင့်မျှော်နေခဲ့ကြလေသည်။

လွတ်လပ်ရေးနေ့အဝတ်အစားပြိုင်ပွဲတွင် အနိုင်ရသော ချက်အလှမယ် ၂ ဦး

၁၉၁၄ ခုနှစ်တွင်ဖြစ်ပွားသော ကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းကာလခေါင်းဆောင်ကြီး မာဆာရစ်၏ စွမ်းဆောင်ချက်များကြောင့် စစ်ပြီးသည့်အခါ ဩစတြီးယား၏ လက်အောက်မှ လွတ်မြောက်ခဲ့ပြီးလျှင်၊ ၁၉၁၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် ချက်ကို ဆလိုဗားကီးယားသမ္မတစ်နိုင်ငံကို တည်ထောင်နိုင်ခဲ့သည်။ အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး မာဆာရစ်အား သမ္မတ အဖြစ်ဖြင့် တင်မြှောက်ခဲ့ကြသည်။ ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားသမ္မတနိုင်ငံတွင် ဗိုဟီးမီးယား အထက်လွှတ်တော်အမတ်များကို ၈နှစ်လျှင်တစ်ကြိမ်၊ အောက်လွှတ်တော်အမတ်များကို ၆နှစ်လျှင်တစ်ကြိမ်၊ ရွေး ကောက်တင်မြှောက်ကြရလေသည်။ သမ္မတကြီးကိုမူကား ၇နှစ်လျှင်တစ်ကြိမ်ကျရွေးကောက်တင်မြှောက်ရသည်။

ခေါင်းဆောင်ကြီးမာဆာရစ်သည် ၄ ကြိမ်တိုင်တိုင်ပင် သမ္မတအဖြစ် ရွေးကောက် တင်မြှောက်ခြင်း ခံရလေသည်။ အသက်အားဖြင့် ၈၅ နှစ်ရှိလာပြီဖြစ်သော သမ္မတမာဆာရစ်သည် ကြီးလေးစွာသောနိုင်ငံတော်၏တာဝန်ကို အချိန်ပြည့် မထမ်းဆောင် နိုင်မည်ကို စိုးသဖြင့် ၁၉၃၅ ခုနှစ်တွင် ရာထူးမှနုတ်ထွက်၏။ မာဆာရစ် ရာထူးမှနုတ်ထွက်သည် နှင့်တစ်ပြိုင်နက်၊ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး အက်ဒွပ်ဗင်းနက်ရှ အား သမ္မတအဖြစ်ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခဲ့ကြလေသည်။

သမ္မတကြီး မာဆာရစ်လက်ထက်မှစ၍ သမ္မတဗင်းနက်ရှ လက်ထက်တိုင်အောင် ချက်ကိုစလိုဗားကီးယား သမ္မတ နိုင်ငံကို ထူထောင်ခဲ့ရာ အတော်ပင် ထိရောက်အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ရှေးက လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းမှာ အဓိက လုပ်ငန်းတစ်ရပ်ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း ယခု သမ္မတနိုင်ငံတွင် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများ ထွန်းကားလာ၏။ မီးရထားလမ်း၊ ကားလမ်း၊ တူးမြောင်းများကို လိုအပ်သည့် နေရာတိုင်းတွင် ဖောက်လုပ်ထားသဖြင့် နိုင်ငံတွင်း ကူးသန်းသွားလာရေးမှာ လွယ်ကူလာ၏။

ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားနိုင်ငံကို ထိုသို့ထူထောင်နေချိန်တွင်ပထမကမ္ဘာစစ်ကြီးတွင် အရေးနိမ့်ခဲ့သော အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံဖြစ်သည့် ဂျာမနီနိုင်ငံသည် လူအင်အား လက်နက်အင်အားကို နေ့မအား ညမအား စုဆောင်းပြင်ဆင်လာခဲ့သည်။ ၁၉၃၈ ခုနှစ်စက်တင်ဘာလတွင် ဂျာမန်တို့က ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားနိုင်ငံအတွင်းရှိ ဆူဒေတင်နယ်ကိုတောင်းဆို၏။ ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားနိုင်ငံ ကလည်း ဂျာမန်တို့၏ တောင်းဆို ချက်ကို ငြင်းဆိုခဲ့၏။ သို့ရာတွင်ကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်မည်စိုး၍ အင်္ဂလိပ်နှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံတို့က ကြားဝင်စေ့စပ်ကာ မျိုးနှစ်စာချုပ်ချုပ်ဆို၍ ဂျာမန်တို့တောင်းဆိုချက်အတိုင်း ဆူဒေတင်နယ်ကို ဂျာမနီနိုင်ငံအတွင်းသို့ သွတ်သွင်းပေးခဲ့သည်။ ဆူဒေတင်နယ်အပါအဝင် နယ်စပ်ဒေသများမှာ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ရန် အကောင်းဆုံးဒေသများ၊ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းအထွန်း ကားဆုံးဒေသများ ဖြစ်သည်။ သို့ဖြစ်၍ ပိုလန်နိုင်ငံနှင့်ဟန်ဂေရီနိုင်ငံတို့က ဂျာမန်နည်းတူ အခွင့်ကောင်းယူ၍ နယ်မြေများကို တောင်းဆိုခဲ့ရာ ပိုလန်သည် ဆိုင်လီးရှားနယ်စပ်ရှိ စတုရန်းမိုင်၄၀၀ရှိ နယ်မြေကိုလည်းကောင်း၊ ဟန်ဂေရီသည် ဆလိုဗားကီးယားပြည်နယ်မှဇရိယာ အတော်များများကိုလည်းကောင်း ဖဲ့၍ယူလိုက်သည်။ ထိုသို့ ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားနိုင်ငံမှ နယ်မြေအတော်များများ ခွဲပေးလိုက်ရသဖြင့် သမ္မတဗင်းနက်ရှလည်း ရာထူးမှနုတ်ထွက်ကာ အင်္ဂလန်ပြည်သို့ သွားရောက်နေထိုင်သည်။ မျိုးနှစ်စာချုပ်တွင် ဆူဒေတင်နယ်ကိုရရှိပြီးသည့်နောက် ဂျာမန်တို့သည် ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားနိုင်ငံမှ နောက်ထပ်တစ်စုံတစ်ရာတောင်းဆိုခြင်းမပြုပါဟူသောအချက် ပါရှိခဲ့သော်လည်း၊ ၁၉၃၉ ခုနှစ်မတ်လ ၁၄ရက်နေ့တွင် ဂျာမန်စစ်တပ်များက စစ်မကြေညာဘဲ ချက်ကိုစလိုဗားကီး ယားနိုင်ငံကို ဝင်ရောက်တိုက်ခိုက် သိမ်းပိုက်ခဲ့၏။ ဂျာမန်တို့သည် ဗိုဟီး မီးယားနှင့် မိုရေးဗီးယားဟူ၍ပြည်နယ် ၂ ခုခွဲကာ၊ ဂျာမန်ရုပ်သေးအစိုးရများ ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်၍၊ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးဆုံးသည်အထိ အုပ်စိုးခဲ့လေသည်။

၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်ဇူလိုင်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင် အင်္ဂလန်ပြည်လန်ဒန်မြို့တော်၌ ချက်ကိုစလိုဗားကီးယား ယာယီအစိုးရအဖွဲ့ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့၏။ ထိုယာယီအစိုးရကို ၁၉၄၁ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိန်၊ ပြင်သစ်၊ ရုရှနှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု နိုင်ငံတို့က အသိအမှတ်ပြုခဲ့၏။ ချက်စစ်သားများနှင့် လေတပ်သားများသည် ဥရောပစစ်မျက်နှာတွင်မဟာမိတ်တို့ဖက်မှ ပါဝင်ကူညီ တိုက်ခိုက်ခဲ့၏။ နိုင်ငံတွင်း ကျန်ရစ်ခဲ့သော ချက်မျိုးချစ်တို့ကလည်း ဂျာမန်တို့ကိုအင်အားရှိသမျှနှင့် ခုခံတော်လှန်ခဲ့ကြလေ သည်။ ရုရှတပ်များက ဂျာမန်အားထိုးစစ်ဆင်ခဲ့၍၊ ၁၉၄၄ခုနှစ်တွင် ဆလိုဗားကီးယားပြည်

ချက်ကိုစလိုဗားကီးယား နိုင်ငံပြမြေပုံ

ချက်ယဉ်ကျေးမှုကို သရုပ်ဆောင်နေသည့် ပရာဟမြို့တော်ရှိ ပြတိုက်ကြီး

နယ်အရှေ့ပိုင်းကို သိမ်းပိုက်မိသောအခါသမ္မတကြီး ဗင်းနက်ရှုဒ်တကွ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များသည် ရုရှနိုင်ငံမော်စကို မြို့တော်သို့ သွားရောက်ပြီးလျှင် ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားနိုင်ငံအတွင်း ဗင်းနက်ရှအစိုးရအဖွဲ့ ပြန်လည်အခြေစိုက်နိုင်ရန်နှင့် ဂျာမန်တို့အား ဆက်လက်တော်လှန်ရန် ခွင့်တောင်းဆွေးနွေးကြသည်။ သမ္မတကြီး ဗင်းနက်ရှ၏ တောင်းဆိုချက်ကိုရုရှတို့က ခွင့်ပြုသဖြင့်၊ ၁၉၄၅ ခုနှစ်ဧပြီလ ၄ ရက်နေ့တွင်ဆလိုဗားကီးယားပြည်နယ် ကောရှိစ်မြို့၌ ဇီးယားလင်းဂါး ခေါင်းဆောင်သော ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးအစိုးရအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းလိုက်လေသည်။ အဆိုပါဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးချက်အစိုးရအဖွဲ့သည် ရုရှတပ်နီတော်နှင့်ပူးပေါင်းတိုက်ခိုက်ရာ အတော်ပင်ထိရောက်အောင်မြင်ခဲ့၏။ နောက်ဆုံးတွင်ဂျာမန်တို့ လက်နက် ချရလေသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ပြီးဆုံးသည့်နောက်၊ ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင်ပင်ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားနိုင်ငံ၏ မဟာမိတ်ကြိုးကိုင်အဖွဲ့ အုပ်ချုပ်ရေးကောင်စီ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်အရ၊ ဂျာမနီ၊ ဟန်ဂေရီ၊ ရူမေးနီးယားနှင့် ပိုလန်နိုင်ငံတို့က ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားနိုင်ငံမှဖဲ့၍ သိမ်းယူထားသော နယ်ပယ်မှန်သမျှကို ပြန်ပေးကြရလေသည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ် ဇွန်လတွင် ရူသီးနီးယားပြည်နယ်ကို ရုရှသို့ လွှဲပြောင်းပေးလိုက်လေသည်။

မကြာမီ ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားနိုင်ငံသည် ဆိုရှယ်လစ်နိုင်ငံ ဖြစ်လာသည်။ နိုင်ငံတွင်းရှိ ၆၀ ရာခိုင်နှုန်းမျှ စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းများကို ပြည်သူပိုင်ပြုလုပ်ခဲ့၏။ နာဇီတို့နှင့် ပူးပေါင်းခဲ့သော နိုင်ငံရေးပါတီမှန်သမျှကိုလည်း တရားမဝင်ဟုကျေညာလိုက်လေသည်။

၁၉၄၆ ခုနှစ်မေလ ၂၆ ရက်နေ့တွင် ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားသမ္မတနိုင်ငံ၏ ရွေးကောက်ပွဲကြီးကျင်းပခဲ့ရာ ကွန်မျူနစ်ပါတီသည် ၁၁၄နေရာရရှိ၍ နိုင်ငံတွင်း အင်အားအကောင်းဆုံး ပါတီ ဖြစ်လာသည်။ ထိုအခါ ကွန်မျူနစ်ခေါင်းဆောင် ဂေါ့တဝေါခေါင်းဆောင်သည် ညွှန့်ပေါင်း (ဆိုရှယ်လစ်နှင့်ကွန်မျူနစ်) အစိုးရအဖွဲ့သည် နိုင်ငံကို အုပ်ချုပ်ခဲ့လေသည်။ ဂေါ့တဝေါ၏ အစိုးရအဖွဲ့သည် ၂ နှစ်အတွင်း စီးပွားရေးပြည်လည်ထူထောင်ရန်နှင့် အခြေခံဥပဒေသစ်ရေးဆွဲရန်တို့ကို အားသွန်ကြိုးပမ်းခဲ့လေသည်။ အခြေခံဥပဒေသစ်ကို ချက်ပြည်သူ့လွှတ်တော်က အတည်ပြုချက်ရလျှင် ရွေးကောက်ပွဲအသစ်တစ်ခုကျင်းပရန် စီစဉ်သည်။

ဥရောပတိုက် အရှေ့ပိုင်းရှိနိုင်ငံများမှ ကွန်မျူနစ်အဖွဲ့ များက ကွန်မင်ဖောင်းအမည်ရှိ ကွန်မျူနစ်အဖွဲ့ချုပ်ကြီးဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ရာတွင် ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယားနိုင်ငံမှ ကွန်မျူနစ် အဖွဲ့သည်လည်း ၁၉၄၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာ ၅ ရက်နေ့တွင် လက်မှတ်ရေးထိုးကာပါဝင်ခဲ့သည်။ ပြည်

တွင်းပြည်ပ ကုန်သွယ်ရေးကို အစိုးရကအုပ်ချုပ်သည်။ လုပ်သား ၅၀ ထက်မနည်း လုပ်ကိုင်သော စက်မှုလုပ်ငန်းများကို အစိုးရကသိမ်းယူ ကာ၊ ၅ နှစ် စီးပွားရေးစီမံကိန်းကို ရေးဆွဲပြီးလျှင် စတင်လုပ်ကိုင်သည်။

၁၉၄၈ခုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီလထဲတွင် ကွန်မျူနစ်တို့တော်လှန်၍ အုပ်ချုပ်ရေးအာဏာကို သိမ်းယူခဲ့လေသည်။ ထိုအခါ တိုင်းပြည်၏ ဆိုးဝါးလှသောကြမ္မာကို မရှုစိမ့်နိုင်သော နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ယန်မာဆာရစ်သည် ကိုယ့်ကိုယ်ကို သတ်သေလိုက်သည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ် မေလ ၉ ရက်နေ့တွင် ချက်ကိုစလိုဗားကီးယား အောက်လွှတ်တော်က ကန့်ကွက်ခြင်းမရှိတဲ့ လုံးဝဆောက်ခံ အတည်ပြုချက်ရရှိသော အခြေခံဥပဒေသစ်အရ၊ ၁၉၄၈ ခုနှစ် မေလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံလုံးကျွတ် ရွေးကောက်ပွဲကြီးတစ်ခု ထပ်မံကျင်းပလေသည်။ ထိုရွေးကောက်ပွဲကြီးမှ တင်မြှောက်လိုက်သော ပြည်သူ့ကိုယ်စားလှယ်များစုဝေးရာ ပြည်သူ့လွှတ်တော်အား ရှေးကထက် ပိုမို၍ အာဏာများပေးထား လိုက်လေသည်။ ထိုရွေးကောက်ပွဲကြီးတွင်ကွန်မျူနစ်အမျိုးသားတပ်ဦးမှ ကိုယ်စားလှယ်များ လွှတ်တော်အတွင်း ဩဇာလွှမ်းမိုးနိုင်လာလောက်အောင် အရွေးခံခဲ့ရလေသည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ်တွင် ရာသက်ပန် သမ္မတအဖြစ် တင်မြှောက်ခြင်းခံရသော အက်ဒွပ်ဗင်းနက်ရှက အခြေခံဥပဒေသစ်ကို သဘောမတူသဖြင့် လက်မှတ်ရေးထိုးခြင်းမပြုခဲ့သော်လည်း ပြည်သူ့လွှတ်တော်၏ အာဏာလွှဲအပ်ခြင်းခံရသောကွန်မျူနစ်ဝန်ကြီးချုပ် ဂျို့တဝေါက လက်မှတ်ရေးထိုး အတည်ပြုခဲ့လေသည်။ သမ္မတကြီးဗင်းနက်ရှသည် အခြေခံဥပဒေသစ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် သဘောချင်း ကွဲလွဲခြင်းကြောင့် ရာထူးမှ နုတ်ထွက်သွားရာ၊ ၁၉၄၈ ခုနှစ် ဇွန်လ၁၄ ရက်နေ့တွင်ပြည်သူ့လွှတ်တော်က ဂျို့တဝေါအား သမ္မတအဖြစ်ဖြင့် ရွေးချယ်တင်မြှောက်လိုက်ကြလေသည်။ ထိုအခါ အနိတိုနင်ဇာပိုတော့ကီသည် ဝန်ကြီးချုပ် ဖြစ်လာသည်။ အစိုးရအဖွဲ့နှင့်တကွ နိုင်ငံတော်တွင်းရှိ အုပ်ချုပ်ရေးဌာနများတွင်လည်း ကွန်မျူနစ် အဖွဲ့ဝင်များကြီးစိုးနိုင်သဖြင့် ယခုအခါတွင် ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယားနိုင်ငံသည် ကွန်မျူနစ်နိုင်ငံကြီးတစ်ခု ဖြစ်လာလေသည်။

၁၉၅၃ ခုနှစ် မတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင်ချက်ကိုစလိုဗားကီးယားနိုင်ငံ၏ သမ္မတအဖြစ် အန်တိုနင်ဇာပို ဇော့ကီကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်ကြသည်။

ဥရောပတိုက် အလယ်ပိုင်းတွင် အရေးပါလှသော စက်မှုလုပ်ငန်းထွန်းကားရာ နိုင်ငံဖြစ်သည့်အလျောက် ချက်ကိုဆလိုဗားကီးယားနိုင်ငံသည် စက်မှုလုပ်ငန်းထွက်ကုန် ပစ္စည်းများကို နိုင်ငံခြားသို့တင်ပို့ရောင်းချသည်။ ပရာဟမြို့တော်ကြီးသည် သံမဏိလုပ်ငန်းအတွက် အရေးပါဆုံးသောဌာန

ချက်လူမျိုးတို့သည် ကြွေထည်လုပ်ငန်းနှင့်ဆိုင်သော လက်မှုပညာဖက်တွင် ထူးချွန်ကြသည်။

ဖြစ်ပေသည်။ ဗရနိုမြို့မှာ သိုးမွေးထည်များ ရက်လုပ်သော ဌာနကြီးဖြစ်သည်။ ဖက်ဆစ်တော်လှန်ရေးအစိုးရ တည်ထောင်ခဲ့ရာ ကောရှီစိမြို့တွင် စက္ကူစက်ရုံကြီးများ၊ အရက်ချက်စက်ရုံကြီးများနှင့် ကျောက်ပစ္စည်းများပြုလုပ်သည့် ဌာနကြီးများရှိသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးမဖြစ်ပွားမီက ဂျာမနီ၊ ဩစတြီးယားနှင့် အမေရိကန်နိုင်ငံများသို့ ထွက်ကုန်များကို တင်ပို့ရောင်းချခဲ့ရလေသည်။

ယခုအခါတွင် နိုင်ငံခြားသို့ တင်ပို့ရောင်းချရသော အရေးပါလှသောကုန်ပစ္စည်းများမှာ အထည်အလိပ်များ၊ ဖန်ထည်များ၊ စက္ကူ၊ စက်ကိရိယာများ၊ သံမဏိ၊ သကြား၊ ဓာတ်ပစ္စည်းများနှင့် တွင်းထွက်သတ္တုများ ဖြစ်လေသည်။

ချက်စတာတန်ဂျီကော(ခရစ် ၁၈၇၄–၁၉၃၆) ။ ။ဂျီ၊ ကော၊ ချက်စတာတန်ဟူ၍ လူသိများသော အင်္ဂလိပ်စာဆို၏အမည်အပြည့်အစုံမှာ ဂီးလဗတ်ကိသ ချက်စတာတန်ဖြစ်သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်မှာ သတင်းစာဆရာအဖြစ်နှင့်လည်းကောင်း၊ စာရေးဆရာအဖြစ်နှင့်လည်းကောင်း ထင်ရှားသည်။ စာရေးဆရာအနေနှင့်ကား၊ ကဗျာ၊ ဝတ္ထုတို့အပြင်၊ အက်ဆေးခေါ် စာဖွဲ့ခြင်း၌လည်း စွမ်းရည်သတ္တိရှိသူတစ်ဦးဖြစ်သည်။

ချက်စတာတန်သည် ၁၈၇၄ ခုနှစ် မေလ ၂၉ ရက်နေ့တွင်လန်ဒန်မြို့၌ မွေးဖွားပြီး၊ ၁၉၃၆ ခုနှစ် ဇွန်လ ၁၄ ရက်နေ့တွင် ဗီးကွန်စဖီးဒ်ကွယ်လွန်သည်။ ချက်စတာတန်သည် လန်ဒန်မြို့ စိန်ပေါကျောင်းတွင်ငယ်စဉ်ကပညာသင်စဉ်၊ အင်္ဂလိပ်ကဗျာအရေးအသားအတွက် အင်္ဂလိပ်ကဗျာဆရာကြီး မီလတန်ကို ရည်စူး၍ ချီးမြှင့်သောဆုကို ရခဲ့ဘူးသည်။ ၁၈၉၁ ခုနှစ်တွင် ဆလိတ် ပန်းချီကျောင်း၌ ပန်းချီအတတ်ကို သင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက်အနုပညာနှင့်ဆိုင်ရာတို့ကို ဝေဖန်သူအဖြစ်နှင့် စာပေဘက်သို့ ရောက်လာသည်။ ချက်စတာတန်မှာ ကိုယ်ခန္ဓာဝဖြိုးကြံ့ခိုင်သူတစ်ဦးဖြစ်ရာ၊ စာပေများစွာတို့ကို အဆက်မပြတ် ရေးသားနိုင်ပေသည်။ သူ၏နာမည်အတိုကောက် ဂျီကေစီကိုအစွဲပြု၍ ဂျီကေစီ သီတင်းစဉ်ကို ထုတ်ဝေနေစဉ်ပင် လန်ဒန်မြို့ရုပ်စုံ သီတင်းစဉ်ထဲ၌ အပတ်စဉ် ဆောင်းပါးများရေးသားခဲ့သည်။ သူ၏ အက်ဆေးခေါ် စာဖွဲ့ခြင်းတို့၌ စိတ်ကူးဉာဏ်နက်နဲခြင်းနှင့်အရေးအသား ထူးခြားခြင်းတို့သည် ပေါ်လွင်လျက်ရှိပေသည်။ သို့သော်သူ၏ဝတ္ထုတို့မှာပို၍ထင်ရှားသည်။ အထူးသဖြင့် 'ဖားသားဗရောင်း' အမည် ရှိသောစုံထောက် ဝတ္ထုများကို လူကြိုက်များကြသည်။ သူ၏ စုံထောက်ဝတ္ထုတို့မှာ စုံထောက်ဝတ္ထုမည်ကာမတ္တ မဟုတ်ချေ။ လူသဘာဝနှင့် လူစိတ် တို့ကို ဝိပဿနာတင်၍ ကြည့်သော စိတ္တဇေဒနှင့် ယှဉ်သည့် ဝတ္ထုများ ဖြစ်သည်။

ဝတ္ထုအပြင်၊ စာပေဝေဖန်မှုနှင့် စာဆိုများအကြောင်း အတ္ထုပ္ပတ္တိများစွာတို့ကိုရေးသားခဲ့ရာ၊ သူရေးခဲ့သော 'ရောဗတ်ဗရောင်းနင်း'၊ 'ချား'စ်ကင်း'၊ 'ဗာနတ်ရှော'၊ 'စတီဗင်ဆန်'၊ 'ချော်စာ'တို့၏အတ္ထုပ္ပတ္တိများမှာ လူသိများပေသည်။ သူ၏ကဗျာများကို ရံဖန်ရံခါ စုပေါင်း၍ ရိုက်နှိပ်လေ့ရှိသည်။ ၁၉၂၇ ခုနှစ်တွင် ရှေးကသူရေးခဲ့သော ကဗျာများကိုနောင်းတွင်ရေးသောကဗျာများနှင့် စုပေါင်း၍ ကဗျာညွှန့်ပေါင်းစာအုပ် ထုတ်ဝေခဲ့သည်။

၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင်ချက်စတာတန်သည် ဗရင်ဂျီဂိုဏ်းသို့ဝင်ခဲ့ရာထိုဂိုဏ်းကို ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သောအားဖြင့် ကျမ်းများစွာတို့ကို ပြုခဲ့သည်။

၁၉၁၃ခုနှစ်တွင် အင်္ဂလန်ပြည်သမိုင်းအကျဉ်းချုပ်ကို ရေးသားထုတ်ဝေခဲ့ရာ၌ ချက်စတာတန်၏ အသစ်ထွင်ရေးသားသော အဖွဲ့အနွဲ့ကြောင့်လူကြိုက်များသည်။ စိတ်ကူးဉာဏ်ဆန်းကြယ်စွာ ကွန့်မြူးထားသောစာပေ အမြောက်အမြားကိုလည်း ရေးသားခဲ့သည်။ ၁၉၃၆ ခုနှစ်၌ သူကိုယ်တိုင်ရေးသူ့အကြောင်းအတ္ထုပ္ပတ္တိကို ရေးသားပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့သည်။

အင်္ဂလိပ်စာရေးဆရာ ဂျီကေချက်စတာတန်

ကဗျာစာဆိုကလေး တောမတ်ချက်တာတန်၏ ကြေကွဲဖွယ်ဇာတ်သိမ်း

ချက်တာတန် တီ(ခရစ် ၁၇၅၂–၁၇၇၀) ။ ။တောမတ်ချက်တာတန်သည် ကဗျာအရေးသားတွင် ထူးချွန်သူ တစ်ယောက်ဖြစ်၍၊ သက်တမ်းဆွေသာ နေခဲ့ရပါမူ မည်မျှကျော်ကြားမည် ကို သူ့စာပေတို့မှ အကဲခတ်နိုင်ပေသည်။

ချက်တာတန်သည် အင်္ဂလန်ပြည်ဗရစ္စတိုမြို့၌၊ ၁၇၅၂ခု နှစ် နိုဝင်ဘာ ၂၀ရက်နေ့တွင်ဖွားမြင်သည်။ ငယ်စဉ်က အခမဲ့စာသင်ကျောင်းတစ်ကျောင်းတွင် ပညာသင်ကြားခဲ့လေသည်။ ချက်တာတန်တို့သည် မိုးရိုးအစဉ်အဆက် နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ကျော်မျှ ဗရစ္စတိုမြို့ရှိ စိန်မေရီရက်ကလစ်ဘုရားရှိခိုးကျောင်း၏ အဆောင်မှူးများဖြစ်ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် တောမတ်ချက်တာတန်သည် ဘုရားရှိခိုးကျောင်းအတွင်း၌ တိမ်မြှုပ်နေသော စာဟောင်းပေဟောင်းများကိုလည်းကောင်း၊ သင်းချိုင်းဂူများပေါ်တွင် ရေးသားထားသောကျောက်ထက်အက္ခရာများကိုလည်းကောင်း ဖတ်ရှုလေ့လာခဲ့၏။

ထိုအချိန်အခါတွင် အင်္ဂလန်ပြည်၌ အလယ်ခေတ်ကရေးသားခဲ့သောကဗျာများကို စိတ်ဝင်စားနေကြ၏။ လူများမေ့နေသော ထိုခေတ်ကဗျာဟောင်းများကို စုဆောင်း၍ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေလျက်ရှိကြသည်။ ထိုအခါ ချက်တာတန်သည် ပင်ကိုယ်အားဖြင့် ကဗျာအရေးအသားတွင် ထူးချွန်သူ ဖြစ်သည့်အလျောက် သူကိုင်တိုင်ရေးဆန်သော ကဗျာများကို ရေးသားလေသည်။ သူရေးသားသော ကဗျာ များကို ၁၅ ရာစုလောက်က တောမတ်ရိုလီအမည်ရှိ ဘုန်းကြီးတစ်ပါး ရေးခဲ့သော ကဗျာများဖြစ်လေဟန် 'ရိုလီ၏ စာမူများ'ဟူ၍ အမည်ပေးခဲ့လေသည်။

သူ့အဆိုအရ ရှေးနှစ်ပေါင်း ၃၀၀ ကျော်ခန့်က ကဗျာဆရာကြီးများ ရေးထားခဲ့သည့် ထိုစာမူ များကို စိန်မေရီရက်ကလစ်ဘုရားရှိခိုးကျောင်းအတွင်း ရှာဖွေ တွေ့ရှိခဲ့ရသည်ဟု ဆို၏။ ဆိုသည့်အတိုင်းလည်း ရှေးဟန် အသွင်အပြင်မပျက် ရေးသားထားလေသည်။ အချို့ယုံလွယ် သူများက ထိုသို့ရေးသားသော ကဗျာများမှာ အကယ်ပင်ရှေးဟောင်းစာမူများဖြစ်သည်ဟု သူသေပြီးနောက် နှစ်ပေါင်းအတော်ကြာသည့် တိုင်အောင် ယုံကြည်လျက်ရှိကြသေးသည်။ သို့သော် အောက်စဖို့နယ်စား အမတ်ကြီးဟောရေဝါလပိုကဲ့ သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများကမူ ချက်တာတန်၏ ပရိယာယ်ကို မကြာမီပင်ရိပ်မိလာကြ၏။

မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ၊ သူရေးသော ကဗျာများမှာ သူ၏ လက်စွမ်းလက်စကို ပေါ်လွင်ထင်ရှားစေ၏။ ထို့ပြင်လည်း ဆင်းရဲ နွမ်းပါးပြီးလျှင်၊ အပေါင်းအသင်းမရှိ သော သူငယ်တစ်ယောက်က ဤမျှလောက် အဆီအနှစ်ပါသည့်ကဗျာများ ရေးသားနိုင်သည်ကိုကား မချီးကျူးဘဲ မနေနိုင်ချေ။ ထို့နောက် အသက် ၁၇ နှစ်အရွယ်တွင် ချက်တာတန်သည် လန်'န်မြို့၌ စာရေးဆရာအဖြစ်ဖြင့်အသက်မွေးရန်၊ ဗရစ္စတိုမြို့မှထွက်ခွာခဲ့သည်။ သူရေးသားသော ကဗျာများနှင့်ဆောင်းပါးများကို လန်'န်မြို့၌ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခဲ့ရသော်လည်း၊ ဆင်းဆင်းရဲရဲနှင့် ငတ်ပြတ်၍နေရသည်က များလေသည်။ သို့ရာတွင် ဗရစ္စတိုမြို့ရှိ သူ၏ မိဖဆွေမျိုးများထံသို့ စာရေးသောအခါမူ၊ လန်ဒန်မြို့တွင် ချောင်ချောင်လည်လည် ချမ်းချမ်းသာသာနေထိုင်လျက်ရှိကြောင်းကို

သာ ထည့်ရေးလေ့ရှိသည်။ နောက်ဆုံး၌ ချက်တာတန်သည် သူ့ဝမ်းကို မထိန်းကျောင်းနိုင်သည့် အခြေသို့ဆိုက်ရောက်လာသဖြင့် ၁၇၇၀ ပြည့်နှစ် ဩဂုတ်လ ၂၄ ရက်နေ့တွင် ဗရွတ်လမ်းအမှတ် ၃၉ နေအိမ်၌ အဆိပ်သောက်၍ သူ့ကိုယ်သူ အဆုံးစီရင် လိုက်လေသည်။

ကဗျာဘက်တွင် အကျော်အမော်များ ဖြစ်ကြသည့် ကိနှင့်ကိုးလရစ်စသောပုဂ္ဂိုလ်များကဲ့သို့ အထွတ်အထိပ်သို့ တိုင်ရောက်ကာ နာမည်မထင်ရှားခဲ့သော်လည်း၊ ချက်တာတန်သည် ထိုသူများ၏ ရှေ့ဆောင်လမ်းပြ ကဗျာဆရာကလေး တစ်ယောက်ဖြစ်ခဲ့သည်ဟူ၍ အသိအမှတ်ပြုကြသည်။

စားသောက်ဖွယ်ကို ရသာထူးစေသည့် စားဖိုဆောင်ပညာ

သတ္တဝါဟူသမျှ အသက်ရှင်သွားလာနိုင်စေရန်အာဟာရလိုသည်။ အစားအစာနှင့်ကင်း၍မနေနိုင်။ နေ့စဉ်စားသောက်ရမည့်အစာကို မငြီးငွေ့ရအောင် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ချက်ပြုတ်ရသည့်အလုပ်မှာ တာဝန်မသေးလှပေ။ လူမှုရေးရာ တိုးတက်သည်နှင့်အမျှ ချက်ပြုတ်နည်းများစုံလင်လာပြီးလျှင် ယခုအခါတွင် ပညာရပ်တစ်ခုအနေဖြင့် တိုးတက်လျက် ရှိနေလေပြီ။

ချက်ပြုတ်မှုအတတ်။ ။ သတ္တဝါဟူသမျှ အစားအစာ နှင့်ကင်း၍မနေနိုင်။ လူလည်း လူ့အလျောက် တိရစ္ဆာန် လည်း တိရစ္ဆာန်အလျောက် အာဟာရအတွက် နေ့စဉ်နှင့် အမျှ စားသောက်ကြရသည်။

စက်များ ခုတ်မောင်းနိုင်စေရန် ထင်းမီးလိုအပ်ဘိသကဲ့သို့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီး အသက်ရှင်၍ သွားလာနိုင်စေရန် အာဟာရလိုလေသည်။

ယဉ်ကျေးမှု မထွန်းကားသေးသော ရှေးခေတ်ကလူတို့သည် အမဲသားငါးများကို အစိမ်းလိုက်စားသောက် ခဲ့ကြရသည်။ သို့ရာတွင် ယဉ်ကျေးမှုထွန်းကား၍ လူတို့၏ အသိဉာဏ် တိုးတက်လာသောအခါ သားငါး စသောအစာတို့ကို အစိမ်းသက်သက်စားသည်ထက် ချက်ပြုတ်ပြီးမှစားခြင်းက ပို၍ ကောင်းသည်ဟု သိလာကြပေသည်။

အစပထမတွင် အသားများကို နေဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ အအေးဓာတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကျက်စေပြီးမှ စားသောက်ကြသည်။ ထိုနောက်မီးဖြင့်ကျက် အောင်ချက်ပြုတ်၍စားသောက်နည်းကို တွေ့လာ လေသည်။

ထိုမှတစ်ဖန် လူတို့၏ယဉ်ကျေးမှုအဆင့်အတန်း တဖြည်းဖြည်းတိုးတက်ပြောင်းလဲ လာသောအခါ နေထိုင် စားသောက်မှုအဆင့်လည်း မြင့်တက်လာခဲ့၍၊ ချက်နည်းပြုတ်နည်းတို့လည်း အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ များပြားလာလေသည်။ သို့ရာတွင် ရှေးခေတ်ကချက်နည်း ပြုတ်နည်းများသည် ရိုးလှသည်။ နှစ်ပေါင်းများစွာကြာမှ ချက်နည်းပြုတ်နည်းများမှာ အမျိုးစုံလင်လာလေပြီ။

နေ့စဉ်စားသောက်ရမည့်အစာကို မငြီးငွေ့ရလေအောင် နည်းအမျိုးမျိုးဖြင့် ချက်ပြုတ်ပေးရသည့်အလုပ်မှာ မသေးလှချေ။ ထို့ကြောင့်ရှေးအခါကအချက်အပြုတ်ကျွမ်းကျင်သူများအား ဘုရင်များကိုယ်တိုင် ချီးမြှောက်ခဲ့ပေသည်။ အင်္ဂလန်နိုင်ငံသမိုင်းတွင် ဝီလျံ–သ–ကွန်ကာရာခေါ် ဘုရင်သည် မိမိဘိသိက်ခံယူသည့်နေ့တွင် အလွန်ထူးခြားသော ဟင်းတစ်မျိုးကို စီမံချက်ပြုတ်၍ ဆက်သသောစားတော်ကဲ့အား ကျေးဇူးပြုသောအားဖြင့် 'မယ်နာအော့အက်ဒင်တန်' ခေါ် ခမ်းနားကြီးကျယ်လှသည့်အိမ်ကြီးကို ပေးသနားတော်မူတူးလေသည်။

ဤခေတ်တွင်နေအိမ်များ၊ ဟိုတယ်ကြီးများ၊ ပျော်ပွဲစားရုံများ၌အချက်အပြုတ်ကောင်း၍ အမည်ရသူ စားဖိုမှူးများသည် အလွန်အရေးပါသည့်အလျောက် ယင်းတို့ကို အခစားနားကြီးမြင့်စွာ ပေး၍ ငှားရသည်။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ လူမျိုးအသီးသီးတွင် မိမိတို့နှင့် ဆီလျော်သည့် အမျိုးမျိုးသော ချက်နည်း ပြုတ်နည်းများ ရှိကြသည်။ ထို့ပြင်လည်း လူမျိုးတစ်မျိုးနှင့်တစ်မျိုး စားပုံသောက်ပုံများတွင် အနည်းနှင့်အများဆိုသလိုကွဲပြားခြားနားတတ်လေရာ စားပုံသောက်ပုံကိုလိုက်၍ ချက်နည်းပြုတ်နည်းများမှာလည်း ကွဲပြားကြသည်။ အနောက်နိုင်ငံသားများသည် ဂွန်း၊ ခက်ရင်း၊ ဓားဖြင့် စားသောက်ကြ၍ ကမ္ဘာ့အရှေ့ဖျားနိုင်ငံသားများဖြစ်သောတရုတ်၊ ဂျပန်တို့သည် တူကို အသုံးပြုကြ၏။ အိန္ဒိယ၊ မြန်မာစသောလူမျိုးများကား လက်ဖြင့်သာ စားသောက်လေ့ရှိကြသည်။ ထိုသို့သောစားပုံစားနည်းကိုလိုက်၍ ချက်နည်းပြုတ်နည်း အမျိုးမျိုး ကွဲပြားသည်။ ကာလဒေသနှင့် ရာသီဥတုကိုလိုက်၍ တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ချက်ပြုတ်ရသည်လည်းရှိ၏။ သို့ရာတွင် အကြော်၊ အကင်၊ အပြုတ်၊ အပေါင်း စသည့် အခြေခံနည်းများမှာ အတူတူလိုပင်ဖြစ်၍ ကောင်းနိုးရာရာ မိမိတို့၏ စရိုက်ဓလေ့အလိုက်စားချင်စဖွယ် ပြုပြင်မွမ်းမံကြရသည်။

ကျွန်ုပ်တို့သည် အစားအစာကို အဘယ်ကြောင့် ချက်ပြုတ်၍ စားသောက်ကြပါသနည်းဟု စိစစ်ကြည့်သော် အကြမ်းအားဖြင့် ဤသို့တွေ့ရသည်။ ဦးစွာပထမ၌ ချက်ပြုတ်လိုက်ခြင်းဖြင့် အစားအစာသည်နူးနပ်သွားသည်။ ထို့ကြောင့် အစာကို စားရန် လွယ်ကူသည်။ အစာကြေစေရန် အထောက်အပံ့ဖြစ်သည်။ ထို့ပြင် အစာကို ချက်

ပြုတ်လိုက်သောကြောင့်၊ အရသာလည်း ပို၍ကောင်းမွန်လာသည်။ ကြာရှည်လည်း ခံသည်။ ကျွန်ုပ်တို့အား ရောဂါဖြစ်စေတတ်သော ပိုးမွှားတို့ကိုလည်း ပျက်စီးသွားစေသည်။ အစားအစာများကို တစ်မျိုးတည် ထပ်တလဲလဲ စားသောက်ခြင်းမှာငြီးငွေ့ဖွယ်ရာ ဖြစ်သည်သာမက အာဟာရဓာတ်တစ်မျိုး တည်းကိုသာ ရရှိစေသဖြင့် ရောဂါများ စွဲကပ်စေသည့်ပြင် ကျန်းမာခြင်းနှင့် မညီညွတ်နိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့် အစားအသောက်များကို စီမံချက်ပြုတ်ရာ၌ အမျိုးအမည် အဖုံဖုံ ပြောင်းလဲစီမံစားသောက်ခြင်းသည် ကိုယ်ခန္ဓာကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေး အတွက် လိုအပ်သောအာဟာရဓာတ် အမျိုးမျိုးကို မျှတစွာ ရရှိစေသည်။ ထို့ပြင် စားသုံးသူများ အဖို့တွင်လည်း ငြီးငွေ့စရာအကြောင်း မရှိနိုင်တော့ချေ။ သို့ဖြစ်၍ အာဟာရ ဓာတ်တို့လည်း မျှတလုံလောက်စွာပါ၍ ဟင်းအမည် အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံလည်း ဖြစ်စေပြီးလျှင် စားသုံးသူများ အတွက်လည်း အရသာရှိစေရန် စီမံချက်ပြုတ်ရခြင်းမှာ စားဖိုမှူးအိမ်ရှင်မများ အတွက် လွယ်ကူသောအလုပ်မဟုတ်ဆျ။

ချက်ပြုတ်နည်းကို အမျိုးအစားခွဲခြားကြည့်လျှင် (၁) ပြုတ်ခြင်း၊ (၂)ရေလုံပြုတ်ခြင်း၊ (၃) ပေါင်းခြင်း၊ (၄) ကြော်ခြင်း၊ (၅) ပြုတ်ကြော်လုပ်ခြင်း၊ (၆) ကင်ခြင်း (၇) ဖုတ်ခြင်းဟူ၍ တွေ့ရသည်။

(၁) ပြုတ်ခြင်းမှာ စားစရာကို ရေးအေးသို့မဟုတ် ရေပူထဲသို့ထည့်လိုက်ပြီးလျှင်၊ စားစရာကျက်စိမ့်သောငှာ ရေကျိုက်ကျိုက် ဆူသည့်တိုင်အောင် မီးပြင်းတိုက်သောနည်း ဖြစ်၏။ မီးအပူမှာ မြန်မြန် ပူစေသောမီး ဖြစ်ရသည်။ ပုံစံကို ဆိုရသော် ဆန်၊ အာလူး၊ ပဲ စသည်တို့ကိုပြုတ်သောနည်းဖြစ်၏။

(၂) ရေလုံပြုတ်မှာ အထက်ပါရိုးရိုးပြုတ်နည်းတွင် ရေကိုကျိုက်ကျိုက်မဆူစေဘဲ၊ သိမ်မွေ့သောမီးငွေ့နှင့် ကျက်စေရန်၊ မီးကျီခဲနှင့် မီးရှိန်လျှော့၍ ပြုတ်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ရေလုံပြုတ် ရေထဲသို့ အခြားဟင်းစပ်များထည့်၍ ပြုတ်ခြင်းသည် အင်္ဂလိပ်စားဖို ဆောင်နည်းအရ စတူးလုပ်သည်မည်လေသည်။

(၃) ပေါင်းခြင်းမှာ ရေငွေ့နှင့် ချက်သောနည်းဖြစ်သည်။ ပေါင်းချောင်နှင့် ပေါင်းရသည်။ ပေါင်းနည်းမှာ စားစရာထဲမှအာဟာရဓာတ်ကိုပြည့်ပြည့်ဝဝ ရစေ၍၊ နူးနပ်ပျော့ပျောင်း စေသောနည်း ဖြစ်၏။ ငါးထုပ်၊ မုံစိမ်းပေါင်း၊ ကောက်ညှင်းပေါင်း၊ စသည့်အစားအစာများမှာပေါင်းနည်းဖြင့်ချက်သော အစားအစာများ ဖြစ်၏။

(၄) ကြော်ခြင်းမှာ ရေကိုမသုံးဘဲ၊ ဆီနှင့်ချက်သောနည်း ဖြစ်သည်။ ဤနည်းသည် အမြန်ဆုံးပင် ဟင်းချက်သောနည်း ပေတည်း။ သို့သော် အကြော်သည် အစာကို ကြေခဲစေသည်။ စားစရာ၏ အပြင်ယံကိုဆီပူပူဖြင့် ဖုံးပေးလိုက်ခြင်းကြောင့် ကြော်ခြင်းသည် အရသာကို အများဆုံးပေးနိုင်သော ချက်နည်းတစ်မျိုးဖြစ်၏။ ဆီများထဲတွင် ကြော်ခြင်းနှင့် ဆီပူထိုး၍ကြော်ခြင်းဟူ၍လည်း နှစ်မျိုးခွဲခြားထားသည်။ ဗူးသီးကြော်ခြင်း၊ အားလူးကြော် ဘယာကြော်တို့မှာ ဆီများများထဲတွင် စားစရာကို နှစ်၍ ကြော်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဆီနည်းနည်းကို ဒယ်အိုးတွင်ထည့်၍ ကြက်ဥ၊ ဘဉပုဇွန်ဆိတ် စသည်တို့ကို လှိမ့်၍ကြော်ခြင်းမှာ ဆီပူထိုးခြင်း ဖြစ်သည်။

(၅) ပြုတ်ကြော်ဟူသောစကားမှာ မြန်မာချက်ပြုတ်နည်းအရပြုတ်ပြီးမှ ကြော်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် အင်္ဂလိပ်ချက်ပြုတ်နည်းအရ မှာမူစားစရာကို ဆီသို့မဟုတ် အဆီ သို့မဟုတ် ထောပတ် စသည်တို့ဖြင့် မီးမျှင်းမျှင်း၌ ကြော်၍နှပ်ရသော နည်းဖြစ်သည်။ ရိုးရိုးကြော်ခြင်းနှင့် မတူသောအချက်မှာ သားငါး စသည့် စားစရာ အကောင်လိုက်ကို ဖြစ်စေ၊ အတုံးကြီးကြီးကိုဖြစ်စေ၊ အပူရှိန်အသားအတွင်းသို့ ဖောက်ထွင်း၍ကျက်အောင် ပြုလုပ်စေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ မီးအပူကို စားစရာအစိုင်အခဲအတုံးကြီး၏ ပတ်

လျှပ်စစ်မီးဖို အသေးသတ္တာစသည်တို့ဖြင့် ခေတ်မီသောစားဖိုခန်း

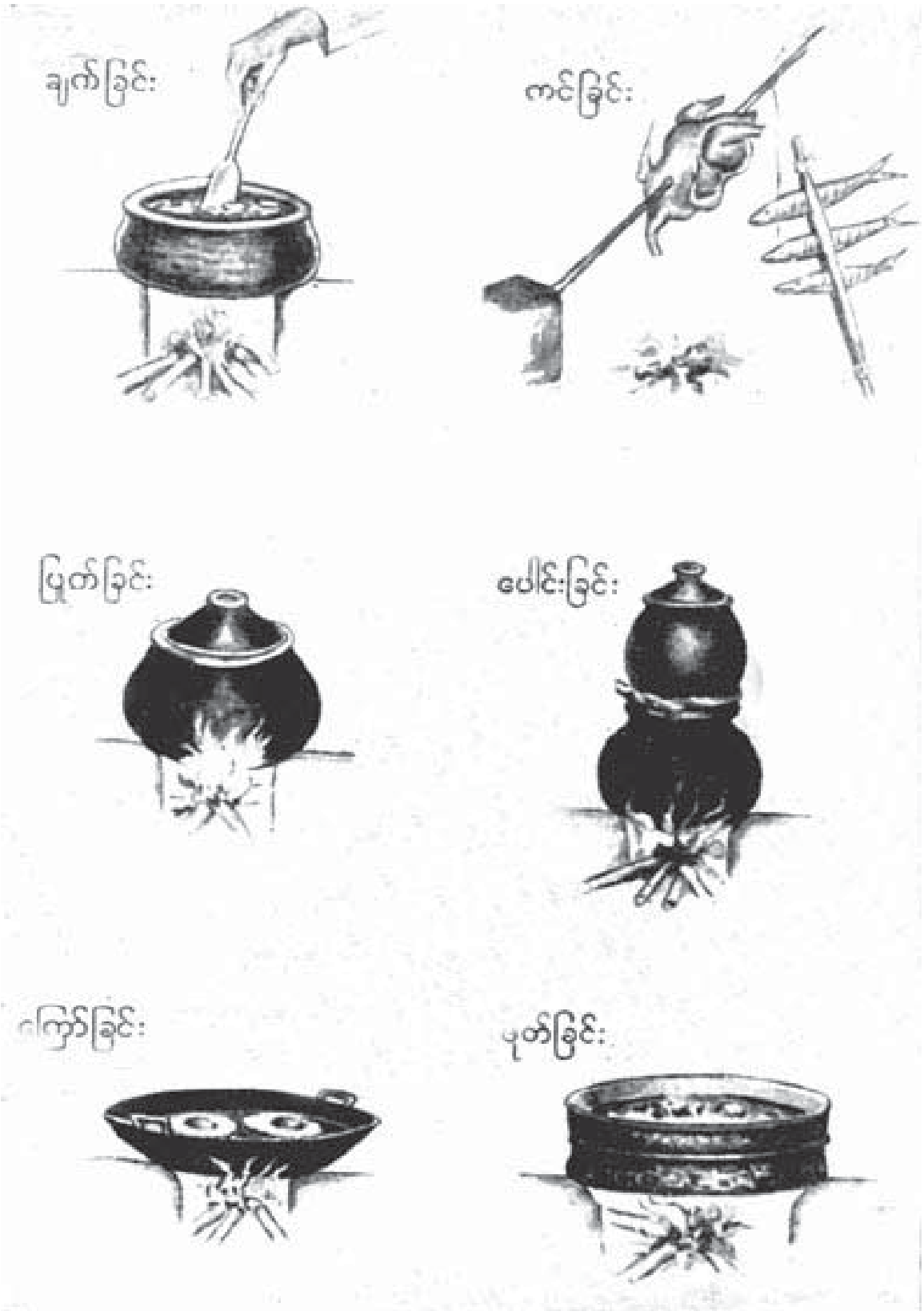
ချက်ခြင်း
ကင်ခြင်း
ပြုတ်ခြင်း
ပေါင်းခြင်း
ကြော်ခြင်း
နှုတ်ခြင်း

လည်ဘေးဘီ အောက်ထက် အားလုံးတို့သို့ ရောက်ရှိတွေ့ထိအောင် လုပ်ပေးရသည်။ မီးရှိန်ကိုလျှော့ပေးခြင်းဖြင့်၊ အပြင်ယံကို မလောင်ကျွမ်း မတူးခြစ်စေဘဲ၊ အသားစိုင်ငါးစိုင် စသည်၏ အတွင်းသားများ ကျက်သွားစေရန်အချိန်ရစေသည်။ သာမန်အားဖြင့် သံသေတ္တာမုံဖုတ်ဖိုထဲ၌ ချက်ရသည်။ မီးပက်လက် ဒယ်အိုးပက်လက်တွင် ပြုတ်ကြော်ကြော်ပါမူ သားငါးအတုံးတို့ကို အဆက်မပြတ် လှန်မောက်ပေးရသည်။

(၆) ကင်ခြင်းမှာ စားစရာကို ရေရောဆီပါမကူဘဲ မီးကျီးပေါ်ထား၍ ကျက်စေခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ် ချက်ပြုတ်နည်း၌ ဂရီး သို့မဟုတ် ဗရွိုင်းဟု ခေါ်သည်။ ဤချက်နည်းတွင် မီးကျီး၌ မီးတောက်မရှိစေရန် သတိ ပြုရသည်။ ပေါင်မုံ့၊ ငါး၊ အမဲသား စသည်တို့ကို ဤနည်းအရ ကင်နိုင်သည်။ အင်္ဂလိပ်နည်း၌ ကင်ခြင်းတွင် မီးအုံးခြင်းလည်း ပါဝင်သည်။ မီးအုံးခြင်းမှာပြာပူပူတွင် တစိမ့်စိမ့် ကျက်စေသောနည်းဖြစ်သည်။

(၇) ဖုတ်ခြင်းမှာ မြန်မာနည်းအရဆိုလျှင်၊ စားစရာကို မီးကျီခဲနှင့်တိုက်ရိုက်ထိတွေ့အောင် အပူပေး၍ ကျက်စေသောနည်းဖြစ်သည်။ ငါးခြောက်ဖုတ်မှာ ယင်းနည်းအရ ဖြစ်လာရသည်။ သို့သော် အင်္ဂလိပ်နည်းအရဆိုလျှင် စားစရာကို အဖုံးရှိသော ဖိုထဲ၌ ထည့်၍ ချက်သောနည်းဖြစ်သည်။ ကိတ်မုံ့ စသည်တို့ကို ဤနည်းအတိုင်း ဖုတ်ရသည်။ အထက်ပါနည်းတို့မှာ အနောက်နိုင်ငံများမှ ရသောနည်းတို့၏အခြေခံများဖြစ်လေသည်။ မြန်မာဆန် ဆန်ချက်ပြုတ်နည်း၏အခြေခံတို့မှာ ချက်ပြုတ်ခြင်း၊ကြော်ခြင်း၊ လှော်ခြင်း၊ ကင်ခြင်း၊ ဖုတ်ခြင်း၊ အုံးခြင်း၊ ပေါင်းခြင်းနှင့် နှပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထမင်းနှင့်ဟင်းကို ချက်သည်ဟု ခေါ်ရသည်။ ဟင်းချက်ရာ၌ ရေနှင့်ဆီကို ရော၍ချက်ရသည်။ သို့ချက်ရာ၌ ရေခန်း၍အဆီပြန်အောင်ချက်လျှင် ဆီပြန်ချက်ဟုခေါ်သည်။ အကင်းသတ်ပြီးသားဆီထဲသို့ စားစရာထည့်၍ မီးပြင်းနှင့် ကျက်စေလျှင်၊ ကြော်သည်ဟုခေါ်သည်။ စားစရာကိုဆီမပါဘဲ ဒယ်အိုးတွင်အခြောက်တိုက်ထည့်၍ ကျက်စေလျှင် လှော်သည်ဟု ခေါ်သည်။ မြေပဲစသည်တို့ကို လှော်ရာ၌ သဲသန့်သန့်ကိုထည့်၍ လှော်ရသည်။ ကင်ခြင်းနှင့် ဖုတ်ခြင်း၏သဘောကို အထက်က ပြဆိုခဲ့ပြီ။ ဖုတ်ခြင်း၌ ရွံ့မံ၍ဖုတ်သော နည်းလည်းရှိသေးသည်။ ကင်ခြင်းမှာ စားစရာကိုမီးကျီခဲနှင့်မထိစေဘဲ ကျက်စေသောနည်း ဖြစ်၍၊ ဖုတ်ခြင်းမှာ မီးကျီခဲနှင့်မထိစေဘဲ ကျက်စေသော နည်းဖြစ်၏။ မီးကျီခဲများအပေါ်တွင် ကျပ်စင်ထိုး၍ ကင်သောနည်းမှာ ကျပ်တိုက်နည်း ဖြစ်သည်။ အုံးသည့်သဘောမှာ စားစရာကိုပြာပူတွင်မံ၍ ကျက်စေသောနည်းဖြစ်သည်။ ပေါင်းခြင်းကို အထက်ကပြဆိုခဲ့ပြီ။ နှပ်ခြင်းမှာ စားစရာမှ ထွက်လာသော ရေခိုးရေငွေ့၏အပူရှိန်ကိုပင် ပြန်၍သုံးပြီးလျှင် ထိုအပူရှိန်မလစ်ဟင်းရအောင် စလောင်းကိုမံ၍ ချက်သောနည်းဖြစ်သည်။

မြန်မာချက်ပြုတ်နည်းသန့်သန့်မှာ မဒရပ်နယ် ချက်ပြုတ်နည်းကဲ့သို့ သစ်ကြပိုး၊ ဖာလာ၊ နံနံစေ့စသော အမွှေးအကြိုင်တို့ကို များများမသုံး၊ ဗင်္ဂလားနယ် ချက်ပြုတ်နည်းကဲ့သို့ ထောပတ်နှင့် မဆလာများများမသုံး၊ သီဟိုဠ်နည်းကဲ့သို့လည်း အုန်းဆီကို နေရာတိုင်း၌မသုံး၊ သို့သော်အမွှေးအကြိုင်အစေ့များကို အပင်ဖောက်၍ သုံးစွဲသည်ကများလေသည်။ ထို့ကြောင့်အနံ့အသက်မပြင်းချေ။ ဆီကိုလည်း အကင်းသတ်ပြီးမှသာ အသုံးပြုသည်။ ဂရုတ်၊ ကြက်သွန်ဖြူနီ၊ နံနံစေ့ စသည်တို့ကို ဆုံတွင်ထည့်၍ ထောင်းပြီးမှ သုံးစွဲကြသည်။ ယင်းသို့ဆုံတွင်ထောင်း၍ သုံးစွဲခြင်းကြောင့်၊ မြန်မာဟင်း၏ အနံ့အရသာမှာ တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ထူးခြားသည်ဟု နိုင်ငံခြားသားတို့က ဆိုကြသည်။ မြန်မာဟင်းလျာတွင် ငပိ၊ ငန်ပြာရည်တို့ ပါဝင်သည့်အတွက် ထူးခြားသောအရသာရှိသည်ဟုလည်း ဆိုကြသည်။

မြန်မာတို့ အသုံးများသော ဟင်းလျာများမှာ ဟင်းချို သို့မဟုတ် ဟင်းခါး၊ ဆီပြန်၊ ကြော်ချက်၊ ချဉ်ရည်ဟင်း စသည်များ ဟူလေသည်။

ဟင်းချိုချက်နည်းကား အိုးထဲ၌ ရေထည့်၍ ငါး၊ ပုဇွန် စသည့်အစာများနှင့် စိမ်းစားငပိ၊ ငန်ပြာရည်၊ ငပိရည်ကျို စသည့် တစ်မျိုးမျိုးကိုခတ်ပြီးနောက် ရေဆူလာသည့် တိုင်အောင် တည်ထားရသည်။ ဆူလာသောအခါမှ အသင့်လှီးဖြတ်ထားသော အသီးအရွက်များကို ခတ်ရသည်။ အသီးအရွက်များ နူးလျှင် ဟင်းချိုချက် ပြီးဖြစ်သည်။ ဟင်းခါးမှာ ဟင်းချိုချက်သကဲ့သို့ပင် ချက်ရသော်လည်း ကြက်သွန်ဖြူနှင့် ဂရုတ်ကောင်းမှုန့် ထောင်းထည့်ရသည်။ အချို့က ဟင်းချိုနှင့် ဟင်းခါးတို့အတွက် ငါးပုဇွန်စသည်တို့ကို ဆီနှင့်အနည်းငယ်လုံး၍လည်းကောင်း၊ ဆီသတ်ပြီးမှလည်းကောင်း၊ ဟင်းခတ်ထည့်၍ ချက်ကြသည်။

ဆီပြန်ချက်နည်းမှာပထမဆီအိုးကို အလျင်တည်ထားရသည်။ ဆီအကင်းသေသည့်အခါမှ ချက်မည့်သားငါးတို့ကို ထောင်းပြီးသား ဂရုတ်သီး၊ ကြက်သွန်၊ နနွင်းတို့ဖြင့်နယ်၍ အိုးထဲသို့ထည့်ရသည်။ အသားနူးစေရန် ရေကလေးအနည်းငယ်ကိုလည်း ထည့်ပေး ရသည်။ အခြား ဆီပြန်ဟင်းချက်နည်းတစ်နည်းမှာ ဆီမသတ်ဘဲ ဟင်းလျာကို ထောင်းပြီးသား ဂရုတ် ကြက်သွန် ဆားနနွင်းတို့နှင့် ဆီပါရောနယ်ပြီးလျှင် ရေအနည်းငယ်ထည့်၍ ဆီပြန်သည့်အထိ ချက်ရသည်။

ကြော်ချက်ချက်နည်းဖြင့် ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကိုသာ ချက်ကြသည်။ ချက်မည့်အသီးအရွက်များကို လှီးစိတ်ပြီးလျှင် ပုဇွန်၊ ပုဇွန်ခြောက်၊ ငါး၊ ဆီ၊ နနွင်း၊ ငန်ပြာရည်တို့

လူရွှင်တော်ချာလီချက်ပလင်၏ ပကတိအနေအထား

ထည့်၍ နယ်ကာ ရေမထည့်ဘဲ ဆီကျက်သွားသည်အထိ (ဆီစိမ်းနံ့ပျောက်သည်အထိ) လုံးရသည်။ ဆီစိမ်းနံ့ပျောက်၍ ဆီကျက်သည့်အခါမှ အရည်သောက်နိုင်ရန် ထောင့်ရုံ ရေထည့်ပေးရသည်။ ရေဆူ၍ အသီးအရွက်များနူးလျှင် ဟင်းကျက်လေတော့သည်။

မြန်မာလူမျိုးတို့အထူးနှစ်သက်သော ချဉ်ရေဟင်းကို ပုဇွန်၊ ငါး၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက် စသည်တို့ဖြင့်ချက်နိုင်သည်။ ချက်ပုံမှာ ပုဇွန်၊ ငါး၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကို ခုတ်ထစ်ပြင်ဆင်ကာ ထောင်းထားသော ငရုတ်၊ ကြက်သွန်၊ ဆီဆားနနွင်း ငန်ပြာရည်တို့ဖြင့် နှံ့အောင်နယ်၍ ငရုတ်သီးခြောက်သည်အထိ ဆီနှင့်လုံး၍ ချက်ရသည်။ ထို့နောက်မှ အသင့်ရေစိမ်ထားသော မန်ကျည်းရေကို လောင်းထည့်၍ ဆူသည်အထိတည်ထားရသည်။ ဟင်းရည်များများလိုလျှင် အချဉ်တော်မည့် မန်ကျည်းရေခပ်များများထည့်၍ နည်းနည်းလိုလျှင်နည်းနည်းသာထည့်ပေးရသည်။ မန်ကျည်းသီးအစားဆီးသီး၊ ရှောက်သီး၊ သံပရာသီး၊ မဂ္ဂသီး၊ ကြက်ပေါင်းသီးများကိုလည်း ချဉ်ရေချက်ရာတွင် သုံးကြသည်။

လူများသည် အစာအဟာရများကို ချက်ပြုတ်စားသောက်ရာ၌ ကျက်လျှင်ပြီးစတမ်းဟု သဘောမထား သင့်ချေ။ ချက်ရမည့်အသားနှင့် အသီးအရွက်များ၏ အာဟာရဓာတ်၊ သြဇာဓာတ်များ မပျက်စီးမယုတ်လျော့စေရန် စံနစ်တကျ ချက်ပြုတ်တတ်ကြဖို့ အရေးကြီးသည်။ ယခုအခါတိုးတက်လျက်ရှိသော သိပ္ပံပညာကြောင့် အသိဉာဏ်ပွင့်လင်းလာကြ၍ လူများ၏ကျန်းမာရေးနှင့်ကိုယ်လက်ကြံ့ခိုင်ရေးအတွက် စားသောက်သော အစားအစာများ၏ အာဟာရဓာတ် မပျက်အောင် ချက်ပြုတ်နည်းကို ဂရုပြုလာကြသည်။ ဥဒါဟရဏ်အားဖြင့် ဆန်ကဲ့သို့သော ကောက်ပဲသီးနှံမျိုးကို လွယ်ကူစွာ အစာကြေနိုင်အောင် နူးညံ့ပျော့ပျောင်းသည်အထိချက်ပြုတ်ရသည်။ ဟင်းသီးဟင်းရွက်များကို ချက်ပြုတ်သောအခါမူကား ပင်ကိုယ်သဘာဝအလျောက်ပါရှိသော အာဟာရဓာတ် သြဇာဓာတ်များ မပျက်စီး မယုတ်လျော့သွားစေရန် ရေအနည်းငယ်ထည့်၍ ခေတ္တခဏမျှသာ မီးဖိုပေါ်၌တည်ထားရသည်။ အချို့သောသူများသည် ဟင်းရွက်ဟင်းသီးများကို ရေနှင့်မပြုတ်ဘဲ ရေနွေးကျက်ကျက်တွင် စိမ်၍သုံးဆောင်ကြလေသည်။ ဤရေနွေးဖျော်နည်းမှာ အလွန်ကောင်းသောနည်း ဖြစ်သည်။

အမဲသားကဲ့သို့သောအသားမျိုးများကို တစ်ခါတည်း မီးရှိန်ပြင်းပြင်းထည့်၍ မချက်သင့်ချေ။ အမဲသား၌ ပါသော ပရိတင်းဓာတ်မှာ အပူရှိန်ပြင်းလွန်းလျှင် မာကျောသွားတတ်သဖြင့် အမဲသားကို မီးရှိန်ခပ်မျှင်းမျှင်းနှင့် ချက်မှာသာကောင်းသည်။ ဆွတ်ပြုတ်လုပ်လိုလျှင်တည်း တဖြည်းဖြည်း ဆီကျက်လာသည်အထိ အဆူခံထားရသည်။ သို့မှသာ အသားထဲမှ အဆီများ တဖြည်းဖြည်းစိမ့်ထွက်၍ အသားများလည်း နူးညံ့လေသည်။

ဥများနှင့်နွားနို့များမှာလည်း အမဲသားများကဲ့သို့ပင် မီးရှိန်ပြင်းလျှင် သူတို့၌ပါသော ပရိတင်းဓာတ်များ မာကျောပျက်ပြယ် သွားတတ်သည်။

အနံ့အသက်ပြင်းသော ဟင်းသီးဟင်းရွက်မျိုးများကို ရေများများထည့်၍ အဖုံးမဖုံးဘဲ မြန်မြန် ဆူလွယ်အောင် ချက်ရသည်။

ဖော်ပြပါဟင်းလျာ စီမံချက်ပြုတ်ခြင်းနည်းများအပြင် မုံပဲသရည်စာ လုပ်ကိုင်နည်း များလည်း ရှိသေးသည်။ မုံပဲသရည်စာများကို မြန်မာနိုင်ငံကဲ့သို့သော တိုင်းပြည်များတွင် ထမင်းတစ်နပ်နှင့်တစ်နပ် စပ်ကြား၌သုံးဆောင်ကြသည်။ မုံများကိုဖုတ်၍တစ်မျိုး၊ ပေါင်း၍တစ်ဖုံ၊ ကြော်၍တစ်နည်း စသဖြင့် အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ လုပ်၍ စားသောက် ကြသည်။ အနောက်နိုင်ငံများ၌ ပေါင်မုံ့၊ ကိတ်မုံ့၊ ဗီစကစ်၊ တော်ဖီ၊ ချောကလက်၊ သကြားလုံး စသည်တို့ကို အိမ်တွင်လုပ်ကိုင်စားသောက်ကြသကဲ့သို့ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရွှေကြည်နန္ဒင်းမကင်း၊ မုံ့ဟင်းခါး၊ လက်သုတ်၊ ကော်ညှင်းပေါင်း စသည်တို့ကို အိမ်မှာပင်အားလပ်နေချိန်များ၌ လုပ်ကိုင်စားသောက်တတ်ကြသည်။ အနောက်နိုင်ငံများတွင် ထိုမုံ့ခဲဖွယ်များ လုပ်ကိုင်ရာ၌ ဂျုံမှုန့်၊ သကြားထောပတ်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ကြသည်သာများ၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ကား ဆန်မှုန့်၊ ကောက်ညှင်း၊ နှမ်းဆီ၊ ပဲဆီ၊ ထန်းလျက်၊ အုန်းသီး စသည်တို့ဖြင့် စားစရာငှဖွယ်ဖြစ်အောင် ပြုလုပ်ကြလေသည်။

ချက်ပလင် ချာလီ(ခရစ် ၁၈၈၉ ဖွား)။ ။ချာလီချက်ပလင်ဟု ကမ္ဘာကျော်သောလူရွှင်တော် ရုပ်ရှင်ဇာတ်လိုက်မှာ နာမည်ရင်းအားဖြင့် ချားစပင်ဆာချက်ပလင်ဖြစ်သည်။ သာမန်လူရွှင်တော်ဘဝမှ တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့် ဇာတ်ညွှန်းရေးဆရာ၊ ဒါရိုက်တာနှင့်ရုပ်ရှင်ကား ထုတ်ဝေသူ အထိတိုးတက်လာပြီးလျှင် ကြွယ်ဝချမ်းသာသောရုပ်ရှင် ကုမ္ပဏီပိုင်ရှင်တစ်ဦးဖြစ်လာအောင် ကြိုးစားခဲ့သူဖြစ်သည်။

ချာလီချက်ပလင်ကို လန်ဒန်မြို့၌ ၁၈၈၉ ခုဧပြီလ ၁၆ ရက်နေ့တွင် မွေးဖွားသည်။ အဖဖြစ်သူမှာ လူရွှင်တော် ချားချက်ပလင် ဖြစ်၍၊ အမိမှာ အာဆိုတေဂ်လီလီ ဟာလီဟန္နာ ဖြစ်သည်။

ငယ်စဉ်ကပင် သူ၏ညီဖြစ်သူ ဆစ်ဒနီချက်ပလင်နှင့်အတူ သဘင်လောကသို့ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။ ချာလီချက်ပလင် ပထမဆုံးပါဝင် အသုံးတော်ခံခဲ့သော ပြဇာတ်မှာ 'ရှားလော့ဟုမ်း' ပြဇာတ်ဖြစ်သည်။ ထိုပြဇာတ်တွင် မင်းလုလင်ဘစ်လီ အဖြစ်ဖြင့်ကပြခဲ့ရ၏။ ထို့နောက်ဥရောပနှင့် အမေရိကသို့ လှည့်လည်ကာ နည်လှည့်ပြဇာတ်အဖွဲ့နှင့် လိုက်ပါကပြခဲ့ရသည်။ ဤသို့လျှင် ၁၉၁၀ ခုနှစ်တွင် အမေရိကန်နိုင်ငံသို့ ရောက်လာပြီးနောက်၊ ၁၉၁၃ ခုနှစ်တွင် ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်၊ လော့စိန်း ဂျလီးမြို့ ရုပ်ရှင်ကုမ္ပဏီများတွင် ရုပ်ရှင်ဇာတ်လိုက်အဖြစ်နှင့် အငှားလိုက်ခဲ့သည်။ ၁၉၁၈ ခုနှစ်၌မူ ညီဖြစ်သူ ဆစ်ဒနီနှင့်အတူ ကိုယ်ပိုင်စတူဒီယို တည်ထောင်ကာ ရုပ်ရှင်လုပ်ငန်းသို့ ဝင်ရောက်လာခဲ့သည်။

နှုတ်ခမ်းမွေးတိုတို၊ ဗိုလာသက္ကလတ်မာဦးထုပ်၊ ဇောင်းဗီပွပွရှည်ရှည်၊ ဖိနပ်ဦးမော့နှင့် တုတ်ကောက်တို့မှာ အူအသည်းလန့်အောင်ရယ်စရာ ကောင်းသော ချာလီချက်ပလင်၏ မူပိုင်ပစ္စည်းများဖြစ်လေရာ၊ ချာလီချက်ပလင်ပေါ်စေတ်က ယခုတိုင် ရုပ်ရှင်ပရိသတ်သည် မမေ့နိုင်ဖြစ်ချေသည်။

လူရွှင်တော်အဖြစ်ဖြင့် ဇာတ်ထုပ်တိုများတွင် ခေတ်စားခဲ့ပြီးနောက် ၁၉၂၀ တွင် 'သကစ်'၊ ၁၉၂၅ တွင် 'သဂိုးရပ်'၊ ၁၉၃၁ တွင် 'စီးတီးလိုက်' စသော ဇာတ်ထုပ်ရှည်တို့မှာ ကမ္ဘာကျော် ဇာတ်ကားများ ဖြစ်သည်။

အသံထွက်ရုပ်ရှင်များ ခေတ်စားလာ၍၊ အသံထွက်ဇာတ်ထုပ်များရိုက်ကူးရသည့် ခေတ်ရောက် သည့်တိုင်အောင်၊ ချာလီချက်ပလင်သည် သူ၏ဇာတ်ကားတွင် စကားမပြောခဲ့ချေ။ သို့သော် 'မော်ဒန်တိုင်း' (၁၉၃၆) အမည်ရှိသောဇာတ်ကား၌ ချာလီချက်ပလင်သည် ရယ်စရာသီချင်းတစ်ပုဒ်ကို ဆိုခဲ့သည်။ ထိုဇာတ်ကားတွင် လက်ကားကုန်စည်ထုတ်လုပ်ရေးစံနစ်ကို သရော်ကာ၊ အလုပ်လက်မဲ့ပြဿနာသည် အလုပ်သမားလူတန်းစားကို မည်သို့ ထိခိုက်ကြောင်း ဖော်ပြထားသည်။

၁၉၄၀ပြည့်နှစ်တွင် ဟစ်တလာ၏ အာဏာရှင်စံနစ်ကို သရော်ထားသော 'အာဏာရှင်ကြီး' ဇာတ်ကားသည် ချာလီချက်ပလင်၏ ပထမဆုံးအသံထွက် ရုပ်ရှင်ဇာတ်ကား ဖြစ်သည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်ထုတ် 'မက်ဆယာဗာဒိုးဇာတ်ကား'တွင်မူ ချာလီချက်ပလင်သည် သူဝတ်နေကျကိုးယိုးကားယား အဝတ်အစားနှင့် မဟုတ်တော့ဘဲ အရပ်သူအရပ်သား အဝတ်အစားရိုးရိုးကို သပ်သပ်ယပ်ယပ်ဝတ်ဆင်ကာ ပါဝင်အသုံးတော်ခံခဲ့သည်။ ချာလီချက်ပလင်ပါဝင်အသုံးခံခဲ့သည့် ရယ်ရွှင်ဖွယ်ဇာတ်ကားများသည် ပွဲကြည့်သူများအတွက် အူလှိုက်သဲလှိုက်

ချာလီချက်ပလင်၏ လူရွှင်တော်အနေအထား

ရေနံလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးသည့်ချောက်မြို့၏ သဘာဝအနေအထား

ရယ်မောစရာ၊ ပျော်ရွှင်စရာသက်သက် ဖြစ်သော်လည်း၊ အချို့ပွဲ ကြည့်သူများ အတွက်မူ လေးနက်သော အဓိပ္ပာယ် ဆောင်ခဲ့လေသည်။ သူ၏ရုပ်ရှင်ကားများတွင် ရယ်ရသည့် ကြားထဲမှ မျက်ရည်လည်လောက်အောင် သနားစိတ် ပေါ်စေသည့် အကွက်ကလေးများ ပါရှိလေသည်။ သူ၏ ဇာတ်ကားများကို လေးနက်စွာ သုံးသပ်သူတို့ကမူ ချာလီချက်ပလင်သည် လောကကြီး၌ ကံမွဲသူများ၊ စီးပွားရေးစံနစ်၏ ဖိနှိပ်ခြင်းဒဏ်ကို မခံနိုင်သူများ၏ အဖြစ်သနစ်သရုပ်ကို ဖော်ပြသည်ဟုယူဆကြပြီးလျှင် သူ၏ရယ်ရွှင်ဖွယ် ဇာတ်ကားထဲမှ ဘဝအမှန်ကို ဖော်ယူကြသည်။

ချာလီချက်ပလင်သည် ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးဖြစ်ပြီးနောက် လက်ဝဲဂိုဏ်းသားတို့အား အထောက်အပံ့ပြုသည်ဟူ၍ စွပ်စွဲခြင်းခံရပြီးလျှင် အမေရိကန်လွှတ်တော်က ဖွဲ့စည်းထားသည့် အမေရိကန်အကျိုးဆန့်ကျင်မှုများ စုံစမ်းသော ကော်မီတီက ချာလီချက်ပလင်အား ဥရောပတိုက်သို့ အလည်အပတ်သွားနေစဉ် အမေရိကန်ပြည်သို့ ပြန်လာ၍ အစစ်အဆေးခံရန်ဆင့်ခေါ်ရာ၊ ချာလီချက်ပလင်သည် တရားနည်းလမ်းမကျဟုငြင်းဆန်၍ အမေရိကန်သို့ မပြန်ဘဲ နေလိုက်လေသည်။

ယခုအခါချာလီချက်ပလင်သည် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသားအဖြစ်မှစွန့်လွှတ်၍၊ ဥရောပ တိုက် ဆွစ်ဇာလန်ပြည်တွင် နေထိုင်လျက်ရှိလေသည်။

ချောက်မြို့ ။ ။ချောက်မြို့သည် မကွေးခရိုင်တွင်ပါဝင်၍ မြို့ပိုင်ရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်သည်။ ဧရာဝတီမြစ်၏ အရှေ့ဘက်ကမ်းတွင်တည်ရှိသည်။ တောင်ဘက် ၅ မိုင်ကွာတွင် စလေမြို့ရှိ၍ မြောက်ဘက် ၂၁ မိုင်ခန့်အကွာတွင် စေတီပုထိုးများ ပေါများသော နေပြည်တော်ဟောင်း ပုဂံမြို့ တည်ရှိသည်။

ချောက်မြို့နေရာတွင် ရှေးကချောက်ကြီးမြောင်းကြီး များနှင့် ချုံနွယ်ပိတ်ပေါင်းများပြည့်နှက်ပိတ်ဖုံးလျက်ရှိ သည်။ ထိုစဉ်က ချောက်မြို့၏မြောက်ဘက် ၅မိုင်ခန့်အကွာတွင်ရှိသော စဉ့်ကူမြို့ကိုသာ လူသိများခဲ့လေသည်။ ခရစ် ၁၈၉၇ ခုနှစ်ခန့်က စဉ့်ကူနယ်မြေတဝိုက်တွင်ရေနံတူးဖော်ရရှိနိုင်ကြောင်းနှင့် ဘူမိဗေဒပညာရှင် တစ်ဦးဖြစ်သူ မစ္စတာ ဂျီ၊ အီ၊ ဂရိုင်းက ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သည်။

သို့ရာတွင် ၁၉၀၂ ခုနှစ်သို့ရောက်သောအခါမှ ရေနံကို စတင်တူးဖော် လုပ်ကိုင်နိုင်သည်။ ချောက်မြို့နေရာ၌လည်း ရေနံတွေ့ရှိလာသည်။ ပထမ၌ ထိုဒေသတွင် ရေနံမြေလုပ်သားများ စတင်နေထိုင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက်မှတဖြည်းဖြည်း ဖွံ့ဖြိုးစည်ကားလာခဲ့ရာ ယခုအခါချောက်မြို့ဟုထင်ရှားနေလေပြီ။ ချောက်ကြီးလျှိုကြီးများ ရှိသည်ကိုအစွဲပြု၍ ချောက်မြို့ဟု ခေါ်ကြောင်းနှင့် ပြောစမှတ်ပြုကြသည်။ ချောက်မြို့၏စည်ပင်သာယာရေးကို ဆောင်ရွက်ရန် ချောက်မြို့ကော်မတီအဖွဲ့ကို ၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင်စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင် မျူနီစီပယ်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။

ချောက်မြို့အကျယ်အဝန်းမှာ တောင်နှင့်မြောက် အလျား ၃/၂ မိုင်ခန့်ရှိ၍ အရှေ့အနောက် ၂ မိုင်ခန့်ရှိသည်။ မြို့၏ မြောက်ဘက်များတွင် ရေနံတွင်းများ၊ အလုပ်သမားရုပ်ကွက်များ၊ ရေနံထုတ်စက်ချက်ရုံအလုပ်ရုံနှင့် ဝင်းကြီးများရှိသည်။ မြို့၏ တောင်ဘက် အစွန်ဆုံးတွင် သာမန်အရပ်သားများနေထိုင်ရာရပ်ကွက် တည်ရှိပြန်သည်။ ၁၉၅၃ ခုနှစ်သန်းခေါင်စာရင်းအရ လူဦးရေ ၂၄၃၄၄ ယောက်ခန့် ရှိသည်။ မြို့နေလူများစုမှာ ရေနံလုပ်ငန်းပေါ်တွင် အမှီပြု၍နေထိုင်ကြသဖြင့် ချောက်မြို့မှာ အလုပ်သမားမြို့တစ်မြို့ ဖြစ်ပေသည်။ (၁၉၄၂ ခုနှစ်က ချောက်မြို့တွင် ခေတ်မီစံနစ်ဖြင့် တူးဖော်သော ရေနံတွင်းပေါင်း ၈၄ တွင်းမျှရှိရာ တနေ့လျှင် ပျမ်းမျှခြင်း ရေနံဂါလံပေါင်း ၄၁၀၀၀ ကျော်မျှ ထွက်၏) ရေနံရိုင်းများကိုပို့ဆောင်ရန်အတွက် ချောက်မြို့မှ ရေနံချောင်းမြို့ကိုဖြတ်၍ ရန်ကုန်မြို့တဘက်ကမ်းရှိ သံလျင်မြို့ထိ ပိုက်လိုင်းသွယ်တန်း ထားသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း ထိုပိုက်လိုင်းကို ဗြိတိသျှ၏ မြေလှန်စံနစ်အရ ဖျက်ဆီးပစ်ခဲ့ ကြသည်။ ထိုပိုက်လိုင်းသည် ၂၇၅ မိုင်ရှည်လျား၏။ ပိုက်၏အချင်းမှာ ၁၀ လက်မ ဖြစ်သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီး ဖြစ်ပွားသည့်အခါမှစ၍ ယနေ့တိုင်ထိုပိုက်လိုင်းကို ပြန်၍အသုံးမချရသေးချေ။ ချောက်မြို့တွင် ခေတ်မီစံနစ်ဖြင့်တူးဖော်ထားသောရေနံတွင်းအများကို ရန်သူများဝင်ရောက် သိမ်းပိုက်သောအခါ မသုံးနိုင်အောင် ဖျက်ဆီး ပစ်လိုက်လေသည်။

ချောက်မြို့၌ ရေနံချက်ရုံတစ်ခု ဆောက်လုပ်ခဲ့ရာ ၁၉၅၃ ခုနှစ်ဦးတွင် ပြီးစီးခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ယခုအခါ ရေနံဓာတ်ဆီနှင့် ရေနံထွက်ပစ္စည်းများကို ချက်လုပ်လျက်ရှိသည်။

နူးညံ့သောသားမွေးအတွက် မွေးမြူကြသည့် ချင်ချီလာရှဉ့်

ချောက်မြို့အနီးအပါး တောလက်ကျေးရွာများတွင် ယာနှင့်ကိုင်းများကို လုပ်ကိုင်ကြသည်။ မြေပဲအမြောက်အမြား စိုက်ပျိုး၍ ပဲဆီမှာချောက်မြို့၏ထွက်ကုန်တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။

မော်တော်ကားလမ်းဖြင့် ချောက်မြို့မှတောင်ဘက် ရေနံချောင်းမကွေးမြို့များသို့လည်းကောင်း၊ မြောက်ဘက် ပုဂံညောင်ဦး မြင်းခြံမြို့များသို့လည်းကောင်း ရောက်နိုင်သည်။ အရှေ့ဘက် ၂၅ မိုင်ကွာဝေးသောကျောက်ပန်းတောင်းမြို့မှတစ်ဆင့် မိတ္ထီလာနှင့်တောင်ကြီးမြို့များသို့လည်းပေါက်ရောက်နိုင်သည်။ ဧရာဝတီဆိပ်ကမ်းမြို့များသို့ သွားလာနိုင်သည်။ ချောက်မြို့၏အနောက် မြောက်ဘက် ဧရာဝတီမြစ်တစ်ဖက်ကမ်းရှိလမ်းရွာ၌ လေယာဉ်ပျံကွင်းရှိသည်။ ချောက်မြို့နှင့် ရန်ကုန်မြို့သို့ လေကြောင်းဖြင့် ဆက်သွယ်လျက်ရှိသည်။

ချောက်မြို့ပေါ်တွင် ကြေးနန်းရုံး၊ စာတိုက်၊ ဆေးရုံနှင့် အစိုးရအထက်တန်းကျောင်းများ ရှိသည်။ ရွှေသူဌေးကုန်းအရပ်၌ရှိသော အလယ်တန်းကျောင်းတကျောင်းမှာ ဘီအိုစီကုမ္ပဏီက တည်ထောင်ပေးသော ကျောင်းဖြစ်သဖြင့် ဘီအိုစီကျောင်းဟု ထင်ရှားသည်။ မြို့၏ မြောက်ဘက်အစွန်တွင် ရွှေဘုံတောင် စေတီနှင့် ရွှေဘုံတောင် တောရကျောင်း ရှိလေသည်။ မြို့တောင်ဘက် ၂ မိုင်ခန့်တွင် ခြင်တောင်မစေတီရှိခဲ့ရာ ဒုတိယကမ္ဘာစစ် အတွင်းက ဗုံးထိမှန်၍ ပျက်စီးသွားခဲ့သည်။ မြို့ထိပ်အရှေ့ဘက်တွင် စေတီဘုရားတည်ရှိသည်။ စေတီ ဘုရားပွဲတော်ကို တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့၌ ကျင်းပလေ့ရှိရာ အထူးစည်ကားလှသည်

ချင်ချီလာရှဉ့် ။ ။ချင်ချီလာခေါ် လှပသော ရှဉ့်ကလေးတစ်မျိုးသည် တောင်အမေရိကတိုက်ရှိ မြင့်မားသော အန်းဒီးတောင်တန်းများပေါ်၌ နေထိုင်သည်။ နူးညံ့သော သားမွေးရှိခြင်းကြောင့် ချင်ချီလာရှဉ့် ကလေးများသည် လူတို့၏ရှာဖွေသတ်ဖြတ်ခြင်းကို ခံကြရလေသည်။ ဤရှဉ့်ကလေးမျိုးသည် ပူးအန္တယ်ဝင်ဖြစ်ပြီးလျှင် တစ်နေရာမှတစ်နေရာသို့ ခုန်၍ ခုန်၍ သွားတတ်သည်။ အရွယ်မှာ နှာဖျားမှ အမြီးဖျားအထိ ၁၅ လက်မခန့် ရှိသည်။

သားမွေးမှာ နူးညံ့ပျော့ပျောင်း၍ ပုလဲရောင်ရှိ၏။ ချင်ချီလာရှဉ့်၏ အဓိကအစာမှာ ဟင်းသီးဟင်း ရွက်များသာဖြစ်၏။ မြေတွင်းတွင် နေထိုင်သော်လည်း လှပသောကိုယ်တွင် အမှိုက်သရိုက် အညစ်အကြေးများ ကပ်ငြိနေခြင်းမရှိပေ။ အမြဲတစေ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်နေအောင် လှုပ်ခါသုတ်သင်လေ့ရှိသည်။

ချင်ချီလာရှဉ့်တို့သည် အနီးအနားရှိ စိမ်းလမ်းသော သစ်ပင်သစ်ရွက်များကိုကိုက်ဖြတ်၍ မိမိတို့နေထိုင်ရာ တွင်းဝ၌ သိမ်းထားတတ်ကြသည်။ ထူးဆန်းသောအကျင့် တစ်ခုမှာ မိမိတို့ အသုံးချနိုင် မချနိုင်သည်ကို ဂရုမထားဘဲ လူ့အသုံးအဆောင် တိုလီမိုလီ ပစ္စည်းများကို စုဆောင်း တတ်ခြင်း ပင်ဖြစ်သည်။ တောထဲ၌ လှည့်လည် သွားလာသော ခရီးသည်များ ပျောက်ဆုံးခဲ့သည့် ဘွတ်ဖိနပ်၊ ကြာပွတ်၊ လက်ပတ်နာရီ စသည့်ပစ္စည်းများကို ချင်ချီလာရှဉ့်တို့၏ တွင်းဝနားဌ မကြာခဏ တွေ့ရတတ်သည်။

နေရင်းဒေသ၌ ချင်ချီလာရှဉ့်များ ရှားပါးသွားပြီဖြစ်သော်လည်း ထိုရှဉ့်များကို သားမွေးအတွက်သက်သက် မွေးမြူသူများသည် အင်္ဂလန်နှင့်ကမ္ဘာအရပ်ရပ်တို့တွင် ရှိကြသည်။ အချို့သူတို့သည် ချင်ချီလာရှဉ့်၏ သားမွေးမျိုးရှိသော တွင်းအောင်း ယုန်များကိုလည်း ယခုအခါ မွေးမြူလျက်ရှိကြသည်။

တောင်အမေရိကတိုက်တွင် ရှေးကျသောအင်းကား လူမျိုးတို့၏ လက်ထက်ကစ၍ ချင်ချီလာရှဉ့်များကို ဖမ်းဆီးလာခဲ့ကြသည်။ အဆိုပါအင်းကားလူမျိုးတို့သည် ဂရိုင်ဆန်ခေါ် မြွေပါမြီးတိုတစ်မျိုးကို အသုံးပြု၍ ချင်ချီလာရှဉ့်များကို တွင်းထဲမှ လိုက်လံမောင်းထုတ်၍ ဖမ်းဆီးကြသည်။

လူ၏အမူအရာကို လွယ်ကူစွာအတုခိုးတတ်သည့် ချင်ပန်ဒီမျောက်ဝံ

သို့သော်ချင်ချီလာရှဉ့်တို့သည် အလွန်မျိုးပွားလွယ်သော ကြောင့် ယခုတိုင်မျိုးမပြုတ်ဘဲကျန်ရှိကြသေးသည်။ ချင်ချီလာရှဉ့်အမြောက်အမြားနေထိုင်ရာဒေသတွင် မြင်းစီးသွားလာသူများသည် တွင်းကျ၍သေဆောင်းတတ်ကြသဖြင့် အထူသတိထားကာ သွားလာကြရသည်။

ချင်ပန်ဒီမျောက်ဝံ။ ။လူနှင့် ပုံပန်းအနီးစပ်ဆုံး သတ္တဝါများဖြစ်သော မျောက်ဝံမျိုးအားလုံးထဲ၌ အာဖရိကတိုက်ရှိ ချင်ပန်ဒီခေါ် မျောက်တစ်မျိုးမှာ လူသိအများဆုံး ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာတစ်ဝှန်းလုံးရှိ တိရစ္ဆာန်ရုံ အသီးသီး၌ ချင်ပန်ဒီမျောက်ဝံများကို မလွဲတမ်း တွေ့နိုင်သည်။ ကမ္ဘာအနှံ့ကျော်ကြား၍ လူသိများရခြင်းမှာအခြားကြောင့်မဟုတ် ချင်ပန်ဒီမျောက်ဝံတို့သည် မျောက်မျိုးတစ်မျိုးလုံးထဲတွင် ဉာဏ်အကောင်းဆုံးနှင့် ယဉ်ပါးလွယ်ဆုံး ဖြစ်သောကြောင့်တည်း။ ယင်းတို့သည် ဂေါ်ရီလား မျောက်ဝံကြီး များကဲ့သို့ ကြမ်းကြုတ်ခက်ထန်ခြင်းမရှိဘဲ စိတ်သဘောကောင်း၍ တောထဲမြေပြင်တွင် ဖြစ်စေ၊ သစ်ပင်ပေါ်တွင်ဖြစ်စေ အစုအအုပ်လိုက် လှည့်လည်သွားလာ စားသောက်လေ့ရှိကြသည်။ ယေဘူယျအားဖြင့် တစ်အုပ်ထဲ၌ ပါဝင်သောအကောင် များသည် တစ်ကောင်နှင့် တစ်ကောင် သင့်မြတ်ကြ၏။ သို့သော် အခြားအုပ်နှင့် တွေ့လျှင် အုပ်နှင့်ချီ၍ ရန်ပွဲကြီးများ ဖြစ်တတ်သည်။ တောထဲ၌ အစားအစာ ရှားပါးလာလျှင် လူနေရပ်ရွာများထဲသို့ ရဲတင်းစွာ ချဉ်းကပ်၍ လူတို့စိုက်ပျိုးထားသော လယ်ယာစိုက်ခင်းများကို အုပ်လိုက်စားသောက်ဖျက်ဆီး လေ့ရှိ၏။ ထိုအချိန်မျိုးတွင် အနီးအပါး၌ မျောက်ဝံ ၁ ကောင် ၂ ကောင်ကို အစောင့်ချထားလေ့ ရှိပြီး လျှင် ခြံရှင် ခြံစောင့်များထွက်လာခဲ့သော် အစောင့်ကျသော မျောက်ဝံများက သံကုန်အော်၍ အချက်ပေးတတ်ကြလေသည်။

ချင်ပန်ဒီမျောက်ဝံမျိုးကို လူသာမန်တို့ကသာ ဂရုစိုက်စိတ်ဝင်စားကြသည်မဟုတ်။ သိပ္ပံပညာရှင်များကလည်း လူတို့၏အီဗော်လူးရှင်းခေါ် ဆင့်ကဲဖြစ်လာခြင်းကိစ္စနှင့် စပ်လျဉ်း၍ စိတ်ဝင်စားစွာ လေ့လာခဲ့ကြသည်။ ပါဏာဗေဒ ဝေါဟာရအားဖြင့် ချင်ပန်ဒီကို အန်သရိုပိုစ်သီကပ်ထရော ဂလိုဒိုက်တီဟု ခေါ်၍ ဂူနေလူဝံမျိုးဟု အဓိပ္ပာယ်ရသည်။ အခြားအခြားသော တိရစ္ဆာန်အမျိုးမျိုးနှင့် နှိုင်းစာလျှင် ချင်ပန်ဒီမျောက်ဝံတွင်လူတို့၏စိတ်နှင့် အနီးစပ်ဆုံးသောစိတ် ရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ချင်ပန်ဒီမျောက်ဝံတို့၏ ဇာတိနေရပ်မှာ အာဖရိကတိုက် အပူပိုင်းဒေသ၏ အနောက်ဘက်

နှင့် အလယ်ပိုင်းရှိ တောနက်ကြီးများဖြစ်၏။ ချင်ပန်ဇီမျောက်ဝံတို့သည် ညဖက်အိပ်ချိန်ရောက်လျှင် များသောအားဖြင့် ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းအောင် အုပ်လိုက်သံပြိုင်အော်မြည်ပြီးမှ အိပ်ရာဝင်လေ့ရှိသည်။ ဤကဲ့သို့ အော် မြည်ပြီး၍ အိပ်ကြသောအခါ ချင်ပန်ဇီမျောက်ဝံအမများသည် သားငယ်သမီးငယ်များနှင့်အတူသစ်ပင်ပေါ်သို့ အသီးသီးတက်ပြီးနောက်သစ်ကင်ပေါ်၌ နင်းကြမ်းတစ်ခုပြုလုပ်ပြီးလျှင် သားသမီးများနှင့်အတူတကွအိပ်စက်ကြသည်။ ဖခင်ဖြစ်သော ချင်ပန်ဇီမျောက်ဝံ အထီးများကမူ ယင်းတို့ အောက်နားရှိ သစ်ကိုင်းပေါ်တွင် သစ်ပင်ကိုမှီ၍ သတိနှင့် အိပ်ယင်း ကျန်မိသားစုတို့အား ကာကွယ်စောင့်ရှောက်သည်။

တောတွင်းတိရစ္ဆာန်ရိုင်းကြီးတို့သည် ချင်ပန်ဇီမျောက်ဝံအုပ်ကြီးများကို ရုတ်တရက် ရန်စခဲကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ချင်ပန်ဇီမျောက်ဝံတို့သည် အလွန်သန်စွမ်းပြီးလျှင် ခြေလက်၊ သွား၊ အစွယ် တို့ဖြင့် ကြမ်းတမ်းစွာခုခံတတ်သောကြောင့် ဖြစ်၏။ ချင်ပန်ဇီမျောက်ဝံတို့အဖို့ အဓိကရန်သူမှာ ကျားသစ်ဖြစ်၏။ သို့သော် ကျားသစ်များပင်လျှင် ချင်ပန်ဇီမျောက်ဝံတို့၏လက်ချက်ကြောင့် မကြာခဏ သေကြေကြရသည်။

ချင်ပန်ဇီမျောက်ဝံသည် ဂေါ်ရီလား မျောက်ဝံလောက်မကြီးချေ။ သို့သော်အရွယ်ရောက်ပြီးသော ချင်ပန်ဇီမျောက်ဝံအချို့မှာ ၄ ပေကျော်ကျော်အထိ မြင့်နိုင်သည်။ ဂေါ်ရီလားမျောက်ဝံကဲ့သို့ ချင်ပန်ဇီမျောက်ဝံ၌ အမြီးမရှိချေ။

ချင်ပန်ဇီမျောက်ဝံနှင့် စပ်လျဉ်း၍မှတ်သားဖွယ်ကောင်းသောအချက်တစ်ချက်မှာ၊ချင်ပန်ဇီမျောက်ဝံသည်များသောအားဖြင့် အခြားမျောက်ဝံမျိုးတို့ကဲ့သို့ ကိုယ်ကိုမတ်မတ်ထား၍ လမ်းလျှောက် သွားလာလေ့ရှိသော်လည်းသူ၏ခြေလက်အင်္ဂါတို့မှာ အခြားမျောက်ဝံမျိုးတို့လောက် လူနှင့်နီးစပ်ခြင်းမရှိချေ။ (မျောက်ဝံမျိုး–ရှု။)

ချင်ရွေးပင်။ ။ချင်ရွေးပင်ကို ရက္ခဇေဒအရ အဗရပ်ပရိကေးတိုးရီးယပ်ဟုခေါ်သည်။ ချင်ရွေးကို ချင့်ရွေး၊ ချိန်ရွေး၊ ဆင်ရွေး၊ ရွေးကလေး၊ ရွေးငယ်ဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။ ပါဠိလို ဂုဇ္ဇဟူ၍ ခေါ်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ ဂုဇ္ဇရတီ ဟူ၍လည်း ခေါ်သည်။ ချင်ရွေးပင်သည် နွယ်ပင်မျိုးဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ လွင်ပြင်များ၌ ဖြစ်ထွန်းသည်။ ဟိမဝန္တာတောင်နှင့်ပေ ၃၀၀၀ အထိမြင့်သော တောင်ကုန်းများ၌လည်း ဖြစ်ထွန်းသည်။ အပူပိုင်းဒေသတွင် များသောအားဖြင့် ပေါက်တတ်သော အပင်မျိုးဖြစ်သည်။

ချင်ရွေးစေ့များသည် အချို့နီ၍ မျက်မဲရှိသည်။ အချို့

ချင်ရွေးပေါ်ရှိ ရွေးကလေးပင်၏ အခက်အရွက်များ

နက်၍ မျက်ဖြူရှိသည်။ အစေ့တစေ့၏ ပျမ်းမျှ အလေးချိန်မှာ ၁.၇၅ ဂရမ် ဖြစ်သည်။ မြန်မာအလေးချိန်အရ ၁ ကျပ်သားသည် ချင်ရွေးစေ့ ၁၂၀ နှင့်ညီသည်ဟု ဆိုသည်။ ချင်ရွေးစေ့များကို ကျောက်ကုန်သည်၊ ရွှေကုန်သည်များက ကျောက်နှင့် ရွှေချိန်တွယ်ရာ၌ အသုံးပြုကြသည်။ ဘယဆေးချိန်ရာတွင်လည်း အသုံးပြုတတ် ကြသေးသည်။ ချင်ရွေးမြစ်သည် ချောင်းဆိုး ရောဂါကို နိုင်သည်ဟုဆိုသည်။

ချင်းပင် ။ ။အလွန်ရှေးကျသော ခေတ်အခါမှစ၍ အိန္ဒိယနိုင်ငံကဲ့သို့ ပူအိုက်သောအာရှတိုက် တိုင်းနိုင်ငံတို့တွင် ချင်းကို စိုက်ပျိုးခဲ့ကြသည်။ ဂရိနှင့်ရောမလူမျိုးတို့သည် အာရှတိုက်ကုန်သည်များထံမှ ချင်းကိုအဖိုးကြီးကြီးပေး၍ဝယ်ယူကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ဥရောပတိုက်သားများသည် ချင်းကို အသုံးပြုတတ်လာသည်။ တစ်ဖန် အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစု၊ တောင်အမေရိကတိုက်၊ အာဖရိကတိုက် အနောက်ပိုင်းနှင့် ဩစတြေးလီးယားတိုက်များသို့ ချင်းပင်များ ပျံ့နှံ့၍သွားရာ၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ တရုတ်နိုင်ငံ၊ အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစု အာဖရိကတိုက်အနောက်ပိုင်းနှင့် အမေရိကတိုက်အလယ်ပိုင်းတို့တွင် ယခုအချိန်တွင် ချင်းပင်ကိုစီးပွားဖြစ် အကြီးအကျယ်စိုက်ပျိုးလျက်ရှိနေပြီ။

ချင်းတက်များကို ဟင်းလျာများတွင် အမွှေးအကြိုင်အဖြစ်အသုံးချကြသည်။ ချင်းကို ၂ မျိုး ၂ စား ပြုပြင်

စီမံ၍ ရောင်းချကြသည်။ ချင်းစိမ်းကို သကြားရည်၌ဖြစ်စေ၊ ပျားရည်၌ဖြစ်စေ၊ တာရှည်ခံအောင်စိမ်၍လည်းကောင်း၊ ချင်းကို အခြောက်လှန်း၍လည်းကောင်း၊ တင်ပို့ရောင်းချသည်။ ချင်းတက်များကို အခြောက် ခံရာ၌ ၂ နည်း၂စား ရှိသည်။ ပထမနည်းမှာ အပေါ်ယံအမြွေးခွံကို မခွာဘဲ၊ ချင်းတက်ကိုအခြောက်ခံခြင်းဖြစ်၍ ဒုတိယနည်းမှာ အပေါ်ယံ အမြွေးခွံကိုခွာပြီးမှ အခြောက်ခံထားခြင်း ဖြစ်သည်။

သကြားရည် သို့မဟုတ် ပျားရည်၌ စိမ်ထားသော ချင်းကို အနောက်အိန္ဒိယကျွန်းစုနှင့် တရုတ်နိုင်ငံတို့မှ အမြောက်အမြား တင်ပို့ရောင်းချကြလေသည်။ ချိုအောင် ပြုပြင်ထားသော ချင်းခြောက်ပြား ကလေးများကိုလည်း တရုတ်နိုင်ငံမှ တင်ပို့ရောင်းချသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်ပသို့ ထုတ်ရောင်းနိုင်လောက်အောင် ချင်းကိုအကြီးအကျယ် စိုက်ပျိုးခြင်းမရှိသေးချေ။ ချင်းသုတ်ကို မြန်မာနိုင်ငံသားတို့ အထူးကြိုက်နှစ်သက် ကြသည့် အလျောက် အလှူအတန်း ပွဲနေပွဲထိုင်စသည့်အခမ်းအနားများတွင် ဧည့်ဝတ်ဧာဝတ်အဖြစ် တည်ခင်းကျွေးမွေးကြသည်။ ချင်းရည်ကို ဖျော်ရည်အဖြစ်နှင့်လည်း ရောင်းချတတ်ကြသည်။ အချို့ အရပ်များတွင် ချင်းကို ယိုထိုး၍ စားကြသည်။

ဥအတက်များထွက်စရှိသော ချင်းပင်

ချင်းတွင်းခရိုင် (အထက်)။ ။အထက်ချင်းတွင်းခရိုင်သည် ချင်းတွင်းမြစ်၏ အလယ်ပိုင်း ဒေသဖြစ်၍ ခရိုင်၏ မြောက်ဘက်တွင် နာဂတောင်တန်း ခရိုင်၊ အရှေ့ဘက်တွင် ကသာနှင့် ရွှေဘိုခရိုင်များ၊ တောင်ဘက်တွင် အောက်ချင်းတွင်းခရိုင်နှင့် ပခုက္ကူခရိုင်၊ အနောက်ဘက်တွင် ချင်းဝိဒေသတိုင်းနှင့် မဏ္ဍိုရပြည်နယ်၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိသည်။ ချင်းတွင်းမြစ်သည် အထက်ချင်းတွင်းခရိုင်ကို မြောက်မှတောင်သို့ဖြတ်၍ စီးဆင်းသည်။ ယခင်က ယင်းခရိုင်အတွင်း ဟုမ္မလင်းမြို့နယ်၊ ဇင်ဂလိန်ခန္တီး စော်ဘွားနယ်နှင့် သောင်သွပ်စော်ဘွားနယ် တို့ပါရှိခဲ့သော်လည်းယခုအခါ ထိုမြို့နယ်နှင့် စော်ဘွား၂ နယ်ကို နာဂတော်တန်း ခရိုင်တွင်းသို့ ပေါင်းစပ်သွတ်သွင်းထားသည်။ ချင်းတွင်း မြစ်ဝှမ်းနှင့် မြစ်သာမြစ်ဝှမ်း၊ ကဘော်တောင်ကြားတို့မှအပ တောင်များ တောများ ထူထပ်သောခရိုင် ဖြစ်သည်။ ကသာခရိုင်နှင့် အထက် ချင်းတွင်းခရိုင် ကြားတွင် ဗြုတောင်တန်းရှိသည်။ ချင်းတွင်းမြစ်နှင့်ယင်း၏မြစ်လက်တက်ဖြစ်သော မြစ်သာမြစ်တို့၏ အကြားတွင် ပုံညာတောင်သည် ရှည်လျားသော တောင်တန်းဖြစ်သည်။

ရာသီဥတုမှာ ခရိုင်တောင်ပိုင်းတွင် အနည်းငယ်ပူပြင်းသော်လည်း မြောက်ပိုင်းတွင် အပူအအေးမျှတ၏။ ဥတ္တရယဉ်စွန်းတန်းသည် အထက်ချင်းတွင်းခရိုင်ကို အလယ်လောက်က ဖြတ်၏။ ပျမ်းမျှမိုးရေချိန် ၆၇လက်မခန့် ရွာသွန်းသည်။

ဤခရိုင်တွင် သစ်တောများထူထပ်၍ ပျဉ်းကတိုး၊ ပျဉ်းမ၊ အင်ကြင်း၊ သစ်ယာ၊ ယမနေ၊ အင်၊ ကညင်၊ သစ်စေးနှင့်ကျွန်းပင်များပေါက်ရောက်၏။ ဤခရိုင် ထွက်ကုန်များမှာ အထူးကြီးမား၏။ အချို့ကျွန်းပင်၏အချင်းမှာ ၆ ပေမျှ ရှိတတ်၏။

ဤခရိုင်တွင်တွေ့ရှိနိုင်သော တွင်းထွက်ပစ္စည်းများမှာ ရွှေ၊ ပတ္တမြား၊ နီလာ၊ ကျောက်စိမ်း၊ ပယင်းနှင့် ကျောက်မီးသွေးများဖြစ်၏။ ဤခရိုင်မှ ရေနံလည်းထွက်လေသည်။ ကျောက်မီးသွေးကို အကြီးအကျယ် တူးဖော်ခြင်းမရှိသေးချေ။ သို့သော် မကြာသေးမီက မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ကလေးဝမြို့နှင့် ၄မိုင်ကွာ သစ်ခြောက်အရပ်၌ သက်ရင့်ကျောက်မီးသွေးတွင်းကို တွေ့ရှိရသဖြင့် စတင်တူးဖော် လုပ်ကိုင်နေပြီ ဖြစ်၏။

အထက်ချင်းတွင်းခရိုင်တွင် ထင်ရှားသော အိမ်တွင်းမှု လုပ်ငန်းတစ်ရပ်မှာ ယောပုဆိုးရက်သည့်လုပ်ငန်းပင် ဖြစ်သည်။

ဤခရိုင်မှဆန်းစပါးအသင့်အတင့်ထွက်၍ နှမ်း၊ ဆေး၊ ပဲနှင့်ဝါအနည်းငယ်ထွက်၏။ လူနေအိမ်ခြေ နည်းပါး၏။

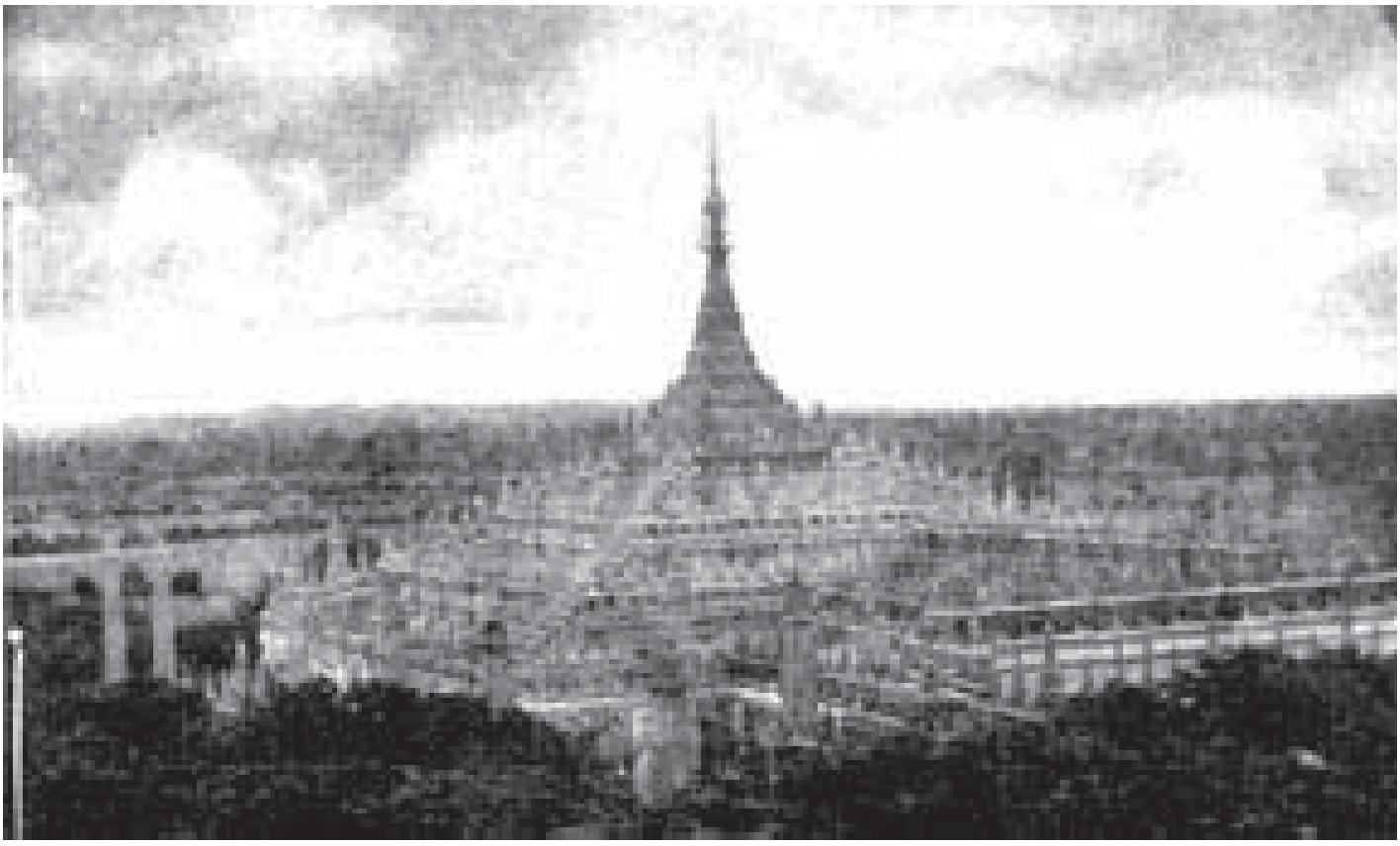

သလွာဝတီချင်းတွင်းတွင် ထင်ရှားကျော်စောသော မိုးညှင်းသမ္မုဒ္ဓဓေတီတော်ကြီး

မြန်မာမင်းတို့ လက်ထက်တွင် အထက်ချင်းတွင်းခရိုင်ကို ခန်းပတ်ဝန်ကအုပ်ချုပ်ခဲ့၏။ အင်္ဂလိပ်မြန်မာ တတိယစစ်ပွဲ ဖြစ်သည်မှစ၍ အထက်ချင်းတွင်းခရိုင်သို့ ဗြိတိသျှများ တစ်စစဝင်ရောက်ခဲ့လေသည်။ ထိုသို့ဝင်ရောက်အုပ်ချုပ်ခဲ့သည် တွင်ပုန်ကန်ထကြွမှုများဖြစ်ပွားခဲ့၏။ ခရစ် ၁၈၈၈ ခုနှစ် တွင် ချွေဂိုးဖြူမင်းသား၏ နောက်လိုက်ဖြစ်သော ဗိုလ်စကား သည် မင်းကင်းတွင် ထကြွလေသည်။ ထိုနှစ်မှာပင် ချင်းတွင်း နယ်ကို အောက်ချင်းတွင်းခရိုင်၊ အထက်ချင်းတွင်းခရိုင်ဟူ၍ ၂ပိုင်းခွဲပြီးလျှင် အောက်ချင်းတွင်းခရိုင်အဖို့ မုံရွာမြို့ကို လည်းကောင်း၊ အထက်ချင်းတွင်း ခရိုင်အဖို့ ကင်းတပ်မြို့ကို လည်းကောင်း ခရိုင်ရုံးစိုက်မြို့ကြီးများအဖြစ် သတ်မှတ်ခဲ့ သည်။ ကလေးမြစ်ဝှမ်းတစ်ဝိုက်တွင်လည်း ထကြွမှုများဖြစ် ပွားခဲ့၏။ မြန်မာနိုင်ငံအထက်ပိုင်းကို ဗြိတိသျှတို့အုပ်ချုပ် စဉ် ကလေးနယ်စော်ဘွားသည် မိမိ၏တူတော်သူ ပါကြီး ဆိုသူနှင့်မသင့်မမြတ်သောကြောင့် အချင်းချင်းတိုက်ခိုက် လျက်ရှိ၏။ ထိုအချက်ကို အခွင့်ကောင်းယူ၍ စီယင်ချင်း၊ စုတ်တေးချင်းနှင့် ကန်ဟောင်ချင်းတို့သည် ထကြွကြကာ ကလေးနှင့် ကဘော်မြစ်ဝှမ်းများကို တိုက်ခိုက်ကြ၏။ ၁၈၈၈ ခုနှစ်နှင့် ၁၈၈၉ခုနှစ်များတွင် အပြင်းအထန်နှိပ်ကွပ် ခံရသော်လည်း ကဘော်မြစ်ဝှမ်းတွင်မူ အတိုက်အခိုက်မလျော့ခဲ့ချေ။

၁၈၉၀၊ ဇွ၁ ခုနှစ် ဝန်းသိုပုန်ကန်ထကြွမှုတွင် ဗိုလ်လေး ခေါ် ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးသည် ဟုမ္မလင်းမြို့ကို တိုက်ခိုက်ခဲ့ သည်။ ထိုအချိန် အတွင်း ဗြိတိသျှတို့၏ အာဏာသည် ခရိုင်၏မြောက်ဘက်အထိ ပျံ့နှံ့ခဲ့ပြီးဖြစ်ရာ ဟုမ္မလင်းအထက် မိုင် ၅၀ ကွာ ထမန်းသီးတွင် စစ်ရဲဌာနတစ်ခုထားရှိလျက် ထကြွသောချင်းများကို နှိမ်နင်းခဲ့၏။ ၁၈၉၆ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှလက်အောက်ခံချင်းများနှင့် လက်အောက်ခံ မဟုတ် သော ချင်းများကို ခွဲခြားထားနိုင်ရန် အထက်ချင်းတွင်း ခရိုင်၏ အနောက်မြောက်ဘက်တွင် နယ်နိမိတ်မှတ်တိုင်များ စိုက်ထူခဲ့လေသည်။ ထိုအခါမှစ၍ ပုန်ကန်ထကြွမှုများ မပေါ်တော့ဘဲ ငြိမ်းအေးခဲ့၏။ (ချင်းလူမျိုး–ရှု ။)

အထက်ချင်းတွင်းခရိုင်တွင် ကူးသန်းသွားလာရေး အတွက် ချင်းတွင်းမြစ်လက်တက်များနှင့် မော်တော်ကား လမ်းများကိုအသုံးပြု၏။စစ်တောင်းရွာမှ တမူးမြို့ကို ဖြတ်၍ မဏိပူရသို့လည်းကောင်း၊ ကလေးဝနှင့် ကလေးမြို့မှ တမူးသို့လည်းကောင်း လမ်းများရှိသည်။ ချင်းတောင်တန်းရှိ ဖလမ်းမြို့သို့ ကလေးဝမှ ယခုအခါ ကားလမ်းဖောက်လုပ် ထားသည်။ ကလေးဝမှ မြစ်သာမြစ်ဝှမ်းအတိုင်း ပခုက္ကူခရိုင် ဂန့်ဂေါ၊ ထီးလင်းအထိလမ်းပေါက်သည်။ ကလေးဝအောက် ဘက် ချင်းတွင်းတဘက်ကမ်းရှိ ချွေကျင်မှချွေဘိုခရိုင် ရွှေဦးမြို့ နယ်အထိ လမ်းရှိသည်။ ဖောင်းပြင်မှ ဟုမ္မလင်းအထိလည်း လမ်းရှိသည်။ ပန်းသာမှတောင်ဘက်သို့ ဖောက်သောလမ်း သည် ပြင်ကိုင်းတွင် ရွှေဦးလမ်းနှင့် ဆက်မိသည်။ ရန်ကုန်မှ ကလေးမြို့သို့ လေယာဉ်ပျံနှင့်သွားနိုင်သည်။

၁၉၅၃ ခုနှစ်သန်းခေါင်စာရင်းအရ မော်လိုက်၊ ကလေးဝ၊ မင်းကင်း၊ ကလေးမြို့၊ တမူးနှင့်ဖောင်းပြင်မြို့ ဖြို့ရှိသည့်

လူဦးရေမှာ ၁၃၁၄၀ ယောက်ဖြစ်၏။ နေထိုင်သူများတွင် မြန်မာလူမျိုးမှာ အများဆုံးဖြစ်၍ရှမ်း၊ တရုတ်၊ ကုလားနှင့် ကဒူး၊ ကနန်းလူမျိုးများလည်းရှိလေသည်။

အထက်ချင်းတွင်း ခရိုင်၏ ရုံးစိုက်ရာမြို့မှာ မော်လိုက်မြို့ဖြစ်သည်။ ခရိုင်ကို မော်လိုက်နှင့် ကလေးဝဟု ၂ နယ်ခွဲထားသည်။ မော်လိုက်နယ်ပိုင်တပိုင်တွင် မော်လိုက်မြို့နယ်၊ ဖောင်းပြင်မြို့နယ်၊ တမူးမြို့နယ် ၃နယ် ရှိသည်။ ကလေးဝနယ်ပိုင်တစ်ပိုင်တွင် ကလေးဝမြို့နယ်၊ ကလေးမြို့နယ်၊ မင်းကင်းမြို့နယ်ဟု မြို့နယ် ၃ နယ် ရှိသည်။

ချင်းတွင်းခရိုင်(အောက်) ။ ။ စစ်ကိုင်းတိုင်းအဝင် အပါဖြစ်သော အောက်ချင်းတွင်းခရိုင်သည် အောက်ချင်း တွင်းမြစ်ဝှမ်းရှိ မြို့နယ်များကို ပေါင်းထားသောခရိုင်တစ်ခု ဖြစ်၏။ ထိုခရိုင်၏ မြောက်ဘက်တွင် အထက်ချင်းတွင်း ခရိုင်နှင့် ရွှေဘိုခရိုင်၊ အရှေ့ဘက်တွင် စစ်ကိုင်းခရိုင်၊ တောင်ဘက်နှင့်အနောက်ဘက်တွင် ပခုက္ကူခရိုင်တို့ရှိသည်။ ချင်းတွင်းမြစ်သည် ထိုခရိုင်ကို အနောက်မြောက်မှ အရှေ့တောင်သို့ ဖြတ်လျက်စီးဆင်းလေသည်။ ထိုမြစ်ကြောင်း တစ်လျှောက် သင်္ဘောကြီးများ စုန်ဆန် သွားလာ နိုင်သော်လည်း မိုးအခါတွင်မူ ရေလျှံသဖြင့် အသွားအလာခက်ခဲသည်။ ခရိုင်၏အနောက်ဘက်ပိုင်းတွင် ပုံတောင်တောင်တန်း၏ မြောက်ဖျားနှင့်ဆက်လျက်ရှိသော မဟူတောင်သည် ထင်ရှားသော တောင်တန်းကြီး တစ်ခုဖြစ်ပေသည်။ အောက်ချင်းတွင်းခရိုင်သည် မိုးခေါင်ရေရှားရပ်ဝန်းတွင် တည်ရှိသဖြင့်နွေအခါတွင် အထူးပူပြင်း၍ မိုးနှင့် ဆောင်းအခါများတွင် နေခင်းထိုင်ခင်းသာယာသည်။ ပျမ်းမျှမိုးရေချိန် ၃၂ လက်မရှိ၏။ သို့သော် မြောက်ဘက်ပိုင်းရှိ ဒေသများ၌မူ မိုးရေချိန် ၅၂ လက်မအထိ ရွာသွန်းသည်။ ဥသျှစ်၊ သနပ်ခါး၊ တမာ၊ ထနောင်း၊ ထန်း၊ ကုက္ကို စသော အပူပိုင်းသစ်ပင်များ ပေါက်၍ တောင်များပေါ်တွင် ကျွန်း၊ ပျဉ်းကတိုး၊ သစ်ယာ၊ အင်ကြင်း၊ ပိတောက်စသော သစ်တောကြီးများ ရှိလေသည်။ အောက်ချင်းတွင်း သစ်တောများကို သစ်တောကြိုးဝိုင်း သတ်မှတ်၍သစ်တောခရိုင်ဝန် တစ်ဦးက အုပ်ချုပ်သည်။

ထိုခရိုင်တွင် ကော့ပါးဆာလဖိတ်ကို ဆားလင်းကြီးမြို့နယ်တွင်လည်းကောင်း၊ ရွှေကို ပုလဲမြို့နယ်တွင်လည်းကောင်း၊ ရေနံကို ကန္နီနှင့်ပုလဲမြို့နယ်တွင်လည်းကောင်း၊ တွေ့ရသည်။ မြေစေး၊ ဂဝံကျောက်နှင့် ကျောက်စရစ်များကို နေရာအနှံ့အပြားတွင်တွေ့ရ၍ ထုံးကျောက်ကိုတောင်များ၌ အနည်းငယ်တွေ့ရှိရလေသည်။ ဆားလင်းကြီးရွာတွင် ဆားချက်ကြသည်။

အရာတော်နှင့် ရေထွက်ရွာများတွင် မြေအိုးမြေခွက်များကိုလုပ်ကိုင်ကြ၍ အင်းဒိုင်ရွာမှ ကြေးမောင်း၊ ကြေးဇွန်းနှင့် ကြေးဖလားများထွက်သည်။ ကျောက်ကာရွာ

မုံရွာမြို့အနီးရှိ ထင်ရှားသော မိုးညှင်းတောရကျောင်းတိုက်

နှင့် မောင်းထောင်ရွာမှထွက်သောယွန်းထည်များမှာ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ခုလုံးတွင် ထင်ရှားသည်။ ယင်းမာပင်နယ်တွင် ဖျာနှင့် ထန်းခေါက်ဖာများကို ရက်လုပ်ကြသည်။

ထိုခရိုင်တွင် ဝါဂွမ်း၊ ပြောင်းဖူး၊ မြေပဲ၊ နှမ်းနှင့်ဆေးတို့ကို အကြီးအကျယ်စိုက်ပျိုး၍ ဆန်းစပါးကိုမူ အနည်းငယ်သာ စိုက်ပျိုးကြသည်။

တန်ခိုးကြီးဘုရားများစွာရှိသည့်အနက် ကန္ဒီနယ် မဟူတောင်တွင်ရှိသော အလောင်းတော် ကဿပ၊ ဆားလင်းကြီးနယ်ရှိ ဖိုးဝန်းတောင်နှင့်မိုးညှင်းတောရတို့မှာထင်ရှားလှ၍ နှစ်စဉ်ဘုရားဖူးများဖြင့်စည်ကားသည်။

ချင်းတွင်းနယ်ကို ဗြိတိသျှစစ်တပ်များသည် ခရစ် ၁၈၈၆ ခုနှစ်နှင့် ၁၈၈၇ ခုနှစ်များက စတင်ဝင်ရောက်ခဲ့ကြသည်။ ရှေးအခါက ချင်းတွင်းနယ်ကို ယခုကဲ့သို့ အောက်ချင်းတွင်းခရိုင်၊ အထက်ချင်းတွင်း ခရိုင်ဟု ခွဲခြားထားခြင်းမရှိဘဲ တစ်နယ်လုံးကို ခရိုင်ဝန် တစ်ဦးတည်းက အုပ်ချုပ်ခဲ့၏။ ၁၈၈၈ ခုနှစ်တွင်မှ ၂ ပိုင်းခွဲလိုက်ခြင်း ဖြစ်လေသည်။

၁၈၈၇ ခုနှစ်နှင့် ၁၈၈၈ ခုနှစ်များတွင် အင်္ဂလိပ်အစိုးရအား ပုန်ကန်ထကြွမှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ပထမဦးစွာဖိုးတုတ်ခေါင်းဆောင်၍ပုန်ကန်ခဲ့၏။ သို့ရာတွင် ဖိုးတုတ်မှာ အရေးနိမ့်၍ အသတ်ခံခဲ့ရ၏။ ၁၈၈၇ ခုနှစ်နောက်ပိုင်းတွင် ရွှေချိုးဖြူ မင်းသားအမည်ခံ ခေါင်းဆောင်တစ်ဦးသည် ဗိုလ်စကားနှင့် ဗိုလ်ပျိုအမည်ရှိ နောက်လိုက် ၂ ဦး၏ အကူအညီဖြင့် ထကြွ ပုန်ကန်ခဲ့လေသည်။ ပထမအကြိမ် ဖြစ်ပွားသောတိုက်ပွဲတွင် ဗြိတိသျှစစ်ဗိုလ် ၂ဦး ကျဆုံးသည်၊ ဗြိတိသျှစစ်ကူများ ရောက်ရှိလာသောအခါ ရွှေချိုးဖြူမင်းသားတို့ တိမ်းရှောင်သွားကြ၏။ ၁၈၈၉ ခုနှစ်တွင် ရွှေချိုးဖြူမင်းသား နှင့် ပူးပေါင်း၍ ပုန်ကန်ရန်ကြံစည်သောနဂါးဗိုလ်မင်းသားသည် ကွပ်မျက်ခံရသည်။ ၁၈၈၉ခုနှစ်တွင် ရွှေချိုးဖြူမင်းသား တစ်ဖန်ထကြွ ပြန်သည်။ သို့သော် ဂန့်ဂေါတွင် အနှိမ်နင်းခံရပြီးနောက် ချင်းတောင်တန်းများသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်သွားရသည်။ ဗိုလ်စကားနှင့် ဗိုလ်ချိတို့ကား ကျဆုံးကြ၏။ ထိုအခါမှစ၍ ချင်းတွင်းနယ်မှာ ငြိမ်းချမ်းစွာရှိခဲ့သည်။ အောက်ချင်းတွင်းခရိုင်ကို မုံရွာနယ်နှင့် ယင်းမာပင်နယ်ဟု ၂ နယ်ခွဲ၍အုပ်ချုပ်သည်။ ခရိုင်ဝန်သည် မုံရွာမြို့တွင် ရုံးစိုက်သည်။ မုံရွာနယ်တွင် မုံရွာမြို့နယ်၊ ဘုတလင်မြို့နယ်နှင့်အရာတော်မြို့နယ်တို့ပါဝင်၍ ယင်းမာပင်နယ်တွင် ယင်းမာပင်မြို့နယ်၊ ကန္ဒီမြို့နယ် ဆားလင်းကြီးမြို့နယ်နှင့် ပလဲမြို့နယ်တို့ပါဝင်လေသည်။ ပြည်ထောင်စုပါလီမန်လူမျိုးစုလွှတ်တော်သို့ ခရိုင်အရှေ့ပိုင်းနှင့်အနောက်ပိုင်းမှ အမတ်တစ်ဦးစီ တင်မြှောက်ရ၍ ပြည်သူ့လွှတ်တော်သို့ မြို့နယ်တစ်နယ်မှ အမတ်တစ်ဦးစီ တင်မြှောက်ရသည်။

စစ်ကိုင်းရော်ဦး မီးရထားလမ်းသည် အောက်ချင်းတွင်း ခရိုင်ကိုဖြတ်၍ ဖောက်လုပ်ထားသည်။ မီးရထားလမ်းအပြင် မုံရွာမှအလုံ၊ ဘုတလင်နှင့် ရွှေဘိုခရိုင်တွင်းရှိ ရော်ဦး၊ ခင်ဦး၊ ရွှေဘိုမြို့များကိုဖြတ်၍ ဧရာဝတီမြစ်ကမ်းပေါ်ရှိ ကျောက်မြောင်းအထိလည်းကောင်း၊ မုံရွာခရိုင်အတွင်းရှိ သာစည်နှင့် အရာတော်မြို့များသို့လည်းကောင်း၊ မုံရွာမှ ချောင်ဦး၊ မြင်းမူမြို့များကိုဖြတ်၍ စစ်ကိုင်းသို့လည်းကောင်း ကားလမ်းပေါက်သည်။ မုံရွာ တဘက်ကမ်းမှ ယင်းမာပင်၊ ပုလဲမြို့များသို့လည်းကောင်း၊ ဆားလင်းကြီးကြာတက်သို့လည်းကောင်း ကျောက်လမ်းများခင်းထားသဖြင့် အသွားအလာ လွယ်ကူသည်၊

အောက်ချင်းတွင်းခရိုင်၏အကျယ်အဝန်းမှာ စတုရန်းမိုင် ၃၄၈၀ ဖြစ်၍ ၁၉၄၁ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်း အရ ခရိုင်တစ်ခုလုံးရှိ လူဦးရေမှာ ၄၇၃၄၀ဖြစ်၏။ ၁၉၅၃ ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်းအရ မုံရွာ၊ ယင်းမာပင်၊ ဆားလင်းကြီး၊ ကန္ဒီ၊ ပုလဲ၊ ချောင်ဦး၊ အလုံနှင့် အရာတော်မြို့ ၈ မြို့၏လူဦးရေမှာ ၄၄၂၇၁ ဖြစ်လေသည်။

ချင်းတွင်းမြစ် ။ ။ ချင်းတွင်းမြစ်သည် ဧရာဝတီမြစ်၏အကြီးဆုံးသောမြစ်လက်တက်ဖြစ်သည်။ သလွှာဝတီ မြစ်ဟုလည်း မြန်မာစာပေတွင် ရေးသားသည်။

ချင်းတွင်းမြစ်သည် တနဲ၊ တဝန်၊ တရုံမြစ်များ တွေ့ဆုံရာမှစတင်လေသည်။ တနဲမြစ်မှာ ကူမွန်တောင်တန်းရှိ ရွှေတောင်ကြီးတောင် အနီးတွင် မြစ်ဖျားခံသည်။ ထိုမှဟူးကောင်းတောင်ကြားအထိ မြောက်စူးစူးသို့စီးဆင်း၍ အနောက်ဘက်သို့ကွေ့ရာ၌ ဟူးကောင်းတောင်ကြားမှ စီးဆင်းလာသော တရုံမြစ်နှင့် ပူးပေါင်းလေသည်။ ထိုမြစ်ဆုံမှ တောင်ဘက်သို့စီးဆင်းရာ ရေတံခွန်များလွန်ပြီးနောက် ဇင်ဂလိန်ခန္ဓီးနယ်သို့ရောက်၏။ ဤမှတစ်ဖန် အထက်ချင်းတွင်းခရိုင်ကို ဖြတ်၍စီးဆင်းသည်။ ထိုနေရာမှအောက်ဘက်သို့ ရောက်လာသောအခါ အရှေ့ဘက်ကျောက်စိမ်းတွင်းများဒေသတွင်မြစ်ဖျားခံခဲ့သော ဥယုမြစ်သည် ပထမဆုံး မြစ်လက်တက်အဖြစ် ဟုမ္မလင်းမြို့နှင့်မိုင်အနည်းငယ်ကွာနေရာတွင် ချင်းတွင်းမြစ်တွင်းသို့စီးဆင်းလေသည်။ ထိုမှတစ်ဖန် ချင်းတွင်းမြစ်သည် သောင်သွပ်နယ်၏အရှေ့ဘက်နယ်နိမိတ်အဖြစ် စီးဆင်းလာသည်။ ချင်းတွင်းမြစ်၏ အခြားမြစ်လက်တက်တစ်ခုဖြစ်သော ဟူးမြစ်သည်အနောက်ဘက်ရှိကဘော်မြစ်ဝှမ်းမှချင်းတွင်းမြစ်တွင်းသို့ စီးဝင်ပေါင်းဆုံလာ၏။ ဤမှတစ်ဖန် ချင်းတွင်းမြစ်သည်ကင်းတပ်မြို့ကို ဖြတ်၍စီးဆင်းလာရာ အနောက်ဘက် ချင်းနယ်မှစီးလာသောမြစ်သာမြစ်နှင့် ကလေးဝတွင် ပေါင်းဆုံမိလေသည်။

ချင်းတွင်းမြစ်သည် လက်ျာဘက်ကမ်းရှိ မင်းကင်းမြို့အနီးတွင်အရှေ့ဘက်သို့အနည်းငယ်ကွေ့ပြီးနောက် တစ်ဖန် မြောက်ဘက်သို့ကွေ့သွားပြန်၏။ ထို့နောက် မောက်ကတော်ရွာ

ချင်းတွင်းမြစ်ကို မော်လိုက်မြို့အထက်တွင် ဤသို့တွေ့မြင်ရသည်။

အနီးတွင် တောင်ဘက်သို့ ကွေ့ပြီးသော် အောက်ချင်းတွင်း ခရိုင်အတွင်းသို့ စီးဝင်သည်။

အထက်ချင်းတွင်းခရိုင်အတွင်း၌ ချင်းတွင်းမြစ်စီးဆင်း လာစဉ်က မြစ်ဝှမ်းသည် ကျဉ်းမြောင်းသည်။ မြစ်ကြော တစ်လျှောက်တွင် ထူထပ်သောသစ်တောကြီးများသည် မြစ် ကမ်းပါးအထိ ဝါက်ရောက်သည်။ အနည်းငယ်သော နေရာ များတွင် ညီညာသောကမ်းခြေများ ရှိသော်လည်း ကိုင်း တောများပေါက်နေသည်။ ရွာများသည် တစ်ရွာနှင့်တစ်ရွာ အလှမ်းဝေး၍ ရွာလည်း နည်းပါးသည်။ လူနေလည်းကျဲ သည်။ အောက်ချင်းတွင်း ခရိုင်သို့ ရောက်လာသောအခါမူ ချင်းတွင်းမြစ်၏ မြင်ကွင်းများသည်တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ဖြစ်လာ သည်။ မောက်ကတော်ရွာမှစ၍ မြစ်ဝှမ်းသည် ကျယ်လာ၍ တောင်များသည် မြစ်ကမ်းခြေနှင့် ဝေးသွားသည်။ ထိုဒေသ တစ်လျှောက်တွင် ရွာငယ်များကို ပို၍ တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ကမ်းခြေမြေညီများတွင် အပူပိုင်း၌ပေါက်လေ့ရှိသော ကောက်ပဲသီးနှံ များကို စိုက်ပျိုးထားသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ကန္စီနှင့် အလုံမြို့များကို လွန်လာပြီးနောက် လက်ပဲဘက် တနည်းအားဖြင့်အရှေ့ဘက်ကမ်းတွင်ရှိသော မုံရွာမြို့သို့ ရောက်လာသည်။ မုံရွာ၏တောင်ဘက်တွင် ချင်းတွင်းမြစ် သည်စစ်ကိုင်း ပခုက္ကူခရိုင်တို့၏ နယ်နိမိတ်အဖြစ် တည် ရှိသည်။ ထိုမှတစ်ဖန် အမြင့်မြို့ကို ဖြတ်၍ ရေစကြိုမြို့အလွန် တွင်မြစ်ကြောင်း ၂ ဖြာကွဲကာမြင်းခြံအထက်ရေတိုင်ရွာ အနီးတွင် လည်းကောင်း၊ ပခုက္ကူအထက်တွင်လည်းကောင်း၊ ဧရာဝတီမြစ်တွင်းသို့ မြစ်ဝ၂ခုဖြင့်စီးဝင်လေသည်။ ပခုက္ကူ အထက်ရှိ အောက်မြစ်ဝမှသာလျှင် သင်္ဘောများသည် ချင်း တွင်းမြစ်တွင်းသို့ စုန်ဆန်သွားလာကြ၏။ အထက်မြစ် ဝသည် ကောလုန်းနီး ဖြစ်နေသည်။

ချင်းတွင်းမြစ်သည်မိုင် ၆၀၀ နီးပါးရှည်လျားသည်။ ဧရာဝတီမြစ်ဆုံမှ အထက်မိုင်ပေါင်း ၄၀၀ အထိ သင်္ဘော ခုတ်မောင်းနိုင်သည်။ မီးသင်္ဘောများသည် တစ်နှစ်ပတ်လုံး ကင်းတပ်မြို့အထိလည်းကောင်း၊ မိုးတွင်းအခါတွင်ဟုမ္မလင်း အထိလည်းကောင်း ဆန်တက်နိုင်ပေသည်။ လှေငယ်များ နှင့်မူ မြစ်ကြောင်း တစ်လျှောက်လုံး စုန်ဆန်သွားလာနိုင်သည်။ ချင်းတွင်းမြစ်တွင်း၌ သစ်များကို ဖောင်ဖွဲ့၍မျှောချကြသည်။ မြစ်ကမ်းပါးများတွင် ဆေးကိုင်းများ၊ ပဲကိုင်းများစိုက်၏။ မြစ်အောက်ပိုင်းတွင်ကား ကောက်ပဲသီးနှံခင်းများအတွက် ချင်းတွင်းမြစ်မှ ရေကိုသွယ်၍ယူကြသည်။

ချင်းတွင်းမြစ်၏ လက်ျာဘက်ကမ်းတွင်သောင်သွပ်၊ ကလေး၀၊ ကန္စီ စသောမြို့များ တည်ရှိ၍ လက်ဝဲဘက်ကမ်း တွင် ဟုမ္မလင်း၊ ကင်းတပ်၊ အလုံ၊ မော်လိုက်နှင့် မုံရွာမြို့ ကြီးများ တည်ရှိသည်။ ချင်းတွင်းမြစ်ကိုစွဲ၍ အောက်ချင်းတွင်း ခရိုင်၊ အထက်ချင်းတွင်းခရိုင်ဟူ၍ခရိုင်ခွဲခြားထားသည်။

ချင်းတွင်း မြစ်ဖျားတွင် ရွှေအနည်းငယ်ထွက်၍ ပယင်း တွင်းများကျောက်စိမ်းတွင်းများလည်း ရှိလေသည်။

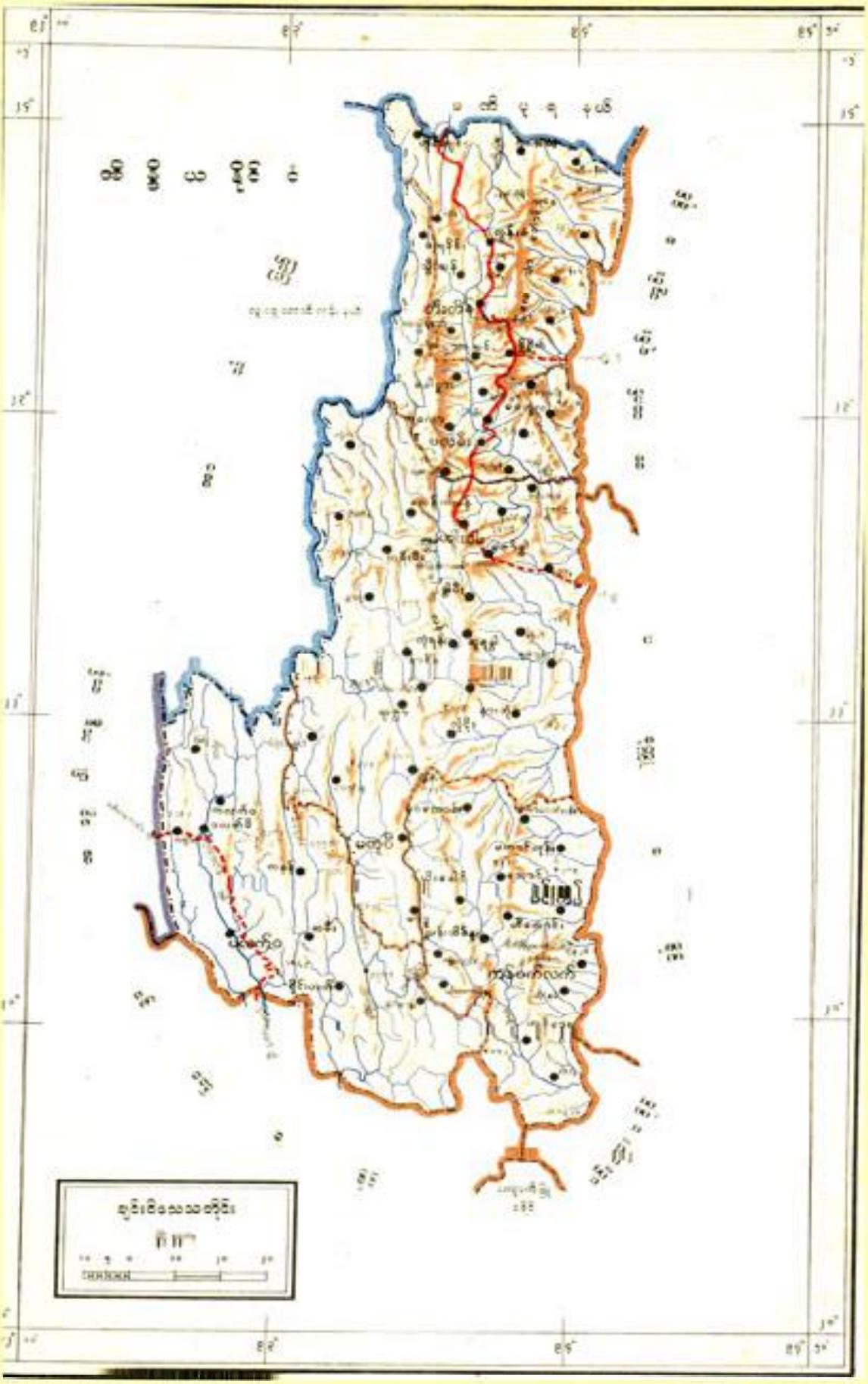

ချင်းတွင်းမြစ်ကြောင်းတွင်မင်းကင်း၊ စစ်တောင်းနှင့် ဖောင်းပြင်မြို့များလည်းရှိသည်။ ကလေးဝမြို့ အောက်ဘက် အရှေ့ဘက်ကမ်းရှိ ရွှေကျင်မှ ရွှေဘိုခရိုင်သို့ လမ်းပေါက်သည်။ ပန်းသာမှာအင်းတော်ရေနံတွင်းအတွက် မြစ်ဆိပ်ဖြစ်၍ ကလေးဝတွင် ကျောက်မီးသွေးတွင်းများ ရှိသည်။

ဧရာဝတီမြစ်တွင်းသို့ ပခုက္ကူအထက်တွင်စီးဝင်သော ချင်းတွင်းမြစ်၏ အောက်မြစ်ဝသည် ပုဂံမင်းတပါးဖောက်လုပ်ခဲ့သော တူးမြောင်းဖြစ်သည်ဟုဆိုကြသည်။ ထိုတူးမြောင်းသည် နှစ်ပေါင်းကြာမြင့်စွာ ပိတ်ဆို့နေခဲ့ရာ ခရစ် ၁၈၂၄ ခုနှစ် ရေကြီးသည့်အခါတွင်မှ ပြန်၍ပေါက်သွားသည်ဟု သမိုင်းအမှတ်အသား ရှိသည်။(ဧရာဝတီမြစ် ၊ ချင်းတွင်းခရိုင်၊ အထက် ၊ ချင်းတွင်းခရိုင်၊ အောက် –လည်းရှု။)

ပြည်တောင်စုနိုင်ငံတော်၏ အထူးတိုင်းဒေသ

မြန်မာနိုင်ငံတော် လွတ်လပ်ရေးမရမီက တိုင်းရင်းသားချင်းလူမျိုးတို့အား တောင်တန်းသားများဟူ၍ ခွဲခြားအုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက်၌မူကား နိုင်ငံတော်အစိုးရသည် ချင်းဝိသေသတိုင်းဟူ၍ စုစည်းတည်ထောင်ကာ ပြည်မကြီးနည်းတူ အုပ်ချုပ်မှုအခွင့်အရေးများကို ချင်းလူမျိုးတို့အားပေးအပ်ခဲ့လေသည်။ ယခုအခါ ချင်းရေးရာကောင်စီနှင့် နိုင်ငံတော်အစိုးရ တွဲဖက်၍ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်မှုကြောင့် ချင်းဝိသေသတိုင်းသည် တစ်နေ့တခြား တိုးတက်လျက်ရှိပေသည်။

ချင်းဝိသေသတိုင်း။ ။ ချင်းဝိသေသတိုင်း ဆိုသည်မှာ ရှေးက ချင်းတောင်ခရိုင်ဟုခေါ်သောခရိုင်နှင့် ရခိုင်တောင်တန်းနယ်များကို ပေါင်းစပ်ထားသော အထူးတိုင်းဖြစ်လေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရရှိပြီးနောက် ဖွဲ့စည်းအုပ်ချုပ်ပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၁၉၆ တွင် ပြဌာန်းရည်ညွှန်းခဲ့သည့်အတိုင်း ခရစ် ၁၉၄၈ ခုနှစ် ချင်းဝိသေသတိုင်းအက်ဥပဒေအရ အဆိုပါဒေသ ၂ခုကိုပေါင်းစပ်ခဲ့သည်။ ချင်းတောင်ခရိုင်သည် မြန်မာနိုင်ငံ အနောက်ဖက်တောင်ကုန်းဒေသ၌ ပါဝင်၍ ထောင်နှင့်မြောက် တန်းလျက်တည်ရှိသည်။ အရှေ့ဖက်၌ အထက်ချင်းတွင်းခရိုင်နှင့် ပခုက္ကူခရိုင်ရှိ၍ တောင်ဖက်တွင် စစ်တွေခရိုင်ရှိသည်။ အရှေ့တောင်ဖက်တွင် မင်းဘူးခရိုင်နှင့်လည်း မိုင်အနည်းငယ်မျှနယ်စပ်လျက်ရှိသည်။ အနောက်ဖက်တွင် အရှေ့ပါကစ္စတန်ပြည်နယ် (စစ်တကောင်းခရိုင်) နှင့် အာသံပြည်နယ်ရှိသည်။ ယင်းအနောက်ဖက်နယ်စပ်၌ လူရှေတောင်တန်းများရှိသည်။ မြောက်ဖက်၌ မဏိပူရပြည်နယ်ရှိသည်။

မူလချင်းတောင်ခရိုင် ဧရိယာမှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၁၀၃ရရ ခန့်ရှိ၍ အင်္ဂလန်ပြည် ဝေလနယ်ထက်ကြီးသည်။ ရခိုင်တောင်တန်းဒေသနှင့်ပေါင်းသော် ဧရိယာစတုန်းရန်းမိုင်ပေါင်း ၁၄၀၀၀ ခန့်ရှိသည်။ ချင်းဝိသေသတိုင်း တစ်တိုင်းလုံး၏လူဦးရေမှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ် သန်းကောင်စာရင်းအရ ၁၈၄၀၅၃ ဖြစ်သည်ဟုဆိုသော်လည်း ၁၉၄၁ ခုနှစ် သန်းကောင်စာရင်းအရဆိုလျှင် မူလချင်းတောင်ခရိုင်တွင် ၁၈၆၄၀၅နှင့် ရခိုင်တောင်တန်းဒေသတွင် ၃၄၀၀၅ ရှိခဲ့ရာ စုစုပေါင်း ၂၂၀၄၁၀ ရှိခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံကို ဗြိတိသျှအစိုးရတို့ သိမ်းပိုက်ပြီးသည့်နောက် ချင်းတောင်ဒေသမှ လက်နက်ကိုင်ဆူပူသောင်းကျန်းမှု များစွာပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။ ၁၈၉၂ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံရေးအရာရှိတစ်ဦးကိုခန့်အပ်၍ ချင်းတောင်ဒေသကိုအုပ်ချုပ်စေခဲ့သည်။ ထိုအရာရှိသည် ဖလမ်းမြို့၌ရုံးစိုက်၍အုပ်ချုပ်ခဲ့သော်လည်း ထင်သလောက်မအောင်မြင်ခဲ့ချေ။ ဆူပူသောင်းကျန်းမှုများကို ၁၈၉၄၊၉၅ ခုနှစ်များသို့ရောက်မှ နှိမ်နင်းအောင်မြင်ခဲ့သည်။ ၁၈၉၆ ခုနှစ်တွင် ချင်းတောင်ဒေသကို မြန်မာနိုင်ငံအဝင်အပါ ခရိုင်တစ်ခုအဖြစ် ကျေညာကာအုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာပြည်မကြီးကို အုပ်ချုပ်သော ဥပဒေစည်းမျဉ်းအရ မအုပ်ချုပ်ဘဲ တောင်တန်းဒေသအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းဥပဒေများဖြင့်သာ မြန်မာပြည်ဘုရင်ခံက တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်ခဲ့လေသည်။ ထိုသို့ ဗြိတိသျှဘုရင်ခံက တိုက်ရိုက်အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်မှာ မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးရသည့်အထိဖြစ်လေသည်။

ချင်းဝိသေသတိုင်းသည် ယခုအခါ မြန်မာပြည်မကြီးနည်းတူ အုပ်ချုပ်မှုအခွင့်အရေးများ ရရှိပြီဖြစ်၍ ရှေးသက္ခဲသို့ အစဉ်အလာအမွေဆက်ခံယူနိုင်ခွင့်ရှိသော တောင်ပိုင်းကြီးများ၊ သူကြီးများ ခန့်အပ်သောစနစ်များ မရှိတော့ချေ။ ကျေးရွာသူကြီးမှ ချင်းရေးရာဝန်ကြီးအထိ မဲဖြင့်ရွေးကောက်တင်မြှောက်သော စနစ်ဖြင့်သာ အုပ်ချုပ်လျက်ရှိ၏။

ချင်းဝိသေသတိုင်းကို စီမံအုပ်ချုပ်ရန်အတွက် ပါလီမန်ရှိ ချင်းအမျိုးသားကိုယ်စားလှယ် အမတ်အားလုံးတို့ပါဝင် သော ချင်းရေးရာကောင်စီတစ်ခုကို ဖွဲ့စည်းထားရှိသည်။ နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ်က ချင်းရေးရာကောင်စီနှင့်တိုင်ပင်၍ ချင်းရေးရာဝန်ကြီးကိုခန့်ထားသည်။ ချင်းရေးရာဝန်ကြီးသည် ချင်းရေးရာကောင်စီ၏ အကြံပေးချက်၊ ကူညီချက်များအရ ချင်းဝိသေသတိုင်း၏ ပညာရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် တိုးတက်ကြီးပွားရေးများကို စီမံခန့်ခွဲလျက်ရှိသည်။ ချင်းဝိသေသတိုင်းမှ ပြည်ထောင်စုပါလီမန် လူမျိုးစုလွှတ်တော်သို့ အမတ် ၈ဦး၊ ပြည်သူ့လွှတ်တော်သို့အမတ် ၆ဦးရွေးကောက်တင်မြှောက်ရသည်။

ချင်းဝိသေတိုင်း တစ်ခုလုံးမှာ တောင်ထူထပ်ပေါများ

ရွှံ့စေးဖြင့်အိုးလုပ်နေသော ချင်းအမျိုးသမီးတစ်ဦး

သည်။ ကုန်းပြန့်မြေပြန့် မရှိသလောက်ပင်ဖြစ်၏။ တောင်တန်းများမှာ ပေပေါင်း ၅၀၀၀ မှ ၉၀၀၀ အထိမြင့်မားသည်။ မိုးရေချိန်လက်မ ၅၀ မှ ၁၀၀ အထိရွာသွန်းသဖြင့် အမြဲစိမ်းလန်းသော သစ်တောများဖြင့် ဖုံးအုပ်လျက်ရှိသည်။

ချင်းဝိသေသတိုင်းတွင် ထင်ရှားသော တောင်တန်းများမှာ ချင်းတွင်းမြစ်နှင့် မဏိပူရမြစ်ကြားရှိ လေသာတောင်တန်း၊ အင်ဗုတ်တောင်တန်းနှင့် ရောင်ကလန်တောင်တန်းများဖြစ်သည်။ မဏိပူရမြစ်ခေါ် နန်းကသဲချောင်းသည် လုတ်တပ်အိုင်တွင် မြစ်ဖျားခံ၍ ချင်းဝိသေသတိုင်းထဲသို့ စီးဆင်းခဲ့ရာ ချင်းတွင်းမြစ်၏လက်တက်ဖြစ်သောမြစ်သာမြစ်ထဲသို့စီးဝင်သည်။ ဖလမ်းမြို့သည် မဏိပူရမြစ်၏ညာဖက်ကမ်းပေါ်တွင်တည်ရှိသည်။ ဘွယ်နူးမြစ်သည် ရဟိုအရပ်တွင်မြစ်ဖျားခံ၍ ကွေ့ကောက်သော တောင်ဖက်သို့စီးဆင်းလာခဲ့ရာ ပလက်ဝနယ်သို့ရောက်သောအခါ ထိုမြစ်ကိုကုလားတန်မြစ်ဟုခေါ်လေသည်။ ပလက်ဝနယ်မှတစ်ဆင့် စစ်တွေခရိုင်ထဲသို့ စီးဆင်း၍ ဘင်္ဂလားအော်ထဲသို့ စီးဝင်သည်။

ချင်းဝိသေသတိုင်း၊ တောင်ပိုင်းချင်းတောင်၊ ကန်ပက်လက်နယ်တွင် ရခိုင်ရိုးမတောင်မှဖြာထွက်သော တောင်တန်းများဖြင့် ပြည့်နှက်လျက်ရှိသည်။ ထိုတောင်တန်းများတွင်ရှိသော ဝိတိုရိယတောင်ထိပ်သည် ပေပေါင်း ၁၀၄၀၀ မြင့်၍ ချင်းဝိသေသတိုင်းတွင် အမြင့်ဆုံးဖြစ်သည်။ ဝိတိုရိယတောင်ထိပ်နှင့် နီးကပ်စွာရှိသော ကန်ပက်လက်မြို့သည် ပေပေါင်း ၆၅၀၀ဖြင့်သော တောင်တန်းပေါ်တွင်တည်ရှိသည်။ ကန်ပက်လက်နယ်တွင် မောချောင်းသည် မြောက်ဖက်ချင်းတွင်းမြစ်ထဲသို့ စီးဆင်း၍ ယောချောင်းနှင့် မုန်းချောင်းတို့သည် မင်းဘူးနယ်ထဲသို့ စီးဆင်း၏။ ပလက်ဝနယ်တွင် ကုလားတန်မြစ်အပြင် လယ်မြို့မြစ်မှာ ထင်ရှားသောမြစ်ဖြစ်၏။ ပလက်ဝမြို့သည် ကုလားတန်မြစ်၏ အနောက်ဖက်ကမ်းပေါ်တွင်ရှိသည်။

ချင်းဝိသေတိုင်းတွင် တောင်ထူထပ်ပေါများသဖြင့် လယ်ယာများမစိုက်ပျိုးနိုင်ချေ။ တောင်ယာစပါးမျိုးကိုသာ စိုက်ပျိုးကြသည်။ ထိုမှတစ်ပါး ယာခင်းများတွင် ပဲ၊ ပြောင်းဖူး၊ လူး၊ ဆပ်၊ မျောက်ဥ၊ အာလူး၊ ဗူး၊ ဖရုံ၊ သခွား၊ နာနတ်နှင့် ဆေးပင်များကို စိုက်ပျိုးကြသည်။ ဝါကိုလည်း စိုက်ပျိုးကြရာ နယ်သုံးအတွက် ဝါဂွမ်းများစွာရရှိ

မျိုးရိုးအလိုက်ဝတ်ဆင်ထားသော ချင်းလုံမပျိုတစ်ဦး

အထက်ပုံ (ဝဲ) မဏိပူရမြစ်ကိုဖြတ်ကူးသည့် ပြည်တော်သာကြိုးတံတား။ အထက်ပုံ (ယာ) ခမွီချင်းတို့သည် ဝိုင်းဖွဲ့ကာ ကပွဲအခမ်းအနားကို ကျင်းပလေ့ရှိကြသည်။ အလယ်ပုံ (ဝဲ) တီးတိန်နယ်တဝိုက် မဏိပူရမြစ်ကို ကြိုးပုခက်ဖြင့် ဤသို့ဖြတ်ကူးနိုင်သည်။ အလယ်ပုံ (ယာ) ချင်းလုံမပျိုတစ်ဦး ဗိုင်းငင့်နေစဉ်။ အောက်ပုံ (ဝဲ) လေးမြားတို့ကို အမြဲဆောင်လေ့ရှိသော ကန်ပက်လက်ချင်းအမျိုးသား။ အောက်ပုံ (ယာ) ကန်ပက်လက်ချင်းအမျိုးသားတို့၏ မားသိုင်းအက။

လေသည်။ ချင်းအမျိုးသမီးများသည် ဝါမှင်ငယ်သော ခြည်မျှင်ဖြင့် စောင်၊သင်တိုင်းအစရှိသော အထည်အဝတ်များကို ကျပ်ခုတ်ရက်လုပ်ကြသည်။ ယော၊ မောင်း စသောအနည်းငယ်နိမ့်သောဒေသများတွင် ကျွန်းပင်များ အသင့်အတင့်ဖြစ်ထွန်းသည်။ ရှားစေးနှင့်ချိပ်များလည်း အနည်းငယ်မျှထွက်သည်။ ချင်းဝိသေသတိုင်း၌ ဆားကို ဆားတွင်းများမှရရှိ၏။ သို့ရာတွင် မှီတင်းနေထိုင်သောလူထုအတွက် မလုံလောက်သဖြင့် မြန်မာပြည်မှ ဆားကိုဝယ်ယူရသည်။ အဝတ်အထည်များ၊ သံထည်၊ ကြေးထည်များနှင့် ဘယဆေး၊ ဆိုးဆေးအမျိုးမျိုးတို့မှာ ချင်းဝိသေသတိုင်း၏ ဝင်ကုန်များဖြစ်သည်။

ချင်းဝိသေသတိုင်းတွင် လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး မကောင်းသေးချေ။ မော်တော်ကားလမ်းများ အနည်းငယ်သာရှိသည်။ အထက်ချင်းတွင်းခရိုင်ရှိ ကလေးမြို့မှ ဖလမ်းသို့ကားလမ်းခရီးဖြင့် မိုင် ၇၀ ဝေးသည်။ ကလေးမြို့၏ အနောက်မြောက်ဖက်ကားလမ်းဖြင့် ၂၄ မိုင်ကွာတွင် ဖို့ရွိက်မြို့ရှိသည်။ ကားလမ်းမှာ ဤမျှလောက်သာရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံလွတ်လပ်ရေးမှ ထိုလမ်းများကို ဖောက်လုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ဖို့ရွိက်မှ ၄၈ မိုင် အနောက်မြောက်ဖက်သို့ ဆက်လက်သွားလျှင် တီးတိန်မြို့သို့ရောက်သည်။ တီးတိန်မြို့မှ လူရှေနယ်၊ မဏိပူရနယ်များသို့ ပေါက်ရောက်နိုင်သည်။ ဖလမ်းမှဟားခါးမြို့ကိုဖြတ်၍ ပခုက္ကူခရိုင်ရှိ ဂန့်ဂေါမြို့သို့ရောက်နိုင်သည်။ ဤလမ်းများမှအပ ချင်းဝိသေသတိုင်းရှိ များစွာသောလမ်းတို့မှာ ကုန်တင်မြည်းလားတို့ဖြင့် သွားလာရသောလမ်းများဖြစ်သည်။ ကလေးမြို့နှင့် ကျောက်တုစခန်းတို့၌ ပြည်တွင်းလေယာဉ်ပျံကွင်းများရှိသည်။ ရခိုင်တောင်ကုန်းဖက်ရှိ ပလက်ဝမြို့သို့ကား စစ်တွေမြို့မှ မီးသင်္ဘောဖြင့် ရောက်နိုင်သည်။ ယခုအခါ ပလက်ဝနှင့် မတူပီသို့ ကားလမ်းဖောက်လုပ်ရန်စီစဉ်လျက်ရှိသည်။

ချင်းဝိသေသတိုင်း၌ ချင်းလူမျိုးများနေထိုင်ကြ၍ မြန်မာနှင့်အခြား လူမျိုးဦးရေမှာ နည်းပါးလေသည်။ ချင်းတောင်များခရိုင်ဖက်တွင် ချင်းအမျိုးသားဦးရေမှာ ၉၈ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်၍ ရခိုင်တောင်ကုန်းဒေသဖက်တွင် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်သည်။ ချင်းလူမျိုးတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာက ဝင်ရောက်လာခဲ့ကြသော တိဗက်မြန်မာအနွယ်ဝင်များဖြစ်သည်။ (ချင်းလူမျိုး–ရှု)

ချင်းဝိသေသတိုင်းကို မြောက်ပိုင်းနှင့် တောင်ပိုင်းခရိုင်ဟူ၍ ခရိုင် ၂ ခုခွဲကာ အုပ်ချုပ်သည်။ မြောက်ပိုင်းခရိုင်တွင် ဖလမ်း၊ တီးတိန်နှင့်ဟားခါးမြို့နယ်များပါဝင်သည်။ ဖလမ်းမြို့မှာ တိုင်းမင်းကြီးနှင့်ခရိုင်ဝန်တို့ ရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်သည်။ တောင်ပိုင်းခရိုင်တွင် ကန်ပက်လက်၊ မတူပီနှင့် ပလက်ဝနယ်များပါဝင်ပြီးလျှင် ခရိုင်ဝန်သည် ကန်ပက်လက်မြို့၌ရုံးစိုက်လေသည်။

ချင်းဝိသေသတိုင်း၌ နိုင်ငံတော်အထက်တန်းကျောင်း ၇ ကျောင်း အလယ်တန်းကျောင်း ၁၄ ကျောင်းနှင့် မူလတန်း

ကျပ်ခုတ်ရက်ကန်းအတတ်မှာ ချင်းအမျိုးသမီးတိုင်း တတ်မြောက်ရသော အိမ်တွင်းမူတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။

ရေဖူးတောင်းများကိုခြင်းထဲ၌ထည့်၍ ကျောပိုးသယ်ယူလေ့ရှိသော ချင်းလုံမပျိုများ

ကျောင်း ၂၁၇ ကျောင်း မျှရှိသည်။ ဖလမ်းနှင့်ကန်ပက်လက်မြို့များတွင် ခရိုင်ဆေးရုံများရှိသည်။ လူထုပညာရေးဌာနမှ ဘဝသစ်အဖွဲ့များကို မင်းတပ်၊ ပလက်ဝနှင့် ဖလမ်းအရပ်ဒေသများသို့ စေလွှတ်ကာ ကျေးရွာလူထုများပညာတတ်မြောက်ရေး၊ တိုးတက်ကြီးပွားရေးတို့ကို နည်းပေးလမ်းပြကူညီလျက်ရှိသည်။

ချင်းဝိသေသတိုင်းတွင် သမဝါယမအသင်းပေါင်း ၅၀ ကျော်ရှိပြီးဖြစ်ရာ နောက်ထပ်လည်း တိုးတက်လာဖွယ်ရာအကြောင်းရှိပေသည်။ သမဝါယမဌာနမှ ဝန်ထောက် ၂ ဦးနှင့် မြို့အုပ် ၄ ဦးတို့က သမဝါယမလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ မင်းတပ်နှင့် ဖလမ်းမြို့များတွင် အစိုးရရက်ကန်းကျောင်းများ ဖွင့်လှစ်ထားရှိသည်။ မြင်းနှင့်လားများမွေးမြူနိုင်ရေးအတွက်နိုင်ငံတော်အစိုးရကချင်းဝိသေသတိုင်းသို့ ငွေပေါင်း ၆၅၀၀၀၀ ကျပ်ခန့် မတည်ပေးသည်။ ဤလုပ်ငန်းကို တိုင်းပြည်တော်သာအဖွဲ့ကြီးကမှူးအုပ်ချုပ်လျက်ရှိ၏။ ချင်းဝိသေသတိုင်းမှ လက်ထောက်ကျန်းမာရေးမှူး သင်တန်းကျောင်းတက်နေသူများနှင့် အထက်တန်းပညာများကို လေ့လာရှာမှီးနေကြသော တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားအများကိုလည်း အစိုးရထောက်ပံ့စရိတ်များပေးထားလေသည်။

ဖလမ်းတွင် ဗုဒ္ဓအယူဝါဒီဘုန်းကြီးကျောင်းတစ်ကျောင်းရှိ၍ ချင်းတောင်သာသနာပြုအဖွဲ့အသျှင် ဦးဥတ္တမသာရကျောင်းထိုင်သည်။ မင်းတပ်နှင့် တုန်းဇံအရပ်တွင် ခရစ်ယန်ဗရင်ဂျီသာသနာပြုအဖွဲ့များရှိသည်။ ထိုသာသနာပြုအဖွဲ့များကဖွင့်လှစ်ထားသော ဆေးပေးရုံများသို့လည်း နိုင်ငံတော်အစိုးရက နှစ်စဉ်ထောက်ပံ့ကြေးများပေးလျက်ရှိသည်။

ချင်းလူမျိုး ။ ။ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ၏ အနောက်ဘက်ရှိ အိန္ဒိယ၊ ပါကစ္စတန်နိုင်ငံတို့နှင့် အစပ်ဖြစ်သော ဒေသတွင် ဝိသေသတိုင်းတစ်ခုအဖြစ် ဖွဲ့စည်းနေထိုင်၍ စစ်မူထမ်းရာတွင် နာမည်ကျော်ကြားပေသော ချင်းလူမျိုးတို့မှာ မြန်မာ၊ ကချင်၊ ကရင်စသော အခြားပြည်ထောင်စုသားများနည်းတူ တိဗက်မြန်မာအစုဝင်ဘာသာစကားကို ပြောဆိုကြသည့် တိုင်းရင်းသားများ ဖြစ်ကြသည်။ ယင်း လူမျိုးတို့ကို ရှေးဟောင်းအာသံစကားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ဗင်္ဂါလီဘာသာဖြင့်လည်းကောင်း ကုကီလူမျိုးဟု ခေါ်ကြသည်။ ပုဂံခေတ် ရှေးဟောင်း ကျောက်စာများတွင် အနောက်ဘက်ဒေသတောင်များပေါ်တွင် နေထိုင်ကြသူတို့ကို 'ချင်'ဟု ရေးထိုးကြသည်။ ဧရာဝတီမြစ်၏ အကြီးဆုံးလက်တက်ဖြစ်သော မြစ်ကို ထိုခေတ်က ချင်းတွင်းသို့မဟုတ် ခင်တွင်ဟု ရေးထိုးကြ၏။ ပုဂံခေတ် ကျောက်စာများအရ ထိုမြစ်တစ်လျှောက် မြောက်ဘက်အကျဆုံးဟုသိရသောဒေသတို့မှာ ကြဲတူ (အနိမ့်အမြင့်)ပင်ကီဝဝတို့ကိုဖြစ်ရကား ထိုဒေသတို့၏ မြောက်ဖက်သို့ ထိုခေတ်ကမြန်မာတို့မရောက်ရှိသေးဟု ယူဆရပေသည်။

နေထိုင်ရာဒေသ

အကြမ်းအားဖြင့် ဖော်ပြရသော် မြန်မာနိုင်ငံ အနောက်မြောက်ဘက် စုံမရတောင်တန်းဒေသ၊ နာဂတောင်နှင့် မဏိပူရပြည်နယ်တို့မှ တောင်ဘက် မော်တင်စွန်းရောက်လုနီး ဒေသစပ်ကြားနှင့် အရှေ့ဘက်ချင်းတွင်းမြစ်၏ လက်တက်ဖြစ်သော မြစ်သာမြစ်နှင့် အနောက်ဘက်ဗင်္ဂလားအော် ရောက်လုနီး ဒေသစပ်ကြား တောင်မြင့်ကုန်းတန်း လျှိုမြောင်တို့မှာ ချင်းလူမျိုးတို့ နေထိုင်ရာ အချက်အချာဒေသဖြစ်လေသည်။ ချင်းလူမျိုးတို့ နေထိုင်ရာ မြောက်ဘက် အစွန်ဆုံးဒေသ၌ကား ပေ ၁၂၅၀၀ မြင့်သောစာရာမေတိတောင်ရှိရာစုံမရတောင်တန်းဒေသဖြစ်၏။ ယင်း၏အနောက်တောင်ဘက် မဏိပူရမြေပြန့်မှာ ကသည်းခေါ် မေထေးချင်းလူမျိုးတစ်မျိုး၏ ဒေသဖြစ်၏။ ထိုဒေသ၏ တောင်ဘက်၌သော်ချင်းတောင်စစ်စစ်ဟုဆိုရမည့် တီးတိန်၊ ဖလမ်းနှင့် ဟားခါးနယ်

များရှိပေသည်။ (တီးတိန်မြို့၊ ဖလမ်းမြို့၊ ဟားခါးမြို့–ရှု။) ယင်း၏ တောင်ဘက်၌သော်ပေ ၁၀၄၀၀ မြင့်သော ဝိတိုရိယတောင်တစ်ဝိုက်ဖြစ်သည့် ပခုက္ကူတောင်တန်းဒေသ (ကန်ပက်လက်) ရှိသည်၊အနောက်ဘက်၌သော်ကား မြောက်ပိုင်းရခိုင်တောင်တန်းဒေသ(ပလက်ဝ)နှင့် ကုလားတန်မြစ်ဝှမ်း၏ မြောက်ဘက်ဒေသတို့ရှိကြသည်။ ထိုဒေသများ၌ ချင်းလူမျိုးတို့ကို တွေ့ရပေသေးသည်။ ထိုမျှမကသေး၊ ချင်းလူမျိုးများကို ရခိုင်ရိုးမတောင်၏ တောင်ဘက်ပိုင်း တလျှောက်နှင့် အရှေ့ဘက်မင်းဘူး၊ သရက်မြို့၊ ပြည်ခရိုင်များ တွင်တွေ့ရသေး၏။ ထိုဒေသတို့နှင့် တစ်ဆက်တည်းဖြစ်သော ပဲခူးရိုးမတောင်စွယ်တို့၌ပင် ချင်းရွာအချို့ရှိနေသည်။ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံမှအပ အရှေ့ပါကစ္စတန်ပြည်နယ်နှင့် အာသံပြည်နယ်တို့၌လည်း ချင်းလူမျိုးများ ရှိပေသေးသည်။

တိဗက်မြန်မာအစုဝင် ဘာသာစကားကို ပြောဆိုသူလူမျိုးအချို့ကို မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်း ဝင်ရောက်ကြရာတွင် ချင်းလူမျိုးတို့မှာ အရှေ့မြောက်ဘက်ဆီမှ ခပ်စောစောကပင် ဝင်ရောက်လာကြ၍ နောက်ဝင်လာသူတို့ကို နေရာဖယ်ပေးခြင်းအားဖြင့် အနောက်ရိုးမတစ်လျှောက်တွင် အခြေစိုက်လာခဲ့ကြဟန် တူပေသည်။ ထိုမှတစ်ဆင့် အနောက်ဘက်အာသံပြည်နယ် မဏိပူရပြည်နယ်နှင့် အနောက်ပါကစ္စတန်ဘက်သို့ တဖြည်းဖြည်းရွှေ့ပြောင်း နေထိုင်ခဲ့ကြ၏။ လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၅၀အတွင်းခန့်တွင် ချင်းလူမျိုးအများပင် အရှေ့ဘက်ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်း မြေပြန့်ဒေသသို့လည်းကောင်း၊ ရခိုင်တိုင်းဒေသများသို့လည်းကောင်း ပျံနှံ့နေထိုင်လာကြသည်ကို တွေ့ရသည်။

ဘာသာစကားအလိုက် ချင်းအမျိုးကွဲပြားခြင်း

ချင်းလူမျိုးတို့ ပြောဆိုသော ဘာသာစကား များကို လိုက်၍ ကသည်းခေါ် မေထေးအမျိုးနှင့် ချင်းရိုးရိုးဟု အမျိုးခွဲခြားသတ်မှတ်ထား၏။ ချင်းအမျိုးကို တစ်ဖန်ရှေးကုကီ၊ မြောက်ပိုင်းချင်း၊ အလယ်ပိုင်းချင်း၊ တောင်ပိုင်းချင်းဟု ခွဲခြားပြန်သည်။ ပြောဆိုသော ဘာသာစကားတို့မှာ ဘာသာတူ အသံကွဲစကားမျိုးသာ ပါဝင်သည်သာမက အခြေခံ၌သာတူ၍ သီးခြားဘာသာစကားများ ကွဲပြားနေသည်လည်း ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံအတွင်း၌ပင် ချင်းဘာသာစကား ၄၄ မျိုးမျှ ကွဲပြားနေပေသည်။ ၁၉၄၁ ခု မြန်မာနိုင်ငံသန်းခေါင်စာရင်းအရ ချင်းလူမျိုးဦးရေမှာ ၃၅၀၀၀၀ ခန့် ရှိ၏။ ယင်းသို့ အမျိုးထွေပြားလှသော ချင်းလူမျိုးတို့ အကြောင်းကို သိသာထင်ရှားအောင် ရေးသားချိန်မှာ ဘာသာစကားလိုက် ခွဲခြားသတ်မှတ်၍ဖော်ပြမှသာလျှင် လေ့လာသူတို့အတွက် ပိုမိုလွယ်ကူပေလိမ့်မည်။

(အထက်ပုံ) ၇နှ်လငိုချင်းလူမျိုးဇနီးမောင်နှံ
(အောက်ပုံ) ဇင်ဂျက်ချင်းအမျိုးသားနှင့်အမျိုးသမီး

ကသည်းချင်းများ

ချင်းအမျိုးကို ၂ စားခွဲခြားထားရာတွင် ပထမအမျိုးဖြစ်သောကသည်းချင်းခေါ် မေထေးချင်းတို့၏အကြောင်းကို ကသည်းလူမျိုးတွင် စုံလင်စွာ ဖော်ပြထားသည်ကို ကြည့်ပါ။

ချင်းရိုးရိုးများ

အထက်ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်း ချင်းရိုးရိုးများတွင် ပါဝင်သော ရှေးကုကီချင်း၊ မြောက်ပိုင်းချင်း၊ အလယ်ပိုင်းချင်း၊ ထောင်ပိုင်းချင်းတို့ကို အောက်တွင် ပိုမို၍ရှင်း လင်းစွာ သိသာရန် တစ်မျိုးစီသီးခြားဖော်ပြထားပါသည်။

ရှေးကုကီချင်းများ

ရှေးကုကီချင်းတို့သည် လွန်ခဲ့သော ၁၂၅ နှစ်လောက် ကတည်းကပင် အာသံနယ် လူရှေတောင်တန်းဒေသ၌ အခြေစိုက်လာခဲ့ဟန်တူသော်လည်း သာဒိုးချင်းများ ဝင်ရောက်နေထိုင်မှုကြောင့် မြောက်ဘက်သို့ ရွှေ့ပြောင်း ပေးကြရာ လူရှေတောင်တန်းဒေသ မြောက်ဖျားနှင့် မဏိပူရနယ်တို့တွင် ယခုတွေ့ရသည်။ ရှေးကုကီချင်းတို့၏ဘာသာစကားမှာ အလယ်ပိုင်းချင်းတို့၏ဘာသာစကားနှင့်နီးစပ်သည်ဟုဆို၏။ ဤချင်းမျိုးတွင် ပါဝင်သူတို့မှာ ကချာနယ်မြောက်ပိုင်း တိပါရတောင်၊ စီလဟက်တွင်အများဆုံး တွေ့ရသည်။ ထို့အပြင် ရန်ခေါနှင့်ဟာလမ်များ၊ မဏိပူရနယ်ရှိ အနာလများ၊ ရခိုင်တောင်တန်းနယ်၊ ကုလားတန်မြစ်တစ်ဝိုက်ရှိကျောသို့မဟုတ် ချောများလည်းပါဝင်သည်။ ယင်းချောလူမျိုးများကားလွန်ခဲ့သောနှစ် ၃၀၀ကျော်အထက်က ရခိုင်မိဖုရားစောမဲကြီးသည်ဘုရားကျွန်အဖြစ် လှူဒါန်းခဲ့၍ ထို အရပ်ဒေသသို့၍ ရောက်လာသည်ဟု သက်ကြီးစကားသက်ငယ်ကြား ရှေးသူဟောင်းတို့၏စကားတွင် ဖော်ပြထားသော လူမျိုးများ ဖြစ်သည်။

မြောက်ပိုင်းချင်းများ

မြောက်ပိုင်းချင်းလူမျိုးတို့တွင်လည်း နီးစပ်ရာဘာသာစကားအလိုက် (က) သာဒိုးချင်းများနှင့် (ခ) စုတ်တေးကမ်ဟောင်နှင့် စိယင်ချင်းများဟု ၂ စုခွဲထားသည်။ သာဒိုး(၆၀၀၀)နှင့် ယိုး(၁၄၀၀)တို့မှာ ယခင်ကမြန်မာပြည်မတွင် နေခဲ့ကြဟန်တူ၏။ နှစ်ပေါင်း ၃၀၀၊ ၄၀၀ လောက်က နာဂတို့ဒေသဖြစ်သော စုံမရ တောင်တန်းဒေသသို့ ဝင်ရောက် နေထိုင်လာကြသည်။ ယခုအခါတွင် တီးတိန်နယ်၏ မြောက်ဘက်အစွန် ဒေသနှင့်မဏိပူရပြည်နယ်တို့တွင် တွေ့ရသည်။

(အထက်ပုံ) ဇောဟောင်ချင်းအမျိုးသားနှင့် အမျိုးသမီး
(အောက်ပုံ) ဇွန်ချင်းအမျိုးသားဇနီးမောင်နှံ

စုတ်တေး၊ ကမ်ဟောင်၊ စိယင်

၁၉၃၁ ခု သန်းခေါင်စာရင်းအရ စုတ်တေးချင်း ဦးရေမှာ ၁၇၀၀၀ကျော်၊ ကမ်ဟောင်ချင်း ၂၀၀၀၀ ကျော်နှင့် စိယင်ချင်း ၃၅၀၀ကျော်ရှိကြောင်းသိရ၏။ ယင်းတို့မှာအကြမ်းအားဖြင့် တီးတိန်နယ်တွင်နေကြ၍ တီးတိန်ချင်း ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ စုတ်တေးချင်းတို့သည် တီးတိန်နယ်မြောက်ပိုင်း မဏိပူရမြစ်ကမ်းများပေါ်တွင်နေကြသည်။ အထက်မြန်မာပြည်ကို သိမ်းပိုက်စဉ်က ဗြိတိသျှတို့အကျိတ်အနယ်တိုက်ယူရသော ချင်းတို့မှာ စိယင်ချင်းများဖြစ်၏။ အမည်ရင်းမှာ ရှီယန်တေးဖြစ်၏။ မြန်မာတို့က သူတို့ကို စိယင်ဟု ခေါ်ကြသည်။

ချင်းအမျိုးသမီးများ အသုံးလုံးသက်ကြီးသင်တန်းတက်နေကြစဉ်

စိယင်ချင်းတို့မှာ လူဦးရေနည်း၍ ရွာကြီး ၈ရွာလောက်တွင်သာ နေလင့်ကစား စစ်မှုထမ်းခြင်းတွင် လက်ဦးဖြစ်ခြင်း၊ အသိဉာဏ်ကောင်းခြင်း၊ တိုးတက်လိုခြင်းတို့ကြောင့် အရေးပါလှသူများဖြစ်၏။ ဒေသအနှံ့အပြားသို့ ရောင်းဝယ်ဖောက်ကားလေ့ရှိသဖြင့် နေရာအနှံ့အပြားသို့ ရောက်သည့်အတိုင်းသူတို့၏စကားကို တီးတိန်နယ်တွင် အများပြောဆိုနိုင်၍ ထိုနယ်၏ ရုံးသုံးစကားပင် ဖြစ်ခဲ့ပေသည်။ စိယင်ချင်းတို့သည် တီးတိန်၊ စုတ်တေးတို့၏ အရှေ့ဘက်ဒေသတွင် နေထိုင်ကြသည်။ ပင်ပန်းခံကာ ကြိုးစားလုပ်ကိုင်၍ တတ်သိလိုစိတ်ရှိကြသည်။ ယောကျ်ားတို့သည် အမဲလိုက်ခြင်းနှင့်စစ်တိုက်ခြင်း၌ ဝါသနာပါသည်။ အလုပ်ကြမ်းမှာမူ မိန်းမနှင့် ကျွန်တို့၏အလုပ်ဖြစ်သည်ဟု စိယင်ချင်းတို့ ဆိုရိုးစကားရှိသည်။ တီးတိန်နယ်ချင်းတို့သည် ဖလမ်းချင်း (ဂုန်လဒိုတို့မှ တစ်ပါး) တို့နှင့် မတူဘဲ ဆံနောက်တွဲထုံးကြသည်။ မဏိပူရပြည်နယ်သို့သွားရာလမ်းမှာ ထိုချင်းတို့၏ဒေသကို ဖြတ်သန်းသွားသဖြင့် ယဉ်ကျေးမှုတွင် များစွာတိုးတက်လျက် ရှိကြသည်။

အလယ်ပိုင်းချင်းများ

ဖလမ်းနှင့် ဟားခါးနယ်များတွင်နေကြသော ချင်းများသည် အလယ်ပိုင်းချင်းဖြစ်၏။ ဖလမ်းနယ်ရှိ ချင်းတို့တွင် ရွှန်ကသို့မဟုတ် တရှုံချင်းများ (၃၀၀၀)၊ ဇောဂင်သို့မဟုတ် ယဟောင်ချင်းများ (၉၅၀၀)၊ လိုင်ဇိ သို့မဟုတ် လွန်စီအို ချင်းများ (၆၅၀၀)၊ ကွန်လီချင်းများ (၃၅၀၀)၊ ငွန် သို့မဟုတ် တပေါင်ချင်းများ (၆၀၀၀)နှင့် လူရှေသို့မဟုတ် ငင်တေချင်းများ(၄၀၀၀) ဂုန်လဒိုချင်းများ(၃၅၀၀) ဇင်ဂျက်ချင်းများ (၆၀၀၀)တို့ ပါဝင်သည်။ ဤဒေသတွင် လိုင်ဇိုစကားကို အသုံးများသည်။

ချင်းတောင်အခြားဒေသနှင့် နှိုင်းစာလျှင် ထိုဒေသတွင် လူဦးရေများပြား၏။ အိမ်ခြေ ၄၀၀ မျှရှိသော ရွာကြီးတို့ကို တောင်စောင်းများတွင်တည်ဆောက်နေကြသည်။ ပြောင်း၊ ဗူး၊ ဖရုံတို့မှာ အဓိကအစာဖြစ်ပေသည်။ ဝတ်စားဆင်ယင်မှုနည်းပါးလှသည်။ ကိုယ်လုံးကိုယ်ဖန်အားဖြင့် အခြားချင်းတို့လောက် မတောင့်တင်း သော်လည်း ဆက်ဆံရေး၌ ပိုမိုကျွမ်းကျင်ကြ၍ မိတ်သင်္ဂဟပေါများကြသည်။

ယဟောင်တို့သည် မိမိတို့ဖာသာတောင်ရိုးတစ်ခုတွင် နေကြ၏။ စုတ်တေးနှင့် ကမ်ဟောင်တို့မှာ မိမိတို့မှ ဆင်းသက်သူများဟုယူဆကြသည်။ ဂုန်လဒိုတို့ကား ကျန်ရစ်သော လူရှေများဖြစ်ကြ၏။ တရှုံတို့မှာတောင်ဘက်ဆီမှ ဟားခါးတို့ တိုက်ခိုက်မှုကြောင့် ဖလမ်းသို့ ရွှေ့လာသူများဖြစ်၏။ ဤ ဒေသရှိ ချင်း အမျိုးစုတို့မှာ ရောနှောနေထိုင် ကြသည်။ ဒေသလိုက် အများသဘောတူ ရွေးကောက်တင်မြှောက်သော လူကြီး ၅ ဦးပါဝင်သည့် အဖွဲ့က စီမံအုပ်ချုပ်ကြလေသည်။ ဟားခါးနယ်ရှိချင်းများတွင် ဟားခါးနယ်မြောက်ပိုင်းနေလိုင်(ဟားခါး) ကလန်ကလန်နှင့် ယိုကွ (ပေါင်း ၂၄၀၀၀)၊ တောင်ပိုင်းနေ လောထု(၁၀၀၀၀)၊ ဇိုတုန် (၉၀၀၀)၊ ဆမ်တန် (၇၀၀၀)တို့ပါဝင်သည်။ ဗိုလ်မျိုး အင်းရစ်က ဟားခါးစုစုပေါင်း ၆၈၀၀၀ ခန့်ရှိမည်ဟု ခန့်မှန်းသည်။

ချင်းတောင်သူပုန်ထစဉ်က ဗြိတိသျှတို့ လေးစားလောက်အောင် တိုက်ရည်ခိုက်ရည်ကောင်းစွာနှင့် တော်လှန် တိုက်ခိုက်ကြသည်။ စစ်ရည်စစ်သွေးရှိသူများဖြစ်၏။ အရပ်အမောင်း ကောင်း၍ သန်စွမ်းပင်ပန်းခံနိုင်သူများ ဖြစ်သည်။ အသိဉာဏ်ကောင်းသူများ ဖြစ်လင့်ကစား နေထိုင်ရာဒေသမှာရောက်ပေါက်ရန် ခဲယဉ်းခြင်းကြောင့်တိုးတက်သင့်သလောက် မတိုးတက်ကြပေ။ ဤဒေသတွင် (ဟားခါး) စကားကို အသုံးများကြ၏။ မိရိုးဖလာ ဆက်ခံလာသော အကြီးအကဲတို့က ဒေသလိုက် အုပ်ချုပ်ကြသည်။

ကမ္ဘာကိုရေလွှမ်းမိုးပြီးနောက် ကျန်နေသောဇနီးမောင်နှံမှ ပေါက်ဖွားလာသည်ဟုဟားခါးချင်းတို့ ယုံကြည်ကြသည်။ အကြီးအကဲတို့မှာပိုးဖြင့် လုပဆန်းကြယ်စွာရက်လုပ်ထားသောလွှာချင်းများကို ရုံကြသည်။ ၄နှစ်လင်ချင်းတို့မှအပ ဤအလယ်ပိုင်း ချင်းတို့သည် မိမိတို့ဆံကိုဦးခေါင်းထိပ်၌ သို့မဟုတ် နဖူးပေါ်၌ထုံးရစ်ကြသည်။ သို့ဖြစ်၍ မြန်မာတို့က ယင်းတို့အား ဗောင်းရှည်ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသည်။

လူရှေ့နှင့် လခါ

အလယ်ပိုင်းချင်းတို့တွင် လူရှေ့နှင့်လခါချင်းတို့ကိုပါထည့်သွင်းရပေမည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ အာသံပြည်နယ်ဘက်သို့ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ကြသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ အတွင်းမှာ ထိုလူများကို အနည်းငယ်သာတွေ့နိုင်ပေသည်။ လူအများစုမှာမူနိုင်ငံပြင်နေထိုင်ကြ၏။ ရခိုင်တောင်တန်းနယ် မြောက်ပိုင်းတွင် လခါများ ရှိသေးရာ ထိုဒေသ၌ ယင်းတို့ကို ရခိုင်တို့က ရှမ်းတုဟု ခေါ်ကြသည်။ (လခါ၊ လူရှေ့–ရှ)

တောင်ပိုင်းချင်းများ

တောင်ပိုင်းချင်းများတွင် ပါဝင်သူတို့မှာ ပခုက္ကူတောင်တန်းဒေသ ချင်းတောင်နှင့် ရခိုင်တောင်တန်း ဒေသတို့ဆုံရာ ခေါင်လှသည့်ဒေသတွင် နေထိုင်ကြသည်။ ဝေလောင်ချင်းများ၊ တမန်း (၈)များ(၈၀၀၀)၊ မိရမ်များ (၅၀၀၀)၊ ဇိုလမ်နီများ (၂၅၀၀)နှင့် မဂန်ခေါ်ကြိမ်ပတ်ချင်းများ (၃၀၀၀)တို့အပြင် ပခုက္ကူ တောင်တန်းဒေသနေချင်းများ၊ မင်းဘူး၊ သရက်မြို့၊ ပြည်ခရိုင်များနှင့် ရခိုင်တိုင်းနေချင်းများ ပါဝင်ကြသည်။

ပခုက္ကူတောင်တန်းဒေသ (ချင်းပုတ်၊ချင်းပုန်းနှင့်ယင်ဒူးများ)

ပခုက္ကူတောင်တန်းဒေသတွင် ချောင်း ၁၀ ချောင်းရှိရာ ထိုချောင်းတို့အနက် မြောက်ဘက်ပိုင်း ၇ ချောင်းတွင် ချင်းပုတ်ခေါ် ကန်ပက်လက်ချင်းတို့ (၂၀၀၀၀) နေထိုင်၍ တောင်ဘက်ကန်ပက်လက်အထက် စလင်းနှင့် အခြားတစ်ချောင်းတွင် ယင်ဒူးတို့(၄၅၀၀)နေထိုင်ကြ၏။ မုန်းချောင်းနှင့် ထိုချောင်း၏ မြောက်ဘက်နှင့် ဆောမြို့၏ တောင်ဘက်တွင်ချင်းပုန်း (၈၀၀၀) တို့ကိုတွေ့ရ၏။ ထိုမှသည် တောင်ဘက်မင်းဘူးခရိုင်သို့ ပျံ့နှံ့နေထိုင်ကြသည်။

ဤချောင်းများတွင် ချင်းတို့သည် ၁၅ အိမ်၊ အိမ် ၂၀ အစုဖြင့်ရွာကလေးများတည်၍ နေထိုင်ကြ၏။ ထိုအိမ်စုကလေးများကို ပေါင်းကာချောင်းအလိုက် အုပ်ချုပ်ရန် ချောင်းအုပ်များကိုခန့်ထားခဲ့လေသည်။ ချောင်းအုပ်တို့မှာ အစိုးရလခစားများဖြစ်၍ ချင်းတောင်ဒေသရှိ အကြီးအကဲများကဲ့သို့ သြဇာအာဏာ မရှိကြပေ။

ချင်းပုတ်တို့မှာအယူသည်း၍ ဗဟုသုတနည်းပါးကြသည့် အတိုင်းတိုးတက်မှုမရှိလှပေ။ နတ်ကိုးကွယ်မှုကိုလေးနက်စွာယုံကြည်ကြ၏။ နတ်မမေးဘဲ မည်သည့်အမှုကိုမျှ မပြုလိုကြသဖြင့် ယင်းတို့နှင့်ဆက်ဆံရန်မှာ မလွယ်ကူလှပေ။ မင်းတပ်၊ ကန်ပက်လက်တစ်ဝိုက်ရှိ ချင်းပုတ်တို့မှာ တောလိုက်ရာ၌ ကျွမ်းကျင်ကြသည်။ ၅ပေမျှ ရှည်သောလေးနှင့် သတ္တုအဖျားတပ်ထားသောမြားများ၊ ဓါးတိုများကို အမြဲဆောင်သည်။ လေးကြိုးရိုက်ခြင်းမှကာကွယ်နိုင်ရန် ယွန်းချထားသောကြိမ်လက်ပတ်ကို လက်ဝဲလက်တွင် ဝတ်ဆင်ကြသည်။ အမျိုးသားများသည် အဝတ်အထည်ကို လုံလုံလဲလဲ မဝတ်ဆင်ကြချေ။ အမျိုးသမီးတို့မှာ ပေါင်လယ်ထိသာ ရောက်သော သင်တိုင်းများကို ဆင်မြန်းကြ၏။ ထိုသင်တိုင်းများကို ခက်ခဲဆန်းကြယ်စွာ ရက်လုပ်ထားပေသည်။

ချင်းဝိသေသတိုင်းရှိ မဟာမာန်အောင်စေတီ

အမျိုးသားတူရိယာ အစုံကိုတီးမှုတ်နေကြသော ခမ္မီချင်းတစ်စု

မင်းတပ်နှင့် ကန်ပက်လက်နယ်ရှိ ချင်းတို့ကိုချင်းပုတ်ဟုခေါ်လျှင်မနှစ်သက်ကြချေ။ သူတို့နေထိုင်ရာ ချောင်းကိုစွဲ၍ အမျိုးနာမည်ကို မှည့်ခေါ်လေ့ရှိသည်။ သို့သော် လူမျိုးခွဲဗေဒ အလို့ငှာ ချင်းပုတ်ဟု သုံးကြလေသည်။

တောင်ပိုင်းချင်း အချို့တို့သည် များသောအားဖြင့် မျက်နှာတွင်ပါးရဲထိုးကြသည်။ ထိုးသည့်ပုံစံမှာ လူမျိုးစုကို လိုက်၍ကွဲပြား၏။ အသက် ၇ နှစ် ၈နှစ်လောက်မှစ၍ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း မျက်နှာပြည့်သည့်တိုင်အောင် ထိုးကြသည်။

ပါးရဲထိုးရသည့်အကြောင်းမှာ အခြားလူမျိုးကဖမ်းဆီးသွားသော် လွယ်ကူစွာရှာဖွေနိုင်ရန်အတွက် ဖြစ်သည်ဟု ဆို၏။ ချင်းပုန်းတို့မှာ ဗုဒ္ဓအယူဝါဒကို အများအပြားသက်ဝင်ယုံကြည်ကြသည်။

ချင်းတောင်၏ အရှေ့ဘက်တောင်ခြေရင်းတွင် များစွာမြန်မာဆန်လှသောတောင်သားများ(၁၁၀၀၀)သည် တစ်ကောင်းပန်းဘဲမောင်တင့်တယ်မှ ဆင်းသက်ခဲ့၍ တစ်ချိန်က ပုပ္ပါးတောင်တွင်နေခဲ့ကြသည်ဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ချင်းများသည် မြန်မာများနှင့် အိမ်ထောင်ပြုခြင်းမရှိကြပေ။ ပိုးများကို မွေးမြူ၍ ယောပုဆိုးများကို ရက်လုပ်ကြသည်။

မြန်မာပြည်မအတွင်း တောင်ဘက်အကျဆုံးချင်းတို့မှာ ရှိသို့မဟုတ် အရှိချင်းများဖြစ်၏။ ၁၉၂၁ ခု သန်းခေါင်စာရင်းတွင် လူဦးရေပေါင်း ၆၀၀၀၀ ကျော်ပြထားသော်လည်း ၁၉၃၁ခုနှစ်မူ ၁၅၀၀ကျော်သာပြထားသည်။ ထိုသန်းခေါင်စာရင်းတွင် သီးခြားအမည်ခွဲခြားဖော်ပြခြင်းမရှိသောချင်းလူမျိုးဦးရေ ၉၀၀၀၀ ရှိသည့်အနက် ၄၀၀၀၀ ကျော်မှာမကွေးတိုင်း အတွင်း၌ ဖော်ပြထားပေသည်။

ရခိုင်တိုင်း

ရခိုင်တိုင်းရှိချင်းလူမျိုးတို့တွင် လူဦးရေအများဆုံးမှာ ခမွီသို့မဟုတ် ခမွေလူမျိုးဖြစ်၏။ လူဦးရေ ၃၀၀၀၀ မျှရှိ၍စစ်တွေခရိုင်တွင် ၃ ပုံ ၂ပုံ၊ ရခိုင်တောင်တန်းဒေသတွင် ၃ ပုံ ၁ ပုံ ပျံနှံ့လျက်ရှိသည်။ အခြားချင်းလူမျိုးများမှာ ပခုက္ကူ တောင်တန်းနယ်ရှိချင်းပုန်း၊ ယင်ဒူးတို့နှင့်နွယ်သော ပို၊

ဝါကြိတ်နေသော ချင်းအမျိုးသမီးတစ်ဦး

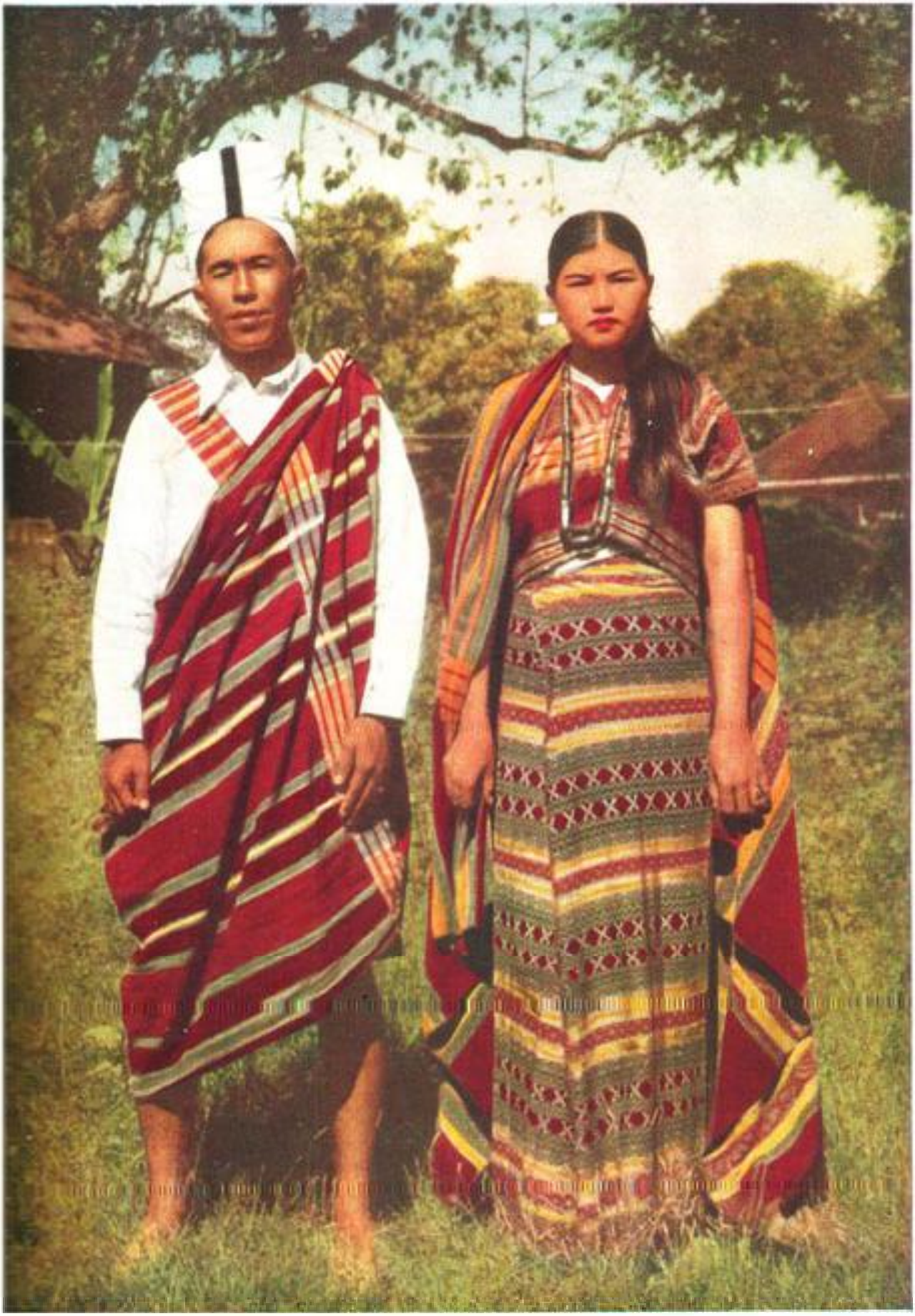

မုံယင်၊ ကို၊ ကယင်တို့ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ကို ကျောက်ဖြူနှင့် စစ်တွေခရိုင်တွင် တွေ့ရ၏။ ခမွေသို့မဟုတ် ခမွေတို့ကို ရခိုင် တောင်တန်းဒေသ၊ စစ်တစ်ကောင်းခရိုင် တောင်ကုန်းဒေသ တို့တွင်တွေ့ရ၏။ အရိုင်းနှင့်အဝဟု ၂ မျိုး ကွဲသေးသည်။ အရိုင်းခမွေတို့အား တစ်နည်းအားဖြင့် အဖျားခမွေဟုလည်း အချို့တို့ကခေါ်သည်။

အခြားချင်းအမျိုးများမှာ ရခိုင်တောင်တန်းဒေသရှိ တောင်ဆို(၁၀၀၀)၊ စစ်တွေခရိုင်ရှိ ကောကျွန် (၃၀၀)၊ ကျောက်ဖြူခရိုင်တွင်အများဆုံးတွေ့ရသော လဲဒူ (၁၇၀၀)၊ စစ်တု(၅၀၀၀)၊ မတု(၁၅၀)နှင့်ချောင်းကြီးချင်း (၃၆) တို့အပြင် ကျောက်ဖြူနယ်အတွင်းတွင် အများဆုံးအခြေ တည်နေထိုင်၍ သံတွဲနယ်အတွင်းတွင် အနည်းအကျဉ်းသာ နေထိုင်သည်ကိုတွေ့ရသော စိုင်ဘောင်ချင်း (၈၀၀၀)တို့ ဖြစ်သည်။

အထူးသဖြင့် တီးတိန်နယ်မှ ချင်းတို့သည် ကုန်းဘောင် ခေတ်မြန်မာဘုရင်များလက်ထက် စော်ဘွားနယ်အဖြစ် ဖွဲ့ စည်းထား၍ ခေါင်းဆောင်တို့မှာ စော်ဘွားအဖြစ် ချီးမြှင့် ခြင်းခံခဲ့ရသောလူမျိုးများ ဖြစ်ပေသည်။ ထိုစဉ် ကတည်းက ပင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အရေးတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်လိုသော တိုင်းရင်းသားများဖြစ်၏။ အထက်မြန်မာပြည်ကို ဗြိတိသျှ တို့သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် ချင်းတောင်တွင် အုပ်ချုပ်မှုအခြေ စိုက်ရန် ကြိုးစားရာတွင် ၁၈၈၈ မှ ၁၈၉၆ ခုနှစ်ထိ ဗြိတိသျှ တို့ကို ခုခံတိုက်ခိုက်ခဲ့ကြသည်။ အခြေစိုက်အုပ်ချုပ်မိသည့် တိုင်အောင် ၁၉၁၇၊ ၁၈ ခုနှစ်တွင် ဟားခါးနှင့် ကုကီချင်း တို့က ၂နှစ်ကြာမျှ တော်လှန်တိုက်ခိုက်ခဲ့ကြ၏။

ပထမကမ္ဘာစစ်အတွင်း ၁၉၁၇ ခုနှစ်ကချင်းအမျိုးသား ၁၀၀၀ ခန့်ကို အလုပ်သမားတပ်အဖြစ် ပြင်သစ်နိုင်ငံသို့ ဗြိတိသျှတို့က ပို့ခဲ့လေသည်။ ၁၉၂၁ ခုနှစ်တွင် အမှတ် ၄ /၂၀ ချင်းသေနတ်ကိုင်တပ်ကိုဖွဲ့ခဲ့၏။ ၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင် အိန္ဒိယပြည်နှင့် မြန်မာပြည် ခွဲခွာပြီးသည့်နောက်သော် မြန် မာသေနတ်ကိုင်တပ်များဖွဲ့စည်းရာတွင် တပ်တိုင်း၌ လိုလိုပင် ချင်းအမျိုးသားတို့ ဝင်ရောက်အမှုထမ်းခဲ့သည် ကို ထွေမြင်သိရှိရပေသည်။

လွတ်လပ်ရေး ရပြီးသည့်နောက် ချင်းအမျိုးသားတို့မှာ များစွာနိုးကြားတိုးတက်လာ၏။ တောင်တန်း ဗုဒ္ဓသာသနာ ပြုအဖွဲ့၏ ကြိုးစားမှုကြောင့် ချင်းအချို့တိုသည် ဗုဒ္ဓ အယူဝါဒကိုစတင်ယုံကြည်လာကြလေပြီ။ အုပ်ချုပ်မှုဘက် တွင် ချင်းဝိသေသတိုင်းဟုသတ်မှတ်ကာဝန်ကြီးတစ်ဦးက ဦးဆောင်၍ အုပ်ချုပ်လေရာ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး၊ ပညာရေး၊ စီးပွားရေးနှင့်ကျန်းမာရေးတို့ဖက်တွင် ထူးခြား စွာ တိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ ချင်းဝိသေသတိုင်းသည် ယခု အခါ ပြည်ထောင်စုအတွင်း၌ ခေတ်နှင့်ယင်ပေါင်တန်းလိုက် နိုင်အောင် ကြိုးစား တိုးတက်လျက်ရှိပေသည်။ ဖေဖော်ဝါရီလ ၂၀ ရက်နေ့ကို ချင်းအမျိုးသားနေ့ဟု ပြည်ထောင်စုအစိုးရက အသိအမှတ်ပြုထားလေသည်။ (ချင်းဝိသေသတိုင်း–ရှ ။) ဦးဘရှင်။

ဖလမ်းမြို့အနီးရှိ ချင်းရွာမှဆားချက်သမားများနှင့် ချက်ပြီးဆားခဲများ

ချောင်းဆိုးခြင်း။ ။ချောင်းဆိုးခြင်းသည် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ဖြစ်တတ်သည်။ အဆုတ်မြွေးရောင်လျှင် ချောင်းဆိုးရောဂါ ဖြစ်နိုင်၏။ အဆုတ်မြွေးရောင်ခြင်းသည် ရံဖန်ရံခါတီဗီရောဂါနှင့် ယှဉ်၍ ဖြစ်တတ်လေသည်။ အဆုတ်အတွင်းရှိသွေးကြောအချို့ ပေါက်သွားခြင်းကြောင့်လည်း ချောင်းဆိုးရောဂါဖြစ်နိုင်၏။ အဆုတ်သည်သွေးကို စုဆောင်းထားရာ အင်္ဂါမဟုတ်သည့်အတွက် ချောင်းဆိုး လိုက်သောအခါ သွေးသည် ချွဲသလိပ်နှင့် အတူပြင်ပသို့ ထွက်လာ၏။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းကို ချောင်းဆိုး သွေးပါသည်ဟုဆိုသည်။ အဆုတ်ထဲသို့ တျူဗာကယ်များ ဝင်နေခြင်းကြောင့်လည်း ချောင်းဆိုးရောဂါ ဖြစ်နိုင်သေး၏။ အဆုတ်တွင် တျူဗာကယ်ရှိနေလျှင် အများအားဖြင့် အမြစ်ခြောက်နာ စွဲကပ်တတ်သည်။

တစ်ခါတစ်ရံ လေပြွန်၊ဗဟွန်ကပ်လေရှူပြွန်နှင့် အဆုတ်၌ မည်သို့မျှ မဖောက်ပြန်ခြင်းမရှိဘဲလျက် လည်ချောင်းနောက်ပိုင်းတွင် ယားယံတတ်၏။ လျှာခင်ရှည်နေသောအခါ လည်ချောင်း၏ နောက်ဘက်ပိုင်းကို ယားယံစေတတ်သည်။ အထူးသဖြင့်လဲလျောင်းနေချိန်တွင် လျှာခင်သည် လည်ချောင်းနှင့် ထိခိုက်၍ မနားမနေ ချောင်းဆိုးတတ်၏။ ပါးသိရောင်ခြင်း၊ လည်ချောင်း နောက်ဘက်ပိုင်းရှိ အမြွေးထူနေခြင်း၊ လေပြွန်အိမ်တွင် သို့မဟုတ် လေပြွန်အိမ်အနီးအနားတွင် ပေလိပီအဖုထွက်ခြင်း စသည်တို့ကြောင့်လည်း ချောင်းဆိုးတတ်၏။ အသက်ရှူရာနှင့်ဆက်သွယ်သောနဗ်ကြောများဖုရောင်ခြင်းကြောင့် လည်ချောင်းဆိုးနိုင်၏။ ထိုချောင်းမျိုး ဆိုးရာတွင် အသက်ရှူရ အလွန်ကျပ်၏။ ဝမ်းပိုက်တွင်းရှိသောအင်္ဂါများ၊ အထူးသဖြင့် ဒိုင်ယာဖရမ်နှင့်ပူးကပ်လျက်တည်ရှိသောအင်္ဂါများ၏ ဖောက်ပြန်မှုကြောင့်လည်း ချောင်းဆိုးနိုင်၏။ အသည်းရောင်ရာတွင် တျူဗါကယ်နှင့်စပ်ဆိုင်သောပစ္စည်းများသည် အသည်းတွင်ပိတ်ဆို့နေတတ်သည်။အစာအိမ်ဖောက်ပြန်လျှင်လည်း သလိပ်ကင်းသော ချောင်းမျိုးဆိုးတတ်၏။ ထိုကြောင့် ချောင်းတစ်ချက်ဆိုးခြင်း သို့မဟုတ် ချောင်းဆိုးရာတွင် အားရ တင်းတိမ်းခြင်း မရှိခြင်းသည် အများအားဖြင့် အစာမကြေခြင်း၏ လက္ခဏာဖြစ်၏။ ကျောက်ကပ်၊ ပန်ကရိ၊ သရက်ရွက်တို့၏ ဖောက်ပြန်မှုကြောင့်လည်း ချောင်းဆိုးနိုင်၏။ အချုပ်အားဖြင့် ဝမ်းပိုက်အတွင်းရှိ အင်္ဂါများဖောက်ပြန်လျှင် ချောင်းဆိုးရောဂါဖြစ်တတ်ပေသည်။

ကြက်ညှာချောင်းသည်ကလေးများတွင် အလွန်ကူးစက်လွယ်သည်။

ချောင်းဆိုးခြင်းသည် ဗဟွန်ကိုက်တစ်ရင်ကျပ်နာ၊ တီဗီရောဂါ၊ အဆုတ်ရောင်နာ၊ ကြက်ညှာချောင်း စသောရောဂါများ၏ လက္ခဏာများ ဖြစ်နိုင်၏။ အဆုတ်ကို ဆက်သွယ်သောပြွန်ချောင်းနှင့် လေဝင်လေထွက်ရာ လမ်းကြောင်းများကို ပြင်ပအညစ်အကြေးမှ ကင်းရှင်းစေရန် မျှသာချောင်းဆိုးခြင်းသည် ကျန်းမာရေးနှင့် ညီညွတ်၏။ ချောင်းဆိုးလွန်ခြင်းသည် ရင်ပတ်ကြွက်သားနှင့် ဝမ်းပိုက်ကြွက်သားများကို နာကျင်စေတတ်သဖြင့် အဆက်မပြတ် ချောင်းဆိုးခြင်းကို ပျောက်အောင် ကုသသင့်၏။

ကြက်ညှာချောင်းသည် အလွန်ကူးစက်လွယ်သော ရောဂါဖြစ်၍ ကြီးပြင်းသောသူများထက် ကလေးသူငယ်များ၌ အများအားဖြင့် ဖြစ်တတ်၏၊ ကြက်ညှာချောင်း စွဲကပ်ရာမှ တစ်ဆင့်တိုး၍ ဗဟွန်ကိုက်တစ်ရင်ကျပ်နာ၊ အဆုတ်ရောင်နာ၊ သွေးလွန်နာနှင့်တက်နာ ဖြစ်ပြီးလျှင် လူအမြောက်အမြား နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း

သေကြောကုန်၏။ ကြက်ညှာရောဂါသည် လူနာသည် တစ်ခါတစ်ရံ မျက်စိကန်းနိုင်၏။ နားပင်းနိုင်၏။ တီဗီရောဂါကိုလည်း လွယ်ကူစွာ စွဲကပ်နိုင်လေသည်။

ကလေး သူငယ်တွင် ကြက်ညှာချောင်း စွဲကပ်နေလျှင် ထိုကလေးကို အခြားကလေးများနှင့် နီးနီးကပ်ကပ် မနေစေရန် မိခင်ကသတိပြုရမည်။ ပါးစပ်မှထွက်လာသော တံတွေးမှုန်အားဖြင့်ဤရောဂါသည် ပြန့်ပွား ကူးစက်နိုင်၏။ ချောင်းဆိုးနေချိန်တွင် ပါးစပ်မှထွက်လာသောတံကွေးမှုန်နှင့် နှာခေါင်းမှထွက်လာသောနှာရည်မှုန်များ ပြင်ပသို့ လွင့်စင်မသွားရအောင် အဝတ်ပိုင်း၊ အဝတ်စကလေးများဖြင့် နှာခေါင်းနှင့် ပါးစပ်ကို ဖုံးအုပ်ထားသင့်၏။ ပေကျံနေသော အဝတ်စကို မီးရှို့ပစ်ရမည်။ လူနာ၏ အသုံးအဆောင်ဖြစ်သော ပန်းကန်ပြား၊ ဇွန်း၊ ခက်ရင်း၊ လက်သုတ်ပုဝါနှင့် မျက်နှာသုတ်ပုဝါများကို သီးခြားထားရှိရသည်။ ကဆေးသူငယ်ကို နေ့စဉ် စားနေကျ အာဟာရဖြစ်မည့် အစားအစာကို စားစေ၍ လေကောင်းစွာရသော အခန်းတွင် အိပ်စေရမည်။ ကလေးသူငယ်အား ဖလန်နယ် စသော အနွေးထည်များကို ဝတ်နေကျအဝတ်များ အောက်တွင်ခံ၍ ဝတ်ပေးသင့်၏။ လေကောင်း လေသန့်သည် ဤရောဂါပျောက်ကင်းရာ ပျောက်ကင်းကြောင်းတွင်အကူအညီအထောက်အပံ့တစ်ရပ် ဖြစ်ပေသည်။

ချောင်းဆိုးခြင်းသည် အခြားရောဂါကြီးများ ဖြစ်အောင် လမ်းခင်းပေးတတ်သဖြင့် ချောင်းဆိုးရောဂါဖြစ်သည်ဟု အထင်ရှိလာလျှင်တတ်ကျွမ်းနားလည်သော ဆရာဝန်များထံ၌ အစစ်အဆေးခံကာ အမြန်ဆုံးပျောက်ကင်းအောင် ကုသရပေမည်။

ချောင်းဆုံမြို့။ ။ချောင်းဆုံမြို့သည် မြန်မာနိုင်ငံအောက်ပိုင်း တနင်္သာရီတိုင်း ကျိုက္ခမီခရိုင်ရှိ ဘီလူးကျွန်း တစ်ကျွန်းလုံးအပါအဝင်ဖြစ်သော ချောင်းဆုံမြို့နယ်၏ ရုံးစိုက်ရာမြို့ဖြစ်သည်။ ဘီလူးကျွန်း၏ အလယ်ချိုင့်ဝှမ်းတွင် တည်ရှိ၍ ရွေးအခါကပင် အစည်ကားဆုံးသော ရွာတန်းရှည်ကြီးဖြစ်သည်။ မြို့ပိုင်ရုံး၊ ရဲဌာန၊ စာတိုက်၊ ဆေးရုံ၊ ဈေးနှင့် နိုင်ငံတော်အထက်တန်းကျောင်းရှိ၏။ ဘီလူးကျွန်း၏ တောင်ဖက်အစွန်ရှိမူးရစ်ကလေးရွာသို့လည်းကောင်း၊ မြောက်ဖက်အစွန်ရှိ ကလွိရွာသို့လည်းကောင်း၊အရှေ့ဖက်အစွန်ရှိ နတ်မော်သင်္ဘော်ဆိပ်သို့လည်းကောင်း၊ မော်တော်ကားများနှင့် သွားလာနိုင်၍၊ နတ်မော်မှတစ်ဆင့် မော်လမြိုင်သို့ ကူးတို့သင်္ဘောရှိသည်။

ချောင်းဆုံမြို့နယ်၏ အကျယ်အဝန်းမှာစတုရန်းမိုင် ၂၄၅၇ ဖြစ်သော်လည်း စပါးစိုက်ပျိုးသော ဧရိယာမှာ စတုရန်း မိုင် ၁၉၀သာဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် မြေဩဇာထက်သန်ကောင်းမွန်၍ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အကောင်းဆုံးဆန်းစပါးထွက်ရာ မြို့နယ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။

ချောင်းဆုံမြို့၏ လူဦးရေမှာ ၁၉၅၃ ခု သန်းခေါင်စာရင်းအရ ၃၂၉၀ ခန့် ဖြစ်သည်။

ချောင်းဆုံမြို့ကန်အလယ်တွင် တင့်တယ်စွာ တည်ရှိသောရေသိမ်

ချောင်းတလိုင်းငှက် ။ ။(စစ်တလိုင်းငှက်–ရှု ။)

ချောင်းဦးမြို့။ ။ချောင်းဦးမြို့သည် မုံရွာခရိုင်(အောက်ချင်းတွင်းခရိုင်) အတွင်းရှိ၊ မြို့ပိုင်ရုံးစိုက်ရာ မြို့တစ်မြို့ ဖြစ်သည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်မဖြစ်မီက၊ စစ်ကိုင်းခရိုင်အတွင်း မြင်းမူနယ်အပိုင်၊ မြို့ပိုင်ရုံးစိုက်ရာမြို့ ဖြစ်ခဲ့သည်။ စစ်ပြီးနောက်၌၊ ခရိုင်ရုံးစိုက်ရာမြို့နှင့်ဝေးကွာ၍ အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းတွင်ကျယ်မှုမရှိသဖြင့်၊ နီးစပ်ရာ မုံရွာခရိုင်အတွင်း သွတ်သွင်းထားခဲ့သည်။ စစ်ကိုင်း ရေဦးသွား ရထားလမ်း

နှင့် ကားလမ်းများအပေါ်၌တည်ရှိ၍၊ မြင်းမူမြို့နှင့် ၂၂ မိုင် ဝေးကွာပြီးလျှင်၊ မုံရွာမြို့နှင့် ၁၄ မိုင် ဝေးသည်။

မြို့၏အကျယ်အဝန်းမှာ၊ စတုရန်းမိုင် ၂မိုင်ခန့်ရှိ၍၊နိုင်ငံတော်အထက်တန်းကျောင်း၊ စာပို့တိုက်၊ ရဲဌာန၊ဆေးရုံနှင့်တကွ ဈေးရုံအဆောက်အအုံများနှင့် စည်ကားစွာတည်ရှိသည်။ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အတွင်း စစ်ဒဏ်ကို လုံးဝမခံရသော မြို့တစ်မြို့ဖြစ်၍ အပျက်အစီးမရှိ၊ ရှေးကအတိုင်းတည်ရှိသည်။

သမိုင်းအရ၊ ရှေးအခါက 'ချောင်းဦးဆယ်ရွာ' ဟုထင်ရှားခဲ့၍၊ ပုဂံပြည် စောရဟံမင်းကြီး လက်ထက်၊သက္ကရာဇ် ၂၈၇ခုနှစ်၊ မိဂသီနှစ်၊တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် ၄ ရက်၊ တနင်္ဂနွေနေ့တွင်၊ ရွာတည်သည်။ ရွာတည်ရာအရပ်၌ အစဉ်အလာအရ၊ ဓာတ်အင်းများ မြှုပ်နှံရာတွင်၊ တူးရွင်းသံမီးတောက်သောကြောင့် 'သံတောက်ရွာ' ဟု သမုတ်စေပြီးလျှင်၊ ထိုရွာကို ရွာမပြု၍ ရွာပေါင်း ၁၀ ရွာပြုစုခဲ့ရာမှ 'သံတောက်ဆယ်ရွာ'ဟု ပြောင်းလဲခေါ်တွင်လာသည်။

ချင်းတွင်းမြစ်နှင့် ၆ မိုင်ဝေးကွာ၍၊ ကုန်းပိုင်းလည်းမကျ ရေပိုင်းလည်းမက ဗဟိုဒေသ၌ တည်ရှိသောကြောင့်၊ ယာလုပ်ငန်း၊ လယ်လုပ်ငန်းများဖြင့်၊ အရောင်းအဝယ်ဖွံ့ဖြိုးသော မြို့တစ်မြို့ဖြစ်သည်။ ပဲ၊ ပြောင်း၊ နှမ်း၊ ဝါနှင့် စပါးများ ထွက်သည်။ မြို့၏လူဦးရေမှာ ၁၉၅၃ ခုနှစ်တွင်ကောက်ယူခဲ့သော သန်းခေါင်စာရင်းအရ၊ ၆၄၄၂ ယောက်ခန့် ရှိလေသည်။

ချိုင့်ဝှမ်းမြစ်ဝှမ်းများ ။ ။ ချိုင့်ဝှမ်းများသည် သာမန်အားဖြင့်မြေအောက်လှုပ်ရှားမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သည်။ မြေအောက်လှုပ်ရှားမှုကြောင့် မြေမျက်နှာပြင်ထက်၌ မြေကြီးသည် စုန့်တက်လာပြီးလျှင် တောင်တန်းများ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၍ အပေါ်ယံမြေလွှာတွင် တွန့်ခေါက်ကြောင်းများ သို့မဟုတ် မြေလွှာပြတ်လွဲကြောင်းများ ဖြစ်ပေါ်လာတတ်လေသည်။ ယင်းသို့ဖြင့် ပေါ်ပေါက်လာသော ချိုင့်ဝှမ်းများအပြင် မြေဆီလွှာနှင့် ကျောက်မာတို့ တိုက်စားခြင်းခံရသဖြင့် ပေါ်ပေါက်လာသော ချိုင့်ဝှမ်းများလည်း ရှိသေးသည်။ ချိုင့်ဝှမ်း အားလုံးလိုလိုပင် တောင်တန်းများအကြားတွင်ရှိတတ်သည်။ အချို့မှာ တောင်တန်းများနှင့် ယှဉ်ပြိုင်တည်ရှိကာ၊ အချို့မှာ တောင်တန်းများကို ကန့်လန့်ဖြတ်၍တည်ရှိ၏။ ထိုသို့ ကန့်လန့်ဖြတ်တည်ရှိသော ချိုင့်ဝှမ်း များမှာ အများအားဖြင့် တောင်တန်းအပြတ် တစ်နေရာကိုတိုက်စားစီးဆင်းသွားသော မြစ်ချောင်းတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သည်။ ယင်းတို့မှာ ကျဉ်းမြောင်းနက်ရှိုင်းပြီးလျှင် ယင်းတို့ တစ်လျှောက် မြစ်

ချောင်းဦးမြို့တွင် ထင်ရှားသောရတနာချေဂူဓေတီတော်

အာဖဂန်စတန်နိုင်ငံကာဗူမြို့အနီးရှိ ထင်ရှားသော ခိုင်ဗာတောင်ကြားလမ်း

ချောင်းများ စီးဆင်းတတ်သည်။ ချိုင့်ဝှမ်း အောက်ခြေမှာလည်း ထိုမြစ်ချောင်း အောက်ခင်းပြင်ထက်ပင် မကျယ်တတ်ဆ။

ထိုကန့်လန့်ဖြတ် ချိုင့်ဝှမ်းမျိုးသည် တောင်တန်းအမြင့်ပိုင်းတွင် တည်ရှိသောအခါ ယင်းတို့တစ်လျှောက် တောင်ကြားလမ်းများကို တွေ့ရတတ်၏။ တောင်ကြားလမ်းများမှာစစ်တပ်များ၊ ကုန်သည်များစသည်တို့ချီတက်ကူးသန်းသွားလာရာလမ်းမကြီးများအဖြစ် အလွန်အရေးပါလေသည်။ ထင်ရှားသောတောင်ကြားလမ်းကြီး တစ်ခုမှာ အာဖဂန်စတန်နိုင်ငံ ကာဗူမြို့အနီးရှိ ခိုင်ဗာတောင်ကြားလမ်း ဖြစ်ပေသည်။

ချိုင့်ဝှမ်းများကို ပုံပန်းသဏ္ဌာန်အလိုက် သက်နုသက်ရင့်နှင့် သက်ကြီးဟူ၍ ၃ မျိုး ၃ စားခွဲခြားနိုင်သည်။ သက်နုချိုင့်ဝှမ်းသည် နက်စောက်၍ ကျဉ်းမြောင်းသည်။ ချိုင့်ဝှမ်း အလယ်တွင် မကြာမတင်ကမှ ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ရေစီးသန်သော ချောင်းတစ်ခုရှိတတ်သည်။ သက်ရင့်ချိုင့်ဝှမ်းသည် နက်ရှိုင်း၍ ကျယ်သည်။ ချိုင့်ဝှမ်းကမ်းပါးများသည် ပြေပြေပြစ်ပြစ် မြင့်တက် သွားတတ်သည်။ သက်ကြီးချိုင့်ဝှမ်းကားအလွန်ကျယ်၍ အောက်ခြေပြန့်သည်။ ကမ်းပါးများသည် အလွန်အမင်း နိမ့်လျှောနေတတ်သည်။ မြေပျော့ပေါ်၌စီးဆင်းနေသော မြစ်ချောင်းတို့သည် ကျောက်မာကို ကန့်လန့်ဖြတ်စီးဆင်းနေသော မြစ်ချောင်းထက်ပို၍ လျင်မြန်စွာ သက်ကြီးမြစ်ဝှမ်းမျိုးကို ဖြစ်ထွန်းစေနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့်ပင် တစ်နေရာ၌ သက်နုချိုင့်ဝှမ်း ဖြစ်ထွန်းတတ်၍ အခြားတစ်နေရာ၌ သက်ကြီးချိုင့်ဝှမ်းများ ဖြစ်ထွန်းနေတတ်သည်။

မြစ်ချောင်းများသည် မြစ်အောက်ခင်းပြင်ကို တဖြည်းဖြည်းနက်သည်ထက်နက်အောင် ပြုပြင်လျက်ရှိစဉ်၊ လေမိုးနှင့်ဆီးနှင်း စသည်တို့က ချိုင့်ဝှမ်းကမ်းပါးယံများကို တိုက်စားလျက်ရှိလေသည်။ အစတွင် မြစ်အောက်ခင်းပြင်ကို နက်အောင် ပြုသောလုပ်ငန်းမှာ ပို၍မြန်သည်။ သို့သော် မြစ်ချောင်းတို့၏ မျက်နှာပြင်သည် ယင်းတို့စီးဝင်ရာ ရေထုမျက်နှာပြင်နှင့် တစ်ပြေးတည်းဖြစ်သော အခါ၌ကား တဖြည်းဖြည်း ရေစီးနှေးသွားသဖြင့် မြစ်အောက်ခင်းပြင်ကို မနက်စေတော့ဆ။

သို့ရာတွင် မြစ်သည် ယင်း၏ရေစီးကြောင်း၌ အတားအဆီးတစ်ခုခုနှင့်တွေ့လျှင် ရေစီးကြောင်း ပြောင်းလွဲသွားတတ်ရာ မြစ်မှာ ကျယ်သည်ထက် ကျယ်လာတတ်သည်။ သို့ဖြစ်၍မြေဆီလွှာကိုတိုက်စား၍ ဖြစ်ပေါ်လာသော ချိုင့်ဝှမ်းတို့သည်မြစ်ဖျားခံရာတွင် ကျဉ်းမြောင်းနက်ရှိုင်း၍ မြစ်ဝတွင်ကျယ်ပြန့်သည်။ ထို့ပြင် မြစ်ဝတွင် အောက်ခြေမှာကျယ်ပြန့်ညီညာပြီးလျှင် မြေဩဇာ ကောင်းမွန်တတ်၏။ ကျတ်တီးပြင်ဒေသများ၌ကား ချိုင့်ဝှမ်းကမ်းပါးယံများကို တိုက်စားသည့်လုပ်ငန်းထက် မြစ်အောက်ခင်းပြင်ကို နက်

အောင်ပြုလုပ်သည့် လုပ်ငန်းက ပို၍မြန်သောကြောင့် နက်ရှိုင်းသောလှိုကြိုးများ ဖြစ်ပေါ်တတ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော ချောက်ကြိုးများတွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု အယ်ရီဇိုးနားပြည်နယ်ရှိ ဂရင်း ကင်ညွန်ချောက်သည် အထင်ရှားဆုံးဖြစ်သည်။(ကင်ညွန်ချောက်ကြိုး–ရှ။)

ရုရှဂီတပညာရှင် ပီ၊အိုင်၊ချိုင်ကော့စကီး

ချိုင်ကော့စကီး ပီ၊ အိုင် (ခရစ် ၁၈၄၀–၁၈၉၃) ။ ပီတာအစ်လျိချိုင်ကော့စကီးသည် ရုရှနိုင်ငံဗော့တကင့်မြို့တွင် ၁၈၄၀ ခုနှစ်၌ ဖွားမြင်သည်။ သူ၏ဖခင်မှာ သတ္တုတွင်း အင်ဂျင်နီယာတစ်ဦးဖြစ်၏။ ချိုင်ကော့စကီးအား မွေးဖွားပြီးနောက် မကြာမီပင် စိန်ပီတာဗတ်မြို့သို့ပြောင်းရွှေ့လာခဲ့ကြသည်။ မိဖရိုးရာတွင် တူရိယာဂီတနှင့် တစ်စုံတစ်ရာဆက်သွယ်ခြင်း မရှိသော်လည်း ချိုင်ကော့စကီးသည် ဂီတကို အထူး စိတ်ပါဝင်စားလှသဖြင့် စိန်ပီတာဗတ်မြို့ရှိ အနုပညာကျောင်းကြီးတွင်ဂီတပညာကို ဝင်ရောက်သင်ခဲ့သည်။

သူ၏ဆရာမှာ နာမည်ကျော်စန္ဒယားဆရာကြီး ရုဗင်စတိုင်ဖြစ်၍ပညာသင်ကြားနေစဉ်တွင် နာမည်ကျော် ဂီတစာဆို ရင်မစကီ ကောဆာကော့ အစရှိသည့် နာမည်ကျော် လူငယ်ဂီတပညာသည်တစ်စုနှင့် ရင်းနှီးခင်မင်ခဲ့၏။ ထို့နောက်မောစကို အနုပညာသင်ကျောင်းသို့ သွားရောက်ကာ ဂီတပါမောက္ခအဖြစ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ရသည်။ အင်္ဂလန်ပြည်သို့လည်း မကြာမကြာ သွားရောက်လည်ပတ် လေ့ရှိခဲ့၏။ ၁၈၇၇ ခုနှစ်တွင်အိမ်ထောင်ပြုခဲ့သော်လည်း ၄ လကြာတွင် ကွာရှင်းခဲ့ရလေသည်။

ယင်းသို့ အိမ်ထောင်ကွဲပျက်ရ၍ စိတ်မချမ်းသာ ဖြစ်နေခိုက်တွင် ငွေကြေးအခက်အခဲနှင့် ကြုံရပြန်သည်။ ထိုအခါတွင် သူ၏အရည်အချင်းကို သိပြီးဖြစ်သော နဒက်ဒါဖွန်မက်ခေါ် အမျိုးသမီးကြီးတစ်ဦးက သူ့အား လစဉ်ငွေကြေး ထောက်ပံ့၍ ဂီတတွင် ထူးချွန်အောင် လိုက်စားစေလေသည်။ သို့ရာတွင် ချိုင်ကော့စကီးသည် ထိုအမျိုးသမီးကြီးနှင့် ကိုယ်တိုင်တွေ့ဆုံခွင့်မရရှိခဲ့ချေ။ စာဖြင့်သာ ဆက်သွယ်လျက် လစဉ်ထောက်ပံ့ငွေကို ယူနေခဲ့ရာ ၁၈၉၀ ပြည့်နှစ်တွင် သူ၏ကျေးဇူးရှင် အမျိုးသမီးကြီး စီးပွားပျက် လေသောကြောင့် ထောက်ပံ့ငွေများလည်း ရပ်စဲသွားလေသည်။ ထိုအခါတွင် ချိုင်ကော့စကီးမှာ စိတ်အပျက်ကြီး ပျက်ခဲ့ရပြန်သည်။ ချိုင်ကော့စကီး သီကုံးသောကဗျာ တေးချင်းများသည် ရုရှဂီတ အစစ်မဟုတ်ဟူ၍ အစတွင် လူကြိုက်မများ ခဲ့သော်လည်း တဖြည်းဖြည်း ကျော်ကြားလာပေသည်။ သို့ရာတွင် ချိုင်ကော့စကီးမှာ အမြဲတမ်း စိတ်မကောင်းစရာနှင့် တွေ့ကြုံနေရသူတစ်ယောက်ဖြစ်ခဲ့၏။ သူ၏ကျေးဇူးရှင် စီးပွားပျက်ပြီးနောက် ၃နှစ်အကြာ ၁၈၉၃ ခုနှစ်တွင် ချိုင်ကော့စကီးသည်လည်း ကွယ်လွန်ရှာလေသည်။

ချစ်ထွန်း၊ ဦး၊ ဝေါ်လတာ (ခရစ် ၁၈၉၈–၁၉၄၇)။ ကိုယ်လုံးကိုယ်ပေါက် တောင့်တင်းလှပအောင် ကာယဗလလိုက်စား လေ့ကျင့်သည့်ဖက်၌ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရှေးဦးစွာထင်ရှား ကျော်ကြားသော ပုဂ္ဂိုလ်မှာ ဝေါ်လတာချစ်ထွန်းပင် ဖြစ်သည်။ ကာယဗလ လေ့ကျင့်သောပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ရှေးကမြန်မာနိုင်ငံတွင်နည်းပါးလှ၏။ ဝေါ်လတာချစ်ထွန်းမှာဤသို့ လေ့ကျင့်ခြင်းဖြင့် ကိုယ်ကာယအနေအထား လှပသောကြောင့်အထူး ထင်ရှားခဲ့သည်။

ဝေါ်လတာချစ်ထွန်းကို ၁၈၉၈ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် မော်လမြိုင်မြို့၌ အဖဆရာဝန်ကြီး ဦးချစ်ထွန်းနှင့် အမိဒေါ်သိန်းငွေတို့မှဖွားမြင်သည်။ မွန်အမျိုးသားဖြစ်၍ ခရစ်ယန်အယူဝါဒကို ကိုးကွယ်ကာ အမည်ကိုလည်း ဝေါ်လတာချစ်ထွန်းဟုပင် ဖခင်အမည်ကို လိုက်၍ ခေါ်တွင်ခဲ့သည်။

ငယ်စဉ်က ရန်ကုန်မြို့စိန်ပေါကျောင်းနှင့် ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်၊ ကာလကတ္တားတက္ကသိုလ်များတွင် ပညာသင်ကြားပြီးနောက် ဆေးပညာကိုကာလကတ္တားတွင် သင်ယူ

တတ်မြောက်ခဲ့သည်။ စိတ်နှင့်ဆိုင်သော ရောဂါများကို အထူးကုသနိုင်၍ ရန်ကုန်မြို့ တန်တားကလေး စိတ္တဇဆေးရုံ၌ ဆရာဝန်အဖြစ်နှင့် အမှုထမ်းခဲ့သည်။

ဝေါလတာချစ်ထွန်းသည် ၈ နှစ်အရွယ် ကျောင်းနေစဉ်ကပင် ကိုယ်ကာယလှုပရှားအတွက် လိုက်စားလေ့ကျင့်ခဲ့၍ အလေးမခြင်းကိုလည်း နှစ်သက်ဝါသနာပါသည်။ ရင်ပတ်ကြီး ထွားစေသော လက်ဆွဲစပရင်များဖြင့် စတင် လေ့ကျင့်ခဲ့၍ အသက် ၁၆ နှစ်အရွယ်သို့ ရောက်သောအခါ အလေးမခြင်းကို စတင် လေ့ကျင့်သည်။

ဝေါလတာချစ်ထွန်းမှာ ကျောင်းသားဘဝတစ်လျှောက်လုံး အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဗင်္ဂလားနယ်၌ နေထိုင်ရသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံမှာထက်ပင် ဗင်္ဂလားနယ်၌ထင်ရှား၍ လူသိများသည်။ အသက် ၂၀ နှင့် ၃၀ ကြားတွင် အလွန် အင်အား

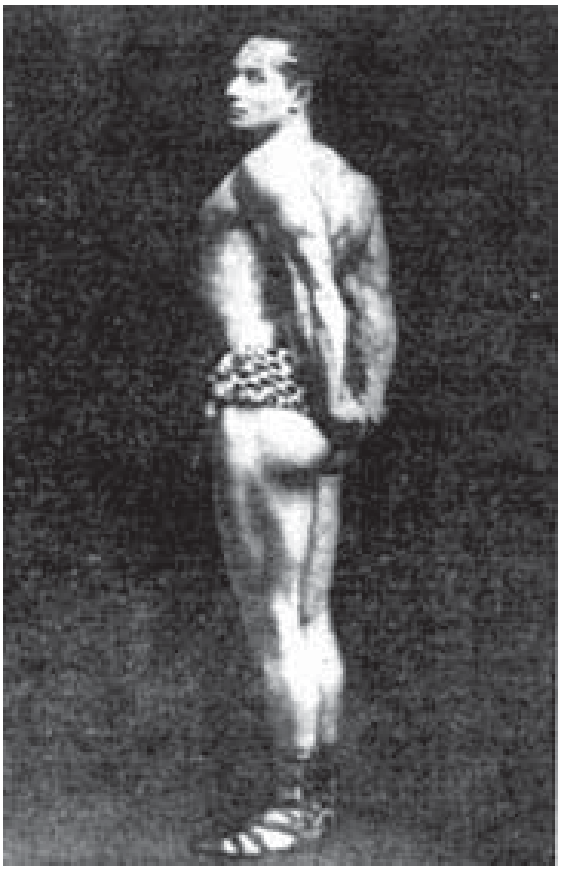

ပထမဆုံးကာယဗလ လေ့ကျင့်သူဝေါလတာချစ်ထွန်း

သန်စွမ်း၍ ကျန်းမာရေးနှင့် အလေးမပြိုင်ပွဲ၊ ကိုယ်ကာယ အလှပြိုင်ပွဲများကိုလည်း ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည်။ ကိုယ်ကာယလှုပသဖြင့် မြန်မာရုပ်ရှင်များ ခေတ်စားစ အခါက 'ပန်းပဲမောင်တင့်တယ်' ဇာတ်ကားတွင် မောင်တင့်တယ်အဖြစ် ပါဝင်ရိုက်ကူးခဲ့ရသည်။ မြန်မာလူမျိုးထဲမှ ကာယဗလတောင့်တင်း သန်မာရေးကို စတင်မျက်စိဖွင့်ပေးခဲ့သူ ကျေးဇူးရှင်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ဖြစ်ပေသည်။

၁၉၄၇ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၉ ရက်နေ့တွင် မော်တော်ဆိုင်ကယ် စီးသွားစဉ် မတော်တဆ မော်တော်ကား တိုက်မိ၍ ထိုဒဏ်ရာဖြင့် ကွယ်လွန်သည်။

ချစ်ပမန်ရှဉ့်။ ။ချစ်ပမန်ခေါ် ချစ်စရာကောင်းသော ရှဉ့်ကလေးတစ်မျိုးကို မြောက်အမေရိကတိုက်၌ တွေ့ရသည်။ ယင်း၏အရွယ်မှာ နှာဖျားမှအမြီးဖျားအထိ ၉ ၁/၂ လက်မ ၁၀ လက်မခန့်ရှည်၍၊ ကြွက်၊ ပူးတို့ကဲ့သို့ ကိုက်ဖြတ်သတ္တဝါမျိုးပင်ဖြစ်သည်။ နှုတ်သီးချွန်၍ အမြီးစုတ်ဖွားဖြစ်သည်။ အရောင်မှာ အညိုသို့မဟုတ် နီညိုရောင်ဖြစ်၍၊ ကျောကိုယ်နံဘေးနှင့်၊ ပါးတွင်၊ အဖြူစင်းများပါရှိသဖြင့် အလွန်လှပသည်။ ပါးစောင်နှစ်ဘက်၌ အသီးအနှံ စသော အစာများကို သိုလှောင်သယ်ဆောင်ရန် အိတ်များပါရှိခြင်းကြောင့် ထူးဆန်းသည်။(ကိုက်ဖြတ်သတ္တဝါ–ရှ ။)

ဤရှဉ့်ကလေးမျိုးသည် ရှဉ့်အစစ်တို့ကဲ့သို့ သစ်ပင်ထက်တွင် မနေဘဲ မြေပေါ်၌သာ အနေများသည်။ အလွန်သိတတ်၍၊ မနေမနားအလုပ်လုပ်လေ့ရှိ၏။ နေထိုင်ရန် တွင်းတူးရသည်။ ရန်သူအသိခက်အောင် တူးဆွဖြီးသော မြေကြီးများကို တွင်းဝမှ ခပ်ဝေးဝေး နေရာ၌ ထားတတ်သည်။ တွင်းမှာ ပေ ၂၀ ခန့်နက်၍ တွင်း၌ရေညှိ၊ သစ်ရွက်၊ မြက်တို့ဖြင့်အိပ်ရာနေရာ တို့ကို ပြုလုပ်သည်။ အစာလှောင် ခန်းများ ပြုလုပ်၍၊ ဆောင်းရာသီ ခိုအောင်းချိန်၌ စားသုံးရန် အစာရေစာတို့ကို လိုသည်ထက် ပို၍ မြောက်မြားစွာ စုဆောင်း တတ်သည်။ ရန်သူနှင့်တွေ့က ထွက်ပြေးနိုင်ရန် အပေါက်ဖောက်လုပ်ထားသည်။

ယင်းတို့သည် တစ်ကောင်နှင့် တစ်ကောင် ရင်းနှီးခင်မင်စွာ နေထိုင်တတ်သည့် အလျောက် များသောအားဖြင့် နေရာကောင်း တစ်ခုကို ရွေးချယ်ပြီးနောက် ကိုယ်စီကိုယ်ငင် တွင်းတူးကာ အုပ်ဖွဲ့၍ နေထိုင်လေ့ရှိကြသည်။ နွေရာသီ နေသာသောအခါများတွင်၊ တွင်းအပြင်ဘက်၍ နေပူစာလုံယင်း တစ်ကောင်နှင့်တစ်ကောင် ဆူညံစွာအသံပြုရှုနေတတ်သည်။ ထိုသို့သောအချိန်တွင် တစ်ကောင်ကောင်က အချက်ပေးလိုက်လျှင် ရန်သူဖြစ်သော မြေခွေးများလာ၍လော၊ စွန်များပဲ၍လောဟူတွေးတောမနေတော့ဘဲ တစ်ခါတည်း တွင်းထဲအရောက် ဝင်ပြေးလေ့ရှိကြသည်။ တစ်ကိုယ်ကောင်းစိတ်မရှိသည့်အတိုင်း တစ်ကောင်နှစ်ကောင်က ရန်သူကို အမြဲစောင့်ကြည့်၍ နေတတ်သည်။ ရန်သူလာလျှင်လည်း မိမိတစ်ကိုယ်တည်း လွတ်ရုံ မပြေးဘဲ အခြားအဖော်များကိုပါ အချက်ပေးလေ့ရှိသည်။

ချစ်ပမန့်ရုဠ်ကလေးတို့သည် နွေနှင့်ဆောင်းဦးရာသီတွင် သစ်သီးသစ်ဥများကို စားရှာလည်းကောင်း၊ ငှက်သိုက်ထဲက ဥများကို ခိုးရှာလည်းကောင်း၊ ပိုးကောင်များကို ဖမ်းရှာလည်းကောင်း၊ ပျော်ပျော်ပါးပါးစားသောက်လျက်အချိန်ကို ကုန်စေသည်။ ထို့နောက် ဆောင်းဥတုအေးမြသောရာသီ ရောက်လာသောအခါ စုဆောင်းထားသောအစာကို စားသောက်၍ တွင်းအောင်းကာ ဆောင်းခိုနေတော့သည်။

ဤရုဠ်ကလေးမျိုးသည် မေလ၊ ဇွန်လလောက်တွင် သား တစ်ခါမွေး၍ သြဂုတ်လလောက်တွင်လည်း တခါတရံ တစ်သား ထပ်မွေးတတ်သည်။ တစ်ကြိမ်လျှင် လေးငါးကောင်ခန့် မွေးတတ်၏။ အနောက်နိုင်ငံများတွင် ချစ်ပမန့်ရုဠ်ကို အချို့က အိမ်တွင် အလှမွေး၍ယုယကြသော်လည်း၊ တောင်သူလယ်သမားများကမူ မိမိတို့၏ယာခင်းစိုက်ခင်းများကို ဖျက်ဆီးသော ရန်သူဟူ၍ယူဆကြကာ ထိုရုဠ်ကလေးများ မလာရောက်နိုင်ရန် ကာကွယ်ကြသည်။(ရုဠ် –လည်းရှု။)

ချစ်ဖွယ်။ ဦး (မြန်မာ ၁၂၃၄–၁၃၀၆) ။ ။ အငြိမ့်သဘင်တွင်လူရွှင်တော်အဖြစ်နှင့် အမည်ကျော်ကြား ရုံမျှသာမက အငြိမ့်၏ အနုပညာ အဆင့်အတန်းကိုပါ မြှင့်တင်ပေးခဲ့သော ပညာရှင်အနေနှင့် နှောင်းလူတို့၏ လေးစားခြင်းခံရသည့် ဦးချစ်ဖွယ်ကို မန္တလေးမြို့ ယိုးဒယားစျေးအုတ်ဝန်မင်း ဝင်းအတွင်း၌ အဖဦးဖိုး၊ အမိ ဒေါ်မယ်တို့မှ ၁၂၃၄ ခု ပြာသိုလတွင်ဖွားမြင်သည်။ ငယ်မည်မှာ မောင်ချစ်ဖေါ်ဟူ၏။

ဖခင်ဦးဖိုးသည် ယိုးဒယားမျိုးရိုး ဖြစ်သည်။ စစ်သုံ့ပန်းတစ်ဦးအဖြစ်နှင့် မန္တလေးသို့ ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ယိုးဒယားရာမဇာတ်ကို ကပြရာ၌ အမြဲပင်ကြီးကြပ် စီမံပေးခဲ့ရသည်။ ဦးချစ်ဖွယ်မှာ ငယ်စဉ်က ကျောက်သွေးလုပ်ငန်းကို သက်မွေးဝမ်းကျောင်းအဖြစ်ဖြင့် လုပ်ကိုင်ခဲ့သော်လည်း ဖခင်စီမံသောရာမဇာတ်တော်ကြီး ကပြတိုင်း ဟနုမန်မျောက်အဖြစ်ဖြင့် ပါဝင်ကပြခဲ့ရသည်။

အသက် ၂၀ အရွယ်သို့ရောက်သောအခါ မန္တလေးမြို့ တရုတ်တန်းရပ်ရှိ အငြိမ့်ဆရာဦးလေးတာနှင့် ဦးလေးဖာတို့၏တိုက်တွန်းချက်အရ အငြိမ့်မင်းသမီး မစိန်ကျော့နှင့် တွဲဖက်၍ လူရွှင်တော်အဖြစ်ပါဝင်ကပြခဲ့ရာမှ သဘင်လောကထဲသို့ ရောက်လာခဲ့လေသည်။ ဤသည်တွင် မစိန်ကျော့နှင့် အကြောင်းပါခဲ့သည်။ သို့သော် မစိန်ကျော့မှာ မကြာမီ ကွယ်လွန်ခဲ့လေသည်။ ထို့နောက်ရန်ကုန်မြို့၌ ရေကျော်မစိန်ပု၏ အငြိမ့်ကိုတည်ထောင်သည်။ ထို့နောက်၌ကား ဦးချစ်ဖွယ်သည် မိမိနှင့်အလားတူနာမည်ကျော်ကြားသည့် အငြိမ့်မင်းသမီးကြီး မစိန်သုံနှင့် အကြောင်းပါပြီးလျှင် မစိန်သုံအငြိမ့်အဖွဲ့တွင် ပါဝင်ခဲ့လေသည်။

ဦးချစ်ဖွယ်သည် တီထွင်ဉာဏ်ကောင်းသူတစ်ဦးဖြစ်သည်။ အငြိမ့်လောကထဲသို့ ဦးချစ်ဖွယ် ဝင်ရောက်ချိန်က မြန်မာနိုင်ငံတွင် အငြိမ့်ပွဲများကိုပတ္တလားဝိုင်းများဖြင့်သာ ကပြလေ့ရှိသည်။ သို့သော် ဦးချစ်ဖွယ်၏ ကြိုးစားချက်ကြောင့် စန္ဒယားဝိုင်းနှင့် တွဲဖက်သော အငြိမ့်အဖွဲ့များပေါ်ပေါက်လာခဲ့သည်။ စန္ဒယားပါသောအငြိမ့်ကို လူကြိုက်များလာသည့် အလျောက် စန္ဒယားမမြရီ၊ စန္ဒယားမမကြီးစသည်ဖြင့် အငြိမ့်မင်းသမီးများ အမည်ရှေ့တွင် စန္ဒယားဆိုသော စကားလုံးကို ထည့်သွင်းသုံးစွဲခဲ့ကြသည်။

အငြိမ့်သဘင်၏ သဘောမှာ ငြိမ့်ငြောင်းသာယာသော ဂီတနှင့်ပန်တျာသဘောဖြစ်သည်။ သို့သော် အငြိမ့်ခေတ်စားလာချိန်အတွင်းတွင် ရုန့်ရင်းသောရသကို ပေါ်စေသည့် အဆို၊ အကနှင့် ပျက်လုံး တို့သည် အနုပညာသဘောကို အတော်ပင်အနှောင့်အယှက် ပြုခဲ့သည်။ ဤအချက်ကို

တွင်းအောင်းကာ ဆောင်းခိုတတ်သော ချစ်ပမန့်ရုဠ်

အငြိမ့်သဘင်ကိုပြုပြင်ခဲ့သည့် ဦးချစ်ဖွယ်

ဦးချစ်ဖွယ်သည် ပြုပြင်ပေးခဲ့ရာ ချစ်ဖွယ်စိန်သုံဟူသော အမည်မှာ လူကြီးပိုင်း၊ လူလတ်ပိုင်း၊ လူငယ်ပိုင်း အားလုံးတို့၏ မြတ်နိုးခြင်းကို ခံရသော အမည် ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ဤအချက်သည် ဦးချစ်ဖွယ်က အငြိမ့်သဘင် အနုပညာကို မြှင့်တင်ပေးခဲ့သော အချက်ဖြစ်သည်။ ဦးချစ်ဖွယ်သည် လူရွှင်တော်တစ်ဦးဖြစ်သည် ဆိုငြားသော်လည်း သာမည မဟုတ်ချေ။ အားလပ်ချိန်များ၌ အဝေးရောက်မင်းနှင့် ဝက်မစွတ် ဝန်ထောက်မင်းတို့ထံ၌ မြန်မာသုခုမအနုပညာနှင့် စာပေများကို သွားရောက် ဆည်းပူးလေ့ရှိသည်။ ထို့ကြောင့် ပရိသတ်ကို ယဉ်ကျေးဖွယ်ရာသော ပျက်လုံးများနှင့် ဖြေဖျော်နိုင်စွမ်းရှိရုံမျှသာမက ရတု၊ ရကန်၊ အဲ၊ အန်၊ တေးချင်း၊ သီချင်းကြီး၊ သီချင်းခန့်တို့ဖြင့်လည်း နားထောင်၍မငြီးအောင်သီဆို၍ အသုံးတော်ခံနိုင်စွမ်းရှိပေသည်။ ထို့ပြင်ပရိသတ်တို့အား ခေတ်ကိုမျက်မှောက်ပြု၍ အသိဉာဏ်ပွားစေရန် စာပေဗဟုသုတများကို ပျက်လုံး၌ အကွက်ဆိုက်အောင်ထည့်သွင်း တတ်သူ ဖြစ်သည်။ အငြိမ့်စင်ပေါ်မှနေ၍ ပွဲကြည့်ပရိသတ်များ စွဲမြဲနာယူလောက်သော လက်ာများကို ကြည်လင်ပြတ်သားစွာ ရွတ်ဆိုနိုင်သူတစ်ဦးလည်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ အချက်ကျကျ အဆိုပိုင်ပိုင် ပြောဆိုနိုင်သဖြင့်လည်း နာမည် ကျော်မင်းသမီးမစိန်သုံနှင့် ရေစက်ဆုံခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ လက်ထပ်မင်္ဂလာပွဲ၊ ရဟန်းခံရှင်ပြုပွဲ စသော သုမင်္ဂလအခမ်းအနားများတွင် ကာလဒေသ ပယောဂနှင့်လိုက်လျောညီစွာ ကဗျာ လက်ာနှင့်နဘေ ထပ်များကို ပရိသတ်စွဲလောက်အောင် ရွတ်ဆိုနိုင်သဖြင့် သုမင်္ဂလအခမ်းအနားများအတွက် ဦးချစ်ဖွယ် ပါဝင်သောအငြိမ့်ကို မရအရ ဖွားရမ်းလေ့ရှိကြသည်။

ဦးချစ်ဖွယ် ရွတ်ဆိုလေ့ရှိသော နဘေထပ် လက်ာများအနက် ချွေတာရေးကို ရည်ညွှန်းထားသော ငွေစက္ကူလက်ာ၊ ထန်းရေအရက် သောက်စား၍ မှောက်မှားသော လက်ာ၊ အမျိုးသား ကျောင်းဘွဲ့လက်ာများ ပါဝင်သည်။ ထိုလက်ာများသည် ပွဲကြည့် ပရိသတ်တို့အား ကိုယ်ကျင့်ကောင်းမွန်စေရန် တိုက်တွန်းနှိုးဆော် ပေးသည်သာမက ခေတ်နှင့်တစ်ပြေးတည်းပေါ်ပေါက်နေသော အမျိုးသားရေးစိတ်ဓာတ်ကိုပါသရုပ်ဖော်ပြလေသည်။

သာဓကပြရလျှင် ငွေစက္ကူလက်ာတွင် 'ကျွန်ုပ်တို့ မြန်မာပြည်ကြီး သတိတွေပေးခဲ့ပါသည်။ ပရိယေသနအရေးနှင့် အဖြောင့်တစ်မျိုးရှာကြသော်လဲ၊ တစ်ထောင့်ကိုးရာနှစ်ဆယ့်တစ်ခုနှစ်မှာလှ၊ တကယ့်အမှုဖြစ်၍ ကြီးမားတဲ့ အခင်းစရိုက်၊ စီးပွားအတင်းလိုက်တော့ ငွေအကုန်၊ မီးရထားနှစ်စင်းတိုက်၍ မြေပတုံအောင်၊ သေရုံ အလွန်ရိုင်းပါသဖြင့်၊မွန်တလိုင်း မြန်မာဒဏ်ရာအညီများတဲ့အပြင်၊ ပန်ချာပီကုလားတွေ ဘေးအကုန်ပေါက်ပြီး၊ ဟံသာဝတီ တစ်လွှားက၊ ဆေးရုံရောက်ရသည်၊ သူဌေးတို့လုံလောက်၍စိန်ကျောက်ကောင်းဝယ်သော်လည်း၊ ပုသိမ်အနောက်ချောင်းနယ် ယခင်တစ်နှစ်က၊ ငါးဝန်မြစ်မြေတာတစ်ခြမ်းကျိုးလျက်၊ ရေဟာလွှမ်းမိုး၍ လှိုင်းအပေါင်းလာသဖြင့်၊ ငါးသိုင်းချောင်းရွာ အထင်ကရ မြေပဲတဲ့ပြင်၊ တဇင်လှ အသုတ်နှင့် အင်းရဲကျုံပျော်ခိုက်ကရော၊ ဆင်းရဲတာဂုဏ် ဖော်ထိုက်ပါရဲ့'ဟူ၍ ထိုခေတ်ကဖြစ်ပျက်သောအခြင်းအရာတို့ကို မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။

ငွေစက္ကူလက်ာ၌ပင်လျှင်၊ ငွေတည်းဟူသော ဓနအကြောင်းဖောက်ပြန်တတ်ပုံကို ဦးကာဖွင့်ယင်း မြန်မာတို့ခေါင်းပေါင်းစထောင်နိုင့်မည့်ခေတ်ကို မြော်ကြည့်ခဲ့သည်။ 'နံနက်စောစော နေထွက်တပြူ၊ ငွေစက္ကူကြောင့် အသက်သေပျောက် ငွေစက္ကူကြောင့်တန်ခိုးပအရောင်ထ၊ငွေစက္ကူကြောင့်အစိုးရထောင်ကျ၊ ငွေစက္ကူကြောင့်အလှူပေး၊ ငွေစက္ကူကြောင့် အပူမအေး၊ ငွေစက္ကူကြောင့် ပြည်ပေါ်တစ်ခွင်ချစ်၊ ငွေစက္ကူကြောင့် အီဆော်လွင်ဖြစ်၊ ငွေစက္ကူ

ကြောင့် စိတ်တွေတလျှမ်းလျှမ်း၊ ငွေစက္ကူကြောင့် အိမ်တွေ ဝရမ်းဖမ်း၊ ငွေစက္ကူကြောင့်တစ်မျိုးအလုကြိုက်၊ ငွေစက္ကူကြောင့် သူခိုးခမြေတိုက်၊ ငွေစက္ကူကြောင့် ကြည်ညိုလို့ မယားကပြိုး၊ ငွေစက္ကူကြောင့် ညီအစ်ကို သားအဖမုန်း၊ ငွေစက္ကူကြောင့် အထူးဖြစ်၊ ငွေစက္ကူကြောင့်အရူးဖြစ်၊ ကူးခဲ့တဲ့ သက္ကရာဇ်တာမရှည်ခင်က၊ ကမာကြည် စပါးနက်ဆန်စားလျက်၊ မြန်မာပြည်တစ်သက် အမှန်မရှားနိုင်ပါဘူး– ဗျာ၊ အထက်နဘန်ကြားအောင် ဝေယံလယ်က၊ ရေနံသယ် မြန်မာပြည်ခေါင်းပေါင်းစထောင်ပါလိမ့်'ဟု သီဆိုခဲ့သည်။

အမျိုးသား စိတ်ဆွာတ်ရိုသူတစ်ဦး ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ၊ ဦးချစ်ဖွယ်သည် ပင်နီဖျင် ရင်ဖုံးအင်္ကျီကို အမြဲတပ်ဆင်ကာ အငြိမ့်ကပြလေ့ရှိသည်။ အမျိုးသားကျောင်းများ ပေါ်ပေါက်လာပုံနှင့် စပ်လျဉ်း၍ 'တို့မြန်မာတို့ ချစ်ခင်၊ ဘဝတစ်ကမ္ဘာမမုန်းဘဲ၊ ဓနအသပြာဖြုန်း၍ အရိုင်းမသင်ကြနှင့်၊ လသာတုန်း ဗိုင်းငင်ဆိုတာလို၊ တလိုင်း ကချင် မွန် မြန်မာ တစ်စုတို့က၊ ဝံသာနုအထူးခေတ် တကယ်ကြိုကြပေါ့၊ ဦးချစ်ဖွယ်က၊ အစုံစုံ အခါထူးကောင်းတာမို့၊ ဗမာစကူးကျောင်း ပညာဆွယ်ကြလျှင်၊ အင်္ဂါကြယ်၊ လက်လှမ်းလို့မှီလိမ့်' စသည်ဖြင့် အမျိုးသားစိတ်ဓာတ်များကိုလှုံ့ဆော်ပေးသည့် တေးဂီတတို့ကို သီဆိုခဲ့လေသည်။

ထို့ပြင်ဦးချစ်ဖွယ်သည် ရှေးမြန်မာဇာတ်လောကကို သရုပ်ဖော်သော–

၁။ 'အကြွားဒြဗ်ကားဇာတ်လောက်ငွေမကုန်၊ အလိုင်းအဝါ ဆိုင်းမပါဒုံဒုံသဘော ဗုံရှည်လိုပတ်တောရယ်နှင့် ဟော... ဟော... ဟောကလို့ခုန်။ တော...တော ကျတဲ့ဗုံ ဗေပိန်ဘုံ။ ဟပ်ချိုး ဟပ်ချိုး ပတ်ပလာလို့ ပိန့်ဘုံ ဗေပိန်းဘုံ။

၂။ ပုဆိုးထမီ ပုဝါ ကမကုန်၊ သပြာရုံ၊ တစ်မျိုးအထည် ဘာဗျ အစုံ၊ ဒါကတစ်ဖုံ၊ စောင်ကြမ်းပိုက်စီး၊ နမလိုက်ကြီးကိုခြုံ၊ ပလုံမောင်ရိ လေးလေး၊ ဗေပိန့်ဘုံ။

၃။ ထည့်ကာထည့်ကာ ယကွင်းမှာတဲ့ အမှင်းတွေပုံ၊ ဟင်းတွေပုံ။ ထည့်ကာထည့်ကာ ယကွင်းမှာတဲ့ အမှင်းတွေပုံ၊ ဟင်းတွေပုံ။ နှိုက်လူကုန်၊ နှိုက်လူကုန်၊ နှိုက်ကြလူကုန်၊ ဇာတ်ဆရာအနုံ၊ ဖက်ချောက်လိပ်မပေးနိုင်လို့၊ ဆေးရွက်ကြီးကိုငုံ၊ ဗေပိန်ဘုံ။

၄။ မင်းသမီး မင်းသား သစ္စာထားပုံ၊ သစ္စာထားပုံ။ မလေးခင်ဖြူဖြူနုစ်၊ ချစ်လိုက်ပါတဲ့အာရုံ၊ အာရုံ၊ ရွှေမြင့်မိုတစ်တောင်လုံး တုံးမှတ်ပါလို့ခုန်၊ ဗေပိန်ဘုံ။

၅။ လေးကောက်ကြီးနှင့် သူ့ဟန်သွင်ပုံ၊ ကိန်းကျပ်ကျပ်နုံ ဗိန်းပတ်ပတ်ဘုံ၊ အတီးသမားတွေကမင်းသမီးရဲ့ထမိန်ပေါက်၊ လေးကောက်ကြီးနှင့် ချိတ်ခါဆွဲတော့၊ တစ်ပွဲလုံးဆူလို့ တစ်ပွဲလုံးညံလို့ တစ်ပွဲလုံးဆူလို့ သိမ့်သိမ့်တုန်၊ မင်းသမီးပေါင်နား မင်းသားကပ်တော့၊ အရင်းအဖျားမှတ်သတဲ့၊ (ဝါ၊ မင်းသမီးအနား မင်းသားကပ်တော့ အစဉ်းစားကြပ်သတဲ့၊) ပတ်ပလာလို့ ပိန်ဘုံ'ကို မကြာခဏာရွတ်ဆို ကပြလေ့ရှိ၏။ ထိုဗုံရှည်သီချင်းမှာ ၁၉၀၇ ခုနှစ်လောက်၌ ငါးပတ် ဦးချမ်းအေး (ဗုံရှည်မင်းသားဟောင်း)က မအူပင်မြို့မှ မင်းသမီးကျော်ဇလနှင့် တွဲ၍ မလက်တိုအလှူရုပ်သေးစင်တွင် သီဆိုသည်ဟု အမှတ်အသားရှိသည်။

ဦးချစ်ဖွယ်အတွက် သီချင်းကဗျာများ ရေးစပ်ပေးသူများမှာ မန္တလေးရှမ်းပွဲဦးဖိုးဒင်၊ ဆရာကြည်၊ ဆရာထာနှင့် နန်းတော်ရှေ့ဆရာတင်တို့ ဖြစ်၏။ ဦးချစ်ဖွယ်နှင့်ခေတ်ပြိုင်ပေါ်သော လူရွှင်တော်များမှာဦးချစ်စရာ၊ ဦးရွှေဒင်္ဂါး၊ ဦးလောကဓာတ်၊ ဦးရွှေဗျိုင်းနှင့်ဦးတက်တိုး တို့ဖြစ်ကြသည်။ ဦးချစ်ဖွယ်ကို အငြိမ့်ဆရာဦးချစ်ဖွယ်ဟူ၍လည်းကောင်း ဦးချစ်ဖွယ်ကြီးဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ကြသည်။ ဦးချစ်ဖွယ်သည် ၁၃၀၆ ခုနှစ်၌ အဆုတ်အအေးမိသောရောဂါဖြင့် မန္တလေးမြို့ကျောက်သွေးတန်းရပ်၌ ကွယ်လွန်ခဲ့လေသည်။

ချစ်မောင်၊ ဦး။ ဂျာနယ်ကျော် (မြန်မာ ၁၂၇၄–၁၃၀၇)။ ။ဦးချစ်မောင်သည် ၁၂၉၂ ခုနှစ် (ခရစ် ၁၉၃၀ ပြည့်) လောက်မှ စ၍ ထင်ရှားလာသော သတင်းစာဆရာ၊ စာရေးဆရာနှင့် မျိုးချစ်ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ ဂျာနယ်ကျော်သတင်းစဉ်ကို ထုတ်ဝေသောကြောင့် နာမည်ထင်ရှားကျော်စောကာ ဂျာနယ်ကျော် ဦးချစ်မောင်ဟု မြန်မာနိုင်ငံ တစ်ဝှန်းလုံး ကျော်ကြားခဲ့လေသည်။

ဦးချစ်မောင်ကို သာယာဝတီခရိုင် အုတ်ဖိုမြို့တွင် အဖဦးမြ၊ အမိဒေါ်စောယုတို့မှ ၁၂၇၄ ခုနှစ် ပြာသိုလဆန်း ၁၃ ရက် တနလ်ာနေ့တွင်ဖွားမြင်သည်။ ဒေါ်စောယု၏ဘခင်မှာ ဗြိတိသျှတို့ မြန်မာနိုင်ငံကိုသိမ်းယူစဉ်က တော်လှန်တိုက်ခိုက်ယင်း ကျဆုံးခဲ့သော ရွှေကျင် ဝန်ကြီးဦးကြင်ဖြစ်သည်။ ဦးချစ်မောင်သည် ငယ်စဉ်က လက်ပံတန်းမြို့တွင် ပညာသင်ကြားရလေသည်။ လက်ပံတန်းမြို့အစိုးရ အထက်တန်းကျောင်း၊ ကျောင်းအုပ်ကြီး မစ္စတာအိုး၊ အောင်ထွန်းက ကျောင်းထားပေးသဖြင့်၊ ဆယ်တန်းစာမေးပွဲကိုအောင်မြင်ကာ ထိုကျောင်း၌ပင် ခေတ္တကျောင်းဆရာအဖြစ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ရန်ကုန်မြို့သို့ စာအုပ်ဝယ်ရန် ခေတ္တလာရောက်ရာမှ တစ်ခါတည်းမပြန်တော့ဘဲ နော်ရထာသတင်းစာတိုက်တွင် ဝင် ရောက် အလုပ်လုပ်ကိုင်သည်။

ထို့နောက်တွင် ဈေးနှုန်းသတင်းစာတိုက်နှင့် မြန်မာ့အလင်း သတင်းစာတိုက်များတွင်ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်သည်။ ဦးချစ်မောင်သည် ဉာဏ်ထက်မြက်၍ အလုပ်ကို မနားမနေကြိုးစားလုပ်ကာ စာမပြတ်ဖတ်လေ့ရှိသဖြင့်၊ မြန်မာ့အလင်း

သတင်းစာတိုက်တွင် ညအယ်ဒီတာဘဝမှအယ်ဒီဘချုပ် အဖြစ်သို့ ရောက်အောင် အဆင့်ဆင့် တိုးတက်လာခဲ့သည်။ သတင်းစာအယ်ဒီတာ အဖြစ်ဖြင့် မျိုးချစ်စိတ်အရင်းခံပြီး ဖြစ်သည့်အတိုင်း နိုင်ငံအတွက် အကျိုးရှိမည့် အရေးကိစ္စ

ဂျာနယ်ကျော်ဦးချစ်မောင်

များတွင် ရဲရဲရင့်ရင့် ရေးသားဖော်ပြလေ့ရှိသည်။ ထိုသို့ရေးသားယင်း လွတ်လပ်စွာ ရေးသားခွင့်အတွက်တိုက်ရှင်နှင့် စိတ်သဘောချင်း မတူသဖြင့် ၁၃၀၁ ခုနှစ် (ခရစ် ၁၉၃၉ခုနှစ်) တွင် အယ်ဒီတာအဖြစ်မှ နုတ်ထွက်လိုက်သည်။

ထိုသို့ နုတ်ထွက်ပြီးနောက် မိမိကိုယ်တိုင် ဦးစီး၍ ဂျာနယ်ကျော် အမည်ဖြင့် သတင်းစဉ်တစ်စောင်ကို ထုတ်ဝေလိုက်ရာ နိုင်ငံရေး၊ စစ်ရေးတို့ကို ပြတ်ပြတ်သားသား ဝေဖန်ရေးသားသဖြင့် အလွန်လူကြိုက်များခဲ့သည်။ ထိုဂျာနယ်တွင် ဗြိတိသျှဧတ် တိုင်းပြည်လူထုကို မျိုးချစ်စိတ် ထက်သန်စေရန်နှင့် လွတ်လပ်ရေးဆန္ဒပြင်းထန်စေရန် အထူးတိုက်တွန်း ရေးသား၍ ဆင်းရဲသားတို့၏ နစ်နာမှုများကိုတင်ပြကာ နယ်ချဲ့အစိုးရအား ပြင်းထန်စွာ ဝေဖန်ရေးသားသည်။

ရွှေလင်းယုန် ကလောင်အမည်ဖြင့် 'ရှာရှာဖွေဖွေ' အမည်ရှိ စာအုပ်နှင့် 'ကမ္ဘာကြီး ပျက်စီးလုနီးပြီလော' စသော နိုင်ငံရေးကျမ်းများကို ရေးသားသည်။ 'သူ' အမည် ရှိသော ဝတ္ထုတစ်ပုဒ်ကိုလည်း ရေးသားရာ စိတ်နေစိတ်ထား ပြုပြင်ရေးအတွက် သင်ခဏ်းစာပေးသော ဝတ္ထုဖြစ်သဖြင့် လူကြိုက်အလွန်များ ခဲ့ပေသည်။ 'မိုင်းမှုံမှုံ' ဝတ္ထုကိုလည်း ဦးချစ်မောင် ပင် ရေးသည်။

ဂျပန်ခေတ်တွင် ဘိုကလေးမြို့သို့ရောင်ခွာနေပြီး နောက် ရန်ကုန်မြို့သို့ ပြန်လာကာ တော်လှန်ရေးလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်သည်။ ဗြိတိသျှစစ်တပ်များ ပြန်ဝင်လာသောအခါ ဖမ်းဆီးခြင်း ခံရသေးသည်။ ထို့နောက် ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်း ခေါင်းဆောင်သော ဖဆပလဗဟိုဦးစီးအဖွဲ့တွင် ပါဝင်ကာ၊ လွတ်လပ်ရေးအတွက်အရေးဆိုရာတွင် ထိရောက်စွာ ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည်။ ဖဆပလအဓိုးရ ဖွဲ့စည်းရန်အတွက် ဘုရင်ခံ ထံသို့ တင်ပြသော တောင်းဆိုချက်စည်းကမ်းများကို ရေးဆွဲရာတွင် ဦးချစ်မောင်၏ အကြံဉာဏ် များစွာပါဝင်သည်။ ထိုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ စာရေးဆရာအသင်း၌ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်သည်။

ထိုသို့ဆောင်ရွက်နေဆဲတွင် ရုတ်တရက်မကျန်းမာဖြစ်၍ ၁၃၀၇ ခုနှစ် နှောင်းတန်ခူးလဆန်း ၂ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်ရာ ဖဆပလအဖွဲ့ချုပ်မှ ကြီးမှူး၍ ကြံတောသုသန်တွင် သင်္ဂြိဟ်သည်။

ဦးချစ်မောင်တွင် သား ၂ယောက်နှင့်သမီး ၁ ယောက်ကျန်ရစ်သည်။ ဇနီးမှာ အမျိုးသမီးစာရေးဆရာမ ဂျာနယ်ကျော်မမလေးအမည်ခံ ဒေါ်မမလေးဖြစ်သည်။ ဒေါ်မမလေးသည် သူ၏ခင်ပွန်း ဦးချစ်မောင်၏အတ္ထုပ္ပတ္တိကို 'သူလိုလူ' ဟူသော စာအုပ်တွင် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။

ချစ်လှိုင်။ ဦး။ (မြန်မာ ၁၂၄၁–၁၃၁၄)။ ။မြန်မာနိုင်ငံရေးသမိုင်းတွင် ထင်ရှားသော ခေါင်းဆောင်ကြီးတစ်ဦးဖြစ်ခဲ့သည့် ဦးချစ်လှိုင်သည် မော်လမြိုင်မြို့သစ်ကုန်သည် သူဌေးဦးသာညွှင်း ဒေါ်ရင်တို့၏ ဒုတိယသား ဖြစ်၍ ၁၂၄၁ ခုနှစ် နယုန်လပြည့်ကျော် ၆ ရက် တနလ်ာနေ့တွင် ဖွားမြင်ခဲ့ဆေသည်။

ဦးချစ်လှိုင်သည် အသက် ၂၀အရွယ်တွင် အင်္ဂလန်သို့သွား၍ ဝတ်လုံပညာကို သင်ကြား အောင်မြင်လာခဲ့သည်။ မြန်မာပြည်သို့ ပြန်ရောက်သောအခါမှစ၍ ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာကလျာဏယုဝအသင်းကို ငွေအား လူအားဖြင့် ကူညီခဲ့သည်။ ခရစ် ၁၉၁၇ ခုနှစ်မှစ၍ မော်လမြိုင်မြို့ ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေ၊ အသင်း၏ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ်ဖြင့်ဆောင်ရွက်၏။ ၁၉၁၉ ခုနှစ်တွင် ပုသိမ်မြို့၌ ကျင်းပသော မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ဝိုင်၊ အမ်၊ ဘီ၊ အေ၊ နှင့် အလားတူ အသင်းများ

အစည်းအဝေးပွဲ၌ ဦးချစ်လှိုင်အား ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တင်မြှောက်ခဲ့သည်။ နောက်နှစ်တွင် ပြည်မြို့၌ကျင်းပသော အစည်းအဝေးက ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည့်အတိုင်း ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ ခေါ်မြန်မာအသင်းချုပ် ပေါ်ပေါက်လာရာ ဦးချစ်လှိုင်ပင် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တင်မြှောက်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။ ဦးချစ်လှိုင်သည် မိမိစီးပွားဥစ္စာများကိုအနစ်နာခံလျက် မြန်မာနိုင်ငံရေးတွင် ရဲရဲစွာ ခေါင်းဆောင်မှု ပေးခဲ့သည်။(ဗုဒ္ဓကလျာဏယုဝအသင်း၊ ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ–ရှု။) နောင်အခါ အဋ္ဌမအက်ဒွပ်ဘုရင်ဖြစ်လာသော အင်္ဂလိပ်ဝေလမင်းသားသည် ၁၉၂၁ ခုဋ္ဌ တိုင်းခမ်းလှည့်လည်ရာ၊ ရန်ကုန်သို့ မရောက်မီတွင် အင်္ဂလိပ်အစိုးရက ဦးချစ်လှိုင်အား အခြားမြန်မာခေါင်းဆောင်အချို့နှင့် အတူ ဖမ်းဆီး၍ အကျယ်ချုပ်ထားခဲ့လေသည်။ နိုင်ငံရေးကိုဆောင်ရွက်ရာ၌ ပြည်သူပြည်သားများ၏ ကြည်ညိုလေးစားခြင်းကိုခံရသဖြင့် ၁၉၂၂ ခုနှစ်နှင့် ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် သရက်၊ ပေါင်းတည်မြို့များ၌ ကျင်းပသော ပြည်လုံးကျွတ်ညီလာခံကြီးက သမ္မတဥက္ကဋ္ဌဘွဲ့ ကိုအပ်နှင်းကြ၏။ ယင်းအခါမှ အစပြု၍ 'သမ္မတဦးချစ်လှိုင်' ဟု တွင်သည်။ ထိုစဉ်က ဦးချစ်လှိုင်အား သရဖူမဆောင်းရသော မြန်မာပြည်၏ရှင်ဘုရင် ဟုပင် ခေါ်ကြသည်။ နိုင်ငံရေးတရားများကို လှည့်လည်ဟောပြောစဉ် ရောက်လေရာအရပ်တိုင်း၌ အမျိုးသားများကရွှေထီးများ ထီးဖြူများ မိုးပေးခြင်း၊ အမျိုးသမီးများက ဆံပင်ကိုဖြန့်၍ လမ်းခင်းပေခြင်း၊ ကရဝိက်ဖောင်များဖြင့် ကြိုဆိုခြင်းများကို ပြုလုပ်ကြသည်။

ခရစ် ၁၉၂၂ ခုနှစ်၌ ဗြိတိသျှအစိုးရက မြန်မာပြည်အား ဒိုင်အာခီအုပ်ချုပ်ရေး ပေးသောအခါ၊ လက်ခံသင့်မခံသင့်အရေးနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ နှစ်ခြမ်းကွဲသွားသည်။ ဦးချစ်လှိုင်သည် သပိတ်မှောက်ဝံသာနု ဂျီ၊ စီ၊ ဘီ၊ အေ၊ကို ခေါင်းဆောင်သည်။ ဦးချစ်လှိုင်သည် မြန်မာပြည်၏ရှေ့ရေးနှင့်သက်ဆိုင်၍ကျင်းပသော ဗိလတ်မျက်နှာစုံညီ အစည်းအဝေးများကို ၁၉၃၁ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလတွင် ၁ကြိမ်၊ ၁၉၃၃ ခုနှစ်အောက်တိုဘာတွင် ၁ကြိမ်၊ ၂ ကြိမ်တိုင်တိုင်တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၅ ခုနှစ် ဩဂုတ်မှစ၍ အိန္ဒိယပြည်နှင့် ခွဲရေးတွဲရေးပြဿနာပေါ်ပေါက်ခဲ့ရာ တွဲရေးဖက်မှ အရွေးခံရသည်။ ဗြိတိသျှခေတ် ဥပဒေပြု ကောင်စီဥက္ကဋ္ဌ အဖြစ်ဖြင့် ၁၉၃၂ ခုနှစ်၌ တစ်ကြိမ်၊ ၁၉၃၅ခုနှစ်၌ တစ်ကြိမ် ပေါင်း ၂ ကြိမ်တိုင်တိုင်ရွေးကောက်တင် မြှောက်ခြင်းလည်းခံရသည်။

၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင် အောက်လွှတ်တော် ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် တင်မြှောက်ခြင်းခံရသည်။ အင်္ဂလန်ပြည် လန်ဒန်မြို့တွင်ကျင်းပသော ဆဋ္ဌမကျွေဘုရင်နန်းတက်ပွဲသို့ ၁၉၃၇ခုနှစ်၌ တက်ရောက်ခဲ့သည်။ ဦးချစ်လှိုင်သည် နိုင်ငံရေးကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဦးပု၊ ဦးထွန်းအောင်ကျော်၊ တို့နှင့်အတူ 'လှိုင်၊ ပု၊ ကျော်ပါတီ' နှင့်၊ ဦးမြတ်သာထွန်း၊ ဆာပေါ်ထွန်းနှင့်

မြန်မာအမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဦးချစ်လှိုင်

အတူ 'လှိုင်၊ မြတ်၊ ပေါ်ပါတီ' ကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ဘူးသည်။ ထို့ပြင် ဦးချစ်လှိုင်သည် စစ်အတွင်း လွတ်လပ်သောခေတ် ၁၉၄၃ ခုနှစ် ဩဂုတ်လ ၅ ရက်နေ့၌ အဓိပတိ၏ အတိုင်ပင်ခံအမတ်တစ်ဦးအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်း ခံခဲ့ရဘူးသည်။

စစ်ပြီး လွတ်လပ်သော ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ခေတ်၌လည်း ဦးချစ်လှိုင်သည် နိုင်ငံရေးကိုပင် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ပြန်သည်။ မော်လမြိုင်မြို့နယ်မှ ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဝင်ရောက် ယှဉ်ပြိုင်၍ အရွေးခံ အနိုင်ရခဲ့သည်။ ပါလီမန်ပြည်သူ့ လွှတ်တော်၌ အတိုက်အခံခေါင်းဆောင်တစ်ဦးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ မကွယ်လွန်မီ ၁၉၅၂ ခုနှစ် ဗတ်ဂျက်အစည်းအဝေးအထိပါလီမန်လွှတ်တော်သို့တက်ရောက်ခဲ့၏။

ထိုသို့ နိုင်ငံရေးကို ဆောင်ရွက်ယင်း ဦးချစ်လှိုင်သည် ၁၉၅၂ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၃၁ ရက်နေ့ (၁၃၁၄ ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်းလဆန်း၁၄ ရက်နေ့) နံနက် ၆ နာရီခွဲ အချိန်တွင် ရန်ကုန်မြို့ ဘောင်ဒရီလမ်း (အမှတ် ၁၈၅) နေအိမ်၌ကွယ်လွန် အနိစ္စရောက်သည်။ ဦးချစ်လှိုင်၌ ဖြောင့်မှန်ရိုးသားသော စိတ်ဓာတ်နှင့် အလှူပေးရက်ရောသော စေတနာများရှိသည်။ ကွယ်လွန်သွားသောခါတွင် ဇနီး ဒေါ်အိနှင့် သမီး ၂ ယောက် ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။

ချည်ချောင်း ။ ။ မြန်မာတူရိယာများတွင် တံပိုးမျိုးစပါးဆိုသောလေတူရိယာ ၈ ပါးရှိသည်၊ ထိုတွင် ချည်ချောင်းတူရိယာမှာ တစ်ပါး အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ချည်ချောင်းတူရိယာပြုလုပ်ပုံမှာ ပြွေအသေးစား ၆ လုံး ၈လုံးခန့်တို့ကို စု၍ ချည်နှောင်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ အသံ အနိမ့်အမြင့်ကိုလိုက်၍ ပြွေကို အရှည်အတို စီ၍ ထားရသည်။

ချည်ချောင်းတူရိယာသည် ရှိုသာငြိမ့်လေး သောအသံကို ဖြစ်စေသည်။ ပုဂံခေတ်အခါကပင် ထိုတူရိယာကို မြန်မာလူမျိုးတို့သုံးစွဲနေပြီဖြစ်ကြောင်း အထောက်အထားများရှိသည်။ ပုဂံခေတ်ကပေါ်ပေါက်ခဲ့သော 'တစ်ပြားနှစ်ပြား၊ ပဲလင်ပြား' အစရှိသော ရတုမျိုးကို မိကျောင်း၊ ချည်ချောင်း၊ စောင်းတရောတို့ဖြင့် တီးချက် စည်းချက်မိအောင် သီဆိုနိုင်ကြောင်းနှင့် ပုဂံဦးတင်က ကဗျာဗန္ဓသာရကျမ်းတွင် ရေးသားဖော်ပြထားသည်။ ထိုတူရိယာမှာ ယခုအခါ ကွယ်ပျောက်နေပြီ ဖြစ်သော်လည်း ရှေးပုဂံခေတ်နှင့် အင်းဝခေတ်များ ကောင်းစားစဉ်က အရေးပါအရာရောက်သော တူရိယာတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့သည့်အလျောက် တံပိုးမျိုး ၈ ပါးတွင် ထည့်သွင်းထားခြင်း ဖြစ်လေသည်။

ချည်ချောင်းမှုတ်နေသော မိန်းမရုပ်ပုံကို အာနန္ဒာလိုဏ် ဂူထဲတွင်ယနေ့တိုင် တွေ့မြင်နိုင်သေးသည်။ အင်းဝခေတ်တွင် စီကုံးဖွဲ့ဆိုခဲ့သော သျှင်အဂ္ဂသမာဒ္ဓိ၏ ဘုံခန်းပျိုတွင် 'သံလေးချည်ချောင်း၊ သာသည့်စောင်းနှင့်၊ မိကျောင်းညှိလုပ်' ဟု ချည်ချောင်းတူရိယာကို စောင်း၊ မိကျောင်းတို့နှင့် ယှဉ်တွဲကာ ဖော်ပြထားလေသည်။

ချဉ်ပေါင် ။ ။ ချဉ်ပေါင်သည် မာလဗေစီအီး မျိုးရင်းတွင်ပါဝင်သည်။ ချဉ်ပေါင်ပင်ကို အပူပိုင်း ဒေနှင့် သမပိုင်း ဒေသများတွင် စိုက်ပျိုးနိုင်သည်။ အပူပိုင်းဒေသတွင် ချဉ်ပေါင်ပင် ပို၍ဖြစ်သည်။ ချဉ်ပေါင်ပင်ကို အမျိုးအစား လိုက်၍ ရုက္ခဗေဒအရ အမည်အမျိုးမျိုးဖြင့်ခေါ်၏။ ချဉ်ပေါင်ကြီး၊ လျှော်ချဉ်ပေါင်၊ ဓာတ်ချဉ်ပေါင်၊ ချဉ်ပေါင်လက်ချား၊ ချဉ်ပေါင်ခါးတို့သည် ဟိုင်ဗစ္စကပ်ကနာဇီနပ်မျိုးစုတွင် ပါသည်။ ယင်းမျိုးစုကို အင်္ဂလိပ်လို ဒက်ကန် လျှော်ဟုခေါ်သည်။ ချဉ်ပေါင်ရိုင်းကို ဟိုင်ဗစ္စကပ်လူနာရီဖြူးလိယပ် ဟုလည်းကောင်း၊ တောချဉ်ပေါင်ကို ဟိုင်ဗစ္စကပ်ပန်ဂျူရီဖောမစ်ဟုလည်းကောင်းခေါ်၏။ဗီလတ်ချဉ်ပေါင်နှင့် ချဉ်ပေါင်နီကို ဟိုင်ဗစ္စကပ်ဆက်ဒါရီဖါးဟုခေါ်၏။ ဗီလတ်ချဉ်ပေါင်နှင့် ချဉ်ပေါင်နီကို အင်္ဂလိပ်လို ရိုဇဲဟု ခေါ်သည်။

ချဉ်ပေါင်ကို အိမ်သုံးအတွက် ခြံတွင်း၌ စိုက်သည့်အခါ မျိုးစေ့ကိုအခင်းတွင်ကြဲ၍ စိုက်သည်။ အပင်ပေါက်လာသည့်အခါ မလွှဲပြောင်းဘဲစားသုံးသည်။ တောင်သူများလည်း ဤကဲ့သို့သာမန်စိုက်၍ စားသုံးတတ်သည်။ သို့သော် ကျန်သောနည်းမှာ ချဉ်ပေါင်မျိုးစေ့များကို ပျိုးခင်းတွင်စိုက်ပျိုးရသည်။ အပင်ကလေးများသည် ၄ လက်မ သို့မဟုတ် ၅ လက်မ မြင့်လာသောအခါ ယင်းတို့ကို မြေသြဇာကောင်းမွန်သည့်မြေတွင် တစ်ပင်နှင့်တစ်ပင် ၃ပေစီခွာ၍ စိုက်ပျိုးသင့်၏။ လျှော်အတွက်စိုက်သည့် လျှော်ချဉ်ပေါင် ကိုမူခပ်ထူထူ စိုက်မှသာလျှင် အကိုင်းနည်းနည်းဖြာထွက်နိုင်၍ အပင်ရှည်ရှည်ရမည်။

ချဉ်ပေါင်ပင်သည် တစ်လကြာသောအခါ၊ ၂ ပေမျှမြင့်လာသည်။ ထိုအခါ အပေါ်ပိုင်းရှိ အရွက်များကို ချက်ပြုတ်စားရန် ဆွတ်ခူးနိုင်သည်။ ဧပြီလလောက်တွင် စိုက်သော

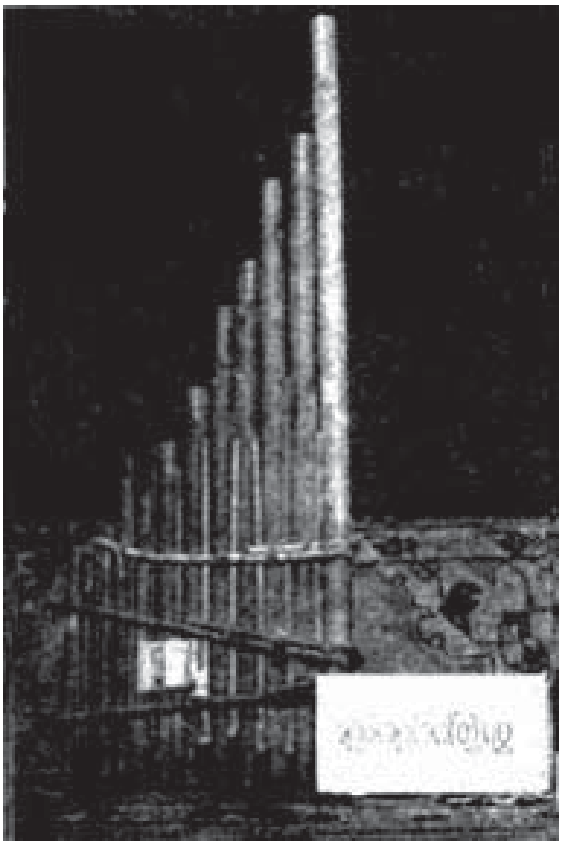

ယဉ်ကျေးမှုပြပွဲတွင်ပြထားသော ချည်ချောင်းတူရိယာ

ချဉ်ပေါင်နီခေါ် ဗီလတ်ချဉ်ပေါင်

ချဉ်ပေါင်ပင်သည် အောက်တိုဘာလတွင် အပွင့်ပွင့်သည်။ မျိုးစေ့အတွက်ထားလိုသော အပင်များကိုသာ စက်တင်ဘာလလွန်သည်အထိ ထားသင့်သည်။ ဆောင်းဥတုတွင် ပေါက်သော ချဉ်ပေါင်ပင်များသည် နေထိများ၍ ၁၂ လက်မ အထိ မမြင့်မီ အပွင့်ပွင့် သောကြောင့် သုန်ဖျင်းကြသည်။ ချဉ်ပေါင်ရွက်ကို ချက်ပြုတ်စားနိုင်၍ ချဉ်ပေါင်သီးနှင့် ချဉ်ပေါင်ရွက်တို့ကို ယိုထိုးစားနိုင်ပေသည်။ ချဉ်ပေါင်စေ့ သည် ဆေးဖက်ဝင်သည်။ ချဉ်ပေါင်နီ၏ အရွက်ကို အဆိပ်ဖြေဆေးအဖြစ် သုံးရသည်။ ချဉ်ပေါင်လျှော်ကို ကြိုးကျစ် ယူနိုင်သည်။

ပန်းချဉ်ပေါင်ဟူ၍ မြန်မာများ ခေါ်နေသည့်အပင်မှာ ချဉ်ပေါင်မျိုး မဟုတ်ပေ။ စားသုံးရသည့် အပင်လည်း မဟုတ်ပေ။ ပန်းချဉ်ပေါင် သည် မလေဗေစီအီး မျိုးရင်းတွင်ပါသော်လည်း ချဉ်ပေါင်နှင့်မျိုးစုချင်း မတူပေ။ အောသီယာရိဇီယာမျိုးဖြစ်၍ အင်္ဂလိပ်လို ဟော်လီဟော့ဟု ခေါ်သည်။ (ပန်းချဉ်ပေါင်–ရှု။)

ချဉ်ဖတ်။ ။ချဉ်ဖတ်သည် မြန်မာလူမျိုးတို့ စားသုံးသော တို့စရာ တစ်မယ်ဖြစ်၏။ ထမင်း စားရာတွင်၊ အဆီ၊ အသား၊ အချို၊ အဆိမ့်တို့ကြောင့် အီဆိမ့်နေခြင်းကို ဖြေ၍ ထမင်းမြိန်စေရန် ချဉ်ဖတ်ကို ငါးပိရည်၊ ငန်ပြာရည်ဖျော်တို့ဖြင့် တို့၍ စားကြသည်။

ချဉ်ဖတ်ထည့်နည်းမှာ ချဉ်ဖတ်ထည့်လိုသော အသီး၊ အရွက်စသည်တို့ကို အလိုရှိသလိုလှီးစိတ်၍၊ ဆား၊ ထမင်းချမ်း သင့်ရုံတို့ဖြင့် သအောင်နယ်ကာ၊ စဉ့်အိုး၊ အင်တုံသို့မဟုတ် ကြွေအိုးတို့တွင် ခေတ္တသိပ်ထားရသည်။ ထို နောက် ဆန်ဆေးရည်ကို အပေါ်မှလောင်းထည့်၍ ကုပ်ဖိထားရသည်။ ထမင်းချမ်းနှင့် ဆန်ဆေးရည်တို့အစား၊ ဖွဲနုကို အရည်ကျိုး၍ ဆားသင့်ရုံနှင့် နယ်ထားသော အသီးအရွက်များပေါ်တွင် ခပ်နွေးနွေးလောင်းချ၍လည်း ချဉ်ဖတ်ထည့်နိုင်သည်။

ဆား၊ ထမင်းချမ်းနှင့် ဆန်ဆေးရည်တို့မှ ဖြစ်လာသော အချဉ်ဓာတ်သည် အသီး၊ အရွက်များကိုချဉ်စေ၍၊ နှစ်ရက်၊ သုံးရက်ခန့်အကြာတွင် ချဉ်ဖတ်ဖြစ်လာသည်။

ကန်စွန်း၊ လယ်ပဒူ၊ ကြာလင်ပန်း၊ ဟင်းဂလာ၊ ဂန့်ဂလာ၊ မုန်ညင်း၊ မုန်လာ၊ ဗြုန်းမွေး၊ တမာစသောအဖူးများ၊ ကြောင်လျှာ၊ ခအောင်းစသော အသီးများ၊ ညံ့ပွင့် အစရှိသော အပွင့်များ၊ ကြိမ်ဖူး၊ ဖလံတောင်ဝှေးစသောအရိုးများနှင့်မုန်လာဥအစရှိသောသစ်ဥများကို ချဉ်ဖတ်ထည့်၍ မြန်မာတို့ စားသုံးလေ့ ရှိကြသည်။

ချန်ကေရှိတ် (ခရစ် ၁၈၈၇ ဖွား) ။ ။ တရုတ်နိုင်ငံ၏ သမ္မတဟောင်းဖြစ်သော ရှန်ကေရှိတ်သည် ကိုယ်ပိုင်မြေကို

ချဉ်ပေါင်ကြီးခေါ် ချဉ်ပေါင်ခါး

ကိုယ်တိုင်လုပ်သော တောင်သူလယ်သမားမျိုးရိုးမှ ဆင်းသက်ပေါက်ဖွားလာသူဖြစ်၍၊ ၁၈၈၇ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၃၁ ရက်နေ့တွင် တရုတ်နိုင်ငံ ချီကျန်နယ် ဝူလင်းမြို့ကလေး၌ ဖွားမြင်လေသည်။ အသက် ၁၈ နှစ် အရွယ်တွင် ဂျပန်နိုင်ငံသို့သွားရောက်၍ တိုကျိုမြို့၏ စစ်တက္ကသိုလ်တွင် စစ်အတတ်ကို လေ့လာဆည်းပူးခဲ့သည်။ ၁၉၀၉ ခုနှစ်တွင် စစ်တက္ကသိုလ်မှဆင်း၍ ဂျပန်စစ်တပ်ထဲသို့ ဝင်ရောက် အမှုထမ်းခဲ့သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံ၌နေထိုင်ခဲ့စဉ်က တရုတ်အမျိုးသားခေါင်းဆောင်ကြီး ဒေါက်တာဆွန်ယက်ဆင်နှင့် တွေ့ဆုံခဲ့ရာ ဆွန်ယက်ဆင်၏ နိုင်ငံရေးတရားများကိုကြား နာရသဖြင့် အထူးနှစ်သက်ပြီးလျှင် ဆွန်ယက်ဆင်၏ ကိုမင်တန်ဟုနောင်အခါ အမည်တွင်လာသည့် တုံမင်ဟွီခေါ် တရုတ် တော်လှန်ရေး လှုံ့ဆော်ဂိုဏ်းထဲသို့ ဝင်ရောက်ခဲ့လေသည်။ (ဆွန်ယက်ဆင်–ရှု။)

၁၉၁၁ ခုနှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံ၌ တော်လှန်ရေးကြီး ဖြစ်ပွားသောအခါ ချန်ကေရှိတ်သည် တရုတ်နိုင်ငံသို့ ပြန်လာခဲ့ပြီးလျှင် ဆွန်ယက်ဆင်နှင့် ကူညီလုပ်ကိုင်ခဲ့ရာ ဆွန်ယက်ဆင်၏ အားထားခြင်းကို ခံခဲ့ရသည်။ ၁၉၁၂ ခုနှစ်တွင် ဆွန်ယက်ဆင်သည် တရုတ်သမ္မတနိုင်ငံ၏ ယာယီသမ္မတအဖြစ်နှင့် ဆောင်ရွက်စဉ်၊ ဟင်နရီပုယီ အမည်တွင်သော မန်ချူးမင်းဆက်မှ ဆင်းသက်လာသည့် တရုတ်ပြည်ဘုရင် ဆူအဲတုံသည် ထီးနန်း စွန့်လေသည်။ ထိုအခါ ဆွန်ယက်ဆင်ဦးစီးသောတော်လှန်ရေးအဖွဲ့က ယူအန်ရှိကိုင်ကို သမ္မတအဖြစ်ဖြင့် တင်မြှောက်လေသည်။ သို့သော် ၁၉၁၃ ခုနှစ်၌ကား ယူအန်ရှိကိုင်သည် တရုတ်အမျိုးသားသမဂ္ဂကို အာဏာနှင့် ဖိနှိပ်လာသောကြောင့် ဆွန်ယက်ဆင်သည် ယူအဲရှိကိုင်ကို တော်လှန်ရန်စီမံလေသည်။ ထို့နောက် ချန်ကေရှိတ်သည် ရှန်ဟိုင်းမြို့မှနေ၍ ယူအဲရှိကိုင်ကို တော်လှန်လေသည်။ ဆွန်ယက်ဆင်မှာမူ ကန်တုန်မြို့ကို သိမ်းပိုက်၍ တရုတ်ပြည်ရေကြောင်း ကြည်းကြောင်းဆိုင်ရာ သေနာပတိအဖြစ်ကိုခံယူကာ ပီကင်းအစိုးရနှင့် စင်ပြိုင်အစိုးရ အဖွဲ့ဖွဲ့သည်။ ချန်ကေရှိတ်လည်း ကန်တုန်သို့လာ၍ ဆွန်ယက်ဆင်၏ နိုင်ငံရေးကြိုးပမ်းမှုတွင် ကိုယ်ထိလက်ရောက် ပူးပေါင်း ပါဝင်ခဲ့သည်။

၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် ချန်ကေရှိတ်သည် ဝှမ်ပိုအာ စစ်တက္ကသိုလ်တွင်ကျောင်းအုပ်ဖြစ်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဆွန်ယက်ဆင်၏အကူအညီဖြင့် တရုတ်နိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိ တရုတ်အမျိုးသားစစ်တပ်များ၏ သေနာပတိရာထူးကိုရရှိသည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ တရုတ်နိုင်ငံကြီး တစ်စည်းတစ်လုံးတည်းဖြစ်ရေးကို ကြိုးပမ်းတိုက်ခိုက်လာခဲ့ရာ ကမ္ဘာကျော်သောပုဂ္ဂိုလ်ကြီး တစ်ဦးအဖြစ်သို့ ရောက်ရှိခဲ့လေသည်။ ချန်ကေရှိတ်သည် ဤကဲ့သို့ အောင်ပန်းအသီးသီးကို ဆွတ်လှမ်းနိုင်ခဲ့ခြင်းမှာ

ကိုမင်တန်တရုပ်သမတချန်ကေရှိတ်

လည်း ဆိုဗီယက်တို့၏ အကူအညီရရှိသောကြောင့်ပင် ဖြစ်ပေသည်။ ၁၉၂၅ ခုနှစ်တွင်ဆွန်ယက်ဆင် ကွယ်လွန်ပြီးနောက် ချန်ကေရှိတ်သည် ကိုမင်တန်အဖွဲ့၏ ဗဟိုအမှုဆောင်အဖွဲ့ဝင် ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၂၇ ခုနှစ်တွင်ကား ချန်ကေရှိတ်နှင့်ကွန်မျူနစ်တို့ နှစ်ခြမ်း ကွဲပြီးလျှင် ထိုအချိန်မှစ၍ ပြည်တွင်း စစ်ပွဲကြီးဖြစ်ပွားခဲ့လေသည်။ ၁၉၂၈ ခုနှစ်တွင် ချန်ကေရှိတ်သည် တရုတ်အမျိုးသား အစိုးရအဖွဲ့ဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်လာလေရာ၊ အာဏာရှင်တမျှ တန်ခိုးတက်ခဲ့သည်။

ထိုအတောအတွင်း ချန်ကေရှိတ်သည် မိမိ၏ ပထမဇနီးကို ကွာရှင်းလိုက်ပြီးနောက် ၁၉၂၇ ခုနှစ်တွင် ဆွန်မေလင်းအမည်ရှိ ချောမောလှပသော မိန်းမပျိုတစ်ဦးနှင့် လက်ထပ်လိုက်လေသည်။ ပထမဇနီးနှင့် ချန်ချင်ကိုးအမည်ရှိ သားတစ်ယောက် ထွန်းကားခဲ့သည်။ ဆွန်မေလင်းမှာ ဒေါက်တာဆွန်ယက်ဆင်၏ ခယ်မဖြစ်၍၊ ခရစ်ယန်အယူဝါဒီအထက်တန်းစား တရုတ်ဆွေမျိုးမှ ပေါက်ဖွားလာသူ ဖြစ်သည်။ ၁၉၃၀ပြည့်နှစ်တွင် ချန်ကေရှိတ်လည်း ခရစ်ယန်အယူကို ယူလိုက်လေသည်။

ချန်ကေရှိတ်ဦးစီးသော ကိုမင်တန်ပါတီနှင့် ကွန်မြူနစ်တို့ အာဏာလုပွဲ အခြေအနေမှာ တစ်နေ့တစ်ခြားပြင်းထန်လာသည်။ ၁၉၃၆ ခုနှစ်အောက်တိုဘာလတွင် တရုတ်နိုင်ငံ

အနောက်မြောက်ပိုင်းတွင် စစ်တာဝန်ခံဖြစ်သောမာရှယ် ချန်ရွှေလန်က ချန်ကေရှိတ် ဆီအန်းမြို့သို့အလာတွင် ဖမ်းဆီး၍ အကျယ်ချုပ်ထားပြီးလျှင် ကွန်မြူနစ်များနှင့်ပူးပေါင်း၍ ဂျပန်အားပြန်လည်တိုက်ခိုက်ရန် နားချလေသည်။ ချန်ကေရှိတ်သည် ၁၅ ရက်ကြမှ လွတ်လာ၏။ ချန်ကေရှိတ်သည် ၁၉၂၈ ခုနှစ်မှ ၁၉၃၁ ခုနှစ်အထိတရုတ်နိုင်ငံ၏ သမ္မတအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့၍ ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်ကား အကြိမ်ပေါင်းများစွာ ဆောင်ရွက်ရသည်။ ၁၉၃၇ ခုနှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံကို ဂျပန်ကစတင် တိုက်ခိုက်ရာ ချန်ကေရှိတ်သည် တရုတ်နိုင်ငံ၏မြို့တော်ကို ချုံကင်းမြို့သို့ရွှေ့ပြောင်းပြီးလျှင် စစ်သေနာပတိချုပ်အဖြစ် ဂျပန်တို့ကို ခုခံတိုက်ခိုက်ခဲ့၏။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံ စစ်မျက်နှာရှိ မဟာမိတ်တပ်ပေါင်းစု၏ သေနာပတိချုပ်အဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရသည်။

၁၉၄၃ခုနှစ်တွင် သမ္မတလင်းဆင်းကွယ်လွန်သဖြင့် ကိုမင်တန်ပါတီက ချန်ကေရှိတ်အား သမ္မတအဖြစ် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခဲ့ကြသည်။ ချန်ကေရှိတ်သည် သမ္မတအဖြစ် ခန့်ထားခြင်းခံရသော်လည်း ဝန်ကြီးချုပ်အဖြစ်လည်းကောင်း၊ စစ်သေနာပတိချုပ်အဖြစ်လည်းကောင်း ဆက်ဆောင်ရွက်သည်။ ၁၉၄၃ခုနှစ်တွင် ကိုင်ရိုမြို့၌ ရူးဇဗ့်၊ ချာချီတို့နှင့်တွေ့ဆုံခဲ့လေသည်။ ၁၉၄၅ ခုနှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံရှိ ဂျပန်တို့သည် ချန်ကေရှိတ်ထံ လက်နက်ချကြသည်။ ၁၉၄၆ ခုနှစ် မေလတွင် တရုတ်အစိုးရအဖွဲ့ကို နန်ကင်းမြို့သို့ ရွှေ့ပြောင်းခဲ့ပြီးနောက် အမျိုးသားလွှတ်တော် အတွက်ရွေးကောက်ပွဲကြီးကျင်းပစေခဲ့သည်။ ထို အမျိုးသားလွှတ်တော်က ပါလီမန်အုပ်ချုပ်ရေးစံနစ်ကို လျာထားသောအခြေခံဥပဒေကို အတည်ပြုပြဋ္ဌာန်းခဲ့၏။ ချန်ကေရှိတ်ကိုလည်း သမ္မတအဖြစ် ပြန်လည်တင်မြှောက်ခဲ့သည်။ထိုအချိန်အခါက ချန်ကေရှိတ်အစိုးရနှင့် တရုတ်ပြည်မြောက်ဘက်အစွန်ဖြစ်သည့် မန်ချူးရီးယားပြည်နယ်ကို လက်ဝယ်ရနေသော မော်စီတုံးခေါင်းဆောင်သည့် တရုတ်ကွန်မြူနစ်များပူးပေါင်းညီညွတ်ရန် စေ့စပ်ခဲ့သေးသည်။ သို့သော် စေ့စပ်မှုမအောင်မြင်ခဲ့ချေ။ ဂျပန်တို့ လက်နက်ချပြီးချိန်မှစ၍ ကိုမင်တန်နှင့်ကွန်မြူနစ် ပြည်တွင်းစစ်များမှာ တစ်ဖန်ပြည်လည်ဖြစ်ပွားခဲ့ရာ ချန်ကေရှိတ်၏ ကိုမင်တန်တပ်များ တစ်ရှုံးတည်းရှုံးခဲ့၍ ကွန်မြူနစ်တို့က တစ်နယ်ပြီးတစ်နယ် သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီးလျှင်နောက်ဆုံး ၁၉၄၉ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁ ရက်နေ့တွင် တရုတ်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံလုံးကို သိမ်းပိုက်မိကြလေသည်။

ထိုအခါမှစ၍ ချန်ကေရှိတ်သည် သူ၏အစိုးရအဖွဲ့ကို အလုံးအရင်းနှင့်တကွ ဖော်မိုးဆားကျွန်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းရန်စီစဉ်ခဲ့ရာ ၁၉၅၀ပြည့်နှစ် မတ်လ ၁ရက်နေ့တွင် အပြီးတိုင်ရွှေ့ပြောင်းနိုင်ခဲ့သည်။ ချန်ကေရှိတ်၏ တရုတ်အမျိုးသားသမ္မတနိုင်ငံမှာ ကုလသမဂ္ဂတွင် ပါဝင်သောနိုင်ငံဖြစ်သည်။ တရုတ်ပြည်မကြီးကို ကိုယ်စားပြုလျက်ရှိသည်ဟု ချန်ကေရှိတ်၏ အဓိုးရကယူဆသည်။ ဤယူဆချက်ကို အခြေတည်၍ ချန်ကေရှိတ်သည် တရုတ်ပြည်မကြီးကို ပြန်လည်သိမ်းပိုက်ရန်လုံလပြုလျက်ရှိသည်။ မော်စီတုံးခေါင်းဆောင်သောတရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတအစိုးရအဖွဲ့ကလည်း ဖော်မိုးဆားကျွန်းသည် တရုတ်ပြည်၌ အပါအဝင်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆကာ ထိုကျွန်းကို သိမ်းပိုက်ရန် ရည်ရွယ်သည်ဟု ကြေညာထားသည်။

ချိန်တာရာ ။ ။ တာရာကြီး ၉ လုံး–ရှု။

ချိန်ဗာလိန်သားအဖ။ ။ချိန်ဗာလိန်ဟူသော မျိုးရိုး အမည်ဖြင့်၊ ဗြိတိသျှနိုင်ငံရေးသမိုင်း၌ ထင်ရှားသော သားအဖသုံးယောက်ထွန်းကားခဲ့သည်။ ထိုသူတို့မှာ အဖ ဖြစ်သူ ဂျိုးဇက်ချိန်ဗာလန်၊ သားများဖြစ်သူ ဆားဂျိုးဇက်၊ အော်စတင်ချိန်ဗာလိန်နှင့် အာသာ၊ နက်ဗီးချိန်ဗာလိန်တို့ ဖြစ်ကြသည်။

ဂျိုးဇက်ချိန်ဗာလိန် (ခရစ် ၁၈၃၆–၁၉၁၄) သည် ၁၈၃၆ ခုဇူလိုင်လ ၈ ရက်နေ့တွင် လန်ဒန်မြို့၌ ဖွားမြင်သည်။ ၉ နှစ်သားအရွယ်တွင် စတင်ပညာ သင်ကြားခဲ့သည်။ သူ၏ဖခင်မှာ နိုင်ငံရေးလောကတွင် လစ်ဗရယ်ပါတီဝင်တစ်ဦးဖြစ်၏။ ချိန်ဗာလိန်သည် ကျောင်းမှ ထွက်သောအခါ ၂ နှစ်ခန့်မျှ ဖခင်၏လုပ်ငန်း၌ ဝင်ရောက် ကူညီပေးလေသည်။ ထို့နောက် ၁၈၅၄ ခုနှစ်တွင် ဗာမင်ဂမ်မြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့၍ သံဝက်အူလုပ်ငန်းကို နက်တယ်ဖိုးဆိုသူနှင့် အတူ စတင်လုပ်ကိုင်သည်။ စိတ်ကူးဉာဏ်ကောင်းခြင်း၊ ကြိုးစားအားထုတ်မှုရှိခြင်းတို့ကြောင့် အချိန်အနည်းငယ်အတွင်းတိုးတက်ကြီးပွားလာကာ ပေါင်းသင်း ဆက်ဆံရေးတွင်လည်း ထင်ရှားကျော်စောလာသည်။ မြို့ရေး ရွာရေး ဆောင်ရွက်မှုများတွင် အထူးစိတ်ဝင်စား၍ ပညာရေးကိုလည်း အားပေးခဲ့၏။ ၁၈၆၅ ခုနှစ်တွင် အမျိုးသားပညာရေးအသင်း၏ဥက္ကဋ္ဌ ဖြစ်လာသည်။

ထိုအချိန်တွင် ချိန်ဗာလိန်၏အမည်မှာ အထူးပင်ထင်ရှားလာလေသည်။ ၁၈၇၃ ခုနှစ်တွင် ဗာမင်ဂမ်မြို့တော်ဝန်ဖြစ်၍ လစ်ဗရယ်နှင့် ကွန်ဆားဗတစ်ပါတီတို့၏ ထောက်ခံအားပေးမှုကို ရရှိခဲ့သည်။ ၁၈၇၆ ခုနှစ် တွင် ဗာမင်ဂမ်မဲဆန္ဒခရိုင်မှ ဗြိတိသျှပါလီမန် အမတ်အဖြစ်ဖြင့် ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်း ခံရသည်။

ပါလီမန်သို့ရောက်၍မကြာမီပင် ချိန်ဗာလိန်၏ ထက်မြက်သောအရည်အချင်းများသည် ထင်ရှားလာခဲ့ပေသည်။ ၁၈၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် ဂလက်စတုန် ခေါင်းဆောင်သော လစ်ဗရယ်အစိုးရအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းသောအခါ၊ ချိန်ဗာလိန်သည် ကက်ဘိနက်တွင် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးအဖြစ်ခန့်

အပ်ခြင်း ခံရသည်။ ၁၈၈၆ ခုနှစ်တွင် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ အဖြစ်ထမ်းရွက်ရပြန်သည်။ ထို့နောက် အိုင်ယာလန်အရေးဦး ဝန်ကြီးချုပ်ဂလက်စတုန်၏ ဟုမ္မရူးခေါ် ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေး ဥပဒေကြမ်းတွင် သဘောကွဲလွဲကာကန့်ကွက်သည့်အနေဖြင့် ထိုရာထူးမှ နုတ်ထွက်ခဲ့လေသည်။ ထိုအခါမှစ၍ အတိုက်အခံပြုခဲ့ရာ များစွာအောင်မြင်ခဲ့သည့်အပြင် သူ၏နောက်လိုက် အင်အားလည်း ပို၍ တောင့်တင်းလာလေသည်။

ထို့နောက် ဇနှစ်လုံးလုံး ဂျူးဇော်ချိန်ဗာလိန်သည် ကွန်ဆားဗတစ်ပါတီနှင့် အတူပူးပေါင်း၍ ဂလက်စတုန်၏ အဖွဲ့ကို အတိုက်အခံပြုခဲ့သည်။ ၁၈၉၅ ခုနှစ် လော့ဆောစဗာရီသည် တတိယအကြိမ် အစိုးရဖွဲ့စည်းသောအခါ ကိုလိုနီနယ်များဆိုင်ရာဝန်ကြီးဖြစ်လာသည်။ တောင်အာဖရိကစစ်ရေးတွင် အစမှအဆုံးတိုင် ကိုလိုနီများဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးအဖြစ်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ထိုစစ်ကိုအခြေပြု၍ ဩစတြေးလီးယား တိုက်အား ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးပေးရန်နှင့် ဗြိတိသျှအင်ပိုင်ယာတွင် စီးပွားရေးဆက်ဆံမှုများတိုးတက်ရန် ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် အစိုးရအဖွဲ့၌ သဘောကွဲလွဲမှုများ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သဖြင့် ၁၉၀၃ ခုနှစ်တွင် ကိုလိုနီ

ကိုလိုနီနယ်များဆိုင်ရာဝန်ကြီး ဂျူးဇော်ချိန်ဗာလိန်

ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးရာထူးမှ နုတ်ထွက်ခဲ့လေသည်။ ထို့နောက် ဆိပ်ကမ်းခွန်တိုးတက်ကောက်ခံရေးကိစ္စတွင် စိတ်အားထက်သန်စွာဆောင်ရွက်သည်တွင် ကမ်ဗာလန်မဲဆန္ဒခရိုင်မှ ထပ်မံအရွေးခံရလေသည်။ သို့ရာတွင် ၁၉၀၆ ခုနှစ်၌ ကျန်းမာရေးချို့ယင်းလာသဖြင့် နိုင်ငံရေးတွင်ထိရောက်စွာ မဆောင်ရွက်နိုင်တော့ဘဲ အနားယူယင်း ရံဖန်ရံခါဟောပြောမှုများဖြင့် အချိန်ကုန်လွန်စေခဲ့သည်။

၁၉၁၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကမ်ဗာလန်မဲဆန္ဒခရိုင်မှပင် အတိုက်အခံမရှိဘဲ ပါလီမန်အမတ်အဖြစ် အရွေးခံရပြန်သည်။ သို့ရာတွင် အသက်ကြီးရင့်လှပြီဖြစ်၍ သူ့သားအကြီး၏အဖေးအမဖြင့် ပါလီမန်သို့ တက်ခဲ့ရသည်။ ၁၉၁၄ ခုနှစ် ဧလိုင်လ ၂ရက်နေ့တွင် ကမ်ဗာလန်ခရိုင် ဟိုင်းဗာရီရှိ သူ၏နေအိမ်၌ ကွယ်လွန်လေသည်။

ဂျူးဇော်ချိန်ဗာလိန်သည် အဟောအပြောကောင်းသူတစ်ဦးဖြစ်သည့်အပြင် ပြောစရာရှိလျှင် တစ်ဘက်သားကို မညာမတာ ပြောဆိုတတ်သည်။ အစိုးရအဖွဲ့ဝင် အဖြစ်နှင့် သူ၏ကြိုးပမ်းချက်များမှာ ဥဒါန်းတွင်ရစ်သည်။ ဗြိတိသျှအင်ပိုင်ယာတည်တံ့ခိုင်မြဲရေး၊ အာဖရိကတိုက်နှင့် ဩစတြေးလီးယားတိုက်တို့အား ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့် ပေးအပ်ရေးတို့မှာ သူ၏အထင်ရှားဆုံးနှင့်အထိရောက်ဆုံး စွမ်းဆောင်မှုများဖြစ်သည်။ သူ့ကြောင့် အမေရိကန်နှင့် ဗြိတိန်ဆက်ဆံရေးသည် တိုးတက်ကောင်းမွန်လာခဲ့ပေသည်။

ဆာဂျူးဇော်အော်စတင်ချိန်ဗာလိန် (ခရစ် ၁၈၆၃–၁၉၃၇) သည် ဂျူးဇော်ချိန်ဗာလိန်၏ ပထမဇနီးမှမွေးသောသားအကြီးဖြစ်သည်။ ဗာမင်ဂမ်မြို့တွင်ဖွားမြင်၍ ကိမ်းဗရစ်တက္ကသိုလ် ရပ်ဂဗီနှင့်ထရင်နီတီကောလိပ်ကျောင်းတို့တွင် ပညာဆည်းပူးခဲ့ပြီးနောက် ပြင်သစ်နှင့် ဂျာမနီသို့ ခေတ္တသွားရောက် နေထိုင်ခဲ့၏။ ထို့နောက် သူ၏ဖခင်ကဲ့သို့ပင် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေး အဖွဲ့များမှနေ၍ ပါလီမန်သို့ဝင်ရောက်ခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ သူ၏ဖခင် ကျန်းမာစဉ်ကပင် ဟုမ္မရူးအရေးများ၌ ကူညီဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

၁၈၉၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၁၄ ခုနှစ်အထိ အရှေ့ဝုစတာရှိုင်ယာမဲဆန္ဒခရိုင်မှ အမတ်ဖြစ်၍၊ ၁၉၁၄ ခုနှစ်တွင် သူ့ဖခင်၏နေရာ ဗာမင်ဂမ်အမတ်အဖြစ် အရွေးခံရသည်။ ၁၈၉၅ ခုနှစ်မှ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်အထိ မြို့ပြဘက်ရေတပ်ဝန်ကြီးဖြစ်၍ ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်မှ ၁၉၀၂ ခုနှစ်အထိ ရွှေတိုက်တော်အတွင်းဝန် ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် စာတိုက်မင်းကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပြီးလျှင် ၁၉၀၃ ခုနှစ်တွင် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး (ရွှေတိုက်စိုးဝန်ကြီး) ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၀၆ ခုနှစ်တွင် ယူနီယန်နစ်အဖွဲ့ အရေးနိမ့်သွားသဖြင့် အော်စတင်ချိန်ဗာလိန်သည်လည်း ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး ရာထူးမှထွက်၍ ယူနီယန်နစ်အဖွဲ့ခေါင်ဆောင် ဖြစ်လာသည်။

၁၉၁၁ခုနှစ်တွင် ဗဲလဖူးသည် ကွန်ဆားဗတစ်ပါတီခေါင်းဆောင်ဖြစ်မှ နုတ်ထွက်သည်။ ထိုအခါ အော်စတင်ချိန်ဗာလိန်သည် ဝေါလတာလောင်ဆိုသူနှင့်အတူ ခေါင်းဆောင် အဖြစ် အရွေးခံရန်အမည်တင်သွင်းခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် နှစ်ဦးစလုံးက အမည်များကိုပြန်လည်ရုပ်သိမ်းကာ၊ ဗိုနာလောကို ခေါင်းဆောင်တင်မြှောက်ခဲ့ကြသည်။ သို့သော် ဗိုနာလောသည် အော်စတင်ချိန်ဗာလိန်သားအဖတို့ ထောက်ခံအားပေးနေသော ဆိပ်ကမ်းခွန်တိုးတက်ကောက်ခံရေးကိစ္စနှင့် ဟူမွန်းကိစ္စတို့ကို အတိုက်အခံပြုလာသည်။ ထို့ကြောင့် အော်စတင် ချိန်ဗာလိန်နှင့် ဗိုနာလောတို့သည် ဆက်ဆံရေး၌ တစ်နေ့တစ်ခြား ပျက်ပြားလာလေသည်။ (ဗိုနာ လော–ရှု)

၁၉၁၅ ခုနှစ်တွင် ဝန်ကြီးချုပ် အက်စကွစ် ခေါင်းဆောင်သော ညွှန့်ပေါင်းအစိုးရအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းလိုက်သောအခါ အော်စတင်ချိန်ဗာလိန်သည် အိန္ဒိယပြည်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးအဖြစ် ပါဝင်ရပြန်သည်။ ၁၉၁၇ ခုနှစ်တွင် မက်ဆိုပိုတေးမီးယားကော်မစ်ရှင် အစီရင်ခံစာတွင်ပါရှိသော အပြစ်ဆိုချက်များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ ထိုရာထူးမှနုတ်ထွက်လိုက်သည်။ ၁၉၁၈ခုနှစ်တွင် စစ်အစိုးရအဖွဲ့၌ ပါဝင်ရပြန်ပြီးနောက်၊ စစ်အပြီးတွင် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဖြစ်ပြန်သည်။ ထိုအချိန်က ဗြိတိသျှစစ်ကြွေးများဖြေရှင်းပေးဆပ်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာတော်တိုးပွားတောင့်တင်းရေးစသည်တို့ကို ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

၁၉၂၀ ပြည့်နှစ်တွင် ကွန်ဆားဗတစ်ပါတီ ခေါင်းဆောင် ဗိုနာလော မကျန်းမာသဖြင့် နုတ်ထွက်လေရာ အော်စတင်ချိန်ဗာလိန် ခေါင်းဆောင်ဖြစ်လာသည်။ သို့ရာတွင် ကွန်ဆားဗတစ်နောက် လိုက်ဂိုဏ်းသားများနှင့် သဘောကွဲလွဲချက်များကြောင့် ၁၉၂၂ ခုနှစ်တွင် နုတ်ထွက်လိုက်၏။၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင် ဗော်လဒွင်အစိုးရအဖွဲ့၌ အော်စတင်ချိန်ဗာလိန်သည် နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီး ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၂၅ ခုနှစ်ဖက်သို့ ရောက်သောအခါ သူ၏ ဆောင်ရွက်ချက်များသည် အထူးပင်အောင်မြင်လာခဲ့သည်။ ထိုနှစ်တွင် အခိုက်အတန့်အားဖြင့် ဥရောပငြိမ်းချမ်းရေးကို ရရှိစေသော လိုကာနိုးစာချုပ်၊ ချုပ်ဆိုအောင်မြင်ရာ အော်စတင်ချိန်ဗာလိန်သည် ဆာဘွဲ့ဖြင့် သူကောင်း ပြုခြင်းခံရရုံမက ငြိမ်းချမ်းရေးဆောင်ရွက်မှုများအတွက် ခြီးမြှင့်သော နိုဗဲဆုကိုလည်းရရှိခဲ့သည်။ ၁၉၂၇ ခုနှစ်တွင် တရုတ်နိုင်ငံအရေး၌လည်း ဆာအော်စတင်ချိန်ဗာလိန်၏ ဆောင်ရွက်ချက်များသည် အထူးပင် အောင်မြင်လာခဲ့သည်။ ၁၉၂၈ ခုနှစ်တွင်မကျန်းမာသဖြင့် ကာလဖိုးနီးယားပြည်နယ်သို့ ပင်လယ်ခရီး ထွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၂၉ ခုနှစ်တွင် ဆာအော်စတင်ချိန်ဗာလိန်သည် ရေတပ်ဝန်ကြီးအဖြစ် ဆောင်ရွက်ရပြန်သည်။ ထို့နောက် ၁၉၃၇ ခုနှစ် မတ်လ ၁၆ ရက်နေ့တွင် ကွယ်လွန်သည်။

အာသာနက်ဗီးချိန်ဗာလိန် (ခရစ် ၁၈၆၉–၁၉၄၀) သည် ဂျိုးဇက်ချိန်ဗာလိန်၏ ဒုတိယဇနီးမှ ၁၈၆၉ ခုနှစ် မတ်လ ၁၈ ရက်နေ့တွင် ဖွားမြင်သည်။ ငယ်စဉ်ကပင် ဗာမင်ဂမ် တက္ကသိုလ်၌ ပညာဆည်းပူးခဲ့ပြီးနောက်၊ ဖခင်၏ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကို တာဝန်ယူဆောင်ရွက်၏။ ၁၉၁၅ –၁၆ ခုနှစ်တွင် ဗာမင်ဂမ်မြို့တော်ဝန်ဖြစ်လာသည်။ ပထမကမ္ဘာစစ်အတွင်းက အမျိုးသားစစ်မှုဝန်ထမ်းဌာနတွင် ညွှန်ကြားရေးဝန်အဖြစ် ဝင်ရောက်ထမ်းရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၁၈ ခုနှစ်တွင် ဗာမင်ဂမ်ခဲဆန္ဒခရိုင် လေဒီဂူအရပ်မှ ပါလီမန်အမတ်ဖြစ်လာသည်။

၁၉၂၂၊၃ခုနှစ်တွင် စာတိုက်မင်းကြီးအဖြစ် ထမ်းရွက်ပြီးနောက် ကျမ်းမာရေးဌာနတွင် ဝန်ကြီး ဖြစ်လာ၏။

ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီး ဆာအော်စတင်ချိန်ဗာလိန်

အာသာနက်ဗီးချိန်ဗာလိန်

၁၉၂၃ ခုနှစ်တွင် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးအဖြစ် ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်။ သို့ရာတွင် အစိုးရ ရသုံးမှန်းခြေစာရင်းမတင်မီ အစိုးရအဖွဲ့ ပြုတ်ကျလေသည်။ ၁၉၂၄ ခုနှစ်တွင်ဗော်လဒွင်၏ အစိုးရ ဒုတိယအကြိမ် ဖွဲ့စည်းသောအခါ ကျန်းမာရေးဌာန ဝန်ကြီးအဖြစ်ခန့်ထားခြင်းခံရသည်။ ဤသို့ကျန်းမာရေးဌာနဝန်ကြီး အဖြစ်ဖြင့်ထမ်းရွက်နေစဉ် ၁၉၂၉ ၁၉၃၃ခုနှစ်တွင် ဒေသန္တရအုပ်ချုပ်ရေးအက်ဥပဒေကို အတည်ပြုသည်အထိ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၉၃၁ ခုနှစ်တွင် နက်ဗီးချိန်ဗာလိန်သည် ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးအဖြစ် တစ်ဖန်လွှဲပြောင်းဆောင်ရွက်ရာ၌ နိုင်ငံအား စီးပွားရေးအကျပ်အတည်းများမှ လွတ်မြောက်အောင် စွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့လေသည်။ ထိုရာထူး၌ပင် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်လာခဲ့ရာ၊ ၁၉၃၇ခုနှစ် ဝန်ကြီးချုပ် ဗော်လဒွင်နုတ်ထွက်သည့်အခါ၌ နက်ဗီးချိန်ဗာလိန်သည် ဝန်ကြီးချုပ် အဖြစ်ဆက်ခံ၍ ကွန်ဆားဗတစ် အစိုးရအဖွဲ့ ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့လေသည်။

နက်ဗီးချိန်ဗာလိန် အစိုးရလက်ထက်တွင် ဂျာမနီပြည်မှ ဟစ်တလာသည် အင်အား ကောင်းလာ၍ ဗြိတိန်ကိုပင် ခြိမ်းခြောက် ခဲ့လေသည်။ ပြည်တွင်း စီးပွားရေး အခြေအနေ ကောင်းမွန်ရေး၊ ဘဏ္ဍာတော် ခိုင်လုံတောင့်တင်းရေးတို့၌ သာ အာရုံစိုက်၍ စွမ်းလွန်းတမံဆောင်ရွက်ခဲ့သော နက်ဗီးချိန်ဗာလိန်သည် ဟစ်တလာ၏ခြိမ်းခြောက်မှုများ တရားလွန်လာသောအခါတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးကို လုံးပန်းရလေတော့သည်။ ၁၉၃၈ ပြည့်နှစ်တွင် မျူးနစ်မြို့၌ ဟစ်တလာနှင့် တွေ့ဆုံဆွေးနွေး၏။ ဟစ်တလာ တောင်းဆိုချက်အချို့ကို လိုက်လျောပြီးနောက် စစ်မတိုက်ရေးစာချုပ်ကို ချုပ်ဆိုကျေညာခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ဟစ်တလာသည် ကတိမတည်ကြောင်းတွေ့ရသဖြင့် ၁၉၃၉ ခုနှစ်စက်တင်ဘာလ ၃ ရက်နေ့တွင် ဂျာမနီအား စစ်ကြေညာခဲ့ရလေသည်။ (ဟစ်တလာ–ရှု။) ငြိမ်းချမ်းချိန်တွင် ခေါင်းဆောင်ကောင်းဖြစ်ခဲ့သော်လည်း စစ်အတွင်း၌ကား ခေါင်းဆောင်မှုကို ကောင်းစွာမပေးနိုင်သောကြောင့် ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ် မေလ ၁၀ရက်နေ့တွင် ရာထူးမှနုတ်ထွက်လိုက်ရသည်။ သူ၏ နေရာတွင် ဝင်စတန်ချာချီတက်လာ၏။ ထို့နောက် အစိုးရအဖွဲ့ဝင် ဝန်ကြီးတစ်ဦးအဖြစ် အောက်တိုဘာလ ၃ ရက်နေ့ အထိဆောင်ရွက်ပြီးလျှင် မကျန်းမာသဖြင့် ထိုရာထူးနှင့်ပင် ကွန်ဆားဗတစ်ပါတီခေါင်းဆောင်အဖြစ်မှ နုတ်ထွက်လေသည်။သူ၏ဥရောပငြိမ်းချမ်းရေး မြော်လင့်ချက်များ ပျက်ပြားသည်ကို တွေ့မြင်ရပြီးနောက် ၁၉၄၀ ပြည့်နှစ် နိုဝင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် ကွယ် လွန်လေသည်။

ချိန်သီး။ ။တိုင်ကပ်နာရီကိုကြည့်လျှင် တစ်ချက်ချင်း မှန်မှန်လွှဲနေသောချိန်သီးကို တွေ့ရပေမည်။ ထိုချိန်သီးသည် နာရီကို မှန်မှန်သွားစေရန် စီမံပေးသော အရေးကြီးအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။(နာရီကြီးငယ်များ–ရှု။)

ချိန်သီးလွှဲရာ၌ အရေးကြီးသောအချက်ကို ပထမဆုံးတွေ့ရှိခဲ့သူမှာ သိပ္ပံကဝိကြီး ဂယ်လီလေအိုဖြစ်၏။ ခရစ် ၁၅၈၃ ခုနှစ်တွင် ဂယ်လီလေအိုသည် ပီစာမြို့ဘုရားရှိခိုးကျောင်းအတွင်း မျက်နှာကြက်တစ်နေရာ၌ တွဲလောင်းချည်ထားသောမီးအိမ်တစ်လုံး လွှဲရမ်းနေသည်ကိုတွေ့ရသည်။ မီးအိမ်လွှဲနေသည်ကို သူ၏ကိုယ်၌ သွေးခုန်ချက်နှင့် မှတ်သားတိုင်းကြည့်ရာ မီးအိမ်၏လွှဲခွင် ကျဉ်းသည်ဖြစ်စေ၊ ကျယ်သည်ဖြစ်စေ တစ်ပတ်အပြည့်လွှဲမိသည့်အချိန်ချင်းသည် အတူတူပင်ဖြစ်သည်ကို သတိပြုမိလေသည်။(ဂယ်လီလေအို–ရှု။) မီးအိမ်၏လွှဲခွင်ဆိုသည်မှာ မီးအိမ်လွှဲရာ၌ ဝဲဘက်စွန်မှယာဘက်စွန်အထိ လွှဲသွားသောခွင်ကို ဆိုလိုသည်။ ချိန်သီးလွှဲခြင်း၏ သဘောမှာ ဤသို့ဖြစ်၏။ တွဲလောင်းကျကာ တည်ငြိမ်နေသော ချိန်သီးကို နံဘေးတစ်ဖက်သို့ ရွေ့၍ ပြန်လွှတ်လိုက်သောအခါ ချိန်သီးသည် ကမ္ဘာ့ဆွဲအားကြောင့် ဗဟိုနေရာသို့ ပြန်ကျလာသည်။ သို့သော်ထိုနေရာတွင် ရပ်မနေဘဲ ကျလာသည့်အဟုန်ဖြင့် အခြားတဘက်သို့ လွှဲတက် သွားပြန်သည်။ ထိုသို့ တက်သွားစဉ် အဟုန်နှင့်

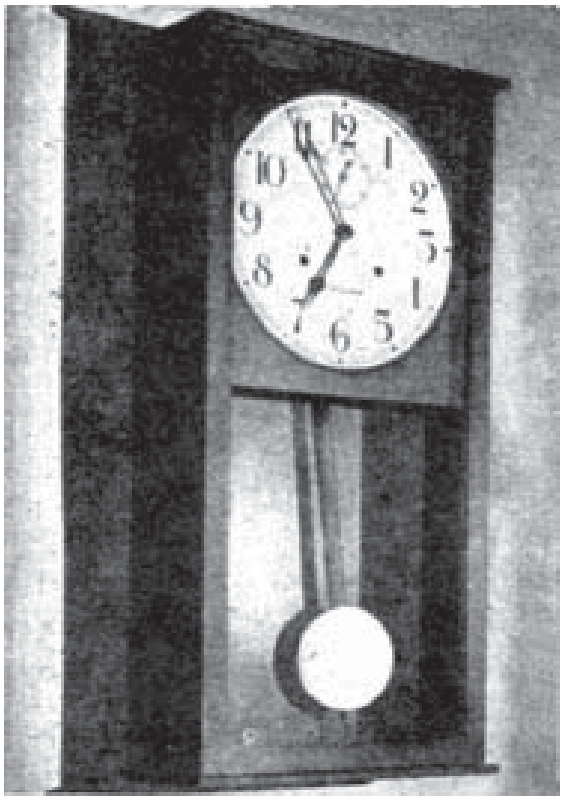

ကမ္ဘာ့ဆွဲအား‌တို့ညီမျှသွားသောနေရာ၌ တန့်ရပ်သွားပြီး နောက် ကမ္ဘာ့ဆွဲအားကြောင့် တစ်ဖန်ဗဟိုသို့ ကျလာရပြန်သည်။ ဤသို့ဖြင့် ချိန်သီးအဟုန်သည် တဖြည်းဖြည်း လျော့နည်းလာသည့်အလျောက် ချိန်သီး၏လွှဲခွင်သည်လည်း တဖြည်းဖြည်း ကျဉ်းမြောင်းလာပြီးသည့် နောက်ဆုံး တွင်ချိန်သီးသည် ဗဟို၌ ရပ်သွားလေသည်။ ချိန်သီးလွှဲနေစဉ်အတွင်း စလွှတ်လိုက်သောနေရာမှ အခြားတစ်ဖက်သို့ လွှဲသွားပြီးတစ်ဖန် ပထမနေရာသို့ပြန်ရောက်လာသည်အထိကို တစ်ပတ်လွှဲဟု ခေါ်သည်။

ကမ္ဘာမြေကြီး၏ မျက်နှာပြင်ပေါ်တွင် ကမ္ဘာ့ဆွဲအားသည် ဒေသတစ်ခုမှာနှင့် တစ်ခုမှာမတူချေ။ ယင်းသို့ ဒေသအလိုက် ကမ္ဘာ့ဆွဲအား ပြောင်းလဲသွားသည့်အခါများတွင်ဖြစ်စေ၊ ချိန်သီးကြိုးအလျားကို အတိုအရှည် ပြောင်းလဲပေးသည့်အခါများတွင်ဖြစ်စေ လွှဲချိန်သည် ပြောင်းလဲသွားတတ်သည်။ (အာကာမှုနသတ္တိ–ရှု။) သို့သော် တိုင်ကပ်နာရီ ချိန်သီး၏ အောက်ဖက်ထိပ်၌ ဝက်အူတစ်ခုရှိသည်။ ထိုဝက်အူကို လှည့်ပေးခြင်းဖြင့် ချိန်သီးကိုမြှင့်နိုင် နှိမ့်နိုင်၍ ချိန်သီးတံအလျားကို နာရီ အချိန်မှန်မှန် သွားသည်အထိ အလိုရှိသလို ကန့် သတ်ပေးနိုင်သည်။

ချိန်သီး၏လွှဲချိန်သည် ကမ္ဘာအရပ်ရပ် ၌ ကမ္ဘာ့ဆွဲအားကို မှီ၍ပြောင်းလဲသည့်အလျောက်၊ ချိန်သီးကို ကမ္ဘာအရပ်ရပ်ရှိ ကမ္ဘာ့ဆွဲအားတိုင်းတာရေးအတွက်လည်း အသုံးပြုနိုင်သည်။

ရိုးရိုးချိန်သီး တပ်ဆင်ထားသော တိုင်ကပ်နာရီသည် ရာသီ ဥတုအလိုက် မြန်လိုက်နှေးလိုက်နှင့် အချိန်မမှန်နိုင်ဘဲ ရှိတတ်သည်။ ထိုသို့ဖြစ်ရခြင်းမှာ ပူသောအခါတွင် ချိန်သီးတံသည်ရှည်လာ၍ အေးသောအခါတွင် တိုသွားသည့် အလျောက် ချိန်သီးတံ၏အလျားသည် အမြဲတမ်း တသမတ်တည်း မရှိသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် ခေတ်မီတိုင်ကပ်နာရီများတွင် ချိန်သီးတံရှည်ထွက်ခြင်းတိုဝင်ခြင်းမရှိအောင် စီမံထားသောချိန်သီးကို တပ်ဆင်ထားသည်။ ထိုချိန်သီး၏ ချိန်သီးတံကို သတ္တုနှစ်မျိုးဖြင့် ပူးတွဲပြုလုပ်ထားသည်။ ပူလာသောအခါတွင် သတ္တုတစ်မျိုးသည် အထက်သို့စန့်ထွက်လာ၍၊ အခြားသတ္တုတစ်မျိုးက အောက်သို့စန့်ထွက်သွားသည်။ ထိုသတ္တု ၂မျိုး၏ စန့်ထွက်သည့် အတိုင်းအဆချင်း တူညီစေရန် စီမံထားသည့် အတွက် ချိန်သီးတံအလျား၌ ပြောင်းလဲမှု မဖြစ်ပေါ်နိုင်ချေ။ မကြာသေးမီကလည်း 'အင်ဗား' ခေါ် သံမဏိနှင့် နစ်ကယ်ရောစပ်ထားသောသတ္တုစပ်တစ်မျိုး ပေါ်လာသည်ထိုသတ္တုစပ်သည် အပူအအေးကြောင့်စန့်ထွက်ခြင်း ကျုံ့ဝင်ခြင်း မရှိသလောက်ဖြစ်ရာ၊ထိုသတ္တုစပ်ဖြင့် အလျားမပြောင်းသောနာရီချိန်သီးတံများကို ပြုလုပ်နိုင်သည်။

ချိန်၊ဦး။ ။နှိုင်းနှိုင်းချိန်ချိန် သုခမိန်' ဆိုသော မြန်မာ လူမျိုးတို့ ဆိုရိုးစကားနှင့်လျော်ညီစွာ ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် အရာခပ်သိမ်း တို့၌ နှိုင်းချိန်ဝေဖန် မြော်မြင်တတ်သော ပညာရှိတစ်ဦး ပေါ်ထွန်းခဲ့လေသည်။ ပညတ်သက်ရာဓာတ်သက်ပါ ဆိုသော စကားကဲ့သို့ ထိုပုဂ္ဂိုလ်ကြီး၏နာမည်တွင် သူ၏နှိုင်းချိန်ခိုင်မြဲသောအလေ့အထကို ဖော်ပြလျက်ရှိပေသည်။ ယင်းသုခမိန်ကား ဝေါဟာရလိနတ္ထဒီပနီကျမ်းပြုဆရာ ဦးချိန်ပင်ဖြစ်သည်။

မြန်မာဂန္ဆင်တွင် ဝေါဟာရလိနတ္ထဒီပနီကျမ်းကြီး ထင်ရှားသလောက် ဦးချိန်၏အမည်ထင်ပေါ်ခြင်းမရှိခဲ့သည်မှာ ဝမ်းနည်းစရာဖြစ်၏။

ဦးချိန်မှာ ဆရာကောင်းတပည့်တစ်ဦးဖြစ်ပေသည်။ ဦးချိန်သည် မုံရွေးဇေတဝန်ဆရာတော်ဟု ကျော်စောထင်ရှားပြီး လျှင် ပဉ္စာဝုဓပျို့၊ နာဒရပျို့၊ သီလဝပျို့များနှင့် သမန္တစက္ခုဒီပနီ၊ ရာဇောဝါဒကျမ်း၊ ကဝိမဏ္ဍနီသတ်ပုံကျမ်းများကို ပြုစုတော်မူခဲ့သော အရိယာသံသအာဒိစ္စရံသီ ဆရာတော်၏အန္တေဝါသိက တပည့်အဖြစ်ဖြင့် နှစ်ပေါင်းများစွာ ဆည်းကပ်သင်ကြားခဲ့သည်။ သူသည် ဘာသန္တရ၊ ဂန္ဆန္တရ ဗဟုသုတတို့နှင့် ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ဖြစ်သည့်ပြင်၊

နက်နက်နဲနဲ ကြံဆတွေးတောခြင်း၊ မေးမြန်း စူးစမ်းခြင်း များကိုလည်း ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

မုံရွေးဇေတဝန် ဆရာတော်ဘုရားရေးသားသော သမန္တ စက္ခုဒီပနီကျမ်းတွင် ဦးချိန် ရှင်သာမဏေ ရှင်သီရိမာလာ ဘဝက မေးမြန်းသော ပစ္စာများကို တွေ့မြင် နိုင်ပေသည်။ ဦးချိန်သည် အထူးသဖြင့် ပါဠိစာပေ၊ သင်္ကြိုဋ္ဌစာပေများ တွင် နှံ့စပ် ကျွမ်းကျင်သော ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့် သာသနာပိုင်ဗားကရာဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ တိုက်တွန်းတော်မူချက်အရ၊ မာဂဓအဘိဓာန်ကျမ်း၏ အဖွင့် ဖြစ်သော အဘိဓာနတ္ထဝိသောဓနီကျမ်းကို ပြုစုခဲ့သည်။ ပုဂံမင်းလက်ထက် မင်းကြီး မဟာမင်းလှစည်သူတောင်းပန်တိုက်တွန်းချက်အရ၊ ဝေါဟာရလိနတ္ထဒီပနီကျမ်းကို ပြုစုခဲ့သည်။ ဤကျမ်းမှာ မြန်မာဝေါဟာရများ၏ တိမ်မြုပ်နေသောအဓိပ္ပာယ်များကို ဖော်ပြထားသောကျမ်း ဖြစ်သည်။ ကျမ်းပြု ပုဂ္ဂိုလ်သည် ပင်ပန်းကြီးစွာနှင့် စေ့စေ့ငင်စုံစမ်းရှာဖွေခဲ့ရကြောင်း သူ၏ ကျမ်းက သက်သေခံပေသည်။ သို့ရာတွင် ဦးချိန်မှာ ပါဠို၊ မာဂဓဘာသာများတွင် အားသန်သူဖြစ်ရကား များစွာ သော မြန်မာဝေါဟာရများကို မာဂဓဘာသာဖက်သို့ ဆွဲငင်၍ ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုမှတစ်ပါး ဦးချိန် သည် တဇ္ဇတ္ထဒီပနီအမည်ဖြင့် တဆ္ဆေ ညွှန့်ပေါင်းကျမ်း ကိုလည်း ရေးသားခဲ့သေးသည်။ ဦးချိန်၏ တဆ္ဆေဝတ္ထုများ မှာ ဖတ်ရှုဖွယ် ကောင်းသော ရွေးဟောင်း တဆ္ဆေဝတ္ထုများ ဖြစ်ပေသည်။ သူ၏ တဆ္ဆေပုံပြင်ဝတ္ထုများကို ဒုတိယကမ္ဘာစစ် ကြီးမဖြစ်မီက၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ် ကျောင်းအုပ်ကြီး ဦးဖေ မောင်တင်က အင်္ဂလိပ်ဘာသာသို့ ပြန်ဆိုရေးသားခဲ့သည်။

ဦးချိန် ကျမ်းဂန်နှံ့စပ်တတ်ပွန်ပုံကို ကရိလက္ခဏာဒီပနီ ဆရာ မြောင်လှမြို့စား မင်းကြီးသီရိမဟာဇေယျသူဘွဲ့ခံ ဦးခြိမ့်က သူ၏ကဝိလက္ခဏာဒီပနီကျမ်းတွင် ချီးကျူးထား သည်မှာ 'မာဂဓဘာသာ၊ သက္ကဋဘာသာမျိုးနှင့်တကွ ဂန္ထန္တရဗဟုသုတအရာတွင် ကမ်းတဘက်ရောက် ဆိုတန် ဆိုထိုက်သော ငါတို့ဆရာ ၁၁၅၈ ခုဖွား၊ လှေသင်းအတွင်းဝန် မင်းကြီး မဟာဇေယျ သခ်ီယာ' စသည်ဖြင့် ဖြစ်သည်။

ဦးချိန်ကို ဘိုးတော်ဘုရားလက်ထက် သက္ကရာဇ် ၁၁၅၈ ခုနှစ် အလုံမြို့စီရင်စု မုံရွာမြို့တွင်ဖွားမြင်သည်။ ဘကြီး တော်ဘုရားလက်ထက်တွင် မဟာဇေယျသခ်ီယာဘွဲ့နှင့် သံတော်ဆင့်ကြီးအရာ ခန့်အပ်ခြင်းခံရသည်။ ထို့နောက် သာယာဝတီမင်း၊ ပုဂံမင်းနှင့် မင်းတုန်းမင်းတရား ကြီးလက် ထက်တိုင် အမှုတော်ကို ဆက်လက် ထမ်းဆောင်သည်။ မင်းတုန်းမင်းတရားကြီး လက်ထက်တော်တွင် မင်းကြီး မဟာဇေယျသခ်ီယာဘွဲ့နှင့် လှေသင်းအတွင်းဝန်ရာထူးတို့ဖြင့် ချီးမြှင့်မွှောက်စားခြင်းကို ခံရသည်။ ထိုသို့ မင်း ၄ ဆက်တိုင်တိုင် သူကောင်းပြုခြင်း ခံရသော ပညာရှိကြီးမှာသက္ကရာဇ် ၁၂၁၇ ခုနှစ်တွင် အနိစ္စရောက် လေသည်။

ဦးချိန်သည် ကျမ်းဂန် တတ်မြောက်သော်လည်း မာန်မာန ထောင်လွှားခြင်း မရှိ၊ မိမိကိုယ်ကို နှိမ့်ချတတ်၍ သီလဂုဏ်၊ သမာဓိဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံသည်။ ပညာရှာမှီးဆည်း ပူးတတ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးဖြစ်ပေသည်ဟု မှော်ဘီဆရာသိန်း ကြီးရေးသားသော ပညာရှိကြီးများအကြောင်း၌ ဖော်ပြပါရှိသည်။

ချပ်ဝတ်တန်ဆာ။ ။လူတို့စစ်တိုက်ကြသောအခါ မိမိ၏ ခန္ဓာကိုယ်ကို ရန်သူ့လက်ချက်များ မထိမရှစေခြင်းငှာ ကာကွယ်ရန် ဝတ်စားဆင်ယင်သောတန်ဆာကို ချပ်ဝတ် တန်ဆာဟု ခေါ်သည်။

ချပ်ဝတ်တန်ဆာ အဆင့်ဆင့်ဖြစ်ပေါ်လာပုံမှာ၊ ဓား၊ လှံ၊ လေး၊ မြား၊ တင်းပုတ် စသည်တို့ကို ခံရန် တီထွင်ထားသော

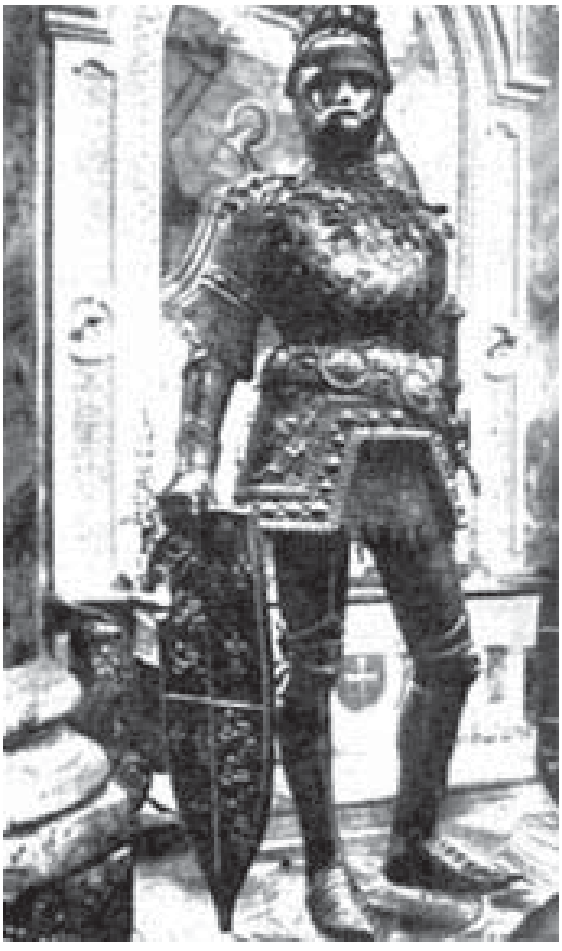

ချပ်ဝတ်တန်ဆာဝတ်ထားသော ဩစတြီးယားဘုရင်တစ်ပါး၏ရုပ်တု

ဒိုင်းလွှားများမှအစဖြစ်သည်။ ရှေးခေတ်အခါကျစ်၊ အဆီးရီးယန်း၊ ဂရိနှင့်ရောမလူမျိုးတို့သည်ရန်သူနှင့် ရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်သောအခါ သားရေဖြင့်ပြုလုပ်သော ဒိုင်းလွှားများကို အသုံးပြုသည်။ ထို့နောက် အသိဉာဏ်တစ်စတစ်စ တိုးတက်လာသောအခါ ဦးခေါင်းကို ကာကွယ်ရန် သံခမောက်စသည်တို့ကို တီထွင်ကြပြန်သည်။ ထိုမှ တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့်ကြံဆကြလေရာ၊ ရင်အုပ်နှင့် ဒူးမှခြေမျက်စိအထိ ခြေထောက်ကို ကာကွယ်ရန် သံချပ်တန်ဆာများကို တီထွင်ကြပြန်သည်။ ထို့နောက်၌မူကား သံပြားပါးပါးတို့ကို ဆက်စပ်၍ ကိုယ်စွပ် အင်္ကျီသဖွယ် ပြုလုပ်ဝတ်ဆင်ကြသည်။ ဤသည်တွင် ချပ်ဝတ်တန်ဆာဖြစ်ပေါ်လာသည်။ သံပြားချပ်များဖြင့် ပြုလုပ်သော သံချပ်အင်္ကျီအစစ်မပေါ်မီက ရှေးခေတ် သူရဲကောင်းများသည် သားရေကို သံချပ်အင်္ကျီကဲ့သို့ ချုပ်၍ ဝတ်ဆင်ကြ၏။ ပစ္စည်းဥစ္စာချမ်းသာ ကြွယ်ဝသော စစ်သူရဲကောင်းအမတ်ကြီး အချို့သာ ကမ္ဘာ့အရှေ့ပိုင်းနိုင်ငံများမှလာသော သံကွင်းဆက်အင်္ကျီများကို ဝတ်ဆင်နိုင်ကြလေသည်။ ချပ်ဝတ်တန်ဆာများအနက် နော်မန်လူမျိုးများ စတင်အသုံးပြုခဲ့သော ခေါင်းစွပ်သံချပ်ဦးထုပ်မှာ အတော်ပင်စိတ်ချရ၏။ သံချပ်ခေါင်းစွပ်၏ပုံသဏ္ဌာန်မှာ ထိပ်ဝိုင်း၍ နှာခေါင်းကိုကာကွယ်သည့် သံနှာတံလည်းပါ၏။ ထူးခြားချက်တစ်ခုမှာရန်သူ၏ဓားချက် လုံခြုံမှုသည် သံခမောက်နှင့်ထိလျှင် ဘေးသို့ချော်ထွက်သွားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ထို့နောက် လူများသည် တစ်ခေတ်ထက်တစ်ခေတ် သံချပ်အင်္ကျီများကို ကောင်းသည်ထက် ကောင်းအောင် ထွင်လာကြသည်။ ၁၄ ရာစုအတွင်း ကရူးဆိတ်စစ်သည်တော်များ ဝတ်ဆင်ကြသော သံချပ်အင်္ကျီ များမှာ လွန်စွာလေးလံတောင့်တင်း၍ ဝတ်ဆင်ရာတွင် မသက်သာလှချေ။ ထို သံချပ်အင်္ကျီမျိုးကိုဆင်မြန်း၍ တိုက်ခိုက်သည့်အခါ ၌လည်း လက်နက်ကိရိယာများကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် စိတ်တိုင်းကျ မကိုင်ဆောင်နိုင်ကြချေ။ ထို့ပြင် သံပြားချပ် အဆက်အစပ်များဖြစ်သော သားရေ သို့မဟုတ် အဝတ်များမှာ ရန်သူ၏လုံခြုံက် ဓားချက်ထိသွားသောအခါ ချုပ်ရိုးစုတ်ပြတ်သွားသဖြင့် ဒဏ်ရာဒဏ်ချက် ရရှိတတ်လေသည်။ ချုပ်ရိုးများစုတ်ပြတ်သွားသည့်အခါတွင်လည်း သံပြားချပ်အစများ တွဲရရှဖြစ်နေ၍လွတ်လပ်စွာ မလှုပ်ရှားနိုင်တော့ပေ။ သို့ရာတွင်သံပြားချပ်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသော သံချပ်အင်္ကျီသည် သံကွင်းဆက်အင်္ကျီထက် ဓားသွား လုံသွားတို့၏ဒဏ်ကို ပို၍ ခံနိုင်သည်။ သံကွင်းဆက် အင်္ကျီထက်လည်း ပို၍ လေးလံသည်။ သံချပ်အင်္ကျီဝတ်ဆင်၍ တိုက်ခိုက်နေသောစစ်သူရဲတစ်ဦးသည် မြင်းပေါ်မှလိမ့်ကျ၍ မြေပေါ်၌လဲနေလျှင် ကိုယ်တွင်းဒဏ်ရာတစုံတစ်ခုမရရှိဘဲနှင့် သံချပ်အင်္ကျီ၏အလေး

၁၆ ရာစုခေတ်က ချပ်ဝတ်တန်ဆာဝတ်ဆင်ထားသည့် ဂျာမန်မြင်းစီးသူရဲပုံ

ချိန်ဒဏ်ကြောင့် ရုတ်ခြည်းထနိုင်ရန် ခဲယဉ်းလှပေသည်။ ရှေးခေတ်အခါက ချပ်ဝတ်တန်ဆာများကို ဆင်မြန်းသော သူရဲကောင်းများ၏ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်မှာ လွန်စွာပင် တင့်တယ်ခန့်ညား၍ ကျက်သရေရှိလှပေသည်။ စစ်သူရဲများသည် နေရောင်ထဲ၌တလက်လက်တောက်ပနေသော သံချပ်အင်္ကျီ၊ သံချပ်ဦးထုပ်၊ သံချပ်မျက်နှာဖုံး၊ သံချပ်ဖိနပ် စသည်တို့ကိုဝတ်ဆင်လျက် လက်ထဲတွင် ဒိုင်းလွှားလုံစသည်တို့ကို ကိုင်ဆောင်၍ ရန်သူကို ချေမှုန်းမည့်အသွင်ဆောင်နေသည်။ သူတို့စီးထားသော မြင်းများမှာလည်း သူတို့ကဲ့သို့ ပင်ချပ်ဝတ်တန်ဆာ အပြည့်အစုံနှင့် ဖြစ်ပေသည်။ သံခမောက်များတွင် တပ်ဆင်ထားသည့် နှုးညံ့ပျော့ပျောင်းသည့် ငှက်တောင်မွေးများမှာလည်း လေထဲတွင် တလူလူလွင့်လျက် ရှိလေသည်။

ယင်းသို့ ချပ်ဝတ်တန်ဆာများကို အပြည့်အစုံ ဆင်မြန်းလိုက်သောအခါ မိမိတို့လူကို မိမိတို့မှတ်မိရန် ခဲယဉ်းသဖြင့်၊ လူမမှားစေရန် စစ်သူရဲ၏ အမျိုးအနွယ်အမူထမ်းသော တပ် သို့မဟုတ် အဖွဲ့အမည်စသည်တို့၏ အမှတ်အသားများကို သံချပ်အင်္ကျီရပ်ပတ်နှင့် ဒိုင်းလွှားပေါ်တွင်တပ်ဆင်ထားလေ့ ရှိသည်။

ရှေးခေတ်က တစ်ယောက်ချင်းတိုက်ပွဲ၊ ရင်ဆိုင်တိုက်ပွဲများတွင် ချပ်ဝတ်တန်ဆာများကိုဝတ်ဆင်လေ့ရှိကြ၏။ တစ်ယောက်ချင်းတိုက်ပွဲများကို လူသုကင်းဝေးသည့်နေရာ တစ်ခုခုတွင် ၂ ဦးချင်းချိန်းဆိုတိုက်ခိုက်၏။ တစ်ခါတစ်ရံ ယခုခေတ် လက်ဝှေ့ပွဲများကဲ့သို့ အပျော်သက်သက်ပြုလုပ်ကြသည်လည်းရှိ၏။ ဘုရင်နှင့်မိန်းမပျိုများရှေ့တွင်လည်း သတ္တိစွမ်းကို ပြရန် ပြုလုပ်လေ့ရှိကြသည်။ ရံဖန်ရံခါ တောထဲတွင် မမျှော်လင့်ဘဲ ရန်သူချင်းတွေ့ဆုံသဖြင့် တိုက်ခိုက်ကြခြင်းလည်း ရှိ၍၊ တစ်ခါတစ်ရံ မြို့စားရွာစားများ တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦး အချိန်းအချက်ပြုလုပ်လျက် နောက်လိုက်နောက်ပါများဖြင့် တိုက်ခိုက်ကြခြင်းလည်း ရှိလေသည်။

၁၃ ရာစုမှ ၁၆ ရာစုအထိ နှစ်များအတွင်းတွင် စစ်သူရဲများသည် မိမိတို့ကိုယ်ကိုသာမက မိမိတို့စီးသည့်စစ်မြင်းကြီးများကိုပင် ချပ်ဝတ်တန်ဆာများဆင်၍တိုက်ပွဲဝင်ကြသည်။ သို့ရာတွင် မြင်း၏ဘေးနှစ်ဘက်၊ ကျော၊ လည်ပင်း အပေါ်နှင့်မျက်နှာတို့ကိုသာ ချပ်ဝတ်တန်ဆာများဖြင့် ဖုံးအုပ်ပေးထားနိုင်၍ အရေးကြီးသည့်အပိုင်းအချို့နှင့် ခြေထောက်လေးချောင်းလုံးတွင်ကား ဖုံးအုပ်ပေးနိုင်ခြင်းမရှိချေ။ မြင်းကြီးများသည် ကိုယ်တွင်သံချပ်ထည်များကို ဝတ်ဆင်ရသည်ပြင် ချပ်ဝတ်တန်ဆာများကို အပြည့်အစုံဝတ်ဆင်ထား၍ အလွန်လေးလံသောသူရဲကောင်း၏ကိုယ်ကိုထမ်းနေရသောကြောင့် လျင်မြန်ဖျတ်လတ်စွာခုန်ပေါက်ပြေးလွှားနိုင်ခြင်းမပြုနိုင်တော့ပေ။ သို့ဖြစ်၍ ချပ်ဝတ်တန်ဆာများကို ဝတ်ဆင်၍ တိုက်ရခြင်းသည်များစွာအကျိုးမရှိသည်ကို တွေ့ရလေသည်။၁၆ ရာစုကမြင်းများတွင် ဝတ်ဆင်ပေးသောချပ်ဝတ်တန်ဆာများကို စီးသူ၏ ချပ်ဝတ်တန်ဆာနှင့် လိုက်အောင် ပြုလုပ်ထားသဖြင့် အလေးချိန်ပေါင် ၈၀ (၂၂ ၁/၂)ပိသာအထိ လေးတတ်လေသည်။

ထို့နောက် ခဲယမ်းမီးကျောက် ပေါ်လာသောအခါတွင် ရှေးသံချပ်ဝတ်တန်ဆာ ဆင်ယင်မှုခေတ် ကုန်ဆုံးလေတော့သည်။ ရှေးခေတ် မြန်မာစစ်သည်တော်များမှာကား အနောက်နိုင်ငံစစ်သူရဲများကဲ့သို့ ချပ်ဝတ်တန်ဆာများကို ဆင်မြန်းသည့် အလေ့အထမရှိခဲ့ပေ။ သို့ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းတွင် ထင်ရှားသော စစ်သူကြီး မဟာဗန္ဓုလသည် သံချပ်အင်္ကျီကိုဝတ်ဆင်၍ စစ်တိုက်ခဲ့ဘူးသည်ဟု အဆိုရှိလေသည်။ မဟာဗန္ဓုလ၏ သံချပ်အင်္ကျီကို အင်္ဂလန်ပြည် လန်ဒန်မြို့ ဗြိတိသျှပြတိုက်တွင် ယနေ့ထက်တိုင် တွေ့ရှိနိုင်သည်။ (ဗန္ဓုလ–ရှု။)

ကရူးဆိတ်စစ်သည်များ ဝတ်ဆင်သောချပ်ဝတ်တန်ဆာ

ချိပ်။ ။ ချိပ်မှာ လက်စီဖာလက်ကာခေါ် အင်းဆက်ပိုးမှ ရရှိသော အစေးဖြစ်သည်။ ချိပ်ပိုးများသည် ဘေးအန္တရာယ် အသွယ်သွယ်တို့ကို ကာကွယ်ရန်အလို့ငှာ မိမိတို့ကိုယ်ကို အစေးတစ်မျိုး ထုတ်လုပ်၍ ဖုံးအုပ်၏။ ထိုအစေးမှာ ချိပ်ဖြစ်သည်။ ထိုချိပ်ကို အလိုရှိကြသဖြင့် ထိုပိုးတို့ကို အမြောက်အမြား မွေးမြူကြသည်။

လက်စီဖာလက်ကာပိုးမျိုးကို ဥရောပတိုက်မှအပ မြောက်နှင့်တောင်အမေရိကတိုက်၊ ဩစတြေးလီးယားတိုက်၊ အာရှတိုက်နှင့် အာဖရိကတိုက်များတွင်တွေ့နိုင်သည်။ အာရှတိုက်၌ ဖော်မိုးဆားကျွန်း၊ နီပေါနိုင်ငံ၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းနှင့် ဂျားဗားကျွန်းများတွင်တွေ့နိုင်သည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့သည် ကမ္ဘာပေါ်၌ ချိပ်အဓိကထွက်သော နိုင်ငံများ ဖြစ်ကြသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ သစ်တောခရိုင်ပေါင်း ၇ ခု ရှိသည့် အနက် သစ်တောခရိုင် ၄ ခု၌ချိပ်ထွက်သည်။ ယင်းတို့မှာ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်သစ်တောခရိုင်၊မြောက်ဘက်သစ်တောခရိုင်၊ အလယ်သစ်တောခရိုင်နှင့် ချင်းတွင်းသစ်တောခရိုင်များ ဖြစ်သည်။ မြစ်ဝကျွန်းပေါ် သစ်တာခရိုင်၌ သရက်နှင့် ဟင်္သာတခရိုင်များ၊ မြောက်ဘက်သစ်တောခရိုင်တွင် ကသာ၊ ဗန်းမော်နှင့်မန်စီနယ်များ၊ အလယ်သစ်တောခရိုင်တွင် မေမြို့နယ်၊ ချင်းတွင်းသစ်တောခရိုင်တွင် အထက်ချင်းတွင်း၊ ယော၊ မင်းဘူး၊ မြစ်သား၊ မြို့နယ်များနှင့် မူးမြစ်ဝှမ်းဟူသည်တို့တွင် ချိပ်ထွက်သည်။ ယင်းတို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ ချိပ်အများဆုံးထွက်သော ဒေသမှာ ရှမ်းပြည်နယ် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှထွက်သော ချိပ် ရာခိုင်နှုန်း ၇၀ မျှလောက်ကို ရှမ်းပြည်နယ်မှရရှိသည်။

ချိပ်ပိုးတို့သည် အချို့သောအပင်များ၊ ချဲဖုတ်များ၊ နွယ်ပင်များပေါ်တွင်နေကာ အပင်မှထွက်သောအရည်ကို စုတ်ယူ၍ အသက်ရှင်ကြရသည်။ စုတ်ယူသော အရည်များမှ တစ်ဖန် အစေး လုပ်ယူကြသည်။ ချိတ်ပိုးများ နေလေ့ရှိသော အပင်များမှာ ရှားပင်၊ ကုက္ကိုပင်၊ တောင်မန်ကျည်းပင်၊ ဩဇာပင်၊ သတိပင်၊ ပေါက်ပင်၊ ရင်းတိုက်ပင်၊ တမလန်းပင်၊ သစ်နုပင်၊ သဒွက်ပင်၊ သဖန်းပင်၊ ကဒွတ်ပင်၊ ညောင်သပြေပင်၊ ညောင်ချဉ်ပင်၊ ကျွတ်ပင်၊ ဗောဓိညောင်ပင်၊ ဆင်သဖန်းပင်၊ အင်ကြင်းပင်၊ သင်္ဘောကုက္ကိုပင်၊ ကြိုးပင်၊ သစ်ရာပင်၊ ဆီးပင်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။

ချိပ်ပိုးကောင်သည် လေပုံသဏ္ဌာန်နှင့် တူ၍ အရှည်မှာ မီလီ မီတာ တစ်ဝက်ကျော်မျှ ရှိသည်။ အရောင်မှာ နီ၏။ ထို ပိုးလောင်းကောင်ကလေးများသည် ချိပ်ပိုးမကိုယ်ခန္ဓာ၏ ဆဲများမှ ပေါက်လာ၍ အတော်အတန် တွားသွားနိုင်ကြသည်။ ချိပ်ပိုးမတစ်ကောင်မှ ချိပ်ပိုးလောင်းကလေး ပေါင်း ၁၀၀၀ ခန့် ပေါက်ရောက်၏။ ပျမ်းမျှခြင်းအားဖြင့်

ဆီးပင်၏ပင်စည်တွင် ချိပ်ပိုးများအိမ်ဖွဲ့နေစဉ်

ကောင်ရေ ၂၀၀ မှ ၅၀၀ အထိပေါက်နိုင်၏။ ထိုပိုးလောင်းကောင်ကလေးများသည် အရည်ရွှမ်းနေသော အရွက်နုများကို စားသောက်ရန် ပို၍ နှစ်သက်သည်။ ရှင်နေသော သစ်ရွက်ကြွမ်းများကို ကောင်းစွာမစားသောက်နိုင်ကြပေ။ ထို့ကြောင့် ချိပ်ပိုးများကို မွေးမြူသောအခါ အရွက်နုများထွက်လာရန် အပင်မှအကိုင်းများကို ချိုင်ပေးကြ ရ၏။ အကိုင်းအခက်များကို ချိုင်ထားခြင်းမရှိသော အပင်များ၌လည်း ချိပ်ပိုးများကို မွေးမြူနိုင်သည်။ သို့သော် ချိပ်များ ရသင့်သလောက် မရရှိနိုင်။

ချိပ်ပိုးများကိုမွေးမြူရာ၌ ချိပ်ပိုးလောင်းများတွယ်နေသော အကိုင်းကို ဖြတ်တောက်၍ မွေးမြူလိုသော အပင်၌ ချိတ်တွယ် ပေးရသည်။ ဤသို့ဖြင့် ချိပ်ပိုးကောင်များသည် အပင်သို့ကူး၍ အရွက်နုကလေးများမှအရည်ကို စုတ်ယူစားသောက်ကြသည်။ အများအားဖြင့် အကိုင်းအခက်များ အောက်ဘက်မှနေ၍ ပင်ရည်ကို စုတ်ယူ စားသောက်တတ်ကြသည်။ မကြာမီအတွင်းမှာပင် ပိုးလောင်းကောင်ကလေးများသည် တစ်ကောင်အပေါ် တစ်ကောင်ထပ်၍ အများအပြား ပြွတ်သိပ်ကာ ပေါ်ပေါက်လာ ကြသည်။

ချက်ခြင်းပင် ချိပ်ပိုးလောင်းကောင်ကလေးများသည် ချိပ်ရည်ကိုထုတ်ကြ၏။ ထိုချိတ်ရည်ကို ချိပ်ပိုးများအတွင်းရှိ ဂလင်းများ၏အကူအညီဖြင့် ထုတ်သည်။ ပထမ၌ချိပ်ရည်

သည် ပိုးလောင်းများ၏ ကိုယ်ပေါ်၌တောက်ပြောင်လျက်ရှိ၏။ ထို့နောက် ထိုအရည်သည် တဖြည်းဖြည်း မာသွား၍ ချပ်ပိုး၏ ကိုယ်လုံးဖုံးလွှမ်းသွားသည်။ ဖုံးလွှမ်းထားသော ချိပ်ရည်အတွင်း၌ပင် ချိပ်ပိုးများသည် ချိပ်ရည်ကို ဆက်လက်ထုတ်ပေးကြ၏။

ချိပ်ပိုးအမနှင့်အထီးရှိရာ အထီးများသည် မိမိတို့၏ ချိပ်ရည်ဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ပိုးအိမ်များအတွင်း၌ အဆင့်ဆင့်ပြောင်းလဲ၍ ကြီးကောင်ဝင်ပိုးဘဝသို့ ကူးပြောင်းသွားကြလေသည်။ ကြီးကောင်ဝင်ပိုးသည် ပိုးလောင်းကောင်နှင့် လုံးဝ မတူတော့ပေ။ အထီးများသည် ကြီးကောင်ဝင်ပိုးများဖြစ်လာသောအခါ မိမိတို့၏ ပိုးအိမ်များမှထွက်လာ၍ အမများနှင့်မျိုးဆက်ပွားရန် ဆောင်ရွက်ကြသည်။ ဆောင်ရွက်ပြီးသောအခါ မကြာမီအတွင်းမှာပင် သေဆုံးသွားကြသည်။ ရရှိသောချိပ်သည် အများအားဖြင့် ချိပ်ပိုးမှ များမှ ထုတ်သောချိပ်ဖြစ်သည်။ အမှန်စင်စစ်ချိပ်ထုတ်ခြင်း အလုပ်အားလုံးကို ချိပ်ပိုးထီးများ မိမိတို့အိမ်ထဲမှ ထွက်လာပြီးနောက်မှ ပြုလုပ်ကြလေသည်။

ချိပ်ပိုးအမများသည် မိမိတို့အိမ်အတွင်း၌ မလှုပ်မရှားနေ၍ချိပ်ကိုထုတ်ပေးကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ချိပ်အဆောက်အအုံမှာ တဖြည်းဖြည်း ကြီးမားလာလေသည်။

ပိုးဥဖြစ်သည့်အချိန်မှ ကြီးကောင်ဝင်ပိုးမက တစ်ဖန်ဥပြန်အုသည့် အချိန်အထိကို ဇီဝစက်တစ်ခုဟု ခေါ်သည်။ ထိုအချိန်မှာ ချိပ်ရရှိရန်ကြာသောအချိန်ပင်ဖြစ်သည်။ ရာသီဥတုအခြေအနေနှင့် မွေးမြူသောအပင်များကိုလိုက်၍ တစ်နှစ်အတွင်းဇီဝစက် ၂ ခုမှ ၄ခုအထိရှိနိုင်ပေသည်။

ချိပ်များကို လိုက်လံစုဆောင်းရာ၌ ချိပ်တွယ်နေသော အကိုင်းအခက်များကို ဖြတ်တောက်ယူကြ၏။ သိမ်းယူသောအခါ ရှိသမျှ ချိပ်အားလုံးကို မယူဘဲ၊ နောက်ထပ်မွေးမြူရန်အတွက် အချို့တစ်ဝက်ကို ချန်ထားခဲ့ကြရ၏။ ထို့နောက် သစ်ကိုင်းများတွင်ရှိသောချိပ်များကို ခွာယူ၍အလိုရှိသော နေရာများသို့ တင်ပို့ရောင်းချကြ၏။ တစ်ခါတစ်ရံ ချိပ်များတွယ်ကပ်နေသော သစ်ကိုင်းများကို အကိုင်းလိုက်လည်း တင်ပို့ ရောင်းချတတ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ ထွက်သောချိပ်များကို အိန္ဒိယနိုင်ငံသို့တင်ပို့ရောင်းချသည်။ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၌ ထိုချိပ်ကို အမျိုးမျိုးပြုပြင်၍ ရဲလက်ခေါ် ချိပ်လွှာများ ပြုလုပ်ယူကြသည်။

ချိပ်မှချိပ်လွှာလုပ်ယူရာ၌ ပထမချိပ်ကို အမှုန့်ကြိတ်ပြီး လျှင် ရေနွေးထဲတွင်ထည့်၍ ဆေးကြောပစ်ရသည်။ ဤကဲ့သို့ပြုလုပ်ပေးခြင်းအားဖြင့် ချိပ်ကို ပျော့ပျောင်းသွားစေ၍ အထဲတွင်ပါရှိသော ဆိုးဆေးများကို ထွက်သွားစေသည်။ ထို ဆိုးဆေးများမှာ ချိပ်ပိုးများ၏ ကိုယ်ခန္ဓာများမှ ထွက်လာသော ပစ္စည်းများဖြစ်၍ အနီပုပ်ရောင်ရှိ၏။ ရှေးအခါက ထိုဆိုးဆေးများကို အလွန်တစ်ရာမှပင် တန်ဖိုးထား၍ အသုံးပြုကြလေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ ထိုဆိုးဆေးများကို ပိုးလုံချည်များ ဆေးရောင်ဆိုးရာတွင် အသုံးပြုကြသည်။ သို့ရာတွင် ယခုအခါ အခြားဆိုးဆေး အမျိုးမျိုး ပေါပေါက်လာသဖြင့် ယင်းတို့ကိုရှေးအခါကလောက် တန်ဖိုးမထားကြတော့ပေ။

ရေဖြင့် ၃၊ ၄ ကြိမ်မျှ ဆေးကြော ပြီးသောအခါ ချိပ်ကို ခြောက်သွေ့သွားအောင် ပြုလုပ်ပေးရ၏။ ယင်းကို တစ်ဖန် အရည်ကျိုပေးသောအခါ ချိပ်လွှာများကို ရရှိလေသည်။

ချိပ်လွှာသည် ပယင်းရောင်အရင့်မှ အမည်းရောင်အထိ အရောင်အမျိုးမျိုးရှိ၏။ ယင်းကို တစ်ဖန်အရောင်ချွတ်ပေးနိုင်၏။ အရောင်ချွတ်ပြီးသောအခါမှ ချိပ်လွှာကို အလိုရှိသောအရောင် ပြန်ဆိုးပေးရန် အကောင်းဆုံး ဖြစ်သည်။ အရှေ့အိန္ဒိယကျွန်းစု၌ အဝါရောင် ပြန်ဆိုးပြီးသောအခါမှ ချိပ်လွှာကို အလှအပတန်ဆာပစ္စည်းများ ပြုလုပ်ရန် အသုံးပြုကြလေသည်။ ချိပ်လွှာသည် ဓာတ်ပြားများပြုလုပ်ရာတွင် အရေးအကြီးဆုံးသော ပစ္စည်းတစ်မျိုး ဖြစ်ပေသည်။

ချဲ့ကင်းမြို့ ။ ။ချဲ့ကင်းမြို့သည် တရုတ်နိုင်ငံအနောက်ပိုင်း ဆီချွမ်ပြည်နယ်တွင် ရှိ၍ ရှေးနှစ်ပေါင်း ၄၀၀၀ ကျော်ကပင် ပေါ်ထွန်းခဲ့သော မြို့ဟောင်းတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဘီစီ ၂၂ ရာစုနှစ်ခန့်က တရုတ်ပြည် ဆီယာမင်းဆက်မှယူဘုရင်၏ မိဖုရားကြီးမှာ ထိုဒေသတွင် မွေးဖွားခဲ့သည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ဘီစီ ၂၂၀ နှစ်ကတရုတ်ပြည့်ရှင် ရှီဂှန်းတီဘုရင်သည် ချဲ့ကင်းမြို့ကိုသိမ်းပိုက်၍ တရုတ်ပြည်မထဲသို့ ထည့်သွင်းခဲ့သည်။

ဤမြို့မှာ ယန်ဆီမြစ်နှင့် ကိယလင်မြစ်တို့တွေ့ဆုံရာ ကျောက်ဆောင်ကျွန်းဆွယ်ပေါ်တွင် တည်ရှိသည်။ ထိုမြစ်များမှာ တရုတ်နိုင်ငံအနောက်ပိုင်းကို အလယ်ပိုင်းနှင့် ပင်လယ်ဆိပ်ကမ်းမြို့များဆက်သွယ်ပေးရာ ခရီးလမ်းကြောင်းကြီးများဖြစ်ပေသည်။ ထိုကြောင့်ချဲ့ကင်းမြို့မှာ တရုတ်နိုင်ငံ၏အနောက်ဖက်အစွန်ကျသော ဆီချွမ်ပြည်နယ်နှင့် အလယ်ပိုင်းကို ဆက်သွယ်ပေးရာ သဘာဝတံခါးဝဟုဆိုနိုင်သော မြို့ကြီးတစ်ခုဖြစ်သည့်ပြင် ယူနန်ပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းနှင့် တိဗက်နိုင်ငံအရှေ့ပိုင်းတို့မှ ကုန်စည်များ စုဝေးထုတ်နုတ်ဖလှယ်ရာ ဗဟိုအချက်အခြာ မြို့တစ်မြို့လည်းဖြစ်သည်။

၁၈၉၀ပြည့်နှစ်တွင် တရုတ်ပြည်နှင့်အနောက်နိုင်ငံတစ်ခို့တို့ချုပ်ဆိုသော ဝီကင်းစာချုပ်အရချဲ့ကင်းမြို့ကို နိုင်ငံခြားသားများ နေထိုင်ရောင်းဝယ်ခွင့်ရှိသော စာချုပ်ပါ မြစ်ကြောင်းသင်္ဘောဆိပ်မြို့အဖြစ်ဖြင့် ကြေညာခဲ့သည်။ ၁၉၄၃ ခုနှစ်တွင်မှ ထိုအခွင့်အရေး ပေးရခြင်း ရပ်စဲ သွားလေသည်။

မြို့ပတ်ပတ်လည်ကို ၅ မိုင် ရှည်လျားသော ကျောက်တံတိုင်းကြီးဖြင့် ကာရံထားလေသည်။ ထိုတံတိုင်းကြီးတွင်

ချုံကင်းမြို့ရှိ ကြီးမားခန့်ညားသော လူထုအစည်းအဝေးကျင်းပရာ အဆောက်အအုံသစ်

မြို့တံခါး ၉ ပေါက် ဖောက်ထားသည်။ ချုံကင်းမြို့၏ရာသီဥတုမှာ သာယာခြင်းမရှိသည့်အပြင်ကျန်းမာရေးနှင့်လည်း မညီညွတ်ချေ။

မြို့ပတ်ဝန်းကျင်အရပ်မှ လက်ဖက်၊ ဆန်စပါးနှင့် ပိုးခြည်များထွက်သည်။ တောင်ပေါ်ဒေသများမှ သိုးမွေးနှင့် သားရေများ ရရှိသည်။ မြစ်ကြောင်းသယ်ယူပို့ဆောင်ရေးတွင် ကတ္တူကြီးများနှင့် မီးသင်္ဘောငယ်များကို အသုံးပြုကြသည်။

ရုံးသုံးဝေါဟာရ၌ ချုံကင်းမြို့ကို ပါဆီအင်ဟု ခေါ်သည်။ ချုံကင်းမြို့တွင် ၁၉၂၃ ခုနှစ်မှစ၍ မျူနီစီပယ်အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ တရုတ်ဂျပန် စစ်အတွင်းက တရုတ်နိုင်ငံမြို့တော်နန်းကင်းမြို့မှာ ဂျပန်များလက်သို့ကျဆုံးသွားရာ ၁၉၃၇ ခုနှစ်နိဝင်ဘာလတွင် တရုတ်နိုင်ငံမြို့တော်ကိုချုံကင်းမြို့သို့ ပြောင်းရွှေ့လာခဲ့သည်။ ၁၉၃၆ ခုမှ ၁၉၃၈ ခုနှစ်အတွင်း ဖောက်လုပ်ပြီးစီးခဲ့သော တရုတ်မြန်မာလမ်းမကြီးမှာ ချုံကင်းမြို့မှ ကွန်မင်းမြို့ကို ဖြတ်၍ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ဆက်သွယ်ထားသော မော်တော်ကားလမ်းမကြီးဖြစ်သည်။ ဤလမ်းမကြီးမှ တရုတ်နိုင်ငံသို့ စစ်သုံးပစ္စည်းအမြောက်အမြားကို တင်ပို့ခဲ့သည်။

၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် ချုံကင်းမြို့တော်ကို အရံမြို့တော်အဖြစ် ကြေညာပြီးနောက် ခရိုင် ၄ ခုကို မျူနီစီပယ်နယ်နိမိတ် အတွင်းသို့ နောက်ထပ်ထည့်သွင်းခဲ့သည်။ ထိုသို့တိုးချဲ့ပြီးနောက်ချုံကင်းမြို့မှာ စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၁၁၆ မိုင်ခန့်ကျယ်ဝန်းလာသည်။ ၁၉၃၈ ခုမှ ၁၉၄၁ ခုနှစ်အတွင်း ဂျပန်တို့၏ ဗုံးကြဲတိုက်ခိုက်ခြင်းကိုခံရသဖြင့် မြို့အနိမ့်ပိုင်းရပ်ကွက်များယိုယွင်းပျက်စီးခဲ့သည်။ ဤမြို့တွင် ၁၉၃၉ ခုနှစ်က လူဦးရေ ၅၅၀၀၀၀ မျှသာ ရှိခဲ့ရာ ၁၉၄၂ ခုနှစ်ရောက်သော အခါလူဦးရေ ၁၀၀၀၀၀၀ ကျော်မျှအထိ တိုးတက်နေထိုင်လာခဲ့ကြသည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးပြီး၍ ၁၉၄၆ ခုနှစ် မေလသို့ ရောက်သောအခါ၊ ချန်ကေရှိတ်သည် တရုတ်နိုင်ငံ၏မြို့တော်ကို ချုံကင်းမှ နန်းကင်းမြို့သို့ ပြောင်းလိုက်သည်။

ချုံ၊ဆရာ ။ ။ ကုန်းဘောင်ဆက်နောက်ဆုံးမင်းဖြစ်သည့် သီပေါမင်းလက်ထက်တော်မှစ၍ ထင်ရှားကျော်စောလာသော မန္တလေးမြို့မှ မြန်မာပန်းချီဆရာအနုပညာသည်ကြီးတစ်ဦးကား ဆရာချုံဖြစ်သည်။

ဆရာချုံ၏ မွေးသက္ကရာဇ်ကို အသေအချာ မသိရသော်လည်း မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၅၈ ခုနှစ်တွင် မွေးဖွားသည်ဟု ခန့်မှန်းရသည်။ ဆရာချုံသည် မင်းတုန်းမင်းလက်ထက်၌

နန်းမြို့တွင်းဦ

အမှုထမ်းရသော ပန်းချီတော်ဦးကြာညွန့်၏ တပည့်ဖြစ်သူ ဆရာစာ၏ အန္တေဝါသိက ဖြစ်သည်။ ဆရာစာထံ၌ ပညာများဆည်းပူးယင်း သီပေါမင်း ထံ၌အမှုတော်ထမ်းရွက်သည်။ ရိက္ခာတော် ငွေကျပ်ချိန် ၄၀၊ ၅၀ ခန့်ရသည်ဟု အဆိုရှိသည်။ ထိုခေတ်က မန္တလေးနေပြည်တော်သို့ လာရောက်အမှုထမ်းကြသော အီတာလျံပန်းချီဆရာ ၂ ဦး ရှိကြရာ ထိုသူတို့ထံမှလည်း ဆရာချုံသည် ပန်းချီပညာဆိုင်ရာ အဖိုးတန်ပညာရပ်များနှင့် ပစ္စည်းကိရိယာများကို ရလိုက်လေသည်။ သို့သော် ဆရာချုံသည် တတိယ အင်္ဂလိပ်မြန်မာစစ်ပွဲဖြစ်ပွားသည်တွင် အင်္ဂလိပ်တို့၏ ဖမ်းဆီးခြင်းကိုခံရကာ ၃ လမျှ အကျဉ်းခံနေရပြီးနောက် ကာနယ်ဆလေဒင်က သူထံ၌ အမှုထမ်းရန် ခေါ်ယူသည်။ သီပေါမင်း ပါတော်မူပြီးသည့်နောက် ဗြိတိသျှခေတ်ဦး၌ ဆရာချုံသည် မန္တလေး၌ပင်ပန်းချီပညာဖြင့် ဆက်လက်၍ အသက်မွေးသည်။ ထို့နောက် ရန်ကုန်သို့ ဆင်းလာ၍ ကျုံးကြီးလမ်း၌ နေထိုင်ရာတွင် ပန်းချီပညာများကို အားပေးခြင်းမရှိရကား ဆရာချုံသည် ဆိုင်းဘုတ်များ ရေးဆွဲယင်း ဆင်းရဲငြိုင်ငြင်စွာနေထိုင်ခဲ့ရသည်။ တစ်ခါက ဆရာချုံသည် ပန်းချီပညာဖြင့် အသက်မွေးရခြင်းကိုစွန့်လွှတ်၍ ဆန်အရောင်းအဝယ်လုပ်ကိုင်ရန် စိတ်ကူးခဲ့ဘူးလေသည်။

ဆရာချုံသည် ရှေးမူယိုးဒယားဟန်နှင့် မြန်မာဟန်များ ဖြစ်သောနဂါး၊ ဂဠုန်၊ ကုမ္ဘာဏ်၊ နယား၊ ခြင်္သေ့၊ ဆင်၊ ခြုံးပန်း၊ ကနုတ်ပန်းစသည်တို့ကို ကျွမ်းကျင်နိုင်နင်းစွာ ရေးဆွဲခဲ့သည်။ ထို့ပြင် ရွှေရေး၊ ငွေရေးပန်းချီနှင့် သေနင်္ဂဗျူဟာနှင့် ဆိုင်သော စစ်ခံတပ်အဆောက်အအုံပုံစံများကိုလည်း ရေးဆွဲခဲ့သေးသည်။ ထိုရေးဆွဲခဲ့သော ပုံများအနက် အချို့မှာ 'နန်းတွင်ဥယျာဉ်ဝယ်၊' 'သခ်ၤပတ္တ၊' နှင့် 'နန်းတွင်းသူ' တို့ဖြစ်သည်။ ဆရာချုံသည် ဆင်ရုပ်ပုံများရေးဆွဲရာ၌ ပိုမိုနိုင်နင်းကျွမ်းကျင်ဟန်ရှိသည်။ ဆရာချုံရေးဆွဲသော ဆင်ရုပ်ပုံများမှာ အသက်ဝင်လှုပ်ရှားနေဘိသကဲ့သို့ ရှိ၍ မာန်လည်းပါလှသည်။

ဆရာချုံကား ပန်းချီကျော်တစ်ဦး ဖြစ်ရုံသာမဟုတ်သေး၊ ဘုရားတည် ကျောင်းဆောက်အစရှိသော ဗိသုကာအတတ်ပညာကိုလည်း ကောင်းစွာ ကျွမ်းကျင်တတ်မြောက်သော ဆရာကြီးတစ်ဦး ဖြစ်ပေသည်။

ထိုသို့ ထင်ပေါ်ကျော်ကြား၍ အနောက် နိုင်ငံသားများမှတ်တမ်းတင်ထားခြင်းခံရသော ဆရာချုံသည် ၁၂၇၈ ခုနှစ် အသက် ၅၀ အရွယ်တွင် ရန်ကုန်မြို့၌ ကွယ်လွန်ခဲ့လေသည်။

ခြ ။ ။ခြသည် အိုင်စော့တားရားခေါ် မျိုးစဉ်တွင်ပါဝင်သောပိုးကောင်မျိုးဖြစ်သည်။ မျိုးစဉ်သီးခြားထားရခြင်းမှာ အခြားပိုးကောင်မျိုးတို့နှင့် မတူသော ပုံပန်းသဏ္ဌာန်

မြန်မာဘုရင်ကိုဓိုလိုက်သော ပန်းချီကျော်ဆရာချုံနှင့်သားများပုံ

ရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်၏။ ခြတို့၏ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံပုံ၊ နေထိုင်ပုံတို့မှာ ပျား၊ ပရွက်ဆိတ်၊ နကျယ်ကောင် စသည်တို့၏ အမူအကျင့်နှင့်မတူချေ။(ပျား၊ ပရွက်ဆိတ်၊ နကျယ်ကောင်–ရှု။)။

ခြကိုအာဖရိကတိုက်၊ အာရှတိုက်၊ အမေရိကတိုက်နှင့် ဩစတြေးလီးယားတိုက်များတွင်တွေ့ရသည်။ ခြသည် ပူအိုက်သော နေရာမှန်လျှင်မည်သည့်နေရာတွင်မဆိုနေလေ့ရှိ၍ တောတောင်လွင်ပြင် သဲကန္တာရ စသောဒေသအမျိုးမျိုး၌နေနိုင်သည်။ ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းများကို ထောက်ခြင်းအားဖြင့် ခြသည် အလွန်ရှေးကျသော ကာလမှစ၍ရှိခဲ့ကြောင်းသိရသည်။(ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်း–ရှု။)

ခြတို့၏လုံ့လဝီရိယကား စံနမူနာထားလောက်ပေသည်။ ယင်းတို့သည် သေးငယ်သော ကိုယ်ခန္ဓာနှင့်မလိုက်အောင် ကြီးမားခမ်းနားသောခြတောင်ပို့ကြီးများကို ဆောက်လုပ်နိုင်ကြ၍ အချို့သောခြတောင်ပို့ကြီး များမှာ မြေကြီးမှ ပေ ၂၀ ကျော် အထိပင် မြင့်တတ်၏။ တောင်ပို့အတွင်း၌ နေထိုင်သောခြတို့၏ အရေအတွက်မှာလည်း သိန်းသန်းနှင့်ချီ၍ များပြားကြလေသည်။

ခြအမျိုးပေါင်း ၁၂၀၀ ခန့် ရှိသည့် အနက် အချို့မှာသစ်ပင်အို သစ်ပင်ဆွေးများအတွင်းဘက်၌ ဝင်ရောက်နေတတ်ကြသည်။ အချို့ကမူသစ်ပင်စိမ်းများ၏အပြင်ဘက်တွင် နေကြသည်။ သို့သော် မည်သို့နေကြသည်ဖြစ်စေ ခြတို့သည် မြေကြီးဖြင့်ပြုလုပ်ထားသော ခြအိမ်အောက်၌သာလျှင် ပုန်းအောင်း၍ နေထိုင်လေ့ရှိကြသည်။ အချို့သောခြမျိုးက မြေအောက်တွင် အသိုက်အအုံကြီးများ ဆောက်လုပ်လျက် ထိုအသိုက်အအုံအတွင်း၌ အိပ်ခန်း၊ စားစရာသိုလှောင်ခန်း၊ ကလေးခန်းများအပြင်ခြသွားလမ်း၊ လေဝင်လမ်း၊ ရေစီးလမ်း စသောလမ်းကြီးလမ်းငယ်အသွယ်သွယ်တို့ကို ဖောက်လုပ်ကာ တစ်ခမ်းတစ်နားစီမံနေထိုင်လေ့ရှိကြသည်။ ယင်းတို့၏မြို့တော်ကြီးသို့ ဝင်ရာလမ်းမကြီးပေါ်တွင် မြေအောက်မှ တူးဖော်ထားသော ကျစ်စာများဖြင့်တောင်ကြီးသဖွယ် မို့မောက်နေအောင်ဖို့ထားတတ်၍ ထိုတောင်ပို့အတွင်း၌လည်း ဆိုင်ရာအခန်းများနှင့် လမ်းဖောက်လုပ်ထားသည်။

အာဖရိကတိုက် အလယ်ပိုင်းတွင် အဆိုပါခြတောင်ပို့ကြီးမျိုးမြောက်မြားစွာ တောင်တန်းကလေးသဖွယ် စီတန်းလျက် ပေါ်ပေါက်နေသည်ကို တွေ့နိုင်သည်။ ယင်းတို့သည် အုတ်ဖြင့် ပြုလုပ်ထားသည့်အလား ခိုင်ခံ့သည်ကိုလည်း တွေ့ရဖူးသည်။

ခြတောင်ပို့အတွင်း၌ ခြအမျိုးမျိုးနေထိုင်ကြသည်။ မြောက်မြားလှသော ခြထုကြီးကိုအုပ်ချုပ်ရန် ခြတောင်ပို့တွင် ခြဘုရင်တစ်ကောင်နှင့်ခြဘုရင်မတစ်ကောင်ရှိသည်။ ခြနိုင်ငံ၏ ရန်စွယ်ကို ကာကွယ်ရန် ခြစစ်သားများလည်းရှိသည်။ ခြနိုင်ငံကြီး စည်ပင်ဝပြောရေးအတွက် အစွမ်းကုန်အလုပ်လုပ်နေကြသော ခြလုပ်သားများလည်း ရှိသည်။ မွေးကျွေးပြုစု နေရဆဲဖြစ်သော ခြပေါက်စကလေးများလည်းရှိကြသည်။ ခြပေါက်စကလေးများသည် ဥမှပေါက်လာသည့်

သစ်တုံးတစ်တုံးကိုဖောက်ထွင်း၍ အိမ်ဖွဲ့နေသောခြများ

အရွယ်မှာပင် အရွယ်ရောက်ပြီး ခြကြီးများနှင့်မခြား ဦးခေါင်း၊ ဦးမှင်နှင့် ခြေ ၆ ချောင်း စုံလင်စွာပါရှိသည်။ အင်္ဂါစုံပါရှိသော်လည်း မိမိဖာသာသွားလာစားသောက်ခြင်းမပြုနိုင်သေးပေ။ လုပ်သားများက ဤအကောင် ကလေးများ အရွယ်မရောက်မခြင်း ရက်အနည်းငယ်မျှ အစာရေစာကျွေးမွေးပြုစုကြရသည်။

ခြလုပ်သားများ၏ ကိုယ်မှာ ပျော့ပျောင်းဝဖိုင့်၍ ဦးခေါင်းနှင့် ပခုံးမှာအညိုရောင်ဖြစ်သည်။ ခြလုပ်သားတို့သည် ခြပေါက်စ ကလေးများကို ကျွေးမွေးပြုစုခြင်း၊ အစာရိက္ခာရှာဖွေစုဆောင်းခြင်း၊ ခြဘုရင်နှင့်ခြဘုရင်မတို့အားလုပ်ကျွေးခြင်း၊ တောင်ပို့ကြီးများတည်ဆောက်ခြင်း၊ အခန်းများ ပြုလုပ်ခြင်း၊ မြေအောက်လမ်းကြီးများဖောက်လုပ်ခြင်း စသည့် အလုပ်မျိုးစုံကိုမရပ်မနား လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ခြစစ်သားတို့သည် သာမန်ခြလုပ်သားတို့ထက် ကိုယ်ခန္ဓာကြီးမားသည်။ ကြီးမားသော ဦးခေါင်းရှိ၍ မေးရိုးမှာလည်း ကြီးမားခိုင်ခံ့ပြီးလျှင် တံစဉ်ပုံနှင့်တူသည်။ ထူးဆန်းသည်မှာ ခြစစ်သားနှင့် ခြလုပ်သား ၂မျိုးစလုံးပင် များသောအားဖြင့် မျက်စိကန်းနေသောအချက်ဖြစ်၏။ သို့သော် နားကားမပင်းပေ။ ယင်းတို့၏နားများသည် ရှေ့ခြေထောက်စုံပေါ်တွင် ရှိ၍ တစ်ကောင်နှင့်တစ်ကောင် အသံပြ အချက်ပေးသောအခါ

နံကောင်များကဲ့သို့ ပခုံးနှင့် ဦးခေါင်းကို ပွတ်၍ ထွက်ပေါ်လာသောအသံဖြင့် အချက်ပေးသည်ဟု ယူဆရသည်။

ခြဘုရင်သည် ခြလုပ်သားများထက် ကိုယ်ထည် အတန်ငယ်ကြီးမားသည်မှတစ်ပါး အသွင်အပြင် မထူးခြားလှချေ။ သို့သော် ခြဘုရင်မကြီးမှာမူ ၄ လက်မခန့်အထိ ကြီးမားသည်။ ဦးခေါင်းမှာ အဆမတန် သေးငယ်၍ခြေ ၆ ချောင်းမှာလည်း သေးသွယ် ပျော့ပျောင်းသည်။ ခြဘုရင်မသည် မြေအောက်ခြမြှုံတော်အတွင်းရှိ သီးသန့်ခန်းမဆောင်တွင်သာ အမြဲတစေ နေထိုင်သောကြောင့် ဘုရင်မကိုမြင်ဘူးသူရှားပေသည်။ ခြဘုရင်မ၏ တာဝန်မှာ ဥများကို အဆက်မပြတ် အုပ်ပေးရန်သာဖြစ်ရာ တစ်မိနစ်လျှင် ပျမ်းမျှဥပေါင်း ၆၀ ခန့် ဥပေးနိုင်သည်။ ခြဘုရင်နှင့်ခြဘုရင်မ ၂ ဦးစလုံးမှ ခြလုပ်သားတို့ကဲ့သို့ မျက်စိကန်းများ မဟုတ်ကြချေ။ သို့သော် မှောင်မိုက်နေသော တောင်ပို့ထဲတွင်သာ အနေများသည့် အတိုင်း ယင်းတို့၏ မျက်စိများသည် များစွာအသုံးမဝင်ချေ။

ခြသည်လူတို့၏ အကျိုးစီးပွားကိုများစွာ ပျက်စီးဆုံးပါးစေတတ်သည်။ ယင်းတို့သည် သတ္တုကလွဲလျှင် မည်သည့် အရာဝတ္ထုမျိုးကိုမဆို မရောင်ဘဲစားပစ်တတ်သည်။ အချို့အရပ်ဒေသများတွင် ခြ၏ရန်တစ်ခုတည်းကြောင့် သစ်သားအိမ်များကိုပင်မဆောက်ဝံ့ကြပေ။ တိုင်၊ ရက်မ၊ ကြမ်းပြင်များကို လူမသိအောင်အတွင်းကျိတ် စားသောက်ဖျက်ဆီးတတ်သည့်အတွက်လည်း ခြတို့၏ရန်မှာ ထင်သည်ထက် အဆပေါင်းများစွာ ဆိုးရွားကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းသည်။ ခြတို့သည် သစ်သားကို စားနိုင်ရန်အတွက် ယင်းတို့၏ အစာအိမ်ထဲရှိ အလွန်သေးငယ်သော ပရိုတိုဇိုဝါခေါ်တိရစ္ဆာန်လေးတစ်မျိုးက အကူအညီပေးသည်။ ပရိတိုဇိုဝါတို့၏တာဝန်မှာ မာကျောသောသစ်သားကို ပျော့စေခြင်းဖြင့် ခြတို့အားအစာကို ချေဖျက်စေနိုင်သည်။ သို့သော် အဆိုပါပရိတိုဇိုဝါများ ကိုယ်တိုင်ပင် မကြာခဏခြတို့၏ အစာနှင့်ရောရ၍ ကြေပျက်သွားတတ်သည်။ ထိုအခါမျိုးတွင် ခြသည်သစ်သားကိုယခင်ကကဲ့သို့ ဆက်လက်၍ စားစေကာမူ အာဟာရမဖြစ်တော့ပေ။

ခြတို့၏အစာမှာ သာမန်အားဖြင့်မြေဆွေးနှင့်သစ်ဆွေးများဖြစ်ကြ၏။ သစ်ဆွေးကိုမူ အနှစ်သက်ဆုံးဖြစ်၍ ခြတို့သည် သစ်ဆွေးရရန်အလို့ငှာ မူလနေထိုင်ရာ အိုးအိမ်ကိုစွန့်ကာအစာရှာထွက်လေ့ရှိသည်။ ယင်းတို့ အစာရှာထွက်သည့်အခါ မြေအောက်ဥမင်များဖြင့် လိုရာခရီးသို့ ရောက်အောင်သွားတတ်ကြသည်။

အချို့သော ခြမျိုးများသည် မိမိတို့၏ တောင်ပို့အတွင်း အစာအလို့ငှာ မှိုတစ်မျိုးကို ပျိုးထွါထားတတ်ကြသည်။ အချို့ခြမျိုးမှာကား ပိုးကောင်ငယ်တို့ကို မွေးမြူထားတတ်သည်။ ထိုပိုးကောင်ငယ်တို့မှာ ခြတို့ကိုကြိုက်နှစ်သက်သော အာဟာရအရည်တစ်မျိုးကို ပေးနိုင်စွမ်းရှိသည်။ ခြတွင်အုပ်သင်းဖွဲ့၍ နေတတ်သော အခြားပိုးကောင်မျိုးတို့နှင့် ကွာခြားသည့် အချက်တစ်ချက် ရှိသေး၏။ ယင်းမှာအခြား ပိုးကောင်မျိုးတို့၌ လုပ်သားသည် နပုလ္လိင်များသာဖြစ်ကြသော်လည်း ခြလုပ်သားများတွင်မူ အထီးအမဟူ၍ ပါရှိကြသည်။ သို့သော် ယင်းအထီးအမတို့သည် အမြဲမျှားဖြစ်ကြသည်။ ခြစစ်သားတွင်လည်း ဤနည်းနှင်နှင်ဖြစ်၏။ ဥမှပေါက်ခါစ ခြကလေးများသည် လက်ဦးတွင် အားလုံး အတူတူလိုပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော်အစားအစာနှင့် ပြုစုပုံ ကွဲလွဲလာသောကြောင့် ကြီးပြင်းလာသောအခါ မျိုးပွားနိုင်သောခြဘုရင်နှင့်ဘုရင်မလောင်းများ၊ ခြစစ်သားများ၊ ခြလုပ်သားများဟူ၍ အလိုအလျောက်သုံးစားကွဲလာသည်။ ခြဘုရင်နှင့်ဘုရင်မလောင်းတို့၌ အရွယ်ရောက်လျှင် အတောင်၂ စုံစီပေါက်လာသည်။ မကြာမီပင် ထိုကဲ့သို့ အတောင်ပေါက်လာသော ခြတို့သည်ပလူအဖြစ်ဖြင့် အစုလိုက်အဝေးလိုက်တွင်းမှ အဆက်မပြတ်ထွက်ကာ ပျံသန်းကြတော့၏။ သို့သော်များသောအားဖြင့် ကျီးငှက်၊ ကြွက်၊ ဖား၊ ပုတ်သင်၊ အိမ်မြှောင်တို့၏ အစာသာဖြစ်ရပြီးလျှင် အနည်းငယ်မျှသာ သေဘေးမှ လွတ်ကင်းကျန်ရစ်ခဲ့ကြသည်။

ထိုအချိန်ကား ခြတို့၏ မိတ်လိုက်ချိန်ဖြစ်၏။ အထက်ပါအတိုင်းအသက်မသေဘဲ ကျန်ရစ်ခဲ့သောပလူကောင်တို့သည် မြေသို့သက်ချိန်တွင် အတောင်ကိုချွတ်ပစ်ကြ၍ အသီးသီး မိတ်ရွေးပြီးလျှင် အိုးအိမ်သစ်ထူထောင်ရန် နေရာရှာကြလေသည်။ အချို့လည်း မြေအောက်သို့ဝင်၍ မိမိတို့ဖာသာ အိုးသစ်အိမ်သစ်ထူထောင်ကြသည်။

ထူးဆန်းအံ့သြဖွယ်ကောင်းသော ခြတို့၏စည်းရုံးနေထိုင်ပုံနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အကြောင်းရင်းကို ယခုတိုင် မည်သူမျှ အသေ

မှန်ဘီလူးအောက်တွင် တွေ့မြင်ရသောခြများ

အချာမဖြေရှင်းနိုင်သေးပေ။ ယခုအထိအများက ကျေနပ်လက်ခံနေရသော ရှင်းလင်းချက်မှာ ဇာတိစိတ်အလျောက်ဖြစ်ရသည် ဟူသောအချက်ဖြစ်၏။ တောင်အမေရိက၊ အာဖရိကနှင့် ဩစတြေးလီးယားတိုက်၌ရှိသော ခြမျိုးတို့သည် ခြတောင်ပို့ကြီးများကို တောင်နှင့် မြောက်တန်း၍သာ တည်ဆောက်လေ့ရှိသည်။ သို့တည်ဆောက်ခြင်း၏ သဘောမှာ တောင်ပို့ ၂ ဘက်စလုံးနေရောင်ရ၍ ခြောက်သွေ့စေရန်ဖြစ်သည်ဟုယူဆရသည်။ ယင်း တောင်ပို့ အရှေ့နှင့်အနောက်ဘက်ဘေး ၂ဘက် ၂ ချက်သည် ပြားလျက်ရှိသည်။ ဤအချက်တို့ကား ခြ၏ဇာတိစိတ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ထူးခြား သောအချက်များပေတည်း။

ခြ။ ။ခန္ဓာကိုယ်ကို မတ်မတ်တည်နိုင်အောင် အောက်ခြေမှနေ၍ထောက်ပေးထားသော အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းကိုခြေထောက်ဟုခေါ်သည်။ ထိုခြေထောက်၏ အောက်အခြေခံအင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းမှာ ခြေဖြစ်သည်။ ဇီဝဗေဒသဘောဖြင့် အတန်းမြင့်သည်ဟု ဆိုရသော သတ္တဝါများတွင် ရှေ့ခြေကို လက်ဟုခေါ်ရသည်။ လူတွင်ခြေချင်းဝတ်မှ အောက်ပိုင်းတစ်ခုလုံးကို ခြေဟုခေါ်သည်။ ကျောရိုးမဲ့သတ္တဝါတို့၌ ခြေပေါင်းများစွာ ရှိနိုင်သော်လည်း၊ ကျောရိုးရှိသတ္တဝါများတွင်မူ ခြေ ၄ ချောင်းသာ ပါရှိမြဲဖြစ်သည်။(ကျောရိုးရှိသတ္တဝါ–ရှု။)

လူ၏ခြေနှင့်အတူဆုံးမှာ မျောက်နှင့် မျောက်ဝံတို့၏ ခြေများပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော်မျောက်တို့၏ခြေများသည် အမှန်အားဖြင့် လက်နှင့်ပို၍ဆင်သည်။ သူတို့၏ခြေမများမှာ လူ၏ခြေမများကဲ့သို့မဟုတ်ဘဲ လက်မများကဲ့သို့ပင် ကိုင်တွယ်အသုံးပြုနိုင်သည်။ ထို့ပြင် လူ၏ခြေကဲ့သို့လည်း ခုံ၍မနေဘဲ၊ လက်ကဲ့သို့ ခပ်ပြားပြားဖြစ်နေသည်။ ဤကဲ့သို့ ခြေဖမိုးခုံးခြင်းမှာ အမှန်စင်စစ် လူနှင့်တိရစ္ဆာန်တို့ ကွဲပြားသော အချက်ကြီးတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။

လူ၏ခြေကိုခြေမျက်စိပိုင်း၊ ခြေဖမိုးပိုင်းနှင့် ခြေချောင်းပိုင်းဟု ၃ ပိုင်းခွဲထား၍၊ ထို ၃ ပိုင်း၌ အရိုးပေါင်း ၂၆ချောင်းပါရှိသည်။ ခြေမျက်စိပိုင်းတွင် ခြေဖနောင့်နှင့် ခြေခုံနောက်ပိုင်းတို့ပါဝင်၍ ထိုအပိုင်း၌တိုတုတ်ခိုင်မာသော အရိုး ၇ ခုပါရှိသည်။ ခြေဖမိုးပိုင်းတွင် ခြေခုံရှေ့ပိုင်းပါဝင်၍ ထိုအပိုင်း၌ တဖြည်းဖြည်း သေးသွယ်ပြီးကားသွားသော အရိုး ၅ ခုပါရှိသည်။ ခြေချောင်းပိုင်းတွင် ခြေမ၊ ခြေညိုး၊ ခြေသန်းစသော ခြေချောင်းများ ပါဝင်၍ ထိုအပိုင်း၌ ခြေချောင်းရိုးဆစ်ပေါင်း ၁၄ ခု ပါရှိသည်။ ခြေမ၌ အဆစ် ၂ ဆစ်ရှိသည်။ ကျန်ခြေချောင်းများ၌ အဆစ် ၃ ဆစ်စီ ရှိသည်။ အဆိုပါအရိုးများပေါ်တွင် တစ်ဖန်ခြေကို ညွှတ်နိုင်ဆန့်နိုင်စေရန် သက်ဆိုင်ရာ အသားအရေ၊ ကြွက်သား၊ အကြော၊ အရွတ်များဖြင့် ဖုံးလွှမ်းလျက် ရှိပြန်သည်။

ထူးခြားချက်မှာ လူနှင့်တိရစ္ဆာန်အသီးသီး၌ရှိသော ခြေတို့ ၏အနေအထားနှင့်အသုံးပြုပုံချင်းမှာ မတူကြချေ။ လူ၏ခြေတွင် ခြေဖနောင့်သည် မြေကြီးနှင့်ထိလျက်ရှိ၍၊ ဝက်ဝံတွင်လည်း ထိုအတိုင်းပင်ဖြစ်သည်။ ကြောင်၊ ခွေးစသောတိရစ္ဆာန် များတွင်မူ ခြေဖနောင့်သည် မြေကြီးမှကွာလျက်ရှိသည်။ ယင်းတို့သည် ခြေချောင်းကလေးများဖြင့်ထောက်၍သာလျှင် သွားလာပြေးလွှားကြ၏။ ကျွဲ၊ နွား၊ မြင်း၊ ဆိတ်၊ သမင်၊ ဒရယ် စသော တိရစ္ဆာန်များကား ခြေချောင်းအား လုံးဖြင့်မထောက်တော့ဘဲ၊ ခြေချောင်းတစ်ခုတည်း၏ ထိပ်ဖြင့်သာလျှင်ထောက်၍ သွားလာပြေးလွှားကြသည်။

ခြေ၏အနေအထားသည် အသုံးချပုံကိုလိုက်၍၊ တဖြည်းဖြည်း ပြောင်းလဲလာတတ်ရာ၊ ထိုသို့ပြောင်းလဲလာသော ခြေများအနက် မြင်း၏ခြေမှာ အလွန်မှတ်သားဖွယ် ကောင်းသည်။ ယခုခေတ်မြင်းတို့၌ ခွာတစ်ခုတည်း (၀၊) ခြေချောင်း တစ်ချောင်းတည်းသာရှိသည်။ သို့သော် ရှေးဟောင်းကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းများကို လေ့လာသောအခါ ခြေချောင်း ၅ ချောင်းပါရှိသော ရှေးမြင်းများမှတဖြည်းဖြည်းဆင့်ကဲ ပြောင်းလဲလာသည်ကိုတွေ့ရသည်။

ခြေစိမ်းကလေးငှက်။ ။ခြေစိမ်းကလေးငှက်ကို မြန်မာနိုင်ငံ၌အတွေ့ရနည်းသည်။ ဆောင်းဥတု၌သာ မြန်မာနိုင်ငံသို့ လာရောက်ကျက်စားသော ငှက်မျိုးဖြစ်သည်။

အလျား ၉ လက်မခန့်ရှိသည်။ ကျောမှာ မွဲပြာရောင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ကျောဘက် နောက်ပိုင်းနှင့် ဖင်ပိုင်းမှာမူ ဖြူသည်။ ဝမ်းပိုင်းတစ်လျှောက်လုံး အဖြူသန့်သန့် ရှိသည်။ နှုတ်သီးနှင့် ခြေတံရှည်လျားသေးသွယ်သည်။

ခြေစိမ်းကလေးငှက်သည် ရေအိုင်နှင့် ရွှံညွန်များ၊ ပင်လယ်ကမ်းစပ်လတာပြင်များတွင် ၊ အုပ်သင်းဖွဲ့ကာ အစာရှာဖွေလေ့ရှိသည်။ အစာစားစဉ် နှုတ်သီးကို ရမ်းလေ့ရှိ

သည်။ အော်သံမှာ စူးရှပြတ်သား၏။ အရွယ်ငယ် သည်မှ တစ်ပါး အသွင်သဏ္ဌာန်အားဖြင့် ခြေစိမ်းငှက်နှင့်အလွန်တူသောကြောင့် ခြေစိမ်းကလေးဟု တွင်သည်။

ခြေစိမ်းငှက် ။ ။ခြေထောက်များစိမ်းနေသည်ကိုအစွဲပြု၍ ဤငှက်ကို ခြေစိမ်းငှက်ဟု ခေါ်သည်။

ခြေစိမ်းငှက်သည် ဗြိတိသျှကျွန်းစုတွင် ပေါက်ပွား၍ အာဖရိကတိုက်၊ အာရှတိုက်နှင့် နယူးဇီလန်အပါအဝင် ဩစတြေးလီးယားတိုက်အထိပျံနှံ့စွာနေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဆောင်းဥတုတွင်သာ လာရောက်ကျက်စားသော ငှက်ဧည့်သည် တစ်မျိုး ဖြစ်သည်။

အလျား ၁၄ လက်မခန့်ရှိသည်။ ပျံသန်းသောအခါ ဖြူးဖွေးသောဖင်ပိုင်းနှင့် အမြီးကိုကောင်းစွာ မြင်နိုင်သည်။ ခြေစိမ်းငှက်သည် မြစ်ကမ်းပါးနှင့် ရေအိုင်များ၊ ပင်လယ်ကမ်းစပ်လဟာပြင်များတွင် တစ်ကောင်တည်းကျက်စားတတ်သည်။ ရေပိုးရေမွှားများ၊ ငါးကလေးများကို ရှာဖွေ စားတတ်သည်။ ပျံခါနီးတွင် သာယာငြိမ့်ငြောင်းစွာ လေချွန် သကဲ့သို့ မြည်တတ်သည်။

ခြေနီငှက် ။ ။ခြေထောက်နီသည်ကို အစွဲပြု၍ ဤငှက်ကို ခြေနီငှက်ဟု ခေါ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ ဆောင်းရာသီတွင်သာ လာရောက် ကျက်စားတတ် သော ငှက်မျိုးဖြစ်သည်။ ရေတွင်သွားလာကျက်စားသော ငှက်မျိုးများတွင်အလှဆုံးဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။

ဗြိတိသျှကျွန်းစုတွင် ပေါက်ပွား၍ ဆောင်းရာသီတွင် အာဖရိကတိုက်တောင်ပိုင်းမှ ဖိလစ်ပိုင်ကျွန်းစုအထိ ပျံနှံ့စွာနေသည်။

အလျား ၁၁ လက်မခန့်မျှ ရှိသည်။ ခြေထောက်ရှည်၍ နီသည်။ နှုတ်သီးလည်းရှည်သည်။ ပျံသန်းသည့်အခါ ဖြူဖွေးသောဖင်ပိုင်းနှင့် မြီးတောင်များကိုမြင်ရသည်။ တောင်ပံမှာ တစ်ပိုင်းဖြူ၍ တပိုင်းညိုမည်းနေသည်။ နွေဥတု၌ ကိုယ်အပေါ်ပိုင်း မည်းနက်၍ အောက်ပိုင်းညိုသည်။

ခြေနီငှက်သည် ချောင်းနှင့်လဟာပြင် ရှိရာ အရပ်များတွင် ကျက်စားသည် ရေလွှမ်းသည့်အခါလယ်ကွင်းများတွင်လည်းကျက်စားတတ်သည်။ ပျံသန်းရာတွင်လျင်မြန်သည်။ ဘယ်ယိမ်း ညာနွဲ့ပျံတတ်သည်။ တောင်ပံအနည်းငယ် ရိုက်တတ်သည်။ စိတ်ယနမကင်းသည့်အခါလည်တညိတ်ညိတ်နှင့် နေတတ်သည်။ မြေသို့သက်သည့်အခါ အတောင်ကိုကျောပေါ်၌ထောင်၍ တစ်ခဏမျှတင်ထားတတ်သည်။ ခြေနီငှက်၏ အစာမှာရေပိုးရေမွှားနှင့် ပိုးကောင်မွှားကောင်များဖြစ်၍၊ နှစ်ကောင်သုံးကောင် စသည်ဖြင့် အုပ်သင်းကလေးများဖွဲ့ကာ နေလေ့ရှိကြသည်။
ခြေနီငှက်၏ အသံမှာ နားထောင်ကောင်းသော လေချွန်သံမျိုးဖြစ်သည်။ သို့သော် ကြောက်လန့်တကြား ဖြစ်သည့်အခါ ဆူညံစွာ အော်၍ တစ်ဟုန်ထိုး ပျံတတ်သည်။

ခြောက်လပန်းပင်။ ။ခြောက်လပန်းပင်သည် ဆက်ဆီဖရာဂေးစီး မျိုးရင်းတွင် ပါဝင်သည်။ ရက္ခဗေဒဆိုင်ရာအမည်မှာ ဟိုက်'ရန်းဂျီယာ ဟော်တင်းရှားဖြစ်သည်။ အပွင့်များသည် အဆုပ်လိုက် ပွင့်လေ့ရှိပြီးလျှင်၊ အရောင်မှာ အမျိုးကိုလိုက်၍အဖြူ၊ အပြာနု၊ ပန်းရောင် စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုးဖြစ် တတ်သည်။ များသောအားဖြင့် ပန်းရောင်ဖြစ်တတ်၏။ ခြောက်လပန်းသည် ညှိုးနွမ်းလွယ်ခြင်းမရှိဘဲ ကြာရှည်ခံသဖြင့် အလှစိုက်ပျိုးရန်ကောင်းသော ပန်းပင်မျိုးဖြစ်သည်။

ခြောက်လပန်းသည် ပန်းဝတ်မှုန် သယ်ဆောင်တတ်သောပျားပိတုန်း၊ ပိုးဖလံများကို မိမိ၏ အပြင်ပန်းအလှဖြင့် မိမိရှိရာသို့ ဆွဲဆောင်သည်။ သို့သော် ခြောက်လပန်းထုပ်ရှိအပေါ်ယံအပွင့်များတွင် ဝတ်ဆံဖို ဝတ်ဆံမများ လုံးဝမရှိချေ။ မျိုးပွားနိုင်သော အပွင့်ကလေးများသည် အတွင်း

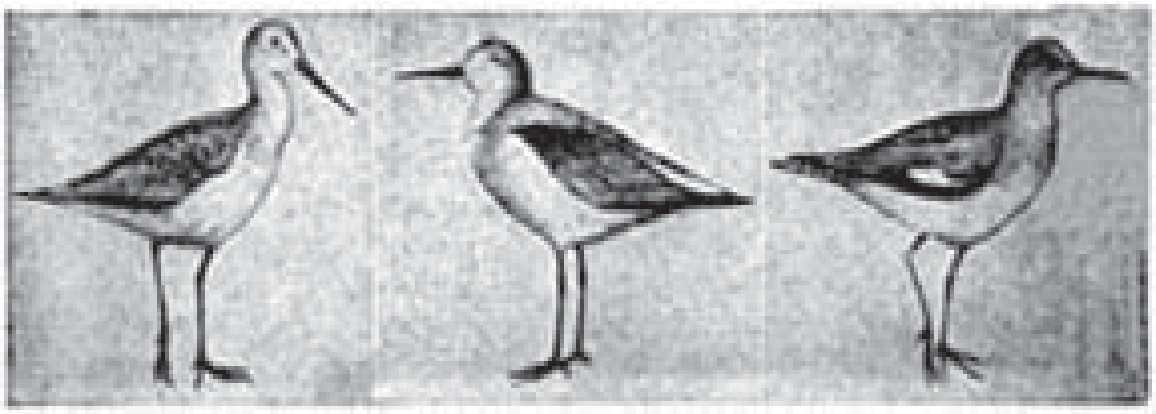

ခြေစိမ်းကလေးငှက် ကမ်းစပ်တွင်ကျက်စားတတ်သောခြေစိမ်းငှက် ရေငှက်မျိုးများတွင်အလှဆုံးဖြစ်သောခြေနီငှက်

လေယာဉ်ပျံပေါ်မှ ဒီဒီတီဆေးရည်ပက်ဖျန်း၍ ခြင်၏အန္တရာယ်ကို နှိမ်နင်းကြသည်။

ပိုင်း၌သာ ရှိကြသည်။ ခြောက်လပန်းတွင် အမျိုးပေါင်း ၂၅ မျိုးကျော်မျှရှိ၍ အထူးသဖြင့် တောင်နှင့်မြောက် အမေရိကတိုက်၊ ဂျပန်၊ တရုတ်နှင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတို့ရှိတောင်တန်းများတွင် အများအပြားပေါက်ကြသည်။ ခြောက်လပန်းပင်ရှည်မျိုးကို ခြံစည်းရိုးတစ်လျှောက်တွင်လည်းကောင်း၊ အပင်ပုမျိုးကို ပန်းအိုးများဖြင့်လည်းကောင်း မျက်စိပသာဒ ကြည့်၍လှအောင်စိုက်ပျိုးလေ့ရှိကြသည်။ ခြောက်လပန်းတွင် စိတ်ကြိုက်အရောင်ဖြစ်ထွန်းရရှိအောင် လောင်းပေးသောရေထဲ၌ သင့်တော်သောဓာတ်ပစ္စည်းများ ဖျော်ထည့်ပေးခြင်းဖြင့် ပြုပြင်ဖန်တီးပေးနိုင်သည်။ ပမာအားဖြင့် အပြာရောင်ဖြစ်စေလိုပါက၊ ရေထဲ၌ ဒုတ္ထာကို ဖျော်ထည့်ပေးရ၍၊ ပန်းရောင်ကို အလိုရှိပါက ပိုတက်ဆီယမ်ပါမန်ဂနိတ်ကို ဖျော်ထည့်ပေးရသည်။

ခြင် ။ ။ ခြင်သည် အင်းဆက်မျိုးဖြစ်၍ ကူလီစီဒေးမျိုးရင်းတွင်ပါသည်။ ယင်းကို အခြားအင်းဆက်ပိုးများနှင့် လွယ်လင့်တကူ ခွဲခြား၍သိရှိနိုင်၏။ ခြင်မျိုးပေါင်း ၂၀၀၀ ခန့် ရှိသည်။ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း သိပ္ပံဆရာတို့သည် ခြင်မျိုးသစ်များကို ထပ်မံ တွေ့ရှိနေကြသည်။ ခြင်များကို အမျိုးအစားခွဲခြားထားရာ အဆိုကအားဖြင့် အေဒီ၊ အန္ဖီဖီလီ၊ ဆိုရိုဖိုရား၊ ကြူလက်၊ ကြူ လီဆီတားဟူ၍ အုပ်စု ၅ ခုရှိသည်။ ထို အဓိကအုပ်စု ၅ ခုအပြင်အခြားအုပ်စုပေါင်း ၄၀ ခန့် လည်းရှိသေးသည်။ ထိုအုပ်စုတိုင်း ၌ ခြင်မျိုးပေါင်း အမြောက်အမြား ရှိသည်။

ခြင်၏ဦးခေါင်းသည်ဝိုင်း၏။ ဦးခေါင်းနှင့် ရင်ပိုင်းကို ဆက် ထားသောလည်ပိုင်းသည် တို၍ သေးသွယ်သည်။

ဦးမှင်များသည် မျက်စိရှေ့တွင်ရှိ၏။ ယင်းတို့သည် ခြင်ထီး၌ အမွေးတောင်များနှင့်တူ၍ ခြင်မ၌ ခြည်မျှင်ကလေးများနှင့်တူသည်။ ထိုဦးမှင်များသည် အာရုံကိုသိနိုင်သော အပိုင်းများဖြစ်သည်။ ယင်းတို့ကိုအသုံးပြု၍ အစာကိုလည်းကောင်း၊ မိမိတို့၏ မိတ်ဘက်ကိုလည်းကောင်း ရှာဖွေနိုင်ကြသည်။ ထို့ပြင် မိမိတို့မြင်ကြရသောအရာဝတ္ထုများသည် မိမိနှင့် မည်မျှကွာဝေးနေသည်ကိုလည်း အာရုံကိုခံယူသော ဦးမှင်များကြောင့်သိရှိနိုင်ကြသည်။ ဦးမှင်တစ်ချောင်း၌ အပိုင်းပေါင်း ၁၅ ပိုင်း ပါရှိသည်။

ခြင်၌ ကြက်၊ ငှက်၊ ဝက်စသည့်တိရစ္ဆာန်တို့ကဲ့သို့ နှူတ်သီးမရှိ။ အရေပြားကိုဖောက်၍ သွေးကိုစုတ်နိုင်ရန်အလို့ငှာ စုတ်တံပါသောနှာမောင်းသာ ရှိသည်။ ထိုနှာမောင်း၌ အပိုင်း ၄ပိုင်းရှိ၍ ၁ပိုင်းမှာ ပြွန်ချောင်းကဲ့သို့သော စုတ်တံဖြစ်၏။ သွေးကိုစုတ်ယူရာ၌ တံထွေးကိုထိုပြွန်ချောင်းမှတစ်ဆင့် အသားထဲသို့သွင်းလိုက်၏။ တံထွေးသည် သွေးကိုကြဲစေသည်။ ထို့ကြောင့် သွေးကိုစုတ်ယူရာ၌ သွေးအလိုက်သွက်လာသည်။ ခြင်ထီး၏နှာမောင်းသည် ခြင်မ၏ နှာမောင်းနှင့် လုံးဝမတူပေ။ ခြင်ထီးနှာမောင်းသည် ခြင်မ

နာမောင်းကဲ့သို့ မသန်မာသဖြင့် ခြင်ထီးသည် ခြင်မကဲ့သို့ လူနှင့် တိရစ္ဆာန်များကို ကိုက်၍ သွေးမစုတ်ယူနိုင်ပေ။ ခြင်ထီးနာမောင်း၏ အစိတ်အပိုင်း အချို့သည် အလွန်ပင် သေးငယ်သည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ယင်းအင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများ လုံးဝမပါရှိတတ်ပေ။

ခြင်၏ရင်ပိုင်းသည် တြိဂံပုံရှိ၍ အကျယ်ဆုံးအပိုင်းသည် ထိပ်၌ရှိသည်။ ခြေ ၆ ချောင်းလုံးသည် ရင်ပိုင်းနှင့် ဆက်လျက်ရှိကြ၏။ အချို့ခြင်များ၏ ရင်ပိုင်းအပေါ်ဘက်တွင် အရောင်အသွေးအမျိုးမျိုးရှိသည့် အကြေးများပါရှိတတ်သည်။ သိပ္ပံပညာရှင်များသည် ထိုအကြေးများ၏အရောင်အသွေးကိုလည်းကောင်း၊ ရင်ပိုင်းဘေးတွင်ပေါက်သည့် အမွေးများကိုလည်းကောင်း ကြည့်၍ ခြင်တို့၏ အမျိုးအစားကို ခွဲခြားနိုင်ကြသည်။ ခြင်၌ အတောင်နှစ်ခုရှိ၏။ ထိုအတောင်များရှိ သွေးကြောကလေးများကို အကြေးခွံများကဖုံးအုပ်ထားကြသည်။ ထိုအကြေးခွံများသည် ခြင်ကိုကိုင်တွယ်ရာ၌ ကျွတ်သွားတတ်ကြသည်။ သိပ္ပံပညာရှင်များသည် အတောင်ပေါ်ရှိ သွေးကြောကလေးများ ဖြာနေကြပုံကို ကြည့်၍လည်း ခြင်တို့၏အမျိုးအစားကိုခွဲခြားနိုင်ကြသည်။ ခြင်သည် တစ်စက္ကန့်လျှင် အထောင်ပံကို ၂၇၈ ကြိမ်မှ ၃၀၇ ကြိမ်အထိ ခတ်၍ ပျံသန်းသည်။

ခြင်၏ ခြေချောင်းများသည် သေးသွယ်ရှည်လျား၍ ယင်းတို့၌အပိုင်း ၅ ပိုင်းရှိ၏။ ခြေချောင်းများ၏ အဖျားခွံခြေသည်းတစ်စုံစီ ပါရှိသည်။ ခြင်သည် ထိုခြေသည်းများကို အသုံးပြု၍ ချောမွတ်သော မျက်နှာပြင်ပေါ်တွင် မြဲမြံစွာ တွယ်ကပ်နေနိုင်သည်။ မျက်နှာကြက်၌ပင်စောက်ထိုးနေနိုင်သည်။ အချို့ခြင်များ၏ ခြေထောက်၌ အမွေးနှင့် အကြေးခွံများရှိသည်။ ထိုအကြေးခွံတို့ကို ကြည့်၍လည်း ခြင်တို့၏ အမျိုးအစားကို ခွဲခြားနိုင်ကြသည်။

ခြင်သည် ရေမျက်နှာပြင်ပေါ်၌ ဥတတ်သည်။ နောင်အခါ ရေရှိမည့်နေရာမျိုး၌လည်း ဥတတ်သည်။ အချို့ခြင်များသည် ရေဝင်နေသောသစ်ခေါင်းများတွင် ဥတတ်ကြ၏။ ဥမှပေါက် လာသောအကောင်လောင်းများသည် အလွန်သေးငယ်ကြသောကြောင့် ယင်းတို့ကို လွယ်လင့်တကူ မမြင်နိုင်ပေ။ သို့သော် ရက်ပေါင်းအနည်းငယ်အတွင်းမှာပင် အပူရှိန်အနည်းအများကိုလိုက်၍ ကြီးပြင်းလာကြသည်။ အကောင်လောင်းဘဝ၌ အချို့ခြင်မျိုးသည် ရက်ကြာကြာ နေကြရ၍ အချို့ခြင်မျိုးသည် ရက်အနည်းငယ်သာနေကြရသည်။ ပိုးလောင်းကောင်သည် ရေထဲရှိ မှုန်မှုန်မွှားမွှား အစာများကိုစားသည်။ ယင်း၏ကိုယ် အဖျားနားတွင်ရှိသော ပြွန်ချောင်းကို ရေပြင်ထက်သို့ထုတ်၍ လေရှူ၏။ ဤသို့ လေရှူရန် မကြာခဏရေပြင်သို့ တက်လာရ၏။ ပိုးလောင်းကောင်သည် အရေ ၄ ကြိမ်လဲသည်။ နောက်ဆုံးအကြိမ် အရေလဲပြီးသောအခါ ကိုယ်အသွင်အပြင်သည် သိသိသာသာပြောင်းသွား၍ ပိုးတုံးလုံးဘဝသို့ ရောက်သည်။ အချို့ပိုးလောင်းကောင်များ သည် လေရှူရန် ရေပြင်သို့ လုံးဝ တက်မလာကြဘဲ ရေထဲရှိ အပင်မြစ်များကို မိမိတို့၏ ချွန်ထက်သော လေပြွန်ချောင်းများဖြင့် တွယ်ကပ်၍နေတတ်ကြ၏။ ဤအတိုင်းနေ၍ ခြင်ကောင်ဖြစ်ခါနီးတွင် ရေထဲမှထွက်လာတတ်ကြသည်။

ပိုးတုံးလုံးဘဝ၌ ခြင်သည် အစားမစားပေ။ သို့သော် ကိုယ်ခန္ဓာသည် လျင်မြန်စွာပြောင်းလဲလျက်နေသည်။ ဤအချိန်တွင် လေကိုရှူ၍ ငြိမ်သက်စွာ နေတတ်သည်။ အနောင့်အယှက် ပြုသည့်အခါမှ လှုပ်ရှားသည်။ အင်္ဂါစုံလာသောအခါ ပိုးတုံးလုံး၏ ကျောသည်ပွင့်ထွက်သွား၍ ထိုအထဲမှ ခြင်ကောင် ထွက်လာသည်။ နေသာသော နေ့များ၌ ခြင်ပေါက်လေ့ရှိ၏။ သို့မှသာ မပျံသန်းမီ အတောင်များသည် ခြောက်သွေ့သွားကြပေမည်။

ခြင်သည်နွေးသောဒေသများတွင် ဥမှခြင်ဖြစ်လာရန် ရက်သတ္တ ၂ပတ်မျှသာကြာသည်။ သို့သော် အေးသောဒေသများ၌မူ ဥမှခြင်ဖြစ်ရန်တစ်လ သို့မဟုတ် တစ်လကျော်ကျော်မျှ ကြာသည်။

အင်္ဂါစုံဘဝသို့ ရောက်လာသော ခြင်မနှင့် ခြင်ထီးတို့သည် အလေ့အကျင့်အားဖြင့် အလွန်ပင်ကွာခြားကြသည်။

အဆုပ်လိုက်ပွင့်လျက်ရှိသော ခြောက်လပန်းများ

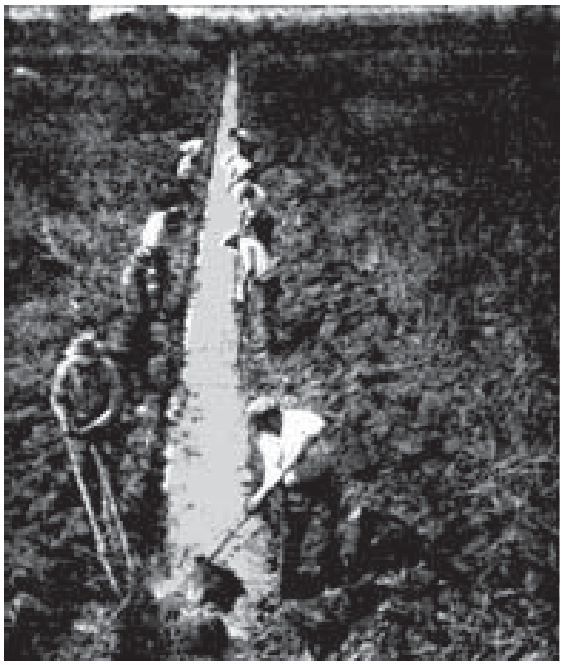

မြောင်းဖောက်ပေးခြင်းဖြင့် ခြင်များကို သုတ်သင်နိုင်သည်။

ခြင်ထီးသည် လူနှင့်တိရစ္ဆာန်များမှ သွေးကို မစုတ်ယူနိုင်ကြပေ။ ထို့ကြောင့် လူဆီသို့ သွေးစုတ်ရန် မလာတတ်ကြ။ အစာအလို့ငှာ အပင်များ၏ ပင်စည်ကိုစုတ်၍ အရွက်နှင့်အသီးများကို လျက်တတ်၏။ ခြင်ထီးတို့သည် မိမိတို့ပေါက်ဖွားရာ ဒေသအနီးအနားတွင် ပျံဝဲလေ့ရှိကြ၏။ ပျံသန်းရာ၌ တောင်ပံခတ်သံဖြင့် ခြင်မများကို ဆွဲဆောင်ခေါ်ယူကာ မိတ်ဖက်တတ်သည်။

ခြင်မသည် ခြင်ထီးထက် သန်မာသည့်ပြင် ပို၍လည်း အသက်ရှည်သည်။ ခြင်မတစ်မျိုးစီ၌ နှစ်သက်သော အစာတစ်မျိုးစီရှိ၏။ အချို့ခြင်မမျိုးသည် ဖားကဲ့သို့သော သွေးအေးသတ္တဝါများ၏ သွေးကိုနှစ်သက်သည်။ အချို့အမျိုး သည် ငှက်သွေးကို နှစ်သက်သည်။ အချို့အမျိုးသည် လူနှင့် တိရစ္ဆာန်ကဲ့သို့သော သတ္တဝါများ၏ သွေးကို ပိုမို၍ နှစ်သက်ကြသည်။

ခြင်သည် ငှက်ဖျားရောဂါစသော အနာရောဂါများကိုကူးစက်စေတတ်သည်ဟု သိပ္ပံပညာရှင်များကဆိုကြသည်။ ခြင်သည် ငှက်ဖျားရောဂါဖြစ်နေသောလူ၏ သွေးကိုစုတ်ယူ၍ လူကောင်းတစ်ယောက်ကိုကိုက်မိလျှင် ထိုသူ၌ ငှက်ဖျားရောဂါစွဲကပ်သည်။ ငှက်ဖျားကိုဖြစ်စေသော ပလက်စမိုဒီယမ်ခေါ် ပါရာဆိုက်များသည် လူ၏သွေးထဲနှင့် အန္ဓိဖီလီခြင်၏ကိုယ်ခန္ဓာထဲ၌သာလျှင် အသက်ရှင်၍ နေနိုင်ကြသည်။ အန္ဓိဖီလီခြင်များကြောင့် ငှက်ဖျားရောဂါ ကူးစက်တတ်ကြောင်းကို ဆရာဝန်ကြီး ကာနယ် ဆာရော်နယ်ရော့ သိရှိခဲ့လေသည်။ အန္ဓိဖီလီခြင်မျိုး ၂၀၀ ခန့်ရှိသည့်အနက် အမျိုး ၄၀ လောက်သာလျှင် ငှက်ဖျားရောဂါကို ကူးစက်စေနိုင်သည်။ အမှန်စင်စစ် ထိုခြင်တို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာအတွင်း၌ မူလကတည်းက ငှက်ဖျား ရောဂါပိုးများမပါရှိကြပေ။ ငှက်ဖျား ရောဂါမရှိသော ဒေသများတွင်လည်း အန္ဓိဖီလီခြင်မျိုးများကို တွေ့ရသည်။ (ငှက်ဖျား ရောဂါ–ရှု။)

ခြင်ရိုးရိုးနှင့် ငှက်ဖျားရောဂါခြင်တို့ ကွဲပြားပုံမှာ ခြင်ရိုးရိုးသည် ဝတ္ထုတစ်ခုပေါ်၌နားနေသောအခါ ခြင်၏ကိုယ်နှင့် ထိုဝတ္ထုတို့သည် မျဉ်းတစ်ပြေးတည်းဖြစ်၍ နေသည်။ ငှက်ဖျား ခြင်ဖြစ်က သူ၏အမြီးသည် ကော့ထောင်၍နေတတ်၏။ တစ်ဖန်ရိုးရိုးခြင်၌ရှိသော ဦးမှင်တို့သည် နူတ်သီးထက်ရှည်၍ ငှက်ဖျားခြင် ဦးမှင်တို့သည် နူတ်သီးထက်တို၏။ ငှက်ဖျားခြင်၏နူတ်သီးမှာလည်း ခြင်ရိုးရိုး၏ နူတ်သီးထက်ပို၍ထူ၏။ ခြင်များသည် အဝါဖျားနှင့် တုပ်ကွေးကြီးရောဂါများကိုလည်းသယ်ဆောင်နိုင်ကြသည်။ အေဒီအီဂျစ် ပတီခေါ် ခြင်တစ်မျိုးကြောင့် အဝါဖျားရောဂါ ကူးစက်တတ်ကြောင်းကို ခရစ် ၁၉၀၀ ပြည့်နှစ်တွင်ဒေါက်တာ ဝေါ်လတာရိုက သိရှိခဲ့လေသည်။ အေဒီအီ ဂျစ်ပတီ ခြင်မျိုးသည် လူကို လုံးဝမှီခိုရှိ၍ အသက်ရှင်ကြရသည်။

ယင်းတို့ကို လူတို့နှင့် မိုင်ဝက်ကျော်ဝေးသော နေရာများတွင်တွေ့ရခဲ၏။ ထိုခြင်မျိုးသည် အပူပိုင်းဒေသနှင့်နွေးသော ဒေသများတွင် မိမိတို့ဖာသာနေနိုင်ကြသည်။ ခြင်များသည် ရေစည်ရေပုံးထဲရှိ ရေပေါ်၌ဥတတ်ကြသည်။ ခြင်ထီးတို့ထက် ခြင်မများက ပို၍ အကိုက်သန်သည်။ မြေနှင့်နီးနီးနေရာများ၌ နေ့ရော ညပါ ကိုက်တတ်သည်။

အနာရောဂါများကို ဖြစ်စေသော ခြင်မျိုးကို သုတ်သင်ပစ်ခြင်းအားဖြင့် ခြင်ကြောင့်ကူးစက်တတ်သော အနာရောဂါ

ပိုးလောင်းကောင်များကို ရေနီဆီဖျန်း၍လည်း သုတ်သင်နိုင်သည်။

များကိုကာကွယ်နိုင်ပေသည်။ ခြင်များကို သုတ်သင်ပစ်ရန်နည်း ၃မျိုးရှိ၏။ ယင်းတို့၏ အင်္ဂါစုံခြင်များကို သတ်ပစ်ခြင်း၊ ရေ ၌ပေါက်ပွားသော ပိုးလောင်းကောင်များကို သတ်ပစ်ခြင်း၊ ခြင်ဥတတ်သော နေရာများ၌ ရေမဝပ်အောင် ပြုလုပ်ခြင်းတို့ ဖြစ်သည်။ အင်္ဂါစုံ ခြင်များကို သုတ်သင်ရာ၌ ဒီဒီတီ သို့မဟုတ် အေအီရိုဆိုးခေါ် ပိုးသေဆေးများကို အသုံးပြုကြ၏။ ပိုးသေဆေးများကို ဖျန်းပေးခြင်းအားဖြင့် အင်္ဂါစုံခြင်များ သေစေနိုင်၏။

ရေထဲရှိ ပိုးလောင်းကောင်များကို သုတ်သင်ရာ ၌ ရေနံဆီ သို့မဟုတ် ဓာတ်ဆီကို ရေပေါ်၌ ဖျန်းထားကြ၏။ ဤသို့ပြုလုပ်ခြင်းဖြင့် ရေပြင်သို့တက်၍ အသက်ရှူကြရသော ပိုးလောင်းကောင်များသည် အသက်ရှူရန် လေကို မရရှိနိုင်ကြတော့ပေ။ ဒီဒီတီကဲ့သို့သော ပိုးသတ်ဆေးများကို ရေထဲသို့ ထည့်ပေးခြင်းအားဖြင့်လည်း ပိုးလောင်းကောင်များကို သေစေနိုင်သည်။ ထို့ပြင် ပိုးလောင်းကောင်များ ကိုစားသော မင်နိုခေါ် ငါးကလေးများကို ရေအိုင်များ၌ မွေးထားခြင်းဖြင့်လည်း ပိုးလောင်းများကိုသုတ်သင်နိုင်ပေသည်။

ခြင်နှိမ်နင်းရန် ကောင်းသောနည်းမှာ ခြင်ပေါက်နိုင်သည့် နေရာများ၌ ရေမဝပ်စေရန် ပြုလုပ်ပေးခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုကြောင့်ဝပ်နေသောရေကိုမြောင်းဖောက်ထုတ်၍လည်းကောင်း၊ ရေဝပ်သောနေရာကိုမြေဖို့ဖြေး၍လည်းကောင်းခြင်းကိုနှိမ်နင်းနိုင်၏။

လူကိုခြင်မကိုက်အောင်ကာကွယ်နည်းတစ်နည်းမှာ ခြင်နိုင်သောဓာတ်ဆေးများကို အသုံးပြုခြင်းဖြစ်သည်။ စစ်တရွန်နယ်လာခေါ်အဆီကို အသားပေါ်၌ သုတ်လိမ်းထားလျှင် ခြင်မကိုက်နိုင်ပေ။ အိမ်၌ သံဆန်ခါများတပ်ထားခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊အိပ်ရာ၌ ခြင်ထောင်ထောင်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း ခြင်မကိုက်အောင် ကာကွယ်နိုင်ကြသေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၌ ငှက်ဖျားရောဂါ ကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းများကို ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးဌာနကဦးစီး၍ ဒေသအနှံ့အပြား၌ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ ၁၉၅၂ ခုနှစ် ပြည်တော်သာစီမံကိန်းအရ မြန်မာနိုင်ငံတစ်ခုလုံးကိုအပိုင်းကြီး ၆ ခု ပိုင်း၍တစ်ပိုင်းစီ ၌ ငှက်ဖျားရောဂါ ကာကွယ်ရေးအဖွဲ့တစ်ခုစီက ကြီးကြပ်ဆောင်ရွက်ရန် စီစဉ်ထားလေသည်။ ထိုအပိုင်းကြီး ၆ ခုမှာ (၁) ဧရာဝတီတိုင်းနှင့်ပဲခူးတိုင်း (၂) မန္တလေးတိုင်းနှင့်စစ်ကိုင်းတိုင်း (၃) တနင်္သာရီတိုင်း (၄) ရခိုင်တိုင်း၊ မကွေးတိုင်းနှင့်ချင်းဝိသေသတိုင်း (၅) ရှမ်းပြည်နယ်နှင့်ကယားပြည်နယ် (၆) ကချင်ပြည်နယ်တို့ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ (ဒဗ္ဗူ။ အိပ်၊ အို)သည် ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းအတွက်လည်းကောင်း၊ စီးပွားရေးပူးပေါင်းမှုအုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့ (အီး၊ စီ၊ အေ) သည် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းနှင့် စစ်တွေမြို့တို့အတွက်လည်းကောင်း တာဝန်ယူကြကာ ငှက်ဖျားရောဂါ ကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ကြသည်။ ထိုလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ကြရာ၌ ခြင်များကိုဆေးဖျန်း၍ သတ်ပစ်ကြ၏။ ငှက်ဖျားရောဂါ ထူပြောသောဒေသများတွင်ထွေ့သော ခြင်အမျိုးအစားကို ခွဲခြား၍ ထိုခြင်တို့ ပေါက်ဖွားရာနေရာများ၊ ထိုခြင်တို့၏အလေ့အကျင့်များကို လေ့လာပြီးလျှင် ခြင်များကို လိုက်လံသုတ်သင်ကြ၏။ ပိုးလောင်းကောင်များကို စားသောငါးမျိုးများကိုပင် နိုင်ငံခြားမှမှာယူ၍ ခြင်ပေါက်ပွားရာ ရေအိုင်များတွင် မွေးမြူထားရန် ဖြန့်ဖြူးပေးကြသည်။ မရှိဆင်းရဲသော လူများကို မက်ပါကရင်ခေါ် ငှက်ဖျားရောဂါ ဆေးပြားများ အခမဲ့ပေးဝေကြ၏။ ထို့ပြင် အများပြည်သူ အကျိုးအတွက်ငှက်ဖျားရောဂါနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဗဟုသုတရရှိစေရန် ငှက်ဖျားရောဂါ သယ်ဆောင်သောခြင်တို့၏ ပေါက်ပွားရာ ဒေသများ၊ ထိုခြင်တို့ ပေါက်ပွားလာကြပုံ၊ ထိုခြင်များကု နှိမ်နင်းနိုင်ပုံတို့ကို စာရွက်စာတမ်းများဖြင့်လည်းကောင်း၊ရုပ်ရှင်ကားများဖြင့်လည်းကောင်း၊ အရပ်ရပ်သို့ လှည့်လည်ပြသလျက်ရှိကြသည်။

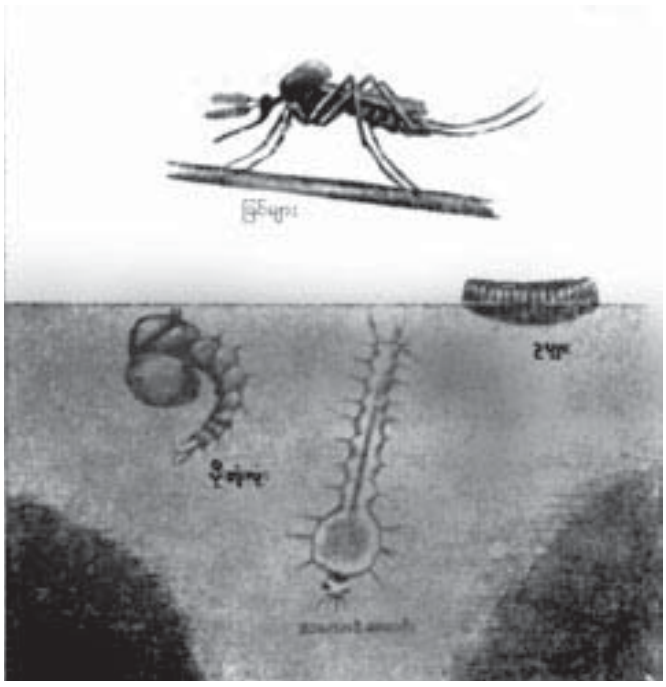

ခြင်ပေါက်ပွားလာပုံကို ဥဘဝ ပိုးတုံးလုံးဘဝ အကောင်လောင်းဘဝ ဟူ၍ အဆင့်ဆင့်ပြထားသည်။

ခြင်ရုပ်ပင် ။ ။ ခြင်ရုပ်ပင်သည် လွင်ပြင်နှင့် တောင်ကုန်းဒေသများတွင် ပေါက်လေ့ရှိသည့် သစ်ပင်တစ်မျိုး ဖြစ်သည်။ အမြင့်သည် ပေ ၇၀ မှ ၈၀ အထိရှိ၏။ သစ်သား အတော် အသင့်မာသည်။ အရောင်မှာနီသည်။ သစ်ကြောညီသည်။ ထိုသစ်သား ၁ ကုဗပေသည် ပေါင် ၄၀ လေးသည်။ ခြင်ရုပ်ပင်မှ ပျဉ်ကို ကြမ်းခင်းနိုင်၏။ သေတ္တာ၊ စည်ပိုင်းစသည်တို့လည်းလုပ်နိုင်သည်။ ထို့ပြင် လှေစပ်ရာတွင်လည်း သုံးနိုင်သည်။ သစ်ခေါက်ကို သားရေနယ်ရန် ဖန်ရည်လုပ်ရာ၌ တစ်ခါတစ်ရံ သုံးလေသည်။ သစ်ရည်နှင့် အစေးကို ပန်းနာရောဂါအတွက် ဆေးအဖြစ်သုံးလေ့ရှိသည်။

အသီးကိုအစိမ်းစားနိုင်သည်။ ထို့ပြင်ချဉ်ဖတ်ထည့်၍လည်း စားသုံးကြသည်။

သားကောင်တို့၏ဘုရင်

ကေသရာဇာခြင်္သေ့မင်းဟူ၍ ခေါ်လေ့ရှိသောသားရဲသည် စင်စစ်အားဖြင့် ကြောင်မျိုးရင်းတွင်အပါအဝင်ဖြစ်သည်။ ခြင်္သေ့သည် ကြောင်နှင့်ပုံပန်းသဏ္ဌာန်တူသည်ဟုမဆိုသာသော်လည်း ကြောင်ကဲ့သို့ လျင်မြန်ဖျတ်လတ်သည် သာမက ခွန်အားကြီးမားခြင်း ကြောင့် တော၌ မင်းမူနိုင်ပေသည်။

ခြင်္သေ့။ ။ သားကောင်တို့၏ ဘုရင်ဟုခေါ်သောခြင်္သေ့သည် ကြောင်နှင့် တစ်မျိုးတန္ဓယ်တည်း ဖြစ်သည်။ ခြင်္သေ့၊ ကြောင်နှင့် ကျားတို့သည် မျိုးရင်းတစ်ခုထဲတွင် ပါဝင်ကြသည်။ မျိုးတူဖြစ်ကြသည့်အတိုင်း ခြင်္သေ့နှင့်ကြောင်တို့သည် အရွယ်အစားနှင့် အရောင်အဆင်းကလွဲလျှင် များစွာ ကွဲပြားခြားနားခြင်းမရှိချေ။ ကွဲလွဲချက်အနည်းငယ်မှာ ကြောင်၏မျက်စိသူငယ်အိမ်သည် ထက်အောက် ရှည်လျားလျားဖြစ်၍ ခြင်္သေ့၏မျက်စိသူငယ်အိမ်မှာ စက်ဝိုင်းကဲ့သို့ဝိုင်းသည်။ ကြောင်သည် သစ်ပင်တက်ကျင်လျင်၍ ခြင်္သေ့မှာ သာမန်အားဖြင့် သစ်ပင်တက်လေ့မရှိပေ။ ကြောင်၏သားမွေးသည် တစ်ကိုယ်လုံးတွင် တစ်ညီတည်းလိုလိုပေါက်သည်။ ခြင်္သေ့မှာဆိုလျှင် ခြင်္သေ့အထီး၌ လည်ပင်းတဝိုက်တွင် လည်ဆံမွှေးထူထပ်စွာပေါက်သည်။(ကြောင်–ရှု။) ရှေးခေတ်က ခြင်္သေ့များကို အာဖရိကတိုက် တဝှန်းလုံးနှင့် အာရှတိုက်တောင်ပိုင်း၊ ဥရောပတိုက် အရှေ့တောင်ပိုင်း ဒေသများတွင် အနှံ့အပြား တွေ့ရသည်။ ယခုအခါ အာဖရိကတိုက်နှင့်အာရှတိုက်တွင် ခြင်္သေ့ကိုတွေ့ရသေးသော်လည်း ရှေးကလောက် အရေ အတွက် မများတော့ချေ။ ခြင်္သေ့သည် ကြီးပြင်းသော အရွယ် ၌ ဦးခေါင်းမှ အမြီးဖျားအထိ ၉ ပေ ၁၀ ပေခန့် အထိရှည်၍ ၄ပေခန့်မြင့်သည်။ အကြီးဆုံးသောခြင်္သေ့သည် အကြီးဆုံးသောကျားလောက် မကြီးပေ။ အကြီးဆုံးသောကျားများမှာ ၁၁ပေခန့်ရှည်၍ ကိုယ်အလေးချိန်ပေါင် ၄၅၀ မှ ၅၀၀အထိ ရှိတတ်သည်။ သို့ရာတွင် ခြင်္သေ့၏ခွန်အားမှာအလွန်ကြီးမား၏။ သူ၏ကြီးမားသောရွှေ့လက်ဖြင့် ပုတ်ခတ်လိုက်ရုံမျှဖြင့် နွားမ၏ဦးခေါင်းခွံကိုကွဲစေနိုင်၍ မြင်းကျောရိုးကို ကျိုးစေနိုင်သည်။ နွားပေါက် တစ်ကောင်ကိုလည်း ပါးစပ်ဖြင့်ကိုက်ချီ၍ သွားနိုင်လောက်အောင် အင်အားကြီးမားလေသည်။ ကျားနှင့် ခြင်္သေ့တို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာအနေအထားကို နှိုင်းစာကြည့်လျှင် ခြင်္သေ့သည် လျင်မြန်ပေါ့ပါးဖျတ်လတ်စွာ ကွင်းပြင်များ ၌ ကျက်စားနိုင်အောင် သဘာဝက ဖန်တီးထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ အကြောင်းမှာ ခြင်္သေ့၏ကိုယ်အရှေ့ပိုင်းသည် ကြီးမား၍ ကိုယ်နောက်ပိုင်းမှာသေးသည့်အတိုင်း သားကောင်များကို မိမိကိုယ်အလေးဖြင့်ဖိ၍ ဆွဲလဲ နိုင်သည်။ ကျား၏ကိုယ်မှာမူ ခြင်္သေ့နှင့်စာလျှင် ပိုမိုအချိုးကျ၍ စိုစွတ်ထိုင်းမှိုင်းသော တောနက်ကြီးများနှင့် ပို၍သပွာယ ဖြစ်သည်။ (ကျား–ရှု။)

ခြင်္သေ့သည် ပေ ၃၀ ခန့် အမြင့်ကို ခုန်နိုင်သည်။ တာတို ပြေးရာ၌ တောဆိတ်တို့မှလွဲလျှင် ခြင်္သေ့လောက် အပြေးမြန်သောတိရစ္ဆာန်မျိုး ရှားလေသည်။ ခြင်္သေ့တွင် နီကြန့်ကြန့်အရောင်အသွေး ရှိသဖြင့်လည်း ခပ်လှမ်းလှမ်းမှ ကြည့်လျှင်

ခြင်ရုပ်ပင်၏ အခက်အရွက်များ

ခြင်္သေ့ကို သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်မှ ရုတ်တရက်ခွဲခြားခဲ့ရပေ။ ထို့ကြောင့် အာဖရိကတိုက်တောကြီးများထဲ၌ ဖြတ်သန်းသွားလာရသော ခရီးသည်တို့သည် ခြင်္သေ့၏ရန်မှကင်းဝေးစေရန် ခြင်္သေ့ ရှိမရှိကို အတော်ပင် သတိထား၍ ကြည့်ရှုသွားလာကြရသည်။

ခြင်္သေ့သည် အလွန်ဆာလောင်နေမှသာလျှင် နေ့လည်နေ့ခင်းတွင် အစာရှာထွက်လေ့ရှိသည်။ များသောအားဖြင့်ကား တစ်နေကုန်အိပ်တတ်သည်။ ဤသို့ အိပ်စက်သည့်အခါတွင်လည်း အနည်းဆုံး မျက်လုံးတစ်ဘက်ကို တစ်ဝက်ခန့်ဖွင့်၍အိပ်လေ့ရှိသဖြင့် ခြင်္သေ့ကို အလစ်တွင်ဖမ်းရန် အတော် ပင်ခဲယဉ်းပေသည်။

ခြင်္သေ့သည် ညနေအစာရှာမထွက်မီ နီးရာရေအိုင်သို့မဟုတ် စမ်းချောင်းသို့ ရေသောက်ဆင်းလေ့ရှိသည်။ ရေသောက်ပြီးမှ ဦးခေါင်းကိုမော့ကာ နံဘေးပတ်ဝန်းကျင်သို့လှည့်လည်ကြည့်ရှု၍ အနီးအနားတစ်ဝိုက်တွင် အမဲကောင်များ ရှိမရှိကို အနံ့ခံတတ်သည်။ အနီးအနား၌အမဲကောင်မရှိခဲ့သော် ခြင်္သေ့သည် ရေသောက်ဆင်းလာမည့် တောမြင်း၊ တောဆိတ်၊ မြင်းကျားစသော အမဲကောင်များကို ချုံကွယ်တစ်ခုမှ ပုန်းအောင်းရင်း စောင့်မြော်နေတတ်သည်။ အကယ်၍ အချိန်အတန် ကြာသည့်တိုင်အောင် မည်သည့်သားကောင်မှ ရေသောက်မဆင်းခဲ့လျှင် ခြင်္သေ့သည် ခေါင်းကို မြေကြီးနှင့် ကပ်၍ ကျယ်လောင်စွာ ကြောက်မက်ဖွယ်ကောင်းလောက်အောင် ဟိန်းဟောက်လိုက်သည်။ ဟိန်းသံကြီးမှာ တစ်တောလုံး ပဲ့တင်ထပ်သွားရကား ချုံဖုတ်ကလေးများအောက်တွင် ခိုအောင်း နေကြသော တောကောင်ကလေးများမှာ ဆောက်တည်ရာမရ ဖြစ်ပြီးလျှင် ထိုမှ ဤမှကြောက်လန့်တကြား ထွက်ပြေးကြ၏။ ထိုအခါ ခြင်္သေ့သည် နှစ်သက်ရာသားကောင်ကို လျင်မြန်စွာတစ်ဟုန်တည်း ခုန်အုပ်လေတော့သည်။

သားကောင်သေးငယ်လျှင် ခြင်္သေ့သည် သူခိုအောင်းနေထိုင်ရာ ဂူအတွင်သို့ ကိုက်ချီသွားပြီးမှ စိမ်ပြေနပြေစားသောက်တတ်သည်။ မချီနိုင်သောသားကောင်ကိုမူ မြေပေါ်၌တရွတ်တိုက်၍ ဆွဲသွားတတ်သည်။ အကယ်၍ ထိုထက်မကကြီးနေပါက အလိုရှိသမျှကို ကိုက်ဖဲ့၍ ယူငင်သွားတတ်သည်။ သို့သော် ခြင်္သေ့သည် သားကောင်များကို ဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ်ရာ၌ အခါတိုင်းမလွယ်ကူပေ။ အားကောင်းသောကျွဲများနှင့် တွေ့သည့်အခါမျိုးတွင် စားရသည်နှင့်မမျှအောင် ပင်ပန်းရသည်။

ခြင်္သေ့များ အမဲလိုက်ပုံနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပါဏဇေဒပညာရှင်ကြီးများအချင်းချင်း တစ်ဦးနှင့် တစ်ဦးယူဆပုံမတူကြချေ။ သို့သော်သိရသလောကမှာ ခြင်္သေ့သည် သတ္တိကောင်းသည့်အတိုင်း တစ်ကောင်ချင်းအမဲလိုက်ထွက်ခြင်းကို ပို၍နှစ်သက်သည်။ မိတ်လိုက်ချိန်နှင့် သားငယ်များအရွယ် အတော်အတန် ရောက်သည့်အခါတွင်မူ မိသားတစုလုံး တစ်ပျော်

သားငယ်ကလေးများကို ဂရုစိုက်စောင့်ရှောက်တတ်သော ခြင်္သေ့မ

တစ်ပါး အမဲလိုက်လေ့ရှိကြသည်။ ကြောင်အနွယ်ဝင်ဖြစ်၍ ခြသေ့်သည် ညဖက်၌ အမဲလိုက်ခြင်းကို ပို၍ နှစ်သက်သည်။

လူကို တမင်ဂါလာ လိုက်လံရန်ပြုတတ်သောခြသေ့်ဟူ၍ မရှိ သလောက်ရှားသည်။ သို့သော် အိုမင်းရင့်ယော်လာ၍ သမင်၊ ဒရယ်၊ တောဆိတ် စသည်တို့ကိုငယ်ရွယ်စဉ်ကကဲ့သို့ ဖျတ်လတ်ပေါ့ပါးစွာ မဖမ်းယူနိုင်တော့သည့်အခါ အဖမ်းရလွယ်သောလူကို သတ်ဖြတ်စားသောက် တတ်သောအကျင့် ပေါ်လာတတ်သည်။ လူသားကို တခါစားဘူး ပြီးလျှင်ကား ထိုခြသေ့်သည်လူတို့၏ရပ်ရွာအနီးတွင် လူရိပ်လူခြေကို ချောင်းမြောင်းစောင့်မျှော်နေတတ်သဖြင့် အလွန်ကြောက်ဖွယ်ကောင်းသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ရပ်ရွာထဲသို့ ရဲတင်းစွာဝင်၍ပင် လူကိုကိုက်ချီသွားတတ်သည်။

ခြသေ့်မသည် ခြသေ့်ထီးလောက်ပင် ခွန်အားဗလကြီး၍ သတ္တိကောင်းသည်။ ကိုယ်လုံးကိုယ်ထည်မှာလည်း ခြသေ့်ထီးနှင့် ရွယ်တူလောက်ပင် ဖြစ်၏။ သို့သော် ခြသေ့်ထီးမှာကဲ့သို့ လည်ဆံမွှေးမရှိခြင်းကြောင့် အမြင်အားဖြင့် သေးငယ်သည်ဟု ထင်ရသည်။ ခြသေ့်မသည် တစ်ကြိမ်လျှင် ခြသေ့်လေး ၂ ကောင် ၃ကောင်ခန့် မွေးတတ်သည်။ မွေးဖွားလာသော ခြသေ့်ငယ်ကလေးများကို မိခင်ခြသေ့်မကြီးသည် အထူးဂရုစိုက်၍ စောင့်ရှောက်တတ်၏။ ခြသေ့်ကလေးများရှိနေလျှင် ခြသေ့်မကြီးသည်အမဲလိုက်ထွက်လေ့မရှိဘဲ၊ ခြသေ့်ကလေးများကို မျက်ခြည်မပြတ် ထိန်းကျောင်း၍ နေသည်။ ထိုအချိန်တွင် ခြသေ့်ထီးကြီးကိုပင် ကလေးများထံဝင်ခွင့်မပေးပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ခြသေ့်ထီးကြီးတို့သည် မိမိတို့၏ ရင်သွေး ကလေးများကိုပင် သတ်ဖြတ် စားသောက် တတ်သောကြောင့် ဖြစ်၏။ ခြသေ့်အထီးကလေးသည် ၃နှစ်ခန့်ကြာသော် လည်ဆံမွေး ပေါက်စပြုလာသည်။ သို့သော် အသက် ၇ နှစ် ၈ နှစ်ခန့်ဖြစ်လာမှ ကောင်းစွာအရွယ်ရောက်သည်။ အရွယ်မရောက်မီကပင် မိဘများနှင့်အတူတကွ အမဲလိုက်ထွက်ကာ သားကောင်းဖမ်းသည့်အတတ်ကို လက်ထပ်သင်ကြားသည်။ ကြောင်အနွယ်ဝင်ပင် ဖြစ်သော်လည်း ခြသေ့်သည် မွေးဖွားစအခါတွင် ကြောင်ကဲ့သို့ မျက်စိပိတ်မနေဘဲ မွေးလျှင် မွေးခြင်းပင် မျက်စိပွင့်လျက်ပါလာသည်။ ခြသေ့်၏ သက်တမ်းမှာ အနှစ် ၄၀ မှ ၅၀ အတွင်း၌ ရှိ၏။ ခြသေ့်ကို လွယ်ကူစွာ ဖမ်းလှောင်ထားနိုင်၍ ထိုသို့ဖမ်းလှောင်ထားသည့်အချိန်အတွင်း လွတ်လပ်စွာပေါက်ဖွားနိုင်သည်။ ခြသေ့်ကို ကျားနှင့်လည်း အမျိုးစပ်ပေးနိုင်သည်ကို တွေ့ရသည်။(ကြောင်–ကျူ၊)

ခြသေ့်သည် အများအားဖြင့် ညကစားခဲ့သော အစာကြောင့် အလိုဆန္ဒပြည့်ဝနေတတ်သည်။ ထို့ကြောင့် ခြသေ့်ကို နေ့ဘက်တွင် များစွာစိုးရိမစရာ မလိုချေ။

ခွန်အားကြီးမားသော အာဖရိကခြသေ့်မျိုးအထီး

မြန်မာတို့ ဂုဏ်ယူလောက်သည့် အမျိုးသားကစားနည်း

နိုင်ငံခြားမှကစားနည်းများ မည်မျှပင်ခေတ်စားလာစေကာမူ မြန်မာတို့၏ အနုပညာတစ်ရပ်ဖြစ်သောခြင်းခတ်ခြင်းမှာ တစ်နေ့တစ်ခြား တိုးတက်လျက်ရှိပေသည်။ ခြင်းခတ်ခြင်း စတင်ပေါ်ပေါက်လာပုံနှင့် ကစားနည်းစည်းမျဉ်းအမျိုးမျိုးကို ဤအကြောင်းရပ်တွင် ဖော်ပြထားသည်။ မြန်မာမှုတစ်ရပ်ဖြစ်သော ခြင်းခတ်ခြင်းကို လူတိုင်း လေ့လာအပ်ပေသည်။

ခြင်းခတ်ခြင်း။ ။ခြင်းခတ်ခြင်းသည် မြန်မာတို့၏ ကစားခုန်စားမှုတစ်ရပ်ဖြစ်၏။ ခြင်းခတ်ရာ၌ ခြင်းလုံးကို အသုံးပြုသည်။ ခြင်းလုံးမှာ ကြိမ်ကိုထိုးထားသော ပစ္စည်းဖြစ်၍ သဏ္ဌာန်မှာလုံးသည်။ ထိုခြင်းလုံးကို ခြေဖြင့် ခတ်ကျောက်တော့မြောက်၍ ကစားရသည်။

မြန်မာမှုတွင် ခြင်းသည် အရေးပါလှသည်။ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံအပျော်တမ်းခြင်းလုံးအဖွဲ့ချုပ်၏ ဆောင်ပုဒ်ဖြစ်သော 'အပေးအယူ၊ စိတ်ကြည်ဖြူ၊ ခြင်းမူစာဂ၊ မျှစိတ္တ' ဟူသည့် လင်္ကာအတိုင်း ခြင်းကစားခြင်းသည် လူမှုဆက်ဆံရေး၊ စာရိတ္တကောင်းမွန်ရေးတို့အတွက် အထောက်အပံ့ဖြစ်သည်။ စိတ်ရှည်ခြင်း၊ သည်းခံခြင်း၊ ဇွဲကောင်းခြင်းတို့ကိုလည်း အားပေးသည်။ ခြင်းကစားရာ၌ တစ်ကိုယ်ကောင်းသဘောမရှိရဘဲ အများနှင့်အတူပူးပေါင်းရသည်ဟူသော စိတ်ကိုထားရသဖြင့် ခြင်းသည်လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟစိတ်တို့မှ ကင်းစင်ကြည်လင်အောင် ပြုပြင်ပေးတတ်သည်ဟု ပါရဂူတို့ကဆိုလေ့ရှိကြသည်။

မြန်မာတို့၏ ခြင်းခတ်ဟန်တစ်ရပ်

ခြင်းလုံးကို ပြုလုပ်ရာ၌ အလျား ၁၀ ပေကျော်ရှည်လျားသော ကြိမ်နန်းကို တစ်ပတ်ချင်းရစ်ခွေကာ ကွင်းများ စပ်အောင်ထိုးရသည်။ ကြိမ်နန်း ၈ပင်ရှိလျှင် ၈ ပတ်ခြင်း၊ ၁၀ပင်ရှိ လျှင် ၁၀ ပတ်ခြင်းဟု ခေါ်သည်။ ၈ ပတ် ခြင်းလုံး၏ လုံးဝန်းမှာ ၁၄ လက်မခန့်ရှိ၍ ညိုတစ်ဘက် ထွာတစ်ဘက် ခြင်း ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ထွာညိုခြင်းဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်သည်။ ထွာညိုဆိုင်ဟူသည်မှာ လက်မထိပ်ချင်း၊ လက်ခလယ်နှင့် လက်ညိုးထိပ်ချင်းထိ၍ တိုင်းတာသော အဝန်းကိုဆိုလိုသည်။ လုံးဝန်း ၁၆ လက်မခန့် ရှိသောခြင်းကို ထွာဆိုင်ခြင်းဟု ခေါ်သည်။ ထွာဆိုင်မှာ လက်မထိပ်ချင်း၊ လက်ခလယ်ထိပ်ချင်း ထိသောအဝန်းဖြစ်သည်။ လက်မထိပ်ချင်း၊ လက်ညှိုးထိပ်ချင်း ထိသောအဝန်းရှိသည့် ခြင်းကို ညိုဆိုင်ခြင်းဟု ခေါ်သေးသည်။ ခြင်းလုံးတိုင်းတွင် ထောင့် ၅ ထောင့်ရှိသော အပေါက် ၁၂ ပေါက်ပါရှိသည်။ အများအားဖြင့် ကြိမ်နန်းကြိုး၏ပြက်မှာ ၁/၈ လက်မခန့်ရှိ၍ အထူမှာ ၁/၁၀ လက်မမှ ၁/၁၂ လက်မခန့်ရှိသည်။ ခြင်းလုံး၏အလေးချိန်မှာ ကြိမ်အမျိုးအစားကို လိုက်၍ ၅ကျပ်သားမှ၈ ကျပ်သားအထိရှိသည်။ ပုံမှန်ထွာဆိုင်ခြင်းမှာ ၆ကျပ်သားခန့်ရှိသည်။

ခြင်းလုံးဖြစ်ပေါ်လာပုံ

ခြင်းလုံးကို ရှေးအခါက ခြေလုံးဟုလည်းရေးသား ခေါ်ဆိုခဲ့ကြကြောင်းကို စာများ၌ ဖတ်တွေ့ရလေသည်။ ခရစ် ၁၈၇၄ခုနှစ်၌ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသော စီ၊ အေ။ဂေါ်ဒန်ရေး 'မြန်မာပြည်သို့ကျွန်ုပ်တို့ခရီးထွက်ခြင်း' စာအုပ်တွင် 'ခြေလုံးကစားသည်' ဟု ရေးသားထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထို့ပြင်မင်းတုန်းမင်းလက်ထက် ကောက်စိုက်သမများသီဆိုသော ရှေးသီချင်းတစ်ပုဒ်တွင် 'သူ့သားသူ့မေနှိမ်တယ်၊ ဆိုးချိန်မို့

(အထက်ပုံ) ခြင်းယိုင်ခတ်ဝိုင်းအတွင်း တည့်ဖဝါးခတ်ဟန်

(အောက်ပုံ) ဂုမ္ဘာန်ဒူးတိုက်ခတ်ဟန်ကို ဝိုင်းအတွင်း၌မြင်ရစဉ်

လေး၊ ညနေ၊ ခတ်ခြေလုံးနှင့်ပျော်တုန်းမို့လေး၊' ဟု ရေးစပ်ခဲ့သည် ကိုလည်းတွေ့ရပေသည်။ ရှမ်းဘာသာအားဖြင့်ကား ခြင်းလုံးကို မက်ခီလုင်ဟု ခေါ်လေသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခြင်းလုံး စတင်ပေါ်ပေါက်လာသည်ကို တိကျစွာ ရှာဖွေမတွေ့ရသေးချေ။ သို့ရာတွင်ခန့်မှန်းခြေအားဖြင့်ဆိုသော် သရေခေတ္တရမြို့ဟောင်း ဒွတ္တပေါင်မင်းကြီး တည်ထားခဲ့သော ဘောဘောကြီးစေတီဌာပနာတိုက်မှ ထွေအတိပြီးသော ခြင်းလုံးတလုံး တူးဖော်တွေ့ရှိရသဖြင့် ထိုခေတ်ကပင် ခြင်းလုံးပေါ်ပေါက်နေခဲ့ပြီဟု ယူဆရပေသည်။ ထို့နောက် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုနှစ်၌ နန်းတက်သော ပုဂံမင်း လက်ထက်တွင် ယိုးဒယားပန်းပုသမားတစ်ဦးသည် ဆယ်စွယ်ဖြင့်ထုထွင်းပြုလုပ်ထားသော ခြင်းလုံးတစ်လုံးကို ပုဂံမင်းအားဆက်သရာ ပုဂံမင်းသည် နှစ်သက်တော်မူလှ၍ ထိုပုံအတိုင်း ကြိမ်ဖြင့်ထိုးစေပြီးသော် မိမိလူပျိုတော်သားများအား စတင်ခတ်မြောက် ကစားစေသည်ဟု အဆိုရှိခဲ့သည်။

ခြင်းကစားနည်းအဆင့်ဆင့်

ခြင်းကစားနည်းကို မူလကခြင်းသေနှင့်ခြင်းရှင်နှစ်မျိုးခွဲခြားသည်ဟုအမှတ်အသားပြုကြသည်။ ခြင်းသေကို ညှပ်ခြင်းဟူ၍လည်းကောင်း၊ ခြင်းညှပ်ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ဆိုကြသည်။ ခြင်းသေဟူသည်မှာ ကစားသူတစ်ဦးတည်းက ခြင်းလုံးကို သူ၏ကိုယ်ခန္ဓာအဆစ်အပိုင်းအမျိုးမျိုးပေါ်တွင် ရွေ့ပြောင်းတော့ခတ်ကစားခြင်းဖြစ်သည်။ ဒူး၊ ပေါင်၊ ဒူးခေါက်၊ ပခုံးတို့ဖြင့် ခြင်းကို ညှပ်၍ကစားသည်လည်းရှိ၏။ ဤသည်ကို အစွဲပြု၍ခြင်းညှပ်ဟုတွင်သည်။ ထိုခြင်းညှပ်ဟူသောအခေါ်မှာ ယခုအခါတွင် ပျောက်လုမတတ်ရှိနေပြီ။ ခြင်းသေကစားနည်းကို ခြင်းလုံး ၁လုံးမှသည် ၆ လုံးခန့်အထိခဲ့ ရာခဲဆစ် အဆန်းအပြား ကစားကြသည်လည်းရှိ၏။

ခြင်းသေကစားရာမှ ခြင်းရှင်ကစားနည်းသို့ ကူးပြောင်းလာသည်ဟုဆိုကြသည်။ ခြင်းသေ ကစားခြင်းသည် ရိုးလာသောအခါ ခြင်းလုံးတစ်လုံးတည်းကို လူ ၄၊ ၅ ယောက် ဝိုင်းဖွဲ့၍ မြေပေါ်သို့ မကျရအောင်ခတ်ကြသည်။ ဤခြင်းခတ်နည်းကို ခြင်းရှင်ဟုခေါ်ဝေါ်လာကြသည်။

ဤခြင်းရှင်ခတ်နည်းတွင် ခြင်းကစားသူတို့သည် ဦးစွာ၌ခြင်းကို မြေသို့မကျရအောင် ပဓာနထားကြသည်။ ထိုခေါင်းဖြင့်ဆတ်ခြင်းဟူသော ကစားပုံအမျိုးမျိုးကို အဆန်းထွင်လာကြသည်။ ထို့နောက်တစ်ဖန်ခြေဖြင့်သာ လှပယဉ်ကျေးစွာ ကစားကြရာ၌ ခြေထိပ်၊ ခြေဖနောင့်၊ အတွင်းခြေဘေး၊ အပြင်ခြေဘေး၊ ခြေဖမိုး၊ ခြေဖဝါး၊ ဒူး၊ ဒူးခေါက် တို့ဖြင့် ၈ မျိုးကစားကြပြန်သည်။

မန္တလာခေါ် ခြေဖျားကြော့ခတ်ဟန်

ယင်းသို့ ကစားကြရာမှ ကျွမ်းကျင်သူတို့သည် ကျွမ်းကျင်မှုကို ပြလိုသောသဘောဖြင့် ခြင်းကို နည်းအမျိုး မျိုးဆင်၍ ခတ်ကြ ပြန်သည်။ ထိုခတ်နည်းကို ဆင်ခြင်းဟုခေါ်သည်။ ဆင်ခြင်း၏သဘောမှာ တဘက်ကပေးလိုက်သောခြင်းကို မိမိကျွမ်းကျင်သော ခြင်းခတ်နည်းဖြင့်ခံယူ၍ ကစားခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ဆင်ခြင်းမှာ တစ်ဦးကောင်းကစားနည်းဖြစ်၍ ကျွမ်းကျင်သူတို့အဖို့ ပျော်ရွှင်ဖွယ်ဖြစ်စေကာမူ သူမျှလောက် မကျွမ်းကျင်သူတို့အဖို့ ပျင်းရိထိုင်မှိုင်းဖွယ်ဖြစ်သောကြောင့် ဆင်ခြင်းမကစားနိုင်စေရန် ကစားဖော်တို့က ခြင်းကို လည်ပင်း၊ ဝမ်းပိုက်စသောနေရာများသို့ ထိုး၍ပေးကြ၏။ ထိုကစားနည်းမျိုးကို ထိုးခြင်းဟုခေါ်ကြပြန်သည်။

ကစားဖော်က ထိုးခြင်းကိုပေးလိုက်သောအခါ ထိုးခြင်းကို ခံယူသူသည် ခေါင်းကိုငုံ၍လည်းကောင်း၊ ကိုယ်ကိုတိမ်း၍ လည်းကောင်း ပေးလိုက်သောခြင်းကို မရရအောင် ခတ်ရသည်။ ဥဒါဟရဏ်မှာ၊ လည်ပင်းဆီသို့ တည့်တည့်ပေးသော ခြင်းကိုလက်ခံသူသည် ကိုယ်ကိုညွတ်၍လက်ခံသည်။ ထိုအခါခြင်းသည် လည်ပင်းကိုလွန်သွားလေသည်။ ဤသို့လွန်သည့်အခါမှ ဒူး၊ ခြေဖျားစသည်တို့ဖြင့်ခတ်သည်။ ဤထိုးခြင်းကိုခတ်သောအခါ ခြင်းသည် အထက်သို့မြင့်စွာ ထောင်မတက်ဘဲ ဝိုင်း၏အထက်နားလောက်တွင်သာ ဝဲ၍နေသည်။ မူလကခြင်းသည် အထက်သို့ထိုး၍ တက်စမြဲရှိခဲ့ရာ ယခုထိုးခြင်းခတ်နည်းသို့ရောက်သော် ခြင်းသည်ထောင်၍ မတက်တော့ဘဲ ယိမ်းယိုင်၍ဝဲနေသောကြောင့် ထိုဗျူဟာကို မီ၍ခြင်းယိုင်ခတ်ဟု ခေါ်လာကြပြန်သည်။ ခြင်းယိုင်ခတ်နည်း၌ နိမ့်နိမ့်ခတ်လျှင် ခြင်းယဉ်ခတ်ဟု အမည်ပေးကြပြန်သည်။ ခြင်းယိုင်ခတ်ရာ၌ ခြင်းကို ကြည့်၍ခတ်ခြင်း၊ မျှောက်လာသော ခြင်းကိုသာကြည့်၍ ကျလာသောခြင်းကို မကြည့်ဘဲခတ်ခြင်း၊ ခြင်းကို လုံးဝမကြည့်ဘဲ ခတ်ခြင်းဟူ၍ ကျွမ်းကျင်သလို အမျိုးမျိုး တီထွင်ကြသည်။

ယခုခေတ် ခြင်းခတ်နည်း ခွဲခြားထားပုံ

ယင်းကဲ့သို့ ခြင်းခတ်ပုံခတ်နည်းများ အဆင့်ဆင့် တိုးတက်လာသည့်အလျောက် ခတ်နည်းအမျိုးမျိုးတို့ကိုခွဲခြား၍ ပြခဲ့ကြသည်။ ယခုခေတ်၌မူ အဆိုပါ ခတ်နည်းမျိုးစုံကို အကြမ်းအားဖြင့် ပိုင်းခြားလျှင် ၃ မျိုးသာရှိသည်ဟု ယူဆကြသည်။ ထို ၃ မျိုးမှာ ခြင်းယိုင်ခတ်၊ ခြင်းယဉ်ခတ်၊ (တနည်းအားဖြင့် ခြင်းနှခတ်)၊ အပြိုင်ခတ်ဟူ၍ ဖြစ်သည်။ ခြင်းအပြိုင်ခတ်ဟူသည်မှာ ၁၉၀၈ ခုနှစ်က စတင်တီထွင်သော အမှတ်ပေးစံနစ်နှင့် ယှဉ်ပြိုင်ခတ်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအပြိုင်ခတ်ပွဲကို ထိုနှစ် ရန်ကုန်မြို့အစိုးရဟိုက်စကူးကျောင်းကစားခုန်ကစားပွဲ၌ ထည့်သွင်းယှဉ်ပြိုင်ခဲ့သည်မှ အစပြုလာသည်ဟု အမှတ်အသား ထားကြသည်။

ခြင်းလုံးခတ်စည်းမျဉ်း

၁၉၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် မြန်မာပြည်လုံးဆိုင်ရာ ခြင်းယိုင်ခတ်ပွဲကြီးကို ယခင်က ဘီ၊ အေ၊ အေ၊ ကွင်း (ယခု အောင်ဆန်းကစားကွင်း) ထဲတွင် အမှတ်ပေးစံနစ်ဖြင့် ကျင်းပသည်။ ဤသည်မှစ၍ ခြင်းလုံး ဝါသနာပါသူ ပုဂ္ဂိုလ်များသည် ခြင်းလုံးခတ်စည်းမျဉ်းကို သတ်မှတ်ရန် လုံ့လထုတ်ခဲ့ကြသည်။ သို့ရာတွင် ဒုတိယ ကမ္ဘာစစ်ကြောင့် စည်းမျဉ်းညှိနှိုင်း ဆွေးနွေးခြင်းကိုမပြုနိုင်ပေ။ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၁၅ ခုနှစ် ပထမဝါဆိုလပြည့်ကျော် ၃ ရက်(၁၉၅၃ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၉ ရက်) နေ့၌ကား မြန်မာနိုင်ငံတော်တဝှန်းလုံးရှိ ၁၃ ခရိုင်မှ ကိုယ်စားလှယ်များသည် ရန်ကုန်မြို့တွင် ကျင်းပသော ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ခြင်းလုံးညီလာခံ၌ ခြင်းခတ်ပြိုင်ပွဲ စည်းမျဉ်းများကို သတ်မှတ် ပြဋ္ဌာန်းလိုက်လေသည်။

ထိုစည်းမျဉ်းများအရ ခြင်းလုံးခတ်ပြိုင်ပွဲ ၄ မျိုးရှိသည်။ ထို ၄ မျိုးမှာတစ်ဦးချင်း အတော့ခတ်ပြိုင်ပွဲ၊ တစ်ဦးချင်း အတွဲခတ်ပြိုင်ပွဲ၊ ဝိုင်းလည်ခတ် (ဝိုင်းဖွဲ့)ပြိုင်ပွဲ၊ အလှခတ် (ဝိုင်းဖွဲ့) ပြိုင်ပွဲဟူ၍ ဖြစ်သည်။

ထိုပြိုင်ပွဲတို့၌ အရည်အချင်းကိုလိုက်၍ အဆင့် ၄ ဆင့် သတ်မှတ်ပေးသည်။ စတုတ္ထအဆင့် တစ်ဦးချင်း အတော့ခတ် ပြိုင်ပွဲများကို ၆ ပေအချင်းရှိသောစည်းဝိုင်းအတွင်း ၌ ကစားစေသည်။ ပထမအဆင့်အတော့နှင့် အတွဲခတ် ပြိုင်ပွဲများကို ၁၂ ပေ အချင်းရှိသော စည်းဝိုင်းအတွင်း၌ ကစားစေသည်။ ဝိုင်းအဖွဲ့လိုက် ပြိုင်ပွဲများကို အချင်း ၂၁ ပေရှိသော စည်းဝိုင်း၌ ကစားစေသည်။ စည်းဝိုင်း၏ဗဟိုတွင် ၆ လက်မခန့်ရှိသော သံမှိုကို မြေပြင်နှင့်ညီအောင် ရိုက်မြုပ်ထား၏။

ခြင်းခတ်ဟန်အမျိုးမျိုး

ခြင်းလှုပ်ရှားပုံအလိုက်ကျခြင်း၊ တက်ခြင်း၊ ပေးခြင်း၊ ဆင်ခြင်း၊ထိန်းခြင်း၊ တော့ခြင်း၊ လှန်ခြင်း၊ လာခြင်း၊ ထွက်ခြင်း၊ ထောက်ခြင်း၊ ထိုးခြင်း၊ ဖြတ်ခြင်း၊ ပို့ခြင်း၊ မြေထိခြင်း၊ ကော်ခြင်းစသည်ဖြင့် အမှတ်သညာထားလေ့ရှိသည်။

ခြင်းခတ်ရာတွင် ခတ်နည်းများစွာရှိသော်လည်း ဒူး၊ ခြေဖမိုး၊ ခြေဖဝါး၊ ဖြေဖနောင့်၊ အတွင်းခြေဘေး၊ အပြင်ခြေဘေး စသည်အားဖြင့် ခြောက်နေရာ၊ ဗဟိုညာ နှစ်ဖက်ပေါင်း ၁၂ နေရာဖြင့်သာခတ်ကစားရသည်။ ပခုံး၊ ခေါင်း၊ ကျောက်ကုန်း၊ တင်ပါးဆစ်၊ တန်တောင်၊ ဒူးခေါက်၊ ခြေသလုံးစသော ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းများဖြင့် ခတ်နိုင်သော်လည်း ယင်းမှာ ခတ်ရိုးခတ်စဉ် မဟုတ်ချေ။

ခြင်းခတ်နည်းများအနက် ဒူးဖြင့်ခတ်ရာတွင် ဒူးရိုးရိုး၊ နှစ် ထပ်ဒူး၊ ဝိုက်ဒူး၊ ထိုင်ထပဒူး၊ ဒူးရောင်ရှိန်၊ နောက်ဒူး သို့မဟုတ် ဂုမ္ဘာန်ဒူး၊ ပတ်ဒူးသို့မဟုတ် စဝေဒူး၊ သို့မဟုတ် ဂုမ္ဘာန်ဒူးသို့မဟုတ် ဒေဝီဒူးဟူ၍ကွဲပြားသည်။

ခြေစောင်းအပြင် ခြေဘေးဖြင့်ခတ်ရာတွင် ဘေးပေါက်စလွယ်သို့မဟုတ် နောက်ဝိုင်း၊ ဖီလာသို့မဟုတ် ဝေဇယန္တာ၊ ခြေခွင်၊ နှစ်ထပ်ခြေခွင်၊ တစ်ခြမ်းဝိုက်၊ အပြည့်ဝိုက်၊ အပျောက်ဝိုက်၊ ဒေါင်းယဉ်ပျံဟူ၍ ကွဲပြားသည်။

ခြေဖျားဖြင့် ခတ်ရာတွင် ခြေဖျားရိုးရိုး၊ မဟာ၊ မဟာညွှန့်၊ မဟာနွယ်၊ ရောင်ရှိန်၊ ရှပ်ထိုးဟူ၍ ကွဲပြားသည်။

ဖဝါး၊ ဖနောင့်ဖြင့် ခတ်ရာတွင် ဖီလာ၊ ရင်လိမ်၊ စောင်း၊ ရှမ်း၊ အရမ်း၊ အကောက်ဟူ၍ ကွဲပြားသည်။

ဝိုင်းဖွဲ့၍ ဝိုင်းအလိုက် ခြင်းအပြိုင်အဆိုင် ခတ်ကြသည်။ ပွဲလမ်းသဘင်များတွင် ခြင်းပြိုင်ပွဲများထည့်သွင်းလေ့ရှိသည်။ ခြင်းပြိုင်ပွဲတွင်ခြင်းဝင်၊ ခြင်းထွက်၊ ခြင်းတက်၊ ခြင်းကူးကောင်းမွန်ခြင်း၊ ဝိုင်းလည်၍ အပေးအယူမျှတခြင်း၊ တစ်ဦးစီအခက်ခတ် အလှခတ်များ စုံလင်ခြင်း၊ စည်းကမ်းနှင့် ညီခြင်းတို့အတွက် အမှတ်ပေး ချွေးချယ်လေ့ရှိသည်။

ခြင်းခတ်စည်းကမ်းမှာ ခြင်းလုံးကို ခြေဖြင့်သာခတ်ရခြင်း၊ မြေသို့မကျနိုင်သမျှ မကျအောင်ထိန်းရခြင်း၊ စည်းဝိုင်းအတွင်း မိမိ၏ညာဖက်ကွက်လပ်နှင့်ရှေ့ဘက်တွင် စည်းဝိုင်းဗဟို ချက်ထက်မလွန်စေဘဲ ခတ်ရခြင်းစသည်တို့ ဖြစ်သည်။

ခြင်းနှင့် ဓောင်းများ ။ ။ အိမ်အသုံးအဆောင်အတွက် သစ်ပင်၊ မြက်ပင်၊ နှီး၊ ဝါး၊ ကြိမ်တို့ကို ရက်လုပ်သောပညာမှာ ရှေးအကျဆုံးသော လက်မှုပညာတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ရှေးနှစ်ပေါင်း ၆၀၀၀ ခန့်ကရက်လုပ်သုံးစွဲခဲ့သော စပါးပုတ်တစ်ခုကို အီဂျစ်နိုင်ငံတွင် တူးဖော်တွေ့ရှိရလေသည်။ အမေရိကန်တိုင်းရင်းသားရက်အင်ဒီးယန်း လူမျိုးတို့မှာ မွေးစကတည်းက ကြိမ်ဝါးစသည်တို့ဖြင့် ရက်လုပ်ထားသည့် ပုခက်တွင် အိပ်ခဲ့ရ၍ ရက်လုပ်ထားသည့် ကစားစရာများဖြင့် ကစားခဲ့ကြရသည်။ အရွယ်ရောက်သောအခါ ထိုသို့ရက်လုပ်သည့်ခါးပတ်၊ ဖိနပ်၊ ဦးထုပ်တို့ကို ဝတ်ဆင်၍ ရက်လုပ်ထားသောလေ့ဖြင့် ရေကြောင်းခရီး သွားခဲ့ကြရသည်။ (ထိုလေ့မျိုးကို ယခုထက်တိုင် အီရတ်နိုင်ငံ တိုင်းဂရစ်မြစ်ရိုးတွင် အသုံးပြုလျက် ရှိသေးသည်။) အိမ်အသုံးအဆောင်ဟူသမျှမှာလည်း ရက်လုပ်သော ပစ္စည်းများသာဖြစ်၍ စစ်ပွဲဝင်သည့်အခါ သုံးသည့် ချပ်ဝတ်တန်ဆာနှင့် ဒိုင်းများကိုလည်း မြားပစ်၍ မဝင်နိုင်အောင်ရက်လုပ် ထားလေသည်။ လူသေသည့် အခါ မြုပ်နှံရန် ခေါင်းကိုပင်လျှင်ရက်လုပ်ကြသည်။

ခြင်းညှပ်ကစားနည်း
ခြင်းဝိန္ဒာဦးလော်ပေါ် ခြင်း ၆ လုံးကို တစ်ဖြိုင်တည်းညှပ်၍ ကစားနေဟန်

အိမ်ရှင်မများသည် ပစ္စည်းများကို ထည့်သွင်းသိုလှောင်ထားရန်သော်လည်းကောင်း၊ တစ်နေရာမှတစ်နေရာသို့ သယ်ယူရန်သော်လည်းကောင်း အိမ်အသုံးအဆောင်တို့ကို အနည်းနည်းကြဲစည်တီထွင်ကြသည်။ ခြင်းကြားကြီးနှင့် ရေသယ်၍ မရနိုင်သော်လည်း သူတို့အဖို့ရေသယ်ယူနိုင် မည့်ခြင်းမျိုးကို ရက်လုပ် အသုံးပြုကြသည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။ ခြင်းများကို စိပ်စိပ် ရက်ဖြီးလျှင် ရေမယိုထွက်စေရန် အပြင်မှ သစ်စေးသုတ်လိမ်းထားသဖြင့် ရေကိုကောင်းစွာသယ်နိုင်သောခြင်းမျိုး ရရှိသည်။ ထိုကဲ့သို့သော ခြင်းမျိုးကို ယခု ထက်တိုင် ရှမ်း ပြည်နယ်ဒေသများတွင်သုံး

စွဲလျက်ရှိကြသေး၏။ အချို့ခြင်းများမှာ သစ်စေးသုတ်လိမ်းရန်ပင် မလိုတဲ့ ရေမယိုထွက်နိုင်အောင် ရက်လုပ် ထားသည်။ စားသောက်စရာများကို ခြင်းထဲ၌ထည့်၍ ချက်ပြုတ်ကြသည် ဟုဆိုလျှင် အံ့ဖွယ်တစ်ခု ဖြစ်ပေမည်။ လူရိုင်းများသည် အကယ်ပင်ခြင်းဖြင့် ချက်ပြုတ်ကြသည်။ သို့သော် ထိုသို့ ချက်ပြုတ်ရာ၌ ခြင်းကို မီးပေါ်သို့တင်၍ ချက်ပြုတ်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ ခြစ်ခြစ်တောက်ပူအောင် မီးဖုတ်ထားသော ကျောက်တုံးများကို ရေရှိသောခြင်းထဲသို့ ထည့်လိုက်ခြင်းဖြင့်ရေကို ဆူစေ၍ စားစရာများကို ကျက်စေခြင်းဖြစ်သည်။

အစတွင်ပစ္စည်းများကို အသုံးပြုဖြစ်ရုံ ရက်လုပ်ကြသော်လည်းတဖြည်းဖြည်း စိတ်ကူးဉာဏ်ကွန့်ကာ လုပဆန်းကြယ်စွာ ပြုလုပ်လာကြသည်။ ရက်လုပ်မည့်ကြိမ်၊ မြက်စသည်တို့ကို အမြစ်၊ အခေါက်၊ အသီး၊ အပွင့်တို့ဖြင့် ဆေးဆိုး၍ အသွေးအရောင်အမျိုးမျိုးဖြင့် အဆင်အကွက်ဖော်ကာ ရက်လုပ်ကြသည်။ ထိုသို့ အဆင်အကွက်ဖော်ရာ၌ တောတောင်ရေမြေနေလ၊ နက္ခတ်တာရာ သဏ္ဌာန်များအပြင် မိမိလူမျိုး၏ အစဉ်အလာ ဓလေ့ထုံးစံများနှင့် စုန်းကဝေမှော်အတတ်စသည်တို့ကိုလည်း အထိမ်းအမှတ် လက္ခဏာများဖြင့် သရုပ်ဖော်ကာ ရက်လုပ်ကြလေသည်။ ထိုကဲ့သို့ရက်လုပ်ကြသည့်အတွက် အချို့လူမျိုးများ၏ ဓလေ့ထုံးစံများကို ထိုခြင်းတောင်းစသည့်အသုံးအဆောင်များမှ သိရှိနိုင်လေသည်။ အချို့ကား အဆန်းတကြယ် စိတ်ကူးထွင်ကာ ရက်လုပ်ရုံသာမက ခရုများ၊ ငှက်တောင်များဖြင့်လည်း လုပအောင် မွမ်းမံတန်ဆာဆင်ပေးကြသည်။ မလေးလူမျိုးတို့ကား ခြင်းတောင်းစသည်တို့ကို ထူးထွေဆန်းပြားစွာ ကြက်ငှက်စသည့်ပုံသဏ္ဌာန် ရက်လုပ်ကြလေသည်။

ဘုရားဟောဝါးရာဝါးဆယ်ဇာတ်မှာပင် အလောင်းတော်ကုသမင်းသည် ပပဝတီအား ချစ်စိတ်မွန်၍ တောင်းဖျာရက်ကာ မိမိ၏ဖြစ်အင်ကို ဇာတ်ကွက်ဖော်ခဲ့ကြောင်း ပါရှိလေသည်။

စက်လုပ်နှင့် လက်ဖြစ်

စက်မှုလုပ်ငန်းများ တိုးတက်လာသည့် ယခုခေတ်တွင် ခြင်း၊ တောင်းစသည်တို့ကို စက်ဖြင့်လည်းရက်လုပ်ကြသည်။ ဤသို့ဖြင့်လက်ဖြစ်ပစ္စည်းများကို အသုံးနည်းသွားသော်လည်း ခြင်း၊ တောင်း၊ ပလုံး၊ ဖျာ ရက်သည့် လက်မှုပညာ အဆင့်အတန်းမှာ နိမ့်ကျသွားခြင်းမရှိခဲ့ချေ။ စက်လုပ်အသုံးအဆောင် ပစ္စည်းများကို လက်ဖြစ်ပစ္စည်းများလောက်လည်း တန်ဖိုးမထားကြပေ။ လက်မှုပညာသည်များကလည်း မိမိတို့၏ ပစ္စည်းများကို ခေတ်မအောင်လုပ်ကိုင်လာကြ၏။ ကြိမ်၊ ဝါး၊ မြက် စသည်ဖြင့် နူးညံ့လှပသော ဦးထုပ်၊ လက်ကိုင်အိတ်၊ ဖိနပ်များမှအစ ထယ်ဝါသောကုလားထိုင် စားပွဲ စသည့် အိမ်ထောင်ပရိဘောဂများအထိ ခေတ်ဆန် လှပစွာ ပြုလုပ်လာကြ၏။ ထိုလုပ်ငန်းကား

အယ်ရီဇိုးနားပြည်မှ အမျိုးသမီးများ ရက်လုပ်သည့် ပန်းလှန့်ရုပ်စုံကွက်ဖော်တောင်းများ

စိတ်ကူးယဉ်လျှင်ယဉ်သလို ချဲ့ထွင်လုပ်ကိုင်နိုင်သော အနုပညာပါသည့် လုပ်ငန်းတစ်ရပ် ဖြစ်လေသည်။

ရက်လုပ်သည့် ပစ္စည်းများမှာ ဒေသအလျောက် ပေါက်ရောက်သောအပင်၊ အရွက်၊ ကြိမ်နွယ် စသည်တို့ဖြင့်လုပ်ကိုင်ကြသည်။ အာဖရိကတိုက်စသည့် ပူအိုက်သောဒေသများတွင် ငှက်ပျောရွက်၊ ထန်းရွက်တို့ကိုအသုံးပြုကြ၍ ဂျပန်နိုင်ငံနှင့် တရုတ်နိုင်ငံတို့၌ ဝါးကို အသုံးပြုကြ၏။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နှီး၊ ဝါး၊ ကြိမ်၊ သင်လျှော်၊ ထန်းလျှော်၊ ထန်းရွက်တို့ဖြင့် အိမ်သုံးပစ္စည်းများရက်လုပ်ကြ၏။ အရှေ့အိန္ဒိယကျွန်းစုတွင် ကြိမ်ကိုအသုံးပြုကြသည်။ ထိုအရှေ့အိန္ဒိယကျွန်းစုမှ ကြိမ်များကို အခြားတိုင်းပြည်များသို့လည်း အသုံးအဆောင်ပစ္စည်းများ ပြုလုပ်ရန် အများအပြားတင်ပို့လေသည်။ အအေးပိုင်းဒေသများ ဖြစ်သော အင်္ဂလန်၊ အမေရိကန် စသည့်တိုင်းပြည်များတွင်ကား ခြင်း၊ တောင်း၊ ပလုံး စသည်ကိုရက်လုပ်ရန်ပျော့ပျောင်းသော မိုးမခပင်၊ ကိုင်းပင်၊ မြက်ပင် စသည်တို့ကို အသုံးပြုကြသည်။ ခြင်းတောင်း ဖျာ စသည်တို့ကို ရက်လုပ်ရာ၌ လွန်ခဲ့သော နှစ်ထောင်ပေါင်းများစွာက အသုံးပြုခဲ့သော အခြေခံနည်းကိုပင် ဆက်လက်သုံးစွဲနေသေးသည်။ (တစ်နေရာ တစ်ဒေသတွင်သာမဟုတ်၊ တစ်ကမ္ဘာလုံးရှိတိုင်းပြည်အသီးသီးတို့၌လည်း ရှေးရှေးမှပုံနည်းစံနစ်ကို အခြေခံထား၍ လုပ်ကိုင်လျက် ရှိကြပေသည်။) ထိုပညာရပ်မှာ အားလပ်ချိန်၌ အပျင်းပြေလုပ်ကိုင်ရန် အကောင်းဆုံး စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ လုပ်ငန်းဖြစ်သည်။ မျက်မြင်များပင် ပြုလုပ်နိုင်သော လုပ်ငန်းတစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။ လုပ်ကိုင်ရာတွင် ကိရိယာတန်ဆာပလာများစွာမလိုလှချေ။ ပြုလုပ်ရာ၌ ခက်ခဲခြင်းမရှိဘဲအသုံးပြုရသည့်ပစ္စည်းများကိုလည်း အလွယ်တကူရနိုင်ပေသည်။

ပြုလုပ်သည့်ပစ္စည်းအလိုက် ရက်လုပ်ပုံအနည်းနည်းအဖုံဖုံရှိရာ အချို့မှာ ကျူထရံကွက်၊ ပရွက်ကြောင်းနှင့် မှန်ကူကွက်ဖော်၍လည်းကောင်း၊ အချို့မှာ ဖဲထောင့်ချိုးပုံသဏ္ဌာန်၊ အချို့မှာ အခွေခွေပြုလုပ်သွားရ၍ အချို့မှာ ကွင်းကလေးများမှ စတင်ရက်လုပ်သွားကြရလေသည်။ ခြင်း၊ တောင်း၊ ပလုံး၊ ကျပ် စသည့် အသုံးအဆောင်များကို ရက်လုပ်ရာ၌ အောက်အခြေခံမှ စတင်ရက်လုပ်ရ၍ တဖြည်းဖြည်းအပေါ်သို့တက်ကာ ရက်သွားရလေသည်။ ရက်လုပ်ယင်း ကြိမ်များကိုရေနှင့်နှုးကာ ကိုင်တွယ်လုပ်ကိုင်သွားရ၍ ပြီးစီးသောအခါ အစများကို ကတ်ကျေးနှင့် ဖြတ်တောက်၍ အနားသိမ်းရသည်။(ကြိမ်ပင်–ရှု။)

ပန်းကန်လုပ်ငန်းမှာလည်း ရက်လုပ်ခြင်းလက်မှုပညာအငွေ့အသက်မကင်းခဲ့ပေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရှေးအခါက အိုး၊ ခွက်၊ ပန်းကန်များကို ပြုလုပ်ရာ၌ အစပထမ

လက်ဆွဲခြင်းရက်လုပ်နေကြသော မြန်မာအမျိုးသမီးများ

တွင် ခြင်းကို ရက်လုပ်ပြီးမှ မြေစေးနှင့်အပြင်မှ သုတ်လိမ်းကာ မီးဖုတ်ရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ယွန်းထည်လုပ်ငန်း အထည်ရက်လုပ်သောလုပ်ငန်းမှာလည်း ထိုခြင်းတောင်း၊ ပလုံး၊ အစ် စသည်တို့မှ ဆင်းသက် ပေါက်ဖွားလာခြင်း ဖြစ်သည်။ ရှေး အခါမှစ၍ ယနေ့ထက်တိုင်အောင် စက်မှုမပါဘဲ လက်မှုသက်သက်ဖြင့် တိုးတက်လာသော အိမ်တွင်းလက်မှုပညာတစ်ရပ်မှာ ခြင်း၊ တောင်း၊ ပလုံး၊ ကျပ်စသည်တို့ကို ရက်လုပ်သော ပညာရပ်ပင် ဖြစ်လေသည်။

ခြည်ခင်စွတ်ဌက်။ ။ခြည်ခင်စွတ်ဌက်သည် အာဖရိက တိုက်နှင့် အာရှတိုက် အရှေ့ပိုင်းနိုင်ငံများတွင် အနှံ့အပြားရှိ သည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းတွင်လည်း ခြည်ခင်စွတ်ဌက် သည် တစ်နှစ်ပတ်လုံး ရှိတတ်သည်။

အလျား ၃၆ လက်မခန့် ရှိသည်။ ခြေတံအလွန် ရှည်သည်။ နှုတ်သီးရှည်၍ သန်မာသည်။ အတောင် ကျယ်ပြန့်သည်။ ပျံသန်းရာတွင် အလွန်မြန်၍ လင်းတများကဲ့သို့ အလွန်မြင့်မားစွာလည်း ပျံနိုင်သည်။ ခြည်ခင်စွတ်ဌက်၏ အသံသည်အော်သည်။ အာဆေင်သံနှင့် ဝက်ကဲ့သို့ မြည် သည်။ သို့သော် ဆောင်းရာသီ၌ အသံမပေးဘဲနေတတ်သည်။

ရေကောင်းစွာရသောဒေသများတွင် တစ်ကောင်ချင်း ဖြစ်စေ ၊ စုံတွဲသောဖြစ်စေ၊ အုပ်ဖွဲ့၍ ဖြစ်စေတွေ့ရတတ်သည်။ ရေလွှမ်းမိုးသောနေရာနှင့် လယ်ကွင်းများတွင်လည်း အစာရှာဖွေ၍ ဖါး ငါးတီကောင်နှင့် ပိုးမွှားများကို စားသည်။ စရိုက်အားဖြင့် ငြိမ်သက်စွာ နေတတ်သည်။

ခြည်ခင်စွတ်ဌက်သည် မိုးဦးကျတွင် သားပေါက်သည်။ အသိုက်ကို သစ်ကိုင်းပေါ်တွင် တုတ်ချောင်း၊ သစ်ကိုင်းများဖြင့်လုပ်၍ ကောက်ရိုးခြောက် ငှက်မွေးငှက်တောင်တို့ဖြင့် ကာရံထားသည်။ တစ်မြို့လျှင် ၃ ၃၊ ၄ လုံးရှိတတ်၍ ဥများမှာ လက်ဦးတွင် အဖြူရောင်ဖြစ်သော်လည်း နောင်အခါ ညိုမည်းသွားသည်။ ဥအရွယ်မှာ ပျမ်းမျှအလျား ၂.၅၀ လက်မနှင့် ပြက်၁.၈၃ လက်မခန့်ရှိသည်။ အသိုက်ကို လက်ပံပင် ထက်၌ ဖွဲ့တတ်သည်။ ခြည်ခင်စွတ်ဌက်သည် သစ်ပင်တစ်ပင်တည်းကို သာစွဲ၍ နှစ်စဉ်နှစ်တိုင်း အသိုက်ဖွဲ့တတ်သည်။

ခြည်ထိုးစက်။ ။လက်မှုပညာအဖြစ်မှ စက်မှု ပညာအဖြစ်သို့ တိုးတက် ပြောင်းလဲလာခဲ့သော ပညာရပ်များထဲတွင် ခြည်ထိုးခြင်းလည်း တစ်ခုပါဝင်သည်။ ထိုအတတ်သည် အထည်များ ပြုလုပ်သော အတတ်ဖြစ်သော်လည်း ရက်ကန်းအတတ်နှင့်ကားမတူပေ။ ဥရောပအနောက်ပိုင်းတွင် ထိုပညာရပ်သည် ရက်ကန်းအတတ်နောက်မှ ပေါ်ပေါက်လာခဲ့၍ ခုနစ်အားဖြင့် ၁၄ ရာစုလောက်ကမှ စတင်ပေါ်လာလေသည်။ (ရက်ကန်းပညာ။)

ကုန်စိမ်းနှင့်သစ်သီးထည့်ရန် ခြင်းများကို ရက်လုပ်နေစဉ်

ရေစပ်တွင်ကျက်စားလေ့ရှိသော ခြည်ခင်စွတ်ငှက်

အမျိုးသမီးများ၏ချုပ်လုပ်မှုပညာတစ်ရပ်အနေဖြင့် စတင်ပေါ်ပေါက်ခဲ့စဉ်က သိုးမွေးစသည့် ခြည်ပင်များကို ဝါး၊ သစ်သား၊ အရိုးစသောအပ်ရှည်ရှည် ၂ ချောင်းဖြင့်ထိုးကြလေသည်။ ထိုလက်မှုပညာရပ်ကိုနှစ်ချောင်းထိုးအတတ်ဟုခေါ်လာကြ၍ ရက်ကန်းကဲ့သို့ စင်မလိုဘဲအပ် ၂ ချောင်းကြားထဲတွင် ခြည်ပင်ကို အပေါ် တင်ကာ၊ အောက်ချကာဖြင့် အပေါ်ထိုး အောက်ထိုးများ ထိုးကာ ခြေအိတ်၊ လည်စီး၊ သိုးမွေးအင်္ကျီ စသည်တို့ကို ပြုလုပ်ကြလေသည်။

နှစ်ချောင်းထိုးအတတ်ပေါ်ပြီးနောက် နှစ်ပေါင်း ၂၀၀ ခန့်ကြာသောအခါ မိန်းကလေးများ နှစ်ချောင်းထိုးအပ်ဖြင့် အထည်တစ်ခုဖြစ်အောင်စိတ်ရှည်လက်ရှည် ထိုးနေသည်ကို အားမရ စိတ်မရှည်နိုင်သူတစ်ဦးပေါ်ပေါက်လာသည်။ ထိုသူမှာ အင်္ဂလန်ပြည် နော့တင်ဂမ်ရှိုင်ယာခရိုင်မှ ဝီလျံလီး အမည်ရှိ ခရစ်ယန်ဘုန်းကြီးတစ်ပါးဖြစ်၏။ ဝီလျံလီး၏ချစ်သူ မိန်းကလေးမှာ မိမိထက် နှစ်ချောင်းထိုးအလုပ်ကို ပို၍ စိတ်ဝင်စားကြောင်းသိရသည်။ မိန်းကလေးများသည် အထည်တစ်ခုဖြစ်ရန် ကျင်လည်သွက်လက်စွာ အပ်နှစ်ချောင်းဖြင့် မရပ်မနားထိုးကာ ပြုလုပ်ပါသော်လည်း လက်စိုက်ရလောက် အပြီးမမြန်လှသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့် ဝီလျံလီးသည် အလုပ်လုပ်ရသလောက် အထည်အဖြစ် မြန်မည့်နည်းကို ကြံစည်စိတ်ကူးပြီးနောက် အပ်များများထည့်၍ထိုးနိုင်သော ခြည်ထိုးစက်တစ်ခုကို ခရစ် ၁၅၈၉ ခုနှစ်တွင် တီထွင်စမ်းသပ်ကြည့်သည်။ ထိုပထမတီထွင်သော စက်ဖြင့်လုပ်သည့် ခြေအိတ်တစ်စုံကို အယ်လစ်ဇဗက်ဘုရင်မအားဆက်သ၏။ သို့သော် အထည်မှာကြမ်း၍ ပိုးလည်းမဟုတ်သဖြင့် ဘုရင်မကြီးကသဘောမကျလှပေ။ ထိုအခါ ဝီလျံလီးသည် ယခင်စက်ထက် အပ်များပို၍ပါသော စက်တစ်လုံးကိုပြုလုပ်သည်။ ယင်းစက်ဖြင့် နူးညံ့ကောင်းမွန်သော ပိုးခြေအိတ်တစ်စုံကို ထိုးပြီးလျှင် ဘုရင်မအား ဆက်သပြန်သည်။ သို့သော်လည်း ဘုရင်မကြီးက မည်သို့မျှအားပေးချီးမြှင့်ခြင်းမပြုသဖြင့် ဝီလျံလီးသည် စိတ်အပျက်ကြီးပျက်ကာ ပြင်သစ်နိုင်ငံသို့ထွက်ခွာသွားလေတော့သည်။ ဘုရင်မကြီး အားပေးခြင်းမပြုသည့် အကြောင်းမှာ ထိုစက်မျိုးကို အသုံးပြုလာလျှင် နှစ်ချောင်းထိုးလက်မှုပညာသည်များတိမ်ကော၍ အလုပ်လက်မဲ့ဖြစ်သွားမည်ကို စိုးရိမ်သောကြောင့်ဟုဆိုသည်။

ဝီလျံလီး ပြင်သစ်နိုင်ငံသို့ရောက်သွားသော်လည်း သူ၏တီထွင်မှုမှာတိမ်ကောခြင်းမရှိပေ။ နောင်အခါ၌ သူတီထွင်ခဲ့သည့်လက်စများကိုတိုးတက်ပြုပြင်လုပ်ကိုင်သူများပေါ်ပေါက်ခဲ့လေသည်။ ၁၇၅၈ ခုနှစ်တွင် ဒဗီရှိုင်ယာခရိုင်မှ ဂျက်ဗီဒိုင်ယာစထရတ် ဆိုသူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးသည် ဆွယ်တာအင်္ကျီ အနားပတ်၊ ခြေအိတ်ရှိ ထိပ်အနားပတ် တို့တွင် ထည့်သည့် ကွမ်းရိုးစင်းဖော်ခြင်းကိုပင် စက်ဖြင့်ထိုး၍ ပြုလုပ်နိုင်လာသည်။ စထရက်တီထွင်သောစက်ဖြင့် ထိုးသည့် အထည်များမှာ ထိုစဉ်က နှစ်ချောင်းထိုးလက်ဖြစ်ထည်များနှင့် အပြိုင်အဆိုင်ဖြစ်ခဲ့ကြ၏။ ဝီလျံလီးနှင့်အတူပြင်သစ်နိုင်ငံသို့ပါသွားသည့်စက်ကို ပြင်သစ်လူမျိုးတို့ကလည်း တိုးတက်ကြီစည်ကြရာ ၁၇၉၈ ခုနှစ်တွင် ဒကရွားဆိုသူတီထွင်သော စက်မှထွက်သည့် အထည်များမှာ အလွန်ပင်အဆင့်အတန်း မြင့်လာလေသည်။

ထိုမှတစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့်တိုးတက်၍ ပြုပြင်တီထွင်လာခဲ့ကြရာ ၁၈၂၈ ခုနှစ်တွင် ရေနွေးငွေ့စက်ဖြင့်လည်သည့် ခြည်ထိုးစက်များ ပထမဦးစွာပေါ်ပေါက်လာသည်။ ထိုစက်များကြောင့် ခြည်ထိုး လုပ်ငန်းမှာပိုမိုတွင်ကျယ်လာ၏။ နောင်တွင် ပိုမိုဆန်းကြယ်စွာ ထိုးနိုင်သော ခေတ်မီစက်များ တဖြည်းဖြည်းတိုးတက် ပေါ်ပေါက်လာခဲ့လေသည်။ ယခင်က ခြေအိတ်စသည့်အထည်များကို စက်များဖြင့် တပြင်တည်းထိုးပြီးမှပြန်၍ကွင်းဖြစ်အောင် ချုပ်ယူရသည်။ သို့သော် ၁၈၁၆ ခုနှစ်မှစ၍ ချုပ်ရိုးမရှိအောင် ပတ်လည်ကွင်းဖြစ်ပြီးသား အထည်များထိုးနိုင်သည့် အဝိုင်းပုံစက်များ ပေါ်ပေါက်ခဲ့သည်။

စက်ဖြင့်ထိုးသည့်အထည်များတွင် အခြေခံအားဖြင့် ၂မျိုးရှိသည်။ တစ်မျိုးမှာ လက်ထိုးမှာကဲ့သို့ ကြိုးတစ်ပင်တည်း

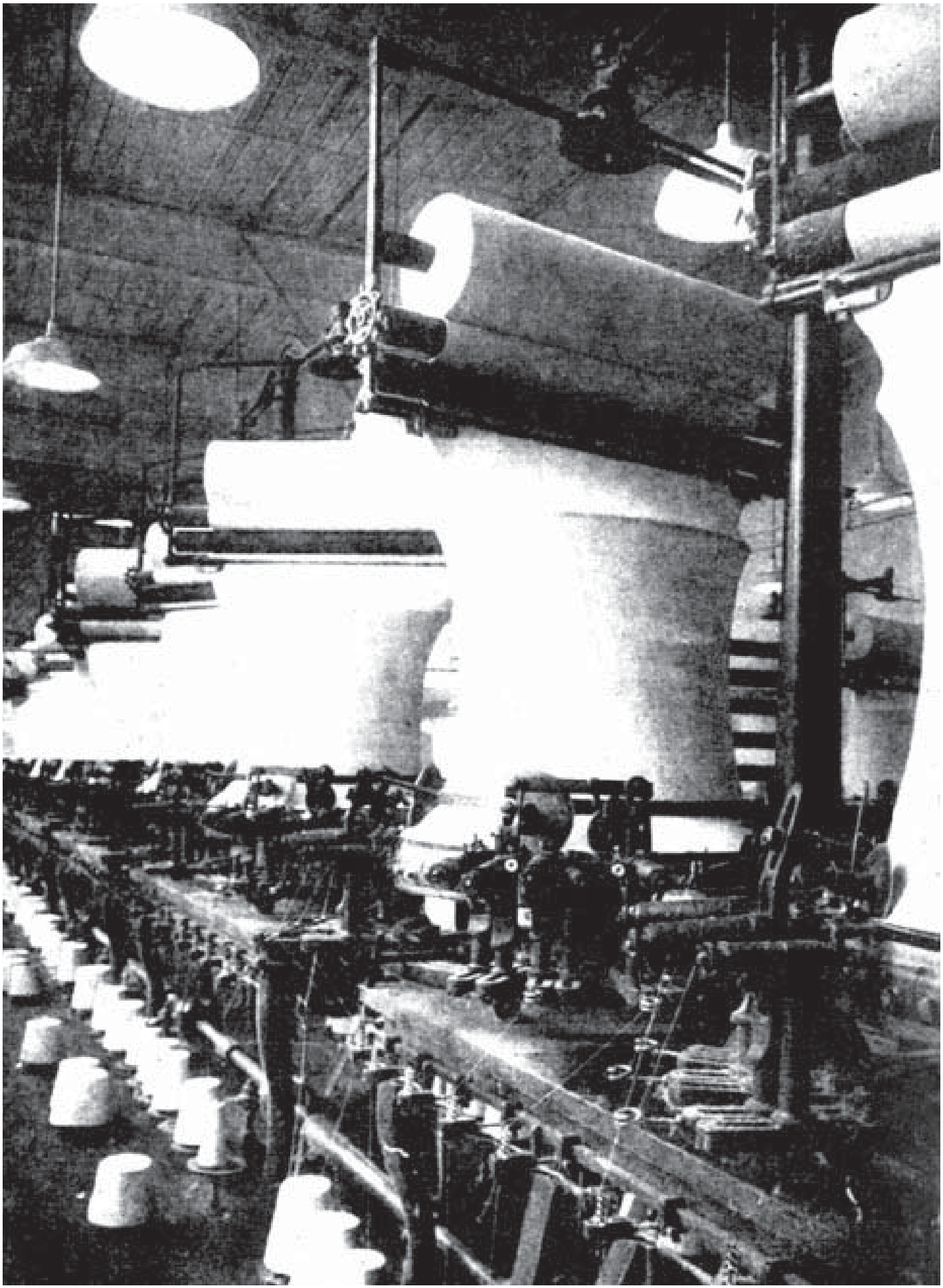

ခြည်ထိုးစက်ရုံကြီးတစ်ခုအတွင်းတွင် ခေတ်မီစက်များတပ်ဆင်ထားသည်ကို ဤသို့တွေ့မြင်နိုင်သည်။

နှင့်ကွင်းကလေးများပြုပြီး ထိုးသွားခြင်းဖြစ်သည်။ ပြီးသွားသည့်အထည်မှအစတစ်စကိုဆွဲထုတ်လိုက်ပါက အထည်တစ်ခုလုံးပြေထွက်လာနိုင်၏။ ယင်းသို့ ထိုးနည်း ကို 'ဗောင်တင်ထိုးနည်း' ဟုခေါ်ကြသည်။ ထိုထိုးနည်ဖြင့် ဆွယ်တာ၊ ခြေအိတ်၊ အတွင်းခံစွပ်ကျယ် စသည်တို့ကိုထိုးကြသည်။

နောက်တစ်မျိုးတွင် အထည်၏အနံ၌ ကွင်းကလေးများ ရှိသလောက် ခြည်အပင်များ ရှိသည်။ ရက်ကန်းဖြင့်အထည်ရက်ရာတွင် အတိုင်ခြည်မှာ အထည်အလျား အတိုင်းရှည်၍ ဖေါက်ခြည်ကို တိုင်ခြည်များကြားမှ ဖြတ်ကျော်ရက်သွားသကဲ့သို့ ဤနည်းတွင်လည်း တိုင်ခြည် ထား ထိုးရသဖြင့် 'အတိုင်ထိုးနည်း' ဟုခေါ်ကြသည်။ သို့သော် အထည်ရက်ပုံနှင့် မတူခြင်းမှာ တိုင်ခြည်ကို ဖောက်ခြည်က ကွင်းပြုလုပ်ကာ ချိတ်၍ချိတ်၍ ယူသွားသည်။ အတိုင်ထိုးနည်းတွင် ခြည်ပင်အစများများသုံးရသောကြောင့် ရှောစောင်၊ လက်အိတ်စသည်များမှာကဲ့သို့ အရောင်စပ်ထိုးလိုလျှင်သော်လည်းကောင်း၊ အဆင်ဖော်လိုလျှင်သော်လည်းကောင်း ဤနည်းကိုအသုံးပြုကြလေသည်။

ယခုခေတ်တွင်ကား လျှပ်စစ်မာတ်ကို အသုံးပြု၍ လူမပါဘဲနှင့် အလိုအလျောက်အထည်ဖြစ်အောင် ထိုးနိုင်သည့် ခြည်ထိုးစက်များပင်ပေါ်ပေါကနေပေပြီ။ စက်အမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် အသုံးအများဆုံးမှာ ဗောင်ဝိုင်းစက်မျိုး ဖြစ်၏။ ထိုစက်မျိုးတွင် ဗောင်ဝိုင်းကြိုးပတ်လည်၌ အပ်များကို စီ၍တပ်ဆင်ထားသည်။ အဖျားများ၌ ချိတ်ကလေးများပါရှိ၍ ထိုအပ်များသည် အပေါ်နှင့်အောက် တက်ချည်ဆင်းချည် ဖြစ်နေကြသည်။ ယင်းသို့အပ်များသည် အပေါ်နှင့်အောက် တက်ချည် ဆင်းချည်ဖြစ်နေစဉ် အပ်အဖျားရှိချိတ်များက ခြည်ပင်များကိုဆွဲ၍ ကွင်းကလေးများဖြစ်အောင် ပြုလုပ်သွားကြလေသည်။ အချို့သောစက်များမှတစ်မိနစ်လျှင် အဆိုပါကွင်းကလေးပေါင်း ၆၀၀၀၀ကျ ပြုလုပ်နိုင်အောင် ပင်လျှပ်မြန်ပေသည်။

ရက်ကန်းစင်ဖြင့် အထည်ရက်ရာတွင် တိုင်ခြည်ကိုဖောက်ခြည်က ဖြောင့်တန်းစွာ တစ်ပင်ကျော်တစ်ပင်ချ ရက်လုပ်သွားသည်။ သို့သော်ခြည်ထိုးနည်းတွင် ကွင်းကလေးများဖြစ်အောင် ထိုးသွားသည့်အတွက် ခြည်ထိုးနည်းဖြင့်ပြုလုပ်သောအထည်မျိုးမှာကား ဆန့်၍ရပြီးလျှင် လေဝင်ပေါက်လည်း ပို၍ များသည်။ ထို့ကြောင့် အတွင်းခံစွပ်ကျယ်အင်္ကျီ၊ ခြေအိတ်စသည့်အထည်မျိုးကို ခြည်ထိုးနည်းဖြင့် ပြုလုပ်ယူကြသည်။

ခြည်ထိုးသည့်လုပ်ငန်းမှာ စက်မှုသို့ပြောင်းခဲ့သည့် အခြားလုပ်ငန်းများနည်းတူ ယခုအခါ ကြီးကျယ်သည့် လုပ်ငန်းကြီး တစ်ခု ဖြစ်နေပေပြီ

ကဝိလက္ခဏဒီပနီကျမ်းပြုဆရာကြီး ဦးခြိမ့်

ခြိမ့်။ဦး။ ။မြန်မာဂန္ထဝင်တွင် ကဝိလက္ခဏဒီပနီကျမ်းကို ပြုစုခဲ့၍ မြောင်လှမြို့စားနိုင်ငံခြားဝန်ထောက် မင်းကြီးမဟာမင်းလှဇေယျသူဟု ထင်ရှားခဲ့သော ဦးခြိမ့်သည် ရတနာသီခေါ် ရွှေဘိုစီရင်စုခွန်တောင်ကြီးရွာ၌ဖွားသည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည် ပဉ္စမသင်္ဂါယနာတင် ဘဝရှင်မင်းတုန်းမင်းတရားကြီးအိမ်ရှေ့စံဘဝမှစ၍ အထွတ်သို့ရောက်သည့်တိုင်အောင် အမှုတော်ကို ထမ်းထမ်းရွက်ခဲ့သည်ပြင် မာရ်အောင်ရတနာစေတီတော်ဒါယကာ သီပေါမင်းတရားကြီး လက်ထက်၌လည်း အမှုတော်ကို ဆက်လက်ထမ်းရွက်ရသည်။ ပထမသော် ဦးခြိမ့်သည်လက်ဖက်ရည်တော်အရာ နေမျိုးဇေယျသူဘွဲ့နှင့် သူကောင်းပြုခြင်းခံရသည်။ ထို့နောက် ၌ နေမျိုးမင်းလှဇေယျသူဘွဲ့ကိုခံယူ၍ အာဏာတော်စာရေးအရာနှင့် အမှုထမ်းရွက်ရာ၌ ဗောင်းကတ္တီပါ ရွှေသားပန်းကို ဆင်ယင်ခွင့်ရသော လွှတ်တော်စာရေးတော်ကြီးအရာဖြင့် ချီးမြှင့်ခြင်းခံရသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၃၃ ခုနှစ်တွင် ကင်းဝန်မင်းကြီး အင်္ဂလန်ပြည်သို့သံတော်ကြီးအဖြစ် သွားရောက်ရာတွင် ဦးခြိမ့်သည် စာရေးတော်ကြီးအရာသံငယ်အဖြစ် လိုက်ပါရသည်။ ထို့နောက် တစ်ဖန် သက္ကရာဇ် ၁၂၃၅ ခုနှစ်တွင် ကင်းဝန်မင်းကြီး ပြင်သစ်နိုင်ငံသို့သွားရောက်ပြန်ရာ စာရေးတော်ကြီး ဦးခြိမ့်သည် သံလတ်အဖြစ်ဖြင့် လိုက်ပါထမ်းရွက်ရလေသည်။ အီတလီမင်း၊ ပြင်သစ်မင်းတို့က ချီးမြှင့်သော တံဆိပ်ဘယက်များကို လက်ခံရရှိလေသည်။

ပြင်သစ်နိုင်ငံမှ အပြန်တွင် မင်းကြီးသီရိမဟာဇေယျသူဘွဲ့နှင့် နိုင်ငံခြားဝန်ထောက်အရာ ခန့်ထားသူကောင်းပြုခြင်းခံရ၍ မြောင်လှမြို့ကိုလည်း စားရသည်။ ထို့နောက် ၁၂၃၆ ခုနှစ်တွင် မဇ္ဈိမဒေသ ဗုဒ္ဓဂယာအရပ်ဗောဓိပင်တော်ကို အလှူတော်အတင်တော်များ လှူဒါန်းရန်ကိစ္စနှင့် အိန္ဒိယ ဘုရင်ခံမင်းထံ ကရင်နီ (ကယား) နယ်ပယ်တွင် ကချင်တိုက်ခိုက်မှုစကားပြောဆိုရန်ကိစ္စများကို ပြောဆိုဆောင်ရွက်ရန် နိုင်ငံခြားဝန်ထောက်မင်းကြီး မဟာမင်းလှဇေယျသူဘွဲ့နှင့် သံတော်ကြီးအရာခန့်အပ်ခြင်းခံရ၍ အိန္ဒိယပြည်သို့ သွားရောက်ရသည်။ ထို့နောက် အိန္ဒိယမှ ပြန်လာ၍ ၁၂၃၇ ခုနှစ် သို့ရောက်သော် ဗောင်းကတ္တီပါနီရွှေသားပန်း (၁၂) တမာရွက်ထောင် (၁၂) တို့ဖြင့် ထပ်မံချီးမြှင့်ခြင်း ခံရသည်။

၁၂၄၀ ပြည့်နှစ်တွင် အီတလီနိုင်ငံ၊ စပိန်နှင့်ပေါ်တူဂီနိုင်ငံများသို့လည်း သံတော်ကြီးအရာဖြင့် သွားရောက်ထမ်းရွက်ခဲ့သည်။ ထိုစဉ်က အီတလီနိုင်ငံက ဒုတိယတံဆိပ်ဘယက်၊ စပိန်မင်းက ပထမရင်သိုင်းတံဆိပ်ဘယက်၊ ပေါ်တူဂီမင်းက ပထမရင်သိုင်းတံဆိပ်များ ချီးမြှင့်ခြင်းခံရလေသည်။

ဦးခြိမ့်သည် မင်းမှုမင်းရေးနှင့် ကဗျာလင်္ကာ နှစ်ဖက်လုံးတွင် ထူးချွန်သည်။ စာပေကျမ်းဂန် တတ်မြောက်၍ ပြင်သစ်နိုင်ငံသို့ ရောက်စဉ်က တွေ့မြင်ခဲ့ရသည်များကို တေးထပ်များ ရေးစပ်ခဲ့သည်။ ပြင်သစ်နိုင်ငံတွင် တွေ့မြင်ခဲ့ရသော မီးအိမ်ပျံအကြောင်းကို အောက်ပါအတိုင်းစပ်ဆိုခဲ့သည်။

'ဘူးလွန်းခေါ် မီးအိမ်ကြီး၊ ဂစ်ဘားစီးလုပ်တယ်။ ကွင်းမြေပြန့်အလယ်တွင်၊ တောင်သုံးဆယ်အချင်း။ အစောက်မြင့်လေးဆယ်မှန်၊ ကြိုးတန်တန်ဆိုင်းချက်ကရှင်း။ ဖယောင်းဆိုး ပိုးထည်၊ ချုပ်ချည်စုံမယွင်း။ မီးအိမ်ပျံအတွင်းမှာ၊ ဓာတ်ခိုးသွင်းစက်နှောင်။ တရွေ့ရွေ့သူဖောင်း၊ ထက်လမ်းကြောင်းမိုးထိလုအောင်။ ကြိမ်တောင်း ကြီးဆွယ်မြွောင်၊ သုံးအဆောင်စုံများနှင့် လိုက်သွားက ပျော်ပျော်ရွှင်ရွှင်မိုးဝကောင်းကင်။လေလိုကသင့်ပြန်လျှင်တယ်၊ အပျံတွင်စွာန်ငြမ်းရှင်ဃေး'။

၁၂၄၂ ခုနှစ်၌ ဦးခြိမ့်သည် စိန္တကျော်သူဦးဩပြုစုခဲ့သော မြန်မာစာပေဂန္ထဝင်တွင် ထင်ရှားသည့် ကဝိလက္ခဏ သတ်ပုံ

ခွာညိုပန်းအညိုမျိုးမှ အပွင့်ဖူးတံ

ကျမ်းမှ နက်နဲသိမ်မွေ့ အသိဉာဏ်သောအချို့အပိုဒ်များကို မင်းတုန်းမင်းတရားမေးသောကြောင့် အထူးထူးသော ဇာတ်နိပါတ်၊ ကျမ်းဂန်၊ ရာဇဝင်စသောအထောက်အထားများနှင့်ညှိနှိုင်း၍ ကဝိလက္ခဏဒီပနီကျမ်းကြီးကို ကြိုးကြိုးစားစားပြုစုလေသည်။

ထိုကဝိလက္ခဏဒီပနီကျမ်းသည်ကား စာပေလိုက်စားသူတို့အဖို့လက်မလွတ်နိုင်သောကျမ်းပင်ဖြစ်သည်။

ဦးခြိမ့်သည် စာဖတ်အလွန်ဝါသနာပါသည်။ နန်းတော်သို့ ဝင်ကြိုက်နှင့် အိပ်ချိန်၌သာ မျက်စိနှင့် စာလွတ်သည်။ အိမ်သာသွားသည့်အခါ၌ပင် စာကို ကြည့်ရှုလျက် သွားသည်ဟု မှော်ဘီဆရာကြီးက ပညာယှဉ်များအကြောင်း စာတွင်ဖော်ပြထားလေသည်။ ဦးခြိမ့်သည် ခွေးရူးကိုက်၍ ဆုံးကြောင်းနှင့် အဆိုရှိသည်။

ခွာညိုပန်း ။ ။ နွယ်ပင်များအနက် နှစ်သက်ဖွယ် ကောင်းသောအပင်မှာ ခွာညိုပင်ဖြစ်သည်။ ခွာညိုပင် အမျိုးပေါင်း ၁၀၀ မျှ ရှိ၏။ ထိုအပင်မျိုးမှာ နှစ်ကြာခံအပင်မျိုး ဖြစ်သည်။ အုတ်နံရံ၊ ခြံစည်းရိုး၊ သစ်ပင်တို့ကို နွယ်ပတ်၍ ပေါက်တတ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ခွာညိုပင်ကို ရက္ခဗေဒအလိုအားဖြင့် ကလီမက်တစ်ဆမီလာစီဖိုလီယာဟု ခေါ်သည်။ လူအများ စိုက်

ပျိုးလေ့ရှိသော ခွာညိုမျိုးမှာ ပန်းဖြူမျိုးဖြစ်သည်။ အပွင့်များမှာ ဆွတ်ဆွတ်ဖြူ၍ အနံ့လည်း မွှေးသည်။ ခွာညိုပန်းပွင့်ချိန်တွင် တစ်ပင်လုံးမှာ ပွင့်ဖြူကလေးများလွှမ်းနေ၍ ဝေဆာဆာရှိသည်။ အပွင့်များပွင့်ပြီးနောက် အစေ့များသည် လေတိုက်ရာတွင် လွင့်ပါသွား၍ ပန်းမျိုးဖြန့်ကြသည်။ ခွာညိုပန်းပြာမျိုးသည် ဂျပန်နိုင်ငံ၌ စတင်ပေါက်ပွားခဲ့သည်။ အခြားတိုင်းပြည်များက ထိုပန်းမျိုးကို ဂျပန်နိုင်ငံမှ မျိုးယူ၍ စိုက်ပျိုးကြသည်။ ခွာညိုပန်းပြာမျိုးသည် မြေသြဇာထက်သန် ကောင်းမွန်သောမြေတွင်သာ ဖွံ့ဖြိုးစွာ ပေါက်ရောက်နိုင်သည်။

ခွာညိုပင်သည် ဆေးဖက်ဝင်၏။ ခွာညိုပင်၏ ပင်စည်မှ အဆီကိုထုတ်ယူ၍ ဒူလာရောဂါများအတွက် အသုံးပြုလေ့ရှိကြသည်။ ခွာညိုစေ့များကိုလည်း မီးယပ်နှင့် ဒူလာရောဂါများအတွက် ဘယဆေးများတွင် အသုံးပြုလေ့ရှိကြသည်။

ခွေ။မယ်။ ။မယ်ခွေသည် ကုန်းဘောင်ခေတ် ဘိုးတော်လက်ထက်တွင် ထင်ရှားကျော်စောသော အမျိုးသမီး စာဆိုတော်တစ်ဦးဖြစ်သည်။ မယ်ခွေ၏အတ္ထုပ္ပတ္တိကို အကျယ်တဝင့် သေချာစွာမသိရပေ။ အဲချင်းဟူသောကဗျာအဖွဲ့အနွဲ့များစွာတို့ကို ရေးသားခဲ့သဖြင့် မြန်မာဂန္ဆင်တွင် ထင်ရှားသော အမျိုးသမီးတစ်ဦးဖြစ်၍ အဲမယ်ခွေဟုပင် အမည်တွင်ကြောင်း သာမန်သိရသည်။ (အဲချင်း–ရှု။) မယ်ခွေ၏ ကဆုန်လဘွဲ့ အဲတစ်ပုဒ်မှာ–

ကဆုန်လပြိဿရာသီဘွဲ့။ ။ ဖလ်နန်းမှ မျက်အုံလေ။ နေနှင့်ယှဉ်မှီ။ ရောဟဏီတည်း။ မှန်စီဆောင်က။ ရွှေထီးရိပ်ပြပါလို့။ လွမ်းစယက်သွယ်။ မင်းမူဟန်ကျယ်လှ။ မိုးလယ်ဘုံမှာတဲ့လေး။ ကဆုန်ငယ်မှရတု။ မြနီလာစစ်။ အပြာရစ်နှင့်။ ရှစ်မျက်နှာဆို။ တောတစ်ခိုမှာ။ ပျိုနုနုနှင့်။ ကျီးဥမှလဲ့ပြာ။ စကားထုံသင်း။ ကောဇာ ချင်းတွင်။ တုကင်းလွတ်ကွာ။ ငှက်ပေါင်းသာလို့။ ညာချွေငယ်စံသည်။ ယုဂန်မှာတိမ်တစ်ပုံက။ ဂဠုန်လိုဝဲ။ အသဲမှဆွတ်ကျင်။ သောင်သင်ဖြူးခင်း။ မြစ်ကြီးတွင်းမှာ။ ငါးကြင်းဆန်ကူး။ ငါးတန်မြူးသည်။ ပိုက်ဦးငင်လို့။ သဘင်မှဖြိုးဝေ။ ဇင်ယောသောင်တင်း။ ရွှေပိန်ညင်းတို့။ ချစ်တင်းပိုင်ပိုင်။ အာလုပ်ကယ်လှိုင်လို့။ သံပြိုင်ငယ်ချွေသည်။ ဂြိဟ်စနေဖီလာပိုင်းဆီက။ မုန်တိုင်းချီပြင်း။ ပြည်ကမ္ဘောဇ။ တိုင်းညီမြမှာ။ တံငါတာရာ။ ကြယ်ဥက္ကာနှင့်။ အခါသောင်္ကရာ။ ပွဲစုံငယ်ထွေလို့။ လွမ်းဖွေဆိုင်ညီ။ သေမင်းပင်မှီရော့ထင့်။ စက်ရာသီပြိဿရေးတဲ့။ ဝိုကြွေးခင်း။ ။

မယ်ခွေသည် ရတနာသိဃ်မြို့မှ စစ်တောင်းဝန်ကြီး၏သမီးဖြစ်၍ အမွေဝန်မောင်စွက်နှင့် လက်ထပ်သည်။ မယ်ခွေသည် ညောင်ရမ်းမင်းတရားလက်ထက်တွင် ကဗျာလင်္ကာများ ဖွဲ့ဆိုသည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၈၀ ပြည့်နှစ်တွင် စပ်ဆိုသောအဲချင်းများကို ၈၀ ပေါ်အဲဟု ခေါ်ကြသည်။

မယ်ခွေသည် ၁၂ ရာသီဘွဲ့များကို အဲကဗျာအဖွဲ့အနွဲ့ဖြင့် ရှေးဦးစွာဖွဲ့ဆိုသူဖြစ်သည်။ ရှေးက ၁၂ ရာသီဘွဲ့များမှာ ရတု၊ လူးတား စသည့် အဖွဲ့အနွဲ့များဖြင့်သာ ရှိခဲ့သည်။ မယ်ခွေ၏ ရာသီဘွဲ့များမှာ ဆေ့စပ်ကျနသည်။ မယ်ခွေသည် အခြားအမျိုးသား စာဆိုတော်ကြီးများ၏ လက်ရာကို မှီအောင်ဖွဲ့နွဲ့ နိုင်သည်။ စိတ်ကူးဆန်းကြယ်၍ ယဉ်ကျေးနွဲ့နောင်းသော စကားလုံးများဖြင့် ကဗျာများကို တန်ဆာဆင်နိုင်သည်။

မယ်ခွေသည် ရာသီဘွဲ့ အဲများအပြင် ကျေးစေဘုရားတိုင်၊ မယ်ဘွဲ့မောင်ဘွဲ့၊ မိုးဘွဲ့၊ တောဘွဲ့၊ ရတုများနှင့် ဝိုချင်းများကိုလည်း ရေးသားခဲ့သည်။ မယ်ခွေ၏ ဝိုချင်းများမှာ နောက်တွင် ခေတ်စားလာသော 'စုံ့နံ့သာမြိုင်' ရှာပုံတော်ကြီး စသောဝိုချင်းရှည်များ၏ ရှေ့ပြေးဖြစ်သည်။

ပင်လုံးကျွတ်ပွင့်နေသည့် ခွာညိုပန်းဖြူမျိုး

ခွေးများကို စွတ်ဖားယာဉ်များတွင်တပ်ဆင်၍ အအေးပိုင်းဒေသများတွင် ရေခဲပြင်ပေါ်၌ ဤသို့ဆွဲစေသည်။

လူတို့၏ မိတ်ဆွေစစ်

ရှေးကျောက်ခေတ်ကတည်းက လူတို့သည် ခွေးကိုမွေးမြူခဲ့ကြသည်။ ခွေးသည် သခင်ကိုသစ္စာဖောက်၍ စွန့်ပစ်လေ့မရှိချေ။ သခင်အတွက် အသက်ကိုပင် စွန့်တတ်သည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင်ခွေးအမျိုးမျိုးရှိရာ ယင်းတို့၏ တစ်မျိုးစီအသုံးကျပုံကို အောက်ပါအကြောင်းရပ်တွင် ဖတ်ရှုလေ့လာ နိုင်ပေသည်။

ခွေး ။ ။ လူတို့မွေးမြူအသုံးပြုသော တိရစ္ဆာန်များအနက် ခွေးသည် အားအကိုးရဆုံးသော မိတ်ဆွေ၊ သစ္စာ အရှိဆုံးသော ကျေးကျွန်မည်ပေသည်။ ရှေးကျောက်ခေတ်က လူတို့နေထိုင်ရာ ဂူလိုဏ်များကို တူးဖော်ကြည့်ရာတွင် လူရိုးနှင့် ခွေးရိုးများ အတူတကွ တွေ့ရှိခြင်းကို ထောက်ရှုသော် သမိုင်းမတင်မီ ခေတ်အခါကပင် ခွေးသည် လူတို့အတွက် ယဉ်ပါးလာသောတိရစ္ဆာန်ဖြစ်၏ဟု ဆိုရပေမည်။ အိမ်ခွေးတို့သည် ဝံပုလွေနှင့်ခွေးအများ အထူးသဖြင့် ဝံပုလွေများမှ တစ်စတစ်စ ဆင်းသက်လာသည်ဟု သိပ္ပံပညာရှင်များက ယုံကြည်ယူဆကြသည်။ ယင်းသိပ္ပံ သုတေသီတို့၏ အဆိုအရ ရှေးခေတ် လူတို့သည် ရှေးဦးစွာ မိမိတို့ဒေသပတ်ဝန်းကျင်ရှိ ဝံပုလွေအရိုင်းများကို အမဲလိုက်ရာတွင် အသုံးပြုရန်မွေးမြူကြသည်။ ထို့နောက် လူတို့၏ယဉ်ကျေးမှုအဆင့်အတန်း တဖြည်းဖြည်းတိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ အမဲလိုက်ရန်တစ်ခုတည်း အတွက်မဟုတ်ဘဲ သီခြားကိစ္စအလိုက် မွေးမြူလေ့ကျင့်ပေးခဲ့ရာမှ အိမ်ခွေးအမျိုးမျိုးပေါ်ပေါက်လာသည်ဟု ဆိုသည်။

အိမ်ခွေးများသည် လူတို့နှင့်အတူ နေထိုင် ယဉ်ပါးနေပြီဟု ဆိုရသော်လည်း မိမိတို့ ဘိုးစဉ်ဘောင်ဆက်မှ မျိုးရိုးဇာတိစရိုက်အချို့ကိုမူ ယနေ့တိုင်အောင် မဖျောက်နိုင်ကြသေးပေ။ ခွေးသည် မွေးစအရွယ်မှစ၍ အမဲလိုက်ရန် ဝါသနာထုံခဲ့သည့်အတိုင်း အငယ်ဆုံးသော ခွေးကလေးမျိုးပင်ဖြစ်စေကာမူ ပြေးလွှားနေသည့်ကြက်၊ ငှက်၊ ကြွက်၊ ကြောင်မှစ၍ ယုန်၊ သိုး၊ ဆိတ်၊ သမင်၊ ဒရယ်၊ ချေ၊ ဆတ် စသည်တို့ကို မြင်ရုံနှင့် အပြေးလိုက်တတ်သည်။ ခွေးသည် အိပ်ခါနီး ၂ပတ် ၃ပတ်လှည့်ပြီးမှ အိပ်တတ်သည်။ ဤအကျင့်မှာ ရှေ့တွင် ဖော်ပြခဲ့သောမျိုးရိုးဇာတိစရိုက်ပင် ဖြစ်၏။ မယဉ်ပါးသေးသော အချိန်က ခွေးရိုင်းများသည် လုံခြုံသောကိုင်းတောမြက်တောများ၌ အိပ်ရန်ကြံသောအခါ အိပ်မည့်နေရာရှိ မြက်နှင့်သစ်ရွက်များကို ပထမ ၃၊ ၄ပတ်မျှလှည့်၍ နင်းပေးပြီး အိပ်ရာနေရာကို ပြင်လေ့ရှိသည်။ ညဖက်တွင် ခွေးများ အုတ်တည့် အကျင့်မှာလည်း ယင်းတို့၏မျိုးရိုးဖြစ်သော ဝံပုလွေများသည် အစာရှာထွက်ချိန်၌ ဝံပုလွေအုပ်ကို အူ၍ခေါ်သောအလေ့မှ ဆင်းသက်လာခြင်းဖြစ်သည်။ အိမ်ခွေးများသည် မည်သည့်ရန်သူမျှ မရှိစေကာမူ မိမိတို့၏ အစာဖြစ်သော အရိုးများကိုဝှက်ထားတတ်သည်။ ဤအကျင့်မှာလည်း ရှေးခွေးရိုင်းများသည် မိမိတို့၏အစာကို ရန်သူမတွေ့နိုင်အောင် ဝှက်ထားတတ်သည့်အလေ့မှ ဆင်းသက်ခဲ့ပေသည်။ ထိုမှတစ်ပါး အနံ့ခံကောင်းခြင်း၊ မျက်စိရှင်ခြင်း၊ နားပါးခြင်း၊ ချွန်ထက်သော သွားများရှိခြင်း၊ ပြေးလွှားနိုင်ရန် သန်စွမ်းသော ခြေထောက်များရှိခြင်း၊ ကိုယ်တွင်အမွေးကြမ်းများ ဖုံးလွှမ်းပါရှိခြင်း၊ သေးသွယ်၍ ကြံ့ခိုင်တောင့်တင်းသောကိုယ်ရှိခြင်းစသည်တို့မှာလည်း မုဆိုးများနှင့်

အတူ အမဲလိုက်ရာ၌ သင့်တော်အောင် သဘာဝက ဖန်တီးပေးခဲ့သော ရှေးခွေးရိုင်းများမှ ဆက်ခံခဲ့သည့် မျိုးရိုးဇာတိအမွေ များပေတည်း။(မျိုးရိုးဇာတိ–ရှု။)

အာရှနှင့် အာဖရိကတိုက်ရှိ အမဲလိုက်ခွေးရိုင်းများနှင့် ယဉ်ပါးနေသော အိမ်ခွေးများ၏ ခြားနားချက်တစ်ခုမှာကား များသောအားဖြင့်အိမ်ခွေးများက ဟောင်တတ်၍ ခွေးရိုင်း များက အူရုံသာအူတတ်ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ အမေရိကတိုက်ရှိ ဝံပုလွေနှင့် တူသောခွေးများသည် တစ်ခါတစ်ရံသာ ဟောင် တတ်သည်။ အက်စကီးမိုး လူမျိုးတို့ မွေးမြူထားသော 'ဟပ်စကီ' ခေါ် ခွေးများကမူ လုံးဝမဟောင်တတ်ချေ။

ကမ္ဘာပေါ်ရှိ တိရစ္ဆာန်မျိုးအားလုံးတွင် ခွေးတစ်မျိုးတည်း သာ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်သို့ လူနှင့်အမြဲလိုက်ပါကာ အမျိုးမျိုး သော ရာသီဥတုကို ခံနိုင်၍ လူအား အကူအညီပေး နိုင်သော တိရစ္ဆာန် ဖြစ်သည်။ အချို့သောခွေးမျိုးသည် ရဲရင့်သည်။ အချို့မှာ သိမ်မွေ့၏။ အချို့ကား လိမ်မာ၏။ အချို့ကား ထိုင်းမှိုင်း၏။ ဆိုးပေ၏။ သို့သော် အားလုံးသောတိရစ္ဆာန် များအနက် ခွေးသည် လူ၏သဘောကို နားအလည်ဆုံး ဖြစ်သည်ဟု ဆိုရပေမည်။

ခွေးသည် ဝံပုလွေမှဆင်းသက်လာသည်ဟု ယုံကြည်ဖွယ် ရာအကြောင်း ရှိလေသည်။ မြောက်အမေရိကတိုက်မြောက် ပိုင်းရှိ အက်စကီးလူမျိုးတို့၏ ခွေးများသည် ဝံပုလွေနှင့် အလွန်တူသည်။ ပကတိဝံပုလွေနှင့် တူလှသောကြောင့် မကြာခဏပင် ခရီးသည်များ အထင်မှားကြရသည်။ ဖလော်ရီဒါပြည်နယ်ရှိ ခွေးအချို့မှာလည်း ဝံပုလွေနှင့် ရွေးမရ အောင်တူသည်။ အာရှ၊ အာဖရိကနှင့် ဥရောပတောင်ပိုင်း နိုင်ငံများရှိ အိမ်ခွေးများမှာမူ ခွေးအတို့၏ အဆက်အနွယ် များ ဖြစ်သည်ဟုယူဆရသည်။

အမေရိကနှင့်ဥရောပတိုက်မြောက်ပိုင်းရှိ အက်စကီးမိုး ခွေးများကို ရေခဲပြင်ပေါ်၌စွတ်ဖားဆွဲရန်အသုံးပြုကြသည်။ ဝင်ရိုးစွန်းရှာဖွေသူတို့သည် ဤခွေးများ၏အကူအညီကို များ စွာရရှိကြသည်။ ယင်းတို့သည် အလွန်အမင်း အေးသော ဒဏ်ကိုခံနိုင်၍ အစာအာဟာရ အနည်းငယ်ဖြင့်အသက်ရှင် နေနိုင်ကြသည်။ အားကောင်းသော ဤခွေးမျိုးတစ်စုသည် ခရီးလမ်းကောင်းမွန်ပါက ရေခဲပြင်ပေါ်၌ပေါင်ချိန် ၃၆၀ ရှိသောဝန်ကို တစ်နေ့လျှင် မိုင် ၄၀ ခန့် ခရီးပေါက်အောင် လွယ်ကူစွာ ဆွဲဆောင်နိုင်သည်။

ဗဲလဂျီယမ်နှင့် ဟော်လန်နိုင်ငံများတွင်လက်တွန်းလှည်း၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်လှည်းနှင့် နွားနို့လှည်းကလေးများကို သန်စွမ်းသောခွေးများအား ဆွဲစေသည်။

စကော့တလန်ပြည်၌ အလွန်စိတ်ချအသုံးဝင်သော သိုးကျောင်းခွေးများ ရှိသည်။ ချွန်သောနှုတ်သီးနှင့် အမွေးထူ ထပ်သောကိုယ်ရှိပြီးလျှင် လည်ပင်းနှင့်အမြီးတွင် လည်အမွေး

သခင်အတွက် ငါးဖမ်းပေးသော စပန်ယယ်သွေးပါသည့် ဗန္ဓတ်ခွေးလိမ်မာ

သစ္စာရှိ၍ စည်းကမ်းသေဝပ်သောခွေးဘီလူး

ဖွားဖွားပါရှိသဖြင့် အထူးပင်လှပသည်။ ဤခွေးများသည် မျက်စိလည် လမ်းမှား၍ အုပ်ကွဲသွားသော သိုးများကို သိုးအုပ်ရှိရာသို့ ပြန်ပို့ပေးခြင်း၊ နေဝင်ချိန်၌သိုးများကို စုရုံး၍ ခြံသွင်းခြင်းစသည့် သိုးကျောင်းအလုပ်များကို လူနှင့် မခြားဆောင်ရွက်နိုင်သည်။ အနုံခံလည်းကောင်းလှသဖြင့် အုပ်ကွဲနေသောသိုးများကို ဆီးနှင်းမုန်တိုင်းများကြားထဲမှ ပင် မရမနေတွေ့အောင် ရှာဖွေနိုင်ကြသည်။

အမဲလိုက်ခွေးများသည် အမဲကောင်ကိုအနုံခံ၍ မျက်ခြည်မပြတ်အောင် လိုက်နိုင်သည်။ သွေးစက်ကို အနုံခံလိုက်၍ ထိမှန်သွားသော အမဲကောင်များကိုတွေ့အောင်ရှာနိုင်သည်။ ခြေရာခံခွေးကြီးများသည် ထွက်ပြေးလွတ်မြောက်သွားသော ရာဇဝတ်သားများကိုခြေရာခံ၍ လိုက်လံဖမ်းဆီးပေးနိုင်သည်။

ဥရောပတိုက်အလယ်ပိုင်းရှိ မြင့်မား၍ ဆီးနှင်းများ ဖုံးအုပ်နေသည့် အဲ့လပတောင်တန်းများပေါ်တွင် သွားလာကြသော ခရီးသည်များသည်တစ်ခါတစ်ရံ မျက်စိလည်လမ်းမှား၍ ဖြစ်စေ၊ ဆီးနှင်းမုန်တိုင်းမိ၍ ဖြစ်စေ၊ ခြေကုန်လက်ပမ်းကျကာ အတိုင်္ခ ရောက်နေတတ်သည်။ ထဒုက္ခသည်များအား လိုက်လံ ရှာဖွေ ကယ်ဆယ်ရန်အတွက် 'စိန့်ဗာနတ်' ခေါ် ခွေးကြီးများကို တောင်ခြေရှိ ဘုန်းကြီးကျောင်းများ၌ မွေးမြူ လေ့ကျင့်ပေးထားကြသည်။ ရာသီဥတု ဆိုးရွားသောနေ့များတွင် ဤခွေးကြီးများကို လည်ပင်း၌ ခေါင်းလောင်းကလေးများဆွဲကာ ဒုက္ခသည်များအား ရှာဖွေရန်စေလွှတ်လိုက်သည်။ အများအားဖြင့် နှစ်ကောင်တွဲ စေလွှတ်လေ့ရှိ၏။

ဒုက္ခသည်တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို တွေ့သောအခါ တစ်ကောင်က အကူအညီပေးရန်ဘုန်းကြီးများထံပြန်ပြေး၍ ကျန်တစ်ကောင်က ဒုက္ခသည်အားဖုံးနေသော နှင်းခဲများကို ဖယ်ရှားပေးခြင်း၊ အနွေးဓာတ်ရစေရန် မျက်နှာနှင့်ခြေလက်များကို လျှာဖြင့် လျက်ပေးခြင်းဖြင့် စောင့်ရှောက်ကာ ကျန်ခဲ့သည်။

ပထမကမ္ဘာ စစ်ကြီးအတွင်းက စိန့်ဗာနတ်နှင့် အခြားခွေးမျိုးများအပါအဝင် ခွေးပေါင်း ၁၀၀၀၀ ကျော်တို့သည် စစ်မြေပြင်၌ အရေးကြီးသော အလုပ်များကို ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ကြလေသည်။ တယ်ရီယာ ခွေးငယ်ကလေးများက မြေကတုတ်အတွင်းရှိ ကြွက်များကို နှိမ်နင်းပေးခဲ့သည်။ သန်မာထွားကျိုင်းသော ခွေးကြီးများက ကင်းစောင့်စစ်သားများထံ ပူနွေးသော စားသောက်ဖွယ်တို့ကို ပို့ဆောင်ပေးခဲ့သည်။ လူမသွားနိုင်လောက်အောင် ဘေးရန်ပေါသော နေရာများသို့ စစ်သတင်းများကို ပို့ဆောင်ပေးခဲ့သည်။ သူနာပြုခွေးများက ကြက်ခြေနီ သူနာပြုတပ်သားများအား 'ဏ်ရာဖြင့်လဲနေသော စစ်သားများထံသို့ ရောက်အောင် လမ်းပြပေးခဲ့သည်။

ဒုတိယကမ္ဘာစစ်ကြီးအတွင်းကလည်း အထက်ပါကိစ္စများအပြင် ကင်းစောင့်ခြင်း၊ စစ်ပစ္စည်း စစ်စခန်းများ စောင့်ထိန်းခြင်း၊ မြေမြှုပ်ဗုံးများ ရှာဖွေခြင်းစသည့် ဝတ္တရားများကိုဆောင်ရွက်ရန်အတွက် ခွေးပေါင်းမြောက်မြားစွာကို လေ့ကျင့်အသုံးချခဲ့ကြသည်။ အထူးသဖြင့်

အက်စကီးမိုးလူမျိုးတို့မွေးမြူလေ့ရှိသော ဟပ်စကီခွေးမျိုး

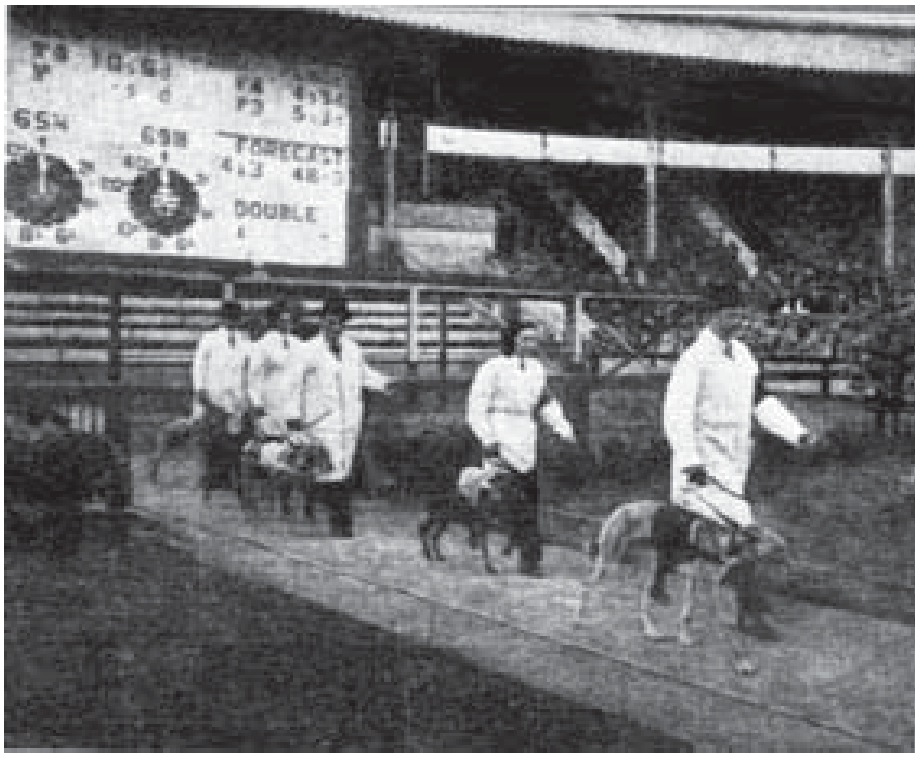

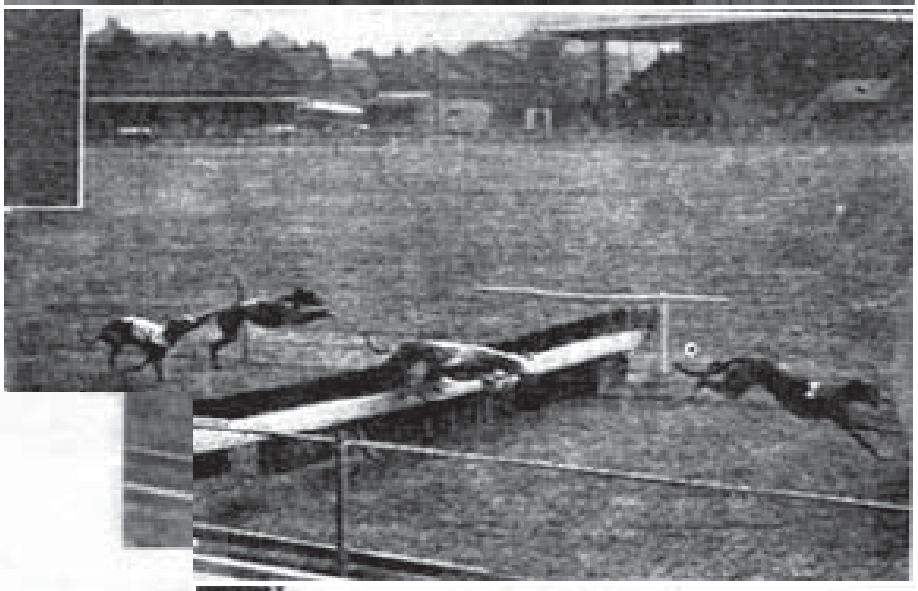

အပေါ်ပုံ (ဝဲ) ရဲအားကူညီသောခြေရာခံခွေး
(ယာ) ခွေးပြေးပွဲအတွက် ပြိုင်ခွေးများကိုတာလွှတ်
ရန်နေရာသို့ခေါ်ဆောင်လာစဉ်
အလယ်ပုံ ခွေးများအပြေးပြိုင်နေစဉ်
အောက်ပုံ (ဝဲ) သိုးကျောင်းသားနှင့် စိတ်ချရသော
သိုးကျောင်းခွေးများ
(ယာ) ဆပ်ကပ်ပွဲအတွက် ခွေးအားလေ့ကျင့်ပေးနေစဉ်

ကင်းစောင့်ခွေးများသည် စစ်သားတို့ထက် ဦးအောင် ချဉ်းကပ်လာသော ရန်သူကို အနံ့ဖြင့်သိရှိကြသည်။

အက်စကီးမိုးတို့၏ ဟပ်စကီခွေးမျိုးနည်းတူပင် အိမ်စောင့် ရာ၌ အထူးအားကိုးရသည့် 'ဂရိတ်ဒိန်း' ခေါ် ခွေးကြီးမျိုးနှင့် 'ခွေးဘီလူး' များလည်းရှိသေးသည်။ ခွေးဘီလူးသည် မက်စတစ်မျိုးတွင် ပါဝင်၍ အရပ်ဆိုးသလောက် စည်းကမ်း သေဝပ်ပြီးလျှင် သစ္စာရှိပေသည်။ သတ္တိအလွန်ကောင်း၍ ကိုက်မိလျှင် မလွတ်တမ်း ခဲထားလေ့ရှိသဖြင့် ခွေးဘီလူး များကို ရှေးအခါက တောဝက်လိုက်ရာ၌လည်းကောင်း၊ ခွေးနှင့်နွား တိုက်ပွဲများ၌လည်းကောင်း အသုံးပြုခဲ့ဘူးသည်။

ခွေးများသည် အနံ့ခံအကောင်းဆုံးခွေးမှာ အမဲလိုက်ခွေး များပင်ဖြစ်၏။ အမဲလိုက်ခွေးမျိုးတို့သည် အပြေးမြန်သည်။ အထူးသဖြင့် ခွေးသမင်မျိုးမှာ အပြေးအလွန်မြန်၏။ မြေ ခွေးလိုက်ရာတွင် အသုံးပြုသည့်ခွေးမျိုးမှာလည်း အလွန် လှပ၍ ယင်းတို့ကို အင်္ဂလန်ပြည်၌ အုပ်လိုက်မွေးမြူကာ အသုံးပြုလေ့ ရှိကြသည်။

ကမ္ဘာတွင် ယဉ်ပါးနေသော ခွေးမျိုးသန့်သန့်ပေါင်း ၂၂၅ မျိုးခန့်ရှိ၍ ယင်းတို့အနက် ၂၅ မျိုးခန့်မှာ အကြီးမျိုးထဲက ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ အသိအမှတ်ပြုထားသော ခွေးများကို တစ်ဖန်အမျိုးအစားအလိုက် ၆ စုခွဲထားပြန်သည်။ ပထမအစု မှာ ဝံပုလွေနှင့်တူသည့် 'ခွေးဝံပုလွေ' မျိုးဖြစ်၍ ဤအစုတွင် အက်စကီးမိုးတို့၏ ခွေးများ၊ အမေရိကတိုက်မှ ခွေးဝံပုလွေများ၊ သိုးကျောင်းခွေးများ၊ တရုတ်တို့၏ 'ချောင် ချောင်' ခေါ်ခွေးများနှင့်အထက်ကျော်ကာလက ဗဲလ္ဂျီ ယမ်နိုင်ငံ၌ လေ့များကို စောင့်ပေးသော အမြီးမပါသည့် 'စခစ်ပါကီ' ခွေးမျိုးများ ပါဝင်သည်။

ဂရေးဂို့ခေါ် ဝင်းမားရန်နားခွေးသမင်

ဒုတိယအစုမှာ 'ခွေးသမင်' မျိုးဖြစ်၍ ဤအစုတွင် နိုင်ငံ အရပ်ရပ်မှ ခွေးသမင်အမျိုးမျိုး၊ အိုင်ရစ်နှင့် ရုရှဝံပုလွေ ခွေးသမင်များအပြင်၊ တောင်အမေရိကတိုက်၊ မက္ကဆီကို နှင့် တရုတ်နိုင်ငံရှိ အမွေး မပါသည့် ထူးခြားသော ခွေးသမင် မျိုးတို့ အားလုံးပါဝင်သည်။

တတိယအစုမှာ 'စပန္နယယ်' ခေါ် သင်္ဘောခွေးမွေးရှည် မျိုး ဖြစ်၍ ဤခွေးမျိုးတွင်အမွေးရှည်ခြင်း၊ ခေါင်းကြီးခြင်း၊

ပီကင်းခွေးမျိုး

နားရွက်ဖားခြင်းတို့၌ အခြားခွေးမျိုးများနှင့် ကွဲပြားသည်။ ဤအစုတွင် 'နယူးဖောင်းလန်း' ခွေးများ၊ တရုတ်နိုင်ငံမှ 'ပီကင်းဂိ' ခွေးမျိုးနှင့်တကွ ငှက်ပစ်ထွက်ရာတွင် လိုက်လေ့ရှိ သော တောလိုက်ခွေးအမျိုးမျိုး ပါဝင်သည်။

စတုတ္ထအစုမှာ 'အမဲလိုက်ခွေး' မျိုးဖြစ်၍ ဤအစုတွင် မြေခွေးလိုက်ခွေး၊ ဖျံလိုက်ခွေး၊ ဆတ်လိုက်ခွေးစသော အမဲလိုက်ခွေး အမျိုးမျိုး ပါဝင်သည်။

ပဉ္စမအစုမှာ 'မက်စတစ်' ခေါ် အိမ်စောင့်ခွေးကြီးမျိုး ဖြစ်၍ ဤအစုတွင် ဂရိတဒိန်းခွေးကြီးမျိုး၊ စိန့်ဗားနတ်ခွေး ကြီးမျိုးနှင့် ခွေးဘီလူးများပါဝင်သည်။ ယင်းတို့သည် သစ္စာ ရှိ၍ သတ္တိကောင်းသဖြင့် အလွန်စိတ်ချရ၏။

ဆဋ္ဌမအစုမှာ 'တယ်ရီယာ' ခေါ် မြေတူးခွေးမျိုး ဖြစ် သည်။ မြေတူးခွေးမျိုးဟု ခေါ်ရခြင်းမှာ ကြွက်စသော တွင်းအောင်းသတ္တဝါများကို လိုက်လံဖော်ယူတတ်သော အလေ့ ရှိသောကြောင့် ဖြစ်၏။ ဤခွေးမျိုးသည် ဉာဏ် ကောင်းသည်။ လိမ်မာသည်။ လှလည်းလှသဖြင့် အလှ မွေးခွေးလိမ်မာများအဖြစ်ဖြင့် လူကြိုက်များသည်။ ဤခွေးမျိုးတွင် စကော့တယ်ရီယား၊ အိုင်ရစ်တယ်ရီယာ၊

စိန် ဗားနတ်ခေါ် အသက်ကယ်ခွေးမျိုး

အဲယားဒေးတယ်ရီယာ၊ ယော့ရွိုင်ယာတယ်ရီယာ၊ စံကိုင်းတယ်ရီယာစသော တယ်ရီယာ အမျိုးမျိုးအပြင် 'ပူးဒဲ' ခေါ်အလိမ်မာဆုံးဖြစ်သည့် ခွေးလည်ဆံရှည်မျိုးလည်း ပါဝင်သည်။

အထက်ပါ ခွေးမျိုးသန့်များအပြင် အလိုရှိသောခွေးမျိုးရအောင် မျိုးကွဲချင်း စပ်ထားသော ခွေးမျိုးစပ်များလည်း ရှိသေးသည်။ ခွေးမျိုးစပ် (၀၁)ဗန္ဓတ်ခွေးတို့သည် ခွေးမျိုးသန့်တို့လောက် တန်ဖိုးမများပေ။ သို့သော် များသောအားဖြင့် အလွန်လိမ်မာဉာဏ်ကောင်းတတ်၍ ယင်းတို့၏သခင်များအဖို့ အဖော်လည်းရတတ်သည်။

နောက်ဆုံးတွင် မည်သူကမှ မပိုင်၊ တန်ဖိုးလည်း မထားသော ခွေးဝင်စားခေါ် အလေ့ပေါက် ခွေးများရှိသည်။ ယင်းတို့ကို အထူးသဖြင့်ဥရောပတိုက်အရှေ့ပိုင်း၊ အာရှနှင့် အာဖရိကတိုက်တို့၌ ပေါများစွာ တွေ့ရသည်။ အိမ်ကြိုအိမ်ကြားများတွင်နေထိုင်ကာ တွေ့ရာကိုရှာဖွေစားသောက်ကြ၏။ ဤခွေးလေများကြောင့် ကူးစက်တတ်သောရောဂါများ ပြန့်ပွားလေ့ရှိသည့်အတိုင်း နိုင်ငံကြီးများ၌ ခွေးပိုင်ရှင်တို့သည် ခွေးများကို အစိုးရထံ အခွန်ဆောင်ရသော လိုင်စင်ဖြင့်သာ မွေးမြူနိုင်ပေသည်။ ခွေးမှ ကူးစက်တတ်သော ရောဂါများအနက် အထူးသဖြင့် ခွေးရူးနာမှာ ကြောက်မက်ဖွယ်အကောင်းဆုံးပင် ဖြစ်သည်။ (ခွေးရူးနာ–ရှ။)

မြန်မာနိုင်ငံ၌ အတွေ့ရများသော ခွေးများမှာ ခွေးဝင်စားများ ဖြစ်ကြသည်။ ထိုခွေးဝင်စား များအပြင် နိုင်ငံခြားခွေးမျိုးများကိုလည်း မွေးမြူတတ်ကြ၏။ နိုင်ငံခြားခွေးများနှင့် မြန်မာ ခွေးများ စပ်ရာမှ ပေါက်ပွားလာသော ခွေးဗန္ဓတ်မျိုးများလည်း ရှိသေးသည်။ မြန်မာတို့ မွေးမြူလေ့ရှိသော ခွေးမျိုးများမှာ သဘော်ခွေး၊ အင်းခွေး၊ ကမာဘီ၊ ခွေးသမင်၊ ပွေလီ၊ ခွေးဘီလူး စသည်တို့ဖြစ်ကြသည်။ ထို့ပြင်

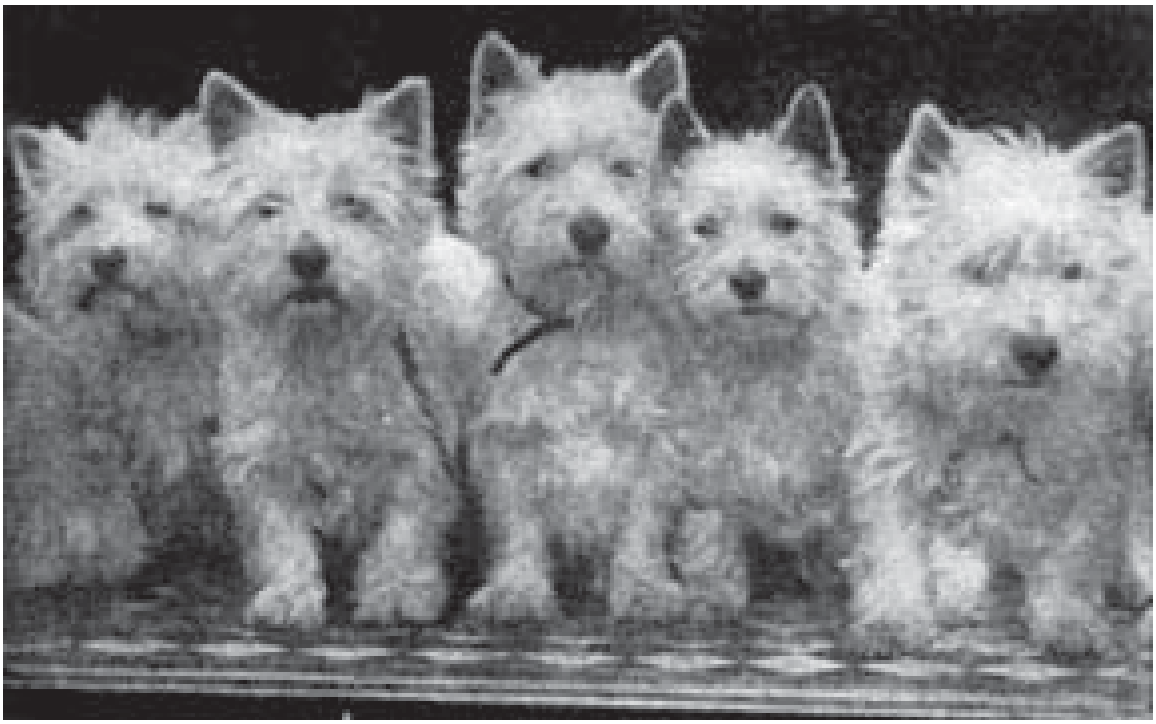

ဉာဏ်ကောင်း၍ လိမ်မာသော တယ်ရီယာခေါ် မြေတူးခွေးမျိုး

ချင်းခွေးမျိုးဖြစ်သော ခွေးပုကလေးများကိုလည်း အလှမွေးမြူတတ်ကြသည်။

အင်္ဂလန်၊ အမေရိကန်နှင့် ဥရောပတိုက်ရှိ အချို့နိုင်ငံများတွင် ခွေးများကို ဂရုတစိုက်မွေးမြူကြသည်။ အသင်းအပင်းများ ဖွဲ့စည်း၍ ပြပွဲပြိုင်ပွဲများ ကျင်းပကာ အမျိုးမျိုးအားပေးကြသည်။ ခွေးသမင်အပြေးပြိုင်ပွဲမှာ အချို့နိုင်ငံ၌ မြင်းပွဲတစ်မျှပင် ခေတ်စားလျက်ရှိပေသည်။

ခွေးသည် အလွန်အားကိုးရသည်။ အလွန်လိမ်မာသည် ဟုဆိုသော်လည်း ကျွေးမွေးထားရုံနှင့် မလိမ်မာချေ။ ခွေးမွေးလိုသူတို့သည် ရှေးဦးစွာ မိမိတို့အလိုရှိသော ခွေးမျိုးသန့်သန့်ကိုရွေးချယ်၍ လသားအရွယ်က စတင်မွေးမြူသင့်သည်။ ထို့နောက် ဂရုတစိုက် စောင့်ရှောက်ပြုစု၍ ပြောစကား နားလည်စေရန်၊ ခိုင်းသည့်အတိုင်းလုပ်စေရန်၊ စည်းကမ်းရှိစေရန် စသည်တို့ကို စံနစ်တကျ စိတ်ရှည်လက်ရှည် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးရန် လိုပေသည်။

ခွေးခေါ်ရစ်ငှက်။ ။ ခွေးခေါ်ရစ်သည် ဥသြငှက်တစ်မျိုး ဖြစ်၍ မိုးစောင့်ငှက်ဟုလည်း ခေါ်ကြသည်။ ခွေးခေါ်ရစ်ကို လူသိမများလှချေ။

အာဖရိကတိုက်၊ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ သီဟိုဠ်ကျွန်းနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့တွင် ခွေးခေါ်ရစ်ငှက်ကိုတွေ့ရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ အပူပိုင်းဒေသတွင် ကျက်စား၍ ဧရာဝတီမြစ်ဝှမ်းမှ သာယာဝတီခရိုင်အထိ ပျံ့နှံ့စွာ နေတတ်သည်။ မေလမှ အောက်တိုဘာလအတွင်းသာ မြန်မာနိုင်ငံ၌ နေကြဟန်တူသည်။ ခွေးခေါ်ရစ်ငှက်သည် အလျား ၁၃ လက်မခန့်ရှိ၍ ခေါင်းတွင်နောက်ဖက်သုံ့ခေါနေသော အမောက်ပါရှိသည်။ အပေါ်ပိုင်းမည်း၍ အောက်ပိုင်း ဖြူသည်။ အတောင်သည် အဖြူနှင့် အမည်းကျားနေပြီးလျှင်တို၍ ဝိုင်းသည်။ အမြီးမှာရှည်၍ အဖျားသွယ်သည်။ ပျံသည့်အခါ အားစိုက်၍ ပျံသန်းသကဲ့သို့ ထင်မှတ်ရသည်။

ရေကောင်းစွာရသော နေရာနှင့် သစ်ပင်အတော်အသင့် ထူထပ်သော လဟာပြင်များတွင်ကျက်စားတတ်၍ ပင့်ကူ၊ ပရွက်ဆိတ်၊ ချေးထိုးပိုးနှင့် သစ်ရွက်အချို့ကို စားလေ့ရှိသည်။ အငြိမ်မနေဘဲ ဆူညံစွာအော်တတ်၍ တစ်ကောင်နောက် တစ်ကောင် လိုက်နေတတ်သည်။ အော်သံမှာကျယ်လောင်၍ စူးရှပြီးလျှင် 'ခွေးခေါ်ရစ် ခွေးခေါ်ရစ်' ဟုအသံထွက်သယောင် ကြားရသဖြင့် မြန်မာတို့က ခွေးခေါ်ရစ်ဟု အမည်တွင်သည်။

ခွေးခေါ်ရစ်ငှက်သည် မေလနှင့် ဇွန်လများတွင် သားပေါက်သည်။ ကိုယ်ပိုင်အသိုက်မလုပ်ဘဲ စွေ့ငှက်၊ ဝါးရောင်းငှက်တို့၏ အသိုက်များတွင် ဥလေ့ရှိ၏။ ဥသည် ရှည်မျော၍ ထိပ် ၂ ဖက်စလုံး ပြားနေသည်။ ဥခွံမှာချောမွတ်၍ အပြာရောင် သန်းနေသည်။ ဥအရွယ်မှာ ပျမ်းမျှအလျား ၀.၉၄ လက်မနှင့် ပြက် ၀.၇၃ လက်မခန့် ရှိသည်။

ခွေးတူဝက်တူ ။ ။ ခွေးတူဝက်တူဟူသော အမည်ကပင် ထိုတိရစ္ဆာန်မျိုး၏ ပုံပန်းသဏ္ဌာန်ကို ဖော်ပြလျက် ရှိပေသည်။ ဝက်ဝံနှင့်လည်းဆင်တူ၏။ ခွေးတူဝက်တူသည် လူကိုရန်မမူဘဲ အေးအေးပင် နေလေ့ ရှိသည်။ သို့သော် သားစားတိရစ္ဆာန်မျိုး ဖြစ်သည့်အတိုင်း တိရစ္ဆာန်ငယ်ကလေးများကို ဖမ်းဆီးသတ်ဖြတ်၍ စားတတ်သည်။ ယင်းတို့၏ ကိုယ်မှာ ထူးခြားစွာ ကျယ်ပြန့်ပြားချပ်၍ နှာဖျားမှအမြီးအထိ ၂ပေ၊ ၂ ၁/၂ ပေခန့်ရှည်သည်။ နှုတ်သီးချွန်သောဦးခေါင်းနှင့် အမြီး

နေ့အချိန်၌ တွင်းအောင်း၍ ညအချိန်ရောက်မှ အစာရှာထွက်လေ့ရှိသော ခွေးတူဝက်တူ

တိုကလေးတို့သည် ခပ်ပြားပြားပင်ဖြစ်သည်။ ခြေလက်များမှာ အလွန်သန်၍ မာကျောခွန်ထက်သောခြေသည်းလက်သည်းရှည်ကြီးများ ပါရှိသဖြင့် မြေတူးအလွန် ကျင်လျင်သည်။ သို့သော် ဖားလျားကျနေသောအမွေးရှည်များက ခြေလက်တို့ကို ဖုံးအုပ်ထားသည့်အတွက် လမ်းသွားနေစဉ် ကြည့်လျှင် ဝမ်းပိုက်ဖြင့်ကပ်၍ သွားနေသလောဟုထင်ရသည်။ အရောင်မှာ ကိုယ်တွင်မီးခိုးရောင်ဖြစ်၍ ခြေလက်၊ လည်ပင်းနှင့်ရင်ပတ်၊ ဝမ်းပိုက်တို့တွင်မည်းသည်။ မျက်နှာတွင်မူ အနက်ရောင်အောက်ခံ၌ နှာတံပေါ်တွင် အဖြူစင်းဝကြောင်း၊ ပါးတစ်ဖက်တစ်ချက်တွင် တစ်ကြောင်းစီ အဖြူစင်းသုံးကြောင်း ပါရှိသောကြောင့် တစ်နည်းအားဖြင့် ရယ်စရာကောင်းသည်။

ခွေးတူဝက်တူသည် လူသူကိုကြောက်ရွံ့တတ်၍ နေ့ဖက်၌တွင်းအောင်းကာ ညဖက်တွင်သာ အစာရှာ ထွက်တတ်သည့် အတိုင်း ယင်းတို့ကို မြင်ဖူးသူများရှားသည်။ ခွေးတူဝက်တူသည် ဖွတ်၊ ပုတတ်၊ ပုရစ်၊ နှံကောင်၊ မြေကြွက်၊ ရှဉ့်စသောအကောင်များကို လည်းကောင်း၊ မြေကြီးပေါ်၌ အသိုက်လုပ် နေထိုင်တတ်သော ငှက်နှင့်ငှက်ဥများကို လည်းကောင်း၊ လိုက်လံရှာဖွေ၍ စားသောက်လေ့ရှိသည်။ သစ်ဥသစ်ဖုများကိုလည်း စားသည်။ ဝက်ဝံနည်းတူ ပျားရည်ကို အလွန်နှစ်သက်သည့်အတိုင်း ပျားအုံများကို ပျားတုပ်ခံကာ ဖျက်ဆီး စားသောက်လေ့ရှိသည်။ ပျားတုပ်သော်လည်း အမွေးရှည်တို့ကြောင့် မနာကျင်ပေ။ နကျယ်အိမ်များကို လည်းဖျက်ဆီး၍ အတွင်းရှိပိုးကောင်ကလေးများကို စားသောက်လေ့ရှိသည်။

လူသံသူသံကြားလျှင်ဖြစ်စေ၊ ရန်သူနှင့်တွေ့လျှင်ဖြစ်စေ ခွေးတူဝက်တူသည် တွင်းထဲသို့ ဝင်ပြေးတတ်သည်။ တွင်းသို့ရောက်အောင် မပြေးနိုင်ပါက လျင်မြန်စွာ တွင်းဖော်၍ ပုန်းအောင်းတတ်သည်။ သို့တည်းမဟုတ် ကိုယ်အောက်သို့ ဦးခေါင်းနှင့်ခြေလက်တို့ကိုသွင်းကာ မြေကြီးပေါ်မှာပင် ပြားပြားဝပ်ချလိုက်တတ်သည်။ ထိုသို့ဝပ်နေစဉ် ကြည့်လျှင် ကျောက်ခဲကျောက်တုံးများနှင့်ပင် အမြင်မှားလောက်ပေသည်။ ခွေးတူဝက်တူသည် လူသူကို ကြောက်ရွံ့တတ်သော်လည်း ပြေးမလွတ်သောအခြေအနေမျိုးနှင့် ကြုံကြိုက်သော အခါတွင်မူ ရန်သူကို သတ္တိကောင်းစွာဖြင့် သဲသဲမဲမဲ ပြန်လည်ခုခံတတ်သည်။ သူ၏မာကျောခွန်ထက်သော ခြေသည်းလက်သည်းတို့သည် ရန်သူ၏အသားအရေကို စုတ်ပြတ်သွားအောင်ကုတ်ဖဲ့နိုင်၍ သူ၏ခိုင်မာသန်စွမ်းသော ပါးစောင်ဖြင့်လည်း ခွေးဘီလူးတို့ကဲ့သို့ မလွတ်တမ်း ကိုက်ခဲထားနိုင်သည်။ ခွေးတူဝက်တူ ၁ကောင်သည် ခွေး ၄၊ ၅၊ ၆ကောင်နှင့် ဖက်ပြိုင်တိုက်ခိုက်နိုင်၏။ ထို့ကြောင့် အင်္ဂလန်ပြည်တွင် ရှေးက ခွေးတူဝက်တူတစ်ကောင်ကို စည်တစ်ခုခွဲထည့်၍ ပြင်ဖက်မှခွေးများနှင့် တိုက်ခိုက်ဆွဲထုတ်စေသော ကစားနည်း

ခွေးတောက်ရွက်နှင့်အညွှန့်များ

တစ်မျိုး အလွန်ခေတ်စားခဲ့ဘူးရာ၊ ၁၈၅၀ ပြည့်နှစ်သို့ရောက်မှ ဥပဒေဖြင့်တားမြစ်၍ ပျောက်ကွယ်သွားလေသည်။

ခွေးတူဝက်တူသည် မြွေပါမြီးတိုမျိုးတွင် ပါဝင်၍ ယင်းတို့ကို ဥရောပတိုက်မြောက်ပိုင်း၊ အာရှတိုက်နှင့် အမေရိကတိုက်တို့၌တွေ့ရသည်။ အေးသောဒေသတို့၌ နေထိုင်သောခွေးတူဝက်တူသည် ဆောင်းရာသီ၌တွင်းအောင်းနေလေ့ရှိသည်။ ခွေးတူဝက်တူသည် တစ်ကြိမ်လျှင် သား ၁ ကောင်မှ ၅ ကောင်အထိ မွေးသည်။ အကောင်ကလေးများသည် တစ်လခွဲခန့် မိခင်ရှာကျွေးသောအစာကို စားသောက်နေပြီးသော် ကိုယ်တိုင်အစာရှာဖွေစားသောက်နိုင်ကြသည်။ ခွေးတူဝက်တူတွင် ဆိုးရွားသော ကိုယ်နံ့ရှိသည်။ ယင်းတို့၏ အသားကိုလည်း စားလေ့မရှိချေ။ သို့သော် ထူထဲသော သားမွေးမှာ အဖိုးတန် ၍ အမွေးအမျှင်များမှာမူ ပန်းချီရေး စုတ်တံနှင့် မုတ်ဆိတ်ဗရွတ်များ ပြုလုပ်ရာတွင် အသုံးဝင်သည်။

ခွေးတောက်ပင် ။ ။ ခွေးတောက်ပင်သည် မြန်မာနိုင်ငံအနှံ့အပြားတွင် ပေါက်ရောက်၍ တနင်္သာရီ တောင်ပိုင်းတွင် အများအပြား တွေ့ရသည်။ အသီးသည် အတောင့်ဖြစ်၍ကြက်သွေးရောင်ရှိသည်။ အရွက်ကို စိမ်းလဲ့လဲ့အရောင် ရှိသော ဆိုးဆေးမျိုးလုပ်နိုင်၏။ ထိုဆိုးဆေးသည်

ဆေးခိုင်သည့် လက္ခဏာမရှိချေ။ ခွေးတောက်သားသည် ခိုင်မာ၍လေးလံသည်။ ခွေးတောက်ရွက်သည် ခါးသက်သောအရသာရှိ၍ လူတို့ ဟင်းချိုချက်သောက်ကြသည်။ ခွေးတောက်ရွက်၏ ခါးသက်သောအရသာသည် စွဲမြဲလှသဖြင့် 'ခွေးတောက်မြစ်ရုက်၊ စိုက်ရောဖက်က၊ သရက်ပင်မင်း၊ သီးချိုကင်း၏၊' ဟူ၍ပင်စာပေတို့တွင် ဖွဲ့ဆိုထားပေသည်။ သို့သော် ခွေးတောက်သီးကိုမူ ခွေးစားမိလျှင် သေတတ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။

ခွေးရူးနာ ။ ။ ခွေးရူးနားရောဂါသည် ခွေးတွင်မူလဖြစ်ပေါ်၍ ထိုခွေးမှတစ်ဆင့်အခြားတိရစ္ဆာန်နှင့် လူတို့သို့ ကူးစက်ပြန့်ပွားတတ်သည်။ ခွေးရူးနာစွဲကပ်သော တိရစ္ဆာန်သို့မဟုတ် လူ၏နှပ်ကြောဆဲမျှားတွင် နက်ဂရီဗောဒီကို အစဉ်တွေ့ရ၏။ နက်ဂရီ ဗောဒီဟု ခေါ်ခြင်းသည် နက်ဂရီအမည်ရှိ သူတစ်ဦးက စတင်တွေ့ရှိသောကြောင့် ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏အမည်ကို အစွဲပြု၍ခေါ်ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုနက်ဂရီဗောဒီသည် အလွန်သေးငယ်သည့် ဗိုင်းရပ်များဖြစ်၍ အခြားရောဂါမျိုးတွင် မတွေ့ရချေ။ ထို့ကြောင့် ခွေးရူးနာစွဲကပ်သည်ဟု သင်္ကာမကင်းသောလူနာနှင့် တိရစ္ဆာန်များကို စစ်ဆေးသောအခါ ထိုနက်ဂရီဗောဒီများကို တွေ့ရလျှင် ရောဂါရှင်တွင် ခွေးရူးနာဇကန်စွဲကပ်နေပြီဟု တိကျစွာပြောနိုင်ပေသည်။ လက်တွေ့ စမ်းသပ်သည့်သဘောဖြင့် ခွေးရူးနာစွဲကပ်သောတိရစ္ဆာန်မှရောဂါကို အခြားတိရစ္ဆာန်သို့ ကူးစက်ပြန့်ပွားစေ၍ စစ်ဆေးကြည့်ရှုသောအခါ ဆိုခဲ့ပြီးသည့် အတိုင်း နက်ဂရီဗောဒီကို ထိုတိရစ္ဆာန်၏ နဗ်ကြောဆဲတွင် သာမကဦးနှောက်၌ပင်တွေ့ရလေသည်။ သို့ရာတွင် နက်ဂရီဗောဒီများကို တံထွေး၌ မတွေ့ရချေ။ ထိုရောဂါသည် ခွေး၌သာဖြစ်သောရောဂါမဟုတ်။ မြေခွေး၊ ဝံပုလွေ၊ ခွေးအစသော အခြားတိရစ္ဆာန်များတွင်လည်း စွဲကပ်ကြောင်း သေချာစွာ သိရသည်။ သို့သော် ထိုရောဂါသည် ခွေးမှသာစ၍ ဖြစ်ပေါ်လာဟန်တူသည်။ ထိုရောဂါသည် ဖေါ်ပြခဲ့သာ ဗိုင်းရပ်များကြောင့် ဖြစ်ပေါ်၍ အခြားသွေး ပူသတ္တဝါများသို့ ကူးစက်ပြန့်ပွားတတ်သည်။

ထိုရောဂါ စတင်ဖြစ်ပွားသည်မှစ၍ တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့်တွင် ရောဂါပြင်းထန်လာသည်။ သို့ဖြစ်၍ ထိုရောဂါစွဲကပ်နေသော တိရစ္ဆာန်သည် ရောဂါ၏အဆင့်တစ်ဆင့်တွင် စိတ်တက်ကြွမှု အနည်းငယ်ရှိခြင်းကြောင့် ရန်မူလိုတတ်သည်။ ခွေး၌ ထိုရောဂါစွဲကပ်ကြောင်းကို ၇ ရက်တစ်ပတ်အတွင်းတွင် သိသာနိုင်၏။ ရောဂါစွဲစ၌ ခွေး၏ရှိရင်းစွဲ အလေ့အထများသည် ပြောင်းလဲလာ၏။ သာဓကပြရသော် မိမိသခင် အိမ်

ရန်ကုန်မြို့ပါးစတားဆေးရုံ၌ ခွေးရူးကိုက်ခံရသော ကလေးအား ဆေးထိုး၍ ကုသနေပုံ

ပါရစ်မြို့ပါးစတားဆေးရုံရှေ့ရှိ ခွေးရူးကိုက်ခံရသော သိုးကျောင်းသားရွယ်တု
ခွေးရူးကိုက်ခံရသူအား ပါးစတားကုထုံးဖြင့် ပထမဆုံးကုသပေးခြင်းအထိမ်းအမှတ်ဖြစ်သည်။

သို့ပြန်လာသောအခါ သခင်ထံသို့ အပြေးအလွှားသွား၍ ကြိုဆိုခြင်း၊ သခင်ကိုတွေ့သောအခါ အမြီးနန့်ခြင်း စသော အလေ့ အကျင့်ကို မပြုတော့ပေ။ ခွေးသည် ထိုင်းမှိုင်းလာတတ်ပြီးလျှင် ခပ်ဝေးဝေးရှောင်ခွာ၍ သီးသန့်နေတတ်သည်။ ကောက်ရိုးစသော အသုံးမဝင်သည့် အရာများကို စုဆောင်းခြင်း၊ သံနှင့်ကျောက်ခဲစသည့်အေးသောအရာပစ္စည်းများကိုလျက်ခြင်း၊ အခြားတိရစ္ဆာန်များကိုလျက်ခြင်း စသည်တို့ကို ပြုလုပ်လို၏။ ထိုရောဂါစွဲသောတိရစ္ဆာန်တိုင်းတွင် ရောဂါ စွဲစအချိန်၌ ကာမစိတ်တက်ကြွခြင်းကို တစ်ခါတစ်ရံတွေ့ရ၏။ ထိုအချိန်မျိုး၌ခွေးတွင် ကိုက်လိုစိတ်မရှိချေ။ ရောဂါလက္ခဏာများသည် ခွေးရူးနာရင့်လေ ပို၍ထူးခြားလာလေဖြစ်ပြီးလျှင် တစ်ဆင့်ထက်တစ်ဆင့်ဆိုးရွားလာတတ်၏။ ထိုအချိန်တွင်ရုတ်တရက်ဟတ်ခြင်း၊ ရိုးရိုးရွရွနှင့် လူပ်ရှားသွားလာခြင်း စသည်တို့ကိုပြုတတ်သည်။ ထိုအခြေ၌ ခွေးသည် မိမိသခင်၏ အသံကိုမှတ်မိသေးသည်။ ထို့နောက် တဖြည်းဖြည်း ရောဂါတိုးလာ၍ တုန်လှုပ်ချောက်ချားခြင်း၊ တည်ငြိမ်မှုမရှိခြင်းတို့ ဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။

ခွေးရူးသည် ရေကိုမြင်လျှင်မကြောက်ရွံ့တတ်ချေ။ ရောဂါစွဲစအချိန်တွင် ရေကို အလွန်ငတ်တတ်သည်။ အကယ်၍ ထိုခွေးအားရေတိုက်လျှင် ရေကိုလောဘကြီးစွာ သောက်တတ်၏။ ရောဂါစွဲကပ်ပြီး နောက်တွင် ခွေး၌ လည်ချောင်းကျုံ့လာ၍ စားသောက်ရာတွင် အကျပ်အတည်းတွေ့လာ၏။ ထိုအခြေ၌ ရေကိုတိုက်လျှင် သောက်နိုင်ရန် ကြိုးစားအားထုတ် ပေသေးသည်။ လည်ချောင်းကျုံ့လာခြင်းသည် ခွေးရူးရောဂါ၏ လက္ခဏာတစ်ရပ်ဖြစ်၏။ ရောဂါစွဲအချိန်၌ ခွေးသည် အများအားဖြင့် အစာကို ကောင်းစွာစားနိုင်သေး၏။ ထို့နောက် တဖြည်းဖြည်းတွင် အစာကို စားနေကျအတိုင်း မစားနိုင်တော့ပေ။ ကောက်ရိုး၊ မြက်စသော ခွေးအိပ်ရန် ခင်းထားသည့် ပစ္စည်းများကိုပါ ကိုက်တတ်သည်။ ထိုမျှမကသေး သစ်သားစ၊ သိုးမွေးစ၊ မြေကြီး၊ ကျောက်ခဲစသည် တွေ့ရာပစ္စည်းများကိုပါ ကိုက်တတ်သည်။

ခွေးရူးနာစွဲကပ်လျှင် အသံသည် ပင်ကိုယ်အသံမျိုးမဟုတ်တော့ချေ။ လည်မျိုတွင် တစ်မျိုးတစ်ဖုံပြောင်းလဲမှုကြောင့် အသံသည် သူငယ်နာချောင်းနက် စွဲကပ်သောကလေး၏ အသံကဲ့သို့ဖြစ်လာ၏။ အင်ကွဲခြောက်ကပ်သောအသံဖြင့် ဟောင်တတ်၏။ ၆ ကြိမ် သို့မဟုတ် ၈ ကြိမ်ဖြည်းညှင်းစွာ ဟောင်ပြီးနောက် ပါးစပ်ကိုဖွင့်၍ ကျယ်လောင်စွာ အူတတ်၏။ ဤသို့ အသံပြောင်းလာခြင်းသည် ဤရောဂါ၏ အစလက္ခဏာဖြစ်ကြောင်း တစ်ခါတစ်ရံ တွေ့ရပေသည်။

ခွေးရူးနာ စွဲကပ်ခိုက်တွင် အရေပြားနှင့် ခံစားရသော အာရုံများသည် နည်းပါးသွားသော်လည်း စိတ်အာရုံ တက်ကြွမှုများသည်တိုးလာ၏။ ခွေးရူးနာစွဲသော တိရစ္ဆာန် အားလုံးသည် ခွေးကိုမြင်လျှင် အမျက်ဒေါသ ပြင်းစွာထွက်လာ၍ ရန်မူလို၏။ ခွေးရူး နာစွဲကပ်သော သိုးပင်လျှင် ထိုကဲ့သို့သော အမူအရာကို ပြတတ်သည်။

ခွေးရူးနာစွဲစတွင် ခွေးရူးသည် ရင်းနှီးခင်မင်သူတို့အား အများအားဖြင့် ရန်မမူတတ်ချေ။ သို့သော် အချုပ်အနှောင်မှ လွတ်မြောက်ရန်ကိုမူ အစဉ်ကြိုးစားတတ်၏။ အချုပ်အနှောင်မှ လွတ်မြောက်သောအခါ ဦးတည့်ရာသို့ ပြေးတတ်၏။ လမ်းခရီးတွင် ထွေ့သမျှသက်ရှိသတ္တဝါများကို ရန်မူတတ်သည်။ ရန်မူ၍ ကိုက်ဖြတ်လိုလျှင် ခွေးရူးသည် အသံမပြုချေ။ တိတ်ဆိတ်စွာသာ ကိုက်တတ်လေသည်။ အကယ်၍ ခွေးရူးသည် ထိခိုက်မိ၍ ဒဏ်ရာအနာတရဖြစ်လျှင် သို့မဟုတ်အခြားသက်ရှိသတ္တဝါ၏ အကိုက်ခံရလျှင်လည်း နာပင်နာကျင်စေကာမူမအော်ချေ။ ခွေးရူး၏ကြမ်းကြုတ်ခြင်း အရှိန်သည် ခွေး၏စိတ်တွင် တည်၏။ လိမ်မာသောခွေးတစ်ကောင်ရူးလျှင် ခက်ထန်ကြမ်းကြုတ်ခြင်း နည်းပါး၏။ အချို့ခွေးများသည် ဦးတည့်ရာသို့ ပြေးခိုက် တွေ့သမျှကို ကိုက်ရံသာ ကိုက်ကြ၏။ အချို့ခွေးများကမူကား တွေ့သမျှကိုသွားများကျိုးသည်အထိ ပြင်းထန်စွာကိုက်တတ်သည်။ မောဟိုက်နွမ်းနယ်နေခိုက်တွင် ခွေးရူး၌ သွက်ချာပါဒမိသောလက္ခဏာများ ပေါ်လာတတ်၏။ ခြေလက်တို့သည်လည်း အားနည်းလာပြီးလျှင် လမ်းပင် ကောင်းစွာမလျှောက်နိုင်တော့ချေ။ နောက်ခြေများကို တရွတ်တိုက်ဆွဲရသည့် အခြေသို့ပင် ရောက်လာ၏။ အမြီးကိုထောင်၍ မထားနိုင်သဖြင့် အောက်သို့ကျနေ၏။ ဦးခေါင်းသည်လည်း ရှေ့သို့ငိုက်လျက်ရှိ၏။ ပါးစပ်ပွင့်လျက် လျှာသည်လည်း ပါးစပ်အပြင်သို့ ထွက်လာ၏။

ခွေးရူးနာစွဲကပ်သောတိရစ္ဆာန်၏သွားရည်သည် အကိုက်ခံရသူ၏အနာ သို့မဟုတ် အရေပြားတွင် ပွန်းပဲ့သောနေရာမှ ကိုယ်တွင်းသို့ဝင်သွားလျှင် ခွေးရူးရောဂါသည် ထိုသူကိုကူးစက်ပြန့်ပွားနိုင်၏။ ခွေးရူးနာစွဲကပ်သော လူနာများကို စစ်ဆေးသောအခါ ရာခိုင်နှုန်း ၉၀ သည် ခွေးရူးကိုက်ခံရသောကြောင့် စွဲကပ်သည်ကိုတွေ့ရသည်။ ထိုရောဂါသည် ခွေးရူးကိုက်ခံရသောကြောင့်သာ ဖြစ်ပေါ်နိုင်သည်မဟုတ် ခွေးရူးနာစွဲကပ်နေသော ကြောင်၊ ဝံပုလွေ၊ မြေခွေး၊ ခွေးအစသောအခြားတိရစ္ဆာန်များကြောင့်လည်း လူသို့ ကူးစက်နိုင်၏။ ရောဂါစွဲကပ်သည့်အချိန်မှ ရောဂါသိသာ ဖြစ်ပေါ်လာသည့်အချိန်အထိကို ပိုးမျိုးပိုးရက်ဟု ခေါ်၏။ ပိုးမျိုးပိုးရက်သည်လူနာတစ်ဦးနှင့် တစ်ဦးမတူချေ။ အချို့လူနာတွင်အနည်းဆုံး ၂ သီတင်းကြာ၍ အချို့တွင် လပေါင်းများစွာ သို့မဟုတ် နှစ်ပေါင်းများစွာပင်လျှင် ကြာတတ်၏။ သို့သော်ပျမ်းမျှခြင်းအားဖြင့် ထိုရောဂါပိုးပျိုးချိန်မှာ

သီတင်းပတ် ၆ ပတ်မှ ၃လအထိကြာတတ်၏။ ခွေးရူးကိုက်ခံရသော ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်းကိုလိုက်၍ ပိုးမျိုးပျိုးခိုနှံသည် ရက်တိုသည်လည်းရှိ၏။ ရက်ရှည်သည်လည်းရှိ၏။ ပိုးမျိုးပျိုးရက်သည် ကလေးများတွင်ပို၍တို ထောင်း၏။

ခွေးရူး ကိုက်ခံရသော အနာသည် လျင်မြန်စွာကျက်သွားပြီးနောက် ခွေးရူးရောဂါထလာလျှင် အနာနေရာတွင် ရောင်ရမ်းယားယံ နာကျင်လာတတ်သည်။ အနာတစ်ဝိုက်၌လည်း ထုန်လာတတ်၏။ ခွေးရူး ကိုက်ခံရ၍ ရောဂါဖြစ်စ လူနာတွင် စိတ်ညိုးငယ်ခြင်း၊ တည်ငြိမ်မှုမရှိခြင်း၊ အလွန်ကြောက်ရွံ့ခြင်းစသော လက္ခဏာများကို တွေ့ရပေမည်။ လူနာစကားပြောပုံလည်း တစ်မျိုးပြောင်းလဲလာ၏။ စကားကို တိုတောင်းစွာနှင့် လျင်မြန်စွာပြောတတ်၏။ အဖျားဝင်ခြင်း၊ စားသောက်ချင်စိတ်မရှိခြင်း၊ အိပ်မပျော်ခြင်း၊ ခေါင်းကိုက်ခြင်း၊ စိတ်မတည်ငြိမ်ခြင်း၊ သက်ပြင်းချ၍အသက်ရှူခြင်း စသောလက္ခဏာများကိုလည်း တွေ့ရ၏။ လူနာသည် အရည်ကို တစ်ခါတစ်ရံစက်ဆုပ်တတ်၏။ ထိုလက္ခဏာများကို ၁ ရက် ၂ ရက်အတွင်း တွေ့ရတတ်သည်။

ထို့နောက် လူနာသည် စိတ်ဓာတ်ပိုမို ပြင်းထန်စွာ တုန်လှုပ်ချောက်ချားလာ၏။ အသက်ရှူကျပ်လာ၏။ ဤအဆင့်တွင် လူနာသည် အရည်ကိုမျိုချနိုင်ရန် ကြိုးစား အားထုတ်ရ၏။ ရေအလွန်ငတ်၏။ အသက်ရှူ ကျပ်၍မွန်းသွားတတ်၏။ ဤသို့ မွန်းရခြင်းမှာ အစာမျိုချရာ၌အခရာဖြစ်သောကြွက်သားနှင့် အသက်ရှူရာ၌ အခရာဖြစ်သော ကြွက်သားတို့ အလိုအလျောက် လှုပ်ရှားနေသောကြောင့်ဖြစ်၏။ မွန်းရာမှ သတိရလာသော် လူနာသည် ထိတ်လန့်၏။ ခန္ဓာကိုယ် နွမ်းနယ်၏။ လူနာသည် တောက်ပြောင်သောအလင်း၊ ကျယ်လောင်သောအသံ၊ တိုက်ခပ်သော လေအေးစသည်တို့ကို သိလွယ်၏။ ရောဂါ တိုးလာသည်နှင့်အမျှ ရောဂါလက္ခဏာ များသည် ပြင်းထန်၍ ထပ်ကာထပ်ကာ ပေါ်လာတတ်၏။ သို့သော် ရောဂါအတက် အကျ ကားရှိသေးသည်။ ရောဂါ ကျချိန်တွင် လူနာသည် ငြိမ်၍နေတတ်၏။ ထိုအချိန်တွင် လူနာသည် စိုးရိမ်ကြောင့်ကြသော လက္ခဏာရှိ၍ အသက်ရှူရာတွင် အသံမြည်လာ၏။ ထိုအသက်ရှူသံမျိုး ပေါ်လာသည်ကို ခွေးကဲ့သို့ အူသည်ဟုဆိုကြသည်။ လူနာသည် စိတ်နောက်ချည် တစ်လှည့်ကောင်းချည်တစ်ခါ ဖြစ်တတ်၏။ ထိုအခြေတွင် လူနာသည် မိမိ၏ပါးစပ်မှထွက်လာသည့် တံထွေးစေးတို့ကို မျိုချခြင်းငှာ မစွမ်းနိုင်သဖြင့် အစဉ်တံထွေးကို ထွေးလျက် ရှိ၏။ လူနာသည် ပစ္စည်းတစ်ခုခုကိုဟပ်သကဲ့သို့ ပါးသွယ်ရိုးကို လှုပ်ပေးတတ်၏။ အဖျားကျသွားသော်လည်း ဝမ်းချုပ်ခြင်း၊ ဆီးနည်းခြင်းဖြစ်တတ်၏။ ကာမစိတ်တက်ကြွမှု တစ်ရံတစ်ခါရှိတတ်၏။ ဖော်ပြသည့်အတိုင်းလူနာသည် ၂ ရက်သို့မဟုတ် ၃ ရက်မှ ဓေဒနာကိုခံစားပြီးနောက် သေဆုံးသွားတတ်၏။ သေဆုံးရခြင်းသည် မွန်း၍သော်လည်းကောင်း၊ အားကုန်၍သော်လည်းကောင်း ဖြစ်၏။

ခွေးရူးနာကို သမားရိုးကျကုနည်းမှာ အနာကို လှီးဖြတ်ထုတ်ပယ်ခြင်းနှင့် အနာရောဂါကို သံပူမီးပူထိုးခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ယခုအခါ ပါးစတားကုထုံးနှင့်ကုသသည်။ (ပါးစတားကုထုံး–ရှု)ပါးစတားကုထုံးနှင့် ကုသသည့်တိုင်အောင် လှီးဖြတ်၍လည်းကောင်း၊ သံပူကပ်၍လည်းကောင်း ကုသသောနည်းကို လိုက်နာသင့်သည်ဟု အဆိုရှိသည်။

ခွေးအ။ ။အိမ်ခွေးများသည် ခွေးအတို့မှ ဆင်းသက်ပေါက်ဖွားလာကြသည်ဟု သုတေသီများက ယုံကြည်ကြလေသည်။ ခွေးအသည် အိမ်ခွေးနှင့်ဆင်ဆင်တူသော်လည်း ကိုယ်လုံးသေး၍ နှုတ်သီးချွန်သည့်အတွက် မြေခွေနှင့် သာ၍တူသည်။ အရောင်မှာအဝါညစ်ဖြစ်၍ ကျောဘက်တွင်

အိမ်ခွေးများသည် ပုံတွင်တွေ့မြင်ရသော ခွေးအမှဆင်းသက်ပေါက်ဖွားလာသည်ဟုဆိုသည်။

အရောင်ပို့မွဲလာပြီးလျှင် ရင်ဘက်တွင် ဖျော့သွားသည်။ နှုတ်သီးဖျားမှ အမြီးဖျားအထိ နှစ်ပေခွဲ ကျော်ကျော်ရှည်၏။ အမြီးမှာရှစ်လက်မခန့်ရှည်၍ အမွေး ဖွားသည်။

ခွေးအသည် လောဘကြီးသည်။ ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသည်။ ခိုးကြောင်ခိုးဝှက် ပြုကျင့်တတ်သည်။ ရွယ်တူတိရစ္ဆာန်များကို မည်သည့်အခါမျှ မတိုက်ခိုက်ချေ။ မြို့ရွာများနှင့်မနီးမဝေးဖြစ်သော ဂူများ မြေတွင်းများတွင် နေလေ့ရှိသည်။ ခွေးအ အမများသည် တစ်ကြိမ်လျှင် သား ၃ ကောင်မှ ၅ ကောင်အထိ မွေးလေ့ရှိသည်။ နေ့အခါ ခွေးအတို့သည် တွင်းအောင်းနေကြ၍ ညအခါမှတစ်ကောင်ချင်းဖြစ်စေ၊ အုပ်ဖွဲ့၍ဖြစ်စေ အစာရှာထွက်လေ့ရှိကြသည်။

ထိုသို့အစာရှာထွက်စဉ် မသာယာသောအသံဖြင့် အူတတ်ကြ၏။ လူတို့ စိုက်ပျိုးထားသော သစ်သီး၊ ဟင်းသီးဟင်းရွက်နှင့် လူတို့မွေးမြူထားသောကြက်၊ ဘဲ၊ သိုး၊ ဆိတ် စသည်တို့ကို ခိုးဝှက်စားသောက်တတ်ကြသဖြင့် ခွေးအကို လူတို့အလွန်မုန်းတီးကြသည်။ သို့သော် လူနေရပ်ကွက်တို့၌တွေ့ရတတ်သော အပုပ်အစပ်နှင့် အသေကောင်များကို စားသောက် ရှင်းလင်းသွားတတ်သည့်အတွက် လူတို့ အားတစ်နည်းတစ်ဖုံ ကျေးဇူးပြုသည် ဟုလည်းဆိုနိုင်ပေသည်။ တောထဲ၌ကျား၊ ခြင်္သေ့ စသော သားရဲတိရစ္ဆာန်များ နောက်မှ နောက်ယောင်ခံ လိုက်ကာ ယင်းတို့၏ စားကြွင်း စားကျန်များကိုလည်း လိုက်လံ စားသောက်တတ်သည်။ ကျင်လျင် စွာ ပြေးလွှားတတ်ခြင်း၊ သဲသဲမဲမဲပြန်လည်ခုခံတတ်ခြင်းတို့ကြောင့် အိန္ဒိယနိုင်ငံတွင် ခွေးအများကို အမဲလိုက်ခွေးများဖြင့် အပျော်တမ်း အမဲလိုက်လေ့ရှိကြသည်။

ခွေးအသည် အိမ်၌မွေးမြူလျှင် ယဉ်ပါးလွယ်သော်လည်း မင်္ဂလာမဲ့သောအသံနှင့် ညီစို့စို့ကိုယ်အနံ့တို့ကြောင့် ယင်းတို့အား လူတို့မွေးမြူခြင်းမပြုကြချေ။

ခွေးအကို ဥရောပတိုက် အရှေ့တောင်ပိုင်း၊ အာရှတိုက် တောင်ပိုင်းနှင့် အာဖရိကတိုက်မြောက်ပိုင်းတွင် များစွာတွေ့ရတတ်သည်။ အာဖရိကတိုက်တွင်မူ ခွေးအမျိုးမှာ အခြားခွေးအမျိုးထက်လှ၍ သားမွေးရသည့်အတွက် အဖိုးတန်သည်။ အမေရိကတိုက်တွင် ခွေးအများကို အလျဉ်းမတွေ့ရချေ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ခွေးအကို ရခိုင်ရိုးမ အရှေ့ဘက်ရော အနောက်ဘက်ပါ တောစပ်ဒေသတွင် များစွာတွေ့နိုင်သည်။ ရခိုင်တိုင်းတွင် ခွေးအကို ခဝါဟု ခေါ်ဝေါ်လေ့ရှိသည်။

ခွံမာသီးများ ။ ။အသီးကို ဖုံးအုပ်ထားသော အခွံသည် သစ်ကျားသီး စသည် တို့ကဲ့သို့ မာခဲပါလျှင် ထိုအသီးမျိုးကို ခွံမာသီးဟု ခေါ်သည်။ ထို ခွံမာသီး၏ အခွံအတွင်း၌ကား စား၍ ကောင်းသော အသားနှင့် အဆန်များ ရှိကြသည်။

အုန်းသီးများကို အခွံခွာရန်အတွက် စုပုံထားစဉ်

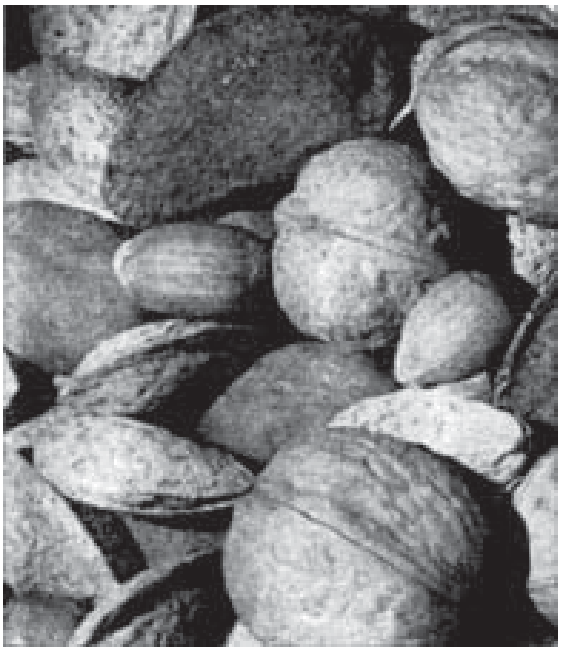

အတွင်းရှိအသားနှင့် အဆန်ကို စားသုံးရသောခွံမာသီးမျိုးစုံ

လူတို့သည် ရှေးနှစ်ပေါင်းများစွာ ကပင်လျှင် အလေ့ကျပေါက်သောခွံမာသီးအမျိုးမျိုးကို အစာအဖြစ်နှင့် စားလာခဲ့ကြပေသည်။

ရှေးဦးလူတို့သည် ထိုခွံမာသီးများကို စားသောက် နေခဲ့ကြရာမှ ယဉ်ကျေးမှုအဆင့်အတန်း တိုးတက်လာသောအခါဆန်၊ ဂျုံ၊ ပြောင်း စသောသီးနှံများကို အစာအလို့ငှာအသုံးပြုလာတတ်ကြသည်ဟုယူဆရသည်။ ထိုအခါ အသီးဆန်များကို ယခင်ကလောက် အရေးမထားတော့ဘဲ သီးနှံတို့ကိုသာ ပဓာနအစာအဖြစ်ဖြင့် သုံးစွဲလာကြသည်ဟု သမိုင်းဆရာတို့အဆိုရှိသည်။

ခွံမာသီးများသီးသည့် အပင်မျိုးမှာ အပင်ကြီးများဖြစ်၍ အမျိုးများစွာပြားသည်။ အချို့အပင်များမှာ အေးသောတိုင်းပြည်များ၌ ပေါက်လေ့ရှိ၍ အချို့မှာ ပူသောတိုင်းပြည်များတွင် ပေါက်ကြသည်။ အသီးခွံများသည်အတွင်းရှိ အဆန်များကို သေချာလုံခြုံစွာ ဖုံးအုပ်ထားသဖြင့် ထိုအဆန်ကိုစားလိုလျှင် အခွံကိုထုခွဲပြီးမှစားနိုင်သည်။ အထဲမှအသားနှင့် အဆန်များမှာစားသုံးရာ၌ များသောအားဖြင့် အလွန်အရသာရှိသည်။

ကမ္ဘာပေါ်တွင် ခွံမာသီးပင်အမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် လူသိများသော အပင်များအကြောင်းကိုသာ ဖော်ပြလိုပေသည်။ ခွံမာသီးပင်များတွင် အုန်းပင်သည် အထင်ရှားဆုံးဖြစ်၏။ အုန်းပင်များသည် ပူအိုက်စိုစွတ်သော တိုင်းပြည်များ၊ ကျွန်းများ၊ ပင်လယ် ကမ်းနားများ၌ ပေါက်ရောက်လေ့ရှိသောအပင်မျိုး ဖြစ်သည်။ ဖြူဆွတ်၍ချိုဆိမ့်လှသော အုန်းသီး အသားကို ရနိုင်ရန် အပေါ်ယံခွံဖုံးလွှမ်းနေသော အမျှင်ထူတစ်ထပ်နှင့် မာကျောသောအခွံတစ်ထပ်တို့ကို ခွာလိုက်ရသည်။ အုန်းသီး၏ အတွင်းသားကို အစိမ်းအတိုင်း သော်လည်းကောင်း၊ အမှုန့်ကလေးများဖြစ်အောင် ခြစ်ပြီးနောက် အုန်းနို့ညှစ်၍သော်လည်းကောင်း၊ အဖတ်ကလေးများဖြစ်အောင် လှီးကာ ကြော်၍သော်လည်းကောင်း စားသုံးကြလေသည်။ မုံလုပ်ရာ၌ အုန်းသီးကို ထည့်၍သုံးပါက ပို၍အရသာရှိသည်။ ထိုမှတစ်ပါး အုန်းသီးမှအုန်းဆီကိုလည်း ထုတ်ယူနိုင်သည်။(အုန်းပင်–ရှု။)

ခွံမာသီးများတွင် အပါအဝင် ဖြစ်သော သစ်ကျားသီးကို လူမျိုးတိုင်းကြိုက်နှစ်သက်ကြပေသည်။ သစ်ကျားသီးပင်များကို အထက် မြန်မာနိုင်ငံ အချို့သော အရပ်ဒေသတို့၌သာ စိုက်ကြသည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ကာလီဖိုးနီးယား ပြည်နယ်၌ သစ်ကျားသီးများကို စီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးကြသည်။ အင်္ဂလန်ပြည်၌လည်း စိုက်ပျိုးကြ၏။ ထိုအပင်မျိုးမှာ အသီးသီးရန်နှစ်အတော်ကြာသည်။ သီးချိန်တန်၍ သီးပြန်သောအခါ၌ မူကားအများအပြား သီးတတ်သည်။ သစ်ကျားသီးပင်များသည် ရှေးဦးစွာပါးရှားနိုင်ငံ၌ အလေ့ကျပေါက်သော်လည်း ပြုပြင်စိုက်ပျိုးခြင်းမရှိသဖြင့်

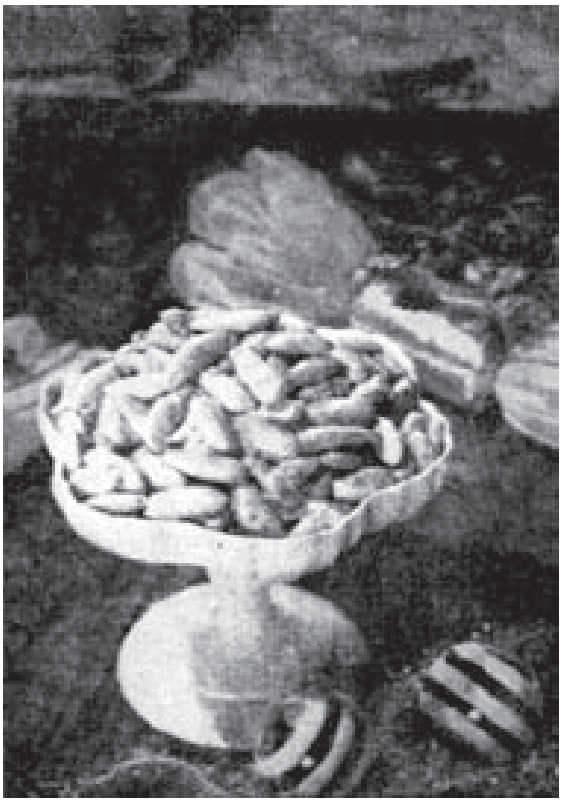

စားဖွယ်အဖြစ်ပြုလုပ်ထားသော ဟာဒမ်စေ့များ

အင်္ဂလန်၊ အမေရိကန်တို့မှာလောက် အမျိုးမကောင်းချေ။ အီတလီနှင့် ပြင်သစ်နိုင်ငံတို့၌ကား အထူးပြုပြင် စိုက်ပျိုးကြသဖြင့် များစွာအောင်မြင်၍ နိုင်ငံခြားသို့ပင် တင်ပို့နိုင်သည်။ သို့ရာတွင် သစ်ကျားပင်ကို စီးပွားဖြစ်စိုက်ပျိုးကြသော နိုင်ငံများတွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်သည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် ပထမဖြစ်ဖွယ်ရာရှိသည်။ (သစ်ကျားသီး–ရှု။)

သစ်ကျားသီးကဲ့သို့ လူသုံးများသော ခွံမာသီးတစ်မျိုးမှာ သစ်အယ်သီး ဖြစ်သည်။ သစ်အယ်သီး၏ မာကျောခြောက်သွေ့သော အခွံအတွင်းမှ အဆန်မှာ အလွန်ဆိမ့်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသို့ တရုတ်နိုင်ငံမှသစ်အယ်သီးများကို ဗန်းမော်ဘက်မှနေ၍တင်သွင်းသည်။ စပိန်နိုင်ငံတွင် သစ်အယ်သီးတို့ကို အထူးပင်တန်ဖိုးထားသည်။ အင်္ဂလန်တောင်ပိုင်းတွင်လည်း သစ်အယ်သီးများ ရရှိသည်။ သစ်အယ်ပင်သည် အလွန်အသက်ရှည်သော အပင်မျိုးဖြစ်၍ အချို့အပင်များမှာ နှစ်ပေါင်း ၅၀၀ ကျော်ဖိဝဝခန့်အထိအသက်ရှည်ကြသည်။ ဗာဒမ်သီးများမှာ အလွန်ဆိမ့်၍ ဆီထွက်သည်။ ထို့ပြင်ပူသောဓာတ်လည်း ရှိသည်။ ထိုအပင်များ၏ အကိုင်းအလက်ထွက်ပုံမှာထီးသဖွယ်ဝိုင်း၍ အဆင့်ဆင့်ထွက်သဖြင့် သပ်ရပ်တင့်တယ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အချို့အရပ် ဒေသများ၌ပေါက်သော်လည်း စံနစ်တကျ စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်ခြင်း မရှိသေးချေ။ (သစ်အယ်ပင်၊ ဗာဒမ်ပင်–ရှု။)

အထက်ဖော်ပြပါ ခွံမာသီးများအပြင် အချို့နိုင်ငံများ၌ ထင်ရှားပေါများသော ခွံမာသီးများလည်း အများအပြား ရှိပေသေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၌ကား ထန်းသီး၊ ကွမ်းသီး စသောအခွံမာသီးများသည် အုန်းသီးကဲ့သို့ အသုံးဝင်သည်။ အုန်းသီးနှင့်ထန်းသီးများမှာ အခွံ၏အတွင်း၌ အရသာရှိသော အသားများအပြင် ချိုမြသောအရည်လည်း ပါရှိသဖြင့် ထူးခြားလှပေသည်။ အနောက်တိုင်းပြည်တို့တွင်ကား သစ်ကျားသီး သစ်အယ်သီးများအပြင် ဗာဒမ်သီး၊ ဟစ်ကရီသီး၊ ဗရာဇီး သီးစသော ခွံမာသီးများလည်း ရှိပေသေးသည်။

ခွံမာပင်မျိုးမှာ ရှေးအခါမှစ၍ ဂရုတစိုက် စိုက်ပျိုးရခြင်း မရှိဘဲ အလေ့ကျပေါက်သော အပင်မျိုးဖြစ်သည်။ သို့ရာတွင် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်တွင်ကား ခွံမာသီးပင်မျိုးကို ယခုအခါ စံနစ်တကျပြုပြင်၍ စီးပွားဖြစ် စိုက်ပျိုးလုပ်ကိုင်လာကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကာလီဖိုးနီးယားပြည်နယ်မှ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်သို့ ခွံမာသီးများကို ရိုးရိုးအတိုင်းသော်လည်းကောင်း၊ စည်သွတ်၍သော်လည်းကောင်း တင်ပို့ရောင်းချနိုင်သည်။

ခွံမာသီးမျိုး၌ အထင်ရှားဆုံးဖြစ်သော အုန်းပင်များပေါက်ရာပင်လယ်ကမ်းခြေတစ်ခု၏ သဘာဝရှုခင်း